

L-Evangelju Skond San Mattew

1 Il-ktieb tan-nisel ta' Ģesù Kristu, bin David, bin Abraham.

2 Abraham nissel lil Izakk; u Izakk nissel lil Gakobb; u Gakobb nissel lil Guda u lil hutu;

3 U Guda nissel lil Fares u lil Žarah minn Tamar; u Fares nissel lil Hesron; u Hesron nissel lil Aram;

4 U Aram nissel lil Ghamminadab; u Ghamminadab nissel lil Nahson; u Nahson nissel lil Salmon.

5 U Salmon nissel lil Bogħaż minn Rahab; u Bogħaż nissel lil Ghobed minn Rut; u Ghobed nissel lil Gessi;

6 U Gessi nissel lil David is-sultan; u David nissel lil Salamun minn dik li kienet il-mara ta' Urija;

7 U Salamun nissel lil Robogħam; u Robogħam nissel lil Abija; u Abija nissel lil Asa;

8 U Asa nissel lil Ġosafat; u Ġosafat nissel lil Goram; u Goram nissel lil Ghuzzija;

9 U Heġġija nissel lil Gotam; u Gotam nissel lil Ahaż; u Ahaż nissel lil Heżekija;

10 U Heżekija nissel lil Manasse; u Manasse nissel lil Amon; u Amon nissel lil Gozija;

11 U Gozija nissel lil Ĝekonija u lil hutu, fíż-żmien li ttieħdu f'Babel;

12 U wara li ttieħdu f'Babel, Ĝekonija nissel lil Saltijel, u Saltijel nissel lil Zorobabel;

13 U Zorobabel nissel lil Abihud; u Abihud nissel lil Eljakim; u Eljakim nissel lil Għażor;

14 U Għażor nissel lil Sadok; u Sadok nissel lil Akim; u Akim nissel lil Eljud;

15 U Eljud nissel lil Elghażar; u Elghażar nissel lil Mattan; u Mattan nissel lil Gakobb;

16 U Gakobb nissel lil Gużepp, ir-raġel ta' Marija, li minnha twieled Gesù, li jgħidulu Kristu;

17 Mela t-tnissieli kollha minn Abraham sa David huma erbatax-il nisel; u minn David sa meta ttieħdu f'Babel erbatax-il nisel; u minn meta ttieħdu f'Babel sa Kristu erbatax-il nisel.

18 Issa t-twielid ta' Ģesù Kristu kien hekk: meta ommu Marija tgħarrset lil Gużepp, qabel ma marru flimkien instabet tqila mill-Ispirtu s-Santu.

19 Imbagħad Gużepp żewġha, billi kien raġel sewwa, u ma riedx ixandarha, kien tal-fehma li jkeċċiha bil-mohbi.

20 Iżda hu u jahseb fuq dan, ara,

l-anglu tal-Mulej deherlu f'holma jghid: Gużepp, bin David, la tibżax tieħu 'l Marija b'martek; ghax dak li hu mnissel fiha hu mill-Ispirtu s-Santu.

21 U hi tiled iben; u int issemmihi GESÙ; ghax hu jeħles il-poplu tieghu minn dnubietihom.

22 Issa dan kollu ġara, biex isehħi dak li nħagħid mill-Mulej bil-profeta, li jghid:

23 Ara, xebba titqal, u tiled iben, u isemmuh Emmanuwel, li jfisser: Alla magħna.

24 Imbagħad wara li Gużepp qam mill-irraq tieghu għamel bhal ma qallu l-anglu tal-Mulej, u ha mieghu 'l martu:

25 U ma kienx jaħfa sakemm wildet l-ewwel iben tagħha: u semmiegħ GESÙ.

2 Issa meta Ģesù twieled f'Betlehem tal-Lhudija fi żmien is-Sultan Erodi, ara, magi mill-İvant gew Ĝerusalem,

2 Ighidu: Fejn hu dak li twieled Sultan tal-İvhud? Ghax ahna rajna l-kewkba tiegħi fil-İvant, u ġejna biex nagħtu qima.

3 Malli s-Sultan Erodi sama' dan, thawwad; u mieghu Ĝerusalem kollha.

4 U wara li laqqa' flimkien il-qassisin il-kbar kollha u l-iskribi tal-poplu, staqsiehom fejn kellu jitwieled Kristu.

5 U huma qalulu: F'Betlehem tal-Lhudija: ghax hekk inkiteb mill-profeta:

6 U int Betlehem, art ta' Guda, mintix l-iż-żgħar fost l-iblet ewlenin ta' Guda; ghax minnek joħrog Mexxej, li jmexxi l-poplu tiegħi ta' Iżrael.

7 Imbagħad Erodi, wara li sejjah bil-mohbi lill-magi, tkixxef bir-reqqa minn-hom iż-żmien meta deħret il-kewkba.

8 U bagħathom Betlehem, u qal: Morru fittxu tajjeb it-tarbija; u meta ssibbi, erġġu għiduli, biex niġi u nagħtih qima wkoll.

9 Malli semghu s-sultana, telqu; u, ara, il-kewkba, li raw fil-İvant, marret qabilhom, sakemm ġiet u qaghħdet fuq fejn kien hemm it-tarbija.

10 U ferhu ferh kbir wisq, meta raw il-kewkba.

11 U meta dahlu d-dar, raw it-tarbija m'oħġġi Marija; u xteħtu fl-art, u tawh qima: imbagħad fethu t-teżori tagħhom, u tawh għotjiet; deheb, lubien, u mirra.

12 U billi kienu mwissijin f'holma li m'għandhomx immoru lura għand Erodi, telqu lejn arthom minn triq ohra.

13 U meta telqu, ara, l-anglu tal-Mulej

deher 'il Gużepp f'holma, ighid: Qum, u hu t-tarbija u l'ommu, u aħrab ghall-Eğġit, u oqghod hemm sama nħidlek: għax Erodi jfitek it-tarbija biex jeqirdu.

14 Xhin qam, ha bil-lejl it-tarbija u lil ommu, u telaq lejn l-Eğġit.

15 U baqa' hemm sal-mewt ta' Erodi: biex isehħi dak li ntqal mill-Mulej bil-profeta, li jgħid: Mill- Egħittu sejjahha l'il ibni.

16 Imbagħad Erodi, meta ra li l-magi daħku bih, saħan bis-shih, u bagħat joqtol lis-subjen kollha minn sentejn l-isfel, li kienu f'Betlehem, u fl-inħawi tagħha kollha, skond iż-żmien li b'għaqal sar ja f-mill-maġi.

17 Imbagħad seħħi dak li ntqal minn Geremija l-profeta, li jgħid:

18 Instama' leħen f'Rama, tinwiħ, u biki, u xir kbir; Rakel tibki l'il uliedha, u tistabar ma tridx, għax m'għadhomx iż-żejt.

19 Iżda meta miet Erodi, ara, anglu tal-Mulej deher f'holma 'l Gużepp fl-Eğġit,

20 Ighid: Qum, u hu t-tarbija u l'ommu, u mur fl-art ta' Iżrael: għax dawk li riedu l-hajja tat-tarbija mietu.

21 U qam, u ha t-tifel u lil ommu, u ġie fl-art ta' Iżrael.

22 Imma meta sama' li Arkilaws kien isaltan fil-Lhudija, minnflok missieru Erodi, bażza' jmur hemm; u billi kien imwissi minn Alla f'holma twarrab fl-inħawi tal-Galilija:

23 U ġie u għammer f'belt jisimha Nażaret: biex isehħi dak li ntqal mill-profeti: Jissejjah Nażarenu.

3 F'dawk il-jiem ġie Gwanni l-Battista, ixandar fid-dezert tal-Lhudija,

2 U jgħid: Indmu; għax qorbot is-saltna tas-smewwiet.

3 Ghax dan hu dak li fuqu tkellem il-profeta Isaija, li jgħid: Il-leħen ta' wieħed iħha jgħix fid-deżer: Heju t-triq tal-Mulej, wittu l-mogħidijiet tiegħi.

4 U dan Gwanni kellu libstu tax-xagħar tal-ġemmel, u hžiem tal-gild madwar ġenbejh; u l-ikel tiegħi kien gradijiet u għas-salva salvaġġ.

5 Imbagħad Gerusalem u l-Lhudija kollha, u l-art kollha ta' madwar il-Gurdan, marru għandu.

6 U tgħammdu minnu fix-xmara Ĝur-dan, huma u jistqarru dnubiethom.

7 Iżda meta ra hafna mill-Fariżej u mis-Sadduqin ġejjin għall-magħmudija tiegħi, qalihom: Ja nisel il-lifgħat, min wissiekom biex tarħbaru mill-ghadab li ġej?

8 Aghmlu mela frott li jistħoqq lill-indiema:

9 U taħsbux biex tħidu fikom infuskom: Bhala missiera għandna 'l'Abraham: għax nħidilkom, li Alla jista' minn dal-ġebel iqajjem ulied 'l'Abraham.

10 U issa wkoll il-mannara qiegħda ma' għerq is-siġar: għalhekk kull siġra li ma tagħmilx frott tajjeb tintqata', u tintafa' fin-nar.

11 Jien tassew nghammidkom bl-ilma għall-indiema: iżda dak li jiġi warajha hu aqwa minni, u jien ma jistħoqgħix narfa' l-qorq tiegħi: hu jgħammidkom bl-Ispirtu s-Santu, u bin-nar:

12 Il-midra tiegħi qiegħda f'idu, u jnaddaf sewwa l-qiegħha tiegħi; u jidgħi il-qamħ tiegħi fil-mahħżeen; iżda b'nar li ma jintefixer jaħraaq it-tiben.

13 Imbagħad gie Ģesù mill-Galilija għall-Ġurdan għand ġwanni, biex jit-ħammed minnu.

14 Iżda ġwanni ma hallieħx, billi qal: Imissni nitħammed minnek jien; u tigħi għandha.

15 U wieġeb Ģesù, qallu: Ha jkun hekk issa: għax hekk xieraq għalina, biex inwettqu kull haqq. Imbagħad hallieħ.

16 U malli tgħammed, Ģesù minnufiħ hareġ mill-ilma: u, ara, is-smewwiet infethulu, u ra l-Ispirtu t'Alla nieżel bħal hamiema, u ġej fuqu:

17 U, ara, leħen mis-smewwiet iħġid: Dan hu Ibni l-mahbub, li bih nitħaxxaq.

4 Imbagħad Ģesù ttieħed mill-Ispirtu fid-deżer biex jiġi arrabba mix-xitan.

2 U wara li sam erbghin jum u erbghin lej, hadu l-ġuħ,

3 U xhin ix-xitan ġie lejh, qal: Jekk int Bin Alla, ordna li dawn il-geblit isiru hobż.

4 Iżda hu wieġeb u qal: Hu miktub: Il-bniedem ma jgħix biss bil-hobż, iżda b'kull kelma li toħrog minn formm Alla.

5 Imbagħad ix-xitan hadu fil-belt im-qaddsa, u qiegħdu fuq il-quċċata tat-tempju,

6 U qallu: Jekk int Bin Alla, ixteħet għal isfel; għax hu miktub: Hu jqabbad l-angli tiegħi jieħdu hsiebek: u f'idejhom izommuk 'il fuq, li ma taħbatx sieqek ma xi ġebla.

7 Qallu Ģesù: Targa' hu miktub: La ġgarrabx lill-Mulej Alla tiegħek.

8 Raġa' x-xitan hadu fuq muntanja għolja wiqqi, u wrieh is-saltniet kollha tad-dinja, u l-għolja tagħhom;

9 U qallu: Dawn il-hwejjeg kollha naqħħihom lok, jekk tixteħet fl-art u tagħtini qima.

10 Qallu mbagħad Ģesù: Itlaq 'il hemm, Satana; għax hu miktub: Aġħi qima lill-Mulej Alla tiegħek, u lili biss aqdi.

11 Imbagħad ix-xitan hallieħ; u, ara, angli ġew u daru bih.

12 Issa meta ġesù sama' li ġwanni ntafa' il-habs, tħażżeq lejn il-Galilija;

13 U wara li halla 'l-Nażaret, ġie u

ghammar f'Kafarnanum, li qiegħed hdejn il-bahar, fit-truf ta' Žabulun u Neftali:

14 Bieħi seħħi dak li ntqal mill-profeta Isaija, li jghid:

15 L-art ta' Žabulun, u l-art ta' Naftali, fit-triq tal-bahar, 'il hemm mill-Ġurdan, il-Galilija tal-Gentili;

16 Il-poplu li kien fid-dlamijiet ra dawl kbir; u lil dawk li kienu qegħdin fl-art u d-dell tal-mewt telgħalhom id-dawl.

17 Minn dak iż-żmien beda Gesu jxandar, u jghid: Indmu: ghax is-saltna tas-smewwiet qorbot.

18 U hu u miexi ma' xatt il-bahar tal-Galilija, Gesu ra żewgt ahwa, Xmn ighidulu Pietru, u Indri huu, iniżżlu xibka fil-bahar: ghax kienu sajjieda.

19 U qalihom: Ejjew warajja, u nagħ-milkom sajjieda tal-bnedmin.

20 U huma mill-ewwel hallew ix-xbieki tagħhom, u marru warajh.

21 U wara li telaq minn hemm, ra żewgt ahwa oħra, Gakbu bin Žebedew, u huu Gwanni, f'dghajsa ma' Žebedew missierhom, isewwu x-xbieki tagħhom; u sejhilhom.

22 U mill-ewwel hallew id-dghajsa u lil missierhom, u marru warajh.

23 Fil-Galilija kollha mar idur Gesu, iġħalleml fis-sinagogi tagħhom, u jxandar l-evangelju tas-saltna, u jfejjaq kull xoita ta' mard, u kull xorta ta' nuqqas ta' saħħa fost in-nies.

24 U xterdet ħbaru mas-Sirja kollha; u ġibulu lil dawk kollha li kienu morda li kellhom kull xorta ta' mard u ta' ugħiġ; u dawk li kellhom fihom ix-xjaten, u dawk li jaġthihom tal-qamar, u dawk li kienu parallitici; u fejjaqhom.

25 U ġmieghi kbar ta' nies marru warajh mill-Galilija, u minn Dekapoli, u minn Gerusalem, u mil-Lhudija, u min-naħha l-ohra tal-Ġurdan.

5 U wara li ra l-ġmieghi tan-nies tala' fuq muntanja: u xhin qagħad bil-qiegħda, id-dixxipli tiegħi resqu lejh:

2 U fetah fommu, u ghallimhom, hu u jghidilhom:

3 Imberkin il-foqra fl-ispirtu: ghax tagħhom hi s-saltna tas-smewwiet.

4 Imberkin l-imnikktin: ghax għad jit-farrġu.

5 Imberkin il-ġwejdin: ghax għad jirtu l-art.

6 Imberkin dawk li għandhom il-ġuh u l-ghatxi tal-haqq: ghax għad ikunu mxebbgħiñ.

7 Imberkin dawk li jhennu: ghax għad isibu l-hniena.

8 Imberkin dawk ta' qalb safja: ghax għad jaraw l-Alla.

9 Imberkin dawk li jgħiġi l-paci; ghax għad jisnejhu wlied Alla.

10 Imberkin dawk li huma ippersegwittati minħabba l-haqq: ghax tagħhom hija s-saltna tas-smewwiet.

11 Imberkin intom, meta l-bnedmin iġħajrukom, u jippersegwitaw kom, u jgħidu minn kull deni fuqkom bil-gideb, minħabba fija.

12 Ifirhu, u thennew wisq; ghax kbir hu ħlaskom fis-smewwiet: ghax hekk ippersegwitaw lill-profeti li kienu qabilkom.

13 Intom il-melh ta' l-art: iżda jekk il-melh jittlef imluhi, biex jitmelħha? għalkejn iżżejd ma jiswa, hlief biex jirtema barra, u jirtifex mill-bnedmin.

14 Intom id-dawl tad-dinja. Belt li qiegħda fuq għolja ma tistax tinheba.

15 Lanqas jixegħlu xemgħa l-bnedmin, u jqegħduha taħbi kej, imma fuq għandier; u hi ddawwal lil dawk kollha li huma fid-dar.

16 Ha jiddi hekk dawkom quddiem il-bnedmin, biex jaraw l-egħmejjel tajba tagħkom, u jigglorifikaw lil Missierkom li qiegħed fis-smewwiet.

17 La tahsbux li ġejt biex neqred il-ligi, jew il-profeti: jien ma ġejtx biex neqred, iżda biex inwettaq.

18 Ghax tassew nghidilkom: Sakemm iġħaddu s-sema u l-art, jota wahda jew nitfa wahda ma titneħħiex mil-ligi, sama kollox isehħ.

19 Kull min għalhekk jikser wieħed minn dawn l-iċċen kmandamentu, u iġħalleml lill-bnedmin hekk, jisseqja l-iż-żgħar fis-saltna tas-smewwiet: iżda kull min iħarishom u jgħallimhom, jisseqja kbir fis-saltna tas-smewwiet.

20 Ghax nghidilkom: Jekk il-haqq tagħkom ma jkunx akbar mill-haqq ta' l-iskribi u tal-Fariżej, ma tidħlu b'xejn fis-saltna tas-smewwiet.

21 Smajtu dak li ntqal min-nies ta' dari: La tqotol, u kull min joqtol ikun haqqu l-kundanna:

22 Iżda jien nghidilkom: Li kull min jagħdah għal-hu mingħajr raġuni jkun haqqu l-kundanna; u kull min iħgid lil huu: Raka, ikun haqqu l-kundanna tal-kunsill: iżda kull min iħgid: Ja iblah, ikun haqqu l-infern tan-nar.

23 Għalhekk jekk iġġib fuq l-altar il-ghotja tiegħek, u hemm tiftakar li huk għandu xi haġa kontra tiegħek;

24 Halli hemm l-ghotja tiegħek quddiem l-artist, u mur l-ewwel issewwa ma' huk, imbagħad ejja, u offri l-ghotja tiegħek.

25 Ftiehem malajr mal-ġħadu tiegħek, int u ghadek miegħu fit-triq; li ma jmurx il-ġħadu jaġħi k f'idjejn l-imħallef, u l-imħallef jaġħi k f'idjejn il-ġħassies, u tixteħet fil-habs.

26 Tassew nghidlek: Int b'xejn ma toħroġ minn hemm, sama thallas sa-l-ahhar habba.

27 Smajtu li ntqal min-nies ta' dari: La taghmilx adulterju:

28 Imma jien nghidilkom: Li kull min ihares lejn mara biex jiżni magħha, ikun ga f'qlabu għamel adulterju magħha.

29 U jekk ghajnej il-lemiñja tfixxlek, aqaghha, u armiha bghid minnek: ghax jaqbillek li tispicċa biċċa wahda minnek, u mhux għismek kollu jixtehet fl-infern.

30 U jekk idek il-lemiñja tfixxlek, aqtagħha, u ixhetha bghid minnek: ghax jaqbillek li tispicċa biċċa wahda minnek, u mhux għismek kollu jixtehet fl-infern.

31 Intqal: Kull min ikeċċi lil martu, ha jaġiha l-kitta tad-divorzu.

32 Iżda jien nghidilkom: Li kull min ikeċċi lil martu, hlief minhabba ż-żena, iġaġħalha tagħmel adulterju; u kull min jiżżewweg lil dik li hu iddivorzjata jaġħmel adulterju.

33 Targa' smajtu dak li ntqal min-nies ta' dari: La tiksirx il-halfa, iżda rodd lill-Mulej il-half tiegħek:

34 Imma jien nghidilkom: Tahlfu xejn; la bis-sema; ghax hu t-tron t'Alla:

35 La bl-art; ghax hi l-mirfes ta' riglejħ; la b'Gerusalem; ghax hi l-belt tas-Sultan il-kbir.

36 Lanqas taħlef b'rasek, ghax int ma tistax tagħmel xaghra wahda bajda jew sewda.

37 Iżda ha jkun kliemkom: Iva, iva; Le, le: ghax dakk kollu li hu iżjed minn dan jiġi mill-hażen.

38 Smajtu li ntqal: Ghajn b'ghajn, u sinna b'sinna:

39 Imma jien nghidilkom: La tiqfux lill-hażen: iżda lil kull min jagħtik daqqat ta' harta fuq haddek tal-lemin, dawwarlu l-ieħor ukoll.

40 U jekk xi bniedem imur il-qorti miegħek, u jehodlok libstek, hallih jieħu l-mantar tiegħek ukoll.

41 U kull min iġagħlekk tmur mil, mur miegħu tnejn.

42 Aġħi tħalli minn għandek la titwarrabx minnu.

43 Smajtu li ntqal: Hobb lil ghajrek, u obghod lill-ghadu tiegħek.

44 Iżda jien nghidilkom: Hobbu lill-egħdewwa tagħkom, bierku lil dawk li jishtukom, għamlu l-għid lil dawk li jo-bogħdikom, u itolbu għal dawk li jahqrukum, u jippersegwitaw kom;

45 Biex tkunu wlied Missierkom li hu fis-smewwiet: ghax hu jtalla' x-xemx tiegħi fuq il-hażiena u fuq it-tajbin, u jibgħat ix-xita fuq in-nies sewwa u fuq dawk li mhumiex sewwa.

46 Ghax jekk thobbu lil min ihobbkom, xi hlas għandkom? Ma jaġħmlux hekk ukoll il-publikani?

47 U jekk issellmu lil hutkom biss, x>tagħmlu aktar mill-ohrajn? Ma jaġħmlux ukoll dan il-publikani?

48 Kunu mela perfetti, bħalma hu per-fett Missierkom li hu fis-smewwiet.

6 Araw li ma tagħħmlux il-karitā tagħkom quddiem il-bnedmin, biex jaraw kom: inkella ma jkollkom hlas minn Missierkom li hu fis-smewwiet.

2 Għalhekk meta tagħmel il-karitā tiegħek, iddoqqx it-tromba quddiemek, kif jaġħmlu l-ipokriti fis-sinagogi u fit-toroq, biex ikunu mfahhrin mill-bnedmin. Tassew nghidilkom: Għandhom hlas-hom.

3 Iżda meta tagħħmel karitā, thallix idek ix-xellugija tkun taf x'għamlet il-lemiñja:

4 Biex il-karitā tiegħek tkun fil-mohbi: u Missierek li jara fil-mohbi jroddlok fil-berah.

5 U meta titlob, tkunx bħall-ipokriti: ghax huma jħobbu jitkolbu weqfin fis-sinagogi u f'irġus it-toroq, biex jarawhom il-bnedmin. Tassew nghidilkom: Għandhom hlašom.

6 Iżda int, meta titlob, idħol fil-kmajra tiegħek, u meta tkun għalaqt biebek, itlob lil Missierek li hu fil-mohbi; u Missierek li jara fil-mohbi jroddlok fil-berah.

7 Iżda meta titlob, tużax kliem zejjed, bħal ma jaġħmlu l-pagani: ghax huma jahsbu li jinstemgħu minhabba l-kliem zejjed tagħhom.

8 Tkunx mela bħalhom: ghax Missierkom jaf x-jinhtiġirkom, qabel ma titolbuh.

9 Hekk mela itolbu: Missiera li int fis-smewwiet, Jitqaddes ismek.

10 Tiġi saltnatek. Ikun li trid int fl-art, kif inhu fis-sema.

11 Hobzna ta' kuljum aqghtina llum.

12 U ahfrilna djunna, bħal ma nahfru ahna lill-midjunin tagħna.

13 U la ddahħalniex fit-tigħriġ, iżda eħlisa mid-den: Ghax tiegħek is-salta, u s-setgħa, u l-glorja, għal dejjem. Amen.

14 Ghax jekk tahfru lill-bnedmin ht-tiġiethom, jaħfrilkom ukoll Missierkom li hu fis-smewwiet.

15 Iżda jekk ma tahfrux lill-bnedmin ht-tiġiethom, lanqas Missierkom ma jaħfril kom ht-tiġietkom.

16 Umeta ssumu, tkunx bħall-ipokriti, b'wiċċi imqarras: ghax huma jqarrsu wiċċhom, biex jidħru lill-bnedmin li huma sajmin. Tassew nghidilkom: Għandhom hlašom.

17 Iżda int, meta ssum, idlek rasek, u aħsel wiċċek;

18 Biex ma tidħiħix li ħalli bnedmin li int sajjem, iżda lil Missierek li hu fil-mohbi; u Missierek, li jara fil-mohbi, īħallsek fil-berah.

19 La taħżnux teżżeori fl-art għalikom, fejn il-kamla u s-sadid iħassru, u fejn il-hallelin jiftu u jisirqu:

20 Iżda ahżnu għalikom teżżeori fis-sema,

fejn la l-kamla u la s-sadid ma jhassru, u fejn il-hallelin la jifthu u lanqas jisirqu:

21 Ghax fejn hu t-teżor tiegħek, hemm qalbek tkun ukoll.

22 Il-ghajnej hi d-dawl tal-ġisem: jekk mela ghajnej tkun safja, gismek kollu jkun mimli bid-dawl.

23 Iżda jekk ghajnej hi hażina, gismek kollu jkun mimli bid-dlam. Jekk mela d-dawl li hemm fik hu dlam, kemm hu kbir dak d-dlam!

24 Hadd ma jista' jaqdi żewġ sidien: ghax jew jobghod lil wieħed, u jħobb lill-ieħor; jew iżomm ma' wieħed, u jżeblaħ lill-ieħor. Ma tistgħux taqdu 'l Alla u lil mammona.

25 Għalhekk nghidilkom: La tqogħid-dux tithassbu għal hajjitkom, x-sejr tieklu, jew x-sejrin tixorbu; lanqas ġisim kom, x-sejrin tilbsu. Il-hajja mhix aktar mill-ikel, u l-ġisem aktar mill-ilbies?

26 Harsu lejn it-tjur ta' l-ajru, huma la jiżirgu, la jaħsdū, u la jaħżnu fl-imhażen; madankollu Missierkom tas-smewwiet jitmagħhom. Ma tiswewx aktar minn-hom?

27 U min minnkom billi jithasseeb, jista' jżid ma' tulu kubitu wieħed?

28 U għalfejn tithassbu fuq l-ilbies? Harsu lejn il-għilji tar-raba', kif jikbru; huma la jaħdmu, u la jagħżu:

29 U jien nghidilkom: Li lanqas Salamun fil-glorja kollha tiegħu ma kien liebes bħal wieħed minn dawn.

30 Iżda jekk Alla hekk ilibbes il-haxix tar-raba', li llum hu, u ghada jixteħet fil-forn, kemm aktar ilibbes lilkom, ja intom ta' fidjiż-żgħira?

31 Għalhekk la tqogħid-dux tithassbu, billi tgħidu: X'sa nieklu? jew, X'sa nixorbu? jew, X'sa nilbsu?

32 (Għax dawn il-hwejjeg kollha jfittxu l-Ġentili) għax Missierkom tas-smewwiet jaf li intom għandkom bżonn dawn il-hwejjeg kollha.

33 Iżda fittxu l-ewwel is-saltna t'Alla, u l-haqq tiegħu; u dawn il-hwejjeg kollha jiżididukom.

34 La tahsbux mela għal ghada; ghax ghada jahseb għaliex innifsu. Bizzejjed ghall-jum hu l-ghali tiegħu.

7 La tagħmlux haqq, biex ma jsirx haqq minnkom.

2 Ghax bil-haqq li tagħmlu, isir haqq minnkom: u bil-qjes li bih tqis, jargħa jkun meqjus lilkom.

3 U għax tara s-sifja li hemm f'ghajnej huk, u ma tarax it-travu li hemm f'ghajnej stess?

4 Jew kif tħid lil huk: Ha nneħħilek s-sifja minn ghajnej: u, ara, travu qiegħed f'ghajnej?

5 Int, ipokrita, neħħi l-ewwel it-travu

minn ghajnej; u mbagħad tara čar biex taqla' s-sifja minn ghajnej huk.

6 La tagħtux dak li hu qaddis lill-kliem; lanqas titfġu l-ġawhar tagħkom quddiem il-hnejher, li ma jgħaffuhomx taħi saqaj-hom, u jerġġu jiduru u jgħalli u jfatt-hukom.

7 Itolbu, u jingħatal kom; fittxu, u ssibu; habbtu, u jinfethi kom.

8 Ghax kull minn jitlob jaqla'; u min ifitteks isib; u lil min ihabbat jinfetħħu.

9 Jew minn hu minnkom il-bnediem, li jekk ibnu jitħolhu hobża, jaqtih ġebla?

10 Jew jekk jitlob huta, jaqtih serp?

11 Jekk intom mela, li intom hxiex, ta fu kif tagħtu qhotjet taħbi lil uliedkom, kemm iż-żejjed Missierkom li hu fis-smewwiet jaqtih hwejjeg taħbi lil dawk li jitħolhu?

12 Kulma tridu mela li l-bnedmin jagħmlukom, għamlu hekk intom lilhom: ghax din hi l-ligi u l-profeti.

13 Idħlu mill-bieb id-dejjaq; ghax wiesa' hu l-bieb, u mistuha hi t-triq, li jaqtu għaq-qa tħalli, u hafna huma li jidħlu finha:

14 Ghax dejjaq hu l-bieb, u dejqa hi t-triq, li tiehu għall-hajja, u ftit huma li jsibuha.

15 Harsu ruħkom mill-profeti foloz, li jiġu għandkom lebsin ta' nħaġġ, imma minn ġewwa huma lpup imġewha.

16 Mill-frott tagħhom tagħrufuhom. Jaqaw il-bnedmin jiġi l-ġħebek mix-xewk, jew it-tin mill-ġħallix?

17 Hekk ukoll kull siġra taħbi tagħmel frott tajjeb; iżda siġra mhassra tagħmel frott hażin.

18 Siġra taħbi ma tistax tagħmel frott hażin, lanqas siġra mhassra ma tista' tagħmel frott tajjeb.

19 Kull siġra li ma tagħmilx frott tajjeb tinqata', u tirtema fin-nar.

20 Għalhekk mill-frott tagħhom tagħruhom.

21 Mħux kull minn iġħidli: Mulej, Mulej, jidhol fis-saltna tas-smewwiet; imma dak li jaqtih ir-riċċa ta' Missieri li hu fis-smewwiet.

22 Hafna jghiduli f'dak il-jum: Mulej, Mulej, ma habbarniex f'ismek? u f'ismek keċċejja x-xjen? u f'ismek għamilna hafna eghġub?

23 U mbagħad nistqarrilhom: Jiena qatt ma kont nafkom; tbieghdu minni, intom li tagħmlu l-hażen.

24 Għalhekk kull minn jisma' dal-kliem tiegħi, u jaghmlu, inxebbha ma' raġel qiegħi, li bena daru fuq blata:

25 U niżlet ix-xita, u gew il-widien, u nefhu l-irrijeħ, u habtu fuq dik id-dar; u ma waqqħitx: ghax kienet mibniha fuq blata.

26 U kull minn jisma' dal-kliem tiegħi, u ma jagħmlux, jixxebba ma' raġel iblah, li bena d-dar tiegħi fuq ir-ramel:

27 U niżlet ix-xita, u gew il-widien, u

neħħu l-irjeh, u habtu fuq dik id-dar; u waqqhet; u kbira kienet il-waqgħha tagħha.

28 U gara, meta Gesù spicċa dal-kliem, illi n-nies stagħġbu bit-tagħlim tiegħu:

29 Ghax hu kien iġħallimhom bhal wieħed li għandu s-setgħa, u mhux bħall-is-kribi.

8 Malli niżel mill-muntanja, ġmiegħi kbar ta' nies marru warajh.

2 U, ara, gie wieħed imġiddem u tah qim, billi qal: Mulej, jekk trid, tista' tnaddafni.

3 U Gesù medd idu, u missu, hu u jghid: Irrid; kun imnaddaf. U f'daqqa waħda l-gdiem tiegħu tnaddaf.

4 U qallu Gesù: Ara li ma tgħid lil hadd; iżda mur, uri ruhekk lill-qassis, u aqhti l-ghotja li Mosé ordna, b'xhieda l-hom.

5 U xhin dahal Gesù f'Kafarnahum, resaq fejnju centurjun, jitkolu bil-hniex,

6 U jghid: Mulej, il-qaddej tiegħi jiġi sab mixxut id-dar marid bil-paralsi, u muġugħi wisq.

7 U qallu Gesù: Nigi u nfejqu.

8 Wiegeb iċ-ċenturjun u qal: Mulej, ma jistħoqqix illi tidhol taht is-saqaf tiegħi; iżda għid biss il-kelma, u l-qaddej tiegħi jfia.

9 Ghax jien bniedem li qiegħed taht setgħha, billi għandi suldati tahti; u lil wieħed nghidlu: Mur, u jmur; u lil iehor: Ejja, u jiġi; u lill-qaddej tiegħi: Aghmel din, u jagħmilha.

10 U meta sama' dan, Gesù staghġeb; u lil dawk li kienu gejjin wara qalilhom: Tas-sen nħidilkom; ma sibtx fid-hekk kbira, le, lanqas f'Iżrael.

11 U nħidilkom, li hafna jiġu mil-lvant u mill-punjet, u joqogħu fuq il-mejda m'Abraham u ma' Iżakk, u ma' Gakobb, fis-saltna tas-smewwiet.

12 Imma wlied is-saltna jixteħtu fid-dlamjiex ta' barra; hemm ikun hemm biki u tgħażżeż tas-snien.

13 U qal Gesù liċ-ċenturjun: Mur; u kif emmint, hekk isirlek. U l-qaddej tiegħu fiekk dik is-sieħħa stess.

14 U meta gie Gesù fid-dar ta' Pietru, ra lil hmiex mixħuta, u marida bid-deni.

15 U messilha idha, u d-deni telaqha : u qamet, u qdīethom.

16 Malli sar fil-ghaxija, ġibulu hafna li kellhom ix-xjaten: u keċċa b'kelmtu l-ispirti, u fejjaq lil dawk kollha li kienu morda:

17 Biex isehħi dak li ntqal mill-profeta Isaija, li jghid: Hu stess ha mardijietna, u gieb fuqu l-egħlejjej tagħna.

18 Issa meta ra Gesù ġmiegħi kbar ta' nies madwaru, ordna li jghaddu għan-na l-ohra.

19 U resaq wieħed skrib, u qallu: Mghalleml, nigi warajk kull fejn tmur.

20 U qallu Gesù: Il-volpijet għandhom il-hofor, u t-tjur ta' l-ajru għandhom il-bejtjet; imma Bin il-bniedem m'għandux fejn imidd rasu.

21 Leħor mid-dixxipli tiegħu qallu: Mulej, hallini l-ewwel immur u nidfen lil missieri.

22 Iżda Ġesù qallu: Ejja warajja; u halli l-mejtin jidfnu l-mejtin tagħhom.

23 U kif tala' fuq dghajsa, id-dixxipli tiegħu marru warajh.

24 U, ara, qamet tempesta kbira fil-bahar, hekk li d-dghajsa kienet mghottija bil-mewġ: imma hu kien rieqed.

25 U resqu lejh id-dixxipli, u qajmu, billi qal: Mulej, salvana: sa nintilu. 26 U qalilhom: Ghaliex intom beż-ġħan-ni ja nies ta' fidi żgħira? Imbagħad qam, u Ċanfar l-irjeh u l-bahar; u sar bnazzi kbir.

27 Iżda l-irġiel stagħġib, iħġidu: Xi bniedem hu dan, li sa l-irjeh u l-bahar jisimghu minnu!

28 U xhin wasal in-naħa l-ohra fl-art tal-Gerasin, hemm ittaqgħu mieghu tnejn li kellhom fihom ix-xjaten, herġin mill-oqbra, horox wiśq, hekk li hadd ma kien jista' jgħadji minn dik it-triq.

29 U, ara, huma ghajtu, iħġidu: X'għandna naqsmu miegħek, Gesù, Bin Alla? Gejt hawn biex taħqarna qabel iż-zmien?

30 U kien hemm bghid minnhom merħla ta' hafna hnieder li kienu jirħaw.

31 Għalhekk ix-xjaten talbuh, billi qal: Jekk toħroġna, hallina mħorrū fil-merħla tal-hniezer.

32 U qalilhom: Morru. U meta hargu, dahl fil-merħla tal-hniezer: u, ara, il-merħla kollha tal-hniezer intefġħet bil-herra mill-irdum għall-bahar, u mietu fl-ilma.

33 U dawk li kienu jirħawhom harbu, u marru l-belt, u qalu kollox, u x'kien gara minn dawk li kellhom ix-xjaten fihom.

34 U, ara, il-belt kollha ħarġit tiltaqa' ma' Gesù: u malli rawħ, talbuh biex iwar-rab mill-inħaw tagħhom.

9 U tala' fuq dghajsa, u ghadda għan-na l-ohra, u gie f'beltu.

2 U, ara, ġibulu raġel paralitiku, mixxut fuq saqqu: u kif ra Gesù l-fidi tagħhom qal lill-paralitiku: Ibni, qawwi qalbek; dnubietek jinħafrulek.

3 U, ara, x'uħud mill-iskribi qal fuhom infuħhom: Dal-bniedem qiegħed jidgħi.

4 U Gesù billi kien jaf hsibijiethom qal: Ghax taħsbu hażin f'qalbkom?

5 Ghax liema hu l-ehfet, tħqid: Dnubietek jinħafrulek; jew tħqid: Qum u imxi?

6 Iżda biex tkunu tafu li Bin il-bniedem

għandu s-setgħa fl-art li jaħfer id-dnubiet, (imbagħad qal lill-paralitiku:) Qum, arfa' s-saqqu tiegħek, u mur f'darek.

7 U qam, u telaq lejn daru.

8 Izda meta l-ġemħha tan-nies rat dan, staghġbet, u igglorifikat 'l-Alla, li kien ta-setgħa bhal din lill-bnedmin.

9 U hu u għaddej minn hemm, Gesù ra raġel, li kien jismu Mattew, bil-qiegħda quddiem il-bank tat-taxxi: u qallu: Ejja warajja: u dak qam, u mar warajh.

10 U gara, xhin Gesù kien qiegħed għandu fuq il-mejda, illi bosta publikani u midinbin ġew u qagħdu fuq il-mejda mieghu, u mad-dixxipli tiegħu.

11 U malli l-Fariżej raw dan, qalu lid-dixxipli: Ghaliex l-Imġħallek tagħkom jiekkol mal-publikani u mal-midinbin?

12 Izda xhin Gesù sama' dan, qalilhom: Dawk li huma f'sahħithom m'għand-homx bżonn ta' tabib, iżda dawk li huma morda.

13 Izda morru u tghallmu x'jiġifieri dan: Hniena rrid, u mhux sagrifċċu: ghax ma gejtix biex insejjah lin-nies sewwa, iżda lill-midinbin ghall-insejha.

14 Imbagħad resqu lejh id-dixxipli ta' Gwanni, iġħidu: Ghaliex ahna u l-Fariżej insumu ta' sirkwit, imma d-dixxipli tiegħek ma jisumx?

15 U Gesù qalilhom: Jaqaw il-haddara jibku, sakemm il-gharus hu magħħom? Iżda jiġu l-jiem, meta l-gharus jittehdilhom, u mbagħad isumu.

16 Hadd ma jiqiegħed roqgħa ta' xoqqa ġdid fuq libsa qadima, ghax il-biċċa miżjudha biex timliexa tiġibed mil-libsa, u t-tiċċitra ssir agharr.

17 Lanqas iqiegħdu l-bnedmin inbid ġdid fi glud qedoma: ghax il-glud jinqas mu, u l-inbid jixxerred, u l-ġlud jintiflu; iżda jqiegħdu nbiżi ġdid fi glud godda, u t-tnejn iżommu.

18 Waqt li kien ikellimhom fuq dawn il-hwejjeg, ara, gie wieħed kap tas-sinagoga, u tah qima, hu u jħid: Binti għadha kemm miett issa: iżda ejja, u tiegħed idek fuqha, u tħix.

19 U Gesù qam, u mar warajh, u hekk għamlu d-dixxipli tiegħu.

20 U, ara, mara li kienet ilha tbat b'telf ta' demm tnax-il sena, resqet warajh, u messet tarf libstu:

21 Ghax qalet fiha nfisha: Jekk biss immiss libstu, infi.

22 Izda dar Gesù, u meta raha, qal: Binti, qawwi qalbek: il-fidi tiegħek fejqq-it. U l-mara fieqet dik is-siegha.

23 U meta gie Gesù fid-dar tal-kap tas-sinagoga, u ra d-daqqaqa tal-flawt, u n-nies tgiegwieg,

24 Qalihom: Aghmlu l-wisa': ghax it-tifla mħix mejta, iżda rieqda. U dahku bih.

25 Izda meta n-nies harget barra, dahal ġewwa, u hadha b'idha, u x-xbejba qamet.

26 U l-ahbar ta' dan xterdet ma' dik l-art kollha.

27 U meta Gesù telaq minn hemm, żewġ irġiel ghomja marru warajh, iħajtu, u jħidu: O Bin David, ikollok hnien minna.

28 U xhin wasal id-dar, l-ġhomja resqu lejh: u Gesù qalilhom: Temmnu li jiena nista' nagħmel dan? Iva, Mulej, qalulu.

29 Messilhom imbagħad ghajnejhom, hu u jħid: Bhalma hi l-fidi tagħkom, ikun il-kom.

30 U ghajnejhom infethu; u wissiehom Gesù bis-shiħ, billi qal: Ara li hadd ma jkun jaf b'dan.

31 Izda huma, meta harġu, xerrdu hbaru f'dik l-art kollha.

32 Huma u herġin, ara, gibulu wieħed imbikkem li kellu xitan fi.

33 U wara li tkieċċa x-xitan, l-imbikkem tkellem: u l-ġmiegieħi tan-nies staghġebu, billi qal: Qatt ma deher hekk f'Izrael!

34 Imma l-Fariżej qal: Johrog ix-xjaten bil-princep tax-xjaten.

35 U Gesù kien idur l-iblet u l-irħula kollha, iħġallem fis-sinagogi tagħhom, u jxandar l-evangelju tas-saltna, u jfejjaq kull xorta ta' mard, u kull nuqqas ta' saħħa fost il-poplu.

36 Imma xhin ra l-ġmiegieħi tan-nies, imtela bil-hnieni għalihom, ghaliex kienu mdejqa, u mferrxa, bħal nħagħ li m'għand-homx ragħġi.

37 Imbagħad qal lid-dixxipli tiegħu: Il-hassad hu tassew kbir, iżda fiti huma l-haddiem;

38 Itolbu mela lis-Sid tal-hassad, biex jibgħat haddiem fil-hsad tiegħu.

10 U meta sejjah hdejj lit-tanax-il dixxipli tiegħu, taħom is-setgħa kontra l-ispiri mniġġsa, biex ikeċċuhom, u biex ifeqju kull nuqqas ta' saħħa, u kull mard.

2 Issa l-ismijiet tat-tanax-il apostolu huma dawn: l-ewwel, Xmun, li jħid il-Pietru, u huh Indri; Gabku, bin Zebedew, u huh Gwanni.

3 Filippu, u Bartilmew; Tumas, u Mattew il-publikan; Gakbu bin Alfew, u Lebbew, li laqmu kien Taddew;

4 Xmun il-Kangħani, u Ġuda Iskarjota, li wkoll ittradih.

5 Dawn it-tanax bagħat Gesù, u ordnali, billi qal: La tmorrux fost il-Gentili, u tidħlu fl-ebda belt tas-Samaritan:

6 Izda morru aktarx għan-nħażżeen mit-lufa ta' dar Izrael.

7 Intom u sejrin, xandru, billi tħidu: Qorbot is-saltna tas-smewwiet.

8 Fejqu l-morda, naddfu l-imġiddmin, qajmu l-mejtin, keċċu x-xjaten: qlajtu b'xejn, aghtu b'xejn.

9 La tħidux fi hžiemkom la deheb, u la fidda, u lanqas flus żgħar.

10 La horga ghall-vjagg tagħkom, la żewġ il-biesi, la qorq, u la oħtra: ghax il-haddiem jistħoqqu iklu.

11 U f'kull belt jew rahal li tidħlu, fittxu minn fiha jixraqlu; u hemm oqogħdu sama toħorġu.

12 U meta tidħlu f'dar, sellmulha.

13 U jekk id-dar jistħoqqilha, ha jinżel is-sliem tagħkom fuqha: iżda jekk ma jistħoqqilhx ha s-sliem tagħkom jargħi għandkom.

14 U kull minn ma jilqaghkomx, u lanqas jisma' kliemkom, meta titilqu minn dik id-dar jew belt, farfru t-trab ta' saqqajkom.

15 Tassew nghidilkom: Ikun eħfet ghall-art ta' Sodoma u Gomorra f'jum il-haqq, milli għal dik il-belt.

16 Ara, jien qiegħed nibgħatkom bhala nħagħġ fost il-lpup: kunu mela għaqlin bhas-sriej, u bla hijiena bħall-hamien.

17 Iżda harsu ruħkum mill-bnedmin: ghax jagħtukom f'idejn il-kunsilli, u fis-sinagogi tagħhom isawtukom;

18 U quddiem gvernaturi u slaten jehdūkom minħabba fija, b'xhieda għali-hom u l-Gentili.

19 Iżda meta jagħtukom f'idejhom, tithassbux kif u x'sejrin tgħidu: ghax f'dik is-siegha jingħatakkom x'għandkom tit-kellmu.

20 Ghax mhux intom li titkellmu, iżda l-Ispru ta' Missierkom li jitkellem fikom.

21 U l-hu jaġhti lili huu ghall-mewt, u l-missier lil ibnu: u l-ulied iqumu kontra l-ġenituri tagħhom, u jgħibuhom ghall-mewt.

22 U tkunu mibgħudin mill-bnedmin kollha minħabba f'ismi; iżda dak li jibqa' sa l-ahħar ikun salvat.

23 Iżda meta jiippersegwitaw kom f'din il-belt, aħbaru fl-oħra: ghax tassew nghidilkom: Intom ma tkunux il-ħaqqu għad-dejtu l-iblet ta' Izrael, sama jigi Bin il-bnediem.

24 Id-dixxiplu mhux fuq l-imġħalleml tiegħi; lanqas il-qaddej fuq sidu.

25 Hu bizejjed għad-dixxiplu li jkun bħall-imġħalleml tiegħi, u l-qaddej bħal sidu. Jekk sejħu lill sid id-dar Bagħalzebub, kemm aktar isejħu lin-nies ta' daru?

26 La tibżgħux minnhom mela: ghax m'hemm xejn mistur, li ma jinkixifx; u mohbi, li ma jingħarafx.

27 Dak li ngħidilkom fid-dlam, għiduh fid-dawl; u dak li tisimghu fil-widna, xandru minn fuq il-bjut.

28 U la tibżgħux minn dawk li joqftu l-għisem, imma ma jistħoqqu joqftu r-ruh: iżda ibż-ghu aktarx minn dak li jista' jeqred sew ir-ruh u kemm il-għisem fl-infern.

29 Jaqaw żewġ aħgsafar tal-bejt ma jinbighx habba? U wieħed minnha ma jaqax fl-art mingħajr ma jrid Missierkom.

30 Imma l-istess xagħar ta' raskom hu kollu magħħid.

31 La tibżgħux mela: intom tiswew aktar minn ħafna aħgsafar tal-bejt.

32 Kull minn mela jistqarrni quddiem il-bnedmin, ilu nistqarri wkoll quddiem Missieri li hu fis-smewwiet.

33 Iżda kull minn jiċċadni quddiem il-bnedmin, ilu niċċad jien ukoll quddiem Missieri li hu fis-smewwiet.

34 La taħbsu li ġejt ingib il-paċi fuq l-art: ma gejtx biex ingib il-paċi, iżda sejf!

35 Ghax ġejt nisfred bniedem minn missieru, il-bint minn ommha, u l-kenna minn hmita.

36 U l-egħdewwa ta' bniedem ikunu n-nies ta' daru stess.

37 Min iħobb lil missieru jew lil ommu aktar minni ma jistħoqqlux ikun tiegħi; u min iħobb lil ibnu jew lil bintu aktar minni ma jistħoqqlux ikun tiegħi.

38 U minn ma jehux salibu, u jīġi warajja, ma jistħoqqlux ikun tiegħi.

39 Min isib hajtu jitħiha: u min jitlef hajtu minħabba fja jsibha.

40 Min jilqaghkom jilq'a lili; u min jilq'a lili jilq'a lili minn bagħatni.

41 Min jilq'a profeta f'isem ta' profeta jieħu hlas ta' profeta; u min jilq'a ragel sewwa f'isem ta' ragel sewwa jieħu hlas ta' ragel sewwa.

42 U kull min jaġhti jixrob lil wieħed minn dawn iż-żgħar imqar tazza ilma frisk, f'isem ta' dixxiplu, tassew nghidilkom, ma jitlef b'xejn hlasu.

11 U ġara, wara li Ĝesù spicċa jaġħi dawn it-twissijiet lit-tanax-il dixxiplu tiegħi, illi telaq minn hemm biex iġħalleml u jxandar fl-iblet tagħghom.

2 Issa meta Gwanni sama' fil-habs bl-egħnejnejta ta' Kristu, bagħat tnejn mid-dixxipli tiegħi,

3 U qalulu: Inti dak li għandu jiġi, jew nistennew iħor?

4 Wiegeb Gesù, u qalilhom: Morru ġħidu l-Gwanni l-hwejjeg li tisimghu u taraw:

5 Il-ghomja jaraw, u z-zopop jimxu, l-imġiddi minn jindafu, u t-torox jisimghu, il-mejtin iqumu, u l-evangelju mxandar lill-fogra.

6 U mbierek hu kull minn ma jitfixx kılx minħabba fija.

7 U huma u sejrin, qabad Ĝesù jgħid lill-ġmejhi tan-nies fuq Gwanni: Xi hrīgħu taraw fid-deżert? Qasba tixxejjer mar-riħ?

8 Imma xi hrīgħu taraw? Bniedem liebes hwejjieg rotob? Ara, dawk li jiħelsu hwejjieg rotob qeqħdin fi djar is-slatten.

9 Imma xi hrīgħu taraw? Profeta? Iva, nghidilkom, u iżjed minn profeta.

10 Ghax dan hu dak, li fuqu nkiteb: Ara, jien nibghat il-messaġġier tiegħi quddiem wiċċek, li jhejjilek triqtek quddiemek.

11 Tassew ngħidilkom: Fost dawk li huma mweldin min-nisa ma deherx wieħed akbar minn Gwanni l-Battista: iżda dak li hu l-iżgħar fis-saltna tas-smewwiet hu akbar minnu.

12 U mill-jiem ta' Gwanni l-Battista s'issa, is-saltna tas-smewwiet hi meħuda bil-forza, u rgiel vjolenti jaħfuha.

13 Ghax il-profeti kollha u l-ligi ħabru sa' Gwanni.

14 U jekk tridu tilqgħuh, dan hu Elija, li għandu jiġi.

15 Min għandu widnejn biex jisma', ha jisma'

16 Imma lil dan in-nisel lil min inxebb-hu? Jixbah lit-tfal bil-qiegħda fis-swieq, u jgħajtu lil shabhom,

17 U jgħidu: Daqqnejielkom il-flawt u ma żiftux; newwahnielkom, u ma bkejtux.

18 Ghax Gwanni gie u la jiekol u la jixrob, u jgħidu: Għandu xifan.

19 Bin il-bniedem gie jiekol u jixrob, u jgħidu: Ara bniedem wikkiekk, u sakranazz, habib tal-publikani u l-midinbin. Iżda l-gherf hu iġġustifikat minn uliedu.

20 Imbagħad beda jċanfar l-ibljet, fejn hafna mill-egħmejjel kbar tieghukienu saru, ghax ma nidsu;

21 Jahasra għalik, Korażajn! Jahasra għalik, Betsajda! Ghax kieku f'Tir u f'Sidon saru l-egħmejjel kbar li saru fikom, żmien twil ilhom li nidsu, lebsin ix-xkora, u mixhutin fuq l-irmied.

22 Iżda jien ngħidilkom: Ikun ehfet għal Tir u Sidon f'jum il-haqeq, milli għalikom.

23 U int, Kafarnahum, li int imghollija sas-sema, titniżżeż fl-infern: ghax kieku l-egħmejjel kbar, li saru fik, saru f'Sodoma, kieku baqgħet sal-lum.

24 Iżda jien ngħidilkom: Ikun ehfet għall-art ta' Sodoma f'jum il-haqeq, milli għalik.

25 F'dak iż-żmien wieġeb Gesù, u qal: Niżżikhajr, o Missier, Sid is-sema u l-art, ghax int hbejt dawn il-hwejjeg mill-ghorref u mill-għaqlin, u kxisthom lit-trabi.

26 Iva, Missier: ghax hekk ghogob lilek.

27 Kolloξ mogħti lili minn Missieri: u l-ebda bniedem ma jagħraf lill-Iben, hlief il-Missier; lanqas hadd ma jaf lill-Missier, hlief l-Iben, u dak li l-Iben irid iġħar-rafħu.

28 Ejew għandi, intom ilkoll li tħadmu, u li intom imghobbijin wisq, u jien inser-rafħkom.

29 Hudu l-madmad tiegħi fuqkom, u tgħallmu minni: ghax jien gwejjed u umli

f'qalbi: u intom issibu l-mistrieh għal ruħkom.

30 Ghax il-madmad tiegħi ħelu, u t-taghbija tiegħi ħafifa.

12 F'dak iż-żmien Gesù għaddha nhar ta' Sibt minn qalb l-egħlieqi tal-qamħ: u d-dixxipli tiegħu hadhom il-ġuħ, u bdew jaqtgħu s-sbul, u jieklu.

2 Iżda malli l-Fariżej raw dan, qalulu: Ara, id-dixxipli tiegħek qiegħdin jaġħmlu dak li ma jiswieħ nhar ta' Sibt.

3 Iżda hu qalilhom: Ma grajtx x'għamel David, meta hadu l-ġuħ, hu u dawk li kienu mieghu;

4 Kif dahal f'dar Alla, u kiel il-ħobż imqiegħed quddiem il-Mulej, li ma kienx jiswa għalih li jiekol, u lanqas għal dawk li kienu mieghu, innu għall-qassassin biss?

5 Jew ma grajtx fil-liġi, kif nhar ta' Sibt il-qassassin fit-tempju kienu jiksru s-Sibt, u m'għandhomx htija?

6 Imma jien ngħidilkom: Hawnhekk hawn wieħed akbar mit-tempju.

7 Iżda kieku kontu tafu dan x'ifisser: Hniena rrid, u mhux sagrifċċju: ma kontux tikkundannaw lil min hu bla htija.

8 Ghax bin il-bniedem hu Sid is-Sibt ukoll.

9 U wara li telaq minn hemm, mar fis-sinagogha tagħhom:

10 U, ara, kien hemm raġel li kellu idu niexfa. U staqsewh, billi qalu. Jiswa min ifejjaq nhar ta' Sibt? biex ikunu jistgħu jixlu.

11 U qalilhom: Liema raġel ikun hemm fostkom, li jkollu nagħġa wahda, u jekk taqa' f'ħofra nhar ta' Sibt, ma jaqbadiex, u ma jtellagħhiex?

12 Kemm mela hu aħjar bniedem minn nagħġa? Għalhekk jiswa li tagħmel il-ġid nhar ta' Sibt.

13 Imbagħad qal lir-raġel: Midd idek. U dak medħħa; u rtaddet, f'sahħitha bħall-ohra.

14 Imbagħad il-Fariżej harġu, u għamlu laqgħaq kontra tiegħi, kif jistgħu jeqirduh.

15 Izda meta Gesù sar jaf dan, warrab minn hemm: u għmiegħi kbar ta' nies marru warajh, u fejjaqhom kollha;

16 U wissiehom biex ma jxandru:

17 Biex isehħi dak li kien qal il-profeta Isaija, li jgħid:

18 Ara l-qaddej tiegħi, li jiena ħtart; il-mahbub tiegħi, li fiha titgħixxaq ruhi; l-ispirtu tiegħi nqiegħed fuqu, u hu jgħarraf il-haqeq lill-Gentili.

19 Hu la jiggieled, u la jgħajjat; lanqas hadd ma jisima' leħnu fit-toroq.

20 Qasba mgħelgħa ma jaqsamx, u ftla ddahħan ma jitfix, sama jgħib il-haqeq għar-rebba.

21 U f'ismu l-Ġentili jittamaw.

22 Imbagħad ingieb għandu wieħed li

kellu fih xitan, u li kien ukoll aghma, u mbikkem: u fejqu; hekk li l-imbikkem tkellem u ra.

23 U n-nies kollha stagħġbu, u qalu: Jaqaw dan mhux bin David?

24 Imma malli l-Farizej semgħu dan, qalu: Dan ma jkeċċix ix-xjaten, hlief bis-sahha ta' Bagħalzebub il-prinċep taxxjaten.

25 U Ĝesù għaraf hsibbi jethom, u qalilhom: Kull saltna maqsuma kontra tagħha nfisha titharbat; u kull belt jew dar maqsuma kontra tagħha nfisha, ma żżommx.

26 U jekk Satana jkeċċi 'l-Satana, jinqqasam kontra tieghu nnifsu; kif mela żżomm is-saltna tieghu?

27 U jekk jien inkeċċi x-xjaten bis-sahha ta' Bagħalzebub, b'min ikeċċuhom uledkom? Għalhekk ikunu huma l-imhallfin tagħkom.

28 Imma jekk jiena bl-Ispirtu t'Alla nkeċċi x-xjaten, is-saltna t'Alla waslet għandkom.

29 Jew kif wieħed jista' jidhol fid-dar jekk qabel ma jkunx rabat lir-raġel f'sahħtu, u mbagħad ikun jista'jisraqlu dar?

30 Min mhux mieghi hu kontra tieghie; u min ma jiġiborx mieghi jixerred.

31 Għalhekk nghidilkom: Kull dnub u dagħwa tinhafex lill-bnedmin; iż-żda d-daghħwa kontra l-Ispirtu s-Santu ma tinhafix lill-bnedmin.

32 U kull min iġħid kelma kontra Bin il-bniedem, tinhafix: iż-żda kull min iġħid kontra l-Ispirtu s-Santu, ma tinhafir lux, la f'did-dinja, u lanqas fid-dinja li ġejja.

33 Jew tagħmlu s-siġra tajba, u l-frott tagħha tajjeb: jew tagħmlu s-siġra hażina; u l-frott tagħha hażin; ghax is-siġra hi magħrufa mill-frott tagħha.

34 Ja nisel ta' lifgħat, kif tistgħu intom, li intom hžiena, titkellmu hwejjeg tajba? Ghax mill-milja tal-qalb jitkellem il-fomm.

35 Raġel tajjeb mit-teżori tajba tal-qalb joħrog hwejjeg tajba: u raġel hażin mit-teżori hžiena tiegħi johroġ hwejjeg hžiena.

36 Iż-żda jien nghidilkom: kull kelma fil-batal li l-bnedmin iġħidu, ikollhom jagħtu kont tagħha f'jum il-haqq.

37 Ghax bi kliemek tkun iġġustifikat, u bi kliemek tkun ikkundannat.

38 Imbagħad wieġbu whud mill-iskribi u mill-Farizej, billi qalu: Mghallem, irridu naraw xi ghelm minnek.

39 Imma hu wieġeb u qalilhom: Nisel hażin u zieni jifteżx ghelm; u l-ebda ghelm ma jingħatalu, hlief il-ghelm ta' Għona l-profeta:

40 Ghax kif Ĝona kien għal tlitt ijiem u tlitt il-jieli f'zaqq il-baliena; hekk Bin il-bniedem ikun tlitt ijiem u tlitt il-jieli f'qalb l-art.

41 L-irgiel ta' Ninwe għad iqumu f'jum il-haqq ma'dan in-nisel, u jikkundannaw:

ghax nidmu bix-xandir ta' Ĝona; u, ara, wieħed akbar minn Ĝona qiegħed hawn.

42 Is-sultana tan-nofsinharr tqum f'jum il-haqq ma' dan in-nisel, u tik-kundannah: ghax hi ġiet mill-ahhar truf tad-dinja biex tisma' għerf Salamun; u, ara, hawn wieħed akbar minn Salamun.

43 Meta l-ispiṛtu mnigħiġes johrog minn bniedem, jimxi f'nahiet niexfa, ifittek il-mistrieh, u ma jsib xejn.

44 Imbagħad iġħid: Narġa' lejn dari mnejn hrigit; u meta jiġi, isibha battala, minkusa, u mżejna.

45 Imbagħad imur, u jiehu mieghu seba' spirti ohra ehżen minnu nnifsu, u jidħlu u jgħammru hemm; u l-ahhar qagħda ta' dak il-bniedem tkun agharr mill-ewel waħda. Hekk ikun ukoll lil dan in-nisiel hażin.

46 Hu u jkellem lin-nies, ara, ommu u hutu kienu barra, iridu jkellmu.

47 Imbagħad wieħed qallu: Ara, om-mok u hutek qeqhdin barra, jixtiequ jkell-muk.

48 Iż-żda hu wieġeb lil dak li qallu dan, u qal: Min hi ommi? u min huma huti?

49 U medd idu lejn id-dixxipli tieghu, u qal: Ara, ommi u huti!

50 Ghax kull min jagħmel ir-rieda ta' Missieri li hu fis-smewwiet, dak hija, u oħti, u ommi.

13 Dak in-nhar stess Ĝesù hareg mid-dar, u qagħad bil-qiegħda hdejn il-bahar.

2 U ġmiegħi kbar ta' nies ingemgħu madwaru, hekk li tala' fuq dghajsa, u qagħad bil-qiegħda; u l-ġemgħha kolha qagħdet fuq ix-xatt.

3 U thaddet magħħom fuq hafna hwejjeg bil-parabbli, billi qal:

Ara, wieħed li jiżra', hareg jiżra';

4 U hu u jiżra', xi żerġħat waqghu mal-ġenb tat-triq, u t-tjur ġew u belghuhom:

5 Oħrajin waqghu fuq art bil-blat, fejn ma kellhomx hafna hamrija; u malajr nibtu, ghax ma kellhomx fond ta' hamrija.

6 U malli telghet ix-xemx, inħarqu; u billi ma kellhomx egru, nixfu.

7 U oħrajin waqghu fuq ix-xewk; u x-xewk kiber, u honoqhom:

8 Iż-żda oħrajin waqghu fuq art tajba, u għamlu l-frott; biċċa mitt darba, biċċa sittin darba, biċċa tlettin darba.

9 Min għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

10 U resqu d-dixxipli, u qalulu: Ghax tkellimhom bil-parabbli?

11 Wegibhom u qalilhom: Ghax lilkom mogħti li tagħrfu l-misterji tas-saltna tas-smewwiet, iż-żda li l-hom mhux mogħti.

12 Ghax kull min għandu, jingħatalu, u jkollu bir-rfus; iż-żda kull min m'għandux, jitteħidlu wkoll dak li għandu.

13 Ghalhekk inkellimhom bil-parabbi: ghax huma u jaraw, ma jarawx; u huma u jisimghu, ma jisimghux, u langas jifhmu.

14 U fihom issehh il-profezija ta' Isaija, li jghid: Bis-smigh tisimghu, u ma tifhmx; u intom u taraw, taraw, u ma tindunawx.

15 Ghax qalb dal-poplu hxienet, u widnejhom tqal biex jisimghu, u ghajnejhom ghalqu; li f'xi żmien ma jarawx b'ghajnejhom, u jisimghu b'widnejhom, u jifhmu b'qalhom, u jikkonvertu, u jkoll nsejjaqhom.

16 Imma mberkin ghajnejkom, ghax jaraw; u widnejkom, ghax jisimghu.

17 Ghax tassew nghidilkom: Hafna profeti u nies sewwa xtaqu jaraw dawn il-hwejjeg li qegħdin taraw intom, u ma rawhomx; u jisimghu dawk il-hwejjeg li qegħdin tisimghu intom, u ma semgħu-homx.

18 Isimghu mela l-parabbla ta' dak li jiżra'.

19 Meta xi hadd jisma' l-kelma tas-saltna, u ma jifhimhiex, imbagħad jiġi l-hażin, u jahtaf dak li nżara' f'qalbu. Dan hu dak li nżara' fil-ġenb tat-triq.

20 Iżda dak li nżara' f'art bil-blat, hu dak li jisma' l-kelma, u bil-ferha mill-ewwel jilqaghha;

21 Imma m'għandux eghruq fih innihsu, u jżomm għal fit; ghax meta jinqala l-ghali jew il-persekuzzjoni minhabba l-kelma, jiftixxel malajr.

22 Dak ukoll li nżara' qalb ix-xewk, hu dak li jisma' l-kelma; u l-hsibijiet ta' did-dinja, u l-qerq tal-ghana, jħonqu l-kelma, u jsir bla frott.

23 Iżda dak li nżara' f'art tajba, hu dak li jisma' l-kelma, u jifhimha; li jagħmel ukoll il-frott, u jagħti biċċa mitt darba, biċċa sittin, biċċa tletin.

24 Parabbla ohra għiblhom, u qal: Is-saltna tas-smewwiet tixbah bniedem li żara' żerrieġha tajba fil-ħalqa tieghu:

25 Iżda huma u reqdin in-nies, gie l-ghadu tieghu u żara' s-sikrana qalb il-qamħ, u telaq.

26 Iżda meta nibet il-haxix, u għamel il-frott, imbagħad dehret ukoll is-sikrana.

27 Għalhekk il-qaddejja ta' sid id-dar gew u qalulu: Sinjur, mhux żerrieġha tajba żrajt fil-ħalqa tiegħek? minn fejn mela għandha s-sikrana?

28 Qalilhom: Għadu għamel dan. Il-qaddejja qalulu: Tridx mela mmorru u niġbruha?

29 Iżda hu qalilhom: Le; ghax għandu mnejn intom u tiġi s-sikrana tiġibdu wkoll il-qamħ magħha.

30 Halluhom it-tnejn flimkien jikkru sal-hsad; u fi żmien il-hsad nghid lill-hassada: Iġbru l-ewwel is-sikrana, u orbtada: F'qatet biex tarħarqua: iżda iġbru l-qamħ fil-mahżen tieghi.

31 Parabbla ohra ġibilhom, billi qal: Is-saltna tas-smewwiet qisha qalba taż-żerrieġha tas-senapa, li raġel ha, u żara' fil-ħalqa tieghu:

32 Li tassew hi l-iżgħar fost iż-żrieragh kollha: iżda meta tikber, tkun l-akbar fost il-hxejjex, u ssir siġra, hekk li l-aghħasafar tas-sema jiġu jgħammru fil-friegħi tagħha.

33 Parabbla ohra qalilhom: Is-saltna tas-smewwiet tixbah lill-hmira, li mara hadet, u hbiet li c'liest seàt dqiq, sakemm themmer kollu.

34 Dawn il-hwejjieg kollha f'parabbi tkellem Gesu' mal-ġmiegħi tan-nies; u mingħajr parabbla ma tkelinx magħhom:

35 Biex isehħi dak li ntqal mill-profeta, li jghid: Bil-parabbi niftah fommu; ingharrat hwejjeg li nżammu mohbija mit-tisjjs tad-din.

36 Imbagħad Ĝesu' bagħat il-ġmiegħi tan-nies, u dahal id-dar: u d-dixxipli tieghu resqu lejh, u qalu: Fissrilna l-parabbla tas-sikrana tal-ħalqa.

37 Wiegeb u qalilhom: Dak li jiżra' ż-żerrieġha t-tajba hu Bin il-bniedem;

38 Il-ħalqa hija d-dinja; u ż-żerrieġha t-tajba huma wlied is-saltna; imma s-sikrana huma wlied il-hażin;

39 Il-ħadu li żeragħhom hu x-xitan; il-ħad hu t-tmien tad-dinja; u l-hassada huma l-angli.

40 Mela bħalma s-sikrana tingabar u tinharaq fin-nar; hekk ikun fit-tmien ta' did-dinja.

41 Bin il-bniedem jibghat l-angli tieghu, u jiġiha mis-saltna tieghu l-hwejjieg kollha li jifixxlu, u dawk li jagħmlu l-hażen;

42 U jitfaghhom fil-form tan-nar: hemm ikun hemm biki u tgħażiġniż tas-snien.

43 Imbagħad in-nies sewwa jiddu bħax-xem fis-saltna ta' Missierhom. Min għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

44 Iżjed: is-saltna tas-smewwiet tixbah teżor mohbi f'ħalqa; li meta jsibu raġel, jaħbi; u bil-ferħ tieghu jmur ibiġħ kulma għandu, u jixtri dik il-ħalqa.

45 Iżjed: is-saltna tas-smewwiet tixbah lil wieħed mercant, li jifitx għawhar tajjeb:

46 Li, meta sab għawra wahda li tiswa hafna, mar u biegh kulma kellu, u xtraha.

47 Iżjed: is-saltna tas-smewwiet tixbah lil xibka, li tniżżeż fil-barar, u ġabret minn kull xorta:

48 Li, meta mtliet, ġibduha x-xatt; u qagħdu bil-qieghda, u ġabru t-tajbin fil-ġarar, iżda l-ħażiena rmewhom.

49 Hekk jiġi fit-tmien tad-dinja; jo-horġu l-angli, u jifirdu l-ħażiena minn fost it-tajbin.

50 U jitfaghħuhom fil-form tan-nar: hemm ikun hemm biki u tgħażiġniż tas-snien.

51 U Gesu' qalilhom: Fhimtuhom dawn il-hwejjieg kollha? Qalulu: Iva, Mulej.

52 Imbagħad qalilhom: Għalhekk kull skrib li hu mghalleml għas-saltna tas-

smewwiet jixbah lil wiehed li hu sid dar, li johrog mit-teżor tieghu hwejjeg godda u qodma.

53 U ġara, meta Gesù spiċċa dawn il-parabbi, illi telaq minn hemm.

54 U meta gie f'pajjiżu, ghallimhom fis-sinagoga tagħhom, hekk li kienu mistaghħġibin, u qalu: Dan mnejn għandu dan il-gherf, u dawn l-egħmejjel kbar?

55 Dan mhux bin il-mastrudaxxa? ommu ma jisimħiex Marija? u hutu, Gakbu, u Gożè, u Xmun u Guda?

56 U hutu n-nisa, mhumiex kollha magħna? Mnejn mela dal-bniedem għandu dawn il-hwejjeg kollha?

57 U kienu mfixxlin bih. Iżda Gesù qalihom: Profeta mhux bla ġieħ, hlief f'pajjiżu, u f'daru.

58 U hemm m'għamilx hafna eghmejjel kbar minħabba n-nuqqas tat-twemmin tagħhom.

14 F'dak iż-żmien Erodi t-tetrarka sama' bi hbar Gesù,

2 U qal lill-qaddejja tieghu: Dan hu Gwanni l-Battista; qam mill-imwiet; u għalhekk eghmejjel qawwija jahdmu fi.

3 Ghax Erodi kien qabad 'il Gwanni, u rabtu, u tefgħi l-habs minħabba Erodija, mari hu Filippu.

4 Ghax Gwanni qallu: M'hux sewwa żommha.

5 U meta ried joqtlu, baża' mill-ġemħha tan-nies, ghax kienu jżommuh bhala profeta.

6 Iżda meta għalaq sninu Erodi, bint Erodija żifnet quddiemhom, u ghogbot lil Erodi.

7 Għalhekk wieghed b'halfa li jaġħiha kulma titlob.

8 U hi, billi kienet qabel imqabbda minn ommha, qalet: Aghtini hawn f'dixx ras Gwanni l-Battista.

9 U s-sultan sogħobbib; iżda minħabba fil-halfa, u dawk li kienu jekku miegħu, ordna li jaġħu tħielha.

10 U bagħat, u qata' ras Gwanni fil-habs.

11 U rasu ngiebet f'dixx, u ntghatat lit-tifla: u hi ġibithu għand ommha.

12 U d-dixxipli tieghu gew, u hadu l-ġisem, u difnuh; u marru u qalu 'l-Ġesù.

13 Meta Gesù sama' b'dan, telaq minn hemm fuq dghajsa f'lok imwarrab, għaliex; u meta semgħu n-nies b'dan, marru warajh bil-mixi mill-iblet.

14 U Gesù hareġ, u ra ġemħha kbira ta' nies, u ġietu hniena minnhom, u fejjaq il-morda tagħhom.

15 U xhin sar fil-ghaxija, resqu lejh id-dixxipli tieghu, iħġidu: Dal-lok imwarrab, u l-hin għamel; ibqat il-ġemħha tan-nies, biex imoru fl-irħula u jixtru l-ikel għaliex.

16 Iżda Gesù qalihom: M'għandhomx għalfejn imoru; aghtuhom intom jekku;

17 U qalulu: M'għandniex hawn hlief hames hobżiet, u z-żeug huet.

18 U qal: Gibuhomli hawn.

19 U ordna lill-ġemħha tan-nies joqogħdu fuq il-haxix, u ha l-hames hobżiet, u z-żeug huet, u wara li rafa' għajnejh lejn is-sema, bierrek, u qasam, u ta l-hobżiet lid-dixxipli tieghu, u d-dixxipli lill-ġemħha tan-nies.

20 U kienu kollha, u xebghu; u refghu mill-bċejjeċċi li baqa' t-nax-il qoffa mimlija.

21 U dawk li kienu kienu madwar hamest elef raġel, barra min-nisa u t-tfal.

22 U dik is-siegha ġagħal Gesù lid-dixxipli tieghu jitilgu fuq id-dghajsa, u jmorru qablu n-naħha l-ohra, waqt li hu bagħat il-ġmiegħi tan-nies.

23 U wara li bagħat il-ġmiegħi tan-nies, tala' wahdu fuq muntanja jitlob: u meta sar filgħaxja, kien hemm wahdu.

24 Iżda d-dghajsa kienet issa f'nofs il-bahar, imħabba mill-mewgħ: ghax ir-riħ kien kontra.

25 U fir-raba' sahra tal-lejl Gesù mar-lejhom, jimxi fuq il-bahar.

26 U xhin id-dixxipli rawħ jimxi fuq il-bahar, thawdu, u bdew iħġidu: Dan spirtu: u tgħajtu bil-biza'.

27 Iżda malajr kellimhom Gesù, billi qal: Qawwu qalbkom; jien hu; la tibż-ghux.

28 U Pietru wieġbu, u qal: Mulej, jekk hu int, qabbadni nigi għandek fuq il-ilma.

29 U qallu: Ejja. U wara li Pietru niżel mid-dghajsa, mexa fuq il-bahar, biex imur għand Gesù.

30 Imma kif ra r-riħ qawwi, baża': u kif beda jeġħreq, ghajjar, iħġid: Mulej, salvani.

31 U malajr medd idu Gesù, u qabdu, u qallu: Ja lilek ta' twemmin żgħir, għaliex thassibt?

32 U xhin telghu fid-dghajsa, ir-riħ waqaf.

33 Imbagħad dawk li kienu fid-dghajsa gew u tawh qima, billi qalu: Tassew, int l-Iben t'Alla.

34 U wara li qasmu, gew fl-art ta' Ġen-nesaret.

35 U meta l-irġiel ta' dak il-post saru jafu bih, bagħtu iħġidu ma' dik l-art kollha ta' madwar, u gibulu lil dawk kollha li kienu morda;

36 U talbu bil-hnieni biex imissu biss tarf libstu: u dawk kollha li messewħi fiequ ghalkollox.

15 Imbagħad resqu lejh Ġesù skribi u Fariżej li kienu minn Gerusalem, iħġidu:

2 Ghaliex id-dixxipli tiegħek jiksru it-

taghlim tax-xjuh? ghax huma ma jahslux idejhom qabel ma jieklu l-hobz.

3 Izda hu wiegeb u qalilhom: Ghaliex intom ukoll tiksru l-kmandament t'Alla minhabba t-tagħlim tagħkom?

4 Ghax Alla ordna, u qal: Wiegħāħ lil missierek u lil ommok; u, Min jisħet lill-missier jew lill-omm, ha jmut bil-mewt.

5 Izda intom tgħidu: Kull min ighid lil missier jew lill-ommu: Kulma bih tista' tkun meghjien minni, hu mogħti lil Alla;

6 U ma jweġgħāħ lil missier jew lill-ommu, ikun hieles. Hekk ġibtu fix-xejn il-kmandament t'Alla minhabba t-tagħlim tagħkom.

7 Ja ipokriti, sewwa habbar fuqkom Isaija, li jghid:

8 Dal-poplu jersaq lejja b'fommu, u b'xoffsejha iwegħgħani; izda qalbu bghida minni.

9 Imma għalxejn jagħtuni qima, billi jgħallmu bhala duttrini l-preċetti tal-bniedmin.

10 U sejjah il-ġemħa tan-nies, u qalilhom: Isimghu, u ifħmu:

11 Mhx dak li jidhol fil-fomm iniġġes bniedem; izda dak li johrog mill-fomm iniġġes bniedem.

12 Imbagħad resqu d-dixxipli tieghu, u qalulu: Taf li l-Fariżej hadu għalihom, wara li semgħu dal-kliem?

13 Izda hu wiegeb u qal: Kull xitla, li Missieri li hu fis-smewwiet ma hawwilx, tingħala' mill-egħruq.

14 Halluhom; huma mexxejja għomja tal-ghomha. U jekk aghma jmexxi aghma, it-tnejn jaqghu fil-hofra.

15 Imbagħad wiegeb Pietru, u qallu: Fissrilna dil-parabbla.

16 U qal Gesù: Intom ukoll għadkom bla dehen?

17 Ma tishħinu, li kulma jidhol fil-halq imur fiz-zaqq, u jixxet barra fil-kanal?

18 Izda dawk il-hwejjeg li johorġu mill-fomm jiġi mill-qalb: u dawk iniġġsu lill-bniedem.

19 Ghax mill-qalb jiġi l-hsibijiet hžiena, il-qtıl, l-adulterji, iż-żena, is-serq, ix-xhidiex foloz, id-dagħha:

20 Dawn huma l-hwejjeg li jniġġsu bniedem; izda li tiekol b'idejn mhux mħasulin ma jniġġis; bniedem.

21 Imbagħad Gesù tħażżeq minn hemm, u mar fin-nahiet ta' Tir u Sidon.

22 U, ara, mara Kangħanija harġet minn dawk l-istess nahiet, u ghajjet, tħid: Ikollok hniena minni, o Mulej, bin David; binti hija mahqura bl-ehrex minn xitan.

23 Izda hu ma weġibbiek kelma. U d-dixxipli resqu, u talbuh, iġħidu. Ibghat-ha; ghax qiegħda tħajjal warajna.

24 Izda hu wiegeb u qal: Ma kontx mibghut hliel għan-nħaġġ mitlusa ta' dar Iżrael.

25 Imbagħad dik għet u tatu qima, hi u tghidlu: Mulej, ghinni.

26 Imma hu wiegeb u qal: Mhux xieraq li tieku l-hobż tat-tfal, u tifgħu lill-klieb.

27 U hi qalet: Tassew, Mulej; izda l-klieb ukoll jiekklu mill-frak li jaqa' mill-mejda ta' sjedhom.

28 Wiegeb imbagħad Gesù, u qalilhom: Ja mara, kbira hi l-fidji tiegħek: ikunlek kif trid int. U minn dik is-siegha stess bintha fieqet.

29 U tħalaq Gesù minn hemm, u għie qrib il-bahar tal-Galilija; u tala' fuq muntanja, u qiegħad bil-qiegħda hemm.

30 U ġmeieghi kbar ta' nies resqu lejh, u kellhom magħhom zopop, għomja, im-bikkmin, magħtubin, u hafna oħrajn, u xehtuhom f'rilejnejn Gesù; u fejjaqhom:

31 Hekk li l-ġmeieghi tan-nies stagħġebu, meta raw l-imbikkmin jitkellmu, il-magħtubin imfejqa, u z-zopop jinxu, u l-ghomja jaraw: u igħġorifikaw 'l Alla ta' Iżrael.

32 Imbagħad sejjah Gesù lid-dixxipli tieghu hdejj, u qal: Għandi hniena mill-ġemħha tan-nies għaż-żaqqa tħalli iż-żejjem miegħi, u m'għandhom xejn x'jekku; u ma rridx nibgħathom sajmin, li ma jidu jidher fit-triq.

33 U d-dixxipli tieghu qalulu: Mnejn ikollna daqshekk hobż fid-deżer, biex inxebbgħu gemħha ta' nies bħal din?

34 U qalilhom Gesù: Kemm-il hobża għandkom? U huma qalu: Sebħha, u ffit hut żgħir.

35 U qal lill-ġemħha tan-nies biex joqogħdu bil-qiegħda fl-art.

36 U ha s-seba' hobżiet u l-hut, u iż-żżejjur; u qasamhom, u ta' lid-dixxipli tieghu, u d-dixxipli lill-ġemħha tan-nies.

37 U kollha kielu, u xebħu; u ġabru mill-bċċejjeż li fadal sebat iqfief mimliji.

38 Erbat elef raġel kienu dawk li kielu, barra min-nisa u t-tfal.

39 U bagħat il-ġemħha tan-nies, u tala' fuq id-dghajsa, u għie fl-inħawta Magħadan.

16 Il-Fariżej mas-Sadduqin resqu wkoll, u huma u jgarrbu xtaquh jurihom xi għelml mis-sema.

2 Wiegeb u qalilhom: Meta jsir fil-ghaxija, tħidu: Sa jagħmel bnazzi: ghax is-sema hamrani.

3 U filghodu: Jagħmel il-maltemp il-lum: ghax is-sema ahmar sewdieni. Ja ipokriti, intom tafu tagħrfu wiċċi is-sema; izda nia tafux tagħrfu l-egħliem taż-żminijiet.

4 Nisel hażin u żieni irid ghel'm; izda liliu ma jingħata l-ebda ghel'm, hliel il-ghel'm tal-profeta Gona. U halliehom, u tħalaq.

5 U meta d-dixxipli tieghu gew in-naha l-ohra, inseg jieħdu magħhom il-hobż.

6 Imbaghad Ĝesu qalilhom: Araw tajeb u harsu ruhkom mill-hmira tal-Farijej u tas-Sadduqin.

7 Iżda huma tkellmu bejniethom, billi qalu: Dan ghax ma hadniex hobż.

8 Xhin Gesu qħaraf dan, qalilhom: Janies ta' fidji żgħira, x'intom tghidu bejniethom, għaliex ma għibtx hobż?

9 Ghadkom ma tifhmx, u lanqas tistakru fil-hames hobżiet għal hamest elef, u kemm-il qoffa rfajtu?

10 Lanqas fis-seba' hobżiet għall-erbat elef, u kemm-il qoffa rfajtu?

11 Kif ma tifhmx li mhux għall-hobż għidtilkom, li għandkom tharsu ruhkom mill-hmira tal-Farijej u tas-Sadduqin?

12 Fehmu mbagħad li ma kienx qalilhom għall-hmira tal-hobż biex iħarsu ruhhom, imma għat-tagħlim tal-Farijej u tas-Sadduqin.

13 Meta Gesu gie fl-inħawī ta' Ċesarija ta' Filippu, staqsa lid-dixxipli tieghu, billi qalilhom: Min iħgidu n-nies illi jiena, Bin il-bniedem, jien?

14 U qalu: X'uhud iħgidu li int Ģwanni l-Battista; x'uhud, Elija; u ohrajn, Gerejja, jew wieħed mill-profeti.

15 Qalilhom: Iżda intom min tghidu li jien?

16 U Xmun Pietru wieġeb u qal: Inti l-Kristu, Bin Alla l-haj.

17 U wieġeb Gesu, u qallu: Imbierek int, Xmun Bar-Ġona: ghax mhux il-laham u d-demm għarrfek dan, iżda Missieri li hu fis-smewwiet.

18 U jien nghidlek: Li int Pietru, u fuq dil-blata nibni l-knisja tieghi; u l-bwieb ta' l-infern ma jegħiblu tiegħi.

19 U jien lilek nagħtik l-imfieta tas-saltna tas-smewwiet: u dak kollu li torbot fl-art ikun marbut ukoll fis-smewwiet: u dak kollu li tholl fl-art ikun mahlul fis-smewwiet.

20 Wissa mbagħad id-dixxipli tieghu biex ma jħidu lil hadd li hu Gesu l-Kristu.

21 Minn dak iż-żmien beda Gesu juri lid-dixxipli tieghu, kif jaħtieg lu jmur Gerusalem, u jebati hafna hwejjeg mix-xju u mill-qassis in il-kbar u l-iskribi, u jinqatlel, u fit-tielet jum iqum.

22 Imbagħad Pietru għibdu lejh, u beda jilmu, hu u jħid: Barra minnek, Mulej: ma jiegħi kollu qatt dan.

23 Imma hu dar, u qal 'il Pietru: Lura minni, Satana: Int tħixkil għalija: ghax ma taħsilbx il-hwejjeg t'Alla, iżda l-hwejjeg tal-bniedmin.

24 Imbagħad Ĝesu qal lid-dixxipli tieghu: Jekk xi hadd irid jiġi warajja, ha jidha lili mnifsu, u jarfa' salibu, u jiġi warajja.

25 Ghax kull min irid isalya hajtu jit-Jifha: u kull min jittlef hajtu minhabba fija jsibha.

26 Ghax x'jiswielu bniedem, jekk jirbah

id-din ja kollha, u jittlef ruhu? jew x'jagħti bniedem flok ruhu?

27 Ghax Bin il-bniedem jiġi fil-glorja ta' Missieru ma' l-angli tieghu; u mbagħad irodd lil kull bniedem skond l-egħnejjal tieghu.

28 Tassew nghidilkom: Ikun hemm x'uhud milli qeqhdin hawn, li ma jduqux il-mewt, sama jaraw Bin il-bniedem gej fis-saltna tieghu.

17 U wara sitt ijiem Ĝesu ha mieghu 'i Pietru, u 'i Ġakbu, u 'i hu ġew ġwanni, u tellagħhom fuq muntanja għolja weħidhom,

2 U tbiddel quddiemhom: u idda wiċċu bħax-xemx: u lbiesu saru bojod bħad-dawl.

3 U, ara, hemm dehrulhom Mosè u Elīja jitkellmu mieghu.

4 Imbagħad wieġeb Pietru, u qal 'il Ĝesu: Mulej, tajjeb għalina li nkunu hawn: jekk trid, ha nagħmlu hawn tliet eghrejjex; wieħed għalik, wieħed għal Mosè, u wieħed għal Elīja.

5 Fil-waqt li kien għadu jitkeleem, ara, shaba tiddi għattiethom: u, ara, gie leħen mis-shab, li qal: Dan hu Ibni l-ġhażiż, li bih nitgħaxxaq; isimghu lili.

6 U malli semgħu dan, id-dixxipli waqgħu għal wiċċhom, u beżgħu wisq.

7 U Ĝesu resaq u messhom, u qal: Qumu, u la tibżgħu.

8 U meta refgħu ghajnejjhom, ma raw lil hadd, hliet 'il-Ġesu wahdu.

9 U xhix kienu neżlin mill-muntanja, Ĝesu wissiehom, billi qal: Tghidu lil hadd bid-dehra, sama Bin il-bniedem iqum mill-imwiet.

10 U d-dixxipli tieghu staqsewh, billi qalu: Ghaliex mela iħgidu l-iskribi li qabel għandu jiġi Elīja?

11 U wieġeb Ĝesu, u qalilhom: Tabil-haqq jiġi Elīja qabel, u jgħedded kollo.

12 Iżda jien nghidilkom: Elīja ga gie, u ma għarfu, u għamlu kulma riedu. Hekk ukoll Bin il-bniedem ibati minnhom.

13 Imbagħad feħmu d-dixxipli li kien kellimhom fuq ġwanni l-Battista.

14 U meta gew fejn il-ġemgħa tan-nies, resaq lejj wieħed raġel, u xtehet gharkobb-tejji quddiemu jħidlu:

15 Mulej, ikollok hnien minn ibni; ghax jaġħi tal-qamar, u jebati hafna: ghax ta' sikkit jaqa' fin-nar, u ta' sikkit jaqa' fl-ilma.

16 U għibtu għand id-dixxipli tiegħek, u ma setgħix ifejqu.

17 Wieġeb imbagħad Ĝesu, u qal: Janis bla fidji u maq klub, kemm sa' ndum magħk kom? Kemm sa' ndum inbati bikom? Gibu hawn għand.

18 U Ĝesu čanfar lix-xitan; u dan hareg minnu: u t-tifel fieq dik is-siegha.

19 Resqu mbagħad id-dixxipli fejn Gesù weħidhom, u qalu: Ghax ma stajniex inkeċċu?

20 U Gesù qalihom: Minħabba l-fidi żgħira tagħkom; ghax tassew nħidilkom: Jekk ikollk fidi daqs qalba taż-żerġieha tas-senapa, u tghidu lil dil-muntanja: Tqanqal minn hawn għal hemm; hi tqanqal; u xejn ma jkun hemm għalikom li ma jistax ikun.

21 Imma dal-ġens ma johrogħx hlief bit-talb u s-sawm.

22 U huma u qeqħdin fil-Galilija, Gesù qalihom: Bin il-bniedem Jingħata f'idejn il-bniedmin:

23 U joqtluh, u fit-tielet jum iqum. U soġħobbihom wisq.

24 U meta gew Kafarnahum, dawk li kienu jiġimgħu l-flus tal-haraġ resqu lejn Pietru, u qalu: L-Imghalleml tagħkom ma jħallasx haraġ?

25 Qal: Iva. U meta dahal id-dar, Gesù kellmu l-ewwel, billi qal: X'tahseb int, Xmun? Is-slatten ta' l-art mingħand min jieħdu t-taxxi jew il-haraġ? Minġħand uledhom stess, jew mingħand il-barrañin?

26 Pietru qallu: Mingħand il-barrañin. Gesù qallu: Mela l-ulied helsin.

27 Madankollu, biex ma nfixxluhomx, mur sal-ħaġar, u ixhet xlej, u l-ewwel hu ta' li titla' hudha; u xhin tifthilha halqa, issib biċċa flus: hudha, u aġħtihielhom għaliex u għalik.

18 F'dak il-ħin resqu d-dixxipli lejn Gesù iġħidu: Min hu l-akbar fis-saltna tas-smewwiet?

2 U sejjah Gesù lejh tfajjal, u qiegħdu f'nofshom,

3 U qal: Tassew nħidilkom, jekk ma tikkonvertux, u ssiru bħal tħal żgħar, ma tidħlux fis-saltna tas-smewwiet.

4 Kull min mela jiċċekken bħal dat-tfajjal, dak hu l-akbar fis-saltna tas-smewwiet.

5 U kull min jilqa' tfajjal bħal dan f'ismi jilqa' lili.

6 Iżda kull min jiskandalizza wieħed minn dawn iċ-ċejkknin li jemmnu fija, ahjar ikun għalih li tiddendel ġebla ta', mithna m'għonqu, u jegħreq f'qiegħ ta' bħar.

7 Jahasra għad-din ja minħabba l-is-kandli! ghax jahtieg li jiġi l-iskandli: iżda jaħasra għal dak il-bniedem li minnu jiġi l-iskandlu.

8 Għalhekk jekk idek jew riġlek ifix-kluk, aqtagħhom, u armiħom bghid minnek: ahjar għalik tidħol zopp jew magħtub fil-hajja milli jkollok żewġ idejn jew zewġ saqajn biex tirtema fin-nar ta' dejjem.

9 U jekk ghajnejek tħixxlek, aqlaghha, u

armiħha bghid minnek: ahjar għalik tidħol fil-hajja b'għajnejn waħda, milli jkollok żewġ ghajnejn biex tirtema fin-nar ta' l-infern.

10 Araw li ma tmaqdrux lil xi wieħed minn dawn iċ-ċejkknin; ghax nħidilkom: L-angli tagħhom fis-smewwiet dejjem jaraw wiċċ Missieri li hu fis-smewwiet.

11 Ghax Bin il-bniedem ġie biex isalva dak li ntilef.

12 X'jidħirkom? Jekk wieħed għandu mitt nagħġa, u tintilef wahda minnhom, ma jħallix id-disgħa u disghin, u jmur fuq il-muntanja, u jifttx dik li ntifet?

13 U jekk jiġi li jsibha, tassew nħidilkom, jifrah aktar b'dik in-nagħġa, minn bid-disgħa u disghin li ma ntifux.

14 Hekk ukoll mhix ir-rieda ta' Missier kom li hu fis-smewwiet, li jintilef wieħed minn dawn iċ-ċejkknin.

15 U jekk huk jonqsok, mur u għidlu htijiet bejnuk u bejn u weħidkom: jekk jisimgħek, tkun irbaħħ lil huk.

16 Iżda jekk ma jisimgħikx, imbagħad hu wieħed jew tnejn oħra miegħek, biex kull kelma tibqa' fil-fomm ta' tnejn jew tliet xhud.

17 U jekk ma jkunx irid jismagħħom, għid lill-knisja: iżda jekk ma jridx jisma' mill-knisja, ha jkun għalik bħala pagan u pubblik.

18 Tassew nħidilkom: Kulma torbtu fl-art ikun marbut fis-sema: u kulma thollu fl-art ikun mħallu fis-sema.

19 Narga' nħidilkom: Jekk tnejn minn-kom jiftiehem bejnietħom fl-art fuq kull haġa li jitħolbu, issirilhom minn Missieri li hu fis-smewwiet.

20 Ghax fejn tnejn jew tlieta huma miġburin flimkien f'ismi, hemm inkun jien f'nofshom.

21 Imbagħad Pietru resaq lejh, u qal: Mulej, għal sa kemm-il darba hija jidneb kontra tiegħi, u naħfirlu? Sa seba' darbiet?

22 Gesù qallu: Jien ma nghidlikx: Sa seba' darbiet: iżda, Sa sebghin darba seba' darbiet.

23 Għalhekk is-saltna tas-smewwiet tixxebba l-i wieħed sultan, li ried jagħmel il-kontijiet mal-qaddejja tiegħu.

24 U hu u beda' jagħmel il-kontijiet, wieħed li kċċu jaġħiha għaxart elef talent ingieb quddiemu.

25 U billi ma kċċu kella minn fejn ħallas, sidu ordna li jinbiegħ hu, u martu, u wliedu, u kulma kċċu, u jithallas id-dejji.

26 Il-qaddej għalhekk ixtet-ħet fl-art, u qiemu, hu u jħid: Ja sid, hu paċċenja bija, u jien inħallsek kollox.

27 Imbagħad sid dak il-qaddej ġietu hnieni, u telqu, u hafirlu d-dejn.

28 Imma dak il-qaddej hareġ, u sab wieħed minn shabu, li kċċu jaġħiha mitt

diner: u habat ghalih, u qabdu minn grizmehj, hu u jghidlu: Hallas dak li għandek tagħtini.

29 U sieħbu xtehet f'rígħejh, u talbu, iġħidlu: Hu paċenċja bija, u jien inħallsek kollox.

30 U dak ma riedx: iżda mar u tefgħu l-habs, sama jħallas id-dejn.

31 Meta l-qaddejja shabu raw x'għara, soġħobbihom wisq, u marru qalū lil sidhom kulma ġāra.

32 Imbagħad sidu, wara li sejjahlu, qalū: Ja qaddej hażin, hiftilek dak id-dejn kollu, ghax tħabtni:

33 Ma kienx imissek thenn ukoll ghall-qaddej sieħbek, bħalma jien kelli hniena minnek?

34 U sidu għadab, u rhieħ f'idjejn il-manigoldi, sama jħallas id-dejn tiegħu kollu.

35 Hekk ukoll Missieri li hu fis-smewwiet jagħmel ukoll lilkom, jekk kull wieħed minnkom ma jaħfırxi minn qalbu lil huh htijietu.

19 U ġāra, wara li Ĝesu spiċċa dawn it-tahditiet, illi telaq mill-Galilija, u gie fl-inħaw tal-Lhudija 'l hemm mill-Gurden;

2 U marru warajh ġmiegħi kbar ta' nies; u hemm fejjaqhom.

3 U l-Farież resqu lejh ukoll, iġarrbuh, u jħidlu: Sewwa li raġel ikeċċi lil martu għal kull htija?

4 U wiegħeb, u qalilhom: Ma qrajtux, li dak li mill-bidu halaqhom għamilhom raġel u mara?

5 U qal: Minhabba f'hekk raġel iħalli lil missieru u lil ommu, u jinghaqad ma' martu: u t-tnejn isiru għisem wieħed.

6 Għalhekk mhumiex iżjed tnejn, iżda għisem wieħed. Dak mela li Alla għaqeqad flimkien, ha ma jifridx il-bniedem.

7 Qalulu: Ghaliex mela Mosè ordna li tingħata l-kitba tad-divorzu, u titkeċċa?

8 Qalilhom: Mosè minhabba l-ebusija ta' qalbkom halliekk tkeċċu n-nisa tagħkom: iżda mill-bidu ma kienx hekk.

9 U jien nghidilkom: Kull min ikeċċi lil martu, hlief minhabba ż-żena, u jiżżewwegħ ohra, jagħmel adulterju; u dak li jiżżewwegħ lil dik li tkeċċiet jagħmel adulterju.

10 Id-dixxipli tiegħu qalulu: Jekk inhu dan il-kaz tar-raġel ma' martu, ma jaqbilx tiżżewwegħ.

11 Iżda hu qalilhom: Mhux kull bniedem jista' jifhem dil-kelma, hlief dawk li jingħatalhom.

12 Ghax hemm xi ewnuki, li twieldu hekk minn ġu fuu ommhom; u hemm xi ewnuki, ghax ġew magħmulin ewnuki mill-bniedmin: u hemm ewnuki, ghax għamlu lilhom infuħom ewnuki min-

habba s-saltnej tas-smewwiet. Min jista' jifhem, ha jifhem.

13 Imbagħad gibulu quddiemu xi tfal ċejkknin, biex iqiegħed idejh fuqhom, u jitħol: u d-dixxipli canfruhom.

14 Iżda Ĝesu qal: Hallu t-tfal ċejkknin, u la żżommuhomx li jiġu għandi: ghax ta-dawn hija s-saltnej tas-smewwiet.

15 U qiegħed idejh fuqhom, u telaq minn hemm.

16 U, ara, wieħed resaq lejh u qallu: Mghalleml tajjeb, x'naghmel tajjeb, biex ikoll li-hajja ta' dejjem?

17 U qallu: Ghala ssejjahli tajjeb? M'hemmin hadd tajjeb hlief wieħed, li hu Alla; iżda jekk trid tidhol fil-hajja, hares il-kmandamenti.

18 Qallu: Liema? U Ĝesu qal: La toqtolx, La tagħml ix-adulterju, La tisraqx, La tixxidha haga b'ohra,

19 Weġgħah lil missierek u lil ommok; u, Hobb lil ghajrek bhalek inni sek.

20 Iż-żaghżugh qallu: Dawn il-hwejjeg kollha haristhom minn żgħużi; x'jon-qosson issa?

21 Qallu Ĝesu: Jekk trid tkun perfett, mur bigh li għandek, aqhti lill-foqra, u jkoll teżor fis-sema: u ejja warajja.

22 Iżda meta ż-żaghżugh sama' dal-kliem, mar qalbu sewda: ghax kellu bosta għid.

23 Qal Ĝesu mbagħad lid-dixxipli tiegħu: Tassew nghidilkom: Bit-tbatja biex għani jidhol fis-saltnej tas-smewwiet.

24 U narġa' nghidilkom: Hu chhef għal gemel li jħadji minn ghajnej ta' labra, milli għani jidhol fis-saltnej t'Alla.

25 Xhin id-dixxipli semgħu dan, stagħġibu wisq, u bdew iħidlu: Min mela jista' jisalva?

26 Iżda Ĝesu hares lejhom, u qalilhom: Ghall-bniedmin dan ma jistax ikun; iżda kollox jista' jkun għal Alla.

27 Wiegħeb imbagħad Pietru, u qallu: Ara, ahna hallejha kollox, u ġejna warajk: ahna, mela x'ikollna?

28 U qalilhom Ĝesu: Tassew nghidilkom: Intom li ġejtu warajja, fit-tiġidid tad-dinja, meta Bin il-bniedem joqghod fuq it-tron tal-glorya tiegħu, intom ukoll toqogħdu fuq tħaż-żiġi, u tagħmlu haqq mit-tħaż-il tribu ta' Israeħ.

29 U kull minn halla djar, jew ahwa rgiel, jew ahwa nisa, jew missier, jew omm, jew mara, jew ulied, jew raba', minhabba f'isri, jieħu mitt darba iżjed, u jiret il-hajja ta' dejjem.

30 Iżda hafna li huma l-ewwel ikunu l-ahħar; u l-ahħar ikunu l-ewwel.

20 Ghax is-saltnej tas-smewwiet tixbah lill-bniedem li hu sid dar, li hareġ kmieni fil-ғħodu biex jikri haddiema ghall-ghalqa tiegħi tad-dwieli.

2 U wara li ftiehem mal-haddiema b'dinier kuljum, bagħathom fil-ghalqa tiegħu tad-dwieli.

3 U hareg għal xi t-tielet siegħa, u ra oħrajin qeqħdin fis-suq ma jagħmlu xejn.

4 U qalilhom: Morru intom ukoll fil-ghalqa tad-dwieli, u nagħtikom dak kollu li hu xieraq. U dawk marru.

5 U raġa' hareg għas-sitt siegħa, u għad-disa' siegħa, u għamel l-istess.

6 U għal xi l-hdax-il siegħa hareg, u sab oħrajin ma jagħmlu xejn, u qalilhom: Ghax qeqħdin hawn il-jum kollu ma tagħmlu xejn?

7 Qalulu: Ghax hadd ma kriena. Qalilhom: morru intom ukoll fil-ghalqa tad-dwieli; u dak kollu li hu xieraq tehdhu.

8 U xhin sar filgħaxxija, sid il-ghalqa tad-dwieli qal lill-imġħallek tiegħi: Sejjah lill-haddiema, u hallashom, u ibda minn ta' l-ahhar sa ta' l-ewwel.

9 U xhin gew dawk li nkrew għal xi l-hdax-il siegħa, hadu dinier kull wieħed.

10 U xhin gew ta' l-ewwel, hasbu li sejrin jieħdu aktar: iżda hadu huma wkoll dinier kull wieħed.

11 U kif haduh, gergru kontra sid id-dar,

12 Billi galu: Dawn ta' l-ahħar hadmu biss siegħa, u int għamilhom daqnsa, ahna li batejna t-toqol u s-shana tal-jum.

13 Iżda hu wieġeb u qal lil wieħed minnhom: Habib, jien minnix nonqsok: mhux b'dinier ftehim meiħi?

14 Hu dak li hu tiegħek, u mur: Irrid naġħti lil dan ta' l-ahħar daqsek ukoll.

15 Ma nistax nagħmel li rrīd bi hwejj? Jew għajnejek hażina, ghax jien tajjeb?

16 Hekk ta' l-ahħar ikunu l-ewwel, u ta' l-ewwel l-ahħar: ghax hafna jisseqħu, iżda ftit jingħażlu.

17 U hu u tħielha Gerusalem, Ĝesu ha t-tħażżej il-dixxipu weħidhom fit-triq, u qalihom:

18 Ara, ahna telghin Gerusalem; u Bin il-bniedem jingħata f'idejn il-qassassin il-kbar u l-iskribi, u jikkundannaw ghall-mewt,

19 U jaġħtu l-l-ġentili biex jiddieħku bih, u jsawtuh, u jsallbuh: u fit-tielet jum iqum.

20 Imbagħad resqet lejh omm ulied Žebbedew ma' wiedha, tagħthi qima, u tixtieq xi haġa minn għandu.

21 U qalilha: Xi trid? Qaltlu: Ghid li dawn iż-żewġ uliedi joqogħdu wieħed fil-lemin tiegħek, u l-ieħor fix-xellug tiegħek, fis-saltna tiegħek.

22 Iżda Ĝesu wieġeb u qal: Ma tafux x'intom titolbu. Tistgħu intom tixorbu mill-kalċi li għandi nixrob, u titgħamdu bil-magħmudja li biha jien imġħammed? Qalulu: Nistgħu.

23 Qalilhom: Tassew tixorbu mill-kalċi tiegħi, u titgħamdu bil-magħmudja

li tħammiđt jien: iżda li toqogħdu fuq il-lemin tiegħi, u fuq ix-xellug, mhux minni li jingħata, iżda jingħata lil dawk li għalihom hu mhejji minn Missieri.

24 U malli l-ghaxra semħġu dan, tmashnu għaż-żewġ ahwa.

25 Imma Ĝesu sejħilhom fejnu, u qal: Intom tafu li l-principjet tal-ġentili jaħkru fuqhom, u l-kbarat jużaw setgħa fuqhom.

26 Mhux hekk ikun fostkom: iżda kull min irid isir kbir fostkom, ha jkun il-qaddej tagħk;

27 U kull min irid ikun l-ewwel fostkom, ha jkun il-qaddej tagħk;

28 Bhalma Bin il-bniedem ma ġiex biex iż-żon moqdi, iżda biex jaqdi, u jaġħi hajtu b'fidwa għal-hafna.

29 U huma u herġi minn Ģerko, ġemha kbira ta' nies marret warajh.

30 U, ara, żewġ irġiel għomra li kien bil-qiegħda fil-ġen tat-triq, kif semħġu li Ĝesu kien għaddej, għajtu, billi galu: O Mulej, bin David, henn għalina.

31 U l-ġemgħa tan-nies, ġanfrithom, biex jiskut. Iżda huma bdew iħgħajtu aktar, billi galu: Henn għalina O Mulej, Bin David.

32 U waqaf Ĝesu, u sejħilhom, u qal: Xi triduni nagħmlilkom?

33 Qalulu: Mulej, biex jinfethu ghajnejna.

34 Kellu hnien minnhom Ĝesu, u mess ghajnejhom: u minnufiñ ghajnejhom hadu d-dawl, u marru warajh.

21 U xhin qorbu lejn Ĝerusalem, u gew Bettuġe, lejn il-gholja taż-Żebbuġ, Ĝesu bagħat żewġ dixxipli,

2 Hu u jgħidilhom: Morru fir-rahal li qiegħed biswirkom, u minnufiñ issibu hmara marbuta, u felu magħha: holluhom, u gibuhomml.

3 U jekk xi hadd iħgħidilkom xi haġa, għidu: Il-Mulej għandu bżonnhom; u minnufiñ jibgħathom.

4 Dan kollu sar, biex iseeħħ dak li ntqal mill-profeta, li jgħid:

5 Ghidu lil bint Sijon: Ara, is-Sultan tiegħek jiġi għandek, għejjed, u riekeb fuq hmara, u felu bin ħmara.

6 U d-dixxipli marru, u għamlu kif ornalhom Ĝesu.

7 U ġiebu l-hmara, u l-felu, u qiegħdu hwejjiġhom fuqhom, u rikkbu fuqhom.

8 U ġemgħha kbira ta' nies firxu hwejjiġhom fit-triq; oħrajin qatgħu friegħi mis-siġar, u xehtuhom fit-triq.

9 U l-ġemgħat tan-nies li kienu mexxin quddiem, u dawk li kienu ġejjin wara, għajtu, billi galu: Osanna lil bin David: Imbiex dak li gej f'isem il-Mulej: Osanna fl-aktar oħħla.

10 U meta dahal Gerusalem, il-belt

kollha tqanqlet, billi qalet: Min hu
dan?

11 U l-ġemgħa tan-nies qalet: Dan hu
Gesù l-profeta minn Nażaret tal-Galilija.

12 U Gesù dahal fit-tempju t'Alla, u
keċċa 'l barra lil dawk kollha li kienu
jbighu u jixtru fit-tempju, u qaleb l-imwej-
jed tas-sarrafha, u l-banketti ta' dawk li
kienu jbighu l-hamiem,

13 U qalihom: Hu miktub: Dari
tissejjah dar it-talb; iżda intom għamiltuha
ghax tal-halleen.

14 U resqu lejh il-ghomja u z-zopop
fit-tempju; u fejjaqhom.

15 U meta l-qassassin il-kbar u l-iskribi
raw il-hwejjieg tal-ġaħġeb li għamel, u
t-tfal ighajtu fit-tempju, u jghidu: Osanna
li Bin David; għadbu wiqqi,

16 U qalulu: Tisma' x'qeqħdin ighidu
dawn? U qalihom Gesù: Iva: qatt ma
qraju: Minn fomm it-tfal u t-trabi int
saħħaħ it-tifħir?

17 U hallichehom, u hareg barra mill-belt
ghal Betanja; u baqa' hemm.

18 Issa fil-ghodu hu u sejjjer lura lejn il-
belt, hadu l-ġuħi.

19 U xhin ra siġra tat-tin fit-triq, resaq
lejha, u ma sab xejn fiha, hliex weraq, u
qalilha: Qatt iżjed ma jsir frott minnek
ghal dejjem. U minn dak il-hin is-siġra tat-
tin nixxet.

20 U xhin id-dixxipli raw dan, staghħbu,
huma u jghidu: Kif f'daqqa wahda s-siġra
tat-tin nixxet!

21 U wiegħeb Gesù, u qalihom: Tassew
nghidilkom: Jekk għandkom fidji, u ma
tithassbux, mhux biss tagħmlu dan li sar
mis-siġra tat-tin, iżda wkoll jekk tghidu lil
dil-muntanja: Inqala', u xteħet fil-bahar;
dan isir.

22 U kulma titolbu fit-talb, billi temm-
nu, taqilgu.

23 U kif dahal fit-tempju, resqu fejn
l-qassassin il-kbar u x-xiuh tal-poplu hu u
jgħallek, u qalu: Bis-setgħa ta' min
tagħmel dawn il-hwejjeg? U min tak dis-
setgħa?

24 U wiegħeb Gesù, u qalihom: Jien
ukoll insaqsikom haġa, li jekk tghiduhieli,
jien ukoll nghidilkom b'l-lema setgħa
naghmel dawn il-hwejjeg:

25 Il-magħmudja ta' ġwanni, mnejn
kienet? Mis-sema, jew mill-bnedmin? U
hum tkellmu bejniethom, u bdew ighidu:
Jekk nghidu: Mis-sema; ighidilna: Għa-
liex mela ma emmintuhx?

26 Iżda jekk nghidu: Mill-bnedmin;
kienu jibżiġu min-nies; għax kollha
jżommu l-ġwanni bħala profeta.

27 U wiegħbu 'l-ġesù, u qalu: Ma
nistgħux nghidu. U qalihom: Lanqas
jien ma nghidilkom b'l-lema setgħa nagh-
mel dawn il-hwejjeg.

28 Iżda x-jidhrikom? Wieħed raġel
kellu żewġ ulied; u resaq fejn l-ewwel

wieħed, u qal: Ibni, mur aħdem illum fil-
għalqa tad-dwieli tiegħi.

29 Dak wiegħeb u qal: Ma rridx: iżda
wara niem, u mar.

30 U resaq fejn it-tieni wieħed, u qal
l-istess. U wiegħeb u qal: Immur, Sinjur: u
ma marx.

31 Liema minnhom it-tnejn għamel ir-
rieda ta' missieru? Qalulu: L-ewwel
wieħed. Gesù qalihom: Tassew nghidilk-
kom: Il-publikani u n-nisa tad-dinja
jmorru qabilkom fis-saltna t'Alla.

32 Ghax ġiekom ġwanni fit-triq tal-
haqq, u ma emmintuhx: iżda l-publikani u
n-nisa tad-dinja emmnuh: u intom, meta
raju dan, ma ndimtux wara, biex
temmnuh.

33 Isimghu parabbla ohra: Kien hemm
wieħed sid dar, li hawwel għalqa dwieli,
u dawwarha b'hajt, u haffer fiha magħsar, u
bena torri, u qabbilha lill-bdiewa, u mar
f'pajjiż fil-bogħod:

34 U meta qorob zmien il-frott, bagħat
il-qaddejja tiegħu għand il-bdiewa, biex
jieħdu l-frott tagħha.

35 U l-bdiewa qabdu l-qaddejja tiegħu,
u lil wieħed sawtuh, u lil iehor qatluh, u lil
ieħor haġgru.

36 Raga' bagħat qaddejja ohra aktar
minn ta' l-ewwel: u għamlulhom l-istess.

37 Imma fl-ahhar bagħtilhom lil ibnu,
billi qal: Lil ibni juruh ġieħ.

38 Iżda l-bdiewa kif raw l-iben, qalu
bejniethom: Dan hu l-werriet; ejjew, ha
noqtluh, u nieħdu wirtu.

39 U qabduh, u xeħtu barra mill-
għalqa tad-dwieli, u qatluh.

40 Mela meta jiġi sid il-ġħalqa tad-
dwieli, x'jagħmlilhom lil dawk il-bdiewa?

41 Qalulu: Jeqred bla hniena lil dawk
l-irġiel hžiena, u jaqabel il-ġħalqa tad-
dwieli tiegħu lill-bdiewa ohra, li jaġtuh il-
frott fużiemi.

42 Gesù qalihom: Qatt ma qraju fl-
iskrittura: Il-ġebla li ma ridux il-bennejja,
saret ras il-ghareb; dan eghmil il-Mulej, u
hu tal-ġħażżeb f'għajnejha?

43 Għalhekk nghidilkom: Is-saltna
t'Alla tittieħed minn għandkom, u tingħata
lill-għens li jaġhti l-frott minnha.

44 U kull min jaqa' fuq dil-ġebla jit-
kisser: iżda fuq kull min taqa', tithnu
trab.

45 U xhin il-qassassin il-kbar u l-Farijej
semgħu l-parabbi tiegħi, għarfū li tkellem
fuġhom.

46 Iżda meta fittxu biex imiddu idejhom
fuqu, beżgħu mill-ġemgħa tan-nies, għax
kienu jżommu bhala profeta.

22 U wiegħeb Gesù, u raġa' kellimhom
bil-parabbi, u qal:

2 Is-saltna tas-smewwiet tixbah lill
wieħed sultan, li għamel tiegħi l-ibnu.

3 U baghat il-qaddejja tieghu jsejhuh
l-mistednin għat-tieġ: u ma ridux jiġu.

4 Raġa' baghat qaddejja ohra, billi qal:
Għidu lill-mistednin: Araw, jien hejjejt il-
mejda tiegħi: il-gniedes u l-magħlu fu
tiegħi nqatlu, u kollox imhejji: ejjew għat-
tiegħi.

5 Iżda dawk ma habblux rashom, u
telqu, min fir-razzett tieghu, u min għan-
negożju tiegħu:

6 U l-ohrajn żammew il-qaddejja
tiegħu, u żebilhuhom, u qatluhom.

7 Imma xhin is-sultan sama' dan,
ghadab; u bagħaq is-suldati tiegħu, u
qeder lil dawk il-qattielu, u haraq il-belt
tagħhom.

8 Imbagħad qal lill-qaddejja tiegħu: It-
tiegħ lest, iżda dawk li kienu mistednin ma
kienx jistħoqqilhom.

9 Morru għalhekk f'solbien it-toroq, u
lil kull min issib, sejhulu għat-tieġ.

10 U dawk il-qaddejja marru f'solbien
it-toroq, u ġemgħu flimkien lil kull min
sabu, sew hżiena u kemm tajbin: u t-tieġ
imtela bil-mistednin.

11 U xhin is-sultan dahal biex jara il-
mistednin, ra hemm rägel li ma kellux fuqu
libsa tat-tieġ:

12 U qallu: Habib, kif ġejt hawn ġew
meta ma għandikx libsa tat-tieġ? U dak
tbikkem.

13 Imbagħad qal is-sultan lill-qaddejja:
Orbtu idejha u saqajh, u huduh, u ixxtu
fid-dlam ta' barra; hemm ikun hemm biki
u tħażżeż tas-snien.

14 Ghax hafna huma msejhin, iżda ftit
huma magħżulin.

15 Marru mbagħad il-Farizej, u thaddtu
bejniethom kif jonsbu fi kliemu.

16 U bagħtulu d-dixxipli tagħhom ma'
l-Erodjani, ighidu: Mghalleml, nafu li int
wieħed li thobb is-sewwa, u tħalliem it-
triq t'Alla fis-sewwa, u lanqas għandek
hsiebek f'hadd: ghax int ma tharixx lejn
wiċċe il-bnedmin.

17 Ghidilna mela: X'jidhirlek? Jiswa li
tagħti haraġ lil Cesri, jew le?

18 Iżda Gesù għaraf il-hażen tagħhom,
u qal: Ghaliex qeqhdin iġġarbuni, ja
ipokriti?

19 Uruni l-flus tal-haraġ. U huma
ġiblu dinier.

20 U qalihom: Ta' min hi dix-xbieha u
l-kitba?

21 Qalulu: Ta' Ċesri. Imbagħad qalil-
hom: Roddu mela 'l-Česri dak li hu ta'
Česri; u 'l-Alla dak li hu t'Alla.

22 Malli semgħu dal-kliem, stagħġbu, u
hallewh, u telqu.

23 Dak in-nhar stess resqu fejn s-Sad-
duquin, li jghidu li m'hemmx qawma mill-
imwiet; u staqsew,

24 Ighidulu: Mghalleml, Mosè qal: Jekk
wieħed imut bla wlied, huh jiżżewwiegħ
lil martu, u jwaqqaf nisel lil huh.

25 Issa kien hemm magħna sebat ahwa:
u l-ewwel wieħed, meta żżewwegħ mara,
miet; u billi ma kellux nisel, halla 'l-martu
lil huh:

26 Hekk ukoll it-tieni, u t-tielet, sas-
sebħga.

27 U wara kollha mietet ukoll il-mara.

28 Mela fil-qawma mill-imwiet mart
min tkun hi mis-sebħga? ghax kollha
żżeġuha.

29 Gesù wieġeb u qalilhom: Qegħdin
tiżżejjew, ghax ma tafux l-iskrittura, u
lanqas il-qawwa t'Alla.

30 Ghax fil-qawma mill-imwiet la jiż-
żewġu, u la Jingħataw għaż-żwieġ, iżda
huma bħall-angli fis-sema.

31 U fuq il-qawma mill-imwiet, ma
grajitx dak li qalikom Alla, li jgħid:

32 Jien hu Alla t'Abraham, u Alla ta'
Iżakk, u Alla ta' Ġakobb? Alla mhux Alla
tal-mejtin, iżda tal-hajjin.

33 U meta n-nies semgħu dan, stagħġbu
bit-tagħlim tiegħu.

34 Imma l-Farizej xhin semgħu li kien
sikket lis-Sadduquin, inġemgħu flimkien.

35 Imbagħad wieħed minnhom, li kien
avukat, għamillu mistoqsija, u hu u
järrabbu, qallu:

36 Mghalleml, liema hu l-akbar
kmandament fil-liġi?

37 Qallu Gesù: Hobb il-Mulej Alla
tiegħek b'qalbek kollha, u b'ruhek kollha,
u b'dehnek kollu.

38 Dan hu l-ewwel u l-akbar kmanda-
ment.

39 U bħal dan hu t-tieni: Hobb il-
proxmu tiegħek bhalek innifsek.

40 F'dawn iż-żewġ kmandamenti
qiegħda l-liġi u l-profeti.

41 Malli l-Farizej ngemgħu flimkien,
Gesù staqsiehom,

42 Ighidilhom: X'tahsbu intom fuq
Kristu? Bin min hu? Qalulu: Bin David.

43 Qalihom: Kif mela David fl-ispirtu
jejjahħlu Sidu, billi jgħid:

44 U l-Mulej qal lil Sidi: Oqghod
fil-lemin tiegħi, sa ma nqiegħed l-egħdew-
wa tiegħek b'mirfes riġlej?

45 Jekk mela David jejjahħlu Sidu, kif
inhu ibnu?

46 U hadd ma sata' jwieġbu kelma,
lanqas hadd ma kellu hila minn dak
in-nhar 'il quddiem jistaqsih xejn iż-żed.

23 Imbagħad Gesù kellem lill-ġemħat
tan-nies, u l-id-dixxipli tiegħu,

2 Billi qal: L-iskribi u l-Farizej joqogħi-
du fuq is-siġġu ta' Mosé:

3 Harsu u għamlu mela kulma jghidul-
kom biex tharsu; iżda la tagħmlux l-egħ-
mejjel tagħhom: ghax iġħidu, u ma
jagħmlux.

4 Ghax jorbtu tagħbiġiet tqal u li ma
jistgħux jintrefgħu, u jgħabbuhom fuq

spallejn il-bnedmin; iżda huma nfushom ma jridux iqanqluhom b'wiehed mis-swaba tagħhom.

5 Iżda jagħmlu l-egħmejjel kollha tagħ-hom biex jarawhom il-bnedmin: iweSSGU l-filatteri tagħ-hom, u jkabbru l-freneż ta' lbieshom,

6 U jhobbu l-ewwel postijiet fl-imwejjed, u l-ewwel siggijiet fis-sinagogi,

7 U t-tislim fil-pjazez, u li jiszejhu minnies: Rabbi, Rabbi.

8 Iżda intom la tissejhux Rabbi: ghax wieħed hu l-Imghallem tagħ-kom, Kristu; u intom il-koll ahwa.

9 U ssejhu l-ebda bniedem missierkom fuq l-art: ghax wieħed hu Missierkom, li hu fis-smewwiet.

10 Lanqas tissejhu mghallmin: ghaliex wieħed hu l-Imghallem tagħ-kom, Kristu.

11 Iżda dak li hu l-akbar fostkom ikun il-qaddej tagħ-kom.

12 U kull min jitgholla jitniżżeł: u kull min jitniżżeł jitgholla.

13 Iżda jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! Ghaliex tagħliku ssaltna tas-smewwiet quddiem il-bnedmin: ghaliex intom stess ma tidħlu, u lanqas thalha jidħlu lil dawk li jkunu deħlin.

14 Hażin għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! Ghaliex tibilghu d-djar tar-romol, u b'turja tagħmlu talbiex twal: għalhekk tieħdu l-akbar kundanna.

15 Jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! ghaliex idduru bahar u art biex tagħmlu prożelita wieħed, u malli jkun sar, tagħmlu bin l-infern darbtejn iżjed minnkom.

16 Hażin għalikom, ja mexxejja għomja, li tgħidu: Kull min jaħlef bit-tempju, muu xejn; iżda kull min jaħlef bid-deheb tat-tempju, jirtabat!

17 Ja boloh u għomja: ghaliex liema hu l-akbar, id-deheb, jew it-tempju li jqaddes id-deheb?

18 U: Kull min jaħlef bl-arta, muu xejn: iżda kull min jaħlef bl-offerta li hi fuqu, hu hati.

19 Ja boloh u għomja: ghaliex liema hu l-akbar, l-offerta, jew l-arta li jqaddes l-offerta?

20 Min mela jaħlef bl-arta, jaħlef bih, u bil-hwejjeg kollha li huma fuqu.

21 U kull min jaħlef bit-tempju, jaħlef bih, u b'dak li jgħammar fi.

22 U min jaħlef bis-sema, jaħlef bit-tron t'Alla, u b'dak li qiegħed fuqu.

23 Jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! ghaliex intom thallu d-diečmi fuq in-naghniegħ u x-xibti u l-kemmuni; u hal-lejt u-l-akbar hwejjeg tal-liġi: il-haqq, il-hniex, u l-fidi: dawn kien imiškom għamiltu, u ma thallux lill-ohrajn mhux magħmulin.

24 Ja mexxejja għomja, li ssaffu nemusa, u tibilghu ġemel.

25 Jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! ghaliex tnaddfu n-naħha ta' barra tal-kalċi u tad-dixx, iżda minn ġewwa huma mimlijiż bis-serq u nuqqas ta' rażna.

26 Ja Fariżew aghħma, naddaf l-ewwel dak li hu minn ġewwa fil-kalċi u fid-dixx, biex barra tagħ-hom ikun nadif ukoll.

27 Jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! ghaliex intom tixbhu lill-oqbra mbajda, li tassew minn barra jidħru sbieħ, iżda minn ġewwa huma mimlija bil-għadhom ta' r'giel mejtja, u b'kull fahx.

28 Hekk ukoll intom minn barra tidħru nies sewwa lill-bnedmin, iżda minn ġewwa intom mimmlja bl-ipokresija u l-hażen.

29 Jaħasra għalikom, skribi u Fariżej, ipokriti! ghaliex intom tibnu l-oqbra tal-profeti, u żżejnu l-monumenti tan-nies sewwa,

30 U tghidu: kieku ghixna fi żmien missirijietna, ma konniex inkunu shab magħhom fid-demm tal-profeti.

31 Għalhekk intom xhieda għalikom infuskom, li intom ulied dawk li qatlu l-profeti.

32 Imlew mela l-kejji ta' missirijietkom.

33 Ja sriep, ja nisel il-lifgħat, kif tistgħu tarħbar mill-haqq ta' l-infern?

34 Għalhekk, ara, jien nitbghat il-kom profeti, u għorrie, u skribi: u x'uhud minnhom intom toqtlu u ssalbu; u x'uhud minnhom issawtu fis-sinagogi tagħ-kom, u tippersegħvitawhom minn belt għal-belt:

35 Biex jiġi fuqkom id-demm kollu tan-nies sewwa mċarċar fuq l-art, mid-demm t'Abel raġel sewwa sad-demm ta' Žakkarija, bin Barakija, li qtiltu bejn it-tempu u l-arta!

36 Tassew nghidilkom: Ghad jiġu dawn il-hwejjeg kollha fuq dan in-nisel.

37 Ja Gerusalem, Gerusalem, int li tqoqtol il-profeti, u thaġġarr lil dawk li jinbagħtulek, kemm-il darba ridt niġma' lil uliedek flimkien, bħalma tiġiega tigħbor il-flejes tagħha taħt ġwinhajha, u inti ma ridt!

38 Ara, darkom tibqaghlikom herba.

39 Ghax nghidilkom: Ma tarawnix minn issa 'l-quddiem, sama tħidu: Imbierek dak li gej f'isem il-Mulej.

24 U hareġ Gesù, u telaq mit-tempju: u resqu lejha id-dixxipli tiegħi biex juruh il-bini tat-tempju.

2 U qalilhom Gesù: Taraww dawn il-hwejjeg kollha? Tassew nghidilkom: Ma titħallix hawn ġebla fuq ohra, li ma tiġi garraf.

3 U hu u qiegħed fuq il-gholja taż-Żebbuġ, id-dixxipli resqu fejnū bil-mohbi, iġħidu: Ghidilna, meta jīgru dawn il-hwejjeg? u x'ikun il-ghelm tal-miġja tiegħek, u ta' tmiem id-dinja?

4 U wiegeb Gesù, u qalilhom: Araw li hadd ma jqarraq bikom.

5 Ghax jiġu hafna f'ismi jghidu: Jien hu Kristu; u jqarrqu b'hafna.

6 U tisimghu bi gwerer, u bi xnighat ta' gwerer: araw li ma tithawdux: ghax dan kollu jahtieg jiġri, iżda għad mhux it-tmiem.

7 Ghax ġens iqum kontra ġens, u saltna kontra saltna: u jkun hemm guħi, u pesta, u theħiżu ta' l-art f'hafna postijiet.

8 Dawn kollha huma l-bidu tal-wiegħħat.

9 Imbagħad jaġtukom biex tinhaqru, u joqtulkom: u tinbagħdu minhabba f'ismi minn kull ġens.

10 U mbagħad hafna jitfixxku, u jitträdixxu lil-xulxin, u jobogħdu lil-xulxin.

11 U hafna profeti foloz iqumu, u jqarrqu b'hafna.

12 U ghax il-hażen jiżdied, tibred l-imħabba ta' hafna whud.

13 Iżda dak li jdum sa l-ahħar, isalva.

14 U dan l-evangelju tas-saltna jix-xandar mad-dinja kollha bhala xhieda lill-ġnus kollha; imbagħad jiġi t-tmiem.

15 Għalhekk meta taraw il-ghajb tal-herba, li fuqha tkellem il-profetto Daniel, qieghda fil-lok imqaddes (ha jifhem min jaqra):

16 Imbagħad halli jaħarbu dawk li jkunu fil-Lhudja ghall-muntanji:

17 U dak li jkun fuq il-bejt halli ma jinżiżx biex jieħu xi haga minn daru;

18 U dak li jkun fil-ghalqa halli ma jargħax lura biex jieħu hwejgu.

19 U jaħasra għan-nisa tqal, u għal-dawk li jreddgħu f'dawk il-jiem!

20 Itolbu li l-harba tagħkom ma tkunx fix-xitwa, lanqas nhar ta' Sibt:

21 Ghax imbagħad ikun hemm niket kbir, li bħalu ma kienx mill-bidu tad-dinja s'iċċa, le, lanqas ikun hemm.

22 U jekk dawk il-jiem ma jkunux qsaru, ebda bniedem ma jsalva: iżda minhabba l-maħturin dawk il-jiem jiġi.

23 Imbagħad jekk xi bniedem iġhidil-kom: Ara, hawn, jew hemm, hu Kristu, la temmnux.

24 Ghax iqumu Kristijiet foloz, u profeti foloz, u juru egleiġi kbar u eħġiġu-jiet; biex, jekk jista' jkun, iqarrqu bil-maħturin ukoll.

25 Ara, jien għidtilkom minn qabel.

26 Jekk mela jgħidulkom: Ara, qieghed fid-deżer; la toħorġux; ara, qieghed fil-kamar ta' ġewwa la temmnux dan.

27 Ghax bħalma l-berqa tigi mil-lvant, u tidher ukoll mill-punent; hekk ukoll tkun il-miġja ta' Bin il-bniedem.

28 Ghax kull fejn ikun hemm il-ġissem mejjet, hemm l-ajkli jkunu miġmugħin flimkien.

29 Minnufi wara n-niket ta' dawk il-jiem ix-xemx tiddallam, u l-qamar ma

jaġtix id-dawl tieghu, u l-kwiekeb jaqgħu mis-sema, u l-qawwiet tas-smewwiet jit-heżżu:

30 U mbagħad jidher il-ghelm ta' Bin il-bniedem fis-sema: u mbagħad it-tribu-jiet kollha ta' l-art jolfsu, u jaraw Bin il-bniedem ġej fis-shab tas-sema b'qawwa u glorja kbira.

31 U jibgħat l-angli tieghu b'hoss kbir ta' tromba, u jiġibru flimkien il-maħturin tieghu mill-erbat irjieħ, minn tarf sa tarf tas-sema.

32 Issa mis-siġra tat-tin itgħallmu parabbla: Meta l-fergħa tagħha tkun ghadha ratba, u toħroġ il-weraq, tafu li s-sajf ikun qorob:

33 Hekk ukoll intom, meta taraw dawn il-hwejjeq kollha, kunu afu li qiegħed fil-qrib: fil-bibien.

34 Tassew nghidilkom: Dan in-nisel ma jgħaddix, sama jseħħu dawn il-hwejjeq kollha.

35 Is-sema u l-art ighaddu, iżda kliemi ma jgħaddix.

36 Imma dak il-jum u dik is-siegha ma jafhom ebda bniedem, le, lanqas l-angli tas-sema, hlief Missieri wahdu.

37 Iżda bħal ma kien fi żmien Noè, hekk tkun ukoll il-miġja ta' Bin il-bniedem.

38 Ghax bħalma f'dawk il-jiem ta' qabel id-dilluvju kienu jieklu u jixorbu, jiżżewwu u jingħatawa għaż-żwieg, sal-jum li fih Noè dahal fl-arka,

39 U ma kinu jaħfu sama gie d-dilluvju, u hadhom il-koll; hekk ukoll tkun il-miġja ta' Bin il-bniedem.

40 Imbagħad tnejn ikunu fil-ghalqa; il-wieħed jittieħed, u l-ieħor jithalla.

41 Żewġ nisa jkunu jithnu fil-mithna; il-wahda tittieħed, u l-ohra tithalla.

42 Ishru mela: ghax ma tafux f'liema siegha għandu jigi Sidkom.

43 Izda kunu afu dan: Li kieku sid id-dar kien jaf f'liema saħra kellu jiġi l-halliel, kien jishar, u ma kienx ihalli daru tinfetħ.

44 Għalhekk intom ukoll kunu mhejjiji-jin: ghax fis-siegha li ma taħsbux fiha jiġi Bin il-bniedem.

45 Min mela hu qaddej fidil u għaqli, li sidu qiegħdu fuq in-nies tad-dar tieghu, biex jaġħiġi l-ikel fil-waqta?

46 Imbierek dak il-qaddej, li xhin jiġi sidu jsibu jagħmel hekk.

47 Tassew nghidilkom: Ijiegħdu fuq ġidu kollu.

48 Iżda u jekk dak il-qaddej hażin iġħid f'qalbu: Sidi jiddawwar ma jigi;

49 U jibda jsawwut lill-qaddejha shabu, u jiekol u jixrob mas-skaren;

50 Jiġi sid dak il-qaddej f'jum li ma jistennejhx, u f'siegha li ma jaħxf,

51 U jqattgħu f'bicċejn, u jaġtih seħmu ma' l-ipokriti: hemm jkun hemm biki u tghażżeġ-ġħażiż tas-snien.

25 Imbaghad is-saltna tas-smewwiet tkun tixbah lil ghaxar xebbiet, li hadu l-imsiebah taghhom, u harġu biex jiltaqghu mal-gharus.

2 U hamsa minnhom kienu għaqlin, u hamsa kienu boloh.

3 Dawk li kienu boloh hadu l-imsiebah taghhom, u ma hadux żejt magħhom:

4 Izda l-ħaqlin hadu ż-żejt fil-kwies tagħhom ma' l-imsiebah tagħhom.

5 Waqt li l-ħarġus iddawwar, kollha tniegħsu u raqdu.

6 U f'nox il-lej kien hemm ghajta: Ara, il-ħarġus gej; orħoġu biex tilqgħu.

7 Imbagħad dawk ix-xebbiet kollha qamu, u hejjew l-imsiebah tagħhom.

8 U l-boħol qalu lill-ħaqlin: Aġħtuna miż-żejt tagħkom, ghax l-imsiebah tagħna ntfej.

9 Iżda wieġbu l-ħaqlin, billi qalu: Mhux hekk; li ma jmurx ma jkunx hemm biżżejjed għalha u għalikom: iżda morru ahjar għand il-bejjiegħa, u ixtru għalikom.

10 U fil-waqt li marru jixtru, gie l-ħarġus; u dawk li kienu lesti dahlu gewwa miegħu għat-tieġ: u l-bieb ingħalaq.

11 Wara ġew ukoll ix-xebbiet l-ohra jgħidu: Ja sid, ja sid, ifthilna.

12 Imma hu wieġeb u qal: Tassew ngħidilkom: Ma nafkomx.

13 Ishru mela, għaliex ma tafux la l-jum u lanqas s-sieħa li fiha jiġi Bin il-Bniedem.

14 Ghax is-saltna tas-smewwiet hi bħal meta bniedem li kien sejjer f'pajjiż fil-bogħod sejjah lill-qaddejja tieghu, u rhielhom għidu f'idnejhom.

15 U lil wieħed tah hames talenti, u lil iehor tnejn, u lil iehor wieħed: lil kull weħħid skond il-hila tieghu; u minnufih baqa' sejjer fil-vjaġġ tieghu.

16 Imbagħad dak li ha l-hames talenti mar u haddimhom, u qala' hames talenti oħra.

17 U l-istess dak li kien ha tnejn, hu wkoll qala' tnejn oħra.

18 Imma dak li kien ha wieħed mar u haffer fl-art, u heba l-flus ta' sidu.

19 Wara hafna żmien sid dawk il-qaddejja għie, u għamel il-kontijiet magħ-hom.

20 U resaq dak li kien ha l-hames talenti u gieb hames talenti oħra, iġħidlu: Ja sid, int tajtni hames talenti: ara, jien qlajt barra minnhom hames talenti oħra.

21 Qallu sidu: Offi għalik, ja qaddej tajjeb u fidil: int kont fidil fi fit-tit hwejjeg, jien nagħmlék sid fuq hafna hwejjeg: idhol fil-fher ta' sidek.

22 Resaq ukoll dak li kien ha ż-żewwg talenti, u qal: Ja sid, inti tajtni żewġ talenti: ara, jien qlajt zewġ talenti oħra barra minnhom.

23 Sidu qallu: Offi għalik, qaddej tajjeb u fidil; int kont fidil fi fit-tit hwejjeg: jien

nagħmlék sid fuq hafna hwejjeg: idhol fil-fher ta' sidek.

24 Imbagħad resaq ukoll dak li kien ha talent wieħed u qal: Ja sid, jien naf li int rägel imqit, taħsat fejn ma żrajk, u tiġi' fejn ma xerridtx:

25 U jien bżajt, u mort hbejt it-talent tiegħek fl-art: ara, hawn għandek dak li hu tiegħek.

26 Wieġeb sidu u qallu: Ja qaddej hażin u għażżeen, kont taf li jien naħsad fejn ma żrajtx, u nigħbor fejn ma xerridtx:

27 Int kellek meli tgħoddxi flus-i malbankiera, u mbagħad mal-miġja tiegħi jien kont niehu bl-imgħax dak li hu tiegħi.

28 Hudulu mela t-talent, u aġtuuh lil dak li għandu l-ħaġħar talenti.

29 Ghax lil kull minn għandu jingħatalu, u jkollu b'irfus: imma mingħand dak li m'għandux jittieħed dak li għandu wkoll. 30 U ix-Xtu l-qaddej li ma jiswiex fid-dlamijiet ta' barra: hemm ikun hemm biki u tħaġażżeż tas-snien.

31 Meta Bin il-Bniedem jiġi fil-glorja tieghu, u l-angli mqaddas kolħha miegħu, imbagħad joqghod fuq it-tron tal-glorja tiegħi:

32 U jingħabru quddiemu l-ġnus kolħha: u jkifridhom minn xulxin, bħalma r-raghaj jifred in-nhaġġ mill-għidjen:

33 U jqieghed in-nhaġġ fil-lemi tieghu, u l-ġidjien fix-xellug.

34 Imbagħad iġħid is-Sultan lil dawk li jkunu fil-lemi tieghu: Ejjew, ja mberkin ta' Missieri, irtu s-saltna mhejjija għalikom mit-tisjjs tad-dinja:

35 Ghax kelli l-ġu, u tajtuni niekol: kelli l-ħaġħatx, u tajtuni nixrob: barrani kont, u l-qajtuni:

36 Għarwien, u libbistuni: marid kont, u żortuni: fil-habs kont, u ġejtu tarawni.

37 Imbagħad iwiegħu in-nies sewwa, billi jgħidu: Mulej, meta rajniek bil-ġu, u tmajni, jew bil-ħaġħatx, u sseqnejk?

38 Meta rajniek barrani, u l-qajniek? jew għarwien, u libbisniek?

39 U meta rajniek marid, jew fil-habs, u ġejna għandek?

40 U s-sultan iwieġeb u jgħidilhom: Tassew ngħidilkom: Kull meta għamiltu dan ma' l-iż-żgħiġar wieħed minn dawn huti, intom għamiltu tiegħi.

41 Imbagħad iġħid ukoll lil dawk li jkunu fuq ix-xellug: Morru minn fejni, ja mishutin, fin-nar ta' dejjem, imhejji għax-xitan u l-angli tieghu:

42 Ghax kelli l-ġu, u ma tajtunix niekol: kelli l-ħaġħatx, u ma tajtunix nixrob:

43 Barrani kont, u ma l-qajtunix: għarwien, u ma libbistunix; marid, u fil-habs, u ma żortun.

44 Imbagħad iwiegħu huma wkoll, billi iġħidu: Mulej, meta rajniek bil-ġu, jew bil-ħaġħatx, jew barrani, jew għarwien, jew

marid, jew fil-habs, u ma waqafniex miegħek?

45 Imbagħad iwieġeb, iġħidilhom: Tas-sew nghidilkom: Kull meta ma għamiltu x dan ma' l-iż-ghar minn fost dawn, ma għamiltu x-mieghi.

46 U dawn imoru fil-kastig ta' dejjem; iżda n-nies sewwa fil-hajja ta' dejjem.

26 U ġara, wara li Ĝesu spiċċa dawn it-tahditiet kollha, illi qal lid-dixxipli tieghu:

2 Tafu li wara jumejn hi l-festa ta' l-ghid, u Bin il-bniedem jingħata biex ikun imsallab.

3 Imbagħad inġabru flimkien il-qassissin il-kbar, u l-is-kribi, u x-xuħu tal-poplu, fil-palazz tal-qassis il-kbir, li kien jiġi Qajfas.

4 U thaddtu kif jistgħu jaqbdu bil-qerq lil Ĝesu, u joqtluh.

5 Iżda qalu: Mhux nhar il-festa, li ma ikunx hemmx xi rewwixta fost il-poplu.

6 Issa meta Ĝesu kien fil-Betanja, fid-dar ta' Xmun l-imġiddem,

7 Resqet fejnu mara li kellha vażett ta' l-alabastru b'żejt tal-fwieha li jiġi wiśq, u sawbitu fuq rasu hu u jiekol.

8 Iżda meta d-dixxipli tieghu raw dan, għadbu, billi qalu: Ghaliex dal-hela?

9 Ghax daż-żejt tal-fwieha sata' jinbiegħ wiśq ghali, u jingħata lill-foqra.

10 Malli Ĝesu għaraf dan, qalilhom: Ghaliex qiegħdin id-dejqu lill-mara lad-barba eghmil tajeb għamlet mieghi?

11 Ghax intom għandkom il-foqra dejjem magħkom; iżda mhux dejjem għand-kom lili.

12 Ghax meta sawbet daż-żejt tal-fwieha fuq jiġi, għamilitu għad-dinna tiegħi.

13 Tassew nħidilkom: Kull fejn jix-xandar dan l-evangelju fid-dinja kollha, hemm ukoll dak li għamlet dil-mara, jingħad fuqha bhala tifkira tagħha.

14 Imbagħad wieħed mit-tanax, jismu Ĝuda Iskarjota, mar għand il-qassisin il-kbar,

15 U qalilhom: Xi tridu tagħtuni, u jien naġħi tħulkom f'id-ejk? U wiżnulu tħleti biċċa tal-fidda.

16 U minn dak il-hin beda jfitter ix-l-waqb kif jittradih.

17 Issa fl-ewwel jum ta' l-ażżiġi d-dixxipli gew għand Ĝesu jghidlu: Fejn trid li nhejjulek biex tiekol il-ghid?

18 U qal: Morru l-belt għand wieħed, u ġħidlu: L-Imghallem ighid: Żmieni qorob; għandek nagħmel il-ghid mad-dixxipli tiegħi.

19 U d-dixxipli għamlu bħalma Ĝesu ordnalhom; u hejjew il-ghid.

20 Issa meta sar filghajja, qaghad fuq il-mejda mat-tanax il-dixxipli tiegħu.

21 U huma u jieklu, qal: Tassew nħidilkom, li wieħed minnkom għandu jittradini.

22 U soħobbihom wiśq; u kull wieħed beda jghidlu: Jaqaw jien, Mulej?

23 U wieġeb, u qal: Dak li jbill b'idu miegiehi fid-dixx jittradini:

24 Bin il-bniedem imur kif inhu miktub fuqu: iżda jahasra għal dak il-bniedem li minnu Bin il-bniedem hu ittradut! Ahjar kien ikun għal dak il-bniedem li kieku ma twelidx.

25 Imbagħad Ĝuda, li ittradih, wieġeb u qal: Jaqaw jien, Mghallem? Qallu: Inti għid.

26 U huma u jieklu, Ĝesu ha l-hobż u bierku, u qasmu, u tah lid-dixxipli, u qal: Hudu, kulu; dan hu jiġi.

27 U ha l-kalċi, u iżżahajr, u tħażluhom, hu u jidhi: Ixorbu lkoll minnu;

28 Ghax dan hu demmi tat-testment il-ġidid, li hu mxerred għal hafna għall-mahfrah tad-dnubiet.

29 Iżda jien nħidilkom: Minn issa 'l-quddiem ma nixrobx minn dal-frott tad-dielja, sa dak in-nhar meta nixorbu ġdid magħkom fis-saltna ta' Missieri.

30 U wara li għannew innu, harġu għall-gholja taż-Żebbug.

31 Imbagħad qalilhom Ĝesu: Intom il-koll titfixxlu minħabba fija l-lejla: ghax hu miktub: Insawwat ir-raghaj, u n-nghaq tal-merħla jixterdu.

32 Iżda wara li nqum, immur qabilkom fil-Għalija.

33 Iżda Pietru wieġeb, u qallu: Jekk il-koll jitfixxlu minħabba fik, jien qatt ma niftixx.

34 Qallu Ĝesu: Tassew nħidilek, li dal-lejl, qabel ma jiddien s-serduq, tiċhadni tliet darbiet.

35 Qallu Pietru: Ukoll kieku kelli mmuġġi miegħek, ma niċċidix. L-istess ukoll qalu d-dixxipli kollha.

36 Imbagħad Ĝesu ġie magħhom f'qa-sam jismu Getsemani, u qal lid-dixxipli: Oqogħdu hawn, sakemm immur hemm u nitlob.

37 U ha miegħu 'l Pietru, u liż-żewġ ulied Zebedew, u beda jitnikket, u jiddejja jaqbi wiśq.

38 Qalilhom imbagħad: Imnikkta wiśq ruhi; għall-mewt; ibqghu hawn, u isħru miegħi.

39 U mar 'il quddiem ftit, u waqa' għal wiċċu, u talab, billi qal: O Missieri, jekk jista' jkun, ha jitwarra minni dal-kalċi: iżda mhux kif irrid jien, imma kif trid int.

40 U ġie fejn id-dixxipli, u sabhom reqdin, u qal 'il Pietru: Kif, ma stajtux tħiġi tiegħi?

41 Ishru, u itolbu, biex ma tidħlux fit-tiġriġ: tassew l-ispiru mhejjji, iżda l-ġisem dgħajnejf.

42 Raġa' mar it-tieni darba, u talab, billi qal: O Missieri, jekk dal-kalċi ma jistax iġħaddi minni, bla ma nixorbu, ha tkun magħmula r-rieda tiegħek.

43 U gie, u raġa' sabhom reqdin: ghaliex ghajnejhom kienu mtaqqlin.

44 U halliehom, u raġa' mar, u talab it-tielet darba, billi qal l-istess kliem.

45 Imbagħad gie fejn id-dixxippli tiegħu, u qalilhom: Orqdu issa, u hudu l-mistrieh tagħikom: ara, qorbot is-siegha, u Bin il-bniedem jingħata f'idejn il-midinbin.

46 Qumu, ejjew immorru: ara dak li ittradieni wasal.

47 U fil-waqt li kien għadu jitkellem, ara, Guda, wieħed mit-tanax, gie, u miegħu ġemgħa kbira ta' nies bis-sjuf u bl-ohtra, mill-qassassin il-kbar u x-xjuu tal-poplu,

48 Issa dak li ittradih tahom għelmi, billi qalilhom: Dak li jien inbus, hu dak stess: żommuh tajjeb.

49 U malajr resaq lejn Ģesù, u qal: Is-sliem għalik, Mghallek; u biesu.

50 U qallu Ģesù: Habib, għalfejn gejt? Imbagħad resqu, u meddew idejhom fuq Gesù, u haduh.

51 U, ara, wieħed minnhom li kienu ma' Gesù medd idu, u silet sejfū, u ta daqqa lil wieħed mill-qaddejja tal-qassis il-kbir, u qatagħlu widintu.

52 Qallu mbagħad Ģesù: Arġa' qiegħed sejfek f'posta; għażi dawk kollha li jaqbdu s-sejf jintilfu bis-sejf.

53 Tahbi int li jien ma nistax issa nitlob lil Missieri, u issa stess jibgħathi iżżejjed minn tħallix-il legju n'ta' angli?

54 Iżda kif mela sseħħi l-iskrittura, li hekk jahtieg isir?

55 F'dak il-hin qal Ģesù lill-ġmiegħi tan-nies: Hrigħu donnkom kontra xi halliel bis-sjuf u bl-ohtra biex tehduni? Jien kont noqghod kuljum fit-tempu ngħalliem, u ma hadtunix.

56 Iżda dan kollu ġara, biex isseħħi l-iskrittura tal-profeti. Imbagħad id-dixxippli kollha hallewħ, u harbu.

57 U dawk li kienu qabdu 'l-Ġesù haduh għand Qajfas il-qassis il-kbir, fejn l-iskribi u x-xjuu kienu miġmugħin.

58 Imma Pietru mar warajh mill-bogħod sal-palazz tal-qassis il-kbir, u dahal gewwa, u qaghad mal-qaddejja, biex jara t-tmieni.

59 Issa l-qassassin il-kbar, u x-xjuu, u l-kunsill kollu, bdew ifittxu xhieda qarrieqa kontra Ģesù, biex jagħtu il-meħwt;

60 U ma sabu 'l-hadd: iva, għalkemm hafna xhud qarrieqa gew, ma sabu 'l-hadd. Fl-ahħar gew żewġ xhud qarrieqa.

61 U qal: Dal-bniedem qal: Jien nista' nhott it-tempju t'Alla, u nibni li tlitt ijiem.

62 U l-qassassin il-kbar qam bil-wieqfa, u qallu: Ma twieġeb xejn? X'inhu dan li dawn qiegħdin jixhud kontra tiegħek?

63 Iżda Ĝesù baqa' sieket. U l-qassis il-kbir wieġeb u qallu: Nitolbok għal Alla l-haj, li tgħidilna jekk intix il-Kristu, l-Iben t'Alla.

64 Qallu Ģesù: Int ghid: madankollu nghidlikom li mil-lum 'il quddiem taraw Bin il-bniedem qiegħed fil-lemin tas-setgħa, u gej fuq is-shab tas-sema.

65 Imbagħad il-qassis il-kbir ċarrat hwejġu, hu u jghid: Dagħha: x'għandna bżonn iżżejjed ta' xhud? Ara, issa intom smajtu d-daghwa tiegħu.

66 X'jidhrikom? U dawk wiegbu u qal: Jistħoqqlu l-mewt.

67 Imbagħad besqulu f'wiċċu, u tawh bil-ponn; u oħra jawn tawh bil-harta,

68 Huma u jghid: Ja Kristu, obsrolna: min hu dak li sawtek?

69 Issa Pietru kien qiegħed barra fil-palazz: u resqet fejn qaddejja, tghid: Int kont ma' Gesù l-Galilew.

70 Imma hu ċahad quddiem kulhadd, billi qal: Ma nafx x'inti tghid.

71 U malli hareġ fil-logġa, qaddejja ohra ratu, u qalet lil dawk li kienu hemm: Dan ukoll kien ma' Gesù ta' Nazzaret.

72 U raġa' ċahad b'halfa: Ma nafux lil dal-bniedem.

73 U wara fit-resqu lejh dawk li kienu qiegħdin hemm, u qalu 'l-Pietru: Tassew, int ukoll wieħed minnhom; ghax kliemek jikkxfek.

74 Imbagħad beda jishet u jaħlef, billi qal: Ma nafux lil dan il-bniedem! U min-nufi idden is-serduq.

75 U Pietru ftakar fil-kelma ta' Ģesù, li kien qallu: Qabel ma jidden is-serduq, tiċċadni tliet darbiet. U hareġ barra, u beka biki ta' l-imrar.

27 Meta sebah, il-qassassin il-kbar kollha u x-xjuu tal-poplu, stieħmu bejniethom kontra Ģesù biex joqtlu:

2 U wara li rabtu, haduh, u tawh fit-dejnej Ponzju Pilatu l-gvernatur.

3 Imbagħad Ġuda, li ittradih, meta ra li kien ikkundannat, nidem, u raġa' gieb it-tletin biċċa tal-fidda lill-qassassin il-kbar u lix-xjuu,

4 U qal: Dnibti billi ittradejt demm bla htija. Iżda huma qal: Ahna x'nind-dahlu? Dak arah int.

5 U xehet it-tletin biċċa tal-fidda fit-tempju, u telaq, u mar u tghallaq.

6 U l-qassassin il-kbar hadu t-tletin biċċa tal-fidda, u qal: Ma jiswiex li nqiegħduhom fit-teżor, għax huma l-prezz tad-demm.

7 U stieħmu bejniethom, u xtraw bihom il-ġhalqa ta' wieħed jaħdem il-fuhhar, biex jidfnu l-barranin fiha.

8 Għalhekk dik il-ġhalqa għadha msej-ha sal-lum: Il-ġhalqa tad-demm.

9 Imbagħad seħħi dak li qal il-profeta

Geremija, li jghid: U hadu t-tletin biċċa tal-fidda, il-prezz ta' dak li kien ipprezzat, u li wlied Iżrael kienu ipprezzaw;

10 U tawhom ghall-ghalqa ta' dak li jahdem il-fuhhar, kif il-Mulej qabbadni.

11 U Gesù qagħad wieqaf quddiem il-gvernatur: u l-gvernatur staqsieh, billi gal: Int is-Sultan tal-Lhud? u qallu Gesù: Int qiegħed tħid.

12 U meta xlewh il-qassassin il-kbar u x-xjuh, ma wiegħeb xejn.

13 Imbagħad Pilatu qallu: Mintix tisma' kemm hwejjeg qeqhdin jixhud kontra tiegħek?

14 U ma wiegħbu ghall-ebda kelma: hekk li l-gvernatur stagħġeb wisq.

15 Issa l-gvernatur f'dik il-festa kien imdori jittlaq habsi lin-nies, lil dak li kienu jridu huma.

16 U kellhom f'dak iż-żmien habsi magħruf, jismu Barabba.

17 Għalhekk meta nġabru flimkien, Pilatu qalihom: Lil min tridu li nitil-qilkom? Lil Barabba, jew lil Gesù li jghidlu Kristu?

18 Ghax kien jaf li kienu tawħulu ghall-ghira.

19 Xhin qagħad fuq is-siggū tal-haqeq, martu bagħżejt tħidlu: M'għandikx ikoll-x ta' taqsam ma' dak ir-ragel gust: ghax jien batejt wisq illum f'holma minnhabba fi.

20 Iżda l-qassassin il-kbar u x-xjuh dawru l-ġemgħha tan-nies biex jitkolu għal Barabba, u jeqirdu 'l-Gesù.

21 Il-gvernatur wiegħeb u qalihom: Lil min mit-tejn tridu li nitilqilkom? Qalu: Barabba.

22 Pilatu qalihom: X'naghmel mela b'Gesù li jghidlu Kristu? Qalu lkoll: Ha jkun imsallab.

23 U l-gvernatur qal: Ghaliex, x-deni għamel? Imma huma aktar b'dew īghajtu, billi jghidu: Ha jkun imsallab.

24 Meta Pilatu ra li ma jista' jagħmel xejn, imma aktarx li kienet qiegħda tqum ghagħha, ha l-ilma, u hasel idejha quddiem il-ġemgħha tan-nies, hu u jghid: Jien m'għandi ebda htija fid-demm ta' dar-ragel gust; araw intom.

25 Imbagħad in-nies kollha wiegħbu, u qal: Demmu fuqna, u fuq uliedna.

26 Imbagħad telqihom 'il-Barabba: u wara li sawwat 'il-Gesù, tah biex ikun imsallab.

27 Imbagħad is-suldati tal-gvernatur hadu 'l-Gesù fil-pretorju, u ġemgħu mdawru il-qatgħha kollha tas-suldati.

28 U neżzgħu, u qiegħdu fuqu kappa tal-poropra.

29 U wara li dafru kuruna tax-xewk, qiegħdu fuq rasu, u qasba f'idu l-lemlinja: u niżlu gharkobbejhom quddiemu, u dahku bih, huma u jghidu: Is-sliem, Sultan tal-Lhud!

30 U besqu fuqu, u hadu l-qasba, u sawtuh fuq rasu.

31 U wara li ddieħku bih neħħew minn fuqu l-kappa, u libbsuh hwejġu, u haduh biex isalbu.

32 U huma u herġin, sabu raġel minn Cireni, jismu Xmun: ilu giegleu jarfa' s-salib.

33 U meta waslu f'post ighidulu Golgota, jiġifieri, post il-qorrriegħa,

34 Tawh jixrob ibid imħallat bl-imħara: u meta daqu, ma riedx jixrob.

35 U salibuh u qasmu hwejġu, billi lagħibhom bix-xorti: biex isehħi dak li ntqal mill-profeta: Qasmu hwejgi bejniet-hom, u fuq hwejgi tefgħu x-xorti.

36 U qagħdu bil-qiegħda hemm iħgas-sulu;

37 U qiegħdulu miktuba fuq rasu l-htija tiegħu: DAN HU ĜESU SULTAN IL-LHUD.

38 Imbagħad kienu msallbin miegħu żewġ hallelin, wieħed fil-lemin, u wieħed fix-xellug.

39 U dawk li kienu jgħaddu kienu jgħajru, huma u jċaqilqu rashom,

40 U jghidu: Int li thott it-tempju, u tibni fi tħalli ijiem, salva lilek inni sek. Jekk int l-Iben t'Alla, inżel mis-salib.

41 Hekk ukoll il-qassassin il-kbar kienu jiddieħku bih, ma' l-iskribi u max-xjuh, u jghidu:

42 Salva oħraejn; ilu nnifsu ma jistax isalva. Jekk hu s-Sultan ta' Iżrael, ha jinzel issa mis-salib, u nemmnuh.

43 Hu fada f'Alla; ha jehilsu issa, jekk iridu: ghax hu qal: Jien l-Iben t'Alla.

44 Il-hallelin ukoll, li kienu mislubin miegħu, zebbilhu.

45 Issa mis-sitt sieħa kien hemm dla-mijiet fuq l-art kollha sad-disa' sieħha.

46 U madwar id-disa' sieħha Gesù ghajjat b'leħen qawwi, billi qal: Eli, Eli, lama sabaqtan? li tħisser: Alla tiegħi, Alla tiegħi, ghaliex hallejtnej?

47 X'uhud milli kienu qiegħdin hemm, meta semgħu dan, qal: Dal-bniedem qiegħed issejjah lil Elja.

48 U minnufihi wieħed minnhom ġera, u ha sponza, u mlieha bil-hall, u qiegħħda fuq qasba, u tah jixrob.

49 L-ohrajin qal: Stenna: ha naraw jekk jixgħi Elja jsalvah.

50 Gesù, wara li raġa' ghajjat b'leħen qawwi, radd ruhu.

51 U, ara, il-purtiera tat-tempju ċċartet f'bicċejn minn fuq s'isfel, u l-art teħżżejt, u l-blat infiera;

52 U l-oqbra nfethu; u hafna iġsma tal-qaddisini li kienu reqdin qamu.

53 U hargu mill-oqbra wara l-qawmien tiegħu, u dahl lu fil-belt imqaddsa, u deħru li hafna.

54 Issa kif iċ-ċenturjun, u dawk li kienu miegħu jgħassu 'l-Gesù, raw it-

thežhiż ta' l-art, u l-hwejjeg li kienu ġraw, bežghu wisq, u qalu: Tassee dan kien l-Iben t'Alla.

55 U kien hemm hafna nisa fil-bogħod jaraw, li kienu ġew wara Gesù mill-Galilija, biex jieqfu miegħu:

56 Fosthom kienet Marija Maddalena, u Marija omm Gakbu u Gożè, u omm ulied Zebedew.

57 Xhin sar filgħaxija, ġie raġel ghani minn Arimatija, jismu Gużepp, li kien hu wkoll dixxipu ta' Gesù:

58 Dan mar għand Pilatu, u talab il-ġisem ta' Gesù. Imbagħad Pilatu ordna li l-ġisem ta' Gesù jingħata.

59 U meta Gużepp ha l-ġisem, geżwru f'bicċa tal-ġħażel nadifa.

60 U qiegħdu fil-qabar ġdid tiegħu stess li kien haffer fil-blat: u gerbeb ġebla kbira quddiem il-bieb tal-qabar, u telaq.

61 U kien hemm Marija Maddalena, u Marija l-ohra, bil-qiegħda biswit il-qabar.

62 Issa l-ghada, li kien wara l-jum tat-thejjija, il-qassisin il-kbar u l-Farizej gew flimkien għand Pilatu,

63 Ighidu: Sinjur, ahna niftakru li dak il-qarried qal, meta kien għadu haj: Wara tħalli ijiem inqu.

64 Ordna mela li l-qabar ikun imħares sat-tielet jum; li ma jiġu id-dixxipli tiegħi bil-lejl, u jisirqu, u jgħidu lin-nies: Qam mill-imwiet: u l-ħażżeġ qerq ikun agharr minn ta' l-ewwel.

65 Qalilhom Pilatu: Għandkom il-ghassha; morru, ghassuh kif tafu.

66 Marru mela, u għalqu l-qabar tajjeb, billi issiġillaw il-ġebla, u hallex il-ghassa.

28 Tard fil-jum tas-Sibt, malli kien qiegħed jijsbah fl-ewwel jum tal-ġimħa, ġiet Marija Maddalena u Marija l-ohra, biex jaraw il-qabar.

2 U, ara, kien hemm thežhiża kbira ta' l-art ghax anglu tal-Mulej niżel mis-sema, u gie u qaleb il-ġebla mill-bieb, u qaghad bil-qiegħda fuqha.

3 Wiċċu kien donnu berqa, u libstu bajda bhas-silġ:

4 U bil-biża' tieghu l-ghassiesa triegħdu, u saru qishom mejtin.

5 U l-anglu wieġeb u qal lin-nisa: La tibżgħux: ghax jien naf li qeqħdin tfittxu 'l-Gesu, li kien imsallab:

6 Mhux hawn: ghaliex qam, bhal ma qal. Ejjew, araw fejn kien qiegħed il-Mulej.

7 U morru malajr, u ghidu lid-dixxipli tiegħu li qam mill-imwiet; u, ara, hu jmur qabilkom fil-Galilija; hemm tarawħ: ara, jien għidtilkom.

8 U telqu malajr mill-qabar b'biza' u b'ferħ kbir: u marru jiġru jhabbru lid-dixxipli tiegħu.

9 U huma u sejrin biex ighidu lid-dixxipli tiegħu, ara, Gesu Itaqqa' magħhom, u qabilhom: Is-sliem għalikom. U resqu, u qabdu lu riglej, u qimuh.

10 Imbagħad qalilhom Gesu: La tibżgħux: morru habbru lil huti biex imorru fil-Galilija, u hemm jarawni.

11 Issa meta kieno sejrin, ara, x'uhud mill-ghassiesa ġew fil-belt, u habbru lill-qassassin il-kbar il-hwejjeg kolha li kienu graw.

12 U wara li nġemgħu max-xju, u ftieħmu, taw bosta flus lis-suldati,

13 Billi qalilhom: Ghidu li d-dixxipli tiegħu ġew bil-lejl, u serquh ahna u reqdin.

14 U jekk dan jaġi f'id-widnejn il-gvernatur, ahna ndawruh, u likkom neħihsukom mill-inkwiet.

15 Għalhekk hadu l-flus, u għamlu kif kienu mgħallmin. U dal-kliem għadu mixerred fost il-Lhud sal-lum.

16 Imbagħad il-hdax-il dixxipli marru fil-Galilija, fuq muntanja fejn Gesu kien qalilhom.

17 U malli rawh, qimuh: iżda whud thassbu.

18 Resaq Gesu u kellimhom, billi qal: Kull setgħa hi mogħtija lili fis-sema u fl-art.

19 Morru mela, u għallmu l-ġnus kolha, u għammduhom fl-Issem tal-Missier, u ta' l-Iben, u ta' l-Isprits-Santu:

20 U għallmuhom ġħarsu kulma ordnaj-tikom: u, ara, jien dejjem magħkom, sa-tmiem id-dinja. Amen.

L-Evangelju Skond San Mark

1 Il-bidu ta' l-evangelju ta' Gesu Kristu, Bin Alla;

2 Bhalma hu miktub fil-profeti: Ara, jien nibgħat il-messaggier tiegħi quddiem wiċċek, li jhejj i-triqtek quddiemek.

3 Il-leħen ta' wieħed iħġajjat fid-deżer:

Hejju t-triq tal-Mulej, wittu l-mogħdijiet tiegħu.

4 Gwanni kien ighammed fid-deżer, u kien ixandar il-magħmudija ta' l-indiema għall-mahfrah tad-dnubiet.

5 U kienet tmur għandu l-art kolha

tal-Lhudija, u n-nies ta' Ġerusalem; u kieni kollha mghammdin minnu fix-xmara tal-Gurdan, billi jistqarru dnubiet-hom.

6 U ġwanni kien liebes bix-xagħar tal-ġemel, u bi hžiem tal-ġild madwar qad-dejħ; u kien jekkol il-gradijiet u l-ghasel salvaġġ;

7 U kien ixandar, billi jgħid: Ġej warajja wieħed aqwa minni, li ma jisthqo-qlix nitbaxxa nhollu l-qafla tal-qorġ tiegħu.

8 Jien tassew għammidtkom bl-ilma; iżda hu jgħammidkom bl-ispirtu s-Santu.

9 U gara f'dawl il-jiem, illi Gesu gie minn Nażaret tal-Galilija, u tgħammed fil-Gurdan minn ġwanni.

10 U hu u hiereg mill-ilma, ra s-smew-wiet jinfethu, u l-ispirtu bhal hamiema nieżel fuqu:

11 U lehen gie mis-smewwiet ighid: Int Ibni l-mahbub, li bik nitghaxxaq.

12 U minnufiħ l-ispirtu tefghu fid-deżert.

13 U qagħad fid-deżert erbghin jum, imġarrab minn Satana; u kien mal-bhejjem salvaġġi; u l-angli kienu jduru bihi.

14 Issa wara li ġwanni ntafa' l-habs, Gesu ġie fil-Galilija, ixandar l-evangelju tas-saltna t'Alla,

15 U ighid: Ghalaq iż-żmien, u s-saltna t'Alla qorbot: indmu, u emmnu l-evangelju.

16 Issa hu u għaddej hada l-bahar tal-Galilija, ra 'l-Xmun u 'l-Indri huu jitfghu xibka fil-bahar: ghax kienu sajjieda.

17 U qalihom Gesu: Ejjew warajja, u nagħmilkom tkunu sajjeda tal-bnedmin.

18 U minnufiħ hallew ix-xbieki tagħ-hom, u marru warajh.

19 U wara li mexa ftit iż-żejjed 'il quddiem minn hemm, ra 'l-ġakbu bin Zebedew, u 'l-huh ġwanni, li kienu wkoll fid-dgħajsa jsewwu x-xbieki tagħhom.

20 U minnufiħ sejhilhom: u halley lil missierhom Zebedew fid-dgħajsa mal-haddiem mikra, u marru warajh.

21 U dahlu f'Kafarnahum; u minnufiħ f'jum is-Sibt dahal fis-sinagoga, u qabad iġalleem.

22 U kienu mistaghħġbin b'taghħlimu: ghax kien ighallimhom bhal wieħed li għandu s-setgħa, u mhux bhall-iskribi.

23 U kien hemm fis-sinagoga tagħhom bniedem bi spiritu mnigħġes; u ghajjat,

24 Ighid: Hallina; x'għandna naqsu miegħek, o Gesu ta' Nażaret? Gejt biex teqridera? Jien naf int min int, il-Qaddis t'Alla.

25 U Ċanfru Gesu, billi qal: Iskot, u ohrog minnu.

26 U wara li l-ispirtu mnigħġes habbtu ma' l-art, u ghajjat b'leħen għoli, harel minnu.

27 U kollha staghħġbu, hekk li kienu jistaqsu lil xulxin, billi jgħidu bejniet-hom: X'ikun dan? x>tagħlim għid hu dan? ghax bis-setgħa jordna sahansitra l-ispiċċi mnigħġas, u huma jisimġaq minnu.

28 U xterdet malajr ħbaru ma' kullim-kien fl-art kollha madwar il-Galilija.

29 U mingħajr telf ta' żmien, meta harru mis-sinagoga, dahlu fid-dar ta' Xmun u Indri, ma' ġakbu u ġwanni.

30 Imma hmiet Xmun kienet mixħuta fis-sodda marida bid-deni, u mill-ewwel qalulu biha.

31 U resaq, u hadha minn idha, u qajjimha: u d-deni telaqha f'daqqqa, u daret bihom.

32 U filgħaxija, meta x-xemx niżlet, ġibulu dawk kollha li kienu morda, u dawk li kellhom ix-xjaten.

33 U l-belt kollha nġemgħet flimkien quddiem il-bieb.

34 U fejjaq hafna li kienu morda b'hafna mardijiet, u keċċa hafna xjaten; u ma halliex lix-xjaten jitkellmu, ghax kienu jaſfu.

35 U filgħodu, wara li qam wisq qabel ma sebah, hareg, u telaq għal post imwar-rab, u hemm qagħad jitlob.

36 U Xmun u dawk li kienu mieghu marru warajh.

37 U malli sabuh, qalulu: Kulhadd qiegħed ifittek.

38 U qalihom: Ejjew immoru fl-iblet l-oħra; biex ixandar hemm ukoll: ghax għal dan gejt.

39 U xandar fis-sinagogi tagħhom mal-Galilija kollha, u keċċa x-xjaten.

40 U gie għandu wieħed imġiddem, jitlob, u joqgħodlu gharkobbejha, u jgħidlu: Jejk trid, tista' tnaddafni.

41 U Gesu, imqanqal mill-hniena, medd idu, u messu, u qallu: Irrid: indaf.

42 U hekk kif tkellem, il-ġdiem telqu minnufiħ, u ndaf.

43 U wissieħ bil-qawwa, u bagħtu bla telf ta' żmien.

44 U qallu: Ara li ma tghid xejn lil hadd; iżda mur uri ruhek lill-qassis, u offri għaq-qtindif tiegħek dawk il-hwejjeg li Mosè ordna, b'xhieda għalihom.

45 Iżda dak hareg, u beda jxandar hafna, u jixer il-kelma; hekk li Gesu ma kienx jista' jidhol bid-dieħi fil-belt, iżda kien joqgħod barra f'postijiet imwarrba: u kienu jiġu għandu minn kullimkien.

2 U raġa' dahal f'Kafarnahum wara xi jiem; u nstama' li kien id-dar.

2 U minnufiħ hafna nġemgħu flimkien, hekk li ma kien hemm wisa' biex jilqugh-hom; le, lanqas hdejn il-bieb: u xandril-hom il-kelma.

3 U ġew għandu jgħiblu jaġġib raġel par-liku, li kien merfugħ minn erbgha.

4 U meta ma setghux jersqu fejnu minhabba r-rassa, kixfu s-saqaf fejn kien: u wara li fethuh, niżżlu s-saqqu li fuqu kien mixhut il-paralitiku.

5 Meta Gesù ra l-fidi tagħhom, qal lill-paralitiku: Ibeni, dnubietek ikunu mahfura.

6 Iżda kien hemm x'uhud mill-iskribi bil-qieghda hemm, iġħidu f'qalbhom:

7 Ghax qiegħed jidghi hekk dal-bniedem? Min jista' jaħfer id-dnubiet hlief Alla biss?

8 U hekk kif Gesù ra fl-ispirtu tieghu li kienu jighidu hekk fihom infuħom, qalilhom: Ghax qiegħdin tħidu hekk f'qalbkom?

9 Liema hu l-ehsef tħid lill-paralitiku: Dnubietek ikunu mahfura; jew, tħid: Qum, u hu s-saqqu tiegħek, u imxi:

10 Iżda biex tkunu tafu li Bin il-bniedem għandu s-setħha fuq l-art biex jaħfer id-dnubiet, (qal lill-paralitiku.)

11 Nghidlek: Qum, hu s-saqqu tiegħek, u mur f'darek.

12 U dak qam minnufih, u ha s-saqqu, u telaq qabilhom il-koll; hekk li kollha stagħġbu, u iggħorifikaw l'Alla, billi qalu: Qatt ra rajna hekk.

13 U raġa' hareg lejn il-bahar; u l-ġengħha tan-nies kollha giet għandu, u għallimhom.

14 U hu u għaddej, ra l'Levi bin Alfew bil-qieghda fuq il-bank tat-taxxi, u qallu: Ejja warajja. U dak qam u mar warajha.

15 U ġara, xhin Gesù kien jiekol fid-dar ta' dan, illi bosta publikani u midinbin kien flimkien ukoll fuq il-mejda ma' Gesù u mad-dixxipli tieghu: ghaliex kien hemm hafna, u kien marru warajha.

16 U meta l-iskribi u l-Fariżej rawh jiekol mal-publikani u l-midinbin, qalu lid-dixxipli tieghu: Kif jiekol u jixrob mal-publikani u mal-midinbin?

17 Malli sama' dan, Gesù qalilhom: Dawk li huma b'sahħithom m'għandhomx bżonn ta' tabib; iżda dawk li huma morda: ma ġejtx insejjah lin-nies sewwa, iżda lill-midinbin għall-indiċċa.

18 U d-dixxipli ta' ġwanni u tal-Fariżej kienu jismu: u gew u qalulu: Ghaliex id-dixxipli ta' ġwanni u d-dixxipli tal-Fariżej isumu, iżda d-dixxipli tiegħek ma jsmux?

19 U qalilhom Gesù: Jistgħu l-haddara jsmu, fil-waqt li l-gharus hu magħhom? Sakemm għandhom il-gharus magħħom, ma jistgħux isumu.

20 Izda l-jiem jiġi, meta l-gharus jit-tehdilhom, u mbagħad isumu f'dawk il-jiem.

21 Hadd ukoll ma jhit roqgħha ta' xoqqa ġdid fuq libsa qadima: inkella r-roqgħa l-ġidha li tkun imlietħha tigħbed mill-qadima, u t-tiċċiġta ssir agharr.

22 U hadd ma jiqiegħed inbid ġdid fi

gluq qodma: inkella l-inbid il-ġidid jaqsam il-ġlūd, l-inbid jixixerred, u l-ġlūd jintiflu: imma inbid ġdid għandu jitqiegħed fi gluq godda.

23 U ġara, illi għadda nhar ta' Sibt minn qalb l-egħlieqi tal-qamħ; u d-dixxipli tieghu, huma u għaddejjin, bdew jaqtgħu z-żbul.

24 U l-Fariżej qalulu: Ara, ghaliex qiegħid jagħmlu nhar ta' Sibt dak li ma jixraqx?

25 U qalilhom: Qatt ma qraju x'għamel David, meta kellu bżonn, u hadu l-ġuħ, hu, u dawk li kienu miegħu?

26 Kif dahal fid-dar t'Alla fi żmien Abjatar il-qassis il-kbir, u kiel il-hobż imqiegħed quddiem il-Mulej, li ma kienx xatraq jieklu barra mill-qassis, u ta' wkoll lil dawk li kienu miegħu?

27 U qalilhom: Is-Sibt kien magħmul ghall-bniedem; u mhux il-bniedem għas-Sibt:

28 Għalhekk Bin il-bniedem hu Sid is-Sibt ukoll.

3 U raġa' dahal fis-sinagogħa; u kien hemm raġel li kellu idu niexfa.

2 U għassewlu, jekk ifejqu nhar ta' Sibt biex jixlu.

3 U qal lir-raġel li kellu idu niexfa: Qum bil-wieqfa fin-nofs.

4 U qalilhom: Jixraq li nhar ta' Sibt tagħmel il-ġid, jew li tagħmel id-den? Li issalva hajja, jew li tqotol? Iżda huma baqqhu sektin.

5 U wara li hares lejhom imghaddab, billi kien imwagħġa' mill-ebusija ta' qalbhom, qal lir-raġel: Midd idek. U dak medħħa: u idu saret b'sahħitha bhall-oħra.

6 U l-Fariżej hargu, u minnufi ftieħmu ma' l-Erodjanti kontra tieghu, kif jistgħu jequerdu.

7 Imma Gesù twarrab mad-dixxipli tieghu lejn il-bahar: u ġemgħha kbira ta' nies mill-Galilija, u mil-Lhudija, marret waraj;

8 U minn Gerusalem, u mill-IDumija, u l-hemmi mill-Gurdan; u mill-idwar ta' Tir u Sidon, ġemgħha kbira ta' nies, malli semgħu bil-hwejjeg kbar li għamel, gew għandu.

9 U qal lid-dixxipli tieghu, biex ikun hemm dgħajsa ċkejkna tistennieħ minn-habba l-ġemgħha tan-nies, biex ma iros-suhx.

10 Ghax kien fejjaq hafna; hekk li dawk kollha li kellhom xi flagell kien jrossu fuq biex imissuh.

11 U l-ispirti mniġġsa, meta rawħ, xteħtu quddiemu, u ghajtu, iġħidu: Int l-Iben t'Alla.

12 U wissiehom shih biex ma jsem-muhx.

13 U tala' fuq muntanja, u sejjah ghal mieghu dawk li ried: u gew fejnu.

14 U ghamel tnat, biex ikunu mieghu, u biex jibghathom ixandru,

15 U biex ikollhom is-setgħa li jfejqu l-mardijiet, u jkeċċu x-xjaten:

16 U 'l Xmun semmieg Pietru;

17 U 'l Ĝakbu bin Žebedew, u 'l Gwanni hu Ĝakbu; semmiegħom Boanerges, jigifieri, Ulied ir-Ragħad:

18 U Indri, u Filep, u Bartolomew, u Mattew, u Tumas, u Ĝakbu bin Alfew, u Taddew, u Xmun il-Kangħani,

19 U Guda Iskarjota, li wkoll ittradih: u marru f'dar.

20 U l-ġemgħa tan-nies reġgħet iṅġemħet, hekk li ma kinu lanqas jistgħu jieku l-hobż.

21 U meta hbiebu semgħu dan, harġu biex iżommuh; ghax qalu: Hass mohhu.

22 U l-iskribi li niżlu minn Gerusalem qalù: Ghandu l-Bagħalzebub, u bil-prinċep tax-xjaten ikeċċi lix-xjaten.

23 U sejhilhom hdejh, u qalilhom bil-parabbi: Kif ji sta' Satana jkeċċi 'l Satana?

24 U jekk saltna hija misfruda kontra tagħha stess, dik is-saltna ma tistax iżomm.

25 U jekk dar hija misfruda kontra tagħha stess, dik id-dar ma tistax iżomm.

26 U jekk Satana jqum kontra tiegħu stess, u hu misfrud, ma jistax iżomm, iżda jintemm.

27 Hadd ma jista' jidhol f'dar ta' bnie dem b'sahħtu, u jisraqlu hwejġu, jekk qabel ma jorbotx ir-ragħ b'sahħtu; imbagħad jisraqlu daru.

28 Tassew nħidilkom: Lil ulied il-bnedmin jinħafra d-dnubiet kollha, u d-dagħha kollu li jkunu dgħaw:

29 Iżda dak li jidgħi bl-Ispru s-Santu qatt ma jkollu mahfra, imma jkun hati ta' kundanna għal dejjem:

30 Ghax kienu jghidu: Ghandu spirtu mnigħej.

31 U gew imbagħad ommu u hutu; u billi qagħdu barra bagħtu għalihi, išejhulu.

32 U l-ġemgħa tan-nies qaghdet bil-qiegħda madwaru, u qalulu: Ara, ommok u hutek barra jiftixuk.

33 U wiegħeb, iħidilhom: Min hi ommi, jew hut?

34 U hares madwar dawk li kienu bil-qiegħda madwaru, u qal: Araw 'l ommi u 'l hut!

35 Ghaliex kull min jagħmel ir-rieda t'Alla, dak huwa hija, u oħti, u ommi.

4 U raġa' beda jgħallek hdejn il-bahar: u hemm ingemħu madwaru ġemgħa kbira ta' nies, hekk li tala' f'dghajsa, u qagħad fuq il-bahar; u n-nies kollha kienet fl-art hdejn il-bahar.

2 U ghallimhom hafna hwejjeq bil-parabbi, u qalilhom fit-taqħlim tieghu:

3 Isimghu: Ara, wieħed li jiżra' hareġ biex jiżra':

4 U ġara, hu u jiżra', li xi żerriegħa waqqhet mal-ġen tat-triq, u t-tjur ta' l-ajru gew u belghuha.

5 U biċċa waqqhet fuq art bil-blatt, fejn ma kellhiex hafna hamrija; u nibbet f'daqqa, ghax ma kellhiex fond ta' hamrija:

6 Iżda meta x-xemx telghet, inharjet: u billi ma kellhiex għerqd, nixfet.

7 U biċċa waqqhet qalb ix-xewk, u x-xewk kiber, u hanaqha, u ma tħax frott.

8 U biċċa ohra waqqhet fuq art tajba, u għamlet il-frott li kiber u żdied; biċċa tat-tletin, biċċa sittin, u biċċa mijja.

9 U qalilhom: Min għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

10 U meta kien wahdu, dawk li kienu madwaru mat-tnejha staqsew il-parabbla.

11 U qalilhom: Lilkom ingħata li tkunu tafu l-misterju tas-salta t'Alla: iżda lil dawk li huma minn barra, dan kollu jsirlihom bil-parabbi:

12 Biex huma u jaraw, jaraw u ma jaraw; u huma u jisimghu, jisimghu u ma jifhmux; li xi darba ma jikkonvertux, u dnubiethom jinħafrolhom.

13 U qalilhom: Ma tafux dil-parabbla? u kif mela tkunu tafu l-parabbi kollha?

14 Dak li jiżra', jiżra' l-kelma.

15 U dawn huma dawk ta' mal-ġen tat-triq, fejn il-kelma hi miżrughha; iżda meta jkunu semgħu, minnufi jigi Satana, u jieħu l-kelma li nżerġħet f'qalbhom.

16 U dawn huma bħal dawk li jinżerġħu f'art bil-blatt; li, meta jisimghu l-kelma, jilqgħuha mill-ewwel bil-ferħ-

17 U m'għandhomx għerq fihom infus-hom, u għalhekk idumu xi żmien: wara, meta jingħala l-ghali jew it-tħabbi minn-habba l-kelma, mill-ewwel jitfixxlu.

18 U dawn huma dawl li jinżerġħu fix-xewk; dawn jisimghu l-kelma,

19 U l-għibdiet ta' did-dinja, u l-qręq tal-ghana, u x-xewqat hžiena ta' hwejże ohra, meta jidħlu, johonqu l-kelma, u ssir bla fejda.

20 U dawn huma dawk li jinżerġħu fuq art tajba; dawk li jisimghu l-kelma, u jilqgħuha; u jaġħtu l-frott, biċċa tletin, biċċa sittin, u biċċa mijja.

21 U qalilhom: Jaqaw xemgħa tingieb biex titqiegħed taħbi, jew taħbi sodda? u mhux biex titqiegħed fuq il-għandier?

22 Ghax xejn m'hemm mohbi, li ma jinkixi, u lanqas m'hemm xejn miż-żmien, siġriet, li ma jiegħi fil-berħar.

23 Jekk wieħed għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

24 U qalilhom: Araw x'tisimghu: bil-kejjl li tkejju, ikejlukom; u iżżej jingħata lilkom li tisimghu.

25 Ghax lil min għandu, jingħatalu: u lil dak li m'għandux, jitteħidlu wkoll dak li għandu.

26 U qal: Hekk hija s-saltna t'Alla bħallikieku bniedem jixhet iż-żerriegħha fl-art;

27 U jorqod, u jqum bil-lejl u bi nhar, u ż-żerriegħha tinber u tikber, mingħajr ma jaf kif.

28 Ghax l-art tagħti l-frott minnha nfisha; l-ewwel il-haxix, imbagħad is-sbula, imbagħad il-qamħ lest fis-sbula.

29 Iżda meta jsir il-frott, malajr johrog il-minġel, ghax il-hsad ikun wasal.

30 U qal: Kif inxebbhu s-saltna t'Alla? jew b'liema parabbla nuruha?

31 Hi bħall-qalba taż-żerriegħha tas-senapa, li, meta tinżara' fl-art, hi l-iċċen fost iż-żerriegħ kollha li hawn fl-art:

32 Iżda meta tinżara', tikber, u ssir akbar mill-hnejjex kollha, u tagħmel friegħi kbar; hekk li t-tjur ta' l-ajru jistgħu jgħammru taħt id-dell tagħha.

33 U b'hafna parabbli bħal dawn kien jitkellem il-kelma magħhom, bħal ma kienu jistgħu jisimghu.

34 U mingħajr parabbla ma kienx ikellimhom: u meta kienu jkunu weħidhom, kien ifisser kolloks lid-dixxipli tiegħu.

35 U dak in-nhar stess, meta sar fil-ghaxja, qalilhom: Ejjew immorru n-naħa l-ohra.

36 U wara li bagħtu l-ġemgħa tan-nies, haduh hekk kif kien għadu fid-dghajsa. U kien hemm ukoll dghajjes ohra żgħar miegħu.

37 U qam riefnu kbir ta' riħ, u l-mewġ kien dieħel fid-dghajsa, hekk li issa m'ljet.

38 U hu kien fil-poppa, rieqed fuq imħadda: u huma qajmu, u qalulu: Mghallek, ma thabbilx rasek li nintiflu?

39 U qam, u čanfar lir-riħ, u qal lill-bahar: Iskot, ikkwieta. U r-riħ waqaf, u għamlet kalma kbira.

40 Imbagħad qalilhom: Ghaliex intom hekk imbezzgħin? ghaliex m'għandkomx fidi?

41 U beżgħu wisq; u qalu lil xulxin: Xi bniedem hu dan, biex ir-riħ u l-bahar stess jobdu?

5 U gew in-naħa l-ohra tal-bahar, fil-pajjiż tal-Geraseni.

2 U kif niżel mid-dghajsa, f'daqqa wahda Itaqqa' miegħu mill-oqbra bniedem bi spiritu mnigħiġġ.

3 Li kelli daru qalb l-oqbra; u ebda bniedem ma kien jista' jorbtu, le, lanqas bil-ktajjen;

4 Ghax kien ta' spiss marbut bil-qjud u l-ktajjen, u l-ktajjen kienu mkissrin minnu, u l-qjud imfarrkin biċċiet: u lanqas hadd ma kien jista' jimmansah.

5 U dejjem, lejl u nhar, kien ikun fil-

muntanji, u fl-oqbra jghajjat, u jqatta' lilu nnifsi bil-ġebel.

6 Iżda malli ra 'l-Ġesù mill-bogħod, ġera, u qiemu.

7 U ghajjat b'leħen għoli, u qal: X'għidha x'naqsam miegħek, Ġesù, Bin Alla l-ogħla? Nitolbok għal Alla, la taħqarnix.

8 Ghax hu qallu: Ohrog minn dal-bniedem, ja spirtu mniġġes.

9 U staqsieh: X'jismek? U dak wiegħeb, billi qal: Jisimni Legjun: ghax ahna hafna.

10 U talbu wisq biex ma jibgħathomx barra mill-pajjiż.

11 Issa kien hemm qrib il-muntanja merħħla kbira ta' hnieżer jirghaw.

12 U x-xjaten kollha talbuh, billi qal: Ibgħatna fil-hnieżer, biex nidħlu fihom.

13 U minnufiħ Ġesù rhielhom. U l-ispiri minnigħsa harġu, u dahlu fil-hnieżer; u l-merħla, li kien fiha ma' l-elfejn ras, integħet bil-herra mill-irdum ghall-bahar, u fgaw fil-bahar.

14 U dawk li kienu jirghaw il-hnieżer harbu, u taw l-ahħbar fil-belt, u fir-raba'. U dawn harġu jaraw x'kien gara.

15 U gew għand Ġesù, u raw lil dak li kellew x-xitan u l-legġun, qiegħed bil-qiegħda, u liebes, u b'moħħu f'luku: u beżgħu.

16 U dawk li raw dan qalulhom x'għara lil dak li kellew x-xitan; u fuq il-hnieżer ukoll.

17 U bdew jitolbu biex jitlaq mill-inħawi tagħhom.

18 U meta tala' fid-dghajsa, dak li kellew x-xitan talbu biex ikun miegħu.

19 U ġesù ma ħalliex, iżda qallu: Mur f'darek għand niesek, u għidilhom kemm hwejjeg kbar il-Mulej għamel għalik, u kellew hniena minnek.

20 U telaq, u beda jxandar f'Dekpoli kemm hwejjeg kbar ġesù għamel għalik: u n-nies kollha stagħġbu.

21 U meta ġesù raga' għad-dghadda bid-dghajsa għan-naha l-ohra, hafna nies ingemgħu madwaru: u kien ħadha l-bahar.

22 U, ara, gie wieħed mill-kbar tas-sinagogha, jismu Gajru; u xhin rah, xtehet f'rīglej.

23 U talbu wisq, billi qal: Iċ-ċejknejna binti qiegħda f'xifer il-mewt: nitolbok, eija u qiegħed idejk fuqha, biex tfiq, u tgħix.

24 U mar ġesù miegħu; u hafna nies marru warajjh, u rassew.

25 U wahda mara, li kellha telf ta' demm għal tħażżeek tħalli li kellha, u ma tħiġeb xejn, iżda aktar marret għall-agharr,

26 U kienet batiet wisq minn ġafna toħba, u nefġet dak kollu li kellha, u ma tħiġeb xejn, iżda aktar marret għall-agharr,

27 Malli semgħet b'ġesù, giet fir-rassa minn wara, u messet ilbisesu.

28 Ghax qalet: Jekk nista' mmiss biss ilbisesu, inkun imfejqa.

29 U minnufili it-tinxxija ta' demmha nixxet; u hasset f'gismiha li kienet imfejqa minn dik il-marda.

30 U hekk kif Gesù gharaf fih innisfu l-qawwa li kienet harget minnu, dar fuq il-folla, u qal: Min missli lbiesi?

31 U d-dixxipli tieghu qalulu: Qiegħed tara l-ġemħa tan-nies trossok, u tgħid: Min missni?

32 U hares madwaru biex jara lil dik li kienet għamlet dan.

33 Izda l-mara mbeżżeġha u mriegħda, billi kienet taf dak li kien sar fiha, giet u xteħtet quddiemu, u qaltru s-sewwa kollha.

34 U qalilha: Binti, il-fidi tiegħek fej-qitek: mur bis-sliema, u kun imfejqa mill-marda tiegħek.

35 Xhin kien għadu qiegħed jitkellem, gew x'uhud mingħand il-kbir tas-sinagoga jghidlu: Bintek miett: ghafnejn thabbar iż-żejt lill-Imħalleml?

36 Imma hekk kif Gesù sama' l-kelma li kienet ingħadet, qal lill-kbir tas-sinagoga: La tibżax, emmen biss.

37 U ma halla 'l-hadd imur warajh, hlief il-Pietru, u 'l-Ġakbu, u 'l-Gwanni hu ġakbu.

38 U ġie fid-dar tal-kap tas-sinagoga; u ra l-ġaghha, u lil dawk li kienu jibku u jixru wisq.

39 U malli dahal, qalilhom: Ghaliex qiegħdin tagħmlu din il-ġaghha, u tibk? it-tifla mhix mejta, iż-żda rieqda.

40 U dahku bih. Imma wara li harig-hom kollha barra, ha lil missier it-tifla u lil ommha, u lil dawk li kienu mieghu, u dahal fejn kienet it-tifla.

41 U ha t-tifla minn idha, u qalilha: Talita qumi; li tfisser: Tifla, nghidlek: Qum.

42 U minnufihi it-tifla qamet, u mxiet; għax kienet ta' tna-x il-sena. U stagħgbu b'għaż-żejj kbar wijsq.

43 U wissiehom bis-shih li ebda bnie-dem ma jkun jaf dan; u ordna li jagħtuha xi haġa x'tiekol.

6 U hareġ minn hemm, u ġie f'pajjiżu; u d-dixxipli tieghu marru warajh.

2 U meta wasal is-Sibt, beda jgħalleml fis-sinagoga: u bosta nies li semgħu staghġbu, billi qal: Mingħand min għandu dawn il-hwejjeg dal-bniedem? U x'għer fu dan li ntghatalu, li eghmejjel hekk kbar jintgħamlu minn idejh?

3 Dan mhux il-mastrudaxxa, bin Marria, hu ġakbu, u Gożè, u ġuda u Xmun? U hutu n-nisa mhumiex hawn magħna? U kienu mfixxlin bihi.

4 Iż-żda qalilhom Gesù: Profeta mhux bla ġieħ, hlief f'pajjiżu, u fost qrabatu, u f'daru stess.

5 U hemm ma kienx jista' jagħmel ebda

egħmil kbir, ghajr dak li qiegħed idejh fuq fit morda, u fejjaqhom.

6 U stagħġeb minħabba n-nuqqas tat-twemmin tagħhom.

U mar madwar l-irħula jgħalleml.

7 U sejjah lejh it-tanax, u beda jibgħat-hom tnejn tnejn; u tahom is-setgħa fuq l-ispiri mniġġsa;

8 U ordnalhom biex ma jieħdu xejn ghall-vjaġġ tagħhorn, ghajr hatar biss; la horġa, la hobż, la flus fil-borża tagħhom:

9 Izda lebsin il-qord; u ma jilbsux żewgt il-biesi.

10 U qalilhom: Kulfex tidħlu f'dar, hemm oqogħdu sakemm titilqu minn hemm.

11 U kull minn ma jilqaghkomx, u lanqas jismagħkom, meta titilqu minn hemm, farfru t-trab ta' taħbi saqajkom bhala xhieda kontra tagħhom. Tassew nħidilkom: Ikun ahjar għal Sodoma u Gomorra f'jum il-haqeq, milli għal dik il-belt.

12 U harġu, u xandru li l-bnedmin għandhom jindmu.

13 U keċċew hafna xjaten, u dilku biżżejt hafna li kienu morda, u fejquhom.

14 U sama' bibi is-sultant Erodi; (għax ismu sar magħruf): u qal: Gwanni l-Battista qam mill-imwiet, u għalhekk eghmejjel kbar qiegħdin jidħru fu.

15 Ohrajin qalu: Hu Elija. U ohrajin qalu: Hu profeta, jew bhal wieħed mill-profeti.

16 Imma meta sama' b'dan Erodi, qal: Hu Gwanni, li qtajtlu rasu: qam minn bejn l-imwiet.

17 Ghax Erodi stess kien bagħħat u qabab 'il-Ġwanni, u rabtu fil-habs minħabba Erodija, mart huh Filippu: ghax kien iż-żejjewiha;

18 Ghax Gwanni kien qal lil Erodi: Mhux sewwa għalik illi jkollok mart huk.

19 Għalhekk Erodija kellha ġliedha kontra tieghu, u xtaqet toqtolu; iż-żda ma setgħix:

20 Ghax Erodi kien jibżza' minn Ĝwanni, billi kien jaf li kien raġel gust u qaddis, u kien iharsu; u meta semgħu, għamel hafna hwejjeg, u semgħu bil-qalb.

21 U meta wasal jum f'waqtu, f'egħluq sninu, Erodi għamel ikla lill-kbar tieghu, u lill-kaptani l-kbar, u lill-irġiel ewleni tal-Għallija;

22 U meta t-tifla ta' l-imbemmija Erodija dahlet, u zifnet, u għoġġbot lil Erodi u lil dawk li kienu fuq il-mejda mieghu, is-sultan qal lit-tifla: Itlobni kulma trid, u nagħti hulek.

23 U halfilha: Kulma titlobni, nagħti hulek, imqar nofs is-salta tiegħi.

24 U harget, u qalet lil ommha: X'nitlob? U dik qaltilha: Ras Gwanni l-Battista.

25 U dahlet minnufih bil-ghażla għand is-sultan, u talbet, billi qalet: Jien irrid li malajr tagħtini f'dixx ras Ģwanni l-Battista.

26 U s-sultan sogħobbih wisq; iżda minħabba l-halfa tiegħu, u minħabba dawk li kienu jieklu miegħu, ma riedx jiċħadhielha.

27 U malajr is-sultan bagħat bojja, u ordna li tingieb ras Ģwanni: u dak mar, u qataġġi lu rasu fil-habs,

28 U gieb rasu f'dixx, u taha lit-tifla: u t-tifla tatha lil ommha.

29 U xhin id-dixxipli tiegħu semgħu b'dan, ġew u hadu għismu, u qegħdu f'qabar.

30 U l-appostli nġemgħu għand Gesù, u qaluna kollo, sew kulma għamlu, u kemm kulma ghallmu.

31 U qalilhom: Ejjew intom weħid kom f'llok imwarrab, u striehu stit: ghax kien hemm hafna gejjin u sejrin, u ma kellhomx mistrieh lanqas biex jieklu.

32 U telqu weħidhom f'llok imwarrab bid-dghajsa.

33 U n-nies rawhom jitilqu, u hafna kienu jaſu, u ġrew hemm bil-mixi millibl kollha, u waslu qabilhom, u marru flimkien għandu.

34 U kif Gesù hareġ mid-dghajsa ra hafna nies, u kellu hnieni minnhom, ghax kienu qishom nħaġaq mingħajr ragħaj: u beda jgħallimhom hafna hwejjieg.

35 U xhin il-hin kien issa dahal sewwa, id-dixxipli tiegħu resqu lejh, iġħidulu: Dan lok imwarrab, u issa tard wiqs:

36 Ibghathom, halli jmorru fir-raba' ta' l-idwar, u fl-irħula, u jixtru għalihom il-hobz: ghax m'għandhom xejn x'jekku.

37 Wieġeb u qalilhom: Aġħtuhom jieklu. U huma qalulu: Immorru nixtru b'mitejn dinier hobz, u naqħtuhom jieklu?

38 U qalilhom: Kemm-il hobza għand-kom? morru araw. U meta raw, qalu: Hamsa, u żewġ hutiet.

39 U għażjalhom joqogħdu lkoll bil-qiegħda fi qtajjet fuq il-haxix ahdar.

40 U qagħdu bil-qiegħda fi qtajjet ta' mijha, u ta' hamsin.

41 U kif ha-l-hames hobżiet u ż-żeww hutiet, hares lejn is-sema, u birek, u qasam il-hobziet, u taħom lid-dixxipli tiegħu biex iqiegħdu quddiemhom; u ż-żeww hutiet qasam bejniethom ilkoll.

42 U kielu lkoll, u xebgħu.

43 U ġabru tħażx il-qoffa mimljiex biċċiet, u mill-hut.

44 U dawk li kielu l-hobżiet kienu madwar hamest elef raġel.

45 U minnufi għażjal id-dixxipli tiegħu jitilgu fid-dghajsa, u jmorru qabilu n-naha l-ohra ta' Betsajda, waqt li hu bagħat in-nies.

46 U wara li bagħħathom, telaq lejn muntanja jitlob.

47 U xhin wasal filghaxija, id-dghajsa kienet f'nofs il-bahar, u hu wahdu l-art.

48 U rahom imħabtin fil-qdip; ghax ir-riħ kien għal wiċċhom: u f'xi r-raba' ghassa tal-lejl resaq lejhom, jimxi fuq il-bahar, u kien sa jaqbizhom;

49 Iżda xhin rawħ jimxi fuq il-bahar, hasbu li kien spirtu, u ħajtu:

50 Ghax ilkoll rawħ, u thawdu. U minnufi kellimhom, u qalilhom: Qawwu qalbkom: hu jien; la tibżgħux.

51 U tala' fejn hom fuq id-dghajsa; u r-riħ waqaf: u kienu miblughin bla qjies fihom infuħom, u stagħġib.

52 Ghax ma kinux jifħmu l-miraklu tal-hobżiet: ghax qalbhom kienet twebb-set.

53 U meta qasmu għan-naha l-ohra, ġew fl-art ta' Gennesaret, u ġibdu lejn ix-xatt.

54 U malli niżlu mid-dghajsa, minnufi għarfuh.

55 U grew madwar dik l-art kollha, u bdew iġorru fuq is-saqqijiet dawk li kienu morda, fejn semgħu li kien.

56 U kulfejn dahal, fl-irħula, jew fl-iblet, jew fir-raba', kienu jiqiegħdu l-morda fit-toroq, u talbu bil-hrara li mqaṛar imissu tarf libstu: u kemm nies kienu jmissu kienet jieħdu saħħithom.

7 Imbagħad ġew għandu flimkien il-Fariżej, u x'uhud mill-iskribi, li ġew minn Gerusalem.

2 U kif raw x'uhud mid-dixxipli tiegħu jieklu l-hobz b'idejhom imnigħġis, jiġifieri mhux mahsulin, sabu htija fihom.

3 Ghax il-Fariżej, u l-Lhud kollha, jekk ma jahslux idejhom sewwa, ma jiklux, billi huma jżommu fit-tagħlim tax-xju;

4 U meta jiġu mis-suq, ma jiklux jekk ma jinħaslux. U hemm hafna hwejjieg ohra, li huma laqgħu biex iħarsuhom, bħalma hu l-hasil tat-tazzi, tal-ġarar, ta'l-innas, u ta' l-imwejjed.

5 Imbagħad staqsew il-Fariżej u l-iskribi: Ghaliex id-dixxipli tiegħek ma jixxu fuq it-tagħlim tax-xju, iżda jieklu l-hobz b'idejhom mhux mahsulin?

6 Wieġeb u qalilhom: Sewwa ipprofetizza Isaija fuqkom, ipokriti, kif inhu miktub: Dawn in-nies b'xofftejhom iwegħġi-hu iż-żda qalbhom bghida minni.

7 U għaljejn iqimuni, billi jgħallmu bħala tagħlim il-preċċetti tal-bniedmin.

8 Intom twarrbu l-kmandamenti t'Alla, u żżommu t-tagħlim tal-bniedem bħalma hu l-hasil tal-ġarar u tat-tazzi: u tagħmlu hafna hwejjieg ohra bħal dawn.

9 U qalilhom: Intom twarrbu għal kollox il-kmandamenti t'Alla, biex iż-żommu t-tagħlim tagħkom.

10 Ghax Mosè qal: Weġġah lil misierek u lil ommok; u: Min jishet lil

missieru jew lil ommu, ha jmut bil-mewt:
11 Izda, intom tghidu: Jekk wiehed ighid lil missieru jew lil ommu: Dak li bih tista' tkun meghjün minni hu Qorban, jiġifieri, Mogħti 'l-Alla, ikun hieles.

12 U ma thallu jagħmel xejn iżjed għal missieru jew għal ommu:

13 Billi tagħmlu bla siwi l-kelma t'Alla bit-tagħlim tagħkom, li intom ghallimtu: u hafna hwejjeg ohra bħal dawn tagħmlu.

14 U xhin sejjah lejh in-nies kollha, qalihom: Isimghu lkoll, u ifħmu:

15 M'hemm xejn barra mill-bniedem, li meta jidħol fih jiċċa jħammu: iżda l-hwejjeg li joħorgu barra minnu, dawk huma li ġħammu l-bniedem.

16 Jekk wieħed għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

17 U meta dahal id-dar minn fejn in-nies, id-dixxipli tiegħu staqsew fuq il-parabbla.

18 U qalihom: Hekk intom ukoll bla dehen? Ma tifħmx, li kull haġa li minn barra tidhol fil-bniedem, ma tistax tniġġus;

19 Ghax ma tidholx f'qalbu, iżda f'żaqqu, u tmur fil-kanal, li minnu jissaffa kull ikel?

20 U qal: Dak li joħrog mill-bniedem, dak inigges il-bniedem.

21 Ghax minn ġewwa, mill-qalb tal-bniedmin, joħorgu l-hsibijiet hžiena, l-adulterji, iż-żena,

22 Is-serq, ix-xehha, il-hżunija, il-qerq, il-hajja bla rażan, il-ghajnejha hażina, id-dagħha, il-kburja, il-bluha.

23 Dawn il-hwejjeg hžiena kollha jiġu minn ġewwa, u jniġġu l-bniedem.

24 U qam minn hemm, u mar fl-inħawi ta' Tir u Sidon, u dahal f'dar, u ried li hadd ma jkun jaf b'dan: iżda ma satax jinheba.

25 Ghax waħda mara, li bintha ż-żgħira kellha spirtu mnigges, semgħet bih, u għiet u xteħħet f'rīglej:

26 Il-mara kienet Griega, Sirofenissa minn ġensha; u talbitu biex ikeċċi x-xitan minn bintha.

27 Iżda qalilha Ġesù: Ha jixbgu l-ewwel l-ulied: ghax mhux xieraq li tiehu l-hobż ta' l-ulied, u tixxtu lill-klieb.

28 U wiegħbet, u qaltlu: Iva, Mulej: imma l-klieb taħiż il-mejda jekku mill-frak ta' l-ulied.

29 U qalilha: Minhabba dal-kliem mur; ix-xitan hareġ minn bintek.

30 U xhin waslet f'darha, sabet li x-xitan kien hareġ, u bintha mixħuta fuq is-sodda.

31 U raġa' hareġ mill-inħawi ta' Tir u Sidon, u għie hdejn il-bahar tal-Galilija, min-nofs l-inħawi ta' Dekapoli.

32 U giblu wieħed li kien trux, li kien ibati biex jitkellem; u talbu bil-hrara biex iqiegħed idu fuqu.

33 U hadu fil-ġenb mill-ġemħha tan-

nies, u qiegħed subghajh f'widnejh, u beżaq, u mess il-sienu:

34 U hu u jħares lejn is-sema, tniegħed, u qallu: Effata, jiġifieri: Infetah.

35 U minnufiħi widnejh infethu, u r-rabta ta' lsieni nħallet, u tkellem sewwa.

36 U wissiehom biex ma jgħidu li hadd: iżda aktar ma kien iwissihom, aktar iż-żejt kienu jxandru.

37 U kienu mistagħġibin bla qjes, billi kienu jgħidu: Kollox għamel tajjeb: għamel it-torox jisimħu, u l-imbikkmin jitkellmu.

8 **F'dawk il-jiem billi l-ġemħha tan-nies kienet kbira wisq, u billi ma kellhom xejn x'-jekku, Gesù sejjah lid-dixxipli lejh, u qalihom:**

2 Għandi hnieni mill-ġemħha tan-nies, ghax issa ilhom miegħti tlitt ijiem, u m'għandhom xejn x'-jekku:

3 U jekk nibagħthom sajmin f'darhom, jogħxew fit-triq: għax hafna minnhom gew mill-bogħod.

4 U wiġbuh id-dixxipli tiegħu: Minn fejn wieħed jista' jxabba' bil-hobż lil dawn il-bniedmin hawn fid-deżer?

5 U staqsiehom: Kemm-il hobża għandkom? U huma qalui: Sebgha.

6 U ordna lin-nies joqogħdu b'il-qiġħda fl-art; u ha s-seba' hobżiet, u iżżeha hajr, u qasam, u ta' lid-dixxipli tiegħu biex innewluhom, u newlu lin-nies.

7 U kellhom fit-tut hut żgħir; u berikhom, u ordna li jinewluhom l-koll.

8 U kielu, u xebgħu: u gabru mill-biċċiet li kien fadali sebat iqsfie.

9 U dawk li kielu kienu madwar erbat elef, u bagħathom.

10 U minnufiħi tala' fid-dgħajsa mad-dixxipli tiegħu, u għie fl-inħawi ta' Dalmatura.

11 U l-Fariżej harġu, u bdew jittlew mu miegħu, billi riedu minnu għelmi mis-sema, biex iġarrbu.

12 U tniegħi qawwi fl-ispiċċi tiegħu, u qal: Ghalfejn dan in-nisel ifittem għelmi? Tassew nghidilkom: Ebda għelmi ma jingħata lil dan in-nisel.

13 U halliehom, u wara li raġa' tala' fuq id-dgħajsa tħeqaq għan-naħha l-ohra.

14 Issa d-dixxipli nsew jieħdu l-hobż, u lanqas kellhom fid-dgħajsa magħhom iż-żejt minn hobżha waħda.

15 U wissiehom, billi qal: Araw, harsu ruħkom mill-ħmira tal-Fariżej, u mill-ħmira ta' Erodi.

16 U tkelmu bejniethom, billi qal: Ghax m'għandniex hobż.

17 U meta ġesu għarraf dan, qalihom: X'intom tghidu, ghax m'għandkomx hobż? Ghadkom ma tagħrifux, u lanqas tifħmu? Ghad għandkom qalbkom iebsa.

18 Għandkom ghajnejn, u ma tarawx?

u għandkom widnejn, u ma tisimghux? U ma tiftakru?

19 Meta qasamt il-hames hobżiet ghall-hamex elef, kemm-il qoffa mimlija biċċiet ġbartu? Qalulu: Tnax.

20 U meta seba' hobżiet bejn erbat elef, kemm-il qoffa mimlija biċċiet ġbartu? U qalulu: Sebgha.

21 U qalilhom: Kif ma tifhmx?

22 U gie f'Betsajda; u għiblu raġel aghħma, u talbuu bil-hrara biex imissu.

23 U qabad minn idu r-raġel aghħma, u harġu mir-rahal; u meta beżaq fuq ghajnejn, u qiegħed idejh fuqu, staqsie jekk jarax xi haġa.

24 U dak hares 'il fuq, u qal: Nara rgiel qishom siġar jixmu.

25 Wara dan raġa' qiegħed idejh fuq ghajnejn: u għażlu jħares 'il fuq; u kien imfejjaq, u ra lil kulhadd ċar.

26 U bagħatu daru, billi qal: La tidholx fir-rahal, u la tgħid lil hadd b'dan fil-belt.

27 U Gesù hareg mad-dixxipli tieghu, għar-ħula ta' Cesarija Filippi: u fit-triq staqsa lid-dixxipli tieghu, billi qalilhom: Min iħidu n-nies li jien?

28 U wiegħbu: Gwanni l-Battista; iżda x'uhud: Elia; u oħra jien: Wieħed mill-profeti.

29 U qalilhom: Iżda intom min tgħidu li jien? u Pietru wiegħbu, u qallu: Inti l-Kristu.

30 U wissiehom biex ma jħidu 'i hadd fuqu.

31 U beda jħallimhom, li Bin il-bniedem għandu jbatis hafna hwejjeg, u jinċahad mix-xjuu, u mill-qassassin il-kbar, u l-iskribi, u jinqatel, u wara tlitt ijiem iqum mill-ġdid.

32 U tkellem dal-kliem fil-berah. U Pietru hadu fil-ġenb, u beda jċanfru.

33 Iżda wara li dar u hares lejn id-dixxipli tieghu, čanfar 'il Pietru, billi qal: Lura minni, Satana: ghax int ma thabbix mohħok bil-hwejjeg t'Alla, iżda bil-hwejjeg tal-bnedmin.

34 U meta sejjah in-nies lejh mad-dixxipli tieghu wkoll, qalilhom: Kull minn irid jiġi warajja, ha jiċċad lili nnifsu, u jarfa salibu, u jiġi warajja.

35 Ghax kull minn irid isalva hajtu jit-lifha; iżda kull minn jittlef hajtu minħabba fija u l-evangeliu, dan isalvaha.

36 Ghax x'iswielu bniedem, jekk jirbah id-dinja kolha, u jittlef ruhu stess?

37 Jew x'jagħti bniedem b'bidla ma' ruhu?

38 Kull minn mela jisthi minni u minn kliemi fost dan in-nisiel adulteru u midneb; Bin il-bniedem ukoll jisthi minnu, meta jiġi fil-glorja ta' Missieru ma' l-angli mqaddsa.

9 U qalilhom: Tassew nghidilkom: Hemm x'uhud milli qiegħdin hawn, li ma jduqux il-mewt, qabel ma jaraw is-saltna t'Alla ġejja bil-qawwa.

2 U wara sitt ijiem Gesù ha mieghu 'i Pietru, u 'l-Gakbu, u 'l-Gwanni, u għiebhom fuq muntanja għolja għalihom weħidhom: u tbiddel quddiemhom.

3 U hwejġu saru jiddu, bojod wisq daqs is-silġ; illi ebda wieħed li jnaddaf id-drapp ma jista' jgħibhom bojod daqshekk f'wiċċ l-art.

4 U hemm deħrilhom Elija ma' Mosè: u kieni jidkellmu ma' Gesù.

5 U wiegħeb Pietru u qal 'il Gesù: Mghalleml, tajjeb għalina li nkunu hawn: ha nagħmlu tliet eghrejjex; wieħed għalik, u wieħed għal Mose, u wieħed għal Elija.

6 Ghax ma kienx jaf x'qiegħed ighid; ghax kienu beżgħanin wisq.

7 U kien hemm shaba li għattiethom: u ġie leħen mis-shaba jħid: Dan hu Ibni l-ghażiż: Isimghu.

8 U minnufi, xhin harsu madwarhom, ma raw lil hadd iżżej, hliex 'il' Gesù biss magħhom.

9 U huma u neżlin mill-muntanja, ordnalhom illi ma jħidu lil hadd xi hwejjeg raw, sakemm Bin il-bniedem ikun qam mill-imwiet.

10 U zammew dil-kelma fihom infus-hom, billi kienu jistaqsu lil xulxin x'jigħi-fieri l-qawmien mill-imwiet.

11 U staqsew, iħiġi: Ghaliex l-iskribi jħidu li Elia għandu jīgi l-ewwel?

12 U wiegħeb u qalilhom: Tassew li Elia jīgi l-ewwel, u qiegħed kollo f'lok; u kif inhu miktub għal Bin il-bniedem, li jahtieg ibati wisq, u jizzebħla.

13 Iżda nghidilkom: Elia tassew gie, u għamlulu kulma xtaqu, kif inhu miktub fuqu.

14 U malli gie fejn id-dixxipli tieghu, ra ġemgħha kbira ta' nies madwarhom, u l-iskribi jtitlemu magħhom.

15 U minnufi in-nies kolha, xhin rawħ, stagħġebu wisq, u ġrew lejh u sell-mulu.

16 U staqsa lill-iskribi: X'kontu tit-lewmu magħhom?

17 U wiegħeb wieħed mill-ġemgħha tan-nies u qal: Mghalleml, ġib tħandek lil ibni, li għandu spiritu mbikkem;

18 U kulfnejn jieħdu, iħabtu ma' l-art: u hu johroq ir-raghwa, u jħażżeġha snien, u jintilef: u jien tkellem mad-dixxipli tiegħek biex ikeċċu; u ma setħħux.

19 Wiegħbu, u qal: Ja nisel bla fidji, kemm sa' ndum magħkom? Kemm sa' ndum nissaportikom? Gibuhuli.

20 U ġibuhul: u meta rah, minnufi l-ispirtu habbtu; u waqa' fl-art, u hu u jit-mieghex beda johroq ir-raghwa.

21 U staqsa lil missieru: Minn kemm

ilu li ġralu dan? U dak qal: Mindu kien tarbija.

22 U bosta drabi xehtu fin-nar, u flima, biex jeqirdu; iżda jekk tista' tagħmel xi haġa, ikollol hniena minna, u għinna.

23 U qallu Gesù: Jekk tista' temmen, kollox jista' jkun għal min jemmen.

24 Minnufih missier it-tifel ghajjat, u qal id-dmugħ: Nemmen, Mulejja; ghin int in-nuqqas tat-twemin tieghi.

25 Xhin Gesù ra li n-nies gew jiġru flimkien, ċanfar l-ispirtu mniġġes, billi qallu: Ja spirtu mbikkem u trux, ngħid-lek: Ohrog minnu, u tidholx iż-żejjed fi.

26 U l-ispirtu ghajjat, u habbtu bis-shih, u hareg minnu: u dak kien qisu mejjet; hekk li hafna qal: Miet.

27 Iżda Gesù qabdu minn idu, u refghu; u dak qam.

28 U xhin dahal id-dar, id-dixxipli tieghu staqsew bejnju u bejnhom: Ghaliex ma stajniex nkeċċuh?

29 U qalilhom: Dal-ġens ta' xjaten b'xejn ma jistgħu johorġu, hliex bit-talib u bis-sawm.

30 U telqu minn hemm, u ghaddew mill-Galilija; u ried li hadd ma ikun ja f'dan.

31 Ghax hu għalleml id-dixxipli tieghu, u qalilhom: Bin il-bniedem jingħata f'idejn il-bnedmin, u joqtluh; u wara li jinqatfel, iqum mat-tielet jum.

32 Iżda huma ma fehmux dal-kliem, u kienu jibżgħu jistaqsu.

33 U wasal Kafarnahum; u kif dahal id-dar staqsiehom: Fuqieks kontu tit-lewmu bejnietkom fit-triq?

34 Iżda huma baqgħu sektin: ghax fit-triq kienu tlewmu bejniethom, fuq min ikun l-akbar.

35 U qagħad bil-qiegħda, u sejjah lit-tanax, u qalilhom: Jekk wieħed jixtieq ikun l-ewwel, dan ikun l-ahħar fost kulhadd, u u qaddej ta' kulhadd.

36 U ha tifel żgħir, u qiegħdu f'nofs-hom: u wara li hadu f'dirgħaj, qalilhom:

37 Min jilqa' f'ismi wieħed minn dawn it-tfal, jilqa' lili: u kull min jilqa' lili, jilqa' mhux lili, iżda lil dak li bagħnat.

38 U wieġeb Gwanni, billi qal: Mgħall-leml abna rajna wieħed ikeċċi x-xjaten f'ismek, u ma ġiex warajna; u ahna ma hallejnejhx, ghax ma ġiex warajna.

39 Imma qal Gesù: La żżommuhx: ghax m'hemm ebda bniedem li jagħmel miraklu f'ismi, li jista' malajr wara iġħid deni fuqi.

40 Ghax min mhux kontra tagħna hu magħna.

41 Ghax min jagħtikom tazza ilma biex tixorbu f'ismi, ghax intom ta' Kristu, tassew nghidilkom, ma jitħiex il-hlas tieghu.

42 U min jiskandalizza wieħed minn dawn iż-żgħar li jemmnu fija, ahjar ikun

ghalih li tiddendel ġebla ta' mithna m'għonqu, u jixtehet il-bahar.

43 U jekk idek tfixxlek, aqtagħha: ahjar ikun għalik li tidhol magħtub fil-hajja, milli jkollol iż-żeww idejn biex tmur l-infern, fin-nar li ma jintefha qatt:

44 Fejn id-duda tagħhom ma tmutx, u n-nar ma jinteflex.

45 U jekk sieqek tfixxlek, aqtagħha: ahjar ikun għalik li tidhol zopp fil-hajja, milli jkollol żewġ saqajn biex tintafa' fl-infern, fin-nar li ma jintefha qatt.

46 Fejn id-duda tagħhom ma tmutx, u n-nar ma jinteflex.

47 U jekk ghajnejek tfixxlek, aqlagħha: ahjar ikun għalik li tidhol fis-saltnejn t'Alla b'għajnej waħda, milli jkollol żewġ ghajnejn biex tintafa' fin-nar ta' l-infern:

48 Fejn id-duda tagħhom ma tmutx, u n-nar ma jinteflex.

49 Ghax kulhadd jitmellah bin-nar, u kull sagħrifċċu jitmellah bil-melh.

50 Taijeb il-melh; iżda jekk il-melh jitlef imluhi, biex issewwu? Ha jkoll-kom il-melh fikom infuskom, u ha jkoll-kom is-sliem bejnietkom.

10 U qam minn hemm, u ġie fl-inħawi tal-Lhudja 'l-hinn mill-Gurdan: u n-nies reġgħu gew lejh; u hu, bhal ma kien jagħmel dari, raġa' għallimhom.

2 U gew għandu l-Farizej, u staqsew, biex igarrbuh: Jixraq li raġel ikeċċi lil martu?

3 U wieġeb, u qalilhom: X'ordnalkom Mosè?

4 U qal: Mosè halla li tinkiteb il-kitba tad-divorju, u titkeċċa.

5 U wieġeb Gesù, u qalilhom: Minhabba l-ebusija ta' qalbkom kitbilkom dal-preċċett.

6 Iżda mill-bidu tal-holqien Alla għażi minn raġel u mara.

7 Minhabba f'hekk raġel jitlaq lil mis-sieru lil ommu, u jingħaqad ma' martu;

8 U t-tejn isiru għisem wieħed: ghalek ma jibqgħu iż-żejjed tnejn, iżda għisem wieħed.

9 Għalhekk dak li Alla għaqqa flimkien, ha ma jiffrid il-bniedem.

10 U fid-dar id-dixxipli reggħu staq-seħu fuq din l-istess haġa.

11 U qalilhom: Kull min ikeċċi lil martu, u jizzewweġ ohra, jagħmel adulterju kontra tagħha.

12 U jekk Mara tkeċċi lil żewġha, u tiżżeewweġ iehor, tagħmel adulterju.

13 U ġibulu tfal ċejkknin, biex immiss-hom: iżda d-dixxipli tieghu ċanfru lil dawk li ġibuhom.

14 Iżda malli Gesù ra dan, għadab wiqqi, u qalilhom: Hallu t-tfal ċejkknin jiġu għandi; u la żżommuhomx: ghax ta' dawn hija s-saltna t'Alla.

15 Tassew nghidilkom: Min ma jilqax is-saltna t'Alla bhal tifel ċekjen, ma jidholx fiha.

16 U ghannaqhom, u qieghed idejh fuqhom, u berikhom.

17 U wara li hareg fit-triq, gie wiehed jiġri, u qagħad gharkobbej quddiemu, u staqsieh: Mghallem tajjeb, x'naghmel biex niret il-hajja ta' dejjem?

18 U Gesù qallu: Ghax tħidli tajjeb? M'hemm hadd tajjeb ghajr wieħed, Alla.

19 Inti taf il-kmandamentu: La tagħ-mlék adulterju: La tqotlx: La tisraqx: La tixhidx falz: La timbroljax: Weggħah lil missierek u lil ommok.

20 U wiegeb, u qallu: Mghallem, dawn kollha haristhom minn żgħuzi: i.

21 Imbagħad Gesù hares lejh u habbu, u qallu: Haġa wahda tonqsok: mur, bigh kulma għandek, u aqgtih lill-foqra, u jkollok teżor fis-sema: u ejja, hu s-salib, u imxi warajha.

22 U dak soġħobbih għal dal-kiem, u mar qalbu sewda: ghax kelleu hafna għid.

23 U Gesù hares madwaru, u qal lid-dixxipli tieghu: Kemm hija haġa tqila li dawk li għandhom il-ghana jidħlu fis-saltna t'Alla!

24 U d-dixxipli staghħġbu bi kliemu. Imma Gesù raġa' wiegeb, u qalilhom: Uliedi, kemm hija haġa tqila għal dawk li jittaw fil-ghana biex jidħlu fis-saltna t'Alla!

25 Ehħef li ġemel jħaddi minn ghajnej ta' labra, milli ragħel ghani jidħol fis-saltna t'Alla.

26 U kienu jistagħġbu bla qjies, billi ġiġi bejniethom: Min mela jista' jkun salvat?

27 U Gesù, hu u jħares lejhom, qal: Ghall-bniedmin dan ma jistax ikun; iż-żda mhux għal Alla: ghax kollox jista' jkun għal Alla.

28 Imbagħad Pietru beda jħidlu: Ara, ahna hallejha kollo, u ġejna warajk.

29 U wiegeb Gesù, u qal: Tassew nghidilkom: M'hemm ebda bniedem li telaq id-dar, jew lil hutu subjien, jew lil hutu bniet, jew lil missieru, jew lil ommu, jew lil martu, jew lil uliedu, jew artijiet, minħabba fija, u minħabba l-evangelju,

30 Li ma jehux mitt darba iż-żejjed issa f'dan iż-żmien, djar, u ahwa subjien u bniet, omnijiet u wlied, u artijiet, bil-persekuzzjonijiet; u fid-din ja l-ohra hajja ta' dejjem.

31 Imma hafna li huma l-ewwel ikunu l-ahhar; u l-ahhar l-ewwel.

32 U kienu fit-triq telghin Gerusalem; u Gesù kieni miexi quddiemhom; u kienu mistaghħġbin; u huma u mexjin wara, kienu mbeżżeż-ġħid. U raġa' ha t-tanax, u beda jħidilhom x'kellu jīgrilu,

33 Billi qal: Araw, ahna telghin Geru-

salem; u Bin il-bniedem jingħata f'idjej il-qassassin il-kbar, u lill-iskribi; u jikkundan-nawħ ghall-mewt, u jagħtuh f'idjej il-Gentili:

34 U jiddieħku bih, u jsawtu, u jobż-qu lu, u joqtlu: u fit-tielet jum jarġa' jqum.

35 U resqu lejh Ġakbu u Gwanni, uled Zebedaw, iġħidu: Mghallem, irridu li tagħmlilna kulma nixtieq.

36 U qalilhom: Xi tridu li jien nagħmel għalikom?

37 Qalulu: Aqħtina li aħna noqogħdu, wieħed fuq il-lemin tiegħek, u l-iehor fuq ix-xellug tiegħek, fil-glorya tiegħek.

38 Imma qalilhom Gesù: Ma tafux x-titolbu: tistgħiix tixorba mill-kalċi li, u xi robb minnū jien; u titgħammdu bil-magħmu-dija li biha mgħammed jien?

39 U qalulu: Nistgħu. U qalilhom Gesù: Intom tixorbuta bil-halliġaq mill-kalċi li xi robb jien; u titgħammdu bil-magħmu-dija li biha mgħammed jien:

40 Iżda biex toqogħdu fuq idu l-lemenija u fuq idu x-xellugija mhux għalija li nagħti; iż-żda jingħata lil dawk li għalihom jieġi mhejjia.

41 U meta l-ghaxra semgħu dan, qabdu jitgħaddbu wi sq għal Gakbu u għal Gwanni.

42 Iżda Gesù sejhilhom lejh, u qalilhom: Intom tafu li dawk, li huma miż-żummin bħala l-hakkiema tal-Gentili, jaħkmuhom; u l-kbar tagħhom għandhom jedd fuqhom.

43 Iżda fostkom m'għandux ikun hekk; imma kull minn irid isir kbir fostkom, ikun il-qaddej tagħkom:

44 U kull minn ikun fostkom l-ewljeni, ikun il-qaddej ta' lkoll.

45 Ghaliex ukoll Bin il-bniedem ma ġiex biex ikun moqdi, iż-żda biex jaqd, u biex jaġhti hajtu b'fidwa għal hafna.

46 U waslu Gerko: u hu u hiereg minn Gerko mad-dixxipli tieghu u ma' ġemha kbira ta' nies, Bartimew l-aghħma, bin Timew, kien qiegħed bil-qiegħda mal-ġeng tat-triq jitlob.

47 U kif sama' li kien Gesù ta' Nażaret, beda jħajjal, u jgħid: Gesù, bin David, ikoll okkien minni!

48 U hafna Ċanfruh biex joqghod kwiet: iż-żda beda jħajjal wi sq aktar: Int, bin David, ikoll okkien minni.

49 U waqfaq Gesù, u ordna li jsejhulu. U sejħu lir-ragħel aghħma, billi qalulu: Qawwi qalbek, qum; qiegħed isejjahlek.

50 U dak, hu u jarmi hwejgu, qam, u resaq lejn Gesù.

51 U Gesù wiegeb u qallu: Xi trid li jien nagħmel għalik? Qallu r-raġel aghħma: Mulej, li nieħu d-dawl.

52 U qallu Gesù: Mur; il-fidi tigħek fejqqitek. U minnufiha ha d-dawl, u mar wara Gesù fit-triq.

11 U xhin qorbu lejn Gerusalem, lejn Betfaġe u Betanja, fejn il-gholja taż-Żebbuġ, bagħat tnejn mid-dixxipli tiegħu,

2 U qalilhom: Morru fir-rahal li qiegħed biswirkom: u hekk kif tidħlu fis, issibu felu marbut, li fuqu ebda bniedem għadu ma qagħad; hollu, u gibuh.

3 U jekk xi hadd iġħidilkom: X'intom tagħmlu? għidu li l-Mulej għandu bżonn; u malajr jibagħtu hawn.

4 U marru, u sabu l-felu marbut hada l-bieb f'ras żewġ toroq; u hallewħ.

5 U x'uhud minn dawk li kienu hemm qalulhom: X'intom tagħmlu, thollu l-felu?

6 U qalulhom bhal ma kien ordna Ģesù: u hallewħom imorru.

7 U giebu l-felu għand Gesù, u tefgħu fuqu hwejjighom; u rikeb fuqu.

8 U hafna firxu hwejjighom fit-triq; u ohrajin qatħgu friegħi mis-siġar, u ferrxu-hom fl-art.

9 U dawk li marru quddiem, u dawk li ġew wara, ghajtu, iġħidu: Osanna; Im-bierek dak li ġej f'isem il-Mulej:

10 Imbiera ka s-saltna ta' missiera David, li ġejja f'isem il-Mulej: Osanna fl-ogħħla.

11 U Ĝesù dahal Gerusalem, u fit-tempju; u meta hares lejn kolloks, billi issa kien għà tard, hareg għal Betanja mat-tnejn.

12 U l-ghada, meta ġew minn Betanja, hadu l-ġuħ.

13 U kif ra fil-bogħod siġra tat-tin li kellha l-weraq, gie, biex jara jekk isibx xi haga fuqha; u xhin wasal fejnha, ma sab xejn hliet weraq; ghax ma kienx għadu zmien it-tin.

14 U wiegħeb Ĝesù, u qalilha: Qatt hadd iżżejd għal dejjem ma jiekol frott minnek. U d-dixxipli tiegħu semgħu dan.

15 U ġew Gerusalem: u Ĝesù dahal fit-tempju, u beda jkeċċi 'l barra lil dawk li kienu jbighu, u l'il dawk li kienu jixtru fit-tempju, u qaleb l-imwejjed tas-sarrafha, u l-banketti ta' dawk li kienu jbighu l-hamien;

16 U ma ried ihalli lil hadd iġorr ebda haga fit-tempju.

17 U kien igħalliem, billi jghidilhom: Mhux miktub: Id-dar tiegħi tissejjah dar tat-talb, għall-ġrusu kollha? iżda intom għamiltuha għar tal-hallelin.

18 U l-qassisin il-kbar u l-iskribi semgħu dan, u bdew ifittxu kif jequerdu: ghax kieni jibżgħu minnu, ghax in-nies kollha kienet mħagħġba fuq tagħlimu.

19 U meta kien isir fil-ghaxija, kien johrog mill-belt.

20 U filghodu, huma u għaddejjin, raw is-siġra tat-tin niexfa mill-egħruq.

21 U xhin Pietru ftakar, qallu: Mgħall-leml, ara, is-siġra tat-tin li int shett nixxfet.

22 U wiegħeb Ĝesù, iġħidilhom: Ikoll-kom fid f'Alla.

23 Ghax tassew nghidilkom: Li kull

min iġħid lil dil-muntanja: Inqala', u xtehet il-bahar; u f'qalbu ma jkollu dubju, iżda jemmen li dawk il-hwejjeg li qal isiru; ikollu kulma qal.

24 Għalhekk nghidilkom: Il-hwejjeg kollha li tixtiequ, intom u titolbu, emmnu li taqalghu, u intom teħduhom.

25 U intom u titolbu, ahfri, jekk għandkom xi haġa kontra xi hadd; biex Missierkom li jinsab fis-smewwiet jaħfril-kom dnubietkom ukoll.

26 Iżda jekk intom ma tahfrux, lanqas Missierkom li jinsab fis-smewwiet ma jaħfril-kom dnubietkom.

27 U reġħu gew Gerusalem: u hu u miexi fit-tempju, resqu fejn l-qassassin il-kbar, u l-iskribi, u x-xju;

28 U qalulu: Bis-setgħa ta' min tagħmel dawn il-hwejjeg?

29 U wiegħeb, u qalilhom Ģesù: Jien ukoll nistaqiskom haga, u wigħbuni, u nghidilkom b'liema setgħa nagħmel dawn il-hwejjeg.

30 Il-magħmudija ta' Gwanni, kienet mis-sema, jew mill-bnedmin? Wigħbuni.

31 U huma tkellmu bejniethom, billi qalù: Jekk iġħidu: Mis-sema; igaħid: Melha ghax ma emminku?

32 Iżda jekk iġħidu: Mill-bnedmin: kieni jibżgħu min-nies: ghax il-bnedmin kollha kienu jżommu 'l Gwanni bhala tabilhaqq profeta.

33 U wiegħbu, u qalul 'l-Ġesù: Ma nafux. U Ĝesù wiegħeb, qalilhom: Lanqas ma nghidilkom jien b'liema setgħa nagħmel dawn il-hwejjeg.

12 U beda jitkellem magħhom bil-parabbli. Wieħed raġel hawwel għalqa dwieli, u dawwar haji madwarha, u haffer hofra ghall-magħsra, u bona torri, u qabilha lill-bdiewwa, u mar f'pajjiż fil-bogħod.

2 U fl-istaġun ta' l-egħneb bagħat qad-dej għand il-bdiewwa, biex jieħu minn għand il-bdiewwa l-frott tal-ghalqa tad-dwieli.

3 U huma qabduh, u sawtuh, u bagħtuh lura b'xejn.

4 U raġa' bagħtilhom qaddej iehor; u lil dan tefgħu l-ġebel, u ferew f'rasu, u bagħtuh lura mżeblah.

5 U raġa' bagħħat iehor; u lil dan qatluh; u bosta ohrajin; lil x'uhud sawtuhom, u lil x'uhud qatluhom.

6 Wieħed kien baqagħlu, iben għażiż, u bagħħathulhom ukoll l-ahħar wieħed, billi qal: Igħiblu rispett lil ibni.

7 Imma dawk il-bdiewwa qalu bejniethom: Dan hu l-werriet; ejjew, ha noqtluh, u l-wirt ikun tagħna.

8 U qabduh, u qatluh, u tefgħuh barra mill-ghalqa.

9 X'jagħmel mela sid il-ghalqa? Jiġi u jeqd il-bdiewa, u jaġhti l-ghalqa tad-dwiel lil nies ohra.

10 U ma qrajtux din l-iskrittura: Il-ġebla li l-bennejja ma ridux saret ghareb:
11 Dan kien mill-Mulej, u hu haġa tal-ghaġeb quddiem għajnejha?

12 U riedu jaqbdū, iżda beżgħu mill-poplu; għaliex għarfū li kien tkellem il-parabbla ġħalihom: u hal-lewh, u marru.

13 U baġħtulu x'uhud mill-Farijez u mill-Erodjani, biex jaqbdū fi kliemu.

14 U malli gew, qalulu: Mghalleml, ahna nafu li int raġel sewwa, u ma żiżomm ma' hadd: għaxx ma tharixx lejn wiċċi il-bnedmin, iżda tgħallim it-triq t'Alla fis-sewwa: Xieraq li nagħtu l-haraġ lil Cesri, jew le?

15 Nagħtu, jew ma nagħtux? Iżda hu, billi kien jaf l-ipokresija tagħhom, qalilhom: Ghaliex iġġarbuni? gibuli dinier, biex narah.

16 U gibuhulu. U qalilhom: Ta' min hi dix-xbieha u l-kitba? Wigħib: Ta' Cesri.

17 U Gesù wieġeb, qalilhom: Agħtu l-Cesri, dak li hu ta' Cesri; u 'l Alla, dak li hu t'Alla. U stagħġebu bih.

18 Imbagħad gew fejnu s-Sadduqin, li jgħidu li m'hemmx qawmien mill-imwiet; u staqsew, billi qal:

19 Mghalleml, Mosè kitbilna: Jekk hu xi raġel imut, u jħalli lil martu warajh, u ma jħallix ulied, huu għandu jiżżewweg l-armla, biex iqajjem nisel lil huu.

20 Issa kien hemm sebat aħwa: u l-ewwel wieħed iżżewweg mara, u miet mingħajr ma halla nisel.

21 U t-tieni hadha, u miet, u lanqas halla nisel: u l-istess it-tielet:

22 U s-sebħha żżewwigha, u ma halliex nisel: il-mara mietet ukoll, l-ahħar fost kollha.

23 Mela fil-qawmien, meta jqumu, mart min minnhom tkun? għaliex is-sebħha żżewwigha.

24 Wieġeb Gesù, qalilhom: Mhux għalhekk tiż-żbaljaw, għax la tafu l-iskrittura, u lanqas is-setgħa t'Alla?

25 Għax meta jqumu mill-imwiet, la jiżżewwġu, u la jingħataw għaż-żwieg; iżda huma bħall-angli fis-smewwiet.

26 U dwar il-mejtin, li jqumu; ma qrajtux fil-ktieb ta' Mosè, kif Alla tkellem miegħu qalb il-gholliq, billi qal: Jien hu Alla t'Abraham, u Alla ta' Iżakk, u Alla ta' Gakobb?

27 Hu mhux Alla tal-mejtin, iżda Alla tal-hajjin: Intom mela qiegħdin fi sball kbir.

28 U resaq wieħed mill-iskribi, u billi semaghħhom jitkellmu flimkien, u kien jaf li weġibhom tajjeb, staqsieh: Liema hu l-ewwel kmandament fost kollha?

29 U wieġbu Gesù: L-ewwel fost il-

kmandamenti kollha hu: Isma', ja Izrael; Il-Mulej, Alla tagħna, hu Mulej wieħed:
30 U int thobbi il-Mulej, Alla tiegħek, b'qalbek kollha, u b'ruhekk kollha, u b'dehnek kollu, u b'sahħtek kollha: dan lu-ewwel kmandament.

31 It-tieni hu dan: Hobb il-proxxmu tiegħek bhalek innifsek. M'hemm ebda kmandament iehor akbar minn dawn.

32 U l-iskribi qallu: Tnejeb, Mghalleml, tkellim is-sewwa: għax hemm Alla wieħed; u m'hemmx iehor għajru:

33 U li thobbu bil-qalb kollha, u bid-dehen kollu, u bir-ruh kollha, u bis-sahħha kollha, u li wieħed iħobb il-proxxmu tiegħu bħalu nnifsu, hi haġa akbar mill-offerti mahrqa u s-sagħrifċċi kollha.

34 U meta Gesù ra li wieġeb bil-ġħaqal qallu: Int m'intix bghid mis-salta t'Alla. U hadd wara dan ma kella hila jistaqsiegħ haġa ohra.

35 U wieġeb Gesù, u hu u jgħalleml fit-tempju, qal: Kif iġħidu l-iskribi li Kristu hu bin David?

36 Għax David innifsu jgħid bl-Ispru s-Santu: Il-Mulej qal lil Sidi: Oqghod fuq il-lemin tiegħi, sama nqiegħed l-egħdewwa tiegħek b'mirfes riglejk.

37 Mela David innifsu sejjahlu Sidu; u mnejn mela hu ibnu? U l-ġemgħa tan-nies hadjet pjaċir tisimghu.

38 U kien iġħidilhom f'taghlimu: Harsu ruħkom mill-iskribi, li jħobbu jidmu lebsin b'ilbisesi twal, u jħobbu t-tislim fil-pjazez.

39 U l-ewwel siġġijiet fis-sinagogi, u l-ewwel postiġġiet fil-festi:

40 Li jibilgu d-djar tar-romol, u b'turja jagħmlu talb twil: dawn ikollhom kundannu akbar.

41 U Gesù qagħad bil-qiegħda biswit it-teżor, u qagħad jara kif in-nies kienu jitfghu l-flus fit-teżor: u bosta li kienu ġonha kienu jitfghu hafna.

42 U giet wahda armla fqira, u tefgħet habbejtn, li jaghħmlu kwadrant.

43 U sejjah lejh id-dixxipli tiegħu, u qalilhom: Tassew nghidlikom: Din l-armla fqira tefgħet iż-żejjed minn dawk kolha li tiefghu fit-teżor:

44 Għaliex il-koll tefgħu miż-żejjed tagħħom; iżda hi mill-faqar tagħha tefgħet kulma kellha: l-istess ghajxien kollu tagħha.

13 U hu u hiereġ mit-tempju, wieħed mid-dixxipli tiegħu qallu: Mghalleml, ara x'ġebel kbir u x'bini kbir hawn!

2 U Gesù wieġeb, qallu: Tara int dal-bini kbir? Ma tithallix haġra fuq ohra, li ma tinhattx.

3 U hu u qiegħed fuq il-gholja taż-Żebbuġ bisvit it-tempju, Pietru, u Gakbu,

u ġwanni, u Indri, staqsewh bejnu u bejnhom:

4 Ghidilna, meta jiġru dawn il-hwejjeg? u x'ikun il-ghelm meta dawn il-hwejjeg kollha jseħħu?

5 Wegibhom Gesù, u beda jghid: Araw illi hadd ma jqarraq bikom:

6 Ghax hafna jiġu f'ismi jghidu: Jien hu Kristu; u jqarrqu b'haġna.

7 U meta tisimġħu bi gwerer u ghidut ta' gwerer, la titħawdux: ghaliex jahtieġ li hwejjeg bhal dawn jiġru: iżda t-tmien ikun ghadu ma wasalx.

8 Ghax gens iquam għal ġens, u saltna għal saltna: u jkun hemm theżhiż ta' l-art f'haġna nħawi, u jkun hemm guh u tiwxix: dawn il-hwejjeg huma l-bidu tal-wegħha.

9 Imma harsu lilkom infuskom: ghax jaġhtukom f'idjejn il-kunsilli; u tissawtu fis-sinagogi: u tingiebu quddiem hakkiema u slaten minhabba fija, b'xhieda ghalihom.

10 U l-evangelju għandu l-ewwel jix-xandar lill-ġnus kollha.

11 Iżda meta jehdu kom, u jaġhtukom f'idjejhom, la tqoqħdux taħsbu minn qabel x'sejrin tgħidu, u lanqas tithassbu minn qabel: iżda tkellmu dak kollu li jingħatakkom f'dak il-waqt: ghax ma tkunx intom li titkellmu, iżda l-Ispru s-Santu.

12 Issa l-hu jaġhti lil huh ghall-mewt, u l-missier lil ibnu; u l-ulied iqumu ghall-ġenituri tagħhom, u jiduhom li jieħdu l-mewt.

13 U tkunu mibghudin mill-bnedmin kollha minhabba ismi: iżda min iżomm qawwi sa l-ahhar, dan ikun salvat.

14 Iżda meta taraw il-ghajnej tal-herba, li fuqu tkellem il-profeta Daniel, qiegħed fejn m'għandux joqgħod, (ha jifhem min jaqra) imbagħad dawk li jkunu fil-Lhudija ha jaħarbu fuq il-muntanji:

15 U min ikun fuq il-bejt halli ma jinżi ix-xi, u lanqas jidhol gewwa, biex jiehu xi haġa mid-dar:

16 U min ikun fil-ghalqa halli ma jmurx lura biex jiehu lbiesu.

17 Iżda jaħasra għall-hbiela, u għal dawk li jreeddgu f'dawk il-jiem!

18 U itolbu li l-harba tagħkom ma tkunx fix-xitwa.

19 Ghax f'dawk il-jiem ikun hemm ghalli, li bħalu mill-bidu tal-holqien li holq Alla s'issa qatt ma kien hemm, u lanqas ikun hemm.

20 U jekk il-Mulej ma ikunx qassar dawk il-jiem, ebda bniedem ma jsalva: iżda minhabba l-mahturin, li hatar, hu qassar il-jiem.

21 Imbagħad jekk xi hadd iġħidilkom: Ara, hawn hu Kristu; jew, ara, hemm hu; la temmuhx:

22 Ghax iqumu Kristijiet foloz, u profeti foloz, u juru eġħliem u eghġubijiet,

biex iċarqu, jekk jista' jkun, bil-mahturin ukoll.

23 Iżda harsu sewwa: ara, jien ghidtil-kom kollo minn qabel.

24 Iżda f'dawk il-jiem, wara dak in-niket, ix-xemx tiddallam, u l-qamar ma jaġtix id-dawl tiegħu,

25 U l-kwiekeb tas-sema jaqgħu, u l-qawwiet li huma fis-smewwiet jitħeżżu.

26 Imbagħad jaraw 'il Bin il-bniedem gej fis-shab b'qawwa kbira u glorja.

27 U mbagħad jibghat l-angli tiegħu, u jiġibor flimkien il-mahturin tiegħu mill-erbar irjieħ, minn tarf l-art sa tarf is-sema.

28 Issa mis-siġra tat-tin itgħallmu parabbla: Meta l-ferga tagħha tkun għadha ratba, u toħroġ il-weraq, intom taħfu li s-saġi wasal:

29 Hekk intom ukoll, meta taraw dawn il-hwejjeg jiġru, kunu afu li qorob, fejn il-bibien.

30 Tassew ngħidilkom, li dan in-nisel ma iġħaddix, sa ma jiġru dawn il-hwejjeg kollha.

31 Is-sema u l-art ighaddu: iżda kliemi ma iġħaddix.

32 Imma b'dak il-jum u b'dik is-siegha hadd ma jaf, le, lanqas l-angli fis-smewwiet, lanqas l-Iben, iżda l-Missier.

33 Ghassu, isħru, u itolbu: ghax ma tafux meta jkun iż-żmien.

34 Ghax Bin il-bniedem hu bħal bniedem li sejjer isiefer għal bogħod, u halla 'l-daru, u ta s-setgħa lill-qaddejja tiegħu, lill kull wieħed xogħlu, u qabbad lill-bewwieb iħġasses.

35 Ishru, mela: ghax ma tafux meta sid id-dar jiġi; flighaxija, jew f'nofs il-lejji, jew x'hin jidden is-serduq, jew flighodu:

36 Li ma jiġix għal għarrieda, u jsib kom reqdin.

37 U dak li qiegħed nghidilkom, nħidu lil kulhadd: Ishru.

14 Wara jumejn kienet il-festa tal-ghid, u ta' l-azz̊mi: u l-qassisin il-kbar u l-iskribi bdew ifittxu kif jaqbdū bil-qerq, u joqtlu.

2 Imma qalu: Mhux phar ta' festa, li ma jkunx hemm xi rewwixta tal-poplu.

3 U meta kien Betanja fid-dar ta' Xmun l-imġiddiem, hu u jiekol, għiet mara li kellha vażett ta' l-alabastru biż-żejt tal-fwieha tan-nard safi li jiswa wisq; u kissret il-vażett, u sawbitu fuq rasu.

4 U kien hemm x'uhud li għadbu fihom infuħom, u qalu: Ghalfsejn sar dal-hela taż-żejt tal-fwieha?

5 Ghax dan sata' nbiegħ għal aktar minn tliet mitt dinier, u ntghata lili-foqra. U gergru kontra tagħha.

6 U Gesù qal: Halluha; għalfejn id-dejquha? Eghmil tajjeb għamlet mieghi.

7 Ghax intom għandkom il-foqra dej-

jem magħkom, u kull meta tkunu tridu tistgħu tagħmluhom il-ġid: iżda intom m'għandkomx lili dejjem.

8 Hi għamlet li setgħet: dilket lil ġismi minn qabel għad-difna.

9 Tassew nghidilkom: Kull fejn jix-xandar dan l-evaġġelu fid-dinja kollha, dan ukoll li għamlet jintqal b'tifkira tagħha.

10 U Ĝuda Iskarjota, wieħed mit-tanax, mar għand il-qassassin il-kbar, biex jittradidh magħhom.

11 U meta semgħu dan, ferhu, u wiegħdu li jaġtuh il-flus. U hu fittex il-waqt kif jittradid.

12 U fl-ewwel jum ta' l-ażżiżi, meta kieno joqtulu l-haruf tal-ghid, id-dixxipli tiegħu qalulu: Fejn trid li ahna mmorru u nillestu biex tiekol il-ghid?

13 U bagħat tnejn mid-dixxipli tiegħu, u qalilhom: Morru l-belt, u hemm jałta qalha magħkom raġel iġorr garra ilma: morru warajh.

14 U fejn jidhol, għidu lil sid id-dar: L-Imghallem qal: Fejn hi l-kamra tal-misteddin, li fiha niekol il-ghid mad-dixxipli tiegħi?

15 U hu jurikom kamra kbira fuq, mifruxa u lesta: hemm hejjulna.

16 U d-dixxipli telqu, u waslu l-belt, u sabu kif qalilhom: u lestew il-ghid.

17 U filgħaxija gie mat-tanax.

18 U huma u qeqħdin bil-qiegħda jiekklu, qal Ĝesù: Tassew nghidilkom: Wieħed minnkom li jiekol miegħi jittradini.

19 U bdew isewdu qalbhom, u ighidlu wieħed wieħed: Jaqaw jien? U wieħed iehor qal: Jaqaw jien?

20 U wiegħeb u qalilhom: Wieħed mit-tanax; dak li jbill fid-dixx miegħi.

21 Bin il-bniedem tassew imur, bhalma hu miktub fuqu: iżda jaħasra għal dak li minnu Bin il-bniedem hu ittradut! Kien ikun ahjar għal dak il-bniedem li kieku qatt ma twieled.

22 U huma u jiekklu, Ĝesù ha l-hobż, u bierku, u qasmu, u tahom, u qal: Hudu, kulu: dan hu ġismi.

23 U ha l-kalċi, u wara li żżahajr, tħall-hom: u huma ikoll korbu minnu.

24 U qalilhom: Dan hu demmi tarabta l-ġdidha, li hu mxerred għal hafna.

25 Tassew nghidilkom: Jien ma nix-robx iż-żejjed mill-frott tad-dielja, sa dak in-nhar li nixorbu ġdid fis-saltna t'Alla.

26 U wara li kantaw innu, harġu ghall-gholja taż-Żebbug.

27 U qalilhom Ĝesù: Il-lejla lkoll tit-fixxlu minhabba fija: għax hu miktub: Jien nolqot ir-ragħaj, u n-nghaq jixerdu.

28 Iżda wara l-qawmien tiegħi, jien immur qabilkom fil-Galilija.

29 Iżda Pietru qallu: Għalkemm kollha jiftixxlu, jien le.

30 U qallu Ĝesù: Tassew nghidlek: Illum, dal-lej stess, qabel ma jidden darbejnej is-serduq, tkun ċhadtni tliet darbiex.

31 Iżda dak tkellem iż-żejjed qawwi: Jekk għandi mmut miegħek, ma niċċedek b'xejn. U hekk ukoll qalū ikoll.

32 U gew f'post li kien jismu Ġet-semani: u qal lid-dixxipli tiegħu: Oqogħdu hawn, waqt li jien nitlob.

33 U ha miegħu 'l-Pietru, u 'l-Ġakbu, u 'l-Gwanni, u beda jitbażza', u jiddejjaq wiśq;

34 U qalilhom: Ruhi hija mdejqa wiśq ghall-mewt: oqogħdu hawn, u isħru.

35 U mar fiti 'il quddiem; u waqa' fl-art, u talab li, jekk jista' jkun, titbieghed minnu s-siegha.

36 U qal: Abba, Missier, kolloks jista' jkun għalik; warrab minni dal-kalċi: iżda le dak li rrid jien, imma dak li trid int.

37 U gie, u sabhom reqdin, u qal lil Pietru: Xmuu, inti rieqed? ma stajtx tishar għal siegha?

38 Ishru, u itolbu, biex ma tidħlux fit-tigħrib: l-ispiru hu tassew imhejji, iżda l-gisem hu dgħajnejf.

39 U raġa' mar, u talab, u qal l-istess kliem.

40 U meta gie, raġa' sabhom reqdin, (għax ghajnejhom kienu mtaqqlin,) u lanqas kienu jafu x'iwigħbu.

41 U gie t-tielet darba, u qalilhom: Orqdu issa, hudu l-mistriek tagħkom: huwa biżżejjed, waslet is-siegha; ara, Bin il-bniedem sa jingħata f'idejn il-midinbin.

42 Qumu, immorru; ara, dak li jittradini wasal.

43 U minnufi, hu u jitkellem, gie Ĝuda, wieħed mit-tanax, u miegħu gemgħha kbira ta' nies bis-sjuf u l-oħtra, mill-qassassin il-kbar, u l-iskribi, u x-xu.

44 U dak li ittradid kien tahom ghel'm, billi qal: Dak li jien inbus, dak stess hu; aqbdhu, u huduh imħares sewwa.

45 U hekk kif wasal, mill-ewwel resaq fuqu, u qal: Mghallem, Mghallem; u biesu.

46 U xehtu idejhom fuqu, u haduh.

47 U wieħed minnhom li kien hemm hareġ sejf, u tadaqqa lill-qaddej tal-qassis il-kbir, u qataġħu widintu.

48 U wiegħeb Ĝesù, u qalilhom: Hriġtu dennek għal xi ħalliel, bis-sjuf u bl-oħra, biex teħduni?

49 Jien kont kuljum magħkom fit-tempju nghallem, u ma hadtunix: iżda l-iskrittura jahtieg issehh.

50 U ikoll hallew, u harbu.

51 U sejjer warajh kien hemm wieħed żaghżugh, imgeżwer f'bicċa tal-ġhażel fuq il-laham; u ż-żgħażaq qabduh.

52 Iżda hu reha l-bicċa tal-ġhażel, u harab minnhom għarwien.

53 U hadu 'l-Ĝesù għand il-qassis il-

kbir: u n̄gernghu l-qassisin il-kbar kollha u x-xjuh u l-iskribi.

54 U Pietru baqa' sejjjer warajh mill-bogħod, sa ġewwa l-bitha tal-qassis il-kbir: u qagħad mal-qaddejja jishon quddiem in-nar.

55 U l-qassisin il-kbar u l-kunsill kollu bdew ifittxu xhieda kontra Gesù biex jaġtuh il-mewt; u ma sabu xejn.

56 Ghax bosta xehdu falz kontra tiegħu, iżda x-xhieda tagħhom ma kenix taqbel.

57 U qamu x'-uhud, u xehdu falz kontra tiegħu, billi qalu:

58 Ahha smajnieh ighid: Jien ingāra dat-tempju magħmul bl-idejn, u fi tħitt ijiem nibni iehor magħħul mhux bl-idejn.

59 Iżda lanqas hekk ix-xhieda tagħhom ma qablet.

60 U l-qassis il-kbir qam fin-nofs, u staqsa 'l Gesù, billi qal: Int xejn ma twieġeb? X'inhu li dawn in-nies qegħdin jixhdu kontra tiegħek?

61 Imma hu ma tkellem xejn, u ma wieġeb xejn. Raġa' staqsieh il-qassis il-kbir, u qallu: Int il-Kristu, Bin l-Imbierek?

62 U Gesù qal: Jien hu; u għad taraw Bin il-bniedem qiegħed fil-lemin tal-qawwa, u ġej fis-shab tas-sema.

63 Imbagħad il-qassis il-kbir qatta' hwejġu, u qal: X'għandha bżonn iżżejjed ta' xhieda?

64 Smajtu d-daghħwa: X'jidhrilkom? U kollha ikkundannawħ li hu hati tal-mewt.

65 U whud bdew jobżqulu, u jgħammdulu wiċċu, u jaġtuh bil-ponn, u jiddu: Obsor min: u l-qaddejja tawh dagqiet ta' harta.

66 U xhin Pietru kien isfel fil-bitha, giet wahda mill-qaddejja nisa tal-qassis il-kbir:

67 U meta rat 'il Pietru ji ssahħan, harset lejh, u qalet: U int ukoll kont ma' Gesù ta' Nazzaret.

68 Iżda hu ċahad, billi qal: Ma nafx, u lanqas nifhem x'inti qiegħda tħid. U hareg barra fil-logġa; u s-serduq idden.

69 U l-qaddejja reġġhet ratu, u bdiet tħid lil dawk li kien qiegħdin hemm: Dan wieħed minnhom.

70 Iżda hu raġa' ċahad. U wara sti, dawk li kien hemm reġġħu qalu 'l Pietru: Tabilhaqq int wieħed minnħom; għax int Galilew, u kliemek jikxfek.

71 Imma hu beda jaħlef u jidghi, billi qal: Jien ma nafx lil dal-bniedem li fuqu qiegħdin titkellmu.

72 U s-serduq raġa' idden għat-tieni darba. U ftakar Pietru fil-kelma li kien qallu Gesu: Qabel ma s-serduq jidden darbejnej, tħadni tliet darbiet. U meta hasseb fuq hekk, beka.

15 U malajr filghodu il-qassisin il-kbar ġħamlu laqgha max-xjuh u ma'

l-iskribi u mal-kunsill kollu, u rabtu 'l Gesù, u haduh, u tawh f'iddej Pilatu.

2 U staqsieh Pilatu: Int is-Sultan tal-Lhud? U hu wieġeb, qallu: Int qiegħed tgħid dan.

3 U l-qassisin il-kbar xlewh f'hafna hwejjeġ: iżda hu ma wieġeb xejn.

4 U Pilatu raġa' staqsieh, billi qal: Ma twieġeb xejn? Ara f'kemm hwejjeġ qiegħdin jixluk.

5 Iżda Gesù raġa' ma wieġeb xejn; hekk li Pilatu stagħġeb.

6 Issa f'dik il-festa kien jitilqilhom habsi, min kienu jixtequ.

7 U kien hemm wieħed Barabba, li kien marbut ma' dawk li kienu għamlu rvell miegħu, u li kienu qatlu fl-irvell.

8 U l-ġemgħa tan-nies hi u tħajjajt tal-bitu jagħmel kif dejjem għamlilhom.

9 Iżda Pilatu wieġeb, qalilhom: Tridu nitilqilkom is-Sultan tal-Lhud?

10 Ghax hu għaraf li minnha bba l-ghira l-qassisin il-kbar kienu ġibuhu.

11 Iżda l-qassassin il-kbar xewxu n-nies, biex jitilqilhom aktarx lil Barabba.

12 U Pilatu raġa' wieġeb, u qalilhom: Xi tridu mela li jien nagħmel lil dak li tħidilu s-Sultan tal-Lhud?

13 U reġġġu ghajtu: Sallbu.

14 Imbagħad qalilhom Pilatu: Għaliex, xi hsara għamel? U huma aktar ghajtu: Sallbu.

15 U hekk Pilatu, billi ried jogħġob lin-nies, telqilhom lil Barabba, u ta' 'l Gesù, wara li sawtu, biex ikun imsallab.

16 U s-suldati haduh fil-bitha, imsejha l-Pretorju; u sejħu flimkien il-qatħha kollha.

17 U libbsuh porpra, u nisġu kuruna tax-xewk, u qiegħduha madwar rasu.

18 U bdew isellmulu: Is-sliem, Sultan tal-Lhud!

19 U tawh fuq rasu b'qasba, u besqulu, u huma u jinżlu gharkobbejhom, qimuh.

20 U wara li ddieħku bih, neżzgħu il-porpra, u libbsuh hwejġu, u harġu biex isallbuh.

21 U gieħglu lil wieħed Xmun minn Cirene, li kien għaddej, ġej mir-raba', missier Xandru u Rufu, jerfagħlu salibu.

22 U wassluh f'llok jismu Golgota, li jfisser: Lok il-qorriegħa.

23 U tawh jixrob inbid imħallat bil-mirra; iżda ma hadux.

24 Imbagħad sallbuh, u qassmu lbiesu, billi tefgħu x-xorti fuqhom, b'kemm kull wieħed jieħu.

25 U kienet it-tielet sieħha, u sallbuh.

26 U l-kitba tal-htija tiegħu miktuba fuqu kienet: IS-SULTAN TAL-LHUD.

27 U miegħu sallu żewġ hal-lexx; wieħed fuq il-lemin tiegħu, u l-ieħor fuq ix-xellug tiegħi.

28 U seħħet l-iskrittura, li tħid: U kien magħdud mal-hażien.

29 U dawk li kienu jghaddu kienu jghajruh, u jharrku rashom, u jghidu: Ah, int li thott it-tempju, u tibnih fi tiitt ijiem,

30 Salva lilek innifsek, u inzel mis-salib!

31 Hekk ukoll il-qassis il-kbar huma u jiddehku qalu bejnithom ma' l-iskribi: Salva ohrajin; u ma jistax salva lili nnifsu.

32 Ha jinżel issa mis-salib Kristu s-Sultan ta' Izrael, biex naraw u nemmu. U dawk li kienu msallbin mieghu kienu jghajruh.

33 U meta kienet is-sitt siegha, kien hemm dalma fuq l-art kollha sad-disa' siegha.

34 U fid-disa' siegha Gesù ghajjat b'lehen qawwi, billi qual: Eloj, Eloj, lama sabaqtani? li jfisser: Alla tieghi, Alla tieghi, għaliex hallejtnej?

35 U x'uhud minnho li kienu hemm, xhin semgħu dan, qalu: Ara, qiegħed isejjah lil Elia.

36 U wieħed mar jiġi u mela sponza bil-hall, u qiegħdha fuq qasba, u tah jixrob, fil-waqt li qual: Ha naraw jiġix Elia jnizzlu.

37 U Gesù ghajjat b'lehen qawwi, u radd ruhu.

38 U l-purtiera tat-tempju ċċartet f'bicċejn minn fuq s-isfel.

39 U kif iċ-ċenturjun, li kien qiegħed quddiemu, ra li kien ghajjat hekk, u radd ruhu, qual: Tassew dar-raġel kien Bin Alla.

40 U kien hemm ukoll nisa jharsu mill-bogħod: fosthom kien hemm Marija Maddalena, u Marija omm Gakbu ż-żgħir, u Gożè, u Salome;

41 (Li wkoll kienu jmorru warajh, meta kien fil-Galilija, u kienu jduru bih;) u hafna nisa ohrajin li ġew mieghu Gerusalem.

42 U issa, meta wasal filghaxija, billi kienet it-thejjija, jigifieri, lejlet is-Sibt,

43 Gie Gużepp minn Arimatea, kunsilier nobbli, li hu wkoll kien jistenna s-Saltnejha t'Alla; u dahal bla biża' għand Pilatu, u talab gisem Gesù.

44 U stagħġeb Pilatu jekk kienx ga' miet: u sejjah l-iċ-ċenturjun, u staqsieh jekk kienx ilu li miet.

45 U meta sar jaf miċ-ċenturjun, ta-l-gisem lil Gużepp.

46 U dan xtara biċċa għażel fina, u niżżlu, u kebbu fil-ġħażel, u qiegħdu f'qabar li kien imħaffor fil-blat, u gerbeb ġebla fil-bieb tal-qabar.

47 U Marija Maddalena, u Marija omm Gożè raw fejn tqiegħed.

16 U wara li ghadda s-Sibt, Marija Maddalena, u Marija omm Gakbu,

u Salome, xtraw il-fwejjah, biex jiġu u jidliku.

2 U kmieni hafna filghodu fl-ewwel jum tal-ġimħa, ġew hdejn il-qabar ma' tlugħ ix-xem.

3 U qalu lil xulxin: Min igerbilna l-ġebla mill-bieb tal-qabar?

4 U meta harsu, raw li l-ġebla kienet imgerba: ghax kienet kbira wiśq.

5 U huma u deħlin fil-qabar, raw żaghżugh bil-qiegħda fin-naha tal-lemin, liebes libsa twila bajda; u ndehxu.

6 U qalilhom: La tindehxu: Intom qegħdin tfittxu 'l-Ġesù ta' Nażaret, li kien imsallab: hu qam; mhux hawn; araw il-lok fejn qegħdu.

7 Iżda morru ghidu lid-dixxipli tieghu u 'l-Pietru li hu jmur qabilkun fil-Galilija: hemm tarawh, kif qalikom.

8 U harġu malajr, u harbu mill-qabar; ghax kienu jitriegħdu u mistagħġibin; u lanqas ma qalu xejn lil hadd, ghax kienu mbeżżejjha.

9 Issa meta Gesù qam kmieni fl-ewwel jum tal-ġimħa, deher l-ewwel lil Marija Maddalena, li minnha kien hareġ seba' xjan.

10 U marret u qaltilhom li kienet mieghu, fil-waqt li kienu jitnikku u jibku.

11 U huma, xhin semgħu li kien haj, u li kienet ratu, ma emmnu.

12 Wara dan deher b'sura ohra lil tnejn minnhom, huma u mexxjin, sejriñ lejn ir-raba'.

13 U marru, u qalu b'dan lill-ohrajin: u lanqas dawn ma emmnu.

14 Wara deher lill-hdax, huma u qegħdin fuq il-mejda, u Ċanfarhom għannuqqas ta' twemmin, u ghall-ebusija ta' qalbhom: ghax ma emmnu lil dawk li kienu rawh wara li kien qam.

15 U qalilhom: Morru fid-dinja kollha, u xandru l-evangelju lil kull mahluq.

16 Min jemmen u jitħammed, isalva; iżda min ma jemminx ikun ikkundannat.

17 U dawn l-egħliem imorru wara dawk li jemmnu: F'ismi jkeċċu x-xjaten; u jitkeil mu b'ilnsa godda;

18 Jaqbdu s-sriep; u jekk jixorbu xi haga li tagħti l-mewt, ma tagħmlilhomx deni; imiddu idejhom fuq il-morda, u jfejquhom.

19 Imbagħad wara li kellimhom, il-Mulej irtafa' fis-sema, u qagħad fil-leminja t'Alla.

20 U huma telqu, u xandru ma' kullim-kien, waqt li l-Mulej baqa' jaħdem magħħom, billi wettaq il-kelma, bl-egħliem li saru wara. Amen.

L-Evangelju Skond San Luqa

1 Billi hafna hadu f'idhom biex jiktbu rakkont dwar il-hwejjeg li kienu mwettqin fostna.

2 Bhal ma raddewhomlna dawk li mill-bidu raw b'ghajnejhом, u saru ministri tal-kelma;

3 Deherli li hu sewwa għalija wkoll, billi għarbilt kollox bir-reqqa minn ras il-ghajnej, illi niktiblek haga wara l-ohra, o wisq ecċe'enti Teofilu,

4 Biex tagħraf is-sewwa ta' dawk il-hwejjeg, li fihom int kont imghallem.

5 Kien hemm fi żmien Erodi, is-sultant tal-Lhudija, wieħed qassis jismu Zakkarija, mit-taqsimha t'Abija: u martu kienet mill-bniet t'Aron, u Elizabet kien isimha.

6 U t-tnejn kienu nies sewwa quddiem Alla, billi jħarsu l-kmandamentu kollha u l-preċċetti tal-Mulej bl-ebda nuqqas.

7 U ma kellhomx tfal, ghax Elizabet kienet hawlija, u t-tnejn issa kienu mdahħlin fiz-żmien.

8 U ġara, hu u jservi ta' qassis quddiem Alla fl-ordni tat-taqsimha tieghu,

9 Skond id-drawwa tas-sacerdozju, illi messu jaħraq l-inċens meta jidhol fit-tempju tal-Mulej.

10 U l-ġemgħa kollha tal-poplu kienet barra titlob waqt il-hruq ta' l-inċens.

11 U hemm deherlu anglu tal-Mulej wieqaf fin-naha tal-lemin ta' l-altar ta' l-inċens.

12 U xhin Zakkarija rah, thawwad, u biza' waqa' fuqu.

13 Imma l-anglu qallu: La tibżax, Zakkarija: ghax talbek instama'; u martek Elizabet tilidlek iben, u int issemminn Gwanni.

14 U jkollok ferħ u hena; u hafna jifirħu bi twelidu.

15 Ghax hu jkun kbir quddiem il-Mulej, u la jixrob inbid u lanqas xorb qawwi; u jitmela' bl-Ispirtu s-Santu, sa minn ġu fu ommu.

16 U hafna minn ulied Izrael iraggiġa' lejn il-Mulej Alla tagħhom.

17 U hu jixxi quddiemu fl-ispirtu u l-qawwa ta' Elja, biex iraggiġa' l-qlub tal-missirijiet lejn l-ulied, u lil dawk li ma jo-qogħdix ghall-gherf tan-nies ġusti; biex ihejji poplu lest ghall-Mulej.

18 U Zakkarija qal l-anglu: Biex nagħraf dan? ghax jien, raġel xi, u marti mdahħla sewwa fiz-żmien.

19 U l-anglu wiegħeb, billi qal: Jien Gabrijel, li noqghod quddiem Alla; u

kont mibghut biex inkellmek, u nhabbar-lek dawn l-ahbarijiet tajba.

20 U, ara, int titbikkem, u ma tkunx tista' titkellem, sal-jum li fih dawn il-hwejjeg jiġru, ghax int ma emminkx kliemi, li jseħħi fi żmienu.

21 U n-nies stennew lil Zakkarija, u stagħġibu ghax iddawwar daqshekk fit-tempju.

22 U meta hareġ, ma satax ikellimhom: u fehu li kien ra xi dehra fit-tempju: ghax għamlilhom is-sinjal, u baqa' mbik-kem.

23 U ġara, hekk kif il-jiem tas-servizz tiegħi għaddew, illi tħażaq lejn daru.

24 U wara dawk il-jiem martu Elizabet tqale; u stahbiex għal hames xħur, tgħid:

25 Hekk għamilli l-Mulej fil-jiem li fihom tħafa, ghajnej fuqi, biex inehhi l-ghajb tiegħi minn fost in-nies.

26 U fis-sitt xahar l-anglu Gabrijel intbagħat mingħand Alla f'belt tal-Għallija, jisimha Nazaret,

27 Għand xebba mgharrsa ma' raġel li kien jismu Gużepp, mid-dar ta' David; u l-isem tax-xebba kien Marija.

28 U l-anglu dahal għandha, u qal: Is-sliem għalik, int li lilek mogħtija grazzja, il-Mulej miegħek: imbierka inti fost in-nisa.

29 U meta ratu, thawdet bi kliemu, u hasbet fiha nfisha x'tista' tkun din it-tislima.

30 U qalilha l-anglu: La tibżax, Marija: ghax int sibt grazzja quddiem Alla.

31 U, ara, int tnissel f'għufek, u tiled iben, u ssemmiñ GESU'.

32 Hu jkun kbir, u jissemma Bin il-Għoli: u l-Mulej Alla jaġħiġ it-tron ta' missieru David:

33 U jsaltan għal dejjem fuq id-dar ta' Ġakobb; u għal saltnatu ma jkun hemm tmien.

34 U mbagħad Marija qalet lill anglu: Kif ikun dan, la jien ma nagħrafxf raġel?

35 U wiegħeb l-anglu, u qalilha: L-Ispirtu s-Santu jiġi fuqek, u l-qawwa tal-Għoli tgħattik: għalhekk ukoll dik il-haġa qaddisa li titwieleq minnek tissejjah Bin Alla.

36 U, ara, Elizabet qaribtek, hi wkoll tqila b'iben fi xjuhitha: u dan hu s-sitt xahar lil dik, li kienu jgħidluha hawlija.

37 Ghax m'hemm xejn li ma jistax ikun għal Alla.

38 U qalet Marija: Hawn hi l-qaddejja

tal-Mulej; ikunli skond kelmtek. U l-anglu telaq minn hdejha.

39 U qamet Marija f'dawk il-jiem, u telqet bil-ghaqla lejn il-gholjet, f'belt ta' Guda;

40 U dahlet fid-dar ta' Žakkarija, u sellmet lil Eližabet.

41 U gara, meta Eližabet semghet it-tislima ta' Marija, illi t-tarbija f'għuha qabżet; u Eližabet imtliet bl-Ispirtu s-Santu:

42 U ghajjet b'leħen għoli, u qalet: Imbierka int fost in-nisa, u mbierek il-frott ta' għufek.

43 U mnejn hu dan lili, li tiġi omm Mulejja għandi?

44 Ghax, ara, hekk kif il-leħen tat-tislima tiegħek gie f'widnejja, it-tarbija qabżet f'għu bil-ferħ.

45 U mbiera dik li emmnet: ghax isehħu dawk il-hwejjeg li ntqalulha mill-Mulej.

46 U Marija qalet: Ruhi tkabbar il-Mulej,

47 U l-ispirtu tieghi jithenna f'Alla s-Salvatur tieghi.

48 Ghax hares lejn l-istat umli tal-qaddejja tieghu: ghax, ara, minn issa 'l-quddiem, imbiera ġiħidli kull nisel.

49 Ghax is-Setgħani għamel mieghi hwejjeg kbar; u qaddis hu ismu.

50 U minn nisel għal nisel hi l-hnien tiegħu ma' dawk li jibżgħu minnu.

51 Wera l-qawwa bi' driegħu; xerred l-imkabbriġ fil-hsibijiet ta' qalbhom.

52 Niżżej is-setgħanin mit-tron tagħhom, u ghollu lil dawk li huma umli.

53 Lill-imġew hin xabba' bi' hwejjeg tajba; u lill-ghoñja bagħathom b'xejn.

54 Ghen lill-qaddej tieghu Izrael, biex jiftakar fil-hnien tiegħu;

55 Bhal ma tkellem ma' missirijietna, m'Abraham, u ma' nislu għal dejjem.

56 U Marija baqgħet magħha madwar tliet xħur; u reggħet lejn darha.

57 Issa ż-żmien ta' Eližabet li kellha teħles għalqilha, u wildet iben.

58 U l-għiġien u l-qraġba tagħha semgħu kif il-Mulej wera hniena kbira magħha; u ferhu magħha.

59 U gara, fit-tmien jum, illi gew biex jagħmlu ċ-ċirkonċiżjoni lit-tifel, u sem-mewħ Żakkarija, bhal isem missieru.

60 U ommu wiegħbet, u qalet: Mhux hekk; iżda jissemma Gwanni.

61 U qalulha: M'hemm hadd minn niesek li għandu dan l-isem.

62 U għamlu s-sinjalji lil missieru, x'irid isemmi.

63 U talab tavla żgħira, u kiteb hekk: Gwanni ismu. U kulħadd stagħġeb.

64 U fommu nfetħak dak il-hin stess, u nhall ijsienu, u tkellem, u bierek l'Alla.

65 U waqa' biża' fuq dawk kollha li kienu jgħammru madwarhom: u fil-

gholjet kollha tal-Lhudija kienu jithaddtu fuq dawn il-hwejjeg.

66 U dawk kollha li semgħuhom żam-mewħom f'qalbhom, billi qalu: X'ghad ikun dat-tifel? U id il-Mulej kienet mieghu.

67 U missieru Zakkarija mtela bl-Ispirtu s-Santu, u habbar, billi qal:

68 Imbierek il-Mulej Alla ta' Izrael; ghax żar u feda l-poplu tieghu.

69 U qajjem għalina qarn ta' salvazzjoni fid-dar tal-qaddej tieghu David;

70 Bhal ma tkellem b'fomm il-profeti mqaddsa tieghu, li ilhom minn meta nbdiet id-dinja;

71 Li nkunu salvati mill-egħdewwa tagħħna, u minn id dawk kollha li jobogħ-duna;

72 Biex jagħmel il-hnieni mwiegħda lil missirijietna, u jiftakar fir-rabta qaddisa tieghu;

73 Il-halfa li halef lil Abraham mis-sierna,

74 Li jaqtina, li meħlusin minn idejn l-egħdewwa tagħħna, naqdhu bla biżżé,

75 Fil-qdusija u l-haqeq quddiemu, il-jem kollha ta' hajjitna.

76 U int, tfajjal, tissejjah profeta tal-Għoli; ghax tmur quddiem wiċċi il-Mulej biex tiejjil t-toroq tieghu.

77 Biex tagħti tagħrif fuq is-salvazzjoni lill-poplu tieghu bil-mahfra ta' dnubiet-hom,

78 Bil-hnieni ħelwa t'Alla tagħħna; li biha jżurna ż-żerni mill-gholi.

79 Biex idawwal lil dawk li qeqħdin fid-dlam u fid-dell tal-mewt, biex imexxi lil riġlejna fi triq is-sliem.

80 U t-tfajjal kiber, u tqawwa fl-ispirtu, u kien fid-deżərt sal-jum li fis-xiġi wali nnifsu lil Izrael.

2 U gara f'dawk il-jiem, illi hareġ degriet mingħand Cesri Awgustu, li d-dinja kollha għandha tinkiteb.

2 (U dil-kitba saret l-ewwel darba meta kien Kirinu gvernatur tas-Sirja.)

3 U kollha marru jinkitbu, kull wieħed f'beltu.

4 U tala' Gużepp ukoll mill-Galilija, mill-belt ta' Nażaret, fil-Lhudija, fil-belt ta' David, li jisimha Betlehem; (billi hu kien mid-dar u mill-familja ta' David:)

5 Biex jinkiteb ma' Marija l-gharusa tieghu, li kienet tqila.

6 U gara, meta kienu hemm, li għal-qilha ż-żmien biex teħħels.

7 U wildet l-ewwel tifel tagħħha, u fisqietu, u medditu f'maxtura; ghax ma kienx hemm wisa' għalihom fil-lukanda.

8 U kien hemm fl-istess naha xi ragħajja qeqħdin fl-egħlieqi, iħġassu bil-lejล l-imrieh-hel tagħħom.

9 U, ara, l-anglu tal-Mulej gie fuqhom,

u l-glorya tal-Mulej iddiet madwarhom: u qabdhom biža' kbir.

10 U qalilhom l-anglu: La tibżgħux: ghax, ara, ingibilkom ahbarijiet tajba ta' ferh kbir, li jkunu għall-poplu kollu.

11 Ghax tweldikkom il-lum fil-belt ta' David, Salvatur, li hu Kristu l-Mulej.

12 U dan ikun ghelm għalikom; intom issibu t-tarbija mfisqija, mimduda f'max-tura.

13 U minnufi kien hemm ma' l-anglu kota' ta' qtajja tas-sema jfahħru 'l Alla, u jgħidu:

14 Glorya 'l Alla fl-aktar għoli, u fuq l-art sliem, rieda tajba lejn il-bnedenmin.

15 U gara, meta l-anglu telqu minn hdejjhom għal għos-sema, illi r-raghħajja bdew iġħidu lil xulxin: Ha m'morru issa sa Betlehem, u naraw dil-haġa li ġrat, u li l-Mulej għarrrafna.

16 U gew bil-ġaġla, u sabu 'l Marija, u 'l Gużepp, u t-tarbija mimduda fil-maxtura.

17 U malli rawha, habbru l-kliem li n-tqalihom fuq dik it-tarbija.

18 U dawk kollha li semgħuh stagħġebu b'dawk il-hwejjeg li qalulhom ir-raghħajja.

19 Imma Marija kienet iżżomm dan kollu, u taħseb fuqu f'galbha.

20 U r-raghħajja reġgħu lura, jigglorif-kaw u jfahħru 'l Alla għall-hwejjeg kollha li semgħu u raw, bħal ma ntqalihom.

21 U meta għad-dew tmint ijiem biex jagħmlu ċ-cirkonċiżjoni lit-tifel, semmewi GESU, kif kien imsemmi mill-anglu qabel ma tnissel fil-guf.

22 U meta l-jiem tal-purifikazzjoni tagħha skond il-ligi ta' Mosè għad-dew, ġibuñ Gerusalem, biex jippreżentawh lill-Mulej;

23 (Kif inhu miktub fil-ligi tal-Mulej: Kull tifel li jifta il-ġuf jissejjah imqaddes lill-Mulej;)

24 U biex joħro sagrifīċju kif jingħad fil-ligi tal-Mulej: Zewġ gamimiet, jew zewġ frieh tal-hamiem.

25 U, ara, kien hemm raġel f'Gerusalem, jismu Simghon, u dar-raġel kien ġust u tajeb, jistenna l-faraġ ta' Iżrael: u l-Ispirtu s-Santu kien fuqu.

26 U kien imgharrarf mill-Ispirtu s-Santu, li ma jaraġ il-mewt, qabel ma jara il-Kristu tal-Mulej.

27 U mnebbah mill-Ispirtu ġie fit-tempju: u meta l-ġenituri giebu t-tarbija Gesu, biex jaġħmlu kif kienet id-drawwa tal-ligi,

28 Hadu f'dirgħajh, u bierek 'l Alla, u qal:

29 Mulej, issa halli l-qaddej tiegħek imur fis-sliem, skond il-kelma tiegħek.

30 Ghax għajnejja raw is-salvazzjoni tiegħek,

31 Li int hejjet quddiem wiċċi il-popli kollha;

32 Dawl biex idawwal lill-Ġentili, u l-glorya ta' Iżrael il-poplu tiegħek.

33 U Gużepp u ommu stagħġebu b'dak li ntqal għalihi.

34 U berikkhom Simghon, u qal lil Marija ommu: Ara, dat-tfajjal imqiegħed għat-tigrif u l-qawmien ta' hafna f'Iżrael; u għal ghelm iż-żmiruh.

35 (Iva, sejf ukoll jinfidlek ruħek) biex jinkixfu l-hsibijiet ta' hafna qlab.

36 U kien hemm wahda Anna, profeta mara, bint Fanwel, tat-tribu t'Aser: din kienet imdaħħha fiż-żmien wisq, u kienet ghexx seba' snin ma' żewġha minn xbubitha;

37 U kienet armla ta' erbgħu u tmenin sena, u ma kenix titlaq mit-tempju, iżda taqdi 'l Alla lej nhar bis-sawm u t-talb.

38 U waslet dak il-hin u bdiet tfahhar ukoll 'l Alla, u tkellmet fuqu ma' dawk kollha li kienu jistennew il-fidwa ta' Ĝerusalem.

39 U meta għamlu l-hwejjeg kollha skond il-ligi tal-Mulej, reġgħu lura lejn il-Galilija, ghall-belt tagħhom ta' Nażaret.

40 U t-tfajjal kiber, u tqawwa fis-ispirtu, mimli bil-gherf: u l-grazzja t'Alla kienet fuqu.

41 Issa l-ġenituri tiegħu kienu jmorrū kull sena Gerusalem ghall-festa tal-ghid.

42 U meta kellu tħażżex il-sena, marru Gerusalem bhal ma kienet id-drawwa tal-festa.

43 U meta għad-dew dawk il-jiem, huma u ġejjin lura, it-tifel Gesu baqa' wara Gerusalem; u Gużepp u ommu ma kinux jaſu b'dan.

44 Iżda huma, billi minn għalihom kien ma' dawk li kienu magħhom, għamlu jum mixi; u fittxu qalb qrabathom u dawk li kienu jaħu fajhom.

45 U meta ma sabuhx, reġgħu lura lejn Gerusalem, ifittxu.

46 U gara, illi wara tlitt ijiem sabuh fit-tempju, bil-qiegħda f'nofs il-ghorrief, jis-magħhom, u jistaqsihom.

47 U dawk kollha li semgħuh stagħġebu bid-dehen u bit-twiegħibet tiegħu.

48 U kif rawħ, stagħġebu: u qaltlu ommu: Ibni, għax imxejt hekk magħna? ara, missierek u jien imgholliji konna nfittxu.

49 U qalilhom: Ghaliex fittixtun? ma tafux li jien għandi nkun fix-xogħol ta' Missieri?

50 U huma ma fehmux il-kelma li qalihom.

51 U niżel magħhom, u ġie f'Nażaret, u kien jisma' minnhom: iżda ommu kienet iż-żomm dal-klie'm kollu f'galbha.

52 U Gesu kiber fil-gherf u fit-tul, u fil-grazzja m'Alla u mal-bnedenmin.

3 Issa fis-sena hmistax tas-saltna ta' Tiberju Cesri, meta Ponzju Pilatu kien gvernatur tal-Lhudija, u Erodi tetrarka tal-Galilija, u Filippu, huh, tetrarka ta' l-Iturja u ta' l-inhawi ta' Trakonis, u Lisanja t-tetrarka ta' l-Abileni:

2 Fiz-żmien li Anna u Qajfa kienu l-qassisin il-kbar, kelmet il-Mulej giet għand Gwanni bin Zakkarija fid-deżer.

3 U gie fi-inhawi kollha tal-Gurdan, ixandar il-magħmudija ta' l-indiema ghall-mahfra tad-dnubiet;

4 Kif inhu miktub f'ktieb il-kliem ta' Isaija l-profeta, li jghid: Lehen ta' wieħed iħhaġġat fid-deżer: Heju triq il-Mulej, wittu l-mogħdijiet tieghu.

5 Kull wied jitmela, u kull muntanja u għolja jitnizzu; u l-mogħdijiet imghawgħa jsiru dritt, u t-toroq weghrija jitwittew;

6 U l-bnedmin kollha jaraw is-salvazzjoni t'Alla.

7 Imbagħad qal lill-ġemħha tan-nies li kienu jigu biex jitgħammdu minnu: Janis il-lifghat, minn wissiekom biex tarħbu mill-ghadab li ġej?

8 Aġħmlu mela frott li jixraq lill-indiema, u tibdewx tgħidu fikom infus-kom: Ghandna 'l Abraham b'missierna: għax nħidil kom, li jista' Alla minn dal-gebel iqajjem ulied 'l Abraham.

9 U issa wkoll il-mannara qiegħda ma' għerq is-siggar: għalhekk kull sigra li ma tagħmxil frott tajjeb tinqata', u tintafa' fin-nar.

10 U n-nies staqsewh, ighidu: Mela x'għandna nagħmlu?

11 Wiegeb u qalihom: Dak li għandu żewgt ilbiesi, ha jaġħi lil min m'għandux; u min għandu l-ikel, ha jaġħmel hekk ukoll.

12 Imbagħad gew ukoll xi publikani biex jitgħammdu, u qalulu: Mgħallek, x'għandna nagħmlu?

13 U qalihom: La tiħħdu hlas aktar minn dak li għandkom tieħdu.

14 U staqsewh ukoll is-suldati, billi qalū: U x'naghħmlu aħna? U qalihom: La tagħħmlu vjolenza fuq hadd, u lanqas tixlu falz lil hadd; u kunu kuntenti bil-hlas tagħhom.

15 U waqt li n-nies kienu jistennew, u kulhadd kien jahseb f'qalbu fuq Gwanni, jekk kienx il-Kristu, jew le;

16 Wiegeb Gwanni, iġħid lil kulhadd: Tassew jien nħammidkom bl-ilma; iż-żiġi wieħed aqwa minni, li ma jistħoqqlix inħollu l-qafla tal-qorq tieghu: hu jħammidkom bl-Ispirtu s-Santu u bin-nar:

17 Għandu l-midra tieghu f'idu, u jnaddaf tajjeb l-andar tieghu, u jiġma' l-qamh fil-maħżeen tieghu; imma t-tibex jaħarqu f'nar li ma jintefex.

18 U b'hafna hwejjeg oħra fit-twiddib tieghu kien ixandar l-evangelju lill-poplu.

19 Imma Erodi t-tetrarka, billi kien

imċansfar minnu minhabba Erodija mart hu Filippu, u minhabba l-hwejjeg hžiena kollha li Erodi kien għamel,

20 Zied dan ukoll fuq kollox, li ghalaq 'il Gwanni fil-habs.

21 Issa meta l-poplu kollu tħammed, għara illi Gesu tħammed ukoll, u hu u jitlob, infetah is-sema,

22 U nizel fuqu l-Ispirtu s-Santu għamla ta' għisem bħal hamiema, u leħen gie mis-sema, li qal: Int Ibni l-mahbub; bik nitghaxxaq.

23 U Gesu nnifsu, meta beda, kelle madwar tletin sena, u (kif kienu jaħsbu) li kien bin Gużepp, li kien bin Gheli,

24 Li kien bin Mattat, li kien bin Levi, li kien bin Melki, li kien bin Ganna, li kien bin Gużepp,

25 Li kien bin Mattatija, li kien bin Ghamos, li kien bin Nahum, li kien bin Għesli, li kien bin Naggaj,

26 Li kien bin Mahat, li kien bin Mattatija, li kien bin Simgħi, li kien bin Gużepp, li kien bin Guda,

27 Li kien bin Għonna, li kien bin Resa, li kien bin Zorobabel, li kien bin Saltiel, li kien bin Neri,

28 Li kien bin Melki, li kien bin Addi, li kien bin Kosam, li kien bin Elmodam, li kien bin Gher,

29 Li kien bin Gosè, li kien bin Eli-għeżer, li kien bin Gorim, li kien bin Mattat, li kien bin Levi,

30 Li kien bin Simghon, li kien bin Guda, li kien bin Gużepp, li kien bin Gonan, li kien bin Eljakim,

31 Li kien bin Melja, li kien bin Menan, li kien bin Mattata, li kien bin Natan, li kien bin David,

32 Li kien bin Gessi, li kien bin Ghobed, li kien bin Bogħaż, li kien bin Salmon, li kien bin Nahson,

33 Li kien bin Għamminadab, li kien bin Aram, li kien bin Hesrom, li kien bin Fares, li kien bin Guda,

34 Li kien bin Gakobb, li kien bin Izakk, li kien bin Abraham, li kien bin Terah, li kien bin Nahor,

35 Li kien bin Sarug, li kien bin Ragħu, li kien bin Faleg, li kien bin Għeber, li kien bin Sala,

36 Li kien bin Qajnan, li kien bin Arfaksad, li kien bin Sem, li kien bin Noe, li kien bin Lamek,

37 Li kien bin Metuselah, li kien bin Henok, li kien bin Jared, li kien bin Mahlalel, li kien bin Qajnan,

38 Li kien bin Enos, li kien bin Set, li kien bin Adam, li kien bin Alla.

4 U Gesu billi kien mjmli bl-Ispirtu s-Santu raga' lura mill-Gurdan, u kien meħud mill-Ispirtu fid-deżer,

2 U kien għal erbghin jum imġarrab mix-xitan. U ma kiel xejn f'dawk il-jiem: u meta għaddew, wara hadu l-ġu.

3 U x-xitan qallu: Jekk int l-İben t'Alla, ordna lil dil-ġebla ssir hobż.

4 U Gesù wiegħie, billi qal: Hu miktub, li mhux bil-hobż biss īgħix il-bniedem, iżda b'kull kelma t'Alla.

5 U x-xitan hadu fuq muntanja għolja, u wrieh is-saltniet kollha tad-din ja f'leħha ta' berqa.

6 U x-xitan qallu: Lilek nagħti dis-setgħa kollha, u l-glorja tagħha: għax lili kienet mogħiġja; u l-lil min irrid nagħtiha.

7 Jekk int mela taqħtini qima, tkun tiegħek kollha.

8 U wiegħeb Gesù, u qallu: Lura minni, Satana: għax hu miktub: Il-Mulej Alla tiegħek għandek tqim, u l-lu waħdu taqdi.

9 U hadu Gerusalem, u qiegħdu fuu il-quċċata tat-tempju, u qallu: Jekk int l-İben t'Alla, ixtehet minn hawn ghall-isfel:

10 Ghax hu miktub: Jordna l-angli tiegħu għalik, biex iharsuk:

11 U fuq idejhom jerfghuk, li ma taħbatx riglek ma' xi ġebla.

12 U Gesu wiegħeb, billi qallu: Intqal: Iġġarrabx il-Mulej Alla tiegħek.

13 U wara li x-xitan temm it-tiġrib kollu, warrab minnu għal xi żmien.

14 U Gesu fis-setgħa ta' l-Ispritu raġa' ġie l-Galilija: u hemm harġet ħbaru ma' dik in-nahha kollha.

15 U hu kien ighalliem fis-sinagogi tagħhom, imfahha minn kulħadd.

16 U ġie Nażaret, fejn kien imrobbi: u, kif kienet id-drawwa tiegħu, dahal fis-sinagoga nhar ta' Sibt, u qam biex jaqra.

17 U newlulu l-ktieb ta' Isaija l-profeta. U xhin fetah il-ktieb, sab hemm fejn hu miktub:

18 L-Ispritu tal-Mulej fuqi, għaliex hu dilikni biex inxandar l-evangelju lill-fogra; bagħatni biex infejjaq lil dawk ta' qalbhom maqsuma, biex inhabbar il-helsien lill-imjassrin, u nagħti d-dawl lill-ghomi; biex neħħes lill-imħakksin,

19 Biex inxandar is-sena milquġha mill-Mulej.

20 U għalaq il-ktieb, u tah lura lill-qaddej, u qaghad bil-qiegħda. U ghajnejn dawk kollha li kienu fis-sinagoga kienu mwahħħlin fi.

21 U beda jgħidilhom: Il-lum seħħet din l-iskrittura f'widnejkom.

22 U lkoll tawh xhieda, u stagħġibu bil-kiem ta' hlewwa li hareġ minn fommu. U qal: Dan mhux bin Gużepp?

23 U qalihom: Tassew intom tghiduli dal-qawl: Tabib, fejjaq lilek innifsek: kulma smajna li għamilt f'Kafarnahum, aghħmlu hawn ukoll f'pajjiżek.

24 U qal: Nghidilkom is-sewwa: Ebda profeta mhu milquġħ f'pajjiżu.

25 Iżda nghidilkom is-sewwa, hafna romol kienu f'Iżrael fi żmien Elija, meta s-sema kien magħluq għal tliet snin u sitt xhur, u meta waqa' għaks fuq il-pajjiż kollu;

26 Imma għand ebda waħda minnhom ma kien mibghut Elija, hliel f'Sarepta, belt ta' Sidon, għand waħda mara li kienet arrma.

27 U hafna mgħiddma kienu f'Iżrael fi żmien Eliżew il-profeta; u hadd minnhom ma ndaf, hliel Nagħman is-Sirjan.

28 U dawk kollha li kienu fis-sinagoga, malli semgħu dawn il-hwejjeg, imtlew bil-ġħadab,

29 U qamu, u keċċewħ barra mill-belt, u hadu sa xifer il-gholja li fuqha bel-thom kienet mibnija, biex jitfghuh għal rasu 'i isfel.

30 Iżda hu għadda minn nofshom, u baqa' sejjjer,

31 U niżel f'Kafarnahum, belt tal-Galilija, u kien ighallimhom nhar ta' Sibt.

32 U stagħġibu bit-tagħlim tiegħu: għax kellemtu kienet bis-setgħa.

33 U fis-sinagoga kien hemm raġel, li kellel spirtu ta' xitan imnigħġes, li għajjal b'leħen qawwi,

34 Billi qal: Hallina; x'għandna naqsmu miegħek, o Gesu ta' Nażaret? gejt teqrider? Naf min int; il-Qaddis t'Alla.

35 U Gesu Ċanfru, billi qal: Iskot, u ohrog minnu. U wara li x-xitan tefgħu finnof, hareġ minnu, u ma weġġħħux.

36 U kollha stagħġibu, u tkellmu bejnethom, iġħidu: X'kelma hi din! għax bis-setgħa u l-qawwa jordna l-Ispriti mnigħġsa, u johorgu.

37 U xterdet ħbaru f'kull naha ta' dawk l-inħawi.

38 U qam, u hateg mis-sinagoga, u dahal f'dar Xmun. U hmiet Xmun kienet miżmuma b'deni kbir; u talbu għaliha.

39 U resaq fuqha, u Ċanfar id-deni; u d-deni tħażqa: u minnufi qedet u daret bihom.

40 Issa xħin ix-xemx kienet nieżla, dawk kollha li kellhom kull xorta ta' mard ġibuhomlu; u qiegħed idejh fuu kull wieħed minnhom, u fejjaqhom.

41 U harġu wkoll xjaten minn hafna, iġħajtu, u jgħidu: Int Kristu l-İben t'Alla U hu u Ċanfarhom, ma halliehomx jit-kellmu: għax huma kienu jafu li hu Kristu.

42 U malli seħħet, telaq u mar f'post deżer: u n-nies kienu jfittxu, u gew għandu, u żammewħ, biex ma jitlaqx minnhom.

43 U qalihom: Jahtiegli nxandar is-saltna t'Alla lil bliest ohra wkoll: għax għal dan jien mibghut.

44 U xandar fis-sinagogi tal-Galilija.

5 U ġara, waqt li n-nies kienet tross mieghu biex tisma' l-kelma t'Alla, illi kien wieqaf hdejn il-bhajra ta' Gennesaret,

2 U ra żewġ dghajjes weqfin hdejn il-bhajra: imma s-sajjeda kienet telqu minn-hom, u kienu jaħslu x-xbieki tagħhom.

3 U tala' f-wahda mid-dghajjes, li kienet ta' Xmun, u talbu biex jaqla' ftit il-barra mill-art. U qagħad bil-qiegħda, u għallek lin-nies mid-dghajsa.

4 Issa meta waqaf jitkellem, qal lil Xmun: Itfa' l-barra, u itfghu x-xbieki tagħkom għas-sajd.

5 U Xmun wiegħeb, billi qallu: Mgħalem, hdidna l-lejl kollu, u ma qbadna xejn: iżda fuq il-kelma tiegħek inniżżejj ix-xbiek.

6 U wara li għamlu hekk, qabdu kotrak b'kira ta' hit: u x-xbieki tagħhom inqasam.

7 U ghainlu sinjal lill-ixirk tagħhom, li kien fid-dghajsa l-ohra, biex jiġu jighinu-hom. U gew, u mlew iż-żewġ dghajjes, hekk li kienu sa jeħerqu.

8 Malli ra dan, Xmun Pietru xtehet f'riglejnej Gesù jghid: Tbiegħed minni; għax jien raġel midneb, o Mulej.

9 Ghax kien imħaggieb, hu u dawk kolha li kienu mieghu, bil-qabda hut li kienu qabdu:

10 U hekk ukoll kien Ġakbu, u Gwanni, ulied Žebbedew li kienu jixirk ta' Xmun. U Gesù qal 'il Xmun: La tibżax; minn issa 'il quddiem taqbad il-bniedmin.

11 U wara li ġibdu d-dghajjes tagħhom l-art, telqu kollox, u marru warajh.

12 U ġara, meta kien f-wahda mill-iblet, illi kien hemm raġel mimli kollu ġdiem: li hekk kif ra 'l Gesù xtehet wiċċu fl-art, u talbu, billi qal: Mulej, jekk trid, tista' tnaddafni.

13 U medd idu, u messu, hu u jghid: Irrid: kun imnaddaf. U minnufiż il-gdiem għab minnu.

14 U wissieħ li ma jghid lil hadd: iżda mur, uri ruhek lill-qassis, u offri għat-tindif tiegħek, bħal ma ordna Mosè, b'xhieda għalihom.

15 Iżda ġera aktar il-klie'm fuqu: u qtajja kbar ta' nies kienu jiġu biex ji-simghu, u jitfejqu mill-mardijiet tagħhom.

16 U mar fid-deżer, u qagħad jitlob.

17 U ġara darba wahda, hu u ġħallek, illi kien hemm bil-qiegħda xi Fariżej u mghallmin tal-ligi, li kienu gew minn kull belt tal-Galilija, u l-Lhudija, u Gerusalem: u l-qawwa tal-Mulej kienet hemm biex tfejjaqhom.

18 U, ara, xi rgiel ġiebu fuq saqqu raġel paralitiku: bdew ifi tħixxu mezz kif idahħlu gewwa, u jiegħdu quddiemu.

19 U billi ma setgħux isibu minn fejn idahħlu minhabba l-ġemgħa tan-nies, telgħu fuq il-bejt, u niżżluh minn bejn ix-xorok bis-saqqu tiegħu fin-nofs quddiem Gesù.

20 U kif ra l-fidi tagħhom, qallu: Raġel, dnubietek mahfura.

21 U l-iskribi u l-Fariżej bdew jahsbu, u jghidu: Min hu dan li qiegħed jitkellem id-dagħha? min jista' jaħfer id-dnubiet, hliex Alla waħdu?

22 Iżda xhin Gesù għaraf hsibbijiethom, wiegħeb, billi qalilhom: X'intom tghidu f'qalbkom?

23 X'inhu l-ehħef, tħid: Dnubietek jinħafrulek; jew tħid: Qum u imxi?

24 Iżda biex tkunu tafu li Bin il-bniedem għandu s-setgħa fuq l-art biex jaħfer id-dnubiet (qal lill-paralitiku:) Qiegħed nghidlek: Qum, u arfa' s-saqqu tiegħek, u mur f'darek.

25 U minnufiż qam quddiemhom, u rafa' dak li fuqu kien mixhut, u telaq lejn daru, ifahħar 'l-Alla.

26 U kollha stagħġibu, u fahħru 'l-Alla, u mimlijiż bil-biża', kienu jghidu: Rajna hwejjeg tal-ġħaqeb illum.

27 U wara dawn il-hwejjeg hareġ, u ra publikan, jismu Levi, bil-qiegħda quddiem il-bank tat-taxxi, u qallu: Ejja warajja.

28 U dak telaq kollox, qam, u mar warajh.

29 U Levi għamillu festa kbira f'daru: u kien hemm gemgħa kbira ta' publikani, u ta' ohra jen li kienu fuq il-mejda magħhom.

30 Imma l-iskribi tagħhom u l-Fariżej bdew igergru kontra d-dixxipli tiegħu, billi jghidu: Għaliex tieklu u tixorbu mal-publikani u l-midinbin?

31 U Gesù wiegħeb, qalilhom: Dawk li huma b'sħaħħithom m'għandhomx bżonn ta' tabib; iżda dawk li huma morda.

32 Ma ġejtx insejjah in-nies sewwa, iżda l-midinbin għall-indiema.

33 U qalulu: Għaliex id-dixxipli ta' Gwanni jsumu ta' sikkut, u jagħmlu t-talb, u l-istess ukoll id-dixxipli tal-Fariżej; iżda tiegħek jekku u jixorbu?

34 U qalilhom: Tistgħu intom iġġieghlu lill-haddara jsumu, meta l-gharūs qiegħed magħhom?

35 Iżda jiġu l-jiem, meta jitteħħid il-ġħarbus, imbagħad isumu f'dawk il-jiem.

36 U qalilhom ukoll parabbla: Hadd ma jagħmel roqħha minn libsa ġdidha fuq libsa qadima; għażi inkella l-ġdidha tagħmel tiċċiġta, u r-roqħha li ttieħdet mill-ġdidha ma taqbilu mal-qadima.

37 U hadd ma jiqiegħed inbid ġdid fi flexxen tal-ġild qodma, inkella l-inbid il-ġdid jifqa' l-fliekk, u jixxerred, u l-fliekk jintilfu;

38 Iżda nbid ġdid għandu jitqiegħed fi ġluđ godda; u t-tnejn ma jintilfux.

39 Hadd ukoll wara li jkun xorob inbid qadim, minnufiż jixtieq il-ġdid; għax iġħid: Il-qadim ahjar.

6 U ġara fit-tieni Sibt wara l-ewwel, illi kien għaddej minn qalb l-egħlieqi tal-qamħ, u d-dixxipli tieghu qatħgu z-żbul, u kielu, wara li farrkuhom b'idejhom.

2 U x'uhud mill-Fariżej qalulhom: Ghaliex qeqħid tagħmlu dak li ma jiswiex tagħmlu nhar ta' Sibt?

3 U wieġeb Gesù, billi qal: Ma qrajtux għalanqas x'għamel David, meta hadu l-ġu, hu u dawk li kienu mieghu;

4 Kif dahal fid-dar t'Alla, u ha u kiel il-hobz imqiegħed quddiem il-Mulej, li ma kienx jsisa minn jekkul hlief il-qassissin biss, u ta wkoll lil dawk li kienu mieghu?

5 U qalilhom: Li Bin il-bnedmin hu sid is-Sibt ukoll.

6 U ġara wkoll f'Sibt iehor, illi dahal fis-sinagogha u għallem: u kien hemm raġel b'ido l-leminja niexfa.

7 U l-iskribi u l-Fariżej kienu ghassa tieghu, jekk ifejjaqx nhar ta' Sibt; biex isibu fuqieq jixluh.

8 Iżda hu kien jaf hsibijiethom, u qal lir-raġel li kellu idu niexfa: Qum, u għoqod fin-nofs. U dak qam u qagħad bil-wieqa.

9 Imbagħad Gesù qalilhom: Nistaqsim kom haġa: Jiswa tagħmel qed nhar ta' Sibt, jew tagħmel id-den? issalva hajja, jew teqridha?

10 U tafa' harṣa madwarhom il-koll, u qal lir-raġel: Midd idek. U dak għamel hekk: u reġgħet idu ssahħet bħall-ohra.

11 U huma mtlew bil-qilla; u, bdew jithaddtu bejniethom x'aż-żgħiġi 'l-Gesù.

12 U ġara f'dawk il-jiem, illi hareg lejn muntanja biex jitlob, u ghadda l-lejl kollu jitlob 'l-Alla.

13 U malli sebah, sejjah id-dixxipli tieghu lejh: u għażżeł tna x minnhom, li wkoll semmiegħhom apostoli;

14 Xmun (li semmiegħ ukoll Pietru) u Indri hu, u Gakbu u Ģwanni, Filippu u Bartilmew,

15 Mattew u Tumas, Gakbu bin Alfew, u Xmun li jghidni Żelote,

16 U Ĝuda hu Gakbu, u Ĝuda Iskarjota, li kien ukoll tradituri.

17 U niżel magħhom, u waqaf fil-witja, hu u l-ġemgħa tad-dixxipli tieghu, u kotrak kbira ta' nies mil-Lhudja kollha u Ĝerusalem, u mix-xtajtja ta' Tir u Sidon, li ġew jisimghuh, u biex ifiequ mill-mardijiet tagħhom;

18 U dawk li kienu mhabbtin bl-ispiri mniġġsa: u kienu mfejqqin.

19 U l-ġemgħa kollha tan-nies kienet tfitteżx illi tmissu: ghax qawwa kienet toħroġ minnu, u tfejjaqhom il-koll.

20 U rafa' ghajnejh lejn id-dixxipli tieghu, u qal: Imberkin intom il-foqra: ghax tagħkom hi s-saltna t'Alla.

21 Imberkin intom li issa bil-ġu: ghax tkunu mxebbgħin. Imberkin intom li issa tibku: ghax għad tidħku.

22 Imberkin intom, meta jobogħdukom il-bnedmin, u meta jiġi minn iċċu minn magħhom, u jċānfrukom, u jarmu isim-kom bhala hażin, minħabba Bin il-bnediem.

23 Ifirħu f'dak il-jum, u aqbżu bil-ferħ: ghax, ara, hla skom kbir fis-sema: ghax l-istess għamlu missirijietħom lill-profeti.

24 Iżda jaħasra għalikom, ja għonja! għażu hadtu l-faraġ tagħkom.

25 Jaħasra għalikom intom li issa mxebbgħin! ghax tkunu bil-ġu. Hażin għalikom intom li issa tidħku! Ghax għad tolfqu u tibku.

26 Jaħasra għalikom, meta l-bnedmin kollha jitkellmu tajjeb fuqkom! ghax hekk ukoll għamlu missirijietħom lill-profeti foloz.

27 Iżda jien nghid lilkom li qeqħid tisimghu: Hobbu l-egħdewwa tagħkom, għamlu l-ġid lil dawk li jobogħdukom,

28 Bierku lil dawk li jishtukom, u ittolu għal dawk li jżeġbilhukom.

29 U lil min jaġħtki daqqat ta' harta fuq haddek, dawwarlu l-iehor ukoll; u min jehodlok il-mantar, la tħiħadlux jehodlok il-labsa wkoll.

30 Lil kull min jitlobok, aqgħihi; u min jehodlok hwejxek tarġax titlobhomlu.

31 Kif tridu li l-bnedmin jagħmlulkom, hekk aqħġiha lillhom.

32 Ghax jekk thobbu lil min iħobbkom, xi hlas għandkom? ghax il-midinbin ukoll iħobbu lil dawk li jħobbuhom.

33 U jekk tagħmlu l-ġid lil dawk li jaġħmlulkom il-għadha, xi hlas haqqkom? ghax il-midinbin ukoll jisilfu lill-midinbin, biex jerġgħu jieħdu daqshekk iehor.

34 U jekk tisilfu lil dawk li minnha tittamaw li tieħdu, xi hlas haqqkom? ghax il-midinbin ukoll jisilfu lill-midinbin, biex jerġgħu jieħdu daqshekk iehor.

35 Imma hobbu lill-egħdewwa tagħkom, u aqħħiha l-ġid, u isilfu, bla tittamaw għal xejn iż-żejjed; u l-hlas tagħkom ikun kbir, u tkunu wlied Alla l-Għoli: ghax hu twajjeb ma' dawk ta' qalbhom iebsa, u mal-hžiena.

36 Kunu mela hanina, bħalma Missier-kom hu wkoll hanin.

37 La tagħmlux haqq, u ma jsirx haqq minnkom; la tikkundannawx, u ma tkunux ikkundannati: ahftru, u tinhafru:

38 Agħtu, u jingħatal-kom; kejji tajjeb, marsus, u mheżżez, u mfawwar, jaġħtu-kom il-bnedmin fi ħdankom. Ghax bl-istess kejji li tkejju, jargħa jkun imkejjel lillkom.

39 U qalilhom parabbla: Jista' aghħma imexxi aghħma? ma jaqgħux it-tnejn fil-hofra?

40 Id-dixxipli mhux fuq l-imghallem tieghu: iż-żda kull min ikun perfett ikun bħall-imghallem tieghu.

41 U ghax tara s-sifja li hemm f'għajnej

huk, u ma tarax it-travu li hemm f'ghajnek stess?

42 Jew kif tista' tghid lil huk: Hi, ha naqlaghlek is-sifja li hemm f'ghajnek, meta int ma tarax it-travu li hemm f'ghajnek stess? Ja ipokrita, aqla' l-ewwel it-travu minn ghajnejk, imbagħad tara tajjeb biex taqla' s-sifja minn ghajn huk.

43 Ghax sigra tajba ma tagħmlx frott hazin; lanqas tagħmel frott tajjeb sigra hazina.

44 Ghax kull siġra tingħaraf minn frottha. Ghax mix-xewk il-bnedmin ma jiġbrux tin, lanqas mill-gholliq ma jiġbru għeneb.

45 Bniedem tajjeb mill-hażna tajba ta' qalbu johrog dak li hu tajjeb; u bniedem hażin mill-hażna hażina ta' qalbu johrog dak li hu hażin; ghax mill-milja tal-qalb jitkellem fommu.

46 U għaliex issejhuli: Mulej, Mulej, u ma tagħmlux dak li nħid?

47 Kull min jiġi leija, u jisma' kliemi, u jagħmilhom, nurikom lil min jixbah:

48 Jixbah lil raġel li bena dar, u haffer i'sfel, u qiegħed is-sisien fuq il-blat: u meta tala' l-ilma, il-wied habat bil-qawwa ma' dik id-dar, u ma satax iqanqalha: ghax kienet mibniha fuq blata.

49 Iżda min jisma', u ma jagħmilx, hu bhal raġel li bena dar fuq l-art bla sisien; li l-wied habat fuqha bil-qawwa, u malajr waqqhet; u kbira kienet it-tiġriża ta' dik id-dar.

7 Issa kif temm kliemu kollu sejn jisimghuh in-nies, dahal Kafarnahum.

2 U wieħed qaddej ta' centurjun, li kien ghaziż għaliex, kien marid, u sa jidu.

3 U malli sama' b'Gesù, bagħatlu x-xju tal-Lhud, jitolhu biex jiġi jfjejaqlu l-qaddej.

4 U xhin ġew għand Gesù, talbuh bil-herqa, iħiġi: Jistħoqqu li tagħmillu dan:

5 Ghax ihobb il-ġensna, u bnbilna sinagoga.

6 Imbagħad Gesù mar magħhom. U meta ma kienx bghid mid-dar, iċ-ċenturjun bagħatlu xi ħbieb iħiġidulu: Mulej, tqoġħid tħabat: ghax ma jistħoqqix illi tħidol taht is-saqaf tiegħi:

7 Għalhekk deherli li lanqas ma kien jixraqli niġi għandek: iżda għid kelma wahda, u l-qaddej tiegħi jfīq.

8 Ghax jien ukoll bniedem li ninsab taht is-setgħa, u għandi taht idejja suldati, u nħid lil wieħed: Mur, u hu jmur; u lil iehor: Ejja, u hu jiġi; u lill-qaddej tiegħi: Aghmel dan, u hu jaġħmlu.

9 U malli sama' dan, Gesù stagħġeb bih, u dar, u qal lin-nies li kienet miexja warajh: Ngħidilkom li ma sibtx fid-hekka kbira, le, lanqas f'Iżrael.

10 Xhin reġgħu lura d-dar, dawk li

kienu mibgħutin sabu l-qaddej li kien marid imfejjaq.

11 U għara l-ġħada, illi mar f'belt ji-simha Najin; u marru miegħu hafna mid-dixxipli tiegħu, u bosta nies.

12 Issa kif qorob lejn bieb il-belt, ara, kien qiegħed jingarr wieħed mejjet, iben wahdieni t'ommu, u hi kienet armla: u kien hemm hafna nies tal-belt magħha.

13 U malli l-Mulej raha, kellu hniena minnha, u qalilha: La tibkix.

14 U resaq u mess it-tebut: u dawk li kienu jerfghu waqfu. U qal: Żaghżugh, jien nħidlik: Qum.

15 U l-mejjet qam, u beda jitkellem. U tah lil ommu.

16 U qabadhom il-biża' lkoll: u bdew jigglorifikaw 'l Alla, billi jgħidu: Deher fostna profeta kbir; u: Alla żar lill-poplu tiegħu.

17 U din l-ahħbar fuqu xterdet mal-Lhudija kollha, u fl-art kollha ta' l-inħawi.

18 U d-dixxipli ta' Ģwanni qalulu b'dawn il-hwejjeg.

19 U Ģwanni sejjah lejh tnejn mid-dixxipli tiegħu, u bagħathom għand Gesù jgħidu: Inti dak li għandu jigi, jew nistennew iehor?

20 Xhin l-irġiel waslu għandu, qalu: Ģwanni l-Battista bagħatna nistaqsuk: Inti dak li għandu jigi? Jew nistennew iehor?

21 U dak il-hin stess fejjaq hafna mill-mardijiet tagħhom u flagħelli, u spirti ħiżiena; u hafna li kienu qiegħi tgħomja tahom id-dawl.

22 Imbagħad Gesù wieġeb, qalilhom: Morru, u għidu 'l Ģwanni dak li rajtu u smajtu; kif il-ghomja jaraw, iz-zopop jixmu, l-imġiddmin jitnaddfu, it-torox jisimghu, il-mejtin iqumu, u l-evangelju mxandar lill-foqra.

23 U mbierek kull minn ja jitfixx kıl minhabba fija.

24 U wara li telqu l-messaggier ta' Ģwanni, beda jgħid lill-poplu fuq Ģwanni: Xi hrīgu taraw fid-deżer? Qasba mxejra mar-riħ?

25 Imma xi hrīgu taraw? Raġel liebes ilbies artab? Ara, dawk li huma mlibbsin sabiħ, u iġħixu mfissdin, qiegħdin fil-palazzi tas-slaten.

26 Imma xi hrīgu taraw? Profeta? Iva, ngħidilkom, u wisq iżżejjed minn profeta.

27 Dan hu dak, li fuqu nkiteb: Ara, jien nibgħat il-messaggier tiegħi quddiem wiċċek, li jhejjji triqtek quddiemek.

28 Ghax jien ngħidilkom: Fost dawk li huma mweldin min-nisa m'hemm ebda profeta akbar minn Ģwanni l-Battista: iżda dak li hu l-iż-żgħar fis-saltnej t'Alla hu akbar minnu.

29 U l-poplu kollu li semgħu, u l-publi-

kani, iġġustifikaw 'l Alla, billi tgħammdu bil-magħmudija ta' Ģwanni.

30 Imma l-Fariżej u l-ghorrief tal-ligi, li ma tgħammdux minnu, ma laqgħux bi hsara tagħhom infuhsom ir-rieda t'Alla.

31 U l-Mulej qal: Ma' min mela nxebah lin-nies ta' dan in-nisel? u lil min jixbxu?

32 Huuha bħat-tfal li joqogħdu bil-qiegħda fil-misrah, u jghajtu lil xulxin, u jghidu: Daqqnejielkom il-flawt, u ma żfintux: newwahnielkom, u ma bkejtux.

33 Ghax gie Ģwanni l-Battista, la jekkol hobż u la jixrob inbid; u tghidu: Għandu xitan.

34 Bin il-bniedem gie jekkol u jixrob; u tghidu: Ara, bniedem wikkien u xarrab l-inbid, habib tal-publikani u talmidinbin!

35 Imma l-għerf hu iġġustifikat minn uliedu kollha.

36 U wieħed mill-Fariżej xtaqu jekkol miegħu. U dahal fid-dar tal-Fariżew, u qaghad fuq il-mejda.

37 U, ara, mara li kienet fil-belt, u li kienet midinba, malli għarset li Ġesu kien qiegħed fuq il-mejda f'dar il-Fariżew, giebet vażett ta' l-alabastru biż-żejt tal-fwieha.

38 U qaghdet f'rīglejħ warajh tibki, u b'diet ix-xarrablu rīglejħ bid-dmugħ, u meshithom lu b'xagħar rasha, u bisitlu rīglejħ, u dilkithomlu biż-żejt tal-fwieha.

39 Issa meta ra dan il-Fariżew li stiednu, qal fih innihsu: Dan il-bniedem, kieku kien profeta, kien ikun jaf min hi u x'inhi l-mara li qiegħda tmissu: għax hi midinba.

40 U Gesu wiegħeb, billi qallu: Xmun, għandi xi nghidlek. U hu qal: Mghallek, qħid.

41 Kien hemm wieħed li jislef il-flus li kelleu zewġ midjunin: wieħed kellu jaġħi hames mitt dinier, u l-ieħor hamsin.

42 U meta ma kellhom xejn biex iħallsu, hafrilhom bil-qalb it-tnejn. Ghidli mela, min ihobbu l-aktar?

43 Wieġeb Xmun, u qal: Nahseb li dak, li hafrilu l-iż-żejjed. U qallu: Hsibt sewwa.

44 U dar lejn il-mara, u qal 'il Xmun: Tara dil-mara? Dħalt f'darek, u ilma għal rīglejja ma tajtnix: imma din haslitli rīglejja bid-dmugħ, u meshithom b'xagħar rasha.

45 Bewsa ma tajtnix: iż-żda dil-mara minn xhix dhalt ma waqfitx tħusli rīglejja.

46 Biż-żejt ma dliktlix rasi; imma dil-mara dilkittli rīglejja biż-żejt tal-fwieha.

47 Għalhekk nghidlek: Dnubietha, li huma hafna, huma mahfura; għax habbet hafna: iż-żda lil min jinhafirlu ftit, dan ftit iħobb.

48 U qalilha: Dnubietek mahfura.

49 U dawk li kienu fuq il-mejda miegħu

bdew iġħidu fihom infuhsom: Min hu dan li jaħser id-dnubiet ukoll?

50 U qal lill-mara: Il-fidi tiegħek salva-tek; mur bis-sliem.

8 U għara wara, illi mar f'kull belt u rahal, ixandar u jniedi l-bxara sabiha tas-saltna t'Alla; u miegħu kienu t-tnejn,

2 U xi nisa, li kienu mfsejja minn spirti ħażien u mardijiet, Marija jghidulha Mad-dalena, li minnha kienu hargu seba' xjaten,

3 U Ģwanna mart Huża li kien jieħu hsieb dar Erodi, u Susanna, u hafna oħra, li kienu jaħsbu għaliex minn ġidhom.

4 U xhin ngemgħet hafna nies, u għiet għandu mill-ibljet kollha, hu tkellem b'parabbla:

5 Wieħed li jiżra' hareġ jiżra' z-żerriegħa tiegħu: u hu u jiżra', xi żerġħat waqgħu mal-ġenb tat-triq; u rtifsu, u belghuhom it-tjur ta' l-ajru.

6 U oħra jnwa waqgħu fuq blata; u malli nibtu, nixfu, għax ma kellhomx tira.

7 U oħra jnwa waqgħu qalb ix-xewk; u x-xewk kiber magħħom, u ħanaqhom.

8 U oħra jnwa waqgħu fuq art tajba, u kibru, u għamlu frott għal mitt darba. U kif qal dan, ghajjat: Min għandu widnej biex jisma', ha jisma'.

9 U d-dixxipli tiegħi staqsewh, billi qal: Xi tkun dil-parabbla?

10 U qal: Lilkom mogħi li tagħrif lu misterji tas-saltna t'Alla: iż-żda lill-oħra jnwa bil-parabbi; biex huma u jaraw, ma jaraw; u huma u jisimghu, ma jifhmux.

11 Issa l-parabbla hija din: iż-żerriegħa hi l-kelma t'Alla.

12 Dawk ta' mal-ġenb tat-triq huma dawk li jisimghu; imbagħad jiġi x-xitan, u jieħu l-kelma minn qalbhom, li ma jmor-ru jemmnu u jsalvaw.

13 Dawk ta' fuq il-blat huma dawk li meta jisimghu, jilqgħu l-kelma bil-ferħ; u dawn m'għandhomx egruq; li jemmnu għal xi żmien, u f'waqt it-tigħrib jaqgħu.

14 U dawk li waqgħu qalb ix-xewk huma dawk, li meta semgħu, telqu, u nhanqu mill-hsibbijiet u mill-ghana u mill-pjaċċi ta' dil-hajja, u ma jwasslux frott sas-sajran.

15 Imma dawk ta' fuq art tajba huma dawk, li b'qalb onesta u tajba, jisimghu l-kelma, u jżommuha, u jaġħmlu l-frott bis-sabar.

16 Ebda bniedem, meta jixxgħel xemgħha, ma jgħattiha b'xi haga, jew iqiegħdha taħt sodda; iż-żda jiqiegħdha fuq il-għandli, biex dawk li jidħlu jaraw id-dawl.

17 Ghax xejn mhu mohbi, li ma jinkixi; lanqas xejn mohbi, li ma jingħarafex u jiġi fil-berah.

18 Araw mela kif tisimghu: għax min għandu, jingħatalu; u min m'għandux,

jittehidlu mqar dak li minn ghalib
ghandu.

19 Imbaghad gew fejnu ommu u hutu,
u ma setghux jaslu sa hdejh minhabba
l-ġemgħa tan-nies.

20 U x'uhud qalulu: Ommok u hutek
qegħidin barra, u jixtiequ jaraw.

21 U wiegħeb, u qalilhom: Ommi u huti
huma dawk li jisimghu l-kelma t'Alla, u
jagħmluha.

22 Issa ġara f-wieħed minn dawk il-
jiem, li tala' fuq dghajsa mad-dixxipli
tieghu, u qalilhom: Ej jew ingħaddu għan-
naha l-oħra tal-bhajra. U qalghu l-barra.

23 Imma huma u sejrin raqad: u waqa'
fuq il-bhajra riefnu riħ; u mtlew bl-ilma, u
kienet sejrin jintiflu.

24 U resu lejh, u qajmu, billi qalu:
Mgħallek, mgħallek, initlufin ahna. Im-
bagħad qam, u ċanfar ir-riħ, u t-tahbit ta'
l-ilma: u huma waqfu, u sar bnazzi.

25 U qalilhom: Fejn hi l-fidi tagħkom?
U billi beżgħu, stagħġbu u qalu wieħed lil
ieħor: Xi bniedem hu dan! ghax hu jordna
wkoll l-irjiex u l-ilma, u jisimghu minnu.

26 U waslu fl-art tal-Gerasin, li hi
biswist il-Galilija.

27 U xhin nizel l-art, iltaqa' mieghu
barra mill-belt wieħed ragħel, li kelleu
x-xjaten minn żmien twil, u la kien jilbes
hwejjeg, u lanqas kien joqghod f'ebda dar,
imma fl-oqbra.

28 Malli ra 'l-Ġesù. ghajjat, u xteħet
quddiemu, u qal b'leħen qawwi: X'hemm
bejni u bejnek, Ġesù, Bin Alla l-Għoli?
Nitobok, illi ma tahqarnix.

29 (Għax hu ikkmandu l-ispirtu mniġ-
ġes biex johrog mir-ragħel. Ghax bosta
drabi kien qabdu: u kien miżum marbut
bil-ktajjen u bil-qjud; u kien iqatta' l-irbit,
u kien misjuq mix-xitan fid-deżert.)

30 U ġesù stasgieh, billi qallu: X'jis-
mek? U dak wiegħeb: Leġġun: ghax hafna
xjaten kienu dahlu fib.

31 U talbuu biex ma jżeġ ġeġiħilhomx
imorrū fl-abbissi.

32 Issa kien hemm merħla ta' hafna
hnieżer jirghaw fuq il-muntanja: u talbuu
biex iħallihom jidħlu fihom. U halleyhom.

33 U x-xjaten hargu mbaghad mir-
ragħel, u dahlu fil-hnieżer: u l-merħla
nsefħet bil-herra 'l-isfel mill-irdum għall-
bhajra, u fgaw.

34 Xhin dawk li kienu jirghawhom raw
x-ġara, harbu, u marru u qalu dan fil-belt,
u fl-irħula.

35 Imbagħad hargu jaraw x-ġara; u
gew fejn ġesù, u sabu r-ragħel, li minnu
x-xjaten kienu hargu, bil-qiegħda f'rigejnej
Ġesù, liebes, u mohħu f'lōku: u beżgħu.

36 Dawk ukoll li raw dan qalulhom kif
dak li kellew x-xjaten kien fieq.

37 Imbagħad in-nies kollha ta' l-idwar
tal-Ġerasin talbuu biex jitbieghed minn-

hom; ghax kien qabadhom biża' kbir: u
hu tala' fuq id-dghajsa, u raġa' lura.

38 Issa r-raġel li minnu kienu hargu
x-xjaten talbu bil-hniena biex jibqa'
mieghu: iżda ġesu bagħtu, billi qallu:

39 Arġa' mur darek, u xandar kemm
hwejjeg kbar għamillek Alla. U dak telaq,
u xandar mal-belt kollha kemm hwejjeg
kbar għamillu ġesu.

40 U ġara, x'hin ġesu raġa' lura, illi
l-poplu laqgħu bil-qalb: ghax kulhadd
kien jistennieh.

41 U, ara, gie raġel jismu ġajru, li kien
kap tas-sinagoga: u xteħet f'rigejnej ġesu,
u talbu biex jidħol f'daru:

42 Ghax kelleu tifla wahda biss, ta' xi
tnax-il sena, u kienet qiegħda tmut. Iżda
hu sejjer in-nies rassitu.

43 U wahda mara li kienet ilha tbat
tnax-il sena minn telf ta' demm, u li kienet
nefġet fit-tobba għidha kollu, u ma setgħet
tieffjaq minn hadd,

44 Giet warajh, u messet tarf libstu; u
minnufiħi waqfet it-snixxija ta' demmha.

45 U ġesu qal: Min messni? Meta
kulhadd ċahad, qal Pietru u dawk li kienu
mieghu: Mġħallek, il-ġemgħa tan-nies
tiffolla madwarek u trossok, u int tħid:
Min messni?

46 U ġesu qal: Xi hadd messni: ghax
naħi li qawwa harġet minni.

47 U xhin rat il-mara li nkifet, resqet
imriegħda, u xteħtet quddiemu, u gharrfitu
quddiem il-poplu kollu l-ghala messitu, u
kif fieqq f'daqqa.

48 U qalilha: Binti, ifrah: il-fidi tiegħek
fejjeqtek: mur bis-sliemi.

49 Kif kien ghadu jitkellem, gie wieħed
mingħand il-kap tas-sinagoga jghidlu:
Bintek mietet: thabbatx lill-Imġħallek.

50 Iżda xhin ġesu sama' dan, wiegħbu,
qallu: La tibżax: biss emmen, u hi tħiq.

51 U xhin wasal id-dar, ma halla lill
hadd minn jidħol mieghu, hlej 'il Pietru, u
'i Gakbu, u 'i Gwanni, u 'i missier it-tifla u
l-ommha.

52 U kollha bkew, u thassruha: iżda hu
qal: La tibkux; mhix mejta, iżda rieqda.

53 U bdew jidħku bih, billi kienu jaſu
li mietet.

54 U għażiġ hal jidher ġoġi kollha, u
qabda minn idha, u ghajjat: Tifla, qum.

55 U l-ispirtu tagħha raġa' gie, u hi
qamet minnufiħi: u ordna li jtuha tiekol.

56 U l-ġenituri tagħha stagħġib: iżda
hu wissiehom biex ma jighidu lill hadd dak
li kien ġara.

9 Imbagħad sejjah lit-tanax-il dixxipli
tieghu flimkien, u tahom il-qawwa u
s-setgħa fuq ix-xjaten kollha, u biex ifeqju
l-mardijiet.

2 U bagħathom ixandru s-saltna t'Alla,
u jfeqqi l-morda.

3 U qalilhom: Tieħdu xejn għall-vjaġġ tagħkomm, la ħatar, la ħorga, la hobż, u la flus; u lanqas ikollkom żewgħi il-biesi.

4 U f'kull dar li tidħlu, hemm oqogħdu, sakemm titilqu minn hemm.

5 U kull minn ma jilqaqgħkomx, meta toħorgu minn dik il-belt, farfru sat-trab minn riġlejkom bhala xhieda kontra tagħhom.

6 U ħarġu, u għaddew mill-iblet, ixandru l-evangelju, u jfieqqi kullimkien.

7 Issa Erodi t-tetrarka sama' dak kollu li kien għamel Gesu: u thawwad, ghax x'uħud kienu jgħidu, li Ĝwanni qam mill-imwiet;

8 U minn oħrajn, li Elija deher; u minn oħrajn, li wieħed mill-profeti mill-qodma qam.

9 U Erodi qal: Ĝwanni qtajtlu rasu: mela minn hu dan, li fuqu qiegħed nisma' hwejjeg bħal dawn? U xtaq jarah.

10 U l-appostli, meta reġgħu lura, qalul kulma kienu għamlu. U hadhom, u tħażaq wahdu f'post imwarrab tal-belt jisimha Betsajda.

11 Iżda n-nies, malli ntebħu b'dan, marru warajh: u hu laqagħhom, u tkellem magħħom fuq is-saltna t'Alla, u fejjaq lil dawk li kellhom bżonn il-feqjan.

12 U meta l-jum beda għaddej, ġew it-tħax, u qalulu: Ibqħat il-ġmeiġhi tan-nies, biex imorru fl-irħula u r-raba ta' l-idwar, biex isibu fejn joqogħdu, u x'jekku; ghax hawn qiegħdin f'post deżer.

13 Imma hu qalilhom: Agħtuhom intom jiekku. U qalu: M'għandniex aktar minn hames hobżiet, u żewġ hutiet; jekk ma mmorrxu ahna nixtru l-ikel għal dal-popolu kollu.

14 Ghax kienu madwar ħamest elef bniedem. U qal lid-dixxipli tieghu: Għegħluhom joqogħdu bil-qiegħda fi qtajja ta' xi hamxin-il waħda.

15 U hekk għarmlu, u għegħluhom ilkoll joqogħdu bil-qiegħda.

16 Imbagħad ha l-hames hobżiet u ż-żewġ hutiet, u wara li rafa' ghajnejh lejn is-sema, berikhom, u kisirhom, u tħahom lid-dixxipli tieghu, biex iqiegħduhom quddiem il-ġemgħa.

17 U kielu, u xebgħu kollha: u refgħu mill-fdal tħax-il qoffa bċċejċ.

18 U ġara, waqt li kien jitlob wahdu, illi d-dixxipli kienu miegħu: u hu staqsiehom, billi qal: Min iġħidu n-nies li jiena jien?

19 Wieġbu, iġħidu: Ĝwanni l-Battista; iżda x'uħud iġħidu: Elija; u oħrajn, li raġa' qam wieħed mill-profeti l-qodma.

20 U qalilhom: Iżda intom min tgħidu li jiena jien? U Pietru wieġeb, qal: Il-Kristu t'Alla.

21 Iżda hu wissiehom, u ordnalhom biex dan ma iġħiduh lil hadd;

22 Billi qal: Bin il-bniedem għandu

jbat wiśq, u jinċaħad mix-xjuħ u mill-qassassin il-kbar u mill-iskribi, u jinqatel, u fit-tielet jum iqum.

23 U qalilhom ukoll: Jekk xi ħadd irid jiġi warajha, ha jiċċad lili nnifsu, u jarfa' salibu kuljum, u jiġi warajha.

24 Ghax kull minn irid isalva hajtu, jitħiha: iżda kull minn jitlef hajtu minhabba fija, dan isalvalha.

25 Ghax x'jiwelu bniedem, jekk jirba id-dinja kollha, u jitlef lili nnifsu, jew jirtema?

26 Ghax kull minn jistħi minni u minn kliem, Bin il-bniedem jistħi minnu, meta jiġi fil-glorja tieghu, u f'ta' Missieru, u ta' l-angli qaddisa.

27 Iżda nghidilkom is-sewwa: Hawn x'uħud minn dawk li qiegħdin hawn, li ma jiduqux il-mewt, samajraw is-saltna t'Alla.

28 U ġara, xi tmint ijiem wara dawn it-tahditiet, illi ha miegħu 'l Pietru, u 'l-Ĝwanni, u 'l-Gakbu, u tala' fuq muntanja biex jitlob.

29 Hu u jitlob, id-dehra ta' wiċċu tħibdlet, u lbiesu sar abjad u jiddi.

30 U, ara, kien hemm jitkekklu miegħu żewġ irġiel, li kienu Moše u Elija:

31 Li deħru fil-glorja, u kienu jithaddtu fuq it-tmiem tieghu li hu kellew jwettaq Gerusalem.

32 Iżda Pietru u dawk li kienu miegħu kienu magħfusin bin-nħas: u xħin stenbħu, raw il-glorja tieghu, u ż-żewġ irġiel li kienu weqfin ħdejha.

33 U ġara, huma u jitilqu minn ħdejha, illi Pietru qal 'il-Ġesù: Mgħallek, tajjeb li aħna noqogħdu hawn: hallina nagħmlu tliet eġħrejjex; wieħed għalik, wieħed għal Moše, u wieħed għal Elija: billi ma kienx jaři x'qiegħed iġħid.

34 Hu u jgħid hekk, qiet shaba, u għattiethom: u beżgħu xħin dahlu fis-shaba.

35 U gie leħen mis-shaba jgħid: Dan hu Ibni l-ġħażiż: lili isimgħu.

36 U wara li ghaddha l-leħen, Gesu nstab waħdu. Huma baqgħu siekta, u f'dawk il-jiem lil hadd ma qalu xejn milli raw.

37 U ġara l-ġħada, meta niżlu mill-ġħolja, illi hafna nies il-taqgħiġtiegħ tiegħi.

38 U, ara, raġel mill-ġemgħha ghajjat, iġħid: Mgħallek, nitolbok bil-hniena, thares lejn ibni: għax hu l-iben waħdien tiegħi.

39 U, ara, meta jaħtu spirtu, minnufi jibda' iġħajjat; u jħabbi ma' l-art, hekk li jargħa johrog ir-raghwa, u qajla jitilqu wara li jkun bengħlu.

40 U jien tlakt bil-hniena lid-dixxipli tiegħek biex johorġuh; u ma setgħux.

41 U Gesu wieġeb, billi qal: Ja nisel bla twemmin u maqlob, kemm sa ndum magħħom, u nahmilkom? Gib hawn lil ibnek.

42 U hu u riesaq, ix-xitan tefghu ma' l-art, u qallbu. U Gesù ċanfar lill-ispirtu mnigges, u fejjaq it-tifel, u raddu lil missieru.

43 U kienu lkoll mistaghġibin bil-qawwa kbira t'Alla. Iżda huma u jis-taghġbu b'kulma għamel, Gesù qal fid-dixxipli tieghu:

44 Hallu dawn il-kelmiet jidħlu f'wid-nekom: Bin il-bniedem sa jingħata f'id-ejn il-bnedmin.

45 Imma huma ma sehmux dil-kelma, u kienet mohbija minnhom, biex ma jifhmu-hix: u bezgħu jsaqsuh fuqha.

46 U qamet tilwima bejniethom, min minnhom kien l-akbar.

47 U Gesù, billi għaraf il-hsieb ta' qalbhom, ha tifel żgħir, u qiegħdu hdejj,

48 U qalihom: Min jilqa' lil dat-tifel f'ismi jilqa' lili: u min jilqa' lili jilqa' lil min bagħnatni: ghax min hu l-iż-ġħar fost-kom ikoll, dan ikun kbir.

49 U Gwanni wiegħeb, u qal: Mghallek, rajna wieħed johrog ix-xjaten f'ismek, u ma hal-lejħiehx, għax ma jinxix magħna.

50 Qallu Gesù: La żżommu-hx, għax min mhux kontra tagħna hu magħna.

51 U gara, meta ż-żmien li jkun mil-quġi fis-sera wasal, illi dawwar wiċċu biex imur Gerusalem,

52 U bagħat xi messaggiera quddiemu: u marru, u dahlu f'rahal tas-Samaritani, biex ihejjulu.

53 U ma laqgħuhx, għax wiċċu kien bhalkieku kien sejjer Gerusalem.

54 U malli d-dixxipli tieghu Gakbu u Gwanni raw dan, qallu: Mulej, tridx ngeħdi biex jinżel na mis-sema, u jtemmhom, bħal ma għamel ukoll Elia?

55 Iżda hu dar, u ċanfarhom, u qal: Intom ma tafux minn liema ġens ta' spiritu intom.

56 Ghax Bin il-bniedem ma giex biex jeqred il-hajja tal-bniedmin, iżda biex isalvahom. U marru f'rahal iehor.

57 U għara, huma u mexjin fit-triq, illi wieħed raġel qallu: Mulej, nixxi warajk kull fejn tmur.

58 U Gesù qallu: Il-volpijet għandhom il-hofor, u t-tjur ta' l-ajru għandhom il-bejtiet; iżda Bin il-bniedem m'għandux fejn imidd rasu.

59 Qal lil wieħed iehor: Imxi warajja. Iżda dak qal: Mulej, hallini l-ewwel im-mur iddin fu l-lill missieri.

60 Imma Ģesù qallu: Halli l-mejtin jidfnu lill-mejtin tagħhom: iżda int mur xandar is-saltna t'Alla.

61 Iehor ukoll qal: Mulej, jien niġi warajk; iżda l-ewwel hallini nselem lin-nies ta' dari.

62 U Gesù qallu: Ebda bniedem, wara li jagħmel idu fuq il-mohriet, u jħares lura, ma hu tajjeb għas-saltna t'Alla.

10 Wara dan għażel il-Mulej sebgħin ohra wkoll, u bagħathom tnejn tnejn quddiemu f'kull belt u post, fejn kellu jigi hu stess.

2 Għalhekk qalihom: Il-hsad tassew kbir, iżda l-haddiema huma fit: itolbu għalhekk lil Sid il-hsad, biex jibgħiha had-diema għall-hsad tiegħu.

3 Morru: Ara, qiegħed nibghatkom bħal hrieff qalb l-il-pup.

4 La ġġorrux u la borża, u la horġa, u lanqas qorq; u la sselmu lil hadd fit-triq.

5 U f'kull dar li tidħlu, l-ewwel ghidu: Is-sliem lil did-dar.

6 U jekk ikun hemm bin is-sliem, is-sliem tagħkom jinżel fuqha: jekk le, tarġa' lura għandkom.

7 U f'dik l-istess dar ibqgħu, tieklu u tixorbu milli jaġħtukom; ghax il-haddiem jistħoqqu l-ħlasu. La tmorrx minn dar għal dar.

8 U f'kull belt li tidħlu, u jilqgħukom, kulu minn dak li jqegħdulkom quddiem-kom:

9 U fejqu l-morda li jkun hemm, u għidulhom: Is-saltna t'Alla qorbot lejkom.

10 Iżda f'kull belt li tidħlu, u ma jilqgħukom, ohorgu fit-toroq tagħha, u għidu:

11 Sa l-istess trab ta' beltkom, li weħel magħna, aħna nfarfru għalikom: madankollu kunu sguri minn dan, li qorbot is-saltna t'Alla lejkom.

12 Iżda ngħidilkom: Ikun ehfet f'dak il-jum għal Sodoma, milli għal dik il-belt.

13 Jahasra għalik, Korażjan! Jahasra għalik, Betsajda! Ghax kieku saru f'Tir u f'Sidon l-egħnejjal kbar li saru fikom, iħom żmien li nadmu, mixħutin lebsin ix-xkora, u fl-irriġied.

14 Imma jkun ehfet għal Tir u Sidon f'jum il-haqeq, milli għalikom.

15 U int, Kafarnahum, li int imghollja sas-sera, titniżżejjel sa l-infern.

16 Min jisma' lilkom jisma' lili; u min iżebħal-kom iżebħal lili; u min iżebħal lili, iżebħal lili dak li bagħħatni.

17 U s-sebghin reġgħu lura ferhanin, u qallu: Mulej, sax-xjaten ukoll joqogħdu għalina f'is-mek.

18 U qalihom: Jien rajt ix-xitan jaqa' bħal berqa mis-sema.

19 Ara, jien nagħtikom is-setgħa timxu fuq is-sriep u l-egħkiereb, u fuq kull qawwa tal-ghadu: u xejn ma jista' jaġħmlil kkom is-saltna.

20 Madankollu b'dan la tifirħux, li l-ispirti joqogħdu għalikom; iżda ifirħu li is-miġiet kom inkitbu fis-sema.

21 F'dak il-hin ferah Ģesù fl-ispirtu u qal: Niżżejkħajr, o Missier, Sid is-sema u l-art, li hbejt dawn il-hwejjieg mill-ghorri u min-nies tad-dehem, u għarrathom liċ-ċekejn. Iva, Missier; għaliex hekk għoġġbok.

22 Kollox inghatali minn Missieri; u hadd ma jaf min hu l-Iben, hliest il-Missier; u min hu l-Missier, hliest l-Iben, u lil min l-Iben ikun irid igharrrafhulu.

23 U dar lejn id-dixxipli tieghu, u qalilhom wehidhom: Imberkin l-ghajnejn li jaraw dak li taraw intom:

24 Ghax nghidilkom, li hafna profeti u slaten xtaqu li jaraw dak li taraw intom, u ma rawhx; u jisimghu dak li tisimghu intom, u ma semghuhx.

25 U, ara, wiehed imgħallek tal-ligji qam bil-wieqfa, u hu u jgarrbu, qal: Mghallek, x'għandi nagħmel biex niret il-hajja ta' dejjem?

26 U qallu: X'hemm miktub fil-ligji? x'taqra?

27 U dak wiegeb, qal: Hobb il-Mulej Alla tiegħek b'qalbek kollha, u b'rueħek kollha, u b'sahħtek kollha, u b'mohħok kollu; u lil ghajrek bhalek innifsek.

28 U qallu: Tajjeb weġibt: għamel dan, u tgħix.

29 Imma dak, billi ried jiġiġustika lili nnifsu, qal lil Gesù: U min hu ghajri?

30 Wiegeb Gesù, u qal: Wiehed raġel kien nieżel minn Gerusalem lejn Ġerko, u waqa' f'idejn il-hallelin, li nezzgħuh minn waheġju, u ferewh, u telqu, u hallew bejn haj u mejjet.

31 U nzerta kien għaddej minn dik it-triq wieħed qassis: u meta rah, għadda minn fuq in-naha l-ohra.

32 U hekk ukoll Levita, meta wasal hemm, gie u hares lejh, u għadda fuq in-naha l-ohra.

33 Imma wieħed Samaritan, li kien għaddej, gie hdejj: u meta rah, kellu hniena minnu,

34 U resaq fejn, u rabatlu għieħu, wara li sawwabl żejt u nbiżu; u qiegħdu fuq il-bhima tiegħi stess, u hadu f'lukanda, u ha hsiebu.

35 U l-ghada xhin kien sejjjer, hareg żewġ dinieri, u taħom lir-raġel tal-lukanda, u qallu: Hu hsiebu; u kulma tonfoq iżżejjed, nagħtiħulek meta nargħa 'nghaddi.

36 Min minn dawn it-tlieta, jidhirlek int, kien il-ghajr ta' dak li waqa' f'idejn il-hallelin?

37 U dak qal: Dak li wereħ hnienna mieghu. Imbagħad Gesù qallu: Mur, u aghmel hekk int ukoll.

38 Issa ġara, huma u sejrin, illi dahal f'rahal: u wahda mara jisimha Marta laqqhetu f'darha.

39 U kellha oħtha jisimha Marija, li qagħdet ukoll bil-qiegħda f'rīglejn Gesù, u semgħet il-kelma tiegħu.

40 Imma Marta kienet imħabba b'hafna xogħol, u resqet lejh, u qalet: Mulej, mhu xejn dan għalik li oħti hallietni naqdī wahdi? Ghidilha mela biex tgħinni.

41 U Ĝesù wieġeb u qalilha: Marta, Marta, int imkidda u mhabbta għal hafna hwejeg;

42 Imma haga waħda hi meħtieġa: u Marija għażżelet dak l-ahjar sehem, li ma jitteħdilhiex.

11 U ġara, fil-waqt li kien jitlob f'ċertu lok, xhin waqaf, illi wieħed mid-dixxipli tiegħu qallu: Mulej, għallimna nitolbu, bħal ma għallek ukoll Ģwanni id-dixxipli tiegħu.

2 U qalilhom: Meta titolbu, għidu: Missiera li int fis-smewwiet, jitqaddes ismek. Tiġi saltatek. Iku li trid int, kif fis-sema, hekk fl-art.

3 Hobżna ta' kuljum aqħiħulna minn jum għal jum.

4 U ahfrina dnubietna; għax aħna wkoll nahfru lil kull min għandu jaġħiġna. U la ddahħalniex fit-tigrīb; iż-żda eħlisa mid-den.

5 U qalilhom: Min minnkom ikollu habib, u jmur għandu f'nofs il-lejl, u jidħidlu: Habib, islfisni tliet hobżiet;

6 Ghax habib tiegħi gie għandu minn vjaġġ, u m'għandix xi nqegħidlu quddiemu?

7 U dak minn ġewwa jwieġbu u jgħidlu: Thabatnix: il-bieb issa magħluuq, u wlied qiegħdin fis-sodda mieghi; ma nistax inqu u nagħtik.

8 Ngħidilkom: Għal kemma jaqumx u jaġħiġ, għax ikun habibu, iż-żda minħabba l-leħha tiegħi jqum u jaġħiħ kemm jinh tiegħi.

9 U ngħidilkom: Itolbu, u jingħatal-kom; fittxu, u ssibu; habbtu, u jinfethil-kom.

10 Ghax kull min jitlob jaqla'; u min ifittex isib; u min iħabbat, jiftħulu.

11 Jekk iben jitlob il-hobż lil wieħed minnkom, li hu missier, jaġħiġi ġebla? Jew jekk jitlob huta, minnflok huta jaġħiħ serp?

12 Jew jekk jitlob bajda, jaġħiħ għakrab?

13 Jekk intom mela, li intom hžienna, tafu kif tagħtu lil uliedkom għotjet tajba: kemm aktar Missierkom tas-sema jaġħi l-Ispru s-Santu lil dawk li jitlob?

14 U kien qiegħed johroġ xitan, li kien imbikkem. U ġara, meta x-xitan hareg, illi l-imbikkem tkellem; u n-nies stagħġebu.

15 Imma x'uhud minnhom qal: Bis-sahha ta' Bagħalzebub, il-prinċep tax-xjaten, johroġ ix-xjaten.

16 U ohrajn, huma u jgħarrbu, talbu minnu xi għelma mis-sema.

17 Imma hu, billi kien jaf hsbibijethom, qalilhom: Kull saltna misfruda kontra tagħha nnifisha titharbat, u dar misfruda kontra dar taqa'.

18 Jekk Satana wkoll hu misfrud kontra

tieghu nnifsu, kif iżżomm is-saltna tieghu? Ghax intom tgħidu li bis-sahha ta' Bagħal-żebub jiena noħroġ ix-xjaten.

19 U jekk jien bis-sahha ta' Bagħal-żebub noħroġ ix-xjaten, bis-sahha ta' min johorguhom u lieedkom? Għalhekk huma jkunu l-imhallfin tagħkem.

20 Imma jekk jien bis-sahha tas-saba' t'Alla noħroġ ix-xjaten, mela s-saltna t'Alla waslet fuqkom.

21 Meta raġel qawwi armat jindokra lil daru, hwejgu huma fis-sliem:

22 Imma jekk wieħed b'sahħtu aktar minnu jiġi fuqu, u jegħibu, jehodlu l-armi kolħha li kien jaſfa fihom, u jqassam dak li hataflu.

23 Min mhux miegħi hu kontra tieghi: u min ma jidgħixx tiegħi, iixerred.

24 Meta l-ispiru mnigħiex johroġ minn bniedem, jimxi f'postijiet nexfin, ifitħex il-mistrieh; u meta ma jsibx, iġħid: Nargħa' mmu dari mnejn hrīgt.

25 U meta jiġi, isibha miknusa u mjejna.

26 Imbagħad imur, u jieħu miegħu seba' spirti ohra agharr minnu nnifsu; u jidħlu, u jgħammu hemm: u l-ahhar qaghda ta' dak il-bniedem tkun agharr minn ta' l-ewwel.

27 U gara, hu u jitkellem hekk, illi waħda mara mill-ġemħha tan-nies għolliet leħiha, u qaltru: Imbierek il-għuf li giebek, u s-sider li rdajt.

28 Imma hu qal: Iva, imma aktar imberkin dawk li jisimħu l-kelma t'Alla, u jħarsuha.

29 U kif in-nies bdew sirtassu flimkien, qabbed iġħid: Dan hu nisel hażin: ifitħxu ghelm; u l-ebda ghelm ma jingħatalu, hlief il-ghelma ta' Gona l-profeta.

30 Ghax bħalma Gona kien ghelm għan-nies ta' Ninwe, hekk ukoll Bin il-bniedem ikun għal dan in-nisel.

31 Is-sultana ta' nofsinhar tqum f'jum il-haqq mar-riġiel ta' dan in-nisel, u tik-kundannahom: ghax hi giet minn trufl-l-art biex tisma' l-gherf ta' Salamun; u, ara, wieħed aqwa minn Salamun hu hawn.

32 L-irġiel ta' Ninwe iqumu f'jum il-haqq ma' dan in-nisel, u jikkundannawh: ghax huma niżmu meta Gona xandar; u, ara, wieħed aqwa minn Gona hu hawn.

33 Hadd, meta jixxgħel xemgħa, ma jiqiegħdha f'post mohbi, lanqas taħt kej, imma fuq għandier, biex dawk li jidħlu jaraw id-dawl.

34 Id-dawl tal-ġisem hi l-ġħajnej: għal-hekk meta ghajnej hi safja, ġismek kollu hu mimli dawl; iż-żda meta ghajnej tkun hażina, ġismek ukoll ikun mimli dlam.

35 Qis mela li d-dawl li hu fik ma jkunx dlam.

36 Jekk mela ġismek ikun mimli kollu dawl, bla ma jkollu ebda naħha mudloma,

ikun kollu mdawwal, bħal meta d-dija ta' xemgħa tagħtik id-dawl.

37 U hu u jitkellem, talbu wieħed Fariżew biex jiekol miegħu: u dahal, u qagħad fuq il-mejda.

38 U xhin il-Fariżew ra dan, stagħġeb li ma kienx inħasel qabel l-ikel.

39 U l-Mulej qallu: Issa intom il-Fariżej tnaddfu t-tazza u d-dixx minn barra; iż-żda gewwa tagħkem mimli bis-serq u bil-hażen.

40 Ja boloh, min għamel barra ma għamilx ukoll ġewwa?

41 Imma aqghtu karita' minn dak li għandkom; u, ara, kollox hu nadif għalikom.

42 Iż-żda jahasra għalikom, Fariżej! għax intom tgħaxxru n-naġħniegħ u l-fejġel u koll xorta ta' hxejjex, u thallu l-haqq u l-imhabba t'Alla: dawn kien imisskom għamiltu, u ma thallux lill-ohrajn mhux magħħmulin.

43 Jahasra għalikom, Fariżej! għax intom thobbu l-ewwel siggijiet fis-sinagogi, u t-tislim fil-pjazez.

44 Jahasra għalikom skribi u Fariżej, ipokriti! Ghax intom bħal oqbra li ma jidħru, u n-nies li jimxu fuqhom ma jafux bihom.

45 Imbagħad wieġeb wieħed mill-imghallmin tal-ligi, u qallu: Mghalleml, b'dal-kliem int qiegħed tħejja lillna wkoll.

46 U qal: Jahasra għalikom ukoll, ja mghallmin tal-ligi! għax tħabbu l-bniedmin tagħbiġiet tqal biex jirtegħ, u intom infuskom ma tmissux it-tagħbiġiet b'wieħed mis-swaba tagħkem!

47 Jahasra għalikom! għax tibnu l-oqbra tal-profeți, li missirijietkom qatluhom.

48 Tassew intom xhieda li taqblu ma' l-egħmejjel ta' missirijetkom: ghax huma tassew qatluhom, u intom tibnu l-oqbra tagħhom.

49 Għalhekk ukoll qal il-gherf t'Alla: Nibgħatihom profeti u apostoli, u x'uhud minnhom joqtluhom u jippersegwitaw-hom.

50 Biex id-demm tal-profeți kollha, li xixerred mill-holqien tad-din, jħallab minn dan in-nisel;

51 Minn demm Abel sa demm Żakkaria, li kien meqrud bejn l-altar u s-santwarju: tassew nħidilkom. Ghad jħallab minn fuq dan in-nisel.

52 Jahasra għalikom, ja mghallmin tal-ligi! Ghax hadtu l-mustieħ tal-gherf: intom infuskom ma dhaltux, u dawk li kienu deħlin intom fixxiltu.

53 U hekk kif qalilhom dan, l-iskribi u l-Fariżej bdew iżommu bis-shiħ, u jgħagħlu jitkellem fuq hafna hwejjeg:

54 Lesti għaliex, u jifttxu li jaqbdu xi haġa minn sommu, biex jixlu.

12 Waqt li eluf ta' nies kienu miġ-
mugħin, hekk li kienu jirfsu lill-
xulxin, hu beda ijhid l-ewwel lid-dixxipli
tieghu: Harsu ruhkum mill-hmira tal-
Farijej, li hi l-ipokresija.

2 Ghax m'hemm xejn ingħotti, li ma
jinkixif; u lanqas mohbi, li ma jingħarafx.

3 Għalhekk kulma tkunu ghidtu fid-
dlam jinstama' fid-dawl; u dak li tkunu
ghidtu fil-widna fil-kmamar ta' ġewwa
jixxandar fuq il-bjut.

4 U lilkom hbieb tiegħi nghidilkom: La
tibżgħux minn dawk li joqgtlu l-ġisem, u
wara dan m'għandhom xejn iżżejjed x'jistgħu
jagħmlu.

5 Iżda jien nurikom minn qabel minn
min għandkom tibżgħu: Ibżgħu minn dak,
li wara li jkun qatel għandu s-setgħa li
jifta' fil-infern; iva, nghidilkom: Ibżgħu
minnu.

6 Jaqaw harnes aghsafar tal-bejt ma
jinbigħux fil-sejn, u lanqas wieħed minn
hom mhu minsi quddiem Alla?

7 Iżda sax-xagħar ta' raskom hu kollu
magħdud; la tibżgħux mela: intom tiswew
aktar minn hafna aghsafar tal-bejt.

8 Nghidilkom ukoll: Kull min jist-
qarrni quddiem il-bniedmin, jistqarru wkoll
Bin il-bniedem quddiem l-angli t'Alla:

9 Iżda dak li jichadni quddiem il-
bniedmin, jincħad quddiem l-angli t'Alla.

10 U kull min ighid kelma kontra Bin
il-bniedem, jinhafirru: iżda min jidghi bl-
Ispiṛtu s-Santu ma jinhafirux.

11 U meta jgħibukom quddiem is-
sinagogi, u l-magistrati, u l-hakkiema, la
thabblux raskom kif u x'sejrin twieġbu,
jew x'sa tgħidu:

12 Ghax l-Ispiṛtu s-Santu jgħallim kom
dak il-hin stess x'għandkom tghidu.

13 U qallu wieħed mill-ġemha tan-
nies: Mghallek, għid lil hija, biex jaqsam
il-wirt miegħi.

14 U hu qallu: Raġel, min għamlini
mhallef jew qassam fuqkom?

15 U qalihom: Araw tajjeb, u harsu
ruhkum mir-rebgha: ghax il-hajja tal-
bniedem mhix qiegħda fil-kotra tal-ġid li
għandu.

16 U qalihom parabbla, billi qal: Ir-
raba' ta' wieħed ghani raddlu hafna:

17 U haseb fih innifsu, billi qal:
X'naghmel, ghax m'għandix fejn nahżen
il-ghalejjej tiegħi?

18 U qal: Hekk nagħmel: Inhott
l-imhażen tiegħi, u nibni oħrajn akbar; u
niġma' hemm il-qamh kollu tiegħi u għid.

19 U nghid lil ruhi: Ruh, għandek
hafna għid merfugħ għal hafna snin; strieh,
kul, ixrob u thenna.

20 Imma Alla qallu: Ja iblah, dal-lej
ruhek tintalab minn għandek, imbagħad
dak li hejjex ta' min ikun?

21 Hekk hu dak li jahżen teżori għaliex
innifsu, u mhux għani m'Alla.

22 U qal lid-dixxipli tieghu: Għalhekk
nghidilkom: La thabblux raskom għal-
hajjitkom, x'sa tieklu; lanqas ghall-ġisem,
x'sa tilbsu.

23 Il-hajja hi aqwa mill-ikel, u l-ġisem
hu aqwa mill-ilbieb.

24 Harsu lejn iċ-ċaww: ghax huma la
jiżiżgħu u la jaħsdū; la għandhom mah-
żen u la matmura; u Alla jitmagħhom:
Kemm wisq iżżejjed tiswew intom mit-
tnej?

25 U min minnkom billi jħabbel rasu
jista' jżid ma' tulu kubitu wieħed?

26 Jekk mela ma tistgħux tagħmlu
l-iż-żejt haga, ghax thabblu raskom ghall-
hwejieg ohra?

27 Harsu lejn il-ġilji kif jikbru: la
jaħdmu, la jinsu; u jien nghidilkom li
lanqas Salamun fil-glorja kollha tieghu ma
kien imlibbes bħal wieħed minnhom.

28 Jekk mela Alla jibbes hekk lill-
ħaxix, li llum jinsab fil-ghalqa, u ghada
jixteħet fil-forn; kemm aktar il-libbes lill-
kom, ja intom ta' fidi żgħira?

29 U la tfittxu x'sa tieklu, jew x'sa
tixtorbu, u la tithassbx.

30 Ghax dawn il-hwejieg kollha jfittxu
hom il-ġnus tad-dinja: u Missierkom jaf li
taħtiġuhom.

31 Iżda fittxu s-saltnej t'Alla; u dawn il-
hwejieg kollha jiżżejjidulkom.

32 La tibżax, merħla żgħira; ghax
Missierkom għoġġbu jaġħitkom is-saltnej.

33 Bighu dak li għandkom, u għamlu
karit; għamlu għalikom boroż li ma
jiqdīm, teżor fis-sema li ma jonqos qatt,
fejn ebda halliel ma jersaq, u lanqas ma
teqred il-kamla.

34 Ghax sejn hu t-teżor tiegħek, hemm
qiegħda wkoll qalbek.

35 Halli ġenbejkom ikunu mħaż-żmin, u
l-imsiebah tagħk kommix ġħul;

36 U intom kunu bħal irġiel jistennew
lil sidhom, meta jiġi lura mit-tiegħi; biex
meta jiġi u jħabbar, jifthulu malajjr.

37 Imberkin dawk il-qaddejja, li xhin
jiġi sidhom isibhom jishru: nghidilkom
is-sewwa, li hu jithażżeż, u jqegħidhom
fuq il-mejda, u jghaddi iservihom.

38 U jekk jiġi fit-tieni sahra, jew jiġi fit-
tielet sahra, u isibhom hekk, imberkin
dawk il-qaddejja.

39 Kunu afu dan, li kieku sid id-dar
kien jaf xhin gej il-halliel, kien jishar, u
ma jħallix daru tinfetah.

40 Kunu mela wkoll imhejji: ghax
f'siegha li ma tahsbux fiha jiġi Bin il-
bniedem.

41 Imbagħad qallu Pietru: Mulej,
għalina qiegħed tħid dil-parabbla, jew
għal kulhadd ukoll?

42 U qal il-Mulej: Min mela hu dak il-
prokurator fidil u għaqqli, li sidu jqiegħdu
fuq in-nies tad-dar, biex jaġħiġhom f'waqtu
sehemhom ta' l-ikel?

43 Imbierek dak il-qaddej, li x'hin jiġi
sidu jsibu jagħmel hekk.

44 Tassew nghidilkom, li jqieghdhu fuq
kulma għandu.

45 Iżda u jekk dak il-qaddej ighid
f'qlabu: Jiddawwar sidi ma jiġi; u jibda
jsawwat lill-qaddejja rgiel u nisa, u jekol u
jixrob, u jisker;

46 Sid dak il-qaddej jiġi f'jum li ma
kienx jistennieħ, u f'siegha li ma jobsox,
jaqsmu tnejn, u jaġtih seħmu ma' dawk
li ma jemmnux.

47 U dak il-qaddej, li għaraf il-fehma
ta' sidu, u ma hejjex hilu nniflu, u lanqas
għamel skond ir-rieda tieghu, jissawwat
b'hafna daqqiet.

48 Imma dak li ma għarafx, u għamel
ħwejjeg li jistħoqqilhom id-daqqiet, jis-
sawwat bi fiti daqqiet. Ghax lil min tawh
hafna, hafna jitkolu minn għandu: u lil
min il-bniedmin irħewlu hafna f'idjej,
iżżejjid jitkolu minnu.

49 Nar ġejt nitfa' fl-art; u x'irrid iż-
jekk digħi qabad?

50 Iżda jien għandi magħmudija biex
nitħammed biha; u kif jien imdejjaq sa
ma sseħħ!

51 Tahsbu intom li ġejt biex ingib is-
sliem fl-art? Le: nghidilkom; imma ak-
tarx il-fidra:

52 Ghax minn issa 'l quddiem ikunu
ħamsa f'dar wahda misfrud, tħeta kontra
tnejn, u tnejn kontra tħliet.

53 Il-missier ikun misfrud kontra l-iben,
u l-iben kontra l-missier; l-omm kontra
l-bint, u l-bint kontra l-omm; u l-hmet
kontra kennietha, u l-kenna kontra
hmetiha.

54 U qal ukoll lin-nies: Meta taraw
shaba tiela' mill-punent, malajr tħidu:
GeVja x-xita; u hekk jiġri.

55 U meta taraw jonföh ir-riħi isfel,
tħidu: Gejja s-shana; u hekk jiġri.

56 Ja ipokriti, tafu tagħrfu wiċċi is-sema
u l-art; kif ma tafux tagħrfu dan iż-żmien?

57 Iva, u ghaliex minnkom infuskom
stess ma tagħżlux is-sewwa?

58 Int u sejjer ma' l-avversarju tiegħek
għal għand il-maġistrat, kif tkun ghadek
fit-triq, qis li tħeffe minnu; li ma jehdokx
quddiem l-imħallef, u l-imħallef jerħik
f'idejn il-ġħassies, u l-ġħassies jixhtek il-
ħabs.

59 Nghidlek: Minn hemm ma toħroġx,
sama trodd sa l-ahħar habba.

13 F'dak il-hin kien hemm preżenti
x'uhud li qalulu fuq il-Galilin, li
Pilatu hallat demmhom mas-sagħrifċċi
tagħhom.

2 U Gesu wiegeb, qalihom: Tahsbu
intom li dawn il-Galilin kienu midinbin
aktar mill-Galilin kollha, għax batew dan
kollu?

3 Le: nghidilkom; iżda jekk ma
tindmx, tintilfu hekk ilkoll.

4 Jew dawk it-tmintax, li waqa' fuqhom
it-torri ta' Silwam, u qatilhom, taħsbu
intom li kienu midinbin aktar min-nies
kollha li ġihammru Gerusalem?

5 Le: nghidilkom; imma jekk ma
tindmx, tintilfu lkoll bħalhom.

6 Imbagħad qal ukoll dil-parabbla:
Wieħed ragel kellu sigra tat-tin imħawla
fil-ghalqa tad-dwielie tieghu; u ġie u fitteq
il-frott fuqha, u ma sabx xejn.

7 Imbagħad qal lill-haddiem tal-ghalqa
tad-dwielie tieghu; Ara, dawn it-tliet snin
ilni niġi nfittex il-frott fuq din is-sigra tat-
tin, u ma sibtx: aqtagħha; għalfejn
qiegħda thassar l-art?

8 Wieġeb u qallu: Mghallem, halilla
dis-sena wkoll, sakemm nagħażaq ma-
dwarha, u naqħiha d-demel.

9 U jekk tagħmel il-frott, tajjeb: u jekk
le, imbagħad wara aqtagħha.

10 U kien qiegħed iġħaliem f'wahda
mis-sinagogi nhar ta' Sibt.

11 U, ara, kien hemm mara li kellha
spiritu ta' marda minn tmintax-il sena; u
kienet milwiex għalkollox, u ma kieni
tista' tarfa' li ħalli f'idha b'xejn.

12 U xhin raha Gesu, sejhilha hdejha, u
qalihha: Mara, int meħlusa mill-marda
tiegħek.

13 U medd idejha fuqha: u hi minnufi
iddrittat, u igħġorifikat 'l Alla.

14 Ul-kap tas-sinagoga wieġeb imħad-
dab, ghax Gesu fejjaq nhar ta' Sibt, u qal
lin-nies: Hemm sitt ijiem li fihom wieħed
għandu jahdem; f'dawn mela ejjew u
tfejju, u mhux nhar ta' Sibt.

15 Wieġbu mbagħad il-Mulej, u qal: Ja
ipokrita, mhux kull wieħed minnkom nhar
ta' Sibt iholl il-gendus tieghu, jew il-hmar
tiegħi mill-maxtura, u jieħdu qisqih?

16 U dil-mara, li hi bint Abraham, u li
Satana rabatha, ara, għal tmintax-il sena,
ma kellhiex tinhall minn dan l-irbit nhar
ta' Sibt?

17 U meta qal dal-kliem stħaw dawk
kollha li kienu kontra tiegħu; u l-poplu
kollu ferah bil-hwejjeg tal-ghażeb kollha li
ntgħamlu minnu.

18 Imbagħad qal: Lil xiex tixbah is-
saltna t'Alla, u ma' xiex inxebba?

19 Tixbah lill-habba tas-senapa, li ragel
ha, u tafa' fil-ġnien tiegħu; u kibret, u
saret sigra kbira; u t-tjur tas-sema ġew
jistroħu fuq il-friegħi tagħha.

20 U raga' qal: Ma' xiex inxebba is-
saltna t'Alla?

21 Hi bħal ħmir, li mara hadet u ħbet
go tliet séat dqiq, sakemm hemer kollu.

22 U mar fl-iblet u fl-irħula, iġħaliem,
u jixxi lejn Gerusalem.

23 Imbagħad qallu wieħed: Mulej,
humu sti dawk li jsalvaw? U qalihom:

24 Thabtu biex tidħlu mill-bieb id-

dejjaq: ghax hafna, ngħidilkom, ifittxu jidħlu, u ma jkunx jistgħu.

25 Meta darba sid id-dar ikun qam, u għalaq il-bieb, u intom tkunu qiegħdin minn barra, tibdew thabtu l-bieb, tgħidu: Ja Sid, ja Sid, ifthilna: iżda hu jwieġeb u jgħidilkom: Ma nafx mnejn intom.

26 Imbagħad tibdew tgħidu: Kilna u xrobna quddiemek, u ghallim fil-pjazzet tagħna.

27 Iżda hu jghid: Ngħidilkom: Ma nafx mnejn intom; warrbu minni, intom il-koll li tagħmlu l-hażen.

28 Hemm ikun hemm biki u tgħażżeq ta' snien, meta taraw 'l Abraham, u 'l Iżakk, u 'l Ġakobb, u l-profeti kollha fis-saltna t'Alla, u intom infuskom mit-fugħin barra.

29 U jiġu mill-lvant, u mill-punent, u mit-tramuntana, u min-nofsinhār, u jo-qogħdu fuq il-mejda fis-saltna t'Alla.

30 U, ara, dawk li huma l-ahħar ikunu l-ewwel, u hemm min hu l-ewwel u jkun l-ahħar.

31 Dak in-nhar stess ġew x'uhud mill-Fariżej ighidulu: Itlaq, u mur minn hawn: ghax Erodi jrid joqtlok.

32 U qalihom: Morru, u ġħidu lil dak il-volpi: Ara, jien noħrog ix-xjaten, u nagħti l-sejjan illum u ghada, u fit-tielet jum ninjem.

33 Madankollu jahtieġ li nimxi llum u ghada, u l-jum ta' wara; ghax ma jistax ikun li profeta jinquered barra minn Gerusalem.

34 Ja Gerusalem, Gerusalem, li toqtol il-profeti, u thaġġar lil dawk li jinbagħtulek; kemm-il darba ridt nigmä' lil uliedek flimkien, bħalma tiegħiex tiġiha l-flieles tagħha taħt għwinħajha, u int ma ridtx!

35 Ara, darkom tibqaghlikom herba: u tassew nghidilkom: Ma tarawnix, sama jaṣal il-waqt li tghidu: Imbierek min ġej f'isem il-Mulej.

14 U ġara, meta mar fid-dar ta' wieħed mill-kbarat tal-Fariżej biex jiekol il-hobż nhar ta' Sibt, illi huma kienu ghassha tiegħu.

2 U, ara, kien hemm quddiemu raġel marid bl-ilma.

3 U wieġeb Gesù, qal lill-imghall minn tal-liġi u lill-Fariżej: Jiswa li wieħed ifeqjaq nhar ta' Sibt?

4 U huma ma tkellmux. U qabdu, u fejqu, u bagħtu;

5 U weġibhom, qal: Min minnkom jaqagħlu hmar jew gendus f'bir, u ma jtegħiex malajr nhar ta' Sibt?

6 U ma setghux jergħġu jwigħbu għal dan.

7 U qal parabbla lil dawk li kienu mistednin, meta ra kif kienu jagħżu l-ewwel postijiet, billi qalihom:

8 Meta tkun mistieden minn xi hadd għat-tieġ, la tqoqħodx bil-qiegħda fl-ewwel post; li ma jkunx hemm xi wieħed oħla minnek mistieden minnu;

9 U dak li stieden lilek u lili jīgi u jgħidilek: Aġħi t-post lil dan; u int tibda tistħi tqoqħod fl-ahħar post.

10 Iżda meta tkun mistieden, mur oqghod bil-qiegħda fl-ahħar post; biex meta jiġi dak li stiednek, iġħidlek: **Habib, itla aktar 'il fuq: imbagħad ikollok għie quddiem dawk li jkunu fuq il-mejda miegħek.**

11 Ghax kull min igholli lili nnifsu jitnijżżeł; u kull min iniżżeł lili nnifsu jitgħolla.

12 Imbagħad qal ukoll lil dak li stiednu: Meta tagħti xi pranzu jew ikla, la ssejjahx lil hbiebek, u lanqas lil hutek, u lanqas lil qrabatek, u lanqas lill-għirien ghonja tiegħek, li ma jistidnuk huma wkoll, u jpattulek.

13 Imma meta tagħmel stedina, sejjah lill-foqra, lill-magħtubin, liz-zopop, lill-ghomja:

14 U tkun imbierek; ghax ma jistgħu ipattulek; imma jirtaddekk fil-qawmien tan-nies ġusti.

15 U meta wieħed minn dawk li kienu fuq il-mejda miegħu sama' dan, qallu: Imbierek min jiekol il-hobż fis-saltna t'Alla.

16 Imbagħad qallu: Wieħed raġel għamel ikla kbira, u stieden hafna:

17 U bagħħit il-qaddej waqt l-ikla jghid lil dawk li kienu mistednin: Ejjew; ghax kollo issa lest.

18 U kollha bi hsieb wieħed bdew jaqilhu l-iskuzi. L-ewwel wieħed qallu: Xtrajt biċċa art, u għand biżżepp immur naraħha: nitolbok tagħdirni.

19 U iehor qal: Xtrajt hamest iż-żwieġ għniedes, u sa mmur nippurva hom: nitolbok tagħdirni.

20 U iehor qal: Iż-żewwiġt mara, u għalhekk ma nistax nigi.

21 Għalhekk dak il-qaddej gie lura, u wera b'dan kollu lil sidu. Imbagħad sid id-dar sahan, u qal lill-qaddej tiegħu: Ohrog malajr fit-toroq u fis-saqiċċiet tal-belt, u dahħal hawn il-foqra, u l-magħtubin, u z-zopop, u l-ghomja.

22 U qal il-qaddej: Ja Sidi, sar kif ordnajt int, u ghad hawn il-wisa'.

23 U s-sid qal lill-qaddej: Ohrog fit-toroq, u fil-mogħdijiet; u ġegħiex jidħlu, biex dari timtela.

24 Ghax nghidilkom: Li hadd minn jaqgħi kienu l-ikla tiegħi.

25 U marru hafna ġmiegħi tan-nies miegħu: u dar, u qalihom:

26 Jekk wieħed jiġi għandi, u ma jobghodx lil missieru, u lill ommu, u lill martu, u lill uliedu, u lill hutu, rġiel u nisa,

iva, u hajtu wkoll, ma jistax ikun dixxiplu tieghi.

27 U kull min ma jfax salibu, u jiġi warajja, ma jistax ikun dixxiplu tieghi.

28 Ghax min minnkom, li jrid jibni torri, ma joqghodx l-ewwel bil-qieghda, u ġiġiġd in-nefqa, jekk għandux bizzejjed biex jispicċah?

29 Li ma jmurx wara li jkun qiegħed issisien, ma jkunx jista' jispicċah, u dawk kollha li jarawha, jibdew jiddeħku bih,

30 Billi jgħidu: Dal-bniedem beda jibni, u ma kellux hila jispicċa.

31 Jew liema sultant, li jkun sejjjer jagħmel gwerra ma' sultant iehor, ma joqghodx l-ewwel bil-qieghda, u jaħseb jekk jistax b'għaxart elef imur jitlaqa' ma' dak li gej għaliex b'għoxrin elf?

32 Jew inkħabha, meta l-ihor ikun għadu fil-bogħod hafna, jibgħat delegazzjoni titolbu għal ftehim ta' paċi.

33 Hekk mela, kull wieħed minnkom li ma jitlaqx kulma għandu, ma jistax ikun dixxiplu tieghi.

34 Il-melh tajjeb: imma jekk il-melh jitlef imluhi, biex jarrġa' jissewwa?

35 La hu tajjeb ghall-art, lanqas ghall-miżbla, iż-żda n-nies jarmu barr. Min għandu widnejn biex jisma', ha jisma'.

15 Imbagħad resqu lejh il-publikani kollha u l-midinbin biex jisimghu.

2 U l-Farizej u l-is-kribi gergru, billi qalu: Dal-bniedem jilqa' l-midinbin, u jiekol magħhom.

3 U qalilhom dil-parabbla, billi qal:

4 Liema bniedem minnkom, li għandu mitt nagħġa, jekk jittlef waħda minnkom, ma jħallix id-disgħa u disghin fid-deżer, u jmur wara dik li ntilfet, sa ma jsibha?

5 U meta jsibha, jerfagħha fuq spallejha, ferhan.

6 U meta jmur id-dar, issejjah flimkien lill-hbieb u lill-ġirien tieghu, u jgħidilhom: Ifirhu miegħi; għax sibt in-naghħa tieghi li kienet intilfet.

7 Ngħidilkom, li hekk ikun hemm ferħ fis-sema għal midneb wieħed li jindem, aktar milli għal disgħa u disghin bniedem ġust, li m'għandhomx bżonn ta' ndiema.

8 Jew liema mara li jkollha għaxar driehem, u titlef dirhem wieħed, u ma tixxgħelx xemgħa, u tiknes id-dar, u tiftekk sewwa sa ma ssibu?

9 U meta ssibu, issejjah lil ħbiebha u lill-ġirien flimkien, u tgħid: Ifirhu miegħi; għax sibt id-dirhem li kont tlift.

10 Hekk, ngħidilkom, ikun hemm ferħ quddiem l-angli t'Alla għal midneb wieħed li jindem.

11 U qal: Wieħed raġel kellu żewġ itfal:

12 U ż-żgħir fosthom qal lil missieru:

Missier, aqhtini s-sehem tal-għid li jmissni mill-wirt. U qassmilhom ġidu.

13 U xi fiti jiem wara, iż-żgħir ġabar kollo, u siefer f'art bghida, u hemm berbaq ġidu f'hajja ta' hala.

14 U meta nefaq kollo, gie ġu h kbir f'dik l-art; u gie fil-bżonna.

15 U mar, u dahal ma' wieħed minnies ta' dak il-pajjiż; u bagħtu fir-raba tiegħi Jirgħa l-hnejzer.

16 U kien jixtieq jimal żaqqu bil-harrub li kien jiekk lu l-hnejzer: u hadd ma kien jaġħihi.

17 U meta daħħal fih innifsu, qal: Kemm haddiema mikrija ta' missieri għandhom hobz bizzejjed u x'jagħu, u jien qiegħed immut bil-ġuħ!

18 Inqum u mmur għand missieri, u nghidlu: Missier, dnibt kontra s-sema, u quddiemek,

19 U ma jistħoqqlix aktar li nissejjah ibnek; aqghmlu bħal wieħed mill-had-diena mikrija tiegħek.

20 U qam, u gie għand missieru. Imma meta kien għadu fil-bogħod hafna, rah missieru, u għietu ħniena, u ġera, u ntata fuq għonqu, u biesu.

21 U l-ibex qallu: Missier, dnibt kontra s-sema; u quddiemek, u ma jistħoqqlix aktar li nissejjah ibnek.

22 Imma l-missier qal lill-qaddejja tiegħi: Gibu l-ahjar libsa, u libbsuhielu; u qiegħdulu ċurkett f'idu, u qorq f'rilejha.

23 U gibu l-ghogol imsemmen, u oqtluu; u ha niekklu u nifirħu:

24 Ghax dan ibni kien mejjet, u raġa' ha l-hajja; kien mitluf, u nsab. U bdew jifirħu.

25 Issa ibnu l-kbir kien fil-ghalqa: u x'hi kien gej u qorob lejn id-dar, sama' d-daqq u ż-żiġi.

26 U sejjah wieħed mill-qaddejja, u staqqa x'kien ifisser dan.

27 U qallu: Huk gie; u missierek qatelu il-ghogol imsemmen, għax laqgħu qawwi u shih.

28 U għadab, u ma riedx jidhol: ghall-hekk hareġ missieru, u beda jitolbu bil-ħniena.

29 U dak wiegħeb, u qal lil missieru: Ara, ilni dawn is-snin kollha nahdimlek, u qatt ma ksir l-ordni tiegħek; u lili qatt ma tajtni għidu, biex nifraha ma' ħbiebi:

30 Iż-żda hekk kif gie dan ibnek, li tajjar ġidek man-nisa ħniena, qitħlu l-ghogol imsemmen.

31 U qallu: Ibni, int dejjem miegħi, u kulma għandi hu tiegħek.

32 Kien xieraq li nifirħu, u nithennew; għax dan huk kien mejjet, u raġa' ha l-hajja; kien mitluf, u nsab.

16 U qal ukoll lid-dixxipli tiegħu: Kien hemm wieħed raġel għani, li kellu

prokuratur; u dan xlewh lilu li kien hielu
għidu.

2 U sejjahlu, u qallu: X'inhu dan li
smajt fuqek? Aghti l-kont tal-prokura
tiegħek; għax ma tistax tibqa' iżjed pro-
kurator.

3 Imbagħad il-prokurator qal fih in-
nifsu: X'naghmel? għax sidi sa jneħħili
l-prokura: naghħażaq m'għandix ħila; nitlob
nisti.

4 Naf x'għandi nagħmel, biex meta nit-
neħha minn prokurator, jilqghuni fi
djarhom.

5 Għalhekk sejjah għandu lill-midjunin
kollha ta' sidu, u qal lill-ewwel wieħed:
Kemm għandek tagħti lil sidi?

6 U qal: Mitt barmil żejt. Qallu: Aqbad
il-kont tiegħek, oqghod bil-qiegħda ma-
lajr, u ikteb: hamsin.

7 Imbagħad qal lill-iehor: U int kemm
għandek tagħti? U qal: Mitt xkora qamh.
Qallu: Aqbad il-kont tiegħek, u ikteb:
tmieni.

8 U s-sid fahhar il-prokurator qarrieq,
għax kien hadem bil-ghaqal: għax ulied
did-dinja huma għan-nies ta' zmienhom
egħref minn ulied id-dawl.

9 U jien nghidilkom: Aġħmlu għali-
kom hbieb mill-ghana tal-hażen: biex,
meta ma jkollkomx iżjed, jilqgħukom fl-
agħmjajjar ta' dejjem.

10 Min hu fidil fil-stit hu fidil fil-hafna:
u min hu hażin fil-stit hu hażin ukoll fil-
hafna.

11 Jekk mela fil-ghana tal-hażen ma
kontux fidili, min jerhi f'id-ejkom il-ghana
veru?

12 U jekk ma kontux fidili f'dak li hu
ta' wieħed ieħor, min jaġħtkom dak li hu
tagħġim stess?

13 Ebda qaddej ma jista' jaqdi żewġ
sidien: għax jew jobghod 'il wieħed, u
jhobb lill-ieħor; jew iżomm ma' wieħed, u
jżeblah lill-ieħor. Ma tistgħux taqu 'il
Alla u lil mammona.

14 U l-Farizej ukoll, li kienu jħobbu
l-flus, semgħu kollu: u ddieħku bih.

15 U qalihom: Intom dawk li tiġiġusti-
fikaw ruħkom quddiem il-bnedmin; iżda
Alla ja f'qalb kom; għax dak li hu għoli
hafna fost il-bnedmin, hu mistkeraah qu-
diem Alla.

16 Il-liggi u l-profeti kienu sa ġwanni;
minn dak iż-żmien 'il hawn is-saltna t'Alla
qiegħda tixxandar, u kulhadd jithabat
biex jidhol fis-sa.

17 U hu ehhef li jgħaddu s-sema u l-art,
milli taqa' nikta wahda mill-liggi.

18 Kull min ikeċċi lil martu, u jiżżeww-
wegħ-ohra, jaġħmel adulterju; u min
jiżżeww-egħiż-żebbu tħalli minn żewġha jaġ-
ħmel adulterju.

19 Kien hemm wieħed għani, li kien
jilbes il-porpa u għażel fin. u kien jixxala
kuljum bil-hala:

20 U kien hemm wieħed tallab jismu
Lażzru, li kien mixxut hdejn il-bieb tiegħu,
mimli ġriehi,

21 U kien jixtieq jixba' bil-frak li jaqa'
minn fuq il-mejda tal-ghani: iżda sal-klieb
kieni jigu jilaghqulu l-ġriehi tiegħu.

22 U gara, illi t-tallab miet, u ngieb
mill-angli fi ħdan Abraham: il-ġħani
wkoll miet, u ndifen;

23 U fl-infern, waqt li kien fit-tbatija,
rafha għajnejh, u ra 'l' Abraham mill-
bogħod, u l-Lażzru fi ħdanu.

24 U ghajjat, u qal: Missieri Abraham,
ikollok īnnejha minni, ibqat 'il Lażzru
biex ibill tarf sebghu fl-ilma, u jberridli
lsieni; għax qiegħed muġugħ f'din il-
fjamma tan-nar.

25 Iżda qal Abraham: Ibni. ftakar li int
hadt il-ġid f'hajtek, u Lażzru wkoll ha
d-den; iżda issa hu jitfarrag, u inti tbat.

26 U barra dan kollu, bejna u bejnkom
hemm dagħbiex kbir; biex min ikun irid
iġħaddi minn hawn għal għandkom ma
jkunja jista'; lanqas ighaddu għal għandna
dawk li jixtieq jigu minn hemm.

27 Imbagħad qal: Nitolbok mela,
missier, li tibagħtu f'dar missieri;

28 Ghax għandī hamest aħħwa; biex
jixhdilhom, halli ma jiġi huma wkoll
f'dan il-post tat-tbatija.

29 Abraham qallu: Għandhom 'il Mosè
u l-profeti: ha jisimghuhom.

30 U dak qallu: Le, missieri Abraham:
iżda jekk xi hadd mill-imwiet imur għand-
hom, jindmu.

31 U qallu: Jekk ma jisimghux minn
Mosè u mill-profeti, lanqas jemmnu,
għalkemm wieħed iqum mill-imwiet.

17 Imbagħad qal lid-dixxipli: Ma jis-
tax ikun li ma jsirux skandli; iżda
jaha sra għal min isiru minħabba fis-

2 Ikun ahjar għaliex jekk tiddendel
m'għonqu ġebla ta' mithna, u jintafa'
l-bahar milli jaġhti skandlu lil wieħed
minn dawn iċ-ċejkknin.

3 Harsu ruħkom: Jekk huk jidneb
kontra tiegħek, widdbu; u jekk jindem,
ahfirlu.

4 U jekk jidneb kontra tiegħek seba'
darbiet f'jum, u seba' darbiet idur lejk
iġħid: Jisghobbija; ahfirlu.

5 U l-appostli qalu lill-Mulej: Żidilna
l-fid tagħha.

6 U l-Mulej qal: Kieku kellkom fidi
daqs qalba taż-żerriegħha tas-senapa, kontu
tghidu lil dis-siġra tat-tut: Inqala' mill-
egħru, u thawwel fil-bahar; hi kienet
tisma' minnkom.

7 Iżda min minnkom, ikollu qaddej
jahrat jew jirġha l-bhejjem. u jghidlu xhin
jiġi mill-ġħalsa: Isa, oqghod malajr fuq
il-mejda?

8 U ma jghidlux: Hejjili x'niekol; u

thażżem, u dur bija, sakemm niekol u nixrob; imbagħad tiek ol-tixrob int?

9 Jaqaw jiżżejjha lil dak il-qaddej talli għamel dak li kien ordnalu? Nahseb li le.

10 Hekk intom, meta tagħmlu dak kollu li jordnawlkom, ghidu: Qaddejja bla fejda ahna; dak li kellna nagħmlu għamitniex.

11 U ġara, hu u sejjer lejn Ġerusalem, illi ghaddha minn bejn is-Samarija u l-Galilija.

12 U kif dahal f'raħal, iltaqqhu miegħu gxaxart irġiel li kienu mgiddmin, li qagħdu fil-bogħod:

13 U għollew leħinhom, u qal: Ģesù, Mghallek, ikollok hniena minna.

14 U malli rahom, qalilhom: Morru, uru ruhk kom lill-qassis. U ġara, huma u sejrin, illi ndafu.

15 U wieħed minnhom, kif ra li fieq, raġa' lura, u b'leħen għoli faħħar 'l Alla.

16 U xtehet wiċċu fl-art f'rilejha, jiżżejjha: u dan kien Samaritan.

17 U wiegħeb Gesù, u qal: Mhux ghaxra ndafu? imma fejn huma d-disgħa l-ohra?

18 Ma nsab hadd min jargħa' lura biex ifaħħar 'l Alla, hliel dan il-barrani?

19 U qallu: Qum, ibqa' sejjer: il-fidi tiegħek fejqitek.

20 U meta kien mistoqsi mill-Fariżej, meta tigi s-salta t'Alla, weġibhom, u qal: Is-salta t'Alla ma tiġix bed-dieher:

21 Lanqas ma jighidu: Ara hawn! jew, ara hemm! Ghax, ara, is-salta t'Alla hi go fikom.

22 U qal lid-dixxipli: Jiġi ż-żmien, meta tixtiequ taraw wieħed mill-jiem ta' Bin il-bniedem, u ma tarawhx.

23 U jghidilkom: Ara hawn; jew, ara hemm: la titilqux u lanqas tmorru warajhom.

24 Ghax bħalma l-berqa, li tleħi minn taħt tarf tas-sema, u tiddi sa taħt tarf iehor tas-sema; hekk ikun Bin il-bniedem f'jumu.

25 Imma qabel jahtieg li jbati hafna, u jinċeħad minn dan-nisej.

26 U bħal ma ġara fi żmien Noè, hekk ikun ukoll fi żmien Bin il-bniedem.

27 Kienu jieklu, jixorbu, jiżżejjewġu, u jingħataw għaż-żwieg, sa dak in-nhar li dahal Noè fl-arka, u ġie d-dilluvju, u qered lil kulhadd.

28 Hekk ukoll ġara fi żmien Lot; kienu jieklu, jixorbu, jixtru, ibiġi, ihawl u jibnu;

29 Imma dak in-nhar stess li hareg Lot minn Sodoma għamlet xita tan-nar u kubrit mis-sema, u gerdi thom kollha.

30 Hekk ikun fil-jum li fih juri ruhu Bin il-bniedem.

31 F'dak il-jum, min ikun fuq il-bejt, u hwejġu fid-dar, ha ma jinżiżx jehodhom: u min ikun fil-ġħalqa, ha ma jarġax lura.

32 Ftakru f'mart Lot.

33 Kull min ifitħtex isalva hajtu, jitlifha; u kull min jiftlej hajtu, iħarisha.

34 Nghidilkom: F'dak il-lejl zewġ irġiel ikunu f'sodda wahda: wieħed jittieħed, u l-ieħor jithalla.

35 Zewġ nisa jkunu jithlu flimkien; wahda minnhom tittieħed, u l-ohra tit-halla:

36 Zewġ irġiel ikunu fil-ġħalqa: wieħed jittieħed, u l-ieħor jithalla.

37 U wiegħu, u qalulu: Fejn, Mulej? U qalilhom: Kulfejn ikun hemm il-ġisem, hemm jingemgħu flimkien l-ajkli.

18 U qalilhom parabbla biex juri li l-bniedmin għandhom jitbolu dejjem, u ma jaqtgxu qalbhom;

2 Billi qal: Kien hemm imħallef f'belt, li ma kienx jibżza' minn Alla, u lanqas iqis il-bniedem:

3 U f'dik il-belt kien hemm armla; u giet għandu tgħid: Aghmilli haqq kontra l-ġħadu tiegħi.

4 U għal xi żmien ma kienx irid; iżda wara qal fih innisfu: Għalkemm ma nibżax minn Alla, u ma nqisx il-bniedem;

5 Iżda billi din l-İrmilla thabatni, naghmlilha haqq, biex ma tibqax tigħi iż-żiddejja.

6 U qal il-Mulej: Isimghu x'qal l-imħallef hażin.

7 U Alla ma jagħmlix haqq mill-istess magħżulin tiegħi, li jghajtu lej u nhar, għalkemm idu hafna jiegħiġha haqq malajr. Madankollu meta jiġi Bin il-bniedem, isib fidi fuq l-art?

8 U qal dil-parabbla lil x'uhud li kienu jaftaw fihom infuħom li huma nies sewwa, u kienu jżebelhu l-ohrajn:

10 Zewġ irġiel telgħu fit-tempju jit-tol; wieħed Fariżew, u l-ieħor publikan.

11 Il-Fariżew kien bil-wieqfa jitlob hekk go fih: O Alla, niżżikkha, li minnex bhan-nies l-ohra, hattafin, bla haqq, adulteri, jew ukoll bħal dan il-publikan.

12 Insmu darbejnej fil-ġimġha, u nagħti l-egħxur ta' kulma għandi.

13 U l-publikan, wieqaf il-bogħod, ma riedx biss jarfa' għajnejh lejn is-sema, imma kien iħabbat fuq sidru, iġħid: O Alla, kun hanin miegħi midneb.

14 Nghidilkom: Dar-ragħel nizel daru iġġustifikat aktarx milli l-ieħor; għax kull minn jitgholla jitnizzel; u kull min iċekken lili nnisfu jitgholla.

15 U għiblu t-trabi wkoll, biex immiss-hom: iżda malli d-dixxipli raw dan, ġanfruhom.

16 Iżda ġesù sejhilhom lejh, u qal: Hallu t-tfal ċkejknejn jiġi għandi, u la żommuhomx: għax ta' dawn hi s-salta t'Alla.

17 Tassew nghidilkom: Kull min ma

jilqax is-saltna t'Alla bħal tifel ċekejken b'xejn ma jidhol fiha.

18 U wieħed kap staqsieħ, qallu: Mghallem tajjeb, x'għandi nagħmel biex niret il-hajja ta' dejjem?

19 U Gesù qallu: Ghax issejjahli tajjeb? Hadd mhu tajjeb, hlief wieħed, Alla.

20 Inti taf-il-kmandamentu: La tagħmilx adulterju, La toqtolx, La tisraqx, La tixxidha haġa b'ohra, Weġġah lil missierek u lil ommok.

21 U qal: Dawn kollha haristhom sa minn żgozo.

22 Issa meta Gesù sama' dan, qallu: Iżda haġa wahda tonqosok: bigħ kulma għandek, u qassmu lill-foqra; u jkollok teżor fis-sema: u ejja, imxi warajja.

23 U malli sama' dan, sewwed qalbu wiṣq: ghax kien ghani hafna.

24 U xhin Gesù ra li kien qalbu sewda wiṣq, qal: Kemm hu tqil li dawk li għandhom il-gid jidħlu fis-saltna t'Alla!

25 Ghax eħsef li ġemel iħaddi minn ghajnej ta' labra, milli jidħlu ghani fis-saltna t'Alla.

26 U dawk li semgħu dan qalu: Mela minn jista' jsalva?

27 U qal: Dak li ma jistax ikun għall-bnedmin jista' jkun għal Alla.

28 Imbagħad Pietru qal: Ara, ahna hal-lejnejna kollo, u gejna warajk.

29 U qalihom: Tassew ngħidilkom: Mhemm hadd li halla d-dar, jew lill-ġenituri, jew lill-ahwa, jew lill-mara, jew lill-ulied, minħabba s-saltna t'Alla,

30 Li ma jehux wiṣq iżżej f'dan iż-żmien, u fiz-żmien li ġej il-hajja ta' dejjem.

31 Imbagħad ha mieghu t-tanax, u qalihom: Ara, ahna teħligh Gerusalem, u jseħħu l-hwejjeg kollha li nkitbu mill-profeti dwar Bin il-bnediem;

32 Ghax jaġtuh f'iddejn il-Ġentili, u jiddieku biu, u jghajru, u jobbzqu:

33 U jaśwutuh, u joqtluh: u mat-tielet jum jargħa' jqum.

34 U huma ma feħmu xejn minn dan: u dal-kiem kien mohbi minnhom, u lanqas ma kienu jafu x'intqal.

35 U ġara, kif wasal qrib Gerko, illi wieħed aghħma kien bil-qiegħda fit-triq jitlob:

36 U malli sama' l-ġemgħa tan-nies għaddejja, staqsa x'kien dan.

37 U qalulu, li kien għaddej Gesù ta' Nażaret.

38 U ghajjat, qal: Gesù, bin David, ikollok hniena minni.

39 U dawk li kienu mexjin quddiem ġanfruh, biex jiskot: iżda hu ghajjat wiṣq aktar qawwi: O Bin David, ikollok hniena minni.

40 U Gesù waqraf, u ordna li jgħibuhulu: u xhin resaq, staqsieħ,

41 Billi qal: Xi tridni nagħmillek? U dak qal: Mulej, li nargħa' nara.

42 U Gesù qallu: Argħa' ara: il-fidi tiegħek salvatek.

43 U minnufiħi raga' beda jara, u mar warajh, ifaħħar l-Alla. U l-poplu kollu, meta ra dan, radd tifħir l-Alla.

19 U Gesù daħal u ghadda minn Gerko.

2 U, ara, kien hemm raġel jismu Żakkew, li kien il-kbir fost il-publikani, u kien għani.

3 U kien ifitdex li jara min kien Gesù; imma ma satax minħabba l-ġemgħa tan-nies, ghax kien qasir fid-daqs.

4 U gera 'l-quddiem, u tala' fuq siġra tal-ġummajż bixx jaraħ: ghax kien sejjer iħaddi minn hemm.

5 U meta wasal f'dak il-post, Gesù hares il-fuq, u qallu: Zakķew, isa, inżel; ghax illum jaħtieg li noqghod f'darek.

6 U għaggel, u niżel, u laqgħu bil-ferha.

7 U xhin raw dan, kollha gergru, u bdew iħidu: Ghadda joqghod għand wieħed midneb.

8 Iżda Zakķew waqaf, u qal lill-Mulej: Ara, Mulej, sa nagħti nofs għid lill-foqra; u jekk hadt xi haġa mingħand xi hadd bil-qrer, inroddlu daqshekk erba' darbiex.

9 Qallu Gesù: Illum giet is-salvazzjoni lil did-dar, ghax hu wkoll bin Abraham.

10 Ghax bin il-bnediem gie jiftex u isalva dak li kien mitluf.

11 U huma u jisimħu dawn il-hwejjeg, zied iħidilhom parabbla, ghax kien joqrob lejn Gerusalem, u ghax kienu jaħsbu li s-saltna t'Alla kienet sa tidher dal-waqt.

12 Mela qal: Wieħed raġel nobbli mar f'art bghida biex jieħu għalihi saltna, u jarda' lura.

13 U sejjah il-ġħaxar qaddejja tiegħi, u tahom għaxar miniet, u qalihom: Hadd-muħom sakemm nigħi.

14 Iżda n-nies ta' pajiżu kienu jo-bogħdhu, u bagħtulu warajh delegazzjoni tgħidlu: Ma rridu li dar-raġel isaltan fuqna.

15 U ġara, meta raġa' lura, wara li kien s-saltna, illi ordna li jsejju lil dawk il-qaddejja għandu, li kien tahom il-flus, biex ikun jaf kemm kull wieħed qala' billi haddimhom.

16 Imbagħad gie l-ewwel wieħed, u qal: Ja sidi, il-mina tiegħek għamlet għaxar miniet.

17 U qallu: Offi għalik, ja qaddej tajjeb: ghax kont fidil fi ftit wiṣq, hu hakma fuq għaxxar ibliet.

18 U gie t-tieni wieħed iħid: Il-mina tiegħek, ja sidi, għamlet harnes miniet.

19 U lil dan qallu l-istess: U int ukoll akkem fuq hamset ibliet.

20 Gie iehor, u qal: Ja sidi, ara, hawn

hi l-mina tieghek, li žammejt merfugha f'maktur:

21 Ghax bžajt minnek, ghax int bnie-dem imqit: tiehu dak li ma qegħidtx, u taħsad dak li ma żrajtx:

22 U qallu: Minn kliem fommok stess naghmel haqq minnek, ja qaddej hażin.

Kont taf li jien bniedem imqit, nieħu dak li ma qegħidtx, u naħsað dak li ma żrajtx;

23 Għaliex ma qegħidtx flus i-lbank,

biex meta niġi kont niggibdhom bl-imghax?

24 U qal lil dawk li kienu madwaru: Hudulu l-mina u aqħtuha lil dak li għandu għaxra.

25 (U qalulu: Ja Sid, dan għandu għaxar miniet.)

26 Ghax nghidilkom: Li lil kull min għandu jingħatalu; u mingħand min m'għandux, jehdulu dak ukoll li għandu.

27 Iżda dawk l-egħdewwa tiegħi, li ma ridu li insalta fuqhom, ġibuhom hawn, u oqtluhom quddiemi.

28 U wara li qal dan, baqa' sejjjer 'i'l quddiem, tiela' lejn Gerusalem.

29 U gara, meta qorob lejn Betfaġe u Betanja, hdejn il-gholja li jgħidulha taż-Żebbuġ, illi bagħat żewġ id-xixxli tiegħi,

30 Qalilhom: Morru r-rahal ta' biswitt-kom, u intom u deħlin fi, issiġi fuċċu felu marbut, li fuqu għadu ma qagħad ebda bniedem: Holluh, u għibuh hawn.

31 U jekk xi hadd jistaqsikom: Ghaliex qegħdin thollu? għidlu hekk: Ghax il-Mulej għandu bżonn.

32 U telqu dawk li kienu mibgħutin, u sabu hekk kif qalilhom.

33 U huma u jħollu l-felu, is-sidien tiegħi qalulhom: Ghaliex qegħdin thollu l-felu?

34 U qalulhom: Il-Mulej għandu bżonn.

35 U ġibuh 'il Ĝesù: u tefgħu lbieshom fuq il-felu, u qieghdu 'il Ĝesù fuqu.

36 U hu u għaddej, firxu hwejjīhom fit-triq.

37 U meta issa kien qrib in-niżla tal-gholja taż-Żebbuġ, il-ġemha kollha tad-dixxipli bdew jisfirhu u jsahħru 'i' Alla b'leħen għall-egħmejjel kbar kollha li kienu raw;

38 Billi jghidu: Imbierek is-Sultan li ġej f'isem il-Mulej: siem fis-sema, u glorja fl-aktar għoli.

39 U x'uhud mill-Fariżej minn qalb il-ġemha tan-nies qalulu: Mghallek, Ċanfar id-dixxipli tiegħek.

40 Wieġeb u qalilhom: Ngħidilkom li, jekk jisktu dawn, malajr ighajjat il-ġebel.

41 U meta qorob, lemah il-belt, u beka għaliha,

42 Billi qal: Kieku għarraf, int ukoll, għalanqas f'dan il-jum tiegħek, il-hwejjeg li jinh tiegħu ghall-ġid tiegħek! iżda issa nbhev minn ghajnejk.

43 Ghax għad jiġu l-jiem fuqek, li

l-egħdewwa tiegħek itellghu rampa mdwarek, u jdawruk, u irossuk minn kull naha.

44 U jgħarrfuk ma' l-art, int u wliedek fik; u ma jħallux fik gebla fuq ohra; għaliex int ma għaraftx iż-żmien taż-żjara li saritlek.

45 U dahal fit-tempju, u qabad ikeċċi lil dawk li kienu jbighu hemm gew, u lil dawk li kienu jixtru;

46 U qalilhom: Hu miktub: Dari dar it-talb; iż-żda intom għamiltuha għar tal-hallelin.

47 U kien ighallem kuljum fit-tempju. Imma l-qassisin il-kbar u l-kittieba u l-ewlen tal-poplu kien jfittxu li jeqir duh.

48 U ma setgħux isibu x'jistgħu jagħmlu: ghax il-poplu kollu kien imqabbad miegħu biex jisimghu.

20 U ġara, f'wieħed minn dawk il-jiem, hu u jħallem lill-poplu fit-tempju, u ix-xandar l-evangelju, illi l-qassisin il-kbar u l-kittieba, flimkien max-xju, resqu fuqu.

2 U kellmu, qalulu: Ghidilna, b'liema setgħa tagħmel dawn il-hwejjeg? Jew min hu dak li tak din is-setgħa?

3 U wieġeb, u qalilhom: Nistaqsikom jien ukoll haga; u wigbun;

4 Il-magħmudija ta' Gwanni, kienet mis-sema, jew mill-bnedmin?

5 U huma qagħdu jaħsbu fihom infu-hom, u galu: Jekk nħidu mis-sema, iġiħid: Melu ghax ma emminku?

6 Iżda jekk nħidu: Mill-bnedmin; il-poplu kollu jhaggarnha għaxx għaww kien li Gwanni kien profeta.

7 U huma wiġbuh, li ma jafux ighidu mnejn kienet.

8 U Ĝesù qalilhom: Lanqas jien ma ngħidilkom b'liema setgħa nagħmel dawn il-hwejjeg.

9 Imbagħad qabad ighid lill-poplu dil-parabbla: Raġel hawwel għalqa dwieli, u qabbilha lill-bdiewa, u mar f'pajjiż il-bogħod għal-żmien twil.

10 U fl-istaġġun bagħat qaddej għand il-bdiewa, biex jaġtuh mill-frott tal-ghalqa tad-dwieli; imma l-bdiewa sawtuh, u bagħtuh idu f'idu.

11 U raġa' bagħat qaddej iehor: u lil dan ukoll sawtuh, u żebilhuh, u bagħtuh idu f'idu.

12 Raġa' bagħat it-tielet wieħed, u lil dan ferewh ukoll, u xehtuh 'il barra.

13 Imbagħad qal sid il-ghalqa tad-dwieli: X'naghmel? Nibqħat lil ibni l-mahbub; għandu mnnejn meta jarawh juruh stima.

14 Iżda meta l-bdiewa rawh, hasbu fihom infu-hom, u galu: Dan hu l-werriet: ejja, ha noqtluh, biex il-wirt ikun tagħna.

15 Għalhekk waddbuh barra mill-għalqa tad-dwieli, u qatluh. X'jaghmlil-hom mela sid il-ġħalqa tad-dwieli?

16 Jiġi u jqred dawn il-bdiewa, u jaġhti l-ġħalqa tad-dwieli lill-ohrajn.

U malli semgħu dan, qalu: Alla-hares!

17 Hares lejhom, u qal: X'inhu mela dak li nkiteb: Il-hażra li warrbu l-bennejja, din saret ras il-ġħareb?

18 Kull min jaqqa fuq dik il-ġebla jitfarrak; iżda fuq min taqa' tithnu trab.

19 U l-qassassin il-kbar u l-kittieba fittxu jmiddu idejhom fuqu dak il-hin; u beżgu mill-poplu: għax għarfū li ġħali-hom kien qal dil-parabbla.

20 U qagħdu jghassulu, u bagħtu spjuni, biex jaqgħmlu ta' nies sewwa, biex jaqbdhu f'kelma, sabiex jaġħtu h'idejn is-setgħa u l-hakma tal-gvernatur.

21 U staqsewh, u qal: Mghalleml, na fu li int titkellem u tgħalliem fis-sewwa, u lanqas thares lejji wiċċi hadd, iżda tgħalliem it-triq t'Alla fis-sewwa:

22 Hu skond il-ligi li nhallu l-haraġ lil Ċesri jew le?

23 Imma hu għaraf hżunithom, u qalilhom: Ghaliex iġgarbuni?

24 Urni dinier. Ta' min hi din ix-xbieha u l-kitba li fi? Wiegbu u qalulu: Ta' Ċesri.

25 U qalilhom: Roddu mela lil Ċesri dak li hu ta' Ċesri, u dak li hu t'Alla 'l-Alla.

26 U ma setgħux jaqbduh f'kelma quddiem il-poplu: u stagħġibu bit-tweġiba tiegħi, u siktu.

27 Imbagħad resqu lejh x'uħud mis-Sadduqin, li jidu li hemm xi qawmien mill-mewt: u staqsewh,

28 Billi qal: Mghalleml, Mosè kitbilna: Jekk xi hu wieħed imut, u jkollu mara, u jmut mingħajr tħalli, huh għandu jieħu l-mara tiegħi, biex iqajjem nisel lil huh.

29 Kien hemm mela sebat ahwa: u l-ewwel wieħed iżżejjew, u met bla tħall.

30 U żżewwiga t-tieni, u met bla wlied.

31 U hadha t-tielet; u hekk ukoll is-sebħha kollha: u ma hallexw ulied, u mielu.

32 Fl-ahħar mietet ukoll il-mara.

33 Mela fil-qawmien mart min minn-hom tkun din? għax sebħha haduha b'marthom?

34 U Gesu wiegħeb, qalilhom: Ulied did-din jażżeww, u jingħataw għaż-żwieġ:

35 Iżda dawk li jkunu meqju sin il-jistħoqqilhom dik id-dinja l-ohra, u l-qawmien mill-mewt, la jiżżeww, u lanqas jingħataw għaż-żwieġ:

36 Lanqas jistgħu jmutu iż-żejt: għax huma bhall-anġli; u huma wlied Alla, billi huma wlied il-qawmien mill-imwiet.

37 Issa li l-mejtin iqumu, urieħ ukoll

Mosè hdejn il-ġħolliq, meta lill-Mulej sejjah lu Alla t'Abraham, u Alla ta' Izakk, u Alla ta' Gakkb.

38 Ghax hu mhux Alla tal-mejtin, iżda tal-hajjin: għax kulhadd ighix għalih.

39 Imbagħad x'uħud mill-kittieba wiegbu, billi qal: Mgħalleml, sewwa għidt.

40 U wara dan ma kellhomx il-hila jistaqsu xejn aktar.

41 Imbagħad qalilhom: Kif ighidu li Kristu hu bin David?

42 U David innihsu jghid fil-ktieb tas-salmi: Qal il-Mulej lil Sidi: Oqghod f'lemin,

43 Sa ma nqiegħed l-egħdewwa tiegħek b'miries riġlejk.

44 David mela jsejjaha Sidu, kiñi inhu bnu?

45 Imbagħad quddiem il-poplu kollu, qal lid-dixxipli tiegħu:

46 Harsu ruħkom mill-iskribi, li jħobbu jmxu bi ibiesi twal, u jħobbu t-tislim fil-pjazez u l-ogħla siġġijiet fis-sinagogi, u l-ewwel postijiet fl-imwejjed;

47 Li jibilgħu djar ir-romol, u għall-ġħajnejn jagħmlu talb twil: dawn jieħdu kundanna akbar.

21 U hares 'il fuq, u ra l-ghonja jitfghu l-ghotjet tagħhom fit-teżor.

2 U ra wkoll waħda armla fqira titfa' hemm habbejnejn.

3 U qal: Tassew ngħidilkom, li din l-ħarmla fqira tefgħet aktar minn kulhadd:

4 Ghax dawn kollha tefgħu miż-żejjed tagħhom fl-offerti lil Alla: imma hi fil-bonzon tagħha tefgħet il-ġħajxien kollu li kellha.

5 U waqt li x'uħud kienu jitkellmu fuq it-tempju, kemm kien imżejjen b'haġar sabiħ u għotnej, qal:

6 Dawn il-hwejjeg li qeqħdin taraw, jiġi ż-żmien, li fiha ma tithallieq ġebla fuq ohra, li ma tiggħarrax.

7 U huma staqsewh, qalulu: Mghalleml, imma meta jiġi dan? U x'għelm ikun hemm meta dan ikun sa jiġi?

8 U qal: Araw li ma titqarqu: għax hafna jiġu f'is-miġi jidu: Jiena Kristu; u wasal iż-żmien: la tmorrux mela warajhom.

9 Iżda meta tisimħu bi gwerer u tixxiw, la titwerwrux: ghax dawn il-hwejjeg għandhom l-ewwel jiġru; imma ma jiġix it-tmiem malajr.

10 Imbagħad qalilhom: Iqum ġens kontra ġens, u saltna kontra saltna:

11 U jkun hemm theżhiż ta' l-art kbir f'hafna postijiet, u ghaks, u pesti; u dehriet tal-biża, u eglej kbar ikun hemm mis-sema.

12 Iżda qabel dan kollu, imiddu idej-hom fuqkom, u jiġi persegħitaw kom, u jaġħtukom f'id-jejjen is-sinagogi, u fil-

ħabsijiet, u jgħibukom quddiem slaten u gvernaturi minħabba ismi.

13 U dan jaġirlikom b'xhieda.

14 Zommu niela dan f'qalbkom, li ma tqoqhdux taħsbu minn qabel kif sa twieġbu:

15 Ghax jien nagħtikom kliem u għerf, li l-egħdewwa kollha tagħkoma ma jkunux jistgħu jmeruhom u lanqas jieqfu għali-hom.

16 U intom tkunu ittradut sew minn missierkom u kemm minn ommkom, u l-ahwa, u l-qraba, u l-hbieb; u lil x'uhud minnkom jaġtuhom il-mewt.

17 U tkunu mibghudin minn kulħadd minħabba ismi.

18 Imma xaghra minn raskom ma tintil-fix.

19 Bis-sabar tagħkoma tiebhu ruhkom.

20 U meta taraw 'il Gerusalem imidawra bl-armati, imbagħad kunu afu li qorbot il-herba tagħha.

21 Imbagħad dawk li jkunu fil-Lhudija ha jaħarbu lejn il-muntanji; u ha jitilqu l-barra dawk li jkunu fiha; u ha ma jidħlu fuq dawk li jkunu fir-raba'.

22 Ghax dawn huma jiem ta' tagħidib, biex isseħħi kulma nkiteb.

23 Iżda jaħasra għan-nisa tqal, u għal dawk li jreddgħu, f'dawk il-jiem! Ghax ikun hemm diqa kbira fuq l-art, u għadab fuq dan il-poplu;

24 U jaqgħu b'xifer is-sejf, u jittieħdu bi lsiera qalb il-ġnus kollha: u tkun Gerusalem mirfusa mill-Gentili, sa ma jintemm żmien il-Ġentili.

25 U jkun hemm eghliem fix-xemx, u fil-qamar, u fil-kwiekeb; u fuq l-art diqa tal-ġnus, ma jafux x'sa jaġħmlu; il-bahar u l-imwiegħ ighajtu;

26 In-nies iħossom hažin bil-biża', u bl-istennija ta' dak li ġej fuq l-art: ghax il-qawwiet tas-sema jitħeżżu.

27 Imbagħad jaraw lil Bin il-bniedem ġej fi sabba b'setgħa u gloria kbira.

28 U meta jibdew jiġru dawn il-hwejjeg, harsu 'l fuq, ghax tkun qieghda toqrob il-fidwa tagħkoma.

29 U qalihom parabbla: Araw is-siġra tat-tin, u s-siġar kollha.

30 Meta issa jarmu, intom stess taraw, u tafu li s-saġi qrib.

31 Hekk intom, meta taraw jiġru dawn il-hwejjeg kunu afu li s-saltnej t'Alla hija qrib.

32 Nghidilkom is-sewwa: Dan in-nisel ma jgħaddix, sakemm isir dan kollu.

33 Is-sema u l-art ighaddu: imma kliemi ma jgħaddix.

34 U harsu ruhkom, li ma jmorrux qlobkom jitqalu bl-ikel jejjed, u s-sokor, u l-hsibijiet ta' din il-hajja, u hekk jiġi fuqkom dak il-jum għal għarrrieda;

35 Ghax bħal nassa jiġi fuq dawk kollha li jgħixu fuq wiċċi l-art kollha.

36 Ishru mela, itolbu dejjem, biex ikun jištħoqqilkom taharbu minn dawn il-hwejjeg kollha li għandhom jiġru, u toqogħdu quddiem Bin il-bniedem.

37 U bi nhar kien ighalleml fit-tempju; u bil-lejji kien johrog barra, u jgħammar fil-għolja li jgħidulha l-gholja taz-Żebbug.

38 U l-poplu kollu kien jiġi kmieni għandu filgħodu fit-tempju biex jisimghu.

22 Issa l-festa ta' l-ażżi, li jgħidulha l-Għid, kienet toqrob.

2 U l-qassassin il-kbar u l-iskribi kienu jiftixu kif joqtlu; ghax kienu jibżgħu mill-poplu.

3 Imbagħad daħħal Satana f'Ġuda, li kienu jgħidulu Iskarjota, u li kien wieħed mit-tnejn.

4 U mar, u tkellem mal-qassassin il-kbar u l-kaptani, kif jaġħi tħulhom f'idnejhom.

5 U ferhu, u stieħmu li jaġtuh il-flus.

6 U ta l-kelma, u beda jiftex il-waqt biex jaġħihs f'idnejhom xhin il-ġemgħa tan-nies ma tkunx hemm.

7 Imbagħad wasal jum l-ażżi, meta l-ħaruf tal-ġħid kellu jinqatle.

8 U bagħat 'il Pietru, u 'l-Ġwanni, billi qal: Morru hejjulna l-ġħid, biex nieklu.

9 U qalulu: Fejn tridna nhejju?

10 U qalihom: Ara, meta tkunu dhaltu l-belt, hemm jiltaqa' raġel magħkoma jarfa' garra ilma; morru warajh sad-dar fejn jidħol,

11 U għidu lil sid id-dar: Qallek l-Imghalliem: Fejn hi l-kamra tal-misted-nin, fejn niekol il-ġħid mad-dixxipli tiegħi?

12 U jurikom kamra kbira fuq misfruxa: hemm hejju.

13 U marru, u sabu kif qalihom: u hejjew il-ġħid.

14 U xhin sar il-ħin, qagħad fuq il-mejda, hu u t-tnejn l-appostlu miegħu.

15 U qalihom: Xtaqqi bi hrara niekol dan il-ġħid magħkoma qabel ma nbati:

16 Ghax nghidilkom: Ma niklux iżżejjed, sa ma jseħħi fis-saltnej t'Alla.

17 U qabad il-ħobż, u żżahajr, u qattha', u tahom, hu u jgħid: Dan hu għismi mogħti għalikom: aġħmlu dan b'tiċċi tiegħi.

18 Ghax nghidilkom, li ma nixrobx aktar mill-frott tad-dielja, sama tiġi s-saltnej t'Alla.

19 U qabad il-ħobż, u żżahajr, u qattha', u tahom, hu u jgħid: Dan hu għismi mogħti għalikom: aġħmlu dan b'tiċċi tiegħi.

20 Hekk ukoll il-kalċi wara l-ikla, hu u jgħid: Dan il-kalċi hu r-rabta l-ġġidha f'demmi, li lu mxerred għal għalikom.

21 Iżda, ara, l-id ta' minn jittradini qieghda fuq il-mejda miegħi.

22 U tassew li Bin il-bniedem imur, kif kellu jkun; iżda jaħasra għal dak il-bniedem li minnu ittradni!

23 U huma bdew jistaqsu lil xulxin, min fosthom kien sa jagħmel dil-haga.

24 U kien hemm ġlied u koll bejniethom, min fosthom kellej jkun miżnun bl-akbar.

25 U qalilhom: Is-slaten tal-Ġentili jaħkmu fuqhom; u dawk li għandhom i-setgħa fuqhom jissejhū benefatturi.

26 Imma intom ma tkunux hekk: iżda dak li hu l-akbar fosthom, ha jkun bħall-iż-ġħar; u dak li hu l-kbir, bħal dak li jaqdi.

27 Ghax min hu l-akbar, dak li qiegħed fuq il-mejda, jew dak li jaqdi? Mhux dak li qiegħed fuq il-mejda? Iżda jien qiegħed fostkom bħal dak li jaqdi.

28 Intom dawk li bqajtu miegħi fit-tiegris tiegħi.

29 U jien nagħtikom saltna, bħal ma tħalieli Missieri;

30 Biex tieklu u tixorbu fuq il-mejda tiegħi fis-saltna tiegħi, u tqoqħdu fuq it-tronijiet tagħmlu haqq mit-snax-il tribu ta' Izrael.

31 U l-Mulej qal: Xmun, Xmun, ara, Satana xtaq jehodkom, biex iħarbilkom bħal qarni:

32 Imma jien tlabt għalik, biex il-fidi tiegħek ma tonqosx: u int meta tikkonverti saħħħah li hutek.

33 U qallu: Mulej, miegħek jien imhejji biex immur, sew il-habs, u sew ghall-mewt.

34 U qal: Pietru, nħidlik li ma jiddinx illum is-serduq, qabel ma inti għal tliet darbiet tħidha li tafni.

35 U qalilhom: Meta bghattkom bla borża, u horġa, u qorq, naqaskom xi haga? Qalulu: Xejn.

36 Imbagħad qalilhom: Imma issa, dak li għandu borża, ja jehodha, u l-horġa tiegħu wkoll: u dak li m'għandux sejf, ha jbigh il-mantar tiegħu, u jixtri wieħed.

37 Ghax nħidilkom, għandu jseħħi fija dan il-miktub: U kien magħdud mal-hziex: ghax dawk il-hwejjeg li nkiflu fuqi għandhom it-tmiem.

38 U huma qal: Mulej, ara, hawn żewġt isjuf. U qalilhom: Biżżejjed.

39 U hareġ, u mar, kif kienet id-drawwa tiegħu, lejn il-gholja taż-Żebbug; u marru miegħu wkoll id-dixxipli tiegħu.

40 U xhin wasal hemm, qalilhom: Itolbu biex ma tidħlux fit-tiegris.

41 U tbieghed minnhom daqs xeħta ta' ġebla, u qagħhad għarkobbejha, u talab,

42 Billi qal: Missier, jekk trid, warrab dan il-kalċi minni: iżda mhux issir ir-rieda tiegħek, imma tiegħek.

43 U deherlu anglu mis-sema, iqawwlu qalbu.

44 U hu u qiegħed f'agunija talab aktar bil-heġġa: u sar l-gharaq tiegħu qisu bħal qatriet kbar tad-demm neżlin fl-art.

45 U meta qam mit-talba, u ġie hdejn id-dixxipli tiegħu, sabhom reqdin bis-swied il-qalb.

46 U qalilhom: Ghaliex intom reqdin? Qumu, itolbu, biex ma tidħlux fit-tiegris.

47 U hu u jitkellem, ara, giet ġemgħa nies; u dak li kien jismu Ġuda, wieħed mit-snax, kien miexi quddiemhom, u resaq lejn Gesu biex ibus.

48 Imma Gesu qallu: Ġuda, tittradixxi lil Bin il-bniedem b'bewsa?

49 Meta dawk ta' madwaru raw x'kin sa jiġi, qallu: Mulej, nagħtu bis-sejf?

50 U wieħed minnhom darab lill-qaddej tal-qassis il-kbir, u qataghlu wi-dintu l-leminja.

51 U Gesu wiegħeb, u qal: Erħulhom, biżżejjed! U messlu widintu, u fejqu.

52 Imbagħad Gesu qal lill-qassisin il-kbar, u lill-kaptani tat-tempju, u li-xu x-jaġa; li kienew ġew għalih: Hrigħu bis-sjuf u l-oħra, donnkom għal xi hallie?

53 Meta kont inkun kuljum magħkorm fit-tempju, ma meddejtux idejkom għalija: imma din hi s-sieħha tagħkom, u s-setgħa tad-damlam.

54 Imbagħad qabdu, u haduh, u ġibuh fid-dar tal-qassis il-kbir. U Pietru mexa wara mill-bogħod.

55 U meta qabbdu nar f'nofs il-bithha, u qagħdu flimkien bil-qiegħda, Pietru qagħad f'nofshom.

56 Iżda lemħitu wahda qaddejja bil-qiegħda fil-waqt li kien hdejn in-nar, u harset sewwa lejh, u qalet: Dar-raġel ukoll kien miegħu.

57 Iżda hu čahdu, billi qal: Ma nafux, mara.

58 U wara ftit rah iehor, u qal: Int ukoll wieħed minnhom. U qal Pietru: Ja-raqel, minnex.

59 U wara xi sieħha, wieħed iehor haqqaq b'saħħha, u qal: Tassew, dan ukoll kien miegħu: ghax hu mill-Galilija.

60 U qal Pietru: Ja-raqel, ma nafx x'inti tgħid. U minnufi, kif kien għadu jitkellem, is-serduq idden.

61 U dar il-Mulej, u hares lejn Pietru. U stakar Pietru fil-kelma tal-Mulej, kif kien qallu: Qabel ma jiddien is-serduq, tħidni tliet darbiet.

62 U hareġ barra Pietru, u beka biki ta' mrar.

63 U l-irġiel li kienu jżommu 'l-Ġesu iddieħku bi, u sawtuh.

64 U wara li għammdu, tawh fuq wiċċeu, u staqsewh, billi qal: Obsor, min hu li sawtek?

65 U hafna hwejjeg ohra kienu jgħidu fuqu, billi jidgħu.

66 U hekk kif seħab, inġemgħu flimkien ix-xjxu tal-poplu u l-qassisin il-kbar, u l-iskribi, u haduh fil-kunsill tagħhom, u qalulu:

67 Int il-Kristu? għidilna. U qalilhom: Jekk nħidilkom, ma temmnu:

68 U jekk jien ukoll nistaqsikom, ma twiġibux, u lanqas titilqu.

69 Minn issa Bin il-bniedem joqghod fil-lemin tas-setgħa t'Alla.

70 Imbagħad qalu lkoll: Mela int l-Iben t'Alla? U qalilhom: Intom qeqhdin tghidu, li jien.

71 U qalu: Xi htiega għandna aktar ta' xhieda? ghax āħna nfusna smajna minn fommu stess.

23 U qamet il-ġemgħha kollha tagħhom, u haduh għand Pilatu.

2 U bdew jixlu, billi jħidu: Lil dar-rael sibnieh jaqleb lil-ġensna, u ma jħallix li jithallas il-harag lil-Česri, u jħid li huwa Kristu, Sultan.

3 U sqasieh Pilatu, qallu: Int is-Sultan tal-Lhud? Wieġbu u qal: Int ġħidt.

4 Imbagħad Pilatu qal lill-qassissin il-kbar u l-lill-poplu: Ma nsib ebda htija f'dar-rael.

5 U dawk aktar saħnu, u bdew iħidu: Qiexhekk ixewwex il-poplu, u jħalliem fil-Lhudja kollha, ibda mill-Galilija sa hawn.

6 Xhin sama' Pilatu fuq il-Galilija, staqsa jekk dar-rael kienx mill-Galilija.

7 U hekk kif sar jaf li kien taħt il-hakma ta' Erodi, bagħtu għand Erodi, li kien ukoll Gerusalem f'dawk il-jieム.

8 U meta Erodi ra 'l-Česu, ferah hafna: ghax kien ilu żmien twil jixtieq jarah, billi kien sama' hafna hwejjeg fuqu; u kien jittama li jara xi miraklu magħmul minnu.

9 Imbagħad għamillu mistoqsijiet b'hafna kliem; imma xejn ma wieġbu.

10 U l-qassissin il-kbar u l-iskribi kienu qeqħdin hemm jixlu bil-herra.

11 U zebilu Erodi flimkien mas-suldati tiegħu, u ddieħak bih, u libbsu libsa ta' lewnej ighajjat, u raga' bagħtu għand Pilatu.

12 U dak in-nhar Pilatu u Erodi saru bħbieb: ghax qabel kienu miġġeldin bejniethom.

13 U Pilatu, meta laqqa' flimkien il-qassissin il-kbar, u l-kbarat, u l-poplu,

14 Qalilhom: Għibtu dar-rael, bhal wieħed li qiegħed jaqleb il-poplu: u, ara, stħarrigtu quddiemkom, u ma sibt f'dar-rael ebda htija fuq dawk il-hwejjeg li qeqħdin tixlu:

15 Le, lanqas Erodi: ghax jien bghatt-kom għandu; u, araw, m'għamel xejn li haqqu l-mewt.

16 Għalhekk inwiddbu, u nitilqu.

17 (Għax kien jaħtieg lu jitilqilhom wieħed dak in-nhar tal-festa.)

18 U qiegħi l-koll f'daqqa: Nehħi lil dar-rael, u itilqilna 'l-Barabba:

19 (Li minħabba xi tiwxixa li kienet sarei fil-belt, u qtil, kien mitfugħ il-habs.)

20 Għalhekk Pilatu, li xtaq jehles lil-Česu, raga' kellimhom.

21 Imma huma għajtu, iħidu: Sallbu! Sallbu!

22 Qalilhom għat-tielet darba: Ghaliex, x'-deni għamel? Ma sibti luxx-htija tal-mewt. Għalhekk inwiddbu, u nitilqu.

23 U huma aktar żammew ieħes b'ilħna għolja, jitolbuh li jkun imsallab. U l-agħjar tagħhom u tal-qasissin il-kbar rebah.

24 U Pilatu ta sentenza li jsir kif talbu.

25 U telqilhom lil dak li minħabba t-tixwix u t-qtil kien nbagħat il-habs, u li huma xtaqu; iżda 'l-Česu tah għar-rieda tagħhom.

26 U huma u sejrin bih, qabdu lil wieħed Xmun, minn Ċireni, li kien ġej mir-raba', u għabbewlu s-salib, biex iġorru wara Česu.

27 U kienet miexja warajh qatgħa kbira ta' nies, u ta' nisa, li kienu wkoll jibku u jolfsu għalihi.

28 Imma Česu dar lejhom u qal: Ja-bniet ta' Gerusalem, la tibkux lili, iżda ibku likom infuskom, u lil uliedkom.

29 Ghax, ara, iż-żmien ġej, li fih iħidu: Imberkin il-hawlin, u l-gwievli li qatt ma wildu, u l-isdra li qatt ma reddgħu.

30 Imbagħad jibdew iħidu lill-muntanji: Aqqħu fuqna; u lill-gholjet: Orduna;

31 Ghax jekk jagħmlu dan f'sigra hadra, x'-isir fin-niexfa?

32 U kienet meħudin ukoll miegħu żewġ hatjin, biex joqluhom.

33 U meta waslu fil-post, li jħidulu il-Kalvarju, hemm sallbu lili, u lill-hatjin, wieħed fil-lemin, u l-ieħor fix-xellug.

34 Imbagħad qal Česu: Missier, ahfrilhom; ghax ma jafux x'inħuma jagħmlu. U qasemu hwejju, u tefgħu x-xorti.

35 U l-poplu kien wieqaf īħares. U l-kbarat kienu magħhom ukoll jiddieħku bih, iħidu: Salva oħrajn; ha isalva lili nnifsu, jekk hu l-Česu. il-mahatur t'Alla.

36 U kienet jiddieħku bih is-suldati wkoll, billi kienu jersqu lejh, u joffrul l-hall,

37 U iħidu: Jekk int is-sultant tal-Lhud, salva lilek innifsek.

38 U nkibet ukoll kitba fuqu b'ittri bil-Grieg, bil-Latin u bil-Lhud: DAN HU S-SULTAN TAL-LHUD.

39 U wieħed minn dawk il-hatjin li kieni mdendlin beda jħajru, billi qal: Jekk int il-Česu, salva lilek innifsek u lilla.

40 Imma l-ieħor hu u jwieġeb čanfru, billi qal: Ma tibżax minn Alla, tara li qiegħed taħbi kundanna?

41 U tassew li āħna hawn bil-haqq; ghax āħna qeqħdin nieħdu dak li jistħoqq eghħilmu; iżda dan m'għamel xejn hażin.

42 U qal lil-Česu: Mulej, stakar fija, meta tiġi fis-saltna tiegħek.

43 U Gesù qallu: Nghidlek is-sewwa li llum tkun fil-genna mieghi.

44 U kien issa madwar is-sitt siegha, u waqqhet dalma fuq l-art kollha sad-disa' siegha.

45 U x-xemx iddalmet, u l-velu tat-tempju cċarrat min-nofs.

46 U meta Gesù ghajjat b'lehen qawwi, qal: Missier, f'idejk nerhi l-ispirtu tiegħi: u malli qal hekk, radd ruhu.

47 Issa malli c-ċenturjun ra dak li gara, iggħorifka 'l Alla, billi qal: Tassew dan kien ragel ġust.

48 U n-nies kollha li ngabru flimkien għal dik id-dehra, malli raw il-hwejjeg li kienu ġraw, habbtu fuq sidirhom, u regħġu lura.

49 U dawk kollha li kienu jafuh, u n-nisa li kienu gew warajh mill-Galilija, kienu weqfin fil-bogħod, jaraw dawn il-hwejjeg.

50 U, ara, kien hemm ragel jiġmu Gużżepp, li kien kunsilier; u kien ragel tajjeb, u ġust:

51 (Dan ma kienx qabel mal-fehma u l-egħmil tagħhom;) kien minn Arimateja, belt tal-Lhud: u kien hu wkoll jistenna s-saltna t'Alla.

52 Dar-ragel mar għand Pilatu, u talab il-ġissem ta' Gesù.

53 U niżżlu, u geżwru fil-ghażzel, u qiegħid f'qabar imħaffier fil-blat, li fih hadd ma kien għadu tqiegħed.

54 U dak in-nhar kien jum it-thejjija, u s-Sibt kien qiegħed jibda.

55 U n-nisa wkoll, li gew mieghu mill-Galilija, imxew wara, u raw il-qabar, u kif kien imqiegħed għismu.

56 U regħġu lura, u hejjew hwawar u żjut tal-fwieha: u s-Sibt striebu skond il-kmandament.

24 Issa fl-ewwel jum tal-ġimħa, kmieni hafna filghodu, gew hdejn il-qabar, u giebu l-hwawar li kienu hejjew, u x'uhud ohra magħhom.

2 U sabu l-ġebla, mgerba 'l hemm mill-qabar.

3 U datlu gewwa, u ma sabux il-ġissem tal-Mulej Gesù.

4 U, ara, kif kienu mhawdin hafna fuq dan, gara li żewġi irgiel waqfu hdejhom f'ilbies jiddi.

5 U billi kienu mbeżzgħin, u niżżlu wiċċhom lejn l-art, dawk qalulhom: X'intom tħixtu l-haj qalb il-mejtin?

6 Mhux hawn, imma qam: ftakru kif kellimkom meta kien għadu fil-Galilija,

7 Meta kien iġħid: Jahtieġ li Bin il-bniedni jingħha f'idejn nies midinbin, u jkun imsallab, u fit-tielet jum iqum.

8 U ftakru fi kliemu,

9 U regħġu lura mill-qabar, u qalu b'dan kollu lill-hdax, u lill-ohrajn kolha.

10 U kienet Marija Maddalena, u Ĝwanna, u Marija omm Ġakbu, u nisa ohrajni li kienu magħhom, li qalu dawn il-hwejjeg lill-appostli.

11 U kliemhom deherilhom bhala hrejjefer feriegħ, u ma emmnuhomx.

12 Qam imbagħad Pietru, u ġera lejn il-qabar; u wara li ttawwal, lemah il-bċċejċ tal-ghażel mixxutin għalihom, u telaq, imħaġġeb fih innifsu b'dak li kien għara.

13 U, ara, tnejn minnhom dak in-nhar stess marru f'rħal jismu Ghemmaws, li kien bghid minn Gerusalem madwar sittin stadiju,

14 U thaddtu bejniethom fuq kulma ġara.

15 U ġara, huma u jithaddtu flimkien u jirragħunaw, illi resaq Gesù nnifsu, u mexa magħhom.

16 Imma ghajnejhom kienu miżmumin biex ma jaġħrafuhx.

17 U qalihom: X'inhu dal-kiem li qeqħdin tgħidu wieħed lil iehor, intom u mexxin, u qalbkom sewda?

18 U wieħed minnhom, li kien jismu Klejofa, wiegeb, u qallu: Int wahdek barrani f'Gerusalem u ma tafx x'għara fha f'dawn il-jiem?

19 U qalihom: X'inhu? U wiġibuh: Fuq Gesù ta' Nażaret, li kien profeta, setgħan fl-egħmil u fil-kelma quddiem Alla u l-poplu kollu:

20 U kif il-qassassin il-kbar u l-kbarat tagħna tawh biex ikun ikkundannat ghall-mewt, u sallbuh.

21 Imma ahna konna nittamaw li kellu jkun hu li jehles 'l Iżrael: u wara dan kollu, illum it-tielet jum minn meta saru dawn il-hwejjeg.

22 Iva, u xi nisa wkoll mill-ġħadha tagħna li marru kmieni sal-qabar għaq-

23 U meta ma sabux il-ġisem tiegħu, gew iħidu li kienu raw ukoll dehra ta' l-angli, li qalu li hu haj.

24 U x'uhud minn dawk li kienu magħha marru sal-qabar, u sabuh l-istess kif kienu qalu n-nisa: iżda lilu ma rawhx.

25 Imbagħad qalihom: Ja boloh, u tqal fil-qalb biex temmnu dak kollu li qalu l-profeti:

26 Ma kellux Kristu jbati dawn il-hwejjeg, u jidhol fil-glorya tiegħu?

27 U beda minn Mosè u l-profeti kollha, u fissirlihom dawk il-hwejjeg li fl-iskrittura kollha hemm fuqu.

28 U qorbu lejn ir-ħrah, fejn kienu sejri: u hu għamel ta' bir-ruhu li sejjer aktar il-bogħod.

29 Iżda huma żammewħ, billi qalu: Ibqa' magħna: ghax dal-waqt isir fil-ghajja, u l-jum ghoddu spiċċa. U dahal biex jibqa' magħhom.

- 30 U ġara, xhin kien fuq il-mejda magħhom, illi qabad il-hobż, u bierku, u qasmu, u tahom.
- 31 U nfethu ghajnejhom, u għarfuh; u hu għab minn quddiem ghajnejhom.
- 32 U galu wieħed lil iehor: Ma kienit qalbna tixgħel fina, fil-waqqt li kien ikell-limma fit-triq, u jifthilna l-iskrittura?
- 33 U qamu f'dik is-sieħha, u reġgħu lura lejn Gerusalem, u sabu miġmugħin flimkien il-hdax, u lil dawk li kienu magħhom,
- 34 U qalulhom: Tassew qam il-Mulej, u deher lil Xmu.
- 35 U galu x-ġara fit-triq, u kif kien magħruf minnhom fi qsim il-hobż.
- 36 U huma u jitkekk lu hekk, Gesù nnisfu waqaf f'nofshom, u qalilhom: Is-sliem magħkorn.
- 37 Imma huma kienu mwerwrin u mbeżżeġħin, u hasbu li kienu raw spirtu.
- 38 U qalilhom: Għaliex intom im-hawdin? u għaliex iqumu ħsibijiet f'qalb-kom?
- 39 Araw idejja u riġlejja, kif jiena jien inni: missuni, u araw; għax spirtu m'għandux la laham u lanqas għadam, bħal ma taraw li għandi jien.
- 40 U meta tkellem hekk, uriehom idejh u riġlejha.
- 41 U billi kienu għadhom ma jemmnux bil-ferħ, u jistagħġibu, qalilhom: Għand-kom hawn xi haġa ta' l-ikel?
- 42 U tawh biċċa huta mixwija, u xehda għasel.
- 43 Hadhom, u kiel quddiemhom.
- 44 U qalilhom: Dawn huma l-kelmiet li ġidtilkom, meta kont għadni magħkorn, li jahtieg li jseħħu l-hwejjeg kollha, li nkibtu fil-liġi ta' Mosè, u fil-profeti, u fis-salmi, fuq.
- 45 Imbagħad fethilhom mohħhom, biex jifhmu l-iskrittura,
- 46 U qalilhom: Hekk hu miktub, u hekk kien jinhieg illi Kristu jbatis, u li jqum mill-imwiet fit-tielet jum.
- 47 U li l-indiema u l-mahfrah tad-dnubiet tixxandar f'ismu fost il-ġnus kollha, ibda minn Gerusalem.
- 48 U intom xhud ta' dawn il-hwejjeg.
- 49 U, ara, jien nibgħat il-weġħda ta' Missieri fuqkom: iżda intom ibqgħu fil-belt ta' Gerusalem, sakemm titħibbsu bil-qawwa mill-gholi.
- 50 U hadhom barra sa hdejn Betanja, u rafa' idejh, u berikhom.
- 51 U ġara, hu u jberirkhom, illi nfired minnhom, u rtafa' fis-sema.
- 52 U huma qimma, u reġgħu lejn Gerusalem b'ferħ kbir:
- 53 U kienu dejjem fit-tempju, ifaħħru u jbierku 'l Alla. Amen.
- ## L-Evanġelju Skond San Ģwann
- 1** Fil-bidu kienet il-Kelma, u l-Kelma kienet ma' Alla, u l-Kelma kienet Alla.
- 2 Din kienet fil-bidu ma' Alla.
- 3 Kollox sar biha; u xejn ma sar mingħajrha milli sar.
- 4 Fiha kienet il-hajja; u l-hajja kienet id-dawl tal-bnedmin.
- 5 U d-dawl jiddi fid-dlamijiet; u d-dlamijiet ma fehmuhx.
- 6 Kien hemm bniedem mibghut minn Alla, li kien jismu Gwanni.
- 7 Dan ġie bhala xlieda, biex jixħed għad-Dawl, biex il-bnedmin kollha jemmnu bih.
- 8 Hu ma kienx dak id-Dawl, iżda nbagħat biex jixħed għal dak id-Dawl.
- 9 Dak kien id-Dawl tassew, li jdawwal lil kull bniedem li jiġi fid-dinja.
- 10 Kien fid-dinja, u d-dinja saret bih; u d-dinja ma għarfixu.
- 11 Gie fi hwejju, u niesu ma laqgħuhx.
- 12 Iżda lil dawk kollha ji jaqgħu, tahom is-setgħa li jsiru wlied Alla; lil dawk li jemmnu f'ismu:
- 13 Li twieldu, mhux mid-dem, u lanqas mir-rieda tal-ġissem, u lanqas mir-rieda tal-bnediem, iżda minn Alla.
- 14 U l-Kelma saret gisem, u għammret fostna, (u ahna rajna l-glória tagħha, glorja bħal ta' l-Iben wahdi minn mill-Missier,) mimlija grazzja u verità.
- 15 Gwanni xehedlu, u ghajjat, billi qal: Kien dan li ġidt għalihi: Dak li gej warajja sar qabli: għax kien qabli.
- 16 U mill-milja tiegħu lkoll hadna, u grazzja fuq grazzja.
- 17 Ghax il-liġi kienet mogħtija b'Mosè: iżda l-grazzja u l-verità gew b'Gesù Kristu.
- 18 Hadd qatt ma ra 'l Alla f'xi żmien; l-Iben wahdi, li hu fi hdan il-Missier, hu għarrfu.
- 19 U din hi x-xhieda ta' Gwanni, meta l-Lhud bagħtu minn Gerusalem xi qassissu u xi Leviti biex jistaqṣuh: Int min int?
- 20 U hu stqarr, u ma cħadax; iżda stqarr: Jien minnex il-Kristu.
- 21 U staqsew: X'int mela? Int Elija?

U qal: Minie. Int dak il-profeta? U wiegeb: Le.

22 Imbagħad qalulu: Min int? biex nistgħu nagħtu twiegħiha lil dawk li bagħ-tuna: Xi tgħid għalik innifsekk?

23 Qal: Jiena l-leħen ta' wieħed iġħajjat fid-deżer: Aghħmlu driitta t-triq tal-Mulej, bħal ma qal Isaia l-profeta.

24 U l-mibghutin kienu mill-Fariżej.

25 U staqsewh, u qalulu: Ghaliex mela tħammed, jekk mintix la l-Kristu, u la Elija, u lanqas dak il-profeta?

26 Gwanni weġibhom, billi qal: Jiena nħammed bl-ilma: iżda fostkom hemm wieħed, li intom ma tafuhx;

27 Dan hu dak, li jiġi warajja, li sar qabli, u li jien ma jixraqlix inħollu l-qafla tal-qorq tiegħu.

28 Dawn il-hwejjeg grāw f'Betgħabara n-naha l-ohra tal-Gurdan, fejn kien iġhammed Gwanni.

29 L-ġħada Gwanni ra 'l-Ġesù ġej lejh, u qal: Ara l-Haruf t'Alla, li jneħhi d-dnub tad-dinja.

30 Dan hu dak li fuqu ghid: Warajja ġej rägel, li sar qabli: ghax kien qabli.

31 U jien ma kontx nafu: iżda biex ikun imgharraf 'l-İzrael, jien mela ġejt ngham-med bl-ilma.

32 U Gwanni xehed, billi qal: Jien rajt l-Ispirtu nieżel mis-sema bħal hamiema, u qagħhad fuqu.

33 U jien ma kontx nafu: iżda dak li bagħatni nħammed bl-ilma, qalli: Fuq min tara nieżel l-Ispirtu, u jibqa' fuqu, dak hu li ġħammed bl-Ispirtu s-Santu.

34 U rajt, u xhixt li dan hu l-IBen t'Alla.

35 U l-ġħada räga' kien hemm wieqaf Gwanni, u tnejn mid-dixxipli tiegħu;

36 U kif hares lejn Ĝesù hu u miexi, qal: Ara l-Haruf t'Alla!

37 U ż-żewwg dixxipli semgħu jitkellem, u marru wara ġesu.

38 Imbagħad dar Ĝesù, u rahom ġejjin warajh, u qalihom: X'qeqħdin tħixtu? Qalulu: Rabbi (li tfisser, Mghallek) fejn tqoqħod?

39 Qalihom: Ejjew u araw. Ġew u raw fejn kien joqghod, u dak in-nhar qaghdu miegħu: ghax kienet madwar l-ġħaxar siegħa.

40 Wieħed mit-tnejn li semgħu 'l-Gwanni jitkellem, u mar warajh, kien Indri, hu Xmun Pietru.

41 Sab dan l-ewwel lil hu Xmun, u qallu: Sibna l-Messija, li tfisser il-Kristu.

42 U hadu għand Ĝesù. U xhin Ĝesù hares lejh, qal: Int Xmun bin Gwanni: int tissejja Kefa, li tfisser Pietru.

43 L-ġħada ried jitlaq għall-Għalilija, u sab 'il Filippu, u qallu: Ejja warajja.

44 Issa Filippu kien minn Betsajda, il-belt ta' Indri u ta' Pietru.

45 Filippu sab 'il Natanael, u qallu:

Sibna lil dak, li minnu Mosè fil-liġi, u l-profeti, kitbu: Ġesù minn Nażaret, bin Gużċep.

46 U Natanael qallu: Tista' toħroġ xi haġa tajba minn Nażaret? Qallu Filippu: Ejj u ara.

47 Ra Ĝesù 'l-Natanael ġej lejh, u qal għaliex: Ara wieħed tabiħhaqq Izraeli, li li fuhx qerq!

48 Natanael qallu: Mnix ġħarastni? Ĝesù wiegħeb u qallu: Qabel ma sejjahlek Filippu, meta int kont taħt it-tina, rajtek.

49 Wieġbu Natanael, u qallu: Rabbi, int l-IBen t'Alla: int is-Sultan ta' Izrael.

50 Wieġeb Ĝesù, u qallu: Ghax għidtley, rajtek taħt it-tina, int temmen? Int għad tara hwejjeg akbar minn dawn.

51 U qallu: Tassew, tassew, nħidil-kom: Intom għad taraw is-sema mistuh, u l-angli t'Alla telghin u neżlin fuq Bin il-bniedem.

2 U fit-tielet jum kien hemm tiegħi f'Kana tal-Għalilija; u omm Ĝesù kienet hemm:

2 U sew Ĝesù, u kemm id-dixxipli tiegħu, kienu mistednin ġħat-tiegħi.

3 U meta naqashom l-inbid, omm Ĝesù qaltilu: M'għandhomx inbid.

4 Ĝesù qalilha: Mara, x'għandi x'naq-sam miegħek? Siegħti għadha ma waslitx.

5 Ommu qalet lill-qaddejja: Aghħmlu kulma jgħidlikom.

6 U kien hemm sitt ġarar tal-ġebel, bħal ma jkun hemm ghall-purifikazzjoni tal-Labda, li kienu jesgħu żewġ metreti jew tlieta kull waħda.

7 Gesu qalihom: Imlew il-ġarar bl-ilma. U mlewhom sax-xifer.

8 U qalihom: Hudu issa, u newlu lill-kap tal-festa. U newlulu.

9 Xhin il-kap tal-mejda daq l-ilma magħmul inbid, u ma kienx jaf minn fejn ġie; (iżda l-qaddejja li kienu refsgħu l-ilma kieni jafu;) il-kap tal-mejda sejjah lill-gharar,

10 U qallu: Kulhadd iġib l-ewwel l-inbid tajjeb; u wara li jkunu xorbu hafna, dak li hu anqas tajjeb: iżda int żammejt l-inbid tajjeb s'issa.

11 Dal-bid tal-mirakli Ĝesù għamel f'Kana tal-Għalilija, u wera l-għlorja tiegħu; u d-dixxipli tiegħu emmu fu.

12 Wara dan niżel Kafarnahum, hu, u ommu, u hutu, u d-dixxipli tiegħu; u ma damux hemm hafna jaem.

13 U l-ġħid tal-Lhud kien qrib, u Ĝesù tala' Gerusalem,

14 U fit-tempju sab bejjiegħha tal-gniedes, tan-nġħaq u tal-hamiem, u s-sarrāfa tal-flus bil-qiegħda:

15 U wara li għamel sawt bil-ħbulu, keċċiehom il-koll 'il barra mit-tempju, u

n-nghāg, u l-gniedes ukoll; u xerred il-flus tas-sarrāfa, u qaleb l-imwejjed;

16 U lil dawk li kienu jibigu l-hamiem qalihom: Nehħu dawn il-hwejjeg minn hawn; u tagħmlux dar Missieri dar tan-negozo.

17 U d-dixxipli tieghu ftakru li nkiteb: Il-heġġa ta' darek kelitni.

18 Imbagħad wiegħbu l-Lhud u qalulu: X'ghelm turina, li tista' tagħmel dawn il-hwejjeg?

19 Gesù wiegħeb, u qalihom: Hottu dat-tempu, u fi tlii ijiem inwaqqfu.

20 Qalu mbagħad il-Lhud: Dat-tempu dam sitta u erbgħin sena jinbenha, u int twaqqfu fi tlii ijiem?

21 Imma hu kien ighid għat-tempu ta' ġismu.

22 Meta mela qam mill-imwiet, id-dixxipli tieghu ftakru li kien qalihom dan; u emmnu l-iskrittura, u l-kliem li kien qal Gesu.

23 Issa meta kien Gerusalem fil-ġħid, nhar il-festa, hafna emmnu f'ismu, meta raw il-mirakli li għamel.

24 Iżda Gesù ma kienx jafda ruhu fihom, ghax kien jaf lil kulhadd,

25 U ma kienx jahtiegleu li xi hadd jixhidlu fuq il-bniedem: ghax kien jaf x'hemm fil-bniedem.

3 Kien hemm wieħed mill-Fariżej, jismu Nikodemu, wieħed mill-kbarat tal-Lhud:

2 Dan gie għand Gesù bil-lejl, u qallu: Rabbi, ahna nafu li inti mgħalliem gej mingħand Alla: ghaliex hadd ma jista' jagħmel dawn il-mirakli li tagħmel int, jekk Alla ma jkunx miegħu.

3 Wiegħeb Gesù, u qallu: Tassew, tassew, nghidlek: Jekk wieħed ma jitwield ix mill-ġdid, ma jistax jara s-saltna t'Alla.

4 Nikodemu qallu: Kif jista' bniedem jitwield meta hu xi? Jista' jidhol għattieni darba f'għu ommu, u jitwield?

5 Wiegħeb Gesù: Tassew, tassew, nghidlek: Jekk wieħed ma jitwield ix mill-Ispirtu, ma jistax jidhol fis-saltna t'Alla.

6 Dak li jitwield mill-ġisem hu ġisem; u dak li jitwield mill-Ispirtu hu spiritu.

7 Tistaghġibx ghax għidlek: Jahtieg titwield mill-ġdid.

8 Ir-riħ Jonföh fejn irid, u int tisma' l-hoss tieghu, iżda ma tafx minn fejn hu ġej, u fejn hu sejjer: hekk hu kull wieħed li jitwield mill-Ispirtu.

9 Wiegħeb Nikodemu, u qallu: Kif jistu jkunu dawn il-hwejjeg?

10 Wiegħeb Gesù, u qallu: Inti mgħall-lu ta' Izrael, u ma tafx dawn il-hwejjeg?

11 Tassew, tassew, nghidlek: Ahna nitkellmu dak li nafu, u nixhdu dak li rajna; u x-xhieda tagħna ma tilqgħuhiex.

12 Jekk għidtilkom hwejjeg ta' l-art, u ma temmnux, kif temmnu, jekk ngħidil-kom hwejjeg tas-sema?

13 U l-ebda bniedem ma tala' fis-sema, hlief dak li nizel mis-sema, Bin il-bniedem li hu fis-sema.

14 U kif Mosè għolla s-serp fid-deżer, hekk jahtieg jitgħoll Bin il-bniedem:

15 Biex kull min jemmen bih ma jintilifx, iżda jkollu l-hajja ta' dejjem.

16 Ghax Alla hekk habb id-dinja, li ta l-İben wahdieni tieghu, biex kull min jemmen bih ma jintilifx, iżda jkollu l-hajja ta' dejjem.

17 Ghax Alla ma bagħhatx 'l Ibnu fid-dinja biex jikkundanna d-dinja; iżda biex id-dinja tkun salvata bih.

18 Dak li jemmen bih mhux ikkundan-nat: iżda min ma jemminx hu għa ik-kundannat, ghax ma emminx bl-isem ta' l-İben wahdieni t'Alla.

19 U dan hu l-haqq, li gie d-dawl fid-dinja, u l-bniedmin habbew id-dlam aktarx mid-dawl, ghax l-egħmejjel tagħhom kien hžiena.

20 Ghax kull min jagħmel il-hażen jobghod id-dawl, u lanqas jiġi lejn id-dawl, biex l-egħmejjel tieghu ma jkunux ikkundannati.

21 Iżda min jagħmel is-sewwa jiġi lejn id-dawl, biex l-egħmejjel tieghu jidhru li huma magħmulin f'Alla.

22 Wara dawn il-hwejjeg gie Gesù u d-dixxipli tieghu fl-art tal-Lhudja; u hemm qagħad magħħom, u kien ighammed.

23 U Gwanni wkoll kien ighammed f'Għajnejn qrib Salim, ghax kien hemm hafna ilma hemm: u kienu jiġi, u jit-ġħammdu.

24 Ghax Gwanni kien għadu mhux mitfugħ il-habs.

25 Imbagħad qamet ġliedha bejn xi dixxipli ta' Gwanni u l-Lhud fuq il-purifikazzjoni.

26 U gew għand Gwanni, u qalulu: Rabbi, dak li kien miegħek 'il hin mill-Gurdan, li int xhidi lu, ara, qiegħed iġħammed, u kulhadd sejjer għandu.

27 Wiegħeb Gwanni, u qal: Wieħed ma jista' jieħu xejn, jekk ma jkunx mogħi lillu mis-sema.

28 Intom infuskom tixhduli, li jien għid: Miniekk il-Kristu, iżda li jien mibgħut qablu.

29 Min għandu l-ġħarusa hu l-ġħarusa: iżda l-habb tal-ġħarusa, li qiegħed fejn u jisimghu, jifrah hafna minħabba lehen il-ġħarusa: dan il-ferħ tiegħi mela seħħ.

30 Hu jahtieġ jikber, imma jien nahtieq nonqos.

31 Dak li ġej mill-ġħoli, hu fuq kul-hadd: min hu mill-art hu ta' l-art, u fuq l-art jitkellem: dak li ġej mis-sema hu fuq kulhadd.

- 32 U x'ra u x'sama', dak jixhed; u hadd ma jilqa' x-xhieda tieghu.
- 33 Dak li laqa' x-xhieda tieghu wettaq illi Alla hu tassew.
- 34 Ghax dak li Alla bagħtu, jitkellem il-kliem t'Alla: ghax Alla ma jagħtihx l-Ispirtu bil-kej.
- 35 Il-Missier iħobb l-Iben, u tah kolloks f'idejh.
- 36 Dak li jemmen bl-Iben għandu l-hajja ta' dejjem; u dak li ma jemmin bl-Iben ma jarax il-hajja; iżda għadab Alla jgħammar fuqu.
- 4** Mela meta kien jaf il-Mulej kif il-Fariżej kienu semgħu li Gesù kien qiegħed jaġħmel u jgħammed iżżejjed dixxipli minn ġwanni,
- 2 (Għalkemm Gesù nnifsu ma kienx iġħammed, imma d-dixxipli tieghu.)
- 3 Halla l-Lhudija, u raġa' mar fil-Galilija.
- 4 U kien jaħtiegħ lu jgħaddi mis-Samaria.
- 5 Imbagħad wasal f'belt tas-Samaria, li jisimha Sikar, qrib il-qasam li ġakobb ta' libn ibnu Gużepp.
- 6 Issa l-bir ta' ġakobb kien hemm. Mela Gesù, billi kien ghajjen bil-vjaġġ tieghu, qagħad hekk bil-qieghda fuq il-bir: u kienet madwar is-sitt siegħa.
- 7 Ġiehem mara mis-Samaria timla l-ilma, u qalilha Gesù: Aghtini nixrob.
- 8 (Għax id-dixxipli tieghu kien marru l-belt jixtru l-ikel.)
- 9 Qaltru mbagħad il-mara Samaritana: Kif int, li int Lhudji, titlob tixrob lili, mara Samaritana? Ghax il-Lhud ma jaġħmlu-hiex mäs-Samaritani.
- 10 Gesù wiegħeb, u qalilha: Kieku kont taf il-ghotja t'Alla, u min hu dak li qallek: Aghtini nixrob; kont titolbu int, u kien jaġħit ilma haj.
- 11 Qaltru l-mara: Sinjur, int m'għandix biex timla, u l-bir hu fond: mnejn mela għandek dan l-ilma haj?
- 12 Jaqaw int akbar minn ġakobb mis-siera, li tana l-bir, u xorob minnu hu stess, uliedu, u l-bhejjem tieghu?
- 13 Wieġeb Gesù, u qalilha: Kull min jixrob minn dal-bir jargħa jieħdu l-ghatx:
- 14 Iżda kull min jixrob mill-ilma li naġħiġtie jien ma jieħdu għatx qatt; imma l-ilma li naġħiġtie jien ikun fiċċi għażi ta' ilma għeri sal-hajja ta' dejjem.
- 15 Qaltru l-mara: Sinjur, aġħtini dan l-ilma, biex ma jehodnix għatx, u lanqas niġi hawn nimla.
- 16 Gesù qalilha: Mur, sejjah lil żewġek, u ejja hawn.
- 17 Wieġbet il-mara, u qalet: M'għandix raġel. Qalilha Gesù: Sewwa ġħid, m'għandix raġel:
- 18 Ghax hamest irġiel kellek; u dak li għandek issa mhux żewġek: dan sewwa ġħid.
- 19 Qaltru l-mara: Sinjur, nara li inti profeta.
- 20 Missirijietna qiemu fuq dil-muntanja; u intom tgħidu, li f'Gerusalem hu l-lok fejn wieħed għandu jaġħti qima.
- 21 Qalilha Gesù: Emminni, mara, is-siegha tasal, meta u la fuq dil-muntanja, u lanqas f'Gerusalem, ma tagħtu qima lill-Missier.
- 22 Intom tqimu dak li ma tafux: ahna nafu dak li nqimū: ghax is-salvazzjoni tiġi mil-Lhud.
- 23 Imma tigħi s-siegha, u issa hi, meta dawk li jqimū fis-sewwa jqimū l-Missier il-ispirtu u fis-sewwa: ghax bħal dawn iftekx il-Missier biex iqimuh.
- 24 Alla Spiritu: u dawk li jqimuh jaħtieg li jqimū fl-ispirtu u fis-sewwa.
- 25 Qaltru l-mara: Naf li għandu jiġi l-Messija, li jisseqja Kristu: meta jigi, iġħarrafna kolloks.
- 26 Qalilha Gesù: Hu jien li qiegħed nitkellem miegħek.
- 27 U f'dak il-waqt ġew id-dixxipli tieghu, u stagħġibu ghax kien jitkellem mal-mara: iżda hadd ma qual: Xi trid? Jew: Ghaliex qiegħed titkellem magħha?
- 28 Il-mara mbagħad halliet il-ġarra tagħha, u marret il-belt, u qalet lin-nies:
- 29 Ejjew, araw raġel li qalli kulma għamilt: dan mhux il-Kristu?
- 30 Imbagħad hargu mill-belt, u ġew hdejha.
- 31 F'dak il-waqt id-dixxipli kienu jitlob, billi jgħidu: Mghallem, kul.
- 32 Iżda hu qalihom: Jien għandi x'niekol ikel li intom ma tafux.
- 33 Id-dixxipli għalhekk qalu lil xulxin: Jaqaw għieb xi hadd x'jiekol?
- 34 Qalihom Gesù: L-ikel tiegħi hu li naġħmel ir-frieda ta' dak li bagħatni, u ntemm xogħlu.
- 35 Ma tgħidux intom: Ghad baqa' erba' xħur, u mbagħad jiġi l-hsad? Ara, jien nghidu kom: Erfghu ghajnejk, u harstu lejn l-egħlieqi; ghax digħi huma bojod għall-hasda.
- 36 U dak li jaħsadd jieħu l-hlas, u jiġbor il-frott għall-hajja ta' dejjem: biex sew dak li jażira', u kemm dak li jaħsadd, jifiru flimkien.
- 37 Ghax f'dan hu minnu dak il-qawl: Wieħed jażira', u iehor jaħsadd.
- 38 Jien bghattkom tħażzu dak li intom ma hdidmx tgħaliex: irġiel oħra jnejha hadmu, u intom dhallu f'xogħolhom.
- 39 U hafna Samaritana minn dik il-belt emmnu biex minhabba kliem il-mara, li xeħdet: Qalli kulma għamilt.
- 40 Għalhekk meta s-Samaritana ġew għandu, talbuh biex jibqa' magħhom: u baqa' magħhom jumejn.

41 U wisq aktar emmnu minhabba kliemu;

42 U qalu lill-mara: Issa nemmnu, mhux minhabba kliemek: ghax ahna nfusna smajnej, u nafu li dan hu tassep il-Kristu, is-Salvatur tad-dinja.

43 Issa wara jumejn telaq minn hemm, u mar il-Galilija.

44 Ghax Gesù nnifus xehed, li profeta m'għandux gieħ f'pajjiżu stess.

45 Imbagħad meta gie l-Galilija, laq-ghu il-Galilin, billi kien raw kulma kien għamel Gerusalem fil-festa: ghax huma wkoll marru ghall-festa.

46 Gesù mela raġa' gie f'Kana tal-Galilija, fejn kien għamel l-ilma nbid. U kien hemm wieħed ufficjal tas-sultan, li ibnu kien marid f'Kafarnahum.

47 Malli dan sama' li Gesù gie mil-Lhudja ghall-Galilija, mar għandu, u talbu biex jinżel, u jfejjaq lu lil ibnu: ghax kien wasal biex imut.

48 Qallu mbagħad Gesù: Jekk ma tarawx eglejha u eghġubijiet, ma temmnux.

49 Qallu l-ufficjal tas-sultan: Sinjur, inżel qabel ma jmut it-tifel tiegħi.

50 Qallu Gesù: Mur; ibnek haj. U r-raġel emmen il-kelma li qallu Gesù, u tħeqaq.

51 U hu u sejjjer 'l isfel, il-qaddejja tiegħu ltaqqgħu mieghu, u qalulu: Ibnek haj.

52 Staqsiehom imbagħad is-siegha meta beda għaddej għall-ahjar. U qalulu: Il-biera fis-seba' siegha halliche id-deni.

53 Hekk il-missier għarf li kien fl-istess hin, li fih qallu Gesù: Ibnek haj: u emmen hu, u daru kollha.

54 Dan hu t-tieni miraklu li għamel Gesù, meta mil-Lhudja gie fil-Galilija.

5 Wara dan kien hemm festa tal-Lhud; u Gesù tala' Gerusalem.

2 Issa f'Gerusalem hdejn suq in-ṅgħaq hemm menqgħha, li jgħidlu fil-Isien Lhud Betzata, u li għandha hames logog.

3 F'dawn kien ikun hemm mixħuta kotrka kbira ta' nies morda, għomja, zopop, u misfluġin, jistennew it-tħażrik ta' l-ilma.

4 Ghax anglu kien jinżel f'xi żmien fil-menqgħha, u jħarreġ l-ilma: u min imbagħad kien jinżel l-ewwel wara t-tħażrik ta' l-ilma kien ifiq minn kull mard li kien ikollu.

5 U kien hemm wieħed raġel, li kellu marda għal tminnja u tlettin sena.

6 Xhin rah Gesù mixhut, u sar jaf li kien ilu żmien twil marid, qallu: Trid tqiż?

7 Wieġġbu l-marid: Sinjur, m'għand ebda bniedem, meta jitharrek l-ilma, biex iqiegħdni fil-menqgħha: iżda waqt li nkun ġej jien, jinżel iehor qabli.

8 Qallu Gesù: Qum, hu l-mitra tiegħek, u imxi.

9 U minnufi ir-raġel fieq, u ha l-mitra tiegħu, u mexxa: u dak in-nhar kien is-Sib.

10 Il-Lhud imbagħad qalu lil dak li kien imfejjaq: Illum is-Sib; ma jiswiex li ġġorr il-mitra tiegħek.

11 Wegibhom: Dak li fejjaqni qallu hu stess: Hu l-mitra tiegħek, u imxi.

12 Imbagħad stagħsew: Min hu dak il-bniedem li qallek: Hu l-mitra tiegħek, u imxi?

13 U dak li kien imfejjaq ma kienx ja f'min kien: ghax Gesù kien warrab, billi ġengħha ta' nies kienet f'dak il-post.

14 Wara Gesù sabu fit-tempju, u qallu: Ara, int fiqt: la tidnibx iżżejjed, li ma jigrilikx xi haġa agharr.

15 Telaq ir-raġel u qal lil-Lhud li kien Gesù li fejqu.

16 U għalhekk il-Lhud ippersegħitaw 'il Gesù, u fittxu li joqtlu, ghax għamel dawn il-hwejjeg nhar ta' Sib.

17 Iżda Gesù wegibhom: Missieri għadu jahdem s'issa, u jien qiegħed nahdem.

18 Għalhekk il-Lhud fittxu iżżejjed li joqtlu, ghax mhux biss kiser is-Sib, imma wkoll ghax qal li Alla hu Missieru, u b'hekk għamel ilu nnifsu daqs Alla.

19 Imbagħad wieġeb Gesù, u qalilhom: Tassew, tassew, nghidilkom: L-Iben ma jista' jagħmel xejn minnu nnifs, għajnejr dak li jara l-Missier jaġħmel: ghax dawk il-hwejjeg kollha li jaġħmel, dawn l-Iben jaġħmel ukoll.

20 Ghax il-Missier iħobb l-Iben, u jurih il-hwejjeg kollha li hu nnifsu jaġħmel: u għad jurih eghmejjel akbar minn dawn, biex tistaghħib.

21 Ghax bhalma l-Missier iqajjem il-mejtin, u jaġħithom il-hajja; hekk ukoll l-Iben jaġħti l-hajja lil min irid.

22 Ghax il-Missier ma jaġħmel haqq minn hadd, iżda ta kull haqq lil Ibnu:

23 Biex il-bniedmin kollha jweġġħu l-Iben, bħal ma jweġġħu l-Missier. Min ma jweġġħax l-Iben, ma jweġġħax il-Missier li baġħtu.

24 Tassew, tassew, nghidilkom: Min jisima' kelmti, u jemmen f'dak li bagħatni, ikollu l-hajja ta' dejjem, u ma jixi għall-kundanna; iżda jghaddi mill-mewt għall-hajja.

25 Tassew, tassew, nghidilkom: Tasal is-siegha, u issa hi, meta l-mejtin jiġim għu leħen l-Iben t'Alla; u dawk li jiġim għu jidher.

26 Ghax bhal ma għandu l-Missier il-hajja fih nnifs; hekk ukoll ta lill-Iben biex ikollu l-hajja fih innifs;

27 U tah is-setgħa li jaġħmel il-haqq ukoll, ghax hu Bin il-bniedem.

28 La tistaghħibux b'dan: ghax tasal is-siegha, li dawk kollha li qeqħdin fl-oqbra jiġim għu leħnu,

29 U johorġu; dawk li għamlu t-tajjeb, għall-qawmien tal-hajja; u dawk li għamlu l-hażen, għall-qawmien tal-kundanna.

30 Xejn ma nista' nagħmel minni nnifsi: kif nisma', nagħmel haqq: li l-haqq tiegħi hu ġust; għax ma nfittixx ir-rieda tiegħi, iżda r-rieda tal-Missier li bagħatni.

31 Jekk jien nixħed għalija nnifsi, ix-xhieda tiegħi ma tiswix.

32 Hemm haddiehor li jixhidli; u naf li x-xhieda li jaġhti fuqi tiswa.

33 Intom bghattu għand Gwanni, u hu ta' xhieda lis-sewwa.

34 Iżda jien ma nilqax xhieda minn għand il-bniedem: iżda nghid dawn il-hwejeġ, biex issalvaw.

35 Hu kien dawl li jixgħel u jiddi: u intom ridtu tifirhu għal siegħa bid-dawl tiegħu.

36 Iżda jien għandi xhieda aqwa minn dik ta' Gwanni: għax l-egħmejjel li l-Missier tagħni biex nagħmilhom, dawn l-egħmejjel stess li jien nagħmel, jixhduli li l-Missier bagħatni.

37 U l-Missier innifsu, li bagħatni, xehdli. Intom la qatt smajtu leħha xi darba, u lanqas rajtu s-sura tiegħi.

38 U l-kelma tiegħu m'għandkomx tħammar fikom: għax dak li bagħat hu, intom ma temmnuhx.

39 Fittxu fl-iskrittura; għax fiha taħsbu li għandkom il-hajja ta' dejjem: hija hi li tagħti xhieda tiegħi.

40 U intom ma tridux tiġi għandi, biex ikollkom il-hajja.

41 Fohrija ma niħux minn għand il-bniedmin.

42 Iżda għarastkom, illi m'għandkomx l-imhabba t'Alla fikom.

43 Jien gejt f'isem Missieri, u ma tilq-ghunix: jekk haddiehor jiġi f'ismu, lil dan tilqiegħi.

44 Kif tistgħu temmnu, intom li tilqiegħi ġieħ minn għand xulxin, u ma tħitxu il-ġieħ li jiġi minn Alla biss?

45 La taħsbux li jien sejjer nixlikom lill-Missier: hemm wieħed jixlikom, Mosè, li tittamaw fi.

46 Ghax kieku emmintu 'l Mosè, kontu temmnu lili; għax hu kiteb fuqi.

47 Iżda jekk ma temmnux il-kitba tiegħu, kif temmnu kliemi?

6 Wara dan Ĝesù mar in-naha l-ohra tal-bahar tal-Galilija, li hu l-bahar tat-Tiberija.

2 U ġemgħa kbira ta' nies marret warajh, għax kienu raw il-mirakli li għamel ma' dawk li kienu morda.

3 U Ĝesù tala' fuq muntanja, u hemm qagħad bil-qiegħda mad-dixxipli tiegħu.

4 U l-ghid, festa tal-Lhud, kien qrib.

5 Xhin Ĝesù rafa' ghajnejh, u ra li kienet gejja lejh ġemgħa kbira ta' nies, qal lil Filippu: Mnejn nixtru l-hobż, biex jiekelu dawn?

6 U dan qalū biex iġarrbu; għax hu kien jaf x'sa jaġħmel.

7 Wieġbu Filippu: Mitejn dinier hobż m'humiex bizzżejjed għalihom, biex kull wieħed minnhom jieħu ftit.

8 Wieħed mid-dixxipli tiegħu, Indri, hu Xmun Pietru, qallu:

9 Hawn tfajjal, li għandu hames hobżiet tax-xgħir, u zewg hutiet żgħar: imma dawn x'inhuma għal dawn kollha?

10 U Ĝesu' qal: Għażiela n-nies joqogħdu bil-qiegħda. Issa kien hemm hafna haxix hemmhekk. U l-irġiel, li kienu jgħoddu madwar hamest elef, qagħdu bil-qiegħda.

11 U Ĝesu ha l-hobżiet; u wara li radd il-hajr, qassam lid-dixxipli, u d-dixxipli lil dawk li kienu bil-qiegħda; u hekk ukoll mill-hut kemm riedu.

12 Meta xebgħu, qal lid-dixxipli tiegħu: Iġimħu l-bċċejjeċ li fadal, biex ma jinhela xejn.

13 Gemgħuhom mela, u mlew tħażżej il-qoffa bil-bċċejjeċ tal-hames hobżiet tax-xgħir, li kienu baqgħu żejda lil dawk li kielu.

14 Imbagħad dawk in-nies, xhin raw il-miraklu li kien għamel Ĝesu, qallu: Dan hu tassew il-profeta li għandu jiġi fid-dinja.

15 Mela malli għarraf Ĝesu li kienu ġejjin jaqbdhu, biex jaġħmlu sultan, tħeqaq mill-ġdid lejn muntanja wahdu.

16 U mbagħad xhin sar filghaxija, niżu d-dixxipli tiegħu lejn il-bahar;

17 U rikbu dghajsa, u ghaddew il-bahar għal Kafarnahum. U issa kien dalam, u Ĝesu kien għadu ma giex fejnhom.

18 U l-bahar qam minħabba rih qawwi li kien jonföh.

19 Għalhekk meta kienu qadfu hamsa u għoxrin jew tħletin stadju, jaraw il-Ĝesu miexi fuq il-bahar, u riesaq lejn id-dghajsa: u beżgħu.

20 Iżda hu qalilhom: Jien hu; la tibż-żgħix.

21 Imbagħad xtaqu jeħdu fid-dghajsa: u minnufihi waslet id-dghajsa fl-art fejn kienu sejrin.

22 L-ġħada, meta n-nies li kienu n-naha l-ohra tal-bahar raw li ma kienx hemm dghajsa ohra hemm, hlief dik li fiha kienu daħlu d-dixxipli, u li Ĝesu ma kienx dahal fid-dghajsa mad-dixxipli tiegħu, imma d-dixxipli kienu marru weħidhom;

23 (Għal-kemm kienu gew dgħajjes ohra minn Tiberija hdejn il-post fejn kienu kielu l-hobż, wara li l-Mulej kien radd il-hajr.)

24 Meta mela n-nies raw li Ĝesu ma kienx hemm, u lanqas id-dixxipli tiegħu,

GWANN 6

- humu wkoll rikbu d-dghajjes, u gew hlief dak li hu minn Alla: dan ra l-Missier.
- 25 U xhin sabuh in-naha l-ohra tal-bahar, qalulu: Rabbi, meta gejt hawn?
- 26 Weġibhom Gesù, u qal: Tassew, tassew, nghidilkom: Intom tfittxu, mhux ghax rajtu l-mirakli, imma ghax kiltu mill-hobziet, u xbajtu.
- 27 La taħdmux ghall-ikel li jintemm, imma għal dak l-ikel li jdom ghall-hajja ta' dejjem, li jagħtikom Bin il-bniedem: ghax fuqu Alla l-Missier qiegħed is-sigill tiegħu.
- 28 Imbagħad qalulu: X'għandna nagħmlu, biex naħdmu l-eħġnejjel t'Alla?
- 29 Wieġeb Ĝesù, u qalilhom: Dan hu l-egħmil t'Alla, illi temmnu f'min bagħat.
- 30 Huma mela qalulu: X'għelm turi mela, biex naraw, u nemmnuk? X'inhu li tagħmel?
- 31 Missirijietna kielu l-manna fid-deżer: kif inhu miktub: Tahom jekku lobz mis-sema.
- 32 Imbagħad qalilhom Ĝesù: Tassew, tassew, nghidilkom: Ma takomx Mosè dak il-hobz mis-sema; iżda Missieri jaġtikom il-hobz tas-sewwa mis-sema.
- 33 Ghax il-hobz t'Alla hu dak li jinżel mis-sema, u jaġti l-hajja lid-dinju.
- 34 Imbagħad qalulu: Mulej, jaġtina dejjem dal-hobz.
- 35 U Ĝesù qalilhom: Jien hu l-hobz tal-hajja; min jiġi għandi ma jieħdu ġuħ qatt; u min jemmen fija ma jieħdu għatx qatt.
- 36 Iżda jien għidtilk: Li intom ukoll rajtun, u ma emminku.
- 37 Dak kollu li jaġtini l-Missier, jiġi għandi; u min jiġi għandi sgur li ma nitfghux 'il barra.
- 38 Ghax jien inżiżl mis-sema, mhux biex nagħmel ir-rieda tiegħi, imma r-rieda ta' min bagħatni.
- 39 U din hi r-rieda tal-Missier li bagħatni, li ma niftlej xejn minn dak kollu li tanu, imma li nqajmu fl-ahħar jum.
- 40 U din hi r-rieda ta' dak li bagħatni, li kull min jara l-Iben, u jemmen fih, ikollu l-hajja ta' dejjem: u jien inqajmu fl-ahħar jum.
- 41 Imbagħad il-Lhud gergru għalihi, ghax qal: Jien hu l-hobz li nziżl mis-sema.
- 42 U qal: Dan mhux Ĝesù, bin Gużżepp, li tiegħu ahna nafu l-missieru u l-ommu? Kif mela qal: Jien inżiżl mis-sema?
- 43 Wieġeb mela Ĝesù, u qalilhom: La tgħergrux bejnietkom.
- 44 Hadd ma jista' jiġi għandi, jekk Missieri li bagħatni ma jiġibdux: u jien inqajmu fl-ahħar jum.
- 45 Hu miktub fil-profeti: U jkunu kollha mgħallmin minn Alla. Kull min mela sama', u tħallix mill-Missier, jiġi għandi.
- 46 Mhux ghax xi hadd ra l-Missier,
- hien fija għandu l-hajja ta' dejjem.
- 47 Jien hu l-hobz hajji li nziżl mis-sema: jekk xi hadd jekkol minn dal-hobz, ighix għal dejjem: u l-hobz li naġħi tien hu għismi, li naġħi għall-hajja tad-dinja.
- 48 Dan hu l-hobz li nieżel mis-sema, biex wieħed jekkol minn u ma jnuta.
- 49 Missirijietkom kielu l-manna fid-deżer, u mietu.
- 50 Jien hu l-hobz li nieżel mis-sema, biex wieħed jekkol minn u ma jnuta.
- 51 Jien hu l-hobz hajji li nziżl mis-sema: jekk xi hadd jekkol minn dal-hobz, ighix għal dejjem: u l-hobz li naġħi tien hu għismi, li naġħi għall-hajja tad-dinja.
- 52 Il-Lhud mela ggieldu bejniethom, billi qal: Kif jista' dan jaġtina nieklu għismi?
- 53 Qalilhom imbagħad Ĝesù: Tassew, tassew, nghidilkom: Jekk ma tiklux il-ġisem ta' Bin il-bniedem, u tixorbu demmu, ma jkollkomx hajja fikom.
- 54 Min jekkol għismi, u jixrob demmi, għandu l-hajja ta' dejjem; u jien inqajmu fl-ahħar jum.
- 55 Ghax għismi hu ikel tassew; u demmi hu xorb tassew.
- 56 Min jekkol għismi, u jixrob demmi, iġħammar fija, u jiena fi.
- 57 Bhal ma bagħatni l-Missier il-haj, u jien haj il-Missier: hekk min jekkol lili, hu wkoll ikollu l-hajja bija.
- 58 Dan hu dak il-hobz li niżel mis-sema: mhux bhal manna li kielu missirijietkom, u mietu: min jekkol minn dal-hobz jibqa' haj għal dejjem.
- 59 Dawn il-hwejjeg qalhom fis-singogħa, hu u jgħallek f'Kafarnahum.
- 60 Hafna mela mid-dixxipli tiegħu, kif semgħu dan, qal: Dan hu kliem ieħbes; min jista' jisimghu?
- 61 Xin Ĝesù għarraf fih innifsu li d-dixxipli tiegħu kienu ġergru fuq dan, qalilhom: Dan qiegħed ifixkirkom?
- 62 Jekk mela taraw Bin il-bniedem tiela, fejn kien qabel?
- 63 Hu l-ispirtu li jaġhti l-hajja; il-ġisem ma jiswa xejn: il-kliem li nghidilkom huma spirtu, u hajja.
- 64 Iżda hawn x'uhud minnkom li ma jemmnux. Ghax kien jaf Ĝesù miġi-bidu min kienu dawk li ma jemmnux, u min kien li kellu jittradih.
- 65 U qal: Għalhekk għidtilk, li hadd ma jista' jiġi għandi, jekk ma jingħatalux mill-Missier.
- 66 Minn dak il-waqt hafna mid-dixxipli tiegħu telqu lura, u ma mxewx iż-żej miegħu.
- 67 Imbagħad qal Ĝesù lit-tanax: Tridux tmorrū intom ukoll?
- 68 Imbagħad Xmun Pietru wieġbu: Mulej, għand min immorru? Int għandek il-kliem tal-hajja ta' dejjem.
- 69 U ahna nemmnū u sguri li int dak il-Kristu, Bin Alla l-haj.
- 70 Weġibhom Ĝesù: Mhux jien għażiż kom it-tanax, u wieħed minnkom hu xitan?

71 Kien qieghed ighid ghal Ĝuda Iskarjota, bin Xmun: ghax hu kien li sa jittradih, billi kien wieħed mit-tanax.

7 Wara dawn il-hwejjeg Ĝesu kien idur fil-Galilija: ghax ma kienx irid idur fil-Lhudija, għaliex il-Lhud kienu jfittu bix joqtluh.

2 Issa l-festa tal-Lhud, il-ghid ta' l-egħrejjex, kienet qrib.

3 Għalhekk hutu qalulu: Itlaq minn hawn, u mur fil-Lhudija, bix id-dixxipli tiegħek ukoll jaraw l-egħmejjel li tagħmel.

4 Ghax m'hemm hadd li jagħmel haġa bil-mohbi, u hu stess ifitdex li jkun magħruf fid-dieher. Jekk tagħmel dawn il-hwejjeg, uri ruħek lid-dinja.

5 Ghax lanqas hutu ma kienu jemmnu fih.

6 Imbagħad qalilhom Ĝesu: Waqt iġħadu ma wasalx: imma waqt kom imhejji.

7 Id-dinja ma tistax tobghodkom; iżda lili tobghodni, ghax jien nixħed għaliha, illi l-egħmejjel tagħha huma hziex.

8 Itilghu intom ghall-festa: jien ma nitlax għalissa għal din il-festa; ghax waqt għadu ma wasalx.

9 Wara li qalilhom dawn il-kelmiet, baqqaf il-Galilija.

10 Imma meta hutu telgħu, imbagħad tala' hu wkoll ghall-festa, mhux bid-dieher, imma qisu bil-mohbi.

11 Imbagħad il-Lhud fittxuh fil-festa, u qalu: Fejn hu?

12 U kien hemm hafna tgergir fuqu fost in-nies: ghax x'uhud kienu jghidu: Hu raġel tajjeb: ohrajen kienu jghidu: Le; iżda jqarrar bin-nies.

13 Madankollu hadd ma tkellem fil-berah fuqu minhabba l-biza' tal-Lhud.

14 Issa ghall-habta ta' nofs il-festa, Gesu tala' fit-tempju, u għalleml.

15 U l-Lhud stagħġebu, billi qalu: Dar-rajel kif ja f it-tagħlim, bla qatt ma tgħaliex?

16 Ĝesu weġibhom, u qal: It-tagħlim tiegħi mhux tiegħi, imma ta' min bagħħatni.

17 Jekk xi hadd jagħmel ir-rieda tiegħu, jaġħraf jekk dan it-tagħlim hux minn Alla, jew jekk jien nitkellimx minni nnifsi.

18 Min jitkellem minnu nnifsi jfittex il-glorja tiegħu stess: iżda min ifittek il-glorja ta' minn bagħħatu, dan ta' minn jemmu, u l-ebda għilt ma jinsab fih.

19 Ma takomx Mosè l-ligi, u madankollu hadd minnkom ma jħares il-ligi? Għaliex tifftu li tqoqtlu?

20 In-nies wieġbu, u qalu: Int għandek xitan: min qiegħed ifittek li joqqtlok?

21 Wieġeb Ĝesu, u qalilhom: Eghmil wieħed għamilt, u lkoll tistaghħbu.

22 Għalhekk Mosè takom iċ-ċirkonċiżjoni; (mhux ghax gej minn Mosè, iżda

mill-missirijiet;) u intom tagħimlu ċirkonċiżjoni lill-bniedem nhar ta' Sibt.

23 Jekk wieħed jagħmlu ċ-ċirkonċiżjoni nhar ta' Sibt, biex il-ligi ta' Mosè ma tinkisrx; teħduha kontra tiegħi, ghax fejjaqt bniedem kollu nhar ta' Sibt?

24 Tagħmlux haqq fuq li jidher, iżda għamlu haqq fis-sewwa.

25 Qalu mbagħad x'uhud minn Ĝerusalem: Dan mhux dak, li qiegħdin ifittxu bixx joqtluh?

26 Iżda arawh jitkellem fid-dieher, u ma jgħidlu xejn. Jaqaw jafu tassep il-kbarat li dan hu l-Kristu stess?

27 Iżda ahna nafu dar-raġel mnejn hu: iżda meta jiġi Kristu, hadd ma jkun jaf mnejn hu.

28 Imbagħad ghajjat Ĝesu fit-tempju hu u jgħalliem, billi qal: Lili tafuni, u tafu mnejn jien: u jien ma ġejtx minni nnifsi, iżda dak li bagħatni hu tassep, u intom meta tafuhx.

29 Iżda jiena nafu: ghax ġej minn għandu, u hu bagħħatni.

30 Imbagħad fittxu li jaqbduh: imma hadd ma medd idejha fuqu, ghax siegħtu kienet għadha ma waslitx.

31 U hafna min-nies emmnu fih, u qalu: Meta jiġi l-Kristu, jaġħmel mirakli aktar minn dawk li dar-raġel għamel?

32 Il-Fariżej semgħu li n-nies kienet tgħedw dawn il-hwejjeg fuqu; u l-qassix il-kbar u l-Fariżej bagħtu xi ghases biex jaqbduh.

33 Imbagħad qalilhom Ĝesu: Ghadni magħk kom għal ftit żmien, u mbagħad immr għand min bagħħatni.

34 Tfittxuni, u ma ssibunix: u fejn inkun jien, hemm intom ma tistgħix tigħiġi tigħu.

35 Imbagħad qalu l-Lhud bejniethom: Fejn sejjjer, biex ma nsibuhx? Sejjjer għand dawk li huma mxerrdin qalb il-Gentili, u jgħalleml il-Gentili?

36 Xi kliem hu dan li qal: Tfittxuni, u ma ssibunix; u fejn inkun jien, hemm intom ma tistgħix tigħiġi tigħu?

37 Fl-ahħar jum, l-aqwa jum tal-festa, qam Ĝesu bil-wieqfa u ghajjat, billi qal: Jekk xi hadd għandu l-ghax, ha jiġi għandi, u jixrob.

38 Min jemmen fija, kif qalet l-iskritura, johroġ minn ġewwa fih xmajjar ta' ilma haj.

39 (Imma dan qalu ghall-Ispirtu, li kellhom jieħdu dawk li jemmnu fih: ghax kien għadu ma nghatax l-Ispirtu s-Santu, billi Gesu kien għadu mhux igħġorifikat.)

40 Għalhekk hafna min-nies, meta semgħu dal-klie'm, qalu: Tassep dan hu l-Profeṭa.

41 Ohrajen qalu: Dan hu l-Kristu. Imma x'uhud qalu: Huwa Kristu sa jiġi mill-Galilija?

42 Ma qalitx l-iskrittura: Illi Kristu

jigi min-nisel ta' David, u mir-rahal ta' Betlehem, fejn kien David?

43 U hekk kien hemm firda fil-poplu minhabba fih.

44 U x'uhud minnhom riedu jaqbdhu; iżda hadd ma medd idejx fuqu.

45 Imbagħad gew il-ghases għand il-qassisin il-kbar u l-Fariżej; u qalulhom: Ghax ma gibtu?

46 Wieġbu l-ghases: Qatt ebda bniedem ma tkellem bhal dal-bniedem.

47 Wigħibhom imbagħad il-Fariżej: Int ukoll imqarrin?

48 Hemm xi hadd mill-kbarat jew mill-Fariżej li emmen fi?

49 Imma dawn in-nies li ma jafux il-ligi huma mishutin.

50 Nikodemu (wieħed minnhom, li kien gie għand Gesù bil-lejl) qalilhom:

51 Jaqaw il-ligi tagħna tagħmel haqq minn xi bniedem, qabel ma tisimghu, u tkun taf x'għamel?

52 Wieġbu, u qalulu: Int ukoll mill-Galilja? Fittex u ara: ghax mill-Galilja ma jqum ebda profeta.

53 U telaq kulhadd lejn daru.

8 Mar Gesù lejn il-gholja taż-Żebbuġ.
2 U filghodu kmieni raga' gie fit-tempju, u l-poplu kollu gie għandu; u qagħid bil-qiegħda, u għallimhom.

3 U l-iskribi u l-Fariżej giebu mara maqbuda fl-adulterju; u meta qiegħduha fin-nofs,

4 Qalulu: Mghallek, dil-mara nqabdet fl-adulterju, fl-eğħmil stess.

5 Issa Mosé fil-ligi orndnalna, li bħal dawn nhaġgruhom: Iżda int xi tħid?

6 Dan qaluh, huma u jiġarrbuh, biex ikollhom fuqix jixlu. Imma Gesù tmejjel l-isfel, u kiteb b'seħġħu fl-art, qisū ma semagħħom.

7 Iżda meta baqghu jistaqsuh, twaqqaqaf, u qalilhom: Min fostkom hu bla dnub, jixxilha ġebla l-ewwel wieħed.

8 U raga' tmejjel, u kiteb fl-art.

9 U huma li semgħu dan, billi kienu ikkundannati mill-kuxjenza tagħhom stess, harġu wieħed wieħed, ibda mix-xju, sa l-ahhar wieħed: u Gesù baqa' wahdu, u l-mara wieqfa fin-nofs.

10 Xhin Gesù twaqqaqaf, u ma ra lil hadd hliet il-mara, qalilha: Mara, fejn huma dawk li kienu jixluk? Hadd ma ikkundannak?

11 Hija qalet: Hadd, Sinjur. U qalilha Gesù: Lanqas jien ma nikkundannak: mur, u tidnihx iżjed.

12 Imbagħad Gesù raġa' kellimhom, billi qal: Jiena hu d-dawl tad-dinu; minn jimxi warajja ma jinxix fid-dlam, imma kollu d-dawl tal-hajja.

13 Il-Fariżej għalhekk qalulu: Int

tixxed lilek innifsek; ix-xhieda tiegħek ma tiswiex.

14 Wieġeb Gesù, u qalilhom: Għalkemm jiena nixħed lili nnifs, ix-xhieda tiegħi tiwa: ghax naf mnejn ġejt, u fejn sejjer; iżda intom ma tistgħux tħidu mnejn ġej, u fejn sejjer.

15 Intom tagħmlu haqq skond il-ġisem; jien ma nagħmel haqq minn hadd.

16 U madankollu jekk jien nagħmel haqq, il-haqq tiegħi hu minnu: ghax minnex wahdi, imma jien u l-Missier li bagħnatni.

17 Hu miktub ukoll fil-ligi tagħkom, li x-xhieda ta' tnejn min-nies tiwa.

18 Jiena wieħed li nixħed lili nnifs, u l-Missier li bagħnatni jixħidli.

19 Imbagħad qalulu: Fejn hu Missier-rek? Wieġeb Gesù: Intom la tafu lili, u lanqas lil Missieri; kieku kontu tafu lili, tafu wkoll lil Missieri.

20 Dal-klie'm qal Gesù fit-teżoriera, hu u jgħallek fit-tempju: u hadd ma qabdu; ghax kienet ghadha ma wasħix siegħtu.

21 Imbagħad raġa' Gesù qalilhom: Jiena mmur, u intom tħitxu, u fi dnubietkom tmu: fejn sejjer, intom ma tistgħux tigu.

22 Qalu mbagħad il-Lhud: Jaqaw sa joqtol lili nnifsu? ghax qal: Fejn sejjer jien, intom ma tistgħux tigu?

23 U qalilhom: Int minn hawn isfel; jien minn fuq: intom minn did-dinju; jien minnex minn did-dinju.

24 Għalhekk ghidtilkom, li tmu: fi dnubietkom: ghax jekk ma temmnux li jiena hu, tmu: fi dnubietkom.

25 Imbagħad qalulu: Int min int? U Gesù qalilhom: Sewwasek dak li ghidtilkom mill-bidu.

26 Għandi hafna hwejjeg xi nghid, u nagħmel haqq minnkom: iżda minn bagħnatni hu veru; u dak li smajt minn għandu nghidu lid-dinju.

27 Ma feħmu xli kien ikellimhom fuq il-Missier.

28 Imbagħad qalilhom Gesù: Meta tgħollu lil Bin il-bniedem, imbagħad tagħrifu li jiena hu, u li minni nnifs ma nagħmel xejn; iżda kif għallimni Missieri, jien nitkellem dawn il-hwejjeg.

29 U dak li bagħnatni hu mieghi: il-Missier ma hallinx wahdi; ghax jien nagħmel dejjem dawk il-hwejjeg li jogħġebu lili.

30 Hu u jgħid dal-klie'm, hafna emmnu fi.

31 Gesù mbagħad qal lil dawk il-Lhud li emmnu fi: Jekk iżżommu fil-kelma tiegħi, imbagħad tkunu tassew dixxipli tiegħi;

32 U tagħrifu s-sewwa, u s-sewwa jagħ-ġikkom helsin.

33 Wiġibuh: Nisel Abraham ahna, u

qatt ma konna lsiera ta' hadd: kif tghidilna: Tkunu helsin?

34 Weġibhom Gesù: Tassew, tassew, nghidilkom: Kull min jagħmel id-dnub hu l-ilsir tad-dnub.

35 U l-ilsir ma jibqax id-dar għal dejjem; iżda l-Iben jibqa' għal dejjem.

36 Mela jekk l-Iben jagħmilkom helsin, tkun helsin tassew.

37 Jien naf li intom nisel Abraham; imma intom tfittxu li tqoqluni, għax il-kelma tiegħi ma sabitx wisa' fikom.

38 Jien nitkellef fuq dak li rajt għand Missieri: u intom tagħmlu dak li rajtu għand missierkom.

39 Wiegħi u qalulu: Missierna hu Abraham. Gesù qalilhom: Kieku intom ulied Abraham, tagħmlu l-egħmejjel t'Abraham.

40 Iżda issa tfittxu li tqoqluni, bniedem li qalikom is-sewwa, li smajt minn Alla: dan ma qħamlux Abraham.

41 Intom tagħmlu l-egħmejjel ta' missierkom. Imbagħad qalulu: Ahna ma tħalliex miż-żena; ahna Missier wieħed għandha, Alla.

42 Qalilhom Gesù: Kieku Alla kien Missierkom, kieku thobbuni: ghax jien mingħand Alla brigt u ġejt; lanqas ma ġejt minn rajja, imma hu bagħatni.

43 Għaliex ma tifħmx taħditi? Ghax ma tistgħix tisimghu kelmti.

44 Intom ulied missierkom ix-xitan, u x-xewqat ta' missierkom tridu tagħmlu. Dak kien qattill mill-bidu, u ma qagħadxa fis-sewwa, ghax m'hemmx sewwa fiċċi. Meta jidu għidha, jikkell minnu nnifsu: ghax hu giddieb, u missier il-gideb.

45 U ghax jien nghidilkom is-sewwa, ma temmnunix.

46 Min minnkom isibni hati ta' xi dnub? U jekk nħid is-sewwa, għaliex ma temmnunix?

47 Min hu minn Alla jisma' kliem Alla: għalhekk intom ma tisimghu homx, ghax mintomx minn Alla.

48 Wieġebu mbagħad il-Lhud, u qalulu: Ma nħidu ahna sewwa li int Samaritan, u li għandek xitan?

49 Wieġeb Gesù: Jien m'għandix xitan: iżda nweġġah lil Missieri, u intom iżżebilhuni.

50 U jien ma nfittix il-glorja tiegħi: hemm wieħed li jifteż u jagħmel haqq.

51 Tassew, tassew, nghidilkom: Jekk bniedem iħares kelmti, qatt ma jara l-mewt.

52 Qalulu mbagħad il-Lhud: Issa nafu li għandek xitan. Abraham miet, u l-profeti; u int tgħid: Jekk wieħed iħares kelmti, ma jduu qatt il-mewt.

53 Jaqaw int akbar minn missierna Abraham, li miet? U l-profeti mietu; minn tifhem illi int?

54 Wieġeb Gesù: Jekk jien infahhar lili

nnifsi, il-foħrija tiegħi ma hi xejn; hu Missieri li jfahħarni; li intom tghidu, li hu Alla tagħkom:

55 Imma intom ma għara stuhx; iżda jien nafu: u kieku nħid, li ma nafux, inkun bħalkom giddieb: iżda jien nafu, u nħares kelmtu.

56 Missierkom Abraham seraħ li jara jumi: u rah, u ferah.

57 Qalulu mbagħad il-Lhud: Ghad m'għandikx hamsin sena, u rajt 'l-Abraham?

58 Qalilhom Gesù: Tassew, tassew, nghidilkom: Qabel ma kien Abraham, jien hu.

59 Imbagħad qabdu l-ġebel biex jit-fgħu għalihi: imma Gesù stahba, u hareg mit-tempju, billi ghadha minn nofshom, u hekk baqa' sejjer.

9 Hu u ghaddej, Gesù ra raġel aghħma minn twelidu.

2 U d-dixxipli tiegħi staqsewh, billi galu: Mghallem, min din, dar-raġel, jew il-ġenituri tiegħi, biex twieled aghħma?

3 Wieġeb Gesù: La dar-raġel ma dineb, u lanqas il-ġenituri tiegħi: imma biex l-egħmejjel t'Alla jidħru fi.

4 Jahtiegli nagħmel l-egħmejjel ta' dak li bagħatni, sakemm idu in-nhar: jiġi l-lej, meta hadd ma jista' jaħdem.

5 Sama nibqä' fid-dinja, jiena d-dawl tad-dinja.

6 Wara li tkellem hekk, beżaq fl-art, u għamel it-tajn bil-bzieq, u dilek ghajnejn ir-raġel aghħma bit-tajn,

7 U qallu: Mur inħasel fil-menqha ta' Silħaw (li tħisser, Mibghut). Mar, mela, u nħasel, u gie jara.

8 Mela l-ġirien, u dawk li qabel kienu jarawha aghħma, qal: Dan mhux dak li kien ikun bil-qiegħda jitlob?

9 X'uhud qal: Dan hu. Ohrajn qal: Jixbhu. Iżda hu qal: Jiena hu.

10 Għalhekk qalulu: Kif kienu mistu-hin ghajnejk?

11 Wieġeb u qal: Raġel li jgħidlu Gesù għamel it-tajn, u dilek ghajnejja, u qal: Mur fil-menqha ta' Silħaw, u nħasel: mort u nħsilt, u hadt id-dawl.

12 Imbagħad qalulu: Fejn hu dan? Qal: Ma nafx.

13 U huma hadu għand il-Fariżej lil dak li qabel kien aghħma.

14 U kien is-Sibt meta Gesù għamel it-tajn, u fetħlu ghajnejh.

15 Imbagħad reġgħu l-Fariżej staqsewh ukoll kif ha d-dawl. Qalilhom: Qegħidli t-tajn fuq ghajnejja, u nħsilt, u issa nara.

16 Qalu mela x'uhud mill-Fariżej: Dal-bniedem mhux minn Alla, ghax ma jħarrisk is-Sibt. Ohrajn qal: Kif jista' jkun li bniedem midneb jagħmel mirakli bħal dawn? U kien hemm firða bejniethom.

17 Reġgħu qalu lill-aħħma: Int xi tghid għal dak li fetahlek ghajnejk? Qal: Hu profeta.

18 Iżda l-Lhud ma emmnux dak li qal fuqu, li kien aħħma, u ha d-dawl, sakemm sejhu l-ġenituri ta' dak li kien ha d-dawl.

19 U staqsewhom, billi qalu: Hu dan binkom, li intom tħidu li twieled aħħma? Kif issa jara?

20 Wiġbuhom il-ġenituri tiegħu, u qalu: Nafu li dan hu t-tifel tagħna, u li twieled aħħma:

21 Imma issa biex ġie jara, ma nafux; jew min fetħlu ghajnejh, ma nafux: għandu żmien; staqsu ilu: jitkellem hu fuqu nnifsu.

22 Qalu dal-kliem il-ġenituri tiegħu, għax kienu jibzgħu mil-Lhud: għax dawn kieni digħi ftieħmu, li jekk xi hadd jagħrfu li kien il-Kristu, jitkeċċa mis-sinagogha.

23 Għalhekk qalu l-ġenituri tiegħu: Għandu żmien; staqsu ilu.

24 Imbagħad reġgħu sejħu r-raġel li qabel kien aħħma, u qalulu: Fahar 'l-Alla: ahna nafu li dal-bniedem hu midneb.

25 Wieġeb u qal: Jekk hux midneb jew le, ma nafx: haga wahda naf, illi qabel kont aħħma, u issa nara.

26 Imbagħad reġgħu qalulu: X'għamilek? Kif fetahlek ghajnejk?

27 Weġibhom: Ghidiltkom digħi, u ma smajtix: għaliex tridu terġġu tisimghu? Tridu intom ukoll issiru dixxipli tiegħu?

28 Imbagħad ghajruh, u qalu: Int dixxipli tiegħu; iżda ahna dixxipli ta' Möse.

29 Ahna nafu li Alla kellem 'il Möse: iżda dar-raġel, ma nafux minn fejn hu.

30 Wieġeb ir-raġel u qalihom: F'dan qiegħed il-ġaheb, li intom ma tafux minn fejn hu, u madankollu fetħli ghajnejja.

31 Issa nafu li Alla ma jismax il-midinibin: iżda jekk bniedem iqim 'l-Alla, u jaġħmel ir-riċċa tiegħu, lil dan jisimghu.

32 Minn mindu bdiet id-dinja qatt ma nstama' li xi hadd fetħ ghajnejn wieħed imwieleq aħħma.

33 Kieku dar-raġel ma kienx minn Alla, ma kien jista' jaġħmel xejn.

34 Wieġbu u qalulu: Int imwieleq kollok dnubiet, u trid tgħallimna? U bagħtuh 'il barra.

35 Sama' Ĝesu li bagħtuh 'il barra; u xhin sabu, qallu: Temmen int f'Bin Alla?

36 Wieġeb u qal: Min hu, Mulej, biex nemmen fi?

37 U qallu Ĝesu: Inti rajtu; hu dak li qiegħed jitkellem miegħek.

38 U qal: Mulej, nemmen. U tah qima.

39 U qal Ĝesu: Ghall-haqq gejt f'din id-dinja, biex dawk li ma jarawx, jaraw; u dawk li jaraw, isiru ghomja.

40 U x'uhud mill-Fariżej li kienu miegħu semgħu dal-kliem, u qalulu: Ahna wkoll ghomja?

41 Qalilhom Ĝesu: Kieku kontu ghomja, ma kienx ikollkom ebda dnub: imma issa qiegħdin tħidu: Ahna naraw: għalhekk dnubkom jibqa'.

10 Tassew, tassew, nghidilkom: Min ma jidholx mill-bieb fil-maqfel tan-nhaq, imma jitħalli min-naha ohra, dan hu halliel u serrieq.

2 Iżda min jidhol mill-bieb hu r-ragħaj tan-nhaq.

3 Lil dan il-bewwieb jiftħalu; u n-nhaq jisimghu leħnu: u jsejjah in-nhaq tiegħu b'iżżejjhom, u jmxexxihom barra.

4 U meta johrog in-nhaq tiegħu, imur quddiemhom, u n-nhaq timxi warajh: għax jafu leħnu.

5 U barrani ma jmorrux warajh, iżda jaħarbu minnu: għax ma jagħrux lehen il-barranin.

6 Din il-parabbla qalilhom Ĝesu: iżda huma ma feħmu x'kien qiegħed iġħidhom.

7 Imbagħad raġa' qalilhom Ĝesu: Tassew, tassew, nghidilkom; Jien hu l-bieb tan-nhaq.

8 Dawk kollha li ġew qabli huma hal-leħu u serreqin: iżda n-nhaq ma semgħu homx.

9 Jiena hu l-bieb: Jekk wieħed jidhol minni, isalva, u jidhol u johrog, u jsib il-mergħha.

10 Il-halliel ma jiġix, hlief biex jisraq, u joqtolt, u jqeqred: jien gejt biex ikollhom il-hajja, u jkollhom iżżejj bil-kotra.

11 Jiena hu r-ragħaj it-tajjeb: ir-ragħaj it-tajjeb jaġhti hajtu għan-nhaq tiegħi.

12 Imma dak li hu mikri, u mhux ir-ragħaj, li n-nhaq m'humiex tiegħu, jara l-lupu ġej, u jħalli n-nhaq u jaħrab: u l-lupu jaqbadhom, u jixerred in-nhaq.

13 Il-mikri jaħrab, għax hu mikri, u ma jehux hsieb in-nhaq.

14 Jien hu ir-ragħaj it-tajjeb, u nagħraf in-nhaq tiegħi, u ningħaraf minn dawk li huma tiegħi.

15 Bħalma l-Missier jagħraf lili, hekk ukoll jien nagħraf il-Missier: u jien naġħti hajti għan-nhaq.

16 U għandi nhaq ohra, li m'humiex minn dil-merħla: dawn ukoll jaħtiegli niġborhom, u jisimghu leħni: u jkun hemm merħla wahda, u ragħaj wieħed.

17 Għalhekk iħobbni Missieri, għax nagħħi hajti, biex nargħa' neħodha.

18 Hadd ma jehodħieli, iżda jien naġħiha minni nnifsi. Għandi s-setgħa naġħiha, u għandi s-setgħa nargħa' neħodha. Dan il-kmandament hadt minn għand Missieri.

19 Reġgħet mela qamet firda fost il-Lhud minhabba dal-kliem.

20 U hafna minnhom qalu: Għandu

xitan fih, u hu miġnun; x'intom qeqhdin tisimghuh?

21 Oħrajn qalu: Dan mhux kliem ta' min għandu xitan. Jista' xitan jiftaħ ghajnejn il-ghormja?

22 Kienet il-festa tad-dedikazzjoni f'Gerusalem, u kienet ix-xitwa.

23 U Ĝesu kien jimxi fit-tempju, fil-portku ta' Salamun.

24 Imbagħad il-Lhud daru miegħu, u qalulu: Kemm sa' ddum thallina bejn haltejn? Jekk int il-Kristu, ghidilna car.

25 Weġibhom Ĝesu: Ghidtilkom u ma temmnu: l-egħmejjel li nagħmel f'isem Missieri, huma xhieda tiegħi.

26 Iżda intom ma temmnu, ghax mintomx min-nħaqgħi tiegħi, bhal ma ghidtilkom.

27 In-nħaqgħi tiegħi jisimghu leħni, u jien nagħraf hom, u jiġu warajja:

28 U jien nagħtihom il-hajja ta' dejjem; u ma jintiflu qatt, u lanqas ebda bniedem ma jahtafhom minn id.

29 Missieri, li tħażżeġ, hu aqwa minn kulħadd; u ebda bniedem ma jista' jahtafhom minn id Missieri.

30 Jiena u Missieri haġa wahda ahna.

31 Imbagħad il-Lhud reġgħu qabdu l-iegħid biex ihaġgruh.

32 Weġibhom Ĝesu: Urejtkom hafna eħġnejjal tajba minn Missieri; għal liema eħġmil minnhom thaġgruni?

33 Il-Lhud wiċċebu, billi qalu: Għal xi eħġmil tajjeb ma nhaġġrukx: iżda għad-dagħiwa; u għax int, bniedem, tagħmel lilek inni sejk Alla.

34 Weġibhom Ĝesu: Mhux miktub fil-liġi tagħk: Jiena għid: allat intom?

35 Jekk sejhilhom allat, lil dawk li lillhom giet il-kelma t'Alla, u l-iskrittura ma tistax tkun nieqsa;

36 Tghidu lil min il-Missier qaddes, u bagħat fid-dinja: Qiegħed tidghi; għax għid: Jien Bin Alla?

37 Jekk ma nagħmlix l-egħmejjel ta' Missieri, temmnu.

38 Iżda jekk nagħmel, ghalkemm ma temmnu, emmnu l-egħmejjel: biex tkunu tafu, u temmnu, li l-Missier fija, u jien fih.

39 Għalhekk reġgħu riedu jaqbdu: iżda hargħilhom minn idhom,

40 U raġa mar in-naha l-oħra tal-Gurdon fil-post fejn Gwanni qabel kien iġhammed; u baqa' hemm.

41 U hafna ġew għandu, u qalu: Gwanni m'għamel ebda miraklu: iżda dak kollu li Gwanni qal fuq dal-bniedem kien kollu minnu.

42 U hafna hemm emmnu fih.

11 Issa kien hemm wieħed marid, jismu Lażzru, minn Betanja, mir-rahal ta' Marija, u ta' Marta oħtha.

2 (Kienet dik Marija li dilket il-Mulej bizi-żejt ifuh, u mesħit lu riglej b'xa-gharha, li luha Lażzru kien marid.)

3 Mela z-żewġi awha bagħtu jghidulu: Mulej, ara, min thobb int marid.

4 Malli Ĝesu sama' dan, qal: Dilmarda mhix ghall-mewt, iżda ghall-glorja t'Alla, biex l-İben t'Alla jkun igħlorifikat biha.

5 Issa Ĝesu kien iħobb 'il Marta, u 'l-oħtha, u 'l Lażzru.

6 Għalhekk kif sama' li kien marid, baqa' jumejn fl-istess lok fejn kien.

7 Imbagħad wara dan qal lid-dixxipli tiegħi: Ha nerġġu m'morru l-Lhudija.

8 Id-dixxipli tiegħi qalulu: Mgħalleml, il-Lhud m'ilhomx riedu jaġġruk; u trid tarġa tmur hemm?

9 Wieġeb Ĝesu: Mhux tħażx il-siegha fih in-nhar? Jekk wieħed jimxi bi nhar, ma jitfixx kılx, ghax jara d-dwal ta' did-dinja.

10 Imma jekk wieħed jimxi bil-lejl, jitfixx kiel, ghax m'hemmx dawl fi.

11 Dawn il-hwejjeg qed hal hu: u wara dan qalhom: Habib Lażzru rieqed; imma mmur, biex inqajmu mill-irraqad.

12 Qalulu mbagħad id-dixxipli: Mulej, jekk hu rieqed, ifiq.

13 Iżda Ĝesu kien qal ghall-mewt tiegħi: iżda huma hasbu li kien jitkellem fuq l-irraqad tan-nħas.

14 Imbagħad qalilhom Ĝesu bla habi: Lażzru miet.

15 U nifrah minhabba fikom li ma kontx hemm, biex temmnu; imma ha m'morru ħdejj.

16 Imbagħad qal Tumas, li jghidlu Didimus, lil shabu d-dixxipli: Ha m'morru ahna wkoll, biex immutu miegħu.

17 Imbagħad meta ġie Ĝesu, sab li kien digħi il-erbat ijiem fil-qabar.

18 Issa Betanja kienet qrib Gerusalem, madwar hmistax-il stadju:

19 U bosta mil-Lhud ġew għand Marta u Marija, biex isfarrugħu fuq hukom.

20 Imbagħad Marta, hekk kif sergħet li Ĝesu kien gej, marret u itaqgħet miegħu: iżda Marija qaghdet id-dar.

21 Imbagħad Marta qalet 'il Ĝesu: Mulej, li koni hawn, ma mietx hija.

22 Imma naf, imqar issa, li kulma titlob 'i Alla, Alla jaġħi tħulek.

23 Qalilha Ĝesu: Huk jarga' jqum.

24 Qaltru Marta: Naf li jqum fil-qawmien fl-ahħar jum.

25 Qalilha Ĝesu: Jiena hu l-qawmien, u l-hajja: min jemmen fija, għadillu ikun mejet, iġħix:

26 U kull min iġħix u jemmen fija ma jmu qatt. Temmen dan?

27 Qaltru: Iva, Mulej, jien nemmen li int il-Kristu, Bin Alla, li għandu jiġi fid-dinja.

28 U wara li qalet dan, marret, u sejhet bil-mohbi lil oħtha Marija, u qaltilha: L-Imbagħel hawn, u qiegħed išejjahle!

29 U malli serghet dan, qamet malajr, u giet għandu.

30 Issa Ĝesu kien għadu ma dahalx ir-rahah, imma kien għadu fejn il-taqqħet mieghu Marta.

31 Imbagħad il-Lhud li kienu magħha d-dar, u jfarruġuha, malli raw li Marija qamet malajr u harget, marru warajha, u bdew iħidu: Sejra hdejn il-qabar biex tibki hemm.

32 Imbagħad xhin giet Marija fejn kien Ĝesu, u ratu, ixteħtet f'rigejh, u qaltlu: Mulej, kieku kont hawn, hija ma mietx.

33 Mela meta Ĝesu raha tibki, u l-Lhud li ġew magħha jibku wkoll, tnieghed fl-ispiċċu, u kien imqanqal,

34 U qual: Fejn qeqħidtu? Qalulu: Mulej, ejja ara.

35 U Gesu beka.

36 Imbagħad qalu l-I-hud: Ara, kemm kien iħobbu!

37 U x'uhud minnhom qalu: Ma satax dal-bniedem, li fetah ghajnejn l-agħma, jaġħmel li wkoll dar-raġel ma jmutx?

38 Mela Ĝesu, hu u jitniegħed fih innis, gie hdejn il-qabar. Dan kien għar, u ġebla mqiegħda fuqu.

39 Qal Ĝesu: Nehhu l-ġebla. Qaltlu Marta oħt il-mejjet: Mulej, digħi jinten: ghax ilu erbat ijiem mejjet.

40 Qalilha Ĝesu: Ma qħidtlikx, li, jekk temmen, tar-a l-għorja t'Alla?

41 Imbagħad neħħew il-ġebla mill-post fejn il-mejjet kien qiegħed. U Ĝesu rafa' ghajnejh 'il fuq, u qual: Missier, nizzikkha jra talli smajtni.

42 U jien naf li int dejjem tismagħni: imma minħabba n-nies li hawn madwarli għid dan, biex jemmnu li inti bghattini.

43 U meta tkellem hekk, ghajja b'leħen qawwi: Lażzru, ohrog.

44 U hareġ il-mejjet, b'idejh u riġlejħ marbuta bil-fseiqi: u wiċċu marbut b'maktur. Qalilhom Ĝesu: Holluh, u halluħ imur.

45 Imbagħad hafna mil-Lhud li ġew għand Marija, u raw x'kien għamel Ĝesu, emmnu fi.

46 Iżda x'uhud minnhom marru għand il-Fariżej, u qalulhom x'kien għamel Ĝesu.

47 Imbagħad il-qassassin il-kbar u l-Fariżej sejħu l-kunsill, u qalu: X'naghħmlu? ghax dal-bniedem qiegħed jagħmel hafna mirakli?

48 Jekk inhalluh hekk, kulhadd jemmen fi: u jiġu r-Rumani u jehdulna sewi t-tempju tagħna u kemm 'il għensna.

49 U wieħed minnhom, jismu Qaifas, li dik is-sena kien il-qassis il-kbir, qalilhom: Intom ma tafu xejn,

50 Lanqas taħbsu li jaqblilna, illi jmut

b-niediem wieħed għall-poplu, u ma jinquer id-direk il-għens kollu.

51 Dan ma qalux minnu nnifsu; imma billi kien il-qassis il-kbir f'dik is-sena, habbar li Ĝesu kellu jmut għal dak il-għens;

52 U mhux għal dak il-għens biss, iżda wkoll biex jiġi flimkien l-uled t'Alla li minnixxerri.

53 Imbagħad minn dak in-nhar ftieħmu flimkien li joqtlu.

54 Għalhekk Ĝesu ma baqax jimxi iż-żejjid fid-dieher qalb il-Lhud; iżda mar minn hemm f'art qrib id-deżert, f'belt jisimha Efrajim, u baqa' hemm mad-dixxipli tiegħi.

55 U l-ghid tal-Lhud kien qorob: u haġna telgu Ġerusalem minn dik l-art qabel il-ghid, biex jippurifikaw ruhhom.

56 Imbagħad fittxu 'l-Ĝesu, u qalu lil xulxin, huma u qiegħdin fit-tempju: X'jiddihr kom, li ma jiġix għall-festa?

57 Issa sew il-qassassin il-kbar u kemm il-Fariżej taw ordni, illi jekk xi hadd ikun jaf fejn hu, iħġid, biex jaqbduh.

12 Imbagħad sitt ijiem qabel il-ghid Ĝesu għie Betanja, fejn kien Lażzru li kien miet, u li hu qajjem mill-mewt.

2 Hejjewlu ikla hemm; u Marta kienet taqqid: iżda Lażzru kien wieħed milli kien fuq il-mejjda mieghu.

3 Imbagħad hadet Marija libbra zejt ta' nard safi, li jisxa wijsq, u dilket riġlejn Ĝesu, u mesħitlu riġlej b'xagħarha: u d-dar imtliet bir-riha taż-żejt.

4 Imbagħad qal wieħed mid-dixxipli tiegħi, Guda Iskarjota, bin Xmun, li kellej jittradhi.

5 Ghaliex daż-żejt ma nbieghx thiet mitt dinier, u ntghata lill-foqra?

6 Dan qalu, mhux ghax kien jaħseb għall-foqra; iżda ghax kien halliel, u kellu l-borża, u kien iġorr dak li kienu jitsfghu fiha.

7 Imbagħad qal Ĝesu: Halliha: hija kienet refghetu għal jum id-difna tiegħi.

8 Ghax il-foqra għandkom dejjem magħ-kom; iżda mhux dejjem għandkom lili.

9 Mela kotrka kbira ta' l-Lhud għarfū li kien hemm: u ġew mhux minħabba Ĝesu biss, iżda wkoll biex jaraw 'il Lażzru, li kien qajmu mill-imwiet.

10 Iżda l-qassassin il-kbar ftieħmu li joqtlu wkoll 'il Lażzru;

11 Ghax minħabba fi: hafna mil-Lhud kienet jittilqu, u jemmnu f'Ġesu.

12 Il-ghada hafna nies li kienu ġew għall-festa, meta semgħu li Ĝesu kien gej Gerusalem,

13 Hadu friegħi tas-siġar tal-palm, u harġu jilqgħu, u ghajtu: Osanna: Imbiejk is-Sultan ta' Izrael li ġej f'isem il-Mulej.

14 U Gesù, meta sab felu, rikeb fuqu; kif inhu miktub:

15 La tibzax, bint Sijon: ara, is-Sultan tiegħek gej, rikeb fuq felu ta' hmara.

16 Dawn il-hwejjeg ma fehmuhomx ghall-ewwel id-dixxipli tieghu: iżda meta Gesù kien igglorifikat, ftakru mbagħad li dawn il-hwejjeg kienu miktubin għalihi, u li dawn il-hwejjeg kienu għamlulu.

17 In-nies mela li kienet mieghu xhin sejjah 'il Lażzru mill-qabar, u qajmu mill-imwiet, kienet tagħti xhieda.

18 Minħabba f'hekk in-nies ukoll laqghuh, għax kienu semgħu li kien għamel dal-miraklu.

19 Għalhekk qalu l-Fariżej bejnietħom: Taraw kif ma tagħmlu xejn? Ara, id-dinja marret warajha.

20 U kien hemm xi Griegi fost dawk li kienu telgħu biex jaġħu qima fil-festa:

21 Dawn mela resqu lejn Filippu, li kien minn Betsajda tal-Galilija, u talbuu, billi qalū: Sinjur, nixtiequ naraw 'il Gesù.

22 Gie Filippu u qal 'il Indri: u mbagħad Indri u Filippu qalū 'il Gesù.

23 U Gesù wiegħeb, billi qal: Waslet is-siegha, li Bin il-bniedem ikun igglorifikat.

24 Tassew, tassew, nghidilkom: Jekk qamha ma taqax fl-art u tmut, tibqa' weħidha: iżda jekk tmut, tagħmel hafna frott.

25 Min ihobb 'il hajtu jitħiħha; u min jobghod 'il hajtu f'did-dinja jzommha għall-hajja ta' dejjem.

26 Jekk wieħed jaqdini, ha jimxi warraja; u fejn inkun jien, hemm ukoll ikun il-qaddej tiegħi: jekk wieħed jaqdini, lili jweġgħah Missier.

27 Issa ruhi mqallba; u x'naqbad nħid? Missier, eħlisi minn dis-siegha: iżda għalhekk jien ġejt għal dis-siegha.

28 Missier, igglorifikat lil ismek. Imbagħad għie lehen mis-sema jghid: U igglorifikat, u nargħi' niggħorifikah.

29 Għalhekk in-nies li kienet hemm, u semgħet dan, qalet li kienet ragħda: ohrajin qalū: Kellmu anġlu.

30 Wiegħeb Gesù, u qal: Mhux minħabba fija gie dal-leħen, imma minħabba fikom.

31 Issa hu l-haqq ta' did-dinja: issa l-prinċep ta' did-dinja jinxehet barra.

32 U jien, jekk nirtafa' mill-art, niġbed lil kulhadd lejja.

33 Qalu dan, biex ifisser b'liema mewt kellej jmut.

34 Wigħiblu in-nies: Ahna smajna milliġi li l-Kristu jibq'a' għal dejjem: u int kif tgħid: Bin il-bniedem għandu jirtafa'? Min hu dan Bin il-bniedem?

35 Imbagħad qalihom Gesù: Ftit żmien iehor id-dawl hu magħkom. Imxu waqt li għandkom id-dawl, biex ma jiġix fuqkom id-dlam: għax min jimxi fid-dlam ma jaxf sejn hu sejjer.

36 Waqt li għandkom id-dawl, emmnu fid-dawl, biex tkunu wlied id-dawl. Gesù tkellem dawn il-hwejjeg, u telaq, u nheba minnhom.

37 Iżda għalkemm għamel hafna mirakli quddiemhom, ma emmnux fi:

38 Biex issehh il-kelma tal-profeta Isaija, li qal: Mulej, min emmen dak li xandarna, u lil min driegħ il-Mulej kien imgharrar?

39 Għalhekk ma setgxu jemmnu, għaliex Isaija qal ukoll:

40 Ghämmiħom għajnejhom, u webbes qalbhom; biex ma jarawx b'ghajnejhom, u lanqas jifħmu b'qalbhom, u jikkonvertu, u jkollu nfejjaqhom.

41 Dawn il-hwejjeg qal Isaija, meta ra l-glori tiegħu, u tkellem fuqu.

42 Madankollu hafna mill-kbarat emmnu fi; iżda minħabba l-Fariżej ma kinu xistqarruh, biex ma jitkeċċewx mis-sinagoga:

43 Ghax habbew il-glorija tal-bniedem aktar mill-glorija t'Alla.

44 Ghajjat Gesù, u qal: Min jemmen fija, mhux fija jemmen, iżda f'min baġħġati.

45 U min jara lili jara lil min bagħħatni.

46 Jien ġeit dawl fid-dinja, biex kull min jemmen fija ma jibqax fid-dlam.

47 U jekk xi hadd jiġi kliemi, u ma jemmin, ma nagħmilx haqq minnu: għax ma ġejtx biex nagħmel haqq mid-dinja, imma biex insalva d-dinja.

48 Min iżwarrabni, u ma jilqax kliemi, għandu wieħed li jagħmel haqq minnu: il-kliem li jiena għid, dan jagħmel haqq minn fl-ahħar jum.

49 Ghax jien ma tkellimtx minni nnifsi: iżda l-Missier li bagħħatni, hu ordnali x'għandi nghid, u x'għandi nit-kelleml.

50 U nafl li l-ordni tiegħu hi l-hajja ta' dejjem: għalhekk kulma nitkellem, kif qalli l-Missier, hekk nitkellem jien.

13 Issa qabel il-festa ta' l-ġhid, meta Gesù kien jaf li waslet is-sieħħa tiegħu li għandu jghaddi minn did-dinja għal għand il-Missier, billi kien habb lil tiegħu, li kienu fid-dinja, baqa' jħobbhom sa-ħħar.

2 U wara li spiċċat l-ikla, billi x-xitan kien digħi dahħal f'qalb Ġuda Iskarjota, bin Xmun, biex jittradib;

3 Gesù kif kien jaf li kolloks kien tah il-Missier f'dejħ, u li mingħand Alla kien hareġ, u għand Alla kien sejjer;

4 Qam mill-ikla, qiegħed fil-ġenb hweġu; u ha xugaman, u thaħżem.

5 Wara dan tħażżej l-ilma f'z-żingla, u beda jaħsel riġlejn id-dixxipli, u jimsahhom l-hom bi-xugaman li bih kien imhażżeem:

6 Imbagħad wasal għal Xmun Pietru: u

qallu Xmun Pietru: Mulej, int taħsilli riglejja?

7 Wiegeb Gesù, u qallu: Dak li nagħmel jien int issa ma tafux; iżda tkun tafu wara.

8 Qallu Pietru: Ma taħsilli riglejja qatt. Wiegbu Gesù: Jekk ma nahslikx, ma jkollolx sehem mieghi.

9 Xmun Pietru qallu: Mulej, mhux riglejja biss, iżda idejja wkoll u rasi.

10 Qallu Gesù: Min hu mahsul ma jahtiegħi hliex li jaħsel riglejha, iżda hu nadif kollu kemm hu: intom indaf, iżda mhux ilkoll.

11 Ghax kien jaf min kellu jittradid; għalhekk qal: Mintomx indaf ilkoll.

12 Għalhekk wara li haslihom riglej-hom, u ha hwejgu, u raġa' qagħad bil-qiegħda, qalihom: Tafu x'għamiltikom?

13 Intom issejhuli Mgħalleml u Mulej; u sewwa tgħidu; ghax hekk jien.

14 Jekk jien mela, il-Mulej u l-Imghalliem tagħkom, u hsiltilkom riglejkom; intom ukoll għandkom tahslu riglejn xulxin.

15 Ghax jien tajtkom eżempju, biex bhal ma għamiltikom jien, hekk tagħmlu intom.

16 Tassew, tassew, nghidilkom: Il-qaddej mhux akbar minn sidu; lanqas min hu mibghut akbar minn min bagħtu.

17 Jekk tafu dawn il-hwejjeg, henjin intom jekk tagħmluhom.

18 Mhux għalhom ilkoll qiegħed nħid: jiena na� minn ġażiż: iżda biex issehh l-iskrittura: Min jiekol il-hobz mieghi, rafa' għalija għarquba.

19 Issa nghidilkom qabel ma jiġri, biex, meta jiġi, temmnu li jiena hu.

20 Tassew, tassew, nghidilkom: Min jilqa' lil min nibghat jien, jilqa' lili; u min jilqa' lili jinqa' lil min bagħnatni.

21 Wara li Gesù qed hekk, thawwad fl-ispietu, u xehed, u qal: Tassew, tassew, nghidilkom, li wieħed minnkom jittradini.

22 Imbagħad id-dixxipli harsu lejn xulxin, billi kien fid-dubju għal min kien qiegħed iġħid.

23 Issa kien hemm mixhut fuq hdan Gesù wieħed mid-dixxipli tieghu, li Gesù kien ihobb.

24 Ghemzu mela Xmun Pietru, biex jistaqqs fuq min kien qiegħed iġħid.

25 Hu u jitmejjel fuq sider Gesù, dak qallu: Mulej, minn hu?

26 Wiegeb Gesù: Hu dak, li nagħti ftieta, wara li nbillha. U wara li bill il-ftieta, taha 'I Guda Iskarjota, bin Xmun.

27 U wara l-ftieta, dahal fih Satana. Imbagħad Gesù qallu: Dak li għandek tagħmel, aħħmlu mill-aktaar fis.

28 Hadd minn dawk li kien fuq il-mejda ma kien jaf il-ghala qallu dan.

29 Ghax x'uhud minnhom hasbu, li billi Guda kellu l-borża, Gesù qallu: Ixtri

dak li nahtiegu ghall-festa; jew, biex jaġhti xi haġa lill-foqra.

30 Xhin ha l-stieta hareġ mill-ewwel: u kien il-lejl.

31 Għalhekk, meta hareġ, qal Gesù: Issa hu igħġlorifikat Bin il-bniedem, u Alla hu igħġlorifikat fih.

32 Jekk Alla hu igħġlorifikat fih, Alla wkoll jiggħorifikah fih innisfu, u dalwakt ġġorrifikat.

33 Uliedi c-ċejkknin, ftit iehor indum magħkom, Ghad tfitxuni: u bħal ma qidhi l-Lhud: Fejn sejjer jien, intom ma tistgħix tħalli tigħix tħalli; hekk nħid likom issa.

34 Kmandament għidu nagħtikom: Li thobbu lil xulxin; bħal ma habbejtkom jien, hobbu intom ukoll lil xulxin.

35 B'dan jagħraf kulħadd il-intom dixxipli tiegħi, jekk għandkom l-imhabba lejn xulxin.

36 Qallu Xmun Pietru: Mulej, fejn sejjer? Wiegbu Gesù: Fejn sejjer jien, ma tistax tigħix tħalli warajha għalissa; iżda tigħi warajha mbaqħad.

37 Qallu Pietru: Mulej, għala ma nistax niġi warajk issa? Nagħti hajti għalik.

38 Wiegbu Gesù: Tagħti hajtek għalija? Tassew, tassew, nghidlek: Ma jiddinx is-serdu, sama tiċċadni tliet darbiet.

14 La thallux qalbkom tithawwad: temmnu f'Alla, temmnu wkoll fija.

2 F'dar Missieri hemm hafna aħħmajjar: kieku ma kienx hekk, kont nħidil-kom. Jien sejjer inhejji post għalikom.

3 U jekk immur u nhejji post għalikom, nargħa' niġi, u nilqaghkom għandi; biex fejn inkun jien, tkunu intom ukoll.

4 U fejn sejjer jien tafu, u tafu t-triq.

5 Qallu Tumas: Mulej, ma nafux fejn sejjer; u kif nistgħu nafu t-triq?

6 Qallu Gesù: Jiena t-triq, u s-sewwa, u l-hajja: hadd ma jiġi għand il-Missier, b'hnejha.

7 Kieku għaraftuni, kontu tagħrifu 'I Missieri wkoll; minn issa tagħrifu, u rajtuh.

8 Qallu Filippu: Mulej, urina 'l Missier, u bizzejjed għalina.

9 Qallu Gesù: Illi daż-żmien kollu magħkom, u ghadek ma tafnix, Filippu? Min ra lili ra 'I Missier; u kif tħid int mela: Urina 'I Missier?

10 Ma temminx li jien fil-Missier, u l-Missier fija? Il-kliem li nħidilkom ma nħidux minni nnisfi: iżda l-Missier li jgħammar fija, hu jaġħmel l-egħnejjel.

11 Emmnuna li jien fil-Missier, u l-Missier fija: jew għalanaqas emmnuna minn-habba l-egħnejjel infuhom.

12 Tassew, tassew, nghidilkom: Min jemmen fija, l-egħnejjel li nħidmel jien jaġħmel hu wkoll; u eħġnejjel akbar minn

dawn jagħmel; ghax jien sejjer għand Missieri.

13 U kulma titolbu f'ismi, dak nagħmel, biex il-Missier ikun igglorifikat fl-Iben.

14 Jekk titolbuni xi haġa f'ismi, naghmila.

15 Jekk thobbnu, harsu l-kmandament tiegħi.

16 U jien nitlob 'il Missier, u hu jaġhti-kom Avukat iehor, biex jibqa' magħkom għal dejjem;

17 Li hu l-Ispritu tas-sewwa, li d-dinja ma tistax tilqgħu, ghax la tarah, u lanqas taſfu; iż-żda intom tafu; ghax īgħammar magħkom, u jkun fikom.

18 Ma nhallikomx iltieme: niġi għand-kom.

19 Ffit iehor, u d-dinja ma taranix aktar; iż-żda intom tarawni: billi jiena ngħix, intom tgħixi wkoll.

20 Dak in-nhar intom tagħrfu li jiena f'Missieri, u intom fija, u jiena fikom.

21 Min għandu l-kmandamenti tiegħi, u jħarishom, dak hu li jħobbni: u minn iħobbni jinhabb minn Missieri, u jiena nħobbu, u nuri lili nnifsi lili.

22 Qallu Guda, mhux l-Iskarjota: Mulej, kif kien li sejjer turi ruhek lilna, u mhux lid-dinja?

23 Wieġeb Gesù u qallu: Jekk wieħed iħobbni, iħares kliem: u Missieri jħobbu, u aħna niġu għandu, u nghammru mieghu.

24 Min ma jħobbni ma jħarisx kliem; u l-kelma li tisimghu, mhix tiegħi, iż-żda tal-Missier li bagħtni.

25 Dawn il-hwejjeg ghidtilkom, billi għadni magħkom.

26 Imma l-Avukat, li hu l-Ispritu s-Santu, li l-Missier jibghaq f'ismi, hu iġħallikom kollo, u jfakkarkom kulma ghidtilkom.

27 Inħallikom is-sliem, nagħtikom is-sliem tiegħi: mhux bhal ma tagħti d-dinja, nagħtikom jien: la thallux qalbkom tithawwad, lanqas thalluha titbażza'.

28 Smajtu x'ghidtilkom: Sejjer, u nargħa niġi għandkom. Kieku habbejtun, kontu tifirhu, ghax ghid: Sejjer għand Missieri: ghax Missieri akbar minni.

29 U ghidtilkom issa qabel ma jiġri; biex, meta jiġi, temmnu.

30 Mn'issa ma nitkellimx aktar magħ-kom, ghax gej il-prinċep ta' did-dinja, u fija m'għandu xejn.

31 Iż-żda biex id-dinja tagħraf li jiena nhobb il-Missier; u bhal ma ordnali l-Missier, hekk nagħmel. Qumu, nitilqu minn hawn.

3 Intom issa ndaf minhabba l-kelma li kelli mtok.

4 Ibqgħu fija, u jiena fikom. Bhalma l-fergħa ma tistax tagħmel frott minnha nfiska, ghajr jekk tibqa' fid-dielja; hekk intom lanqas tistgħu, ghajr jekk tibqgħu fija.

5 Jiena d-dielja, intom iż-żraġen: Min jibqa' fija, u jiena fis, dan jaġħmel hafna frott: ghax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn.

6 Jekk wieħed ma jibqax fija, jirtema barra bhal żärguna, u jinxef; u jidqimħu hom in-nies, u jitfghuhom fin-nar, u jinharqu.

7 Jekk tibqgħu fija, u jibqa' kliem fikom, titolbu kulma tridu, u jsirlikom.

8 F'dan igglorifikat Missieri, li tagħmlu hafna frott; hekk issiru dixxipli tiegħi.

9 Bhal ma habbn l-Missier, hekk habbejt kom jiena: ibqgħu fl-imħabba tiegħi.

10 Jekk tharsu l-kmandamenti tiegħi, tibqgħu fl-imħabba tiegħi; bhal ma harist jien il-kmandamenti ta' Missieri, u nibqa' fl-imħabba tiegħu.

11 Ghidtilkom dawn il-hwejjeg, biex il-ferħ tiegħi jibqa' fikom, u biex il-ferħ tagħkom ikun shih.

12 Dan hu l-kmandament tiegħi: Li thobbu lil xulxin, bhal ma habbejt kom jiena.

13 Imħabba akbar min din hadd ma għandu, li wieħed jaġhti hajtu għal hbiebu.

14 Intom hbiebi, jekk tagħmlu kulma nordnalkom.

15 Ma nghidilkomx aktar qaddejja; ghax il-qaddej ma jafx x'jagħmel sidu: iż-żda sejjat il-kolom hbieb; ghax kulma smajt mingħand Missieri għarrastħulkom.

16 Mhux intom htartu, iż-żda jien htatkom, u jien għamiltkom, biex tmorr u tagħħmlu l-frott, u li l-frott tagħkom jibqa': biex kulma titolbu l-Missieri f'ismi, jaġħid il-kolom.

17 Dan li nikkmandakom: li thobbu lil xulxin.

18 Jekk id-dinja tobghodkom, tafu li lili bagħditi qabel bagħdiktom.

19 Li kontu tad-dinja, id-dinja kienet thobbi lil tagħha: iż-żda billi mintomx tad-dinja, iż-żda għażiex mid-dinja, għalhekk tobghodkom id-dinja.

20 Ftakru fil-kelma li ghidtilkom: Il-qaddej mhux akbar minn sidu. Jekk ippersegwitawni, jippersegwitaw li ukoll; jekk harsu kelmti, iħarsu tagħkom ukoll.

21 Iż-żda dan kollu għad jagħmlu kom minħabba ismi, ghax ma jafux lil min bagħtni.

22 Kieku ma ġejtx u kellimhom, ma kienx ikollhom dnub; iż-żda issa m'għandhom ebda skuża għad-dnub tagħhom.

15 Jiena d-dielja tas-sewwa, u Missieri l-bidwi.

2 Kull fergha fija li ma tagħmilx frott innehha: u kull fergha li tagħmel il-frott, isaffha, biex tagħmel frott aktar.

23 Min jobghod lili jobghod 'il Missieri wkoll.

24 Kieku ma ghamiltx fosthom l-egħejjel li ebda bniedem iehor ma għamel, ma kienx ikollhom dnub: iżda issa rawhom, u bagħdu sew lili u kemm 'il Missier.

25 Iżda dan ġara, biex isehħ il-kliem miktub fil-liġi tagħhom: Bagħduni għal-xejn.

26 Imma meta jiġi l-Avukat, li jiena nibgħat il-kom minn għand il-Missier, l-Ispirtu tas-sewwa, li gej mill-Missier, hu jixheq għaliha:

27 U intom ukoll tixħdu, ghax intom kontu mieghi mill-bidu.

16 Ghidtilkom dawn il-hwejjieg, biex ma titfixxlu.

2 Ikeċċukom mis-sinagogi: iva, jasal il-waqt, li kull min joqtolkom jahseb li qiegħed jaqqi 'l Alla.

3 U dawn il-hwejjieg jaġħmlukom, ghax ma jafux u la 'l Missier, u lanqas lili.

4 Iżda dawn il-hwejjieg ghidtilkom, biex meta Jasal il-waqt, tiftakru li jiena għidhomlkom. U dawn il-hwejjieg ma għidhomlkomx mill-ewwel, ghax kont magħkom.

5 Iżda issa sejjer għand min bagħatni, u hadd minkom ma jistaqsini: Fejn sejjer?

6 Iżda ghax għidtilkom dawn il-hwejjieg, is-swied il-qalb imlielkom qalb-kom.

7 Madankollu jien nghidilkom is-sewwa: Jaqbil kom li jien immur: ghax jekk ma mmurx, l-Avukat ma jiġix għandkom; iżda jekk immur, nibgħat lu-kom.

8 U meta jiġi hu, juri li d-dinja għandha htja għad-dnub, għall-haqq, u għall-kundannha:

9 Ghad-dnub, ghax ma emmnu fija;

10 Ghall-haqq, ghax sejjer għand Missier, u ma tarawnix iżjed;

11 Għall-kundannha, ghax il-prinċep ta' did-dinja hu ikkundannat.

12 Ghad-ghandi bosta hwejjieg x'ingħidilkom, iżda issa ma tistgħux tifħmuhom.

13 Imma meta jiġi hu, l-Ispirtu tas-sewwa, imexxikom fis-sewwa kollha: ghax hu ma jitkellim minnu nnifsu; iżda dak kollu li jisima', dak iħgid hu: u jgħarrif kom x'għandu jiġi.

14 Hu jigglorifikani: ghax jiehu minn tiegħi, u jgħarraf hukkom.

15 Kulma għandu l-Missier hu tiegħi. Għalhekk għid: Jiehu minn tiegħi, u iġħarraf hukkom.

16 Ftit iehor, u ma tarawnix iżjed: u targa' fti iehor, u tarawni, ghax sejjer għand il-Missier.

17 Imbagħad qalu x'uħud mid-dixxipli tiegħi bejniethom: X'inhu dan li qiegħed

iħidilna: Ftit iehor, u ma tarawnix iżjed: u targa' fti iehor, u tarawni: u, Għaliex jien sejjer għand il-Missier?

18 Għalhekk mela qalu: X'inhu dan li li qiegħed iħid: Ftit iehor? Ma nistgħux nħidu x'inhu jgħid.

19 Issa Gesu għaraf li xtaqu jistaqsuh, u qalihom: Qegħdin tistaqsu bejnietkom fuq dak li qiegħid: Ftit iehor, u ma tarawnix: u targa' fti iehor, u tarawni?

20 Tassew, tassew, nħidilkom: Intom ghad tibku u tolfsu; iżda d-dinja tifrah: u intom titnixx, iżda n-niket tagħkom jinbidel f'ferh.

21 Mara hi u tiled tkun imnikkta, ghax tkun waslet sīgħħa; imma hekk kif tiled it-tarbija, ma tiftakarx iżjed fl-uġġiġ, bil-faż-żi li twieled bniedem fid-dinja.

22 U għalhekk intom issa mnikktn: iżda għad nħarr nara' narakom, u qalb kom tifrah, u l-ferh tagħkom hadd ma jehod hukkom.

23 U dak in-nhar xejn ma tistaqsuni. Tassew, tassew, nħidilkom: Kulma titolbu 'l Missier f'ismi, jaġħi tħulkom.

24 S'issa għadkom ma tlabtu xejn f'ismi: itolbu, u taqilgu, biex il-ferh tagħkom ikun shih.

25 Dawn il-hwejjieg ghidtilkom bil-qwieli: jiġi ż-żmien meta ma nkellim komx iż-żejjed bil-qwieli, iżda nħarrraf kom fuq il-Missier bid-dieher.

26 U dak inħar titolbu f'ismi: u ma nħidilkomx, li nitlob lill-Missier għali-kom:

27 Għaliex il-Missier innifsu jħobbkom, ghax intom habbejtuni, u emmintu li jien hrīgt mingħand Alla.

28 Hrīgt mingħand il-Missier, u ġejt fid-dinja; nara' nhalli d-dinja, u mmur għand il-Missier.

29 Id-dixxipli tiegħi qalulu: Ara, issa qiegħed titkellem ċar, u ma tħid ebda qawl.

30 Issa nafu li taf kollox, u ma tahtieġx li wieħed jistaqsik: għalhekk nemmnu li hrīgt mingħand Alla.

31 Wegibhom Gesu: Temmnu issa?

32 Ara, is-siegha waslet: iva, issa ġiet, li tiixerdu, kull wieħed għal rasu, u lili thallumi wahdi; imma minnex wahdi, ghax il-Missier hu mieghi.

33 Dawn il-hwejjieg għidtilkom, biex ikoll kom is-sliem bija. Fid-dinja jkoll kom in-niket: iżda qawwu qalb kom; jien irbaħ id-dinja.

17 Dal-kliem tkellem Gesu, u rafa' ghajnej lejn is-sema, u qal: Missier, waslet is-siegha; igħġorifika 'l Ibnek, biex Ibnek jiggħorifik ukoll:

2 Bhal ma tajtu s-setgħa fuq kull bniedem, biex jaġħi l-hajja ta' dejjem lil dawk kollha li tajtu.

3 U din hi l-hajja ta' dejjem, li jagħrfu lilek waħdek veru Alla, u 'l-Gesù Kristu, li inti bghatt.

4 Jien igglorifikajtek fuq l-art: temmnejt ix-xogħol li tajtni biex nagħmel.

5 U issa, o Missier, igglorifikani int bik innisiek stess, bil-gloria li kelli miegħek qabel ma kienet id-dinja.

6 Urejt ismek lill-bnedmin li tajtni mid-dinja: tiegħek kienu, u inti tajthomli, u huma harsu l-kelma tiegħek.

7 Issa għarfū li kulma tajtni hu minn għandek.

8 Ghaliex il-kelmiet li tajtni tajthomli; u huma laqgħuhom, u għarfū tassew illi jiena hrīgt minnek, u emmnu li inti bghattni.

9 Jien għalihom nitlob: ma nitlobx għad-dinja; iżda għal dawk li tajtni; għax huma tiegħek.

10 U kulma hu tiegħi, tiegħek; u tiegħek, tieghi; u jien igglorifikat fihom.

11 U issa m'għadni aktar fid-dinja, iżda dawn huma fid-dinja, u jien ġej għandek. Missier Qaddis, hares f'ismek stess lil dawk li tajtni, biex ikunu haġa wahda, bħalna.

12 Meta kont magħhom fid-dinja haristhom f'ismek: dawk li tajtni haristhom, u hadd minnhom ma ntilef, hliex bin it-telfien; biex isseħħ l-iskritura.

13 U issa ġej għandek; u dawn il-hwejjeg nħid fid-dinja, biex ikollhom fihom infuħhom mittmu il-ferħ tiegħi.

14 Jien tajthom il-kelma tiegħek: u d-dinja bagħdithom, għax mhumiex tad-dinja, bħalma jien ukoll miniex tad-dinja.

15 Ma nitlob li tneħħihom mid-dinja, iżda biex tharishom mill-hażen.

16 Mhumiex tad-dinja, kif jien ukoll miniex tad-dinja.

17 Qaddishom fis-sewwa tiegħek: kelmetek hi s-sewwa.

18 Kif int bghattni fid-dinja, hekk jien bghatthom fid-dinja.

19 U għalihom jien inqaddes lili nnifsi, biex huma wkoll jitqaddsu fis-sewwa.

20 Iżda mhux biss għalihom nitlob, iżda wkoll għal dawk li jemmnu fija minhabba kelmithom;

21 Biex ikunu lkoll haġa wahda; bħalma int, Missier, fija, u jiena fik, biex huma wkoll ikunu finha haġa wahda: biex id-dinja temmeni illi int bghattni.

22 U l-glorja li tajtni tajthielhom; biex ikunu haġa wahda, bħalma ahna wkoll haġa wahda:

23 Jiena fihom, u inti fija; biex ikunu mittumin f'haġa wahda; u biex tagħraf id-dinja li inti bghattni, u habbejthom, bħal ma habbejtni.

24 Missier, irrid illi dawk ukoll, li inti tajtni, ikunu miegħi fejn inkun jien; biex jaraw il-glorja tiegħi, li inti tajtni: għax habbejtni qabel tisjs id-dinja.

25 O Missier ġust, id-dinja ma għarfiftik; iżda jien għaraftek, u dawn għarfū li inti bghattni.

26 U għarrasthom ismek, u nibqa' nħarrfu: biex l-imħabba li biha habbejtni tkun fihom, u jiena fihom.

18 Wara li qal dal-kliem, Ģesù hareg mad-dixxipli tiegħu għan-naħa l-oħra ta' wied Kedron, fejn kien hemm ġnien, li fih daħal hu, u d-dixxipli tiegħu.

2 Ĝuda wkoll, li ittradih, kien jaf il-post: għax Gesù kien imur ta' spiss hemm mad-dixxipli tiegħu.

3 Għalhekk Ĝuda, wara li ha qatħa suldati u ghases mingħand il-qassassin il-kbar u l-Farizej, gie hemm bil-fanali, u t-torċi, u t-armi.

4 Mela Ĝesù, billi kien jaf dak kollu li kellej jiġi fuqu, hareg, u qalilhom: Lil min qiegħdin tifitx?

5 Wiegħib: Lil Ĝesù ta' Nażaret. Qalilhom Ĝesù: Jiena hu. U Ĝuda wkoll, li ittradih, kien magħhom.

6 Mela malli qalilhom: Jiena hu; marru lura, u waqgħu ma' l-art.

7 Imbagħad raġa' staqsiehom: Lil min qiegħdin tifitx? U huma qal: Lil Gesù ta' Nażaret.

8 Wieġeb Ĝesù: Ghidtilkom li jiena hu: jekk mela qiegħdin tifitx lili, hallu lil dawn immoru:

9 Biex isieħħ il-kliem, li qal: Minn dawk li tajtni, ma tħift lil hadd.

10 Imbagħad Xmun Pietru li kellej sejßi siltu, u darab il-qaddej tal-qassis il-kbir, u qataqlu widinu l-leminija. L-isem tal-qaddej kien Malku.

11 Imbagħad qal Ĝesù lil Pietru: Dahħal sejfek fil-ghant: il-kalċi li tani Missieri ma nixorbx?

12 Imbagħad il-qatħha tas-suldati, u l-kaptan u l-ghassee tal-Lhud hadu 'l-Ĝesù, u rabtuh,

13 U hadu għand Anna l-ewwel; għax kien haten Qajfas, li kien il-qassis il-kbir ta' dik is-sena.

14 Issa Qajfas kien dak li ta parir lil-Lhud, li kien jaqbel li bniedem wieħed imur għall-poplū.

15 U Xmun Pietru mar wara Ĝesù; u hekk għamel dixxiplu iehor; dan id-dixxiplu kien magħruf mill-qassis il-kbir, u dahal ma' Ĝesù fil-palazz tal-qassis il-kbir.

16 Iżda Pietru baqa' barra fil-bieb. Imbagħad harel dak id-dixxiplu l-ieħor, li kien magħruf mill-qassis il-kbir, u kellem lill-qaddejja tal-bieb, u dahħal 'il-Pietru.

17 Imbagħad qalet il-qaddejja tal-bieb 'il-Pietru: Jaqaw inti wkoll wieħed mid-dixxipli ta' dal-bniedem? Qal: Minieħ.

18 U l-qaddejja u l-ghassee kienu hemm bil-wieqfa, billi kienu qabbdu nar; għax

kien il-ksieh; u kienu jissahħnu: u Pietru kien bil-wieqfa magħħom, u jissahħan.

19 Imbagħad il-qassis il-kbir staqsa 'l Gesù fuq id-dixxipli tieghu, u fuq it-taghlim tieghu.

20 Wieġbu Gesù: Jien kellimt lid-dinja bid-dieher; jien dejjem għallimt fis-sinagoga, u fit-tempju, fejn jingabru dejjem il-Lhud; u xejn ma tkellimt bil-mohbi.

21 Ghaliex tistaqsini? Staqsi lil dawk li semgħuni, fuqiem kellimhom: ara, huma jafu x'ghid jien.

22 U malli qal hekk, wieħed mill-għassee li kien hemm ta daqqa ta' harta 'l Gesù, u qal: Hekk twieġeb lill-qassis il-kbir?

23 Wieġbu Gesù: Jekk hazin tkellimt, aqghi xhieda tal-hażen: iżda jekk tajeb, ghaliex issawwatni?

24 Issa Anna kien bagħtu marbut għand Qajfas il-qassis il-kbir.

25 U Xmun Pietru kien bil-wieqfa jissahħan. Mela qalulu: Int mintix ukoll wieħed mid-dixxipli tieghu? Cahad, u qal: Minjex.

26 Qal wieħed mill-qaddejja tal-qassis il-kbir, li kien qarib ta' dak li Pietru qataġħu widintu: Ma rajit ikx fil-ġnien miegħu?

27 Imbagħad raġa' ċahad Pietru; u minnufi is-serduq idden.

28 Imbagħad hadu 'l-Gesù mingħand Qajfas għall-pretorju: u kien fil-filgħodu: u huma ma dahlux fil-pretorju, biex ma jitniggsux; iżda biex ikunu jistgħu jiekelu l-ghid.

29 Pilatu mbagħad hareġ barra fejn-hom, u qal: Liema akkuża ġġibu kontra dal-bniedem?

30 Wieġbu, u qalulu: Kieku ma kienx raġel ta' hsara, ma konniex naqħtuh f'idejek.

31 Qalilhom imbagħad Pilatu: Huduh intom, u għamlu haqq minnu skond il-ligi tagħkom. Il-Lhud mela qalulu: Ahna ma nistgħux skond il-ligi noqtlu 'l-hadd:

32 Biex isieħħ il-kliem ta' Gesù, li qal, biex juri b'liema mewta kelleu jmut.

33 Imbagħad Pilatu raġa' dahal fil-pretorju, u sejjah 'l-Gesù, u qallu: Int is-Sultan tal-Lhud?

34 Wieġbu Gesù: Qiegħed tħid dan minnek innifsek, jew ohrajn qaluhulek fuqi?

35 Wieġeb Pilatu: Mela jiena Lħudi? Għensek stess u l-qassisin il-kbar tawk f'idejja: x'għamilt?

36 Wieġeb Gesù: Is-saltna tieghi mhix ta' did-dinja: kieku ta' did-dinja kienet is-saltna tieghi, il-qaddejja tieghi kienu jiġi saltu, biex ma ninhatax f'idejja il-Lhud: imma issa s-saltna tieghi mhix ta' hawn.

37 Għalhekk qallu Pilatu: Mela int sultan? Gesù wieġeb: Int tħid li jien

sultan. Jien twelidt għalhekk, u għalhekk gejt fid-dinja, biex nixxha lis-sewwa. Kull min hu mis-sewwa jisma' lehni.

38 Qallu Pilatu: X'inhi s-sewwa? U wara li qal dan, raġa' hareġ fejn il-Lhud, u qalilhom: Jien ma nsib ebda htija fi.

39 Imma intom għandkom drawwa, li neħihsik kom wieħed fil-ghid: tridu mela li neħihsik is-Sultan tal-Lhud?

40 Imbagħad il-koll reġgħu ghajtu, billi qal: Muħx lil dar-raġel, imma 'l-Barabba. Issa Barabba kien halliel.

19 Imbagħad mela Pilatu ha 'l-Gesù, u sawtu.

2 U s-suldati dafru kuruna tax-xewk, u qegħduha fuq rasu, u libbsuh libsa tal-porpra.

3 U qal: Is-sliem, Sultan tal-Lhud! U tħaw bil-harta.

4 U Pilatu raġa' hareġ barra, u qalilhom: Ara, sa ngħibkum barra, biex tkunu tafu li ma nsib ebda htija fi.

5 Hareg imbagħad Gesù, liebes il-kuruna tax-xewk, u l-libsa tal-porpra. U Pilatu qalilhom: Araw il-bniedem!

6 Xhin mela l-qassisin il-kbar u l-ghases rawħ, ghajtu, billi qal: Sallbu, sallbu. Pilatu qalilhom: Huduh, u sallbu: għax jien fiha ma nsib ebda htija.

7 Wiġġbuh il-Lhud: Ahna għandna liġi, u skond il-ligi għandu jmut, għax għamel ilu nnifsu Bin Alla.

8 Meta mela Pilatu sama' dal-kliem, aktar baza';

9 U raġa' dahal fil-pretorju, u qal 'il-Gesù: Min fejn int? Imma Gesù ma tħax twiegħiba.

10 Qallu mbagħad Pilatu: Ma tkellimni? Ma tafx li jien għandi s-setgħha li nassalbek, u s-setgħiha li nitilqek?

11 Wieġeb Gesù: Ma kien ikollok ebda setgħha fuqi, li ma kien mogħi lilek min fuq: għalhekk min tani f'idejek għandu akbar.

12 U minn dak il-hin Pilatu fittex biex jieħihsu: imma l-Lhud ghajtu, billi qal: Jekk teħles il-lar-raqel, mintix habib ta' Cesri: kull min jagħmel ilu nnifsu sultan jitkelleml kontra Cesri.

13 Mela meta Pilatu sama' dal-kliem, għie barra 'l-Gesù, u qagħad fuq it-tribunali f'llok li jgħidlu ċ-Cangar, imma bil-Lħudi, Gabbatha.

14 U kien nhar it-thejjija tal-ghid, u madwar is-sitt siegħa: u qal lil-Lhud: Araw is-Sultan tagħkom!

15 Imma huma ghajtu: Nehħiħ, nehħiħ, sallbu. Qalilhom Pilatu: Insallab is-Sultan tagħkom? Wiġġbuh il-qassisin il-kbar: M'għandni sultan hlief 'il-Cesri.

16 Imbagħad mela tahulhom f'idejhom biex ikun imsallab. U hadu 'l-Gesù, u marru bihi.

17 U hu, imghobbi bis-salib tieghu, harel lejn post iġħidulu l-Qorrieġha, bil-Lħudi Golgota.

18 Fejn sallbuu, u miegħu tnejn oħra, wieħed kull naha, u Gesù fin-nofs.

19 U kiteb Pilatu titlu, u qiegħdu fuq is-salib. U t-titlu kien: GESU' TA' NAZ-ARET, SULTAN IL-LHUD.

20 Mela haġna mil-Lhud imbagħad qraw dat-titlu: ghax il-post fejn kien imsallab Gesu kien qrib il-belt, u kien miktub bil-Lħudi, u bil-Grieg, u bil-Latin.

21 Imbagħad il-qassassin il-kbar tal-Lhud qalu 'l Pilatu: La tiktibx: Sultan il-Lhud; imma li hu qual: Jiena Sultan tal-Lhud.

22 Wieġeb Pilatu: Li ktibt, ktibt.

23 Imbagħad is-suldati, wara li sallbu 'l-Ġesu, hadu lbiesu, u għamlu erba' ishma, sehem għal kull suldat; u t-tunika tiegħu wkoll: issa t-tunika kienet bla hijata, minnūga minn fuq s-isfel.

24 Għalhekk qalu bejniethom: Ma nċartuhiex, iżda nitfghu x-xorti fuqha, lil min tmixx: biex issehh l-iskrittura, li tgħid: Qasru hwejgi bejniethom, u fuq libsti tefxha x-xorti. Dan mela ġħamlu s-suldati.

25 Issa hdejn is-salib ta' Ĝesu kien hemm ommu, u oħt ommu, Marija mart Kleopa, u Marija Maddalena.

26 Mela xhin Ĝesu ra lil ommu, u d-dixxiplu li kien iħobb wieqaf hemm, qal lil ommu: Mara, ara ibnek!

27 Imbagħad qal lid-dixxiplu: Ara ommok! U minn dik is-sieħha d-dixxiplu hadha għandu.

28 Wara dan, billi kien jaf Ĝesu li kollo issa kien mitmum, biex issehh l-iskrittura, qal: Ghandi l-ġħaż-

29 Issa kien hemm bieqxa mimilja bil-hall: u mlew sponza bil-hall, u qiegħdu fuq qasba taż-żuf, u ressquhielu lejn formu.

30 Mela meta ha l-hall, Ĝesu qal: Kolloxi mitmum; u mejjel rasu, u radd ruhu.

31 Għalhekk il-Lhud, billi kienet it-thejjija, biex l-iġsma ma jibqgħux fuq is-salib nhar ta' Sibt (ghax dak s-Sibt kien jum kbir,) talbu 'l Pilatu biex jitkissru saqajhom, u bixx jitneħħew.

32 Imbagħad gew is-suldati, u kissru saqajn l-ewwel wieħed, u ta' l-ħeħor li kien imsallab miegħu.

33 Iżda meta gew għal Ĝesu, u raw li kien digħi miet, ma kissru saqajh:

34 Iżda wieħed mis-suldati nifidlu ġenbu bil-lanza, u minnufi harel demm u ilma.

35 U dak li ra dan xehed, u x-xhieda tiegħi hija minnha: u hu jaf li qiegħed iġħid is-sewwa, biex intom temmnu.

36 Għax dawn il-hwejjeg ġraw, biex issehh l-iskrittura: Ghadma minnu ma tinkisirx.

37 U skrittura oħra tħid ukoll: Iharsu lejn dak li nifdu.

38 U wara dan Gużepp minn Arimateja, billi kien dixxiplu ta' Gesu, iżda bil-mohbi minħabba fil-biża' tal-Lhud, talab 'il Pilatu biex innehhi il-ġisem ta' Ĝesu: u Pilatu hallieħ. Għalhekk gie, u ha l-ġisem ta' Ĝesu.

39 U tiegħi wkoll Nikodemu, li kien mar bil-lejl l-ewwel darba għand Ĝesu, u ġieb tahħita ta' morr u sabbara, madwar mitt libbra.

40 Hadu mbagħad il-ġisem ta' Ĝesu, u kebbuh fi bċċejjc tal-ġħażel bil-hwawar, kif inhi d-drawwa tal-Lhud biex jidfnu.

41 Issa fil-post fejn kien imsallab kien hemm ġnien; u fil-ġnien qabar ġdid, li hadd qatt ma kien għadu tqiegħed fih.

42 Hemm mela qiegħdu 'l-Ġesu minħabba l-jum tat-thejjija tal-Lhud; ghax il-qabar kien fil-qrib.

20 L-ewwel jum tal-ġimħha Marija Maddalena għiet kmieni, meta kien għadu d-dlam, fejn il-qabar, u rat il-ġebla mneħħija mill-qabar.

2 Imbagħad marret tigri, u għiet għand Xmun Pietru, u għand id-dixxiplu l-ħeħor, li Ĝesu kien iħobb, u qaltilhom: Hadu l-Mulejji mill-qabar, u ma nafux fejn qiegħdu.

3 Mela hareg Pietru, u dak id-dixxiplu l-ħeħor, u gew fejn il-qabar.

4 U bdew jiġru t-trnejn flimkien: u d-dixxiplu l-ħeħor ghaddieq 'il Pietru, u wasal l-ewwel hdejn il-qabar.

5 U hu u jitmejjel, u jħares gewwa, ra l-bċċejjc tal-ġħażel mixħutin; imma ma dahalx.

6 Imbagħad wasal Xmun Pietru li kien warajh, u dahal fil-qabar, u ra l-bċċejjc tal-ġħażel mixħutin,

7 U l-makturn, li kien fuq rasu, mhux qiegħed mal-bċċejjc tal-ġħażel, iżda mkeb-beq f'genb għaliex.

8 Imbagħad dahal id-dixxiplu l-ħeħor ukoll, li lahaq l-ewwel hdejn il-qabar, u ra, u emmen.

9 Għax kienu għadhom ma jafux l-iskrittura, li kelli jqum mill-imwiet.

10 Imbagħad id-dixxipli reġgħu marru lejn darhom.

11 Iżda Marija qiegħdet barra mill-qabar tibki: u hija u tibki, tmejjlet, u harsxi fil-qabar;

12 U rat zewġ angli lebsin abjad bil-qiegħda, il-wieħed fir-ras, u l-ħeħor fir-riġlejn, fejn kien qiegħed il-ġisem ta' Ĝesu.

13 U qalulha: Mara, ghax qiegħda tibki? Qaltilhom: Ghax hadu 'l Sidi, u ma nafx fejn qiegħdu.

14 U meta qalet hekk, daret lura, u rat 'il-Ġesu wieqaf, u ma kenix taf li Ĝesu.

15 Qalilha Ĝesù; Mara, ghax qieghda tibki? Lil min qieghda tiftex? Billi hasbet li kien il-gardinar, qaltru: Sinjur, jekk int garrejtu minn hawn, ghidli fejn qegħidtu, u jiena nieħdu.

16 Qalilha Ĝesù: Marija. Daret, u qaltru: Rabboni; jiġifieri, Mghalleml.

17 Gesù qalilha: La tmissix; ghax għadni ma tlajtx għand Missieri: iżda mur għand hut, u għidilhom: Jien tiela' għand Missieri, u Missierkom; Alla tiegħi, u Alla tagħkom.

18 Marija Maddalena giet u qalet lid-dixxipli li kienet rat il-Mulej, u li qalilha dawn il-hwejjieg.

19 Imbagħad dak in-nhar stess fil-ghaxha, li kien l-ewwel jum tal-gimgħha, meta l-bibien ta' fejn kien miġmugħin id-dixxipli kienu magħluqin minnhabba l-biza' tal-Lhud, gie Gesù u qagħad finnof, u qalilhom: Is-sliem għalikom.

20 U meta qal hekk, uriehom idejh u ġenbu. Ferhu mbagħad id-dixxipli, meta raw il-Mulej.

21 Raġa' qalilhom Ĝesù: Is-sliem għalikom: bħal ma bagħatni Missieri, hekk nibqħat lilkom.

22 U meta qal dan, nefah fuqhom, u qalilhom: Hudu l-Ispritu s-Santu:

23 Lil min taħfru d-dnubiet, jinħa frulhom: u lil min iżżommuhom, jinżammu.

24 Imma Tumas, wieħed mit-trax, li jgħidilu Didimu, ma kienx magħhom meta gie Gesù.

25 Għalhekk qalulu d-dixxipli l-ohra: Rajna l-Mulej. Iżda dak qalilhom: Jekk ma narax f'idejh il-marka ta' l-imsiemen, u nqiegħed sebgi fejn kienu l-imsiemen, u ndahhal idu f'genbu, ma nemminx.

26 U wara tmint ijiem id-dixxipli tiegħu reġgħu kienu qegħdin gewwa, u Tumas magħhom: imbagħad gie Gesù, waqt li l-bibien kienu magħluqin, u qagħad fin-nofs, u qal: Is-sliem għalikom.

27 Imbagħad qal 'il Tumas: Gib sebgek hawn, u ara idejja; u gib idek, u dahħalha f'genbi; u la tkunx bla fidi, iżda emmen.

28 U Tumas wieġeb u qallu: Mulejja, u Alla tiegħi.

29 Qallu Ĝesù: Tumas, ghax rajtni, emmitt: imberkin dawk li ma rawx, u madankollu emmnu.

30 U tassew hafna mirakli ohra għamel Gesù quddiem id-dixxipli tiegħu, li ma nkitbux f'dan il-kteb:

31 Imma dawn inkitbu, biex temmnu li Ĝesù hu l-Kristu, Bin Alla; u biex billi temmnu, ikollkom il-hajja f'ismu.

21 Wara dawn il-hwejjieg raġa' Ĝesù wera ruħu lid-dixxipli hdejn il-bahar tat-Tiberija; u wera ruħu hekk.

2 Kienu flimkien Xmun Pietru, u Tumas, li jgħidilu Didimu, u Natanael minn Kana tal-Għalilija, u wlied Žebbedew, u tnejn ohra mid-dixxipli tiegħu.

3 Qalilhom Xmun Pietru: Sejjjer nistad. Qalulu: Nigū ahna wkoll miegħek. Hargu, u telgu fuq dghajsa minnufi; u dak il-lejl ma qabdu xejn.

4 Imma malli kien sebah, Ĝesù kien wieqaf ix-xatt: iżda d-dixxipli ma kinu jaſu li kien Ĝesù.

5 Imbagħad qalilhom Ĝesù: Uliedi, għandkom x-tieklu? Wigħibuh: Le.

6 U qalilhom: Itfghu x-xibka n-naħa tal-lemiñ tad-dghajsa, u ssibu. Tefgħu mela, u ma setgħux issa jiġibdu minn-habba fil-kottra tal-hut.

7 Għalhekk dak id-dixxipli li Ĝesù kien iħobb, qal 'il Pietru: Hu l-Mulej. Issa meta Xmun Pietru sama' li kien il-Mulej, libes il-libsa, (ghax kien għarwien,) u ntasfa' l-baħar.

8 U d-dixxipli l-ohra ġew f'dghajsa żgħira; (ghax ma kinu bogħod mill-art, iżda qisu xi mitejn driegħ) jiġibdu x-xibka bil-hut.

9 Kif niżu l-art, raw hemm nar tal-ġamar, u huta mqiegħda fuqu, u hobż.

10 Qalilhom Ĝesù: Gibu mill-hut li qbadtu issa.

11 Taħla' Xmun Pietru, u għibed ix-xibka l-art mimlija b'mija u tlieta u hamxin huta kbira: u ghalkemm kien hemm hafna, ix-xibka ma nqasmitx.

12 Qalilhom Ĝesù: Ejew u kulu. U hadd mid-dixxipli ma kellu hila jistaqṣi: Min int? billi kien jaſu li kien il-Mulej.

13 Gie mbagħad Ĝesù, u ha l-hobż, u tahom, u hekk ukoll il-hut.

14 Din kienet issa t-tielet darba li Ĝesù wera liu nnifsu lid-dixxipli tiegħu, wara li qed mill-imwiet.

15 Mela wara li kielu, Ĝesù qal 'il Xmun Pietru: Xmun, bin Gwann, thobbn aktar minn dawn? Qallu: Iva, Mulej; int taf li nhobbok. Qallu: Irgħa l-hrif tiegħi.

16 Raġa' qallu t-tieni darba: Xmun, bin Gwann, thobbn? Ghela Pietru għażiex għażiex għażiex għażiex għażiex għażiex għażiex tiegħi.

17 Raġa' qallu għażiex tieleħ darba: Xmun, bin Gwann, thobbn? Ghela Pietru għażiex għażiex għażiex għażiex għażiex tiegħi. Qallu: Irgħa in-naghha tiegħi.

18 Tassew, tassew nghidlek: Meta kont zagħiżu, kont titħażżeż, u kont tmur fejn trid: imma meta tixxieħ, tiftaħ idjek, u haddiehor iħażżeż, u jieħdok fejn ma tridx.

19 U dan qalu, biex ifisser b'l-lemi mewt kellu jigglorifika 'l-Alla. U meta qal dan, qallu: Ejja warajja.

20 Imbagħad Pietru, meta dar, ra d-

26 U tefghu x-xorti ghalihom; u x-xorti waqghet fuq Mattija, u kien miżjud mal-hħax-il apostolu.

2 U meta wasal jum il-Hamsin, kienu kollha b'fehma wahda, f'post wiehed.

2 U f'daqqawahda gie mis-sema hoss bħal ta' riħ qawwi, u mela d-dar kollha ta' fejn kienu qeqħdin.

3 U hemm dehrulhom ilsna misfruqin qishom tan-nar, li qagħdu fuq kull wieħed minn hom.

4 U mtlew ikoll bl-Ispirtu s-Santu, u bdew jitkellmu b'ilsna oħra, kif l-Ispirtu kien jaġħtihom li jitkellmu.

5 U kien hemm iħammru f'Gerusalem xi Lhud, nies tajb, minn kull ġens taħt is-sema.

6 Issa meta dan instama' barra, ingemgħet il-kotra tan-nies, u thawdet, ghax kull wieħed kien jismagħhom jitkellmu bi lsieni stess.

7 U kienu ikoll miblughin u mistaghħġbin, iħidu wieħed lil iehor: Ara, mhumiex kollha Galilin dawn li qeqħdin jitkellmu?

8 Mela kif qeqħdin nisimghu, kull wieħed f'lsienna stess, li fi twelidna?

9 Parti, u Medi, u Elamiti, u dawk li jgħamru fil-Mesopotamja, fil-Lhudja, u l-Kappadoċja, fil-Pontus u fl-Asja,

10 Fil-Frigja, u l-Pamfilja, fl-Eğġittu, u fl-inħawi tal-Libja madwar Cirene, u stranjeri minn Ruma, Lhud u prozeliti,

11 Kretin u Għarab, nisimghuhom jitkellmu bl-ilsna tagħna l-egħmejjel tal-ghaġeb t'Alla.

12 U kienu kollha miblughin, u mhawdin, iħidu wieħed lil iehor: X'ifisser dan?

13 Ohrajin huma u jiddieħku qalu: Dawn l-irġiel imtlew bl-inbid helu.

14 Imma Pietru, fil-waqqt li qam bil-wieqfa mal-hħax, gholla leħnu, u qalihom: Ja rgiel tal-Lhudja, u intom ikoll li tgħamru f'Gerusalem, kunu afu dan, u aghfu widen għal kliemi:

15 Ghax dawn mhumiex fis-sakra, bħal ma taħsbu intom, billi ghada tielet siegħa tal-jum.

16 Iżda dan hu dak li ngħad mill-profeta Goel:

17 U jiġi fl-ahħar jiem, qal Alla, li nsawwab mill-Ispirtu tiegħi fuq kull bniedem: u jħabbru s-subjien u l-bniet tagħkom, u jaraw iż-żgħażaq tagħkom dehriet, u l-irġiel xjuu tagħkom joħolmu holmet:

18 U fuq il-qaddejja rġiel, u l-qaddejja nisa tiegħi, insawwab mill-Ispirtu tiegħi f'dawk il-jiem; u huma jħabbru:

19 U nuri eħġiġubijiet fis-sema minn fuq, u eħġiġiem fuq l-art minn taħt; demm, u nar, u cpar ta' duħħan:

20 Ix-xemx tinbidel fi dlam, u l-qamar

f'demm, qabel ma jasal dak il-jum kbir u magħhruf tal-Mulej:

21 U jīgri, li kull min isejjah isem il-Mulej isalva.

22 Ja rgiel ta' Izrael, isimghu dal-kliem: Gesù ta' Nazaret, raġel muri minn Alla fostkom b'mirakli, u eħġiġubijiet, u eħġiħem, li Alla għamel bih fostkom, bħal ma tafu wkoll intom infuskom:

23 Dan, mogħti fl-idejn skond il-féhma li ma titbiddix u l-gherf minn qabel t'Alla, intom qbadtu, u b'idejn hxiex sallabtu u qit:

24 Li Alla qajmu, billi hall il-wiegħħat tal-mewt: ghax ma kienx jista' jkun li jiżiż minnha.

25 Ghax David iġħid fuqu: Jien rajt dejjem minn qabel quddiem wiċċi l-Mulej, ghax hu fuq lemini, biex ma nitqanqalx:

26 Għalhekk ferhet qalbi, u thenna lsieni; u issa wkoll jistriek ġismi fit-tama:

27 Ghax int ma thallix ruhi fl-imwiet, u lanqas thalli l-Qaddis tiegħek jara t-taħsir.

28 Int għarrastni t-toroq tal-hajja; int tagħmlini mimli bil-ferħ bid-dehra tiegħek.

29 Irgiel u aħwa, hallo nkellimkom bla tlaqliq fuq il-patriarka David, li hu mejjet u midfun, u l-qabar tiegħi għadu foṣtna sal-lum.

30 Mela billi kien profeta, u billi kien jaf li Alla kien wieħdhu b'halfa, li mill-frott ta' ġenbejħ, skond il-ġisem, iqajjem 'il Kristu biex joqgħod fuq it-tron tiegħi;

31 Hu, billi ra minn qabel dan, tkellem fuq il-qawmien ta' Kristu, li ruhu ma thallietx fl-imwiet, u lanqas ġismu ma ra t-taħsir.

32 Dan Gesù qajmu Alla, li tiegħu aħna ikoll xhud.

33 Għalhekk billi kien imgholli bil-leminja t'Alla, u billi ha mingħand il-Missier il-wiegħda ta' l-Ispirtu s-Santu, hu xerred dan, li intom qeqħdin taraw u tisimħu issa.

34 Ghax David ma talax fis-smewwiet: iż-żejjha hu stess iġħid: Il-Mulej qal lil Sidi: Qqghod fil-lemin tiegħi,

35 Sa ma nagħmel l-egħdewwa tiegħek b'mirfes rglej.

36 Mela ha tkun taf fi sgur id-dar kollha ta' Izrael, li Alla għamel lil dan stess Gesù, li intom sallabtu, sew Mulej u kemm Kristu.

37 Issa meta semgħu dan, tnigħġi f'qalbhom, u qalu 'i Pietru, u lill-bqija ta' l-appostli: Irġiel u aħwa, x'għandna nagħmlu?

38 Imbagħad Pietru qalilhom: Indmu, u kull wieħed minnkom jitħammed f'isem Gesù Kristu għall-mahħra tad-dnubiet, u taqilgħu d-don ta' l-Ispirtu s-Santu.

39 Ghax għalikom hi l-wiegħda, u għal uliedkom, u għal dawk kollha li

dixxiplu li kien iħobb Gesù ġej wara; dak li waqt l-ikla tmejjel fuq sidru, u qal: Mulej min hu li sa jittradik?

21 Malli Pietru rah qal 'il Gesù: Mulej, u dal-bniedem x'aghmel?

22 Qallu Gesù: Jekk irridu jibqa' sama niġi, x'inhu dan għalik? int imxi warajja.

23 Imbagħad harget fost l-ahwa x-xniegħha, li dak id-dixxiplu ma jmutx: Imma Gesù ma qallux: Ma jmutx; iżda:

Jekk irridu jibqa' sama narga' niġi, x'inhu dan għalik?

24 Dan hu d-dixxiplu li jixhed fuq dawn il-hwejjieg, u kitibhom: u nafu li x-xhieda tiegħi hu minnha.

25 U hemm ukoll hafna hwejjieg oħra li għamel Gesù, li, kieku kellhom jinkitbu wahda wahda, nahseb li lanqas id-din jañi minnha ma tista' tasa' l-kotba li jinkitbu. Amen.

L-Atti Ta' L-Appostli

1 Jien għamilt l-ewwel kitba, o Teofilu, fuq kulma beda sew jagħmel, u kemm iġalliem Gesù,

2 San-nhar li fih irtafa', wara li kien ta' ordnijiet bl-Ispirtu s-Santu lill-appostli li kien hatar:

3 U li kien ukoll uriexhom lilu nnifsu haj wara l-passjoni tiegħi b'hafna provi infallibbi, billi dehrilhom għal erbgħin jum, u tkellem fuq dak li għandu x'jaqsam mas-saltna t'Alla:

4 U hu u qiegħed flimkien magħħom, ordnalhom biex ma jitilqu minn Gerusalem, iżda jistennew il-wegħda tal-Missier, li, qal hu, smajtu minn għandi.

5 Ghax tassew li Ģwanni għammed bl-ilma; imma intom titghammdu bl-Ispirtu s-Santu minn hawn u ftit jiem oħra.

6 Mela meta Itaqgħu flimkien, staq-sewh, billi qalulu: Mulej, jaqaw f'dan iż-żmien sa targħa' twaqqaf is-saltna ta' Izrael?

7 U qalilhom: Mhux għalikom li tkunu tafu ż-żminijiet jew il-waqtijiet, li l-Missier qiegħed taħbi is-setgħa tiegħi stess.

8 Imma intorn tieħdu qawwa, wara li jiġi l-Ispirtu s-Santu fuqqom: u tkunu xhud tiegħi sew f'Gerusalem, u kemm fil-Lhudja kollha, u fis-Samarija, u sa-truf l-art.

9 Wara li qal dawn il-hwejjieg, huma u jħarsu, irtafa'; u shaba haditu minn quddiem għajnejhom.

10 U huma u jħarsu fiss lejn is-sema waqt li kien tiela', ara, waqfu hdejjhom żewġt irġiel lebsin l-abjad;

11 Li wkoll qalu: Ja rġiel mill-Galilija, għax qiegħdin tharsu fiss lejn is-sema? Dan l-istess Gesù, li irtafa' fis-sema minn magħkom, hekk għad jargħa jiġi bħal ma rajut sejjjer fis-sema.

12 Imbagħad reġgħu lura lejn Gerusalem mill-gholja li ġiġidulha taż-Żebbug, li hi mixja ta' Sibt minn Gerusalem.

13 U wara li dahlu, telgħu f'ghorfa,

fejn kieno joqogħdu Pietru, u Ĝakbu, u Ģwanni, u Indri, Filippu, u Tumas, Bartilmew, u Matteu, Ĝakbu bin Alfew, u Xmun Żelote, u Guda hu Gakbu.

14 Dawn kollha komplew b'fehma wahda jagħmlu l-orazzjoni u jitkolbu, man-nisa, u Marija omm Gesù, u ma' hutu.

15 U f'dawk il-jiem qam Pietru f'nofs id-dixxipli (in-numru ta' l-ismijiet kollha flimkien kien madwar mijha u ghoxrin,) u qal:

16 Rġiel u ahwa, jahtieg li din l-iskrittura ssehh, li l-Ispirtu s-Santu qal minn qabel b'fomm David fuq Ĝuda, li kien il-gwida ta' dawk li hadu 'l-Gesù.

17 Ghax hu kien magħdud fostna, u kelleu sehem minn dal-ministeru.

18 Issa dal-bniedem xtara għalqa bi has il-hażen; u waqa' għal rasu, u nqas min-nofs, u harru msarnu kollha.

19 U dan sar magħruf min-nies kollha li joqogħdu Gerusalem; hekk li dik il-ghalqa jisimha bi Isienhom Āċeldama, jiġifieri: Il-ghalqa tad-demm.

20 Ghax hu miktub fi ktieb is-Salmi: Ha ssir għamartu herba, u ma jkunx hemm bniedem li jgħammar fisħa: u xogħlu ha jieħdu haddiehor.

21 Għalhekk minn dawn l-irġiel li ssieħbu, magħna ż-żmien kollu li fih il-Mulej Gesù dahlu u hareg fostna,

22 Ibda mill-magħħidu jaħbi is-saltna ta' Ģwanni, sa dak in-nhar stess li kien meħud 'il fuq minn magħna, jahtieg li wieħed isir xieħed magħna tal-qawmien tiegħu.

23 U għażlu tnejn, Gużepp li jgħidlu Barsabbas, li kien imlaqqam Gustu, u Mattija.

24 U talbu, u qalu: Int, Mulej, li tagħraf il-qlub tal-bniedmin kollha, uri lil min għażiż minn dawn it-tnejn,

25 Biex jista' jieħu sehem minn dal-ministeru u appostolat, li minnhom Guda minħabba d-dnub waqa', biex imur għal postu.

huma fil-bogħod, u lil kemm isejjah il-Mulej Alla tagħna.

40 U b'haġna kliem iehor kien jixxed u jheġġeg, billi jgħid: Salvaw lilkom infus-kom minn dan in-nisel maqlub.

41 Imbagħad dawk li laqgħu l-kelma tiegħu bil-ferha kienu mghammdin; u żiddu magħhom dak in-nhar madwar tħitt elef ruh.

42 U komplew iżommu shiħ fit-taghlim u fix-xirk ta' l-appostli, u fil-ksir tal-hobż, u fit-talb.

43 U biża' gie fuq kull ruh: u hafna eghġubiet u eghliem kienu jsiru mill-appostli.

44 U dawk kollha li emmnu kienu jkunu flimkien, u kellhom ko'llox bejniethom;

45 U kienu jbighu ġidhom u ġwejjiegħom, u jqassmuhom bejn kulhadd, skond ma wieħed kien jahtieg.

46 U baqgħu kuljum jiltaaqgħu b'fehma wahda fit-tempju, jiksru l-hobż minn dar għal dar, u jiekklu l-ikel tagħhom bil-ferħ u s-safa tal-qalb,

47 Ifahħru 'l Alla, u magħġġubin mill-poplu kollu. U l-Mulej kien kuljum iżiż lill-knisja dawk li jkunu salvati.

3 Issa Pietru u Ģwanni telgħu flimkien fit-tempju waqt is-siegha tat-talb, billi kienu d-disħga.

2 U kienu qeqhdin iż-ġorru wieħed raġel zopp minn ġuċċ ommu, li kienu jqiegħdu kuljum hdejn il-bieb tat-tempju, li jgħidulu s-Sabih, biex jitlob il-karitā lil dawk li kienu jidħlu fit-tempju;

3 Dan, malli ra 'l Pietru u 'l Ģwanni sa jidħlu fit-tempju, talabhom il-karitā.

4 U Pietru, ma' ġwanni, iffissa ghajnej fuqu, u qal: Hares lejna.

5 U dak qagħad ihares lejhom, jistenna li jaqqa' xi haga minn għandhom.

6 Imbagħad Pietru qal: Fidda u deheb m'għandha; iżda dak li għandi naqhi-hulek: F'isem Gesu Kristu ta' Nazaret quu u imxi.

7 U qabdu minn idu l-leminija, u qajmu: u minnufiħi riglejħ u l-ghad-damt ta' l-egħkiesi ssahħu.

8 U dak filli qabeż u waqaf, u mexa, u dahal magħhom fit-tempju, jimxi, u jaq-beż, u jfahħar 'l Alla;

9 U l-poplu kollu rah jimxi, u jfahħar 'l Alla:

10 U għarfū li kien dak li kien joqgħod bil-qiegħda hdejn il-bieb is-Sabih tat-tempju jitlob il-karitā: u mtlew bil-ghaġeb, u nbegħu b'dak li kien ġralu.

11 U kif ir-raġel zopp li kien imsejjaq kien imqabbad ma' Pietru u ġwanni, il-poplu kollu ġera lejhom fil-portku, li jidħidlu ta' Salamun, mistaghħeb wisq.

12 U meta Pietru ra dan, wieġeb lill-

poplu: Ja rgiel ta' Iżrael, ghaliex tistaghġibu b'dan? Jew ghaliex ghajnejkom fuqna, bhalkieku bil-qawwa u l-qdusija tagħna għamilna lil dar-raġel jimxi?

13 Alla t'Abraham, u ta' Iżakk, u ta' Gakobb, Alla ta' missirijetna, igglorifika lil Ibnu Gesu; dak li intom ittra dejtu, u ġadtu quddiem Pilatu, meta dan kien qataghha li jehihsu.

14 Iżda intom ċhadtu 'l Qaddis u l-Gust, u tħalltu li jingħata talkom qattiel;

15 U qtiltu l-Prinċep tal-hajja, li Alla rxoxta mill-imwiet; u ta' dan ahna xhud.

16 U bil-fidi fl-isem tiegħu, dar-raġel, li intom tarawħ u tafuh, kien imsahħħah bl-isem tiegħu: iva, il-fidi li għandna bih, tat lil dar-raġel din is-sahha kollha, quddiem kom il-koll.

17 U issa, l-ahwa, jiena naf li għamiltu dan mill-injoranza, kif għamlu wkoll il-kbarat tagħkom.

18 Imma dawk il-hwejjeg, li Alla minn qabel wera b'fomm il-profeti kollha tiegħu, illi Kristu kellu jbatis, hu hekk ġaġħali li jseħħu.

19 Indmu mela, u ikkonvertu, biex dnubiet kom jithassru, meta jaśal żmien il-mistriek minn quddiem il-Mulej;

20 U jibgħat 'il Gesu Kristu, li kien imxandar lilkom minn qabel:

21 Li s-sema għandu jilgħu sa żmien it-tidġid ta' kollox, li qal Alla b'fomm il-profeti qaddisa kollha tiegħu minn mindu b'diet id-dinja.

22 Ghax Mosé tassep qal lill-missirijiet: Il-Mulej Alla tagħkom iqajmilkom profeta minn hutkom, bħali; isimgħu f'kulma ġiħid il-koll.

23 U ghad jiġi, li kull ruh, li ma tismax lil dak il-profeta, tinqeder minn fost il-poplu.

24 Iva, u l-profeti kollha minn Samwel u dawk li gew wara, dawk kollha li tkellmu, habbru wkoll dawn il-jiem.

25 Intom uled il-profeti, u wieħed il-ghaqda li għamel Alla ma' missirijet kom, meta qal 'l Abraham: U jitbierku f'ismek it-tribujiġiet kollha ta' l-art.

26 Għalikom l-ewwel Alla qajjem 'l-Ibnu Gesu, u bagħtu biex iberikkom, u jdawwar li kull wieħed minnkom mill-hażen tiegħu.

4 U huma u jkellmu lill-poplu, il-qassisin, u l-kaptan tat-tempju, u s-Sadduqin, ġew fuqhom,

2 Imdejja qiegħi għal kien jgħalli lill-poplu, u jxandru f'Gesu l-qawmien mill-imwiet.

3 U middew idejhom fuqhom, u żam-mewhom il-habs sal-ghada: għax issa kien fil-ghaxja.

4 Madankollu ħafna minnhom li sem-

għu l-kelma emmnu; u l-ghadd tar-riġel kien madwar ħamex elef.

5 U ġara l-ghada, illi l-kbarat, u x-xjuh, u l-iskriti tagħhom,

6 U Anna l-qassis il-kbir, u Qajfas, u Gwanni, u Alessandru, u dawk kollha li kienu jiġi mill-qassis il-kbir, ingemgħu flimkien f'Gerusalem.

7 U meta qeqħduhom fin-nofs, staq-sewhom: B'liema setgħa, jew f'liema isem, għamiltu dan intom?

8 Imbagħad Pietru, mimli bl-Ispritu s-Santu, qahlihom: Ja kbarat tal-poplu, u xjuh ta' Izrael.

9 Jekk ahna llum mistharrġin fuq il-ġid magħmul lir-raġel bla saħħa, li bih kien imfejjaq;

10 Ha jkun magħruf lilkom ił-koll, u lill-poplu kollu ta' Izrael, li bl-isem ta' Gesù Kristu ta' Nazaret, li intom sallabtu, u li Alla qajjen mill-imwiet, bih dar-raġel qiegħed hawn quddiemkom qawwi u shiħi.

11 Dan hu l-gebla li intom il-bennejja warrabtu, u li saref ras il-ġħareb.

12 U lanqas f'hadd iehor mhemm salvazzjoni: ghax mhemm ebda isem iehor taħt is-sema mogħli fost il-bnedmin, li bih nistgħu nkunu salvati.

13 Issa meta raw il-qlubija ta' Pietru u ta' Gwanni, u ndunlu li kienu nies bla għerf u bla tagħlim, stagħġibu; u għarfuhom li kienu ma' Gesu.

14 U billi raw ir-raġel imfejjaq qiegħed magħhom, ma setgħu iġħidu xejn kontra.

15 Iżda wara li għażi lu johorġu mill-kunsill, tkellmu bejniethom,

16 Billi qal: X'nagħmlu b'dawn ir-riġel? Ghax li tassew miraklu magħruf sar bihom jidher til dawk kollha li jgħammar f'Gerusalem; u ma nistgħux nichdū.

17 Imma biex dan ma jixteridx aktar qalb il-poplu, ha nhedduhom bis-shiħi, biex ma jkellmu ebda bniedem f'dan l-isem.

18 U ghajjalhom, u ordnawħhom biex ma jitkellmu xejn, u lanqas īgħallmu f'isem Gesu.

19 Iżda Pietru u Gwanni wieġbu, u qalulhom: Jekk hux sewwa quddiem Alla li nisimgħu minnkom aktar milli minn Alla, aqtgħu intom.

20 Ghax ahna ma nistgħux ma nitkell-mux fuq dak li rajna u smajna.

21 Għalhekk wara li reġgħu hedduhom, hal-lewhom immor, ghax ma sabu xejn flex jikkastigawhom, minħabba l-poplu: ghax kulhadd igħġorifika 'l Alla għal li għara.

22 Ghax ir-raġel li fuqu sar il-miraklu tal-fejqan kellu aktar minn erbghin sena.

23 U wara li ntelqu, marru għand shabbhom, u għarrfuhom b'kulma qalul-hom il-qassissin il-kbar u x-xjuh.

24 U meta semgħu dan, għollew leħiñhom għaleni ja lejn Alla, u qal:

Mulej, int Alla, li għamilt is-sema, u l-art, u l-bahar, u kulma fihom:

25 Int li b'fomm David qaddej tiegħek ghid: Il-ghala għadbu l-pagani, u l-popli hasbu hsibijiet fiergħha?

26 U qarmu s-slaten ta' l-art, u l-kbarat ingemgħu flimkien kontra l-Mulej, u kontra l-Kristu tiegħu.

27 Għaliex tabilhaqq ingemgħu flimkien kontra t-tifel qaddis tiegħek Gesù, li int dlikt, sew Erodi u kemm Pilatu, mal-Ġentili u l-poplu ta' Izrael.

28 Biex jaġħmlu kulma idejk u l-fehma tiegħek qatgħu minn qabel li għandu jsir.

29 U issa, Mulej, hares lejn it-teħdid tagħhom: u aġħi t-ill-qaddejja tiegħek, li jitkellmu kelmek bl-qlubija kollha,

30 Billi tmid idek biex tfejjaq; u jsir eghliem, u eghġubijiet, f'isem it-tifel qaddis tiegħek Gesu.

31 U wara li talbu, theżżeż il-post fejn kienu mięgħu flimkien; u kollha mtlew bl-Ispritu s-Santu, u tkellmu l-kelma t-Alla bil-qlubija.

32 U l-kotra ta' dawk li emmnu kienu qalb wahda u ruh wahda: u lanqas hadd minnhom ma qal li ħaża milli għandu hi tiegħu; iżda kellhom kolloks ta' kulhadd.

33 U b'qawwa kbira l-appostli taw ix-xhied tagħhom fuq il-qawmien tal-Mulej Gesu: u grazza kienet fuqhom il-koll.

34 Lanqas hadd ma kien hemm fosthom li kien fil-bżonn: ghax dawk kollha li kellhom art jew djar kienu jbighuhom, u jidbiu l-prezzijiet tal-hwejjeg li nbiegħu,

35 U jqiegħduhom f'rigejnej l-appostli: u kien isir tqassim lit kull wieħed skond ma kien jinhtieglej.

36 U Goże, imlaqqam Barnaba mill-appostli (li jfisser, Bin il-Faraġ) Levita, minn Cipru,

37 Billi kellu għalqa, bieġħha, u giēb il-flus, u qiegħidhom f'rigejnej l-appostli.

5 Iżda wieħed raġel jismu Hananija, ma' martu Saffira, bieġħi qasam,

2 U żamm biċċa mill-prezz, u martu qabelt ukoll ma' dan, u giēb biċċa wahda, u qiegħidha f'rigejnej l-appostli.

3 Iżda Pietru qal: Hananija, għaliex imliek qalbek ix-xitan biex tiegħeb lill-Ispritu s-Santu, u twarrab biċċa mill-prezz tal-qasam?

4 Kieku baqa' għandek, mhux tiegħek kien jibqa'? U wara li nbiegħi, ma kien taħt jeddekk? Ghax däħħalt dil-haġa f'qalb? Mhux lill-bnedmin gdib, imma 'l Alla.

5 U malli Hananija sama' dal-kliem waqa', u harġet ruhu: u waqa' biza' kbir fuq dawk kollha li semgħu dawn il-hwejjeg.

6 U ž-žgħażagh qamu, u keffnuh, u garrewh 'il barra, u difnuh.

7 U kien xi tliet sīġħat wara, meta martu, li ma kenitx taf x'gara, däħlet.

8 U Pietru weġibha: Ghidli jekk begħtux daqshekk il-qasam? U qalet: Iva, daqshekk.

9 Imbagħad Pietru qalilha: Il-ġħala stehimtu bejnietkom biex īggarrbu l-Ispirtu tal-Mulej? Ara, rigejn dawk li difnu 'l-żewġek qegħdin fil-bieb, u sajjoruk 'il barra.

10 U minnufi waqqhet f'rigejħ, u ruħha harget: u ž-žgħażagh daħlu, u sabuha mejt, u wara garrewha 'l barra, u difnuha hdejn żewġha.

11 U waqa' biza' kbir fuq il-knisja kollha, u fuq dawk kollha li semgħu b'dawn il-hwejjeg.

12 U b'idejn l-appostli saru hafna eghliem u eghġubijiet fost il-poplu; (u kienu jkunu lkoll għalenija taħt il-portku ta' Salamun.

13 Iżda mill-ohrajn hadd ma kellu l-hila jingħaqaq magħhom: imma l-poplu kien ifaħħarhom.

14 U dawk li jemmnu kienu dejjem jiżiddu lill-Melej, ġemgħat sew ta' rgiel u kemm ta' nisa.)

15 Hekk li kienu jgħib l-morda fit-toroq, u jqegħduhom fuq il-firxa u l-imtiera, biex ghallinqas id-dell ta' Pietru, hu u ghaddej, idellel 'il-xi hadd minnho.

16 U hemm gew ukoll ġemgħat ta' nies mill-ibljet ta' madwar Gerusalem, ġibju nies morda, u lil dawk li kienu mahkumin mill-ispirti mniggsa: u kienu jfiequ kollha.

17 Imbagħad il-qassis il-kbira qam, u dawk kollha li kienu mieghu, (jiġifieri s-setta tas-Sadduquin,) u mtlew bil-ghira.

18 U meddew idejhom fuq l-appostli, u tefgħuhom fil-habs tal-poplu.

19 Imma l-anglu tal-Mulej bil-lejl fetah il-bwieb tal-habs, u hariġhom barra, u qual:

20 Morru, qumu u għidu fit-tempju lill-poplu l-kliem kollu ta' dil-hajja.

21 U malli semgħu dan, dahlu fit-tempju kmieni fil-ghodu, u ghallmu. Iżda gie l-qassis il-kbira, u dawk li kienu mieghu, u laqqghu l-kunsill, u s-senat kollu ta' wlied Iżrael, u bagħtu jgħibhom mill-habs.

22 Iżda meta l-ghases gew, u ma sabu homx il-habs, marru lura, u taw l-ahbar,

23 Billi qalu: Tassew li sibna l-habs magħluq tajjeb, u l-ghases qegħdin quddiem il-bwieb: iżda meta stħana, ma sibna l-hadd ġewwa.

24 Issa meta l-qassis il-kbira u l-kaptan tat-tempju, u l-kbarat tal-qassassin semgħu dawn il-hwejjeg, bdew jitħassbu fuqhom, x'sata' kien dan.

25 Imbagħad gie wieħed iġħid: Ara, ir-riġiel li tħajtu l-habs qegħdin fit-tempju, u iġħallmu lill-poplu.

26 Imbagħad mar il-kaptan mal-ghases, u ġiebhom mhux bis-sahha: ghax kienu jibzgħu li jithaqgru mill-poplu.

27 U meta gibuhom, qegħduhom quddiem il-kunsill: u l-qassis il-kbira staqsiehom:

28 Billi qal: Ahna ma wissejnejkomx bis-shiħbiex ma tgħallimux f'dan l-isem? u ara, intom imlejtu 'l-Ġerusalem bit-taqħlim tagħkom, u tridu ġġibu fuqna demm ta' dal-bniedem.

29 Wieġbu Pietru u l-appostli l-oħra, u qal: Ahna għandna nisimgħu minn Alla aktar milli mill-bnedmin.

30 Alla ta' missirietna qajjem 'il-Ġesù, li intom qtiltuh u dendiltuh ma' ghudha.

31 Lil dan Alla għollieħ bil-leminja tiegħi, biex ikun Princep u Salvatur, biex jaġhti 'l-İzrael l-indiema, u l-mahfrah tad-dnubiet.

32 U aħna xhud tiegħu ta' dawn il-hwejjeg; u hekk hu wkoll l-Ispirtu s-Santu, li Alla ta lil dawk li jisimgħu minnu.

33 Meta semgħu dan, intlaqtu fil-laham il-haj, u ftieħmu li joqtluhom.

34 Imbagħad qam fil-kunsill wieħed Farizew, jismu Gamaljel, duttur tal-liġi, u mwiegħġaq mill-poplu kollu, u ordna li johorġu għal fit-l-appostli;

35 U qalihom: Ja rgiel ta' Iżrael, ifthu ghajnejkom x'sa tagħmlu lil dawn ir-riġiel.

36 Ghax qabel dawn il-jiem qam Tewdas, jiftħar li hu xi hadd; u ssieħbu mieghu xi erba' mitt ruh, u nqatel; u dawk kollha li kienu jisimgħu minnu xterdu, u ngieħbi fix-xejn.

37 Wara dar-raġel deher Ĝuda mill-Galilija, fi żmien il-ghadd tan-nies, u għibed hafna nies għal warajh: dan ukoll inqered; u dawk kollha li kienu jisimgħu minnu xterdu.

38 U issa ngħidilkom: Warrbu minn dawn ir-riġiel, erħulhom: ghax jekk dal-hsieb jew dax-xogħol gejjin mill-bnedmin, jisғħu fix-xejn:

39 Iżda jekk gejjin minn Alla, intom ma tistgħux teqerdhom; li ma tidħrux li qegħdin teħduha m'Alla.

40 U qablu mieghu: u meta sejħu lill-appostli, u sawtuhom, ordnawħhom biex ma jitkellmux f'isem Ĝesù, u rhewħhom immor.

41 U huma telqu minn quddiem il-kunsill, ferhanin ghax kienu miżムmien li kien jistħoqqilhom illi jbatu l-ghajb għal ismu.

42 U kuljum fit-tempju, u f'kull dar, ma kinu jehdew iħġali mu, u jxandru 'l-Ġesù Kristu.

6 U f'dawk il-jiem, meta l-ghadd tad-dixxipli kotor, qam xi tgerġir mill-

Griegi kontra l-Lhud, ghax in-nisa romol tagħhom ma kinux imfittxin fil-hedma ta' kulkjum.

2 Imbagħad it-tanax sejh u l-ġemgħa tad-dixxipli lejhom, u qalulhom: Mhux sewwa li ahna nhallu l-kelma t'Alla, u naqdu fl-imwejjed.

3 Għalhekk, l-ahwa, aghżlu fostkom sebat īrgiel li għandhom isem tajeb, mim-ljiġin bl-Ispirtu s-Santu u bil-għerf, li ahna nistgħu nqabbduhom b'dax-xogħol.

4 Iżda ahna nagħtu ruhna kuljum għatal, u għall-ministeru tal-kelma.

5 U dal-kiem għoġob lill-ġemgħa kollha: u għażlu 'l Stiefnu, raġel mimli bil-fidi u bl-Ispirtu s-Santu, u 'l Filippu, u 'l Prokoru, u 'l Nikanor, u 'l Timon, u 'l Parmen, u 'l Nikolas prożelitu minn Antijokja:

6 U qeqħduhom quddiem l-appostli: u wara li talbu, qiegħdu jdejhom fuqhom,

7 U l-kelma t'Alla zđiedet, u l-ġadd tad-dixxipli kotor f'Gerusalem; u kotrak kbira ta' qassissi qaghdet għall-fidi.

8 U Stiefnu, mimli fidu u qawwa, għamel eghġubbijiet kbar u mirakli qalb il-poplu.

9 Imbagħad nqalghu x'uħud minn tas-sinagoga, li jgħidulha s-sinagoga tal-Libertini, u tal-Qirenen, u ta' l-Alessandrini, u ta' dawk li kienu miċ-Ċiliċja u mill-Asja, jehduha ma' Stiefnu.

10 U ma kinux jistgħu jieqfu lill-ġħerf u l-ispetru li bihom kien jitkellem.

11 Imbagħad ġiegħlu xi rġiel jixhdu falz, billi qalu: Smajniek iġħid kliem ta' dagħha kontra Mosè, u kontra Alla.

12 U qajmu l-poplu, u x-xjuu, u l-iskribi, u ġew fuqu, u qabdu, u ġibuhu fil-kunsill,

13 U ġiebu xhud foloz, li qalu: Darraġel ma jehdiek jitkellem kliem ta' dagħha kontra dal-post imqaddes, u l-ligi:

14 Ghax smajniek iġħid, li dan Ġesù ta' Nazaret iġarrraf dal-post, u jibiddu id-drawwiet li tāna Mosé.

15 U dawk kollha li kienu bil-qiegħda fil-kunsill, huma u jħarsu lejh, raw wiċċu donnu t'anġlu.

7 Imbagħad qal il-qassis il-kbir: Huma hekk dawn il-hwejjeg?

2 U wiegħeb: Rġiel, ahwa, u missirijiet, isimghu: Alla tal-glorya deher lil missierna Abraham, meta kien fil-Mesopotamja, qabel ma għammar f'Harar,

3 U qallu: Ohrog minn artek, u minn qrabatek, u ejja f'art li sa' nurik.

4 Imbagħad hareg minn art il-Kaldin, u għammar f'Harar: u minn hemm, meta missieru miet, ġiebu f'din l-art, li fiha intom issa tgħarrmu.

5 U ma tah ebda wirt fiha; le, lanqas daqs kemm imidd siequ fuqha: iżda

wieghed li jaġħtu ħielu bħala tiegħu, u lil-nislu warajh, għalkemm kien għad ma kullen ebda iben.

6 U hekk kellmu Alla: Li nislu jgħammar f'art barranija; u jehduhom fil-jasar, u jaqħruhom għal erba' mitt sena.

7 U nagħmel haqq mill-għens li jkunu mjassrin minnu, qal Alla: u wara dan johorgu, u jaġħtuni qima f'dan il-post.

8 U tah ir-rabta taċ-ċirkonċiżjoni: u hekk Abraham nissel 'l Izakk, u għamillu ċ-ċirkonċiżjoni fit-tmien jum; u Izakk nissel 'il Gakobb; u Gakobb nissel lit-tanx-il patrijarka.

9 U l-patrijarki, imqanqlin mill-ġħira,biegħu 'l Gużepp fl-Eğġitu: iżda Alla kien miegħu,

10 U helsu mill-ġħali kollu tiegħu, u taħha grazzja u għerf quddiem Fargħun sultan ta' l-Eğġitu; u dan għamlu gvernatur ta' l-Eğġitu u ta' daru kollha.

11 Issa gie l-ġħaks fuq l-art kollha ta' l-Eğġitu u ta' Kangħan, u għali kbir: u ma sabux ikel missirijietna.

12 Jemma meta Gakobb sama' li kien hemm il-qarni fl-Eğġitu, bagħat l-ewwel il-missirijietna.

13 U t-tieni darba Gużepp intgħaraf minn hutu; u qrabat Gużepp intgħarfu minn Fargħu.

14 Imbagħad bagħat Gużepp isejjah għandu 'l Gakobb missieru, u l-qrabatu kollha, hamsa u sebghin ruh.

15 U nizel Gakobb l-Eğġitu, u miet, hu, u missirijietna,

16 U kienu meħudin Sikem, u tqiegħdu fil-qabar li kien xtara Abraham b'somma flus minn għand uled Hemor, missier Sikem.

17 Iżda meta qorob iż-żmien tal-wiegħda, li Alla kien halfej 'l Abraham, il-poplu kiber u kotor fl-Eğġitu,

18 Sama tala' sultan iehor, li ma kienx jaf 'il Gużepp.

19 Dan hadem bil-hżunija ma' niesna, u mexxa hażin ma' missirijietna, biex iġegħi lhom jarmu t-trabi tagħhom, halli ma jibqħu hajjin.

20 F'dak iż-żmien twieled Mosè, u kien sabiħ wisq, u trabba f'dar missieru għal tliet xħur:

21 U meta kien mitsuġħ barra, bint Fargħu refgħetu, u rabbietu bħal binha stess.

22 U Mosè kien imghallem f'kull għerfa ta' l-Eğġizzjani, u kien qawwi fil-kliem u fl-egħmil.

23 U meta għalaq erbghin sena, tatu qalbu li jżur lil hutu wlied Izrael.

24 U meta ra wieħed minnhom jin-haqar, qabeż għaliex, u thallax mill-Ēğġizzjan li kien jaħqru, u qatlu.

25 Ghax hu haseb li hutu kienu fehma kif Alla kien sa jaġħtihom il-helsien b'idej: imma ma fehmux.

26 U l-ghada deher fuqhom waqt li kienu jiggieldu, u ried isewwihom, billi qal: Rgiel, intom ahwa; ghax taghmlu d-deni lil xulxin?

27 Izda dak li kien jagħmel id-deni lil garu tefgħu 'l hemm, billi qallu: Min għamlek hakem u mhallef fuqna?

28 Jaqaw trid tqotrolni, bhal ma għamilt il-bieraħ lill-Egizzjan?

29 Imbagħad harab Mosè għal dal-kliem, u kien barrani f'art Madjan, fejn kellu żewgt iftal.

30 U meta għaddew erbghin sena, deherlu anglu fid-deżer tal-muntanja Sinaj, fin-nar ta' hoggiega tal-gholliq.

31 Xhin Mosè raha, stagħġeb bid-dehra: u hu u riesaq biex iħares lejha, gie leħen il-Mulej,

32 Ighid: Jien Alla ta' missirijietek, Alla t'Abraham, u Alla ta' Iżakk, u Alla ta' Gakobb. Imbagħad triegħed Mosè, u ma kellux hila jħares.

33 Imbagħad qallu l-Mulej: Nehhi l-qorq minn riglejk: ghax il-post fejn qiegħed hu art imqaddsa.

34 Jien rajt, jien rajt it-tbatija tal-poplu tiegħi li fu l-Egħiġġu, u smajt il-krib tiegħi, u nżiżi biex neħlismhom. U issa ejja, biex nibgħatek l-Egħiġġu.

35 Dan Mosè, li ċahdu, billi qalulu: Minn għamlekk hakem u mhallef? hu dak stess li Alla bagħat biex ikun hakem u hellix b'id l-anglu li deherlu fil-gholliq.

36 Hu li hariġhom, wara li kien għamel eghġibbijiet u eghliem fl-art ta' l-Egħiġġu, u fil-bahar l-Aħmar, u fid-deżer għal erbghin sena.

37 Dan hu dak Mosè, li qal lil ulied Izrael: Profeta jaqajmilkom il-Mulej Alla tagħkom minn fost hutkom, bħali; illu jisimghu.

38 Dan hu dak, li kien fil-ġemha fid-deżer ma' l-anglu li kellmu fuq il-muntanja Sinaj, u ma' missirijietna: li laqa' l-orakli tal-hajja biex jaġħiġhom.

39 U li minnu missirijietna ma ridu xjisimghu, izda warrbuh minnhom, u b'qalbhom reġġhu lejn l-Egħiġġu,

40 Billi qalù 'l Arun: Aghmlilna allat biex jixmu quddiemma: ghax dan Mosè, li hariġna mill-art ta' l-Egħiġġu, ma nafux x'sar minnu.

41 U għamlu ghogol f'dawn il-jiem, u offrew sagrifċċiċju lill-idolu, u ferhu b'egħmil idejhom.

42 Imbagħad Alla dar minnhom u telaqhom ghall-qima tal-qtajja tas-sema; kif inhu miktub fil-ktieb tal-profeti: Ja dar Izrael, jaqaw offrejtuli intom bhejjem maqtula u sagrifċċiċċi tul-erbghin sena fid-deżer?

43 Iva, intom erfajtu l-gharix ta' Molok, u l-kewkba t'alla tagħkom Refan, xbihat li għamiltu biex tqimuhom, u jien ingorrkom 'il hemm minn Babel.

44 Missirijietna kellhom il-gharix tax-xbiex id-deżer, bhal ma kien ordna, hu jkelleml il-Mosè, biex jagħmlu skond ix-xbiex li kien.

45 Li wkoll missirijietna li gew wara dahl lu ma' Gożwē fl-art tal-Gentili, li Alla keċċa minn quddiem wiċċi missirijietna, sa żmien David;

46 Li sab grazza quddiem Alla, u xtaq li jsib aghħmara għal Alla ta' Gakobb.

47 Izda Salamun bniel dar.

48 Izda Alla l-Għoli ma jgħammarx f'tempji magħmulin bl-idejn; bhal ma jighid il-profeta:

49 Is-sema hu t-tron tiegħi, u l-art mirfes riglejja: liema dar tibnuli? iġħid il-Mulej: jew liema hu l-lok tal-mistriek tiegħi?

50 Mhux idu li għamlet dawn il-hwejjeg kollha?

51 Ja qlab iebsa, u qlab u widnejn bla cirkonċiżjoni, intom dejjem iż-żommu ieħes lill-Ispru s-Santu: kif għamlu missirijietkom, hekk tagħħmlu intom.

52 Liema hu mill-profeti li ma ipperseg-witawha missirijietkom? U huma qatlu lill dawk li habbru il-miġja tal-Gust; li tiegħi intom issa sirtu tradituri u qattielu:

53 Intom li hadtu l-ligi kif intgħata mill-angli, u ma haristuh iex.

54 Malli semgħu dawn il-hwejjeg, hassew qalbhom minfuda, u bdew iħażiż għażiņi snienhom għalihi.

55 Imma hu, billi kien mimli bl-Ispru s-Santu, sammar ghajnej fis-sema, u ra l-glorja t'Alla, u 'l-Ġesu wieqaf fil-leminja t'Alla,

56 U qal: Ara, qiegħed nara s-smewi tiegħi, u l-Bin il-bniedem wieqaf fil-leminja t'Alla.

57 Imbagħad ghajtu b'leħen għoli, u saddew widnejhom, u ġrew fuqu b'fehma wahħda,

58 U tefgħuh barra mill-belt, u haġ-gruh: u x-xhud qiegħdu lbieshom f'rigejn żagħżugħ, li kien jismu Sawi.

59 U huma haġġru 'l Stiefnu, li kien isejja 'l-Alla, u jghid: Mulej Gesù, ilqa' l-ispru tiegħi.

60 U qagħad gharkobbtejh, u ghajjat b'leħen għoli: Mulej, la tghoddulhomx dan id-dnub. U malli qal dan, raqad.

8 U Sawl kien jaqbel mal-qtıl tiegħu. U kien hemm f'dak iż-żmien persekuzzjoni kbira kontra l-knisja li kienet f'Gerusalem; u kienu kollha mxerrdin fl-artijiet tal-Lhudja u s-Samarija, barra mill-appostoli.

2 U rgiel twajba hadu 'l Stiefnu biex jidfnu, u għamlu biki kbir fuqu.

3 Imma Sawl kien iħarrat il-knisja, billi kien jidhol f'kull dar, u jkarkar rgiel u nisa, u jitfagħhom fil-habs.

4 Dawk mela li kienu xterdu kienu jmorru kullimkien ixandru l-kelma.

5 Imbagħad Filippu niżel fil-belt tas-Samarija, u xandrilhom 'il Kristu.

6 U l-poplu b'fehma wahda ta' widen għal dak li Filippu kien iġhid, billi kien jisima' u jara l-mirakli li kien jagħmel.

7 Ghax spirti mniċċgsa, iħajtu b'leħen qawwi, kien johorgu minn hafna li kien fihom: u hafna misflugin, u zopop, kienu mfejxa.

8 U kien hemm ferħ kbir f'dik il-belt.

9 Imma kien hemm raġel, jismu Xmun, li żmien qabel fl-isstess belt kien jagħmel is-sharijet, u jsahħar in-nies tas-Samarija, billi kien iġhid li kien xi haġa kbira:

10 Lil dan, mill-iżgħar sa l-akbar, kollha kienu jaġħtu wider, billi iġħidu: Dan ir-raġel hu l-qawwa l-kbira t'Alla.

11 U kienu jiġimħu minnu, ghax għal žmien twil kien għaġġibhom bis-sharijet.

12 Iżda meta emmnu f'Filippu, li kien ixandrilhom hwejeg li għandhom x'jaqsmu mas-saltna t'Alla, u l-isem ta' Gesù Kristu, tgħammdu, sew ir-riġiel u kemm in-nisa.

13 Imbagħad Xmun stess emmen ukoll: u wara li tgħammed, baqa' ma' Filippu, u staġħġeb, billi ra l-mirakli u l-egħliem li kienu jsiru.

14 Issa meta l-appostli li kienu Ġerusalem semgħu li Samarija laqghet il-kelma t'Alla, bagħtu lhom 'il Pietru u 'l-Ġwanni:

15 Li, meta niżlu, talbu għalihom, biex jieħdu l-Ispirtu s-Santu:

16 (Għax kien għadu ma niżel fuu ebda wieħed minn-hom: imma biss kienu mghammdin fl-isem tal-Mulej Gesù.)

17 Imbagħad qiegħdu idejhom fuq-hom, u hadu l-Ispirtu s-Santu.

18 U meta Xmun ra li l-Ispirtu s-Santu kien jintgħata bit-tqiegħid ta' idejn l-appostli, offriehom il-flus,

19 Billi qal: Aghtuni wkoll din is-setgħa, li fuq kull minn inqiegħdlu idejja, jieħu l-Ispirtu s-Santu.

20 Iżda Pietru qallu: Ha jintilfu flusek miegħek, ghax hsibt li l-ghotja t'Alla tista' tinxtara bil-flus.

21 Int la għandek sehem u lanqas qsim f'dil-haġa: ghax qalbek mhix sewwa quđiem Alla.

22 Indem mela minn dal-ħażen tiegħek, u itlob 'il-Alla, biex forsi l-hsieb ta' qalbek jinħafirek.

23 Ghax jien nara li int qiegħed fl-imrар tal-morr, u fir-rbat tal-ħażen.

24 Imbagħad wieġeb Xmun, u qal: Itolbu intom għalija lill-Mulej, biex ma jiġi rrejx milli għidtu.

25 U huma, wara li xehdu u xandru l-kelma tal-Mulej, reġġhu lura lejn Ġerusalem, u xandru l-evangelju f'hafna rhula tas-Samaritani.

26 U l-anglu tal-Mulej kellem 'il

Filippu, billi qal: Qum, u mur lejn in-nofsin-har fit-triq li tinġel minn Ġerusalem għal Gaża, li hi mwarrba.

27 U qam u tħeqaq: u, ara, wieħed mill-Etjopja, ewnuktu ta' setgħa kbira taħta Kandaka sultana ta' l-Etjopin, li kien fuq it-teżor kollu tagħha, u kien gie ġerusalem biex jaġħti qima,

28 Kien sejjer lura, bil-qiegħda fuq il-karru tiegħu, jaqra l-profeta Isaija.

29 Imbagħad qal l-Ispirtu 'il Filippu: Ersaq, u aqabd ma' dal-karru.

30 U Filippu ġera lejh, u semgħu jaqra l-profeta Isaija, u qallu: Tifherem dak li qiegħed taqra?

31 U qal: Kif nista', jekk xi hadd ma jmexxinix? U talab 'il Filippu biex jirkeb u joqgħod hdej.

32 Il-biċċa ta' l-iskrittura li kien jaqra kienet din: Bhal nagħġa ttieħed ghall-qtatla; u bhal haruf bla leħen quddiem minn iġiżu, hekk hu ma fetħax formu:

33 Fl-umilazzjoni tiegħu l-ħaqq tiegħu nċāħad: min qatt jista' jfisser nislū? għax hajtu neħħewlu mill-art.

34 U l-ewnuku wieġeb 'il Filippu, u qal: Insaqsik: Fuq minn qiegħed iġħid dan il-kelma, hekk fuq nnifsu jew fuq haddieħ-

35 Imbagħad Filippu fetħ formu, u beda minn dik l-iskrittura, u xandarlu 'il-Ġesù.

36 U huma u sejjrin fit-triq, ġew fejn kien hemm l-ilma: u qal l-ewnuku: Ara, hawn l-ilma - x'inhu li jżommni li ma nitħamminid?

37 U Filippu qal: Jekk temmen b'qal-bek kolħha, tista'. U wieġeb, u qal: Nemmen li Ĝesù Kristu hu Bin Alla.

38 U waqqaf il-karru: u niżlu t-tnejn fl-ilma, sew Filippu u kemm l-ewnuku; u għammdmu.

39 U meta telghu mill-ilma, l-Ispirtu tal-Mulej hataf 'il Filippu, hekk li l-ewnuku ma raxx aktar: u baqa' sejjer ferhan għal triqtu.

40 Iżda Filippu nstab f'Ażot: u hu u għaddej, xandar f'kull belt, sa ma wasal f'Cesarija.

9 U Sawl, nifsu kollu theddid u qtil kontra d-dixxippi tal-Mulej, mar għand il-qassix il-kbir,

2 U talab minn għandu ittri għas-sinagogha ta' Damasku, biex jekk isib lil-x'uhud ta' dat-tagħlim, sew irġiel u kemm nisa, iġibhom marbutin f'Gerusalem.

3 U kif kien sejjer, qorob lejn Damasku: u f'daqqwa wahda idda madwaru dawl mis-sema:

4 U waqa' fl-art, u sama' leħen iġħidlu: Sawl, Sawl, għaliex qiegħed tipperseg-witani?

5 U qal: Min int, Mulej? U l-Mulej qal:

Jien Gesù li qiegħed tippersegwita: iebes għalik li tqomos kontra n-niggieža.

6 U jirtgħod, u miblugh qal: Mulej xi tridni nagħmel? U l-Mulej qallu: Qum, u idħol il-belt, u jghidulek x'għandek tagħmel.

7 U l-irġiel li kienu sejrin mieghu waqfu mbikkim, filli semgħu lehen, bla ma raw lil hadd.

8 U Sawl qam mill-art; u meta għajnej infethu, ma ra 'l-hadd: iżda mexxew minn idu, u dahl lu f'Damasku.

9 U baqa' tliet ijiem bla ma jara, u la kiel, u lanqas xorob.

10 U kien hemm Damasku wieħed dixxiplu, jismu Hananija; u l-Mulej qallu f'dehra: Hananija. U dak qal: Ara, hawn jien, Mulej.

11 U l-Mulej qallu: Qum, u mur fit-triq li jghidulha d-Dritt, u staqsi fid-dar ta' Guda għal wieħed jismu Sawl, ta' Tarsu: ghax, ara, qiegħed jitlob,

12 U ra ragel f'dehra jismu Hananija dieħel, u jqiegħed idu fuqu, biex jieħu d-dawl.

13 Imbagħad Hananija wieġeb: Mulej, jien smajt mingħand hafna fuq dar-raqel, kemm ghamel hsara lill-qaddis in tiegħek f'Gerusalem:

14 U hawn għandu s-setgħa minn għand il-qassini l-kbar li jorbot lil dawk kollha li jsejh l-Issem tiegħek.

15 Iżda l-Mulej qallu: Mur: ghax ghoddha maħtura hu dan għalija, biex iġib ismi quddiem il-Gentili, u s-slaten, u wħied Izrael:

16 Ghax jien nurih kemm hwejjeg kbar jahtiegħu jbati għal ismi.

17 U mar Hananija, u dahal id-dar; u hu u jqiegħed idejha fuqu qal: Hija Sawl, il-Mulej Gesù, li deherlek fit-triq li kont ġej minnha, bagħħatni, biex tieħu d-dawl, u tmittel bl-Ispru s-Santu.

18 U minnufi minn ghajnejh waqħu bhal qxr: u f'daqqa wahda ha d-dawl, u qam, u tgħammed.

19 U wara li kiel, ha saħħtu. Imbagħad Sawl dam xi jiem mad-dixxipli li kienu Damasku.

20 U minnufi beda jxandar 'il Kristu fis-sinagogi, li hu l-Iben t'Alla.

21 Imma dawk kollha li semgħu staghħġbu, u qalu: Dan mhux dak li Gerusalem kien jeqqred lil dawk li kienu jsejh u dan l-issem, u gie hawn għalhekk, biex jehodhom marbutin għand il-qassisi l-kbar?

22 Iżda Sawl żđied iżżejjed fil-qawwa, u hawwad il-Lhud li kienu jgħammr li Dan, bil-ġalli kien jurihom li dan hu tassew Kristu.

23 U wara li għaddew hafna jiem, il-Lhud stieħmu bejniethom biex joqtluh:

24 Iżda l-stehim tagħhom kien magħruf

minn Sawl. U kienu jgħassu fil-bwieb lejl u nhar biex joqtluh.

25 Imbagħad id-dixxipli ħaduh bil-lejl, u niżżlu ġo qoffa mas-sur.

26 U meta Sawl gie Gerusalem, fitteż li jingħaqad mad-dixxipli: imma kollha kienu jibzgħu minnu, u ma kinux jemmnu li kien dixxiplu.

27 Imma Barnaba ħadu, u għiebu għand l-appostli, u qalilhom kif fit-triq kien ra l-Mulej, u li kien kellmu, u kif xandar bla biza' f'isem il-Mulej Gesù.

28 U kien magħħom dieħel u hieręg Gerusalem.

29 U kien jitkellem bla biza' f'isem il-Mulej Gesù, u jithaddet kontra 'l Griegi: iżda huma riedu joqtluh.

30 U meta l-ahwa kienu jafu, niżżlu Ċesarija, u bagħtuh Tarsu.

31 Imbagħad il-knejjesi kollhom issliem fil-Lhudija kollha, u fil-Galilija, u fis-Samarija, u għaddew 'il quddiem; u mmexxija fil-biza' tal-Mulej, u bil-hena ta' l-Ispru s-Santu, tkattru.

32 U ġara, illi hu u għaddej mill-inħawi kollha, Pietru nizel ukoll għand il-qaddis in li kienu joqogħdu Lidda.

33 U hemm sab ragel jismu Enea, li kien ilu tmien snin mixxut fuq sodda, u kien paralitiku.

34 U qallu Pietru: Enea, Gesù Kristu fejqe; qum, u aghmel il-friex. U dak qam minnufi.

35 U rawh dawk kollha li kienu jgħammr Lidda u Saron, u daru lejn il-Mulej.

36 Issa f'Gaffa kien hemm dixxipla jismi Tabita, li mfissra tingħad Ghazzia: din il-mara kienet mimlija b'egħnejjel tajba u b'karitā li kienet tagħmel.

37 U ġara f'dawk il-jiem, illi mardet, u metiet: u wara li hasluha, qiegħduha f'għorfa.

38 U billi Lidda kienet qrib f'Gaffa, u dixxipli semgħu li Pietru kien hemm, bagħtulu zewġt irġiel, jitkol buh li ma jidu ma jiġi għandhom.

39 Imbagħad Pietru qam u mar magħhom. Meta wasal, tellgħu fil-ġħorfa: u daru mieghu n-nisa romol kollha jibku, u juru l-il-biesi u l-imnarr li l-Għażiċ-ċiela kienet tagħmel, meta kienet magħħom.

40 Iżda Pietru harigħom il-koll barra, u qiegħad gharkobbtej, u talab: u hu u jdur lejn il-għisem, qal: Tabita, qum. U hija fetħet ghajnejha: u xhi rat 'il Pietru, qaret bil-wieqfa.

41 U taha idu, u qajjimha, u xhi sejjah il-qaddis in r-romol, għiebha quddiemhom hajja.

42 U dan sar magħruf f'Gaffa kollha; u hafna emmnu fil-Mulej.

43 U ġara, illi dam hafna jiem f'Gaffa ma' wieħed Xmun konzatur.

10 Kien hemm Česarija wiehed raġel jismu Korneljus, centurjun tal-kumpanija li jighidulha l-Italika.

2 Raġel tajjeb, u wieħed li kien jibza' minn Alla, hu u daru kollha, li kien jagħmel hafna karita mal-poplu, u jitlob 'i Alla dejjem.

3 Hu ra f-dehra qrib id-disa' siegħa tal-jum anglu t'Alla dieħel għandu, u jighidlu: Korneljus.

4 U malli hares lejh, baża', u qal: X'inhu, Mulej? U qallu: It-talb tiegħek u l-karită tiegħek telghu b'tiskira quddiem Alla.

5 U issa ibgħat xi rġiel Ĝaffa, u gib 'il wieħed Xmun, imlaqqam Pietru:

6 Dan qiegħed għand wieħed Xmun konzatur, li daru qiegħda ħdejn il-baħar: hu jghidlek x'għandek tagħmel.

7 U meta l-anglu li kellem 'i Korneljus telaq, sejjah tnejn mill-qaddejja tad-dar tiegħu, u sultad raġel tajjeb, wieħed minn dawk li kienu dejjem madwaru;

8 U meta qalilhom dawn il-hwejjeg kollha, bagħathom Għaffa.

9 Il-ġħada, huma u sejrin, u resqin lejn il-belt, Pietru tala' fuq il-bejt biex jitlob qrib is-sitt siegħa:

10 U hadu hafna guh, u ried jiekol: imma f'id-waqt li kienu jhejju, waqa' f'estasi.

11 U ra s-sema miftuh, u xi haġa nieżla lejh, qisha liżar kbir marbut mill-erbat itru, u nieżel lejn l-art:

12 Fih kien hemm minn kull xorta ta' bhejjem ta' l-art b'erba' saqajn, u dbejjeb, u bhejjem li jittkaxx kru, u tjur ta' l-ajru.

13 U gie leħen lejh, iġħid: Qum, Pietru; oqtol, u kul.

14 Imma Pietru qal: Mhux hekk, Mulej; ghax jien qatt ma kilt haġa moqkież jew imniġġsa.

15 U l-leħen raġa kellmu t-tieni darba: Dak li naddaf Alla, la tgħidlux moqkież.

16 Dan sar tliet darbiex: u dik il-ħaġa reġgħet ittieħed 'i fuq fis-sema.

17 Issa kif Pietru kien jithasseeb fih innisfu x'kienet tfisser id-dehra li kien ra, ara, l-irġiel li ntbagħtu minn Korneljus staqsew għad-dar ta' Xmun, u waqfu quddiem il-bieb,

18 U sejħu, u staqsew jekk Xmun, imlaqqam Pietru, kienx joqghod hemm.

19 Waqt li Pietru kien jaħseb fuq id-dehra, qallu l-Ispirtu: Ara, tlitt irġiel qiegħdin ifiċċu.

20 Qum, mela, u inżel, u mur magħ-hom, u tithasseeb xejn: ghax jien bghatt-hom.

21 Imbagħad Pietru nieżel fejn ir-rgiel li kien bagħatlu Korneljus; u qal: Ara, jien hu dak li qiegħdin tfittxu: għalfejn gejt?

22 U huma qalu: Korneljus iċ-ċenturjun, raġel ġust, u wieħed li jibza' minn Alla,

u ta' isem tajjeb fost il-ġens kollu tal-Lhud, kien imwissi minn Alla b'anglu qaddis biex jibgħat għalik id-dar tiegħu, u jisma' kliemek.

23 Imbagħad dahħalhom ġewwa, u laqagħiħhom għandu. U l-ġħada Pietru tħelaq magħħom, u marru miegħu xi aħwa minn Gaffa.

24 U l-ġħada dahlu Česarija. U Korneljus kien jistenniehom, u sejjah flimkien il-qraba u l-ħbieb tiegħu ta' ġewwa.

25 U xhin Pietru kien dieħel, Korneljus iltaqa' miegħu, u waqa' f'rīglejha, u qiemu.

26 Imma Pietru qajmu, u qallu: Qum, jien bniedem ukoll.

27 U hu u jithaddet miegħu, dahal, u sab hafna migħmugħin flimkien.

28 U qalilhom: Taħu intom li ma jiswiex għal wieħed li hu Lħudi li jissieħeb, jew jiġi għand wieħed ta' ġens iehor; imma Alla wrieni, illi m'għandix insejjah moqkież jew imniġġes lill hadd.

29 Għalhekk jien gejt għandkom, bla ma qiegħd nithasseb, hekk kif kont mitlub niġi: Nistaqsi, mela, għalfejn bghatt għalija?

30 U Korneljus qal: Erbat ijiem ilu kont sajjeem sa dal-hin; u fid-disa' siegħa kont qiegħed nitlob f'dari, u, ara, raġel waqaf quddiemi b'ilbes jiddi,

31 U qal: Korneljus, talbek mismugħ, u l-karită tiegħek hija mfakkra quddiem Alla.

32 Għalhekk ibgħat Ĝaffa, u sejjah hawn 'il Xmun, li jighidlu Pietru; dan joqghod fid-dar ta' wieħed Xmun konzatur ħdejn il-baħar: meta jiġi, ikellmejk.

33 Minnufiħ mela bghatt għalik u int għamilt sewwa li gejt. Issa, mela, aħna lkoll qiegħdien quddiem Alla, biex nisimgħu kulma hu ornat lilek minn Alla.

34 Imbagħad Pietru fetah fommu, u qal: Tassew qiegħed nara li Alla ma jħares lejn wiċċi hadd:

35 Imma f'kull ġens, dak li għandu l-biza' tiegħu, u jagħmel is-sewwa, hu milqiegħ minnu.

36 Il-kelma li Alla bagħat lil ulied Iżrael, li xxandar is-sliem b'Gesù Kristu: (hu s-Sid ta' kulħadd):

37 Dik il-kelma, taħu intom, imxiet fil-Lhudja kollha, u bdiet mill-Għallija, wara l-magħmudija li xandar Gwanni;

38 Kif dilek Alla bl-Ispirtu s-Santu u bil-qawwa "I Gesu ta' Nażaret: li għadha jaġħmel il-ġid, u jsejjaq lil dawk kollha li kienu mahqurin mix-xitan; ghax Alla kien miegħu.

39 U aħna xhud ta' kulma għamel sew f'art il-Lhud u kemm f'Gerusalem; u li huma qatlu u dendlu ma' ghuda:

40 Lilu Alla qajjem fit-tielet jum, u wrieh fil-berah;

41 Mhux lill-poplu kollu, imma lil

xhieda magħżulin minn qabel minn Alla: lilna wkoll, li kilna u xrobona mieghu wara li qam mill-imwiet.

42 U ordnalna nxandru lill-poplu, u nixhud li hu kien imqabbad minn Alla biex ikun Imħallef tal-hajja u tal-mejtin.

43 Lilu l-profeti kollha jixhud, li dawk kollha li jemmnu fih jaqilgu l-mahfra ta' dnubieħhom b'ismu.

44 Kif Pietru kien għadu jitkellem dal-kliem, waqa' l-Ispirtu s-Santu fuq dawk kollha li kienu jisimghu l-kelma.

45 U dawk taċ-ċirkonċiżjoni li kienu jemmnu, u dawk kollha li ġew ma' Pietru, staghġibu li fuq il-Ġentili wkoll xterdet il-ghotja ta' l-Ispirtu s-Santu.

46 Ghax semgħuhom jitkellmu b'ilnsa, u jfahha 'l Alla. Imbagħad wiegħeb Pietru:

47 Jista' wieħed jichad l-ilma, biex ma jitgħammdux dawn, li qalghu l-Ispirtu s-Santu bhalna wkoll?

48 U ordnalhom li jitgħammdu f'isem il-Mulej. Imbagħad talbuu jibqaq' xi fit-jiem.

11 U l-appostli u l-ahwa li kienu fil-Lhudija semgħu li l-Ġentili wkoll kienu laqgħu l-kelma t'Alla.

2 U meta tala' Pietru Gerusalem, dawk taċ-ċirkonċiżjoni tlewmu mieghu,

3 Igħidulu: Int dhalt għand nies mhumiex ċirkonċi, u kilt magħhom.

4 Iżda Pietru fissilhom x'gara mill-bidu, haga b'haga, billi qal:

5 Jiena kont fil-belt ta' Gaffa qiegħed nitlob: u rajt dehra f'estasi; bħal haga niezla, qisha liżżeen kbir, imdendel minn erbat itru mis-sema; u waslet sa hdejja:

6 Meta harist b'għajnejja mwahlħlin fiha, jien fhamt x'inhi, u rajt bhejjem ta' l-art b'erba' saqqajn, u dbejjeb, u bhejjem li jitkaxxku, u tjur ta' l-ajru.

7 U smajt lehen iħgliði: Qum, Pietru; oqtol u kul.

8 Imma jien għid: Mhux hekk, Mulej: ghax qatt ma dahal xejn f'fommi moqżież jew innigges.

9 U l-leħen raga' weġibni mis-sema: Dak li naddaf Alla, la tgħidlu int moqżież.

10 U dan sar tliet darbiet: u kollox raga' rtafa' fis-sema.

11 U, ara, f'dak il-waqt tliet irġiel gew id-dar fejn kont jien, mibghutin għandi minn Cesarija.

12 U l-Ispirtu qallu biex immur magħhom u xejn ma nithasseb. Ġew mieghi wkoll dawn is-sitt ahwa, u dħalna fid-dar ta' dak ir-ragel:

13 U għarrafna kif kien ra f'daru anglu li kien wieqaf iħgliðu: Ibqħat irġiel Gaffa, u sejjah 'il Xmun, li ġiġidlu Pietru;

14 Li jghidlek kliem, li bih int u darek kollha tkunu salvati.

15 U kif bdejt nitkellem, l-Ispirtu s-Santu waqa' fuqhom, bħal ma waqa' fuqna fil-bidu.

16 Imbagħad stakart f'kelmet il-Mulej, kif qal: Gwanni tassew għammed bl-ilma; imma intom titgħammdu bl-Ispirtu s-Santu.

17 Jekk mela Alla tahom l-istess għoġja, bħal ma ta' lilna, li emminna fil-Mulej Gesu Kristu; minn kont jien biex nieqaf 'l Alla?

18 Xhin sermħu dan, siktu, u taw gloria 'l Alla, billi galu: Alla mela ta' wkoll lill-pagani l-indiema ghall-hajja.

19 Issa dawk li kienu xterdu minhabba l-persekkuzzjoni li kienet qamet fuq Stiefnu baqgħu sejrin sal-Feniċja, u Cipru, u Antijokija, bla ma jħabbru l-kelma li hadd hliex hlej lil-Lhud biss.

20 U x'uhud minnhom kienu rġiel minn Cipru u Cirene, li, meta gew Antijokija, kellmu lill-Griegi, billi xandru l-Mulej Gesu.

21 U id il-Mulej kienet magħhom: u numru kbir emmnu, u daru lejn il-Mulej.

22 Imbagħad l-ahbar ta' dawn il-ħwejjeg waslet f'widnejn il-knisja li kienet Gerusalem: u bagħtu 'l Barnaba, biex imur sa Antijokija.

23 Li, meta wasal, u ra 'l grazza t'Alla, ferah, u heġġiġhom ilkoll, biex jibqgħu bil-fehma ta' qalbhom mal-Mulej.

24 Ghax kien raġel tajjeb, u mimli bl-Ispirtu s-Santu, u bil-fidi: u bosta nies żidiet mal-Mulej.

25 Imbagħad telaq Barnaba għal Tarsu, biex ifttx 'il Sawl:

26 U meta sabu, ġiebu Antijokija, U gara, illi damu sena shiha jingemgħu flimkien mal-knisja, u ghallu hafna nies. U f'Antijokija d-dixxipli kienu msejhin l-ewwel darba Nsara.

27 U f'dawk il-jiem gew profeti minn Gerusalem għal Antijokija.

28 U qam wieħed minnhom jismu Agabus, u habbar bl-ispirtu li kelleu jkun hemm ghaks kbir fid-dinja kollha: li gara fi żmien Klawdju Cesri.

29 Imbagħad id-dixxipli, kull wieħed skond ma jista', qatħu li jibghatu ghajnejja lill-Aħħidja:

30 U tassew hekk għamlu; u bagħtuha li-xi-juhu b'idejn Barnaba u Sawl.

12 Issa għal dik il-habta s-Sultan Erod taħbi idejha fuq x'uhud tal-knisja biex jaħqarhom.

2 U qatol 'il ġakbu hu Gwanni bis-sejf.

3 U ghax ra li dan għoġġobhom lill-Lhud, zied biex qabab ukoll 'il Pietru. (Kieni jiem l-ażżi)

4 U meta qabdu, tefghu l-habs, u tah f'idejn erba' erbgħat sultati biex jagħmlulu ghasssa; ghax ried iġibu quddiem il-poplu wara l-ghid.

5 Pietru mela nżamm il-habs: iżda mill-knisja kien isir it-talb 'l Alla bla hedu għaliex.

6 U meta Erodi kien sa johorġu, dak il-lejl stess Pietru kien rieqed bejn żewġ sultati, marbut b'żewġ ktajjen: u l-ghases quddiem il-bieb kienu jgħassu l-habs.

7 U, ara, l-anglu tal-Mulej gie fuqu, u dawl idda fil-habs: u ta' daqqa 'l Pietru fuq ġenbu, u qajmu, billi qal: Qum malajr, U waqqhu l-ktajjen minn idejh.

8 U l-anglu qallu: Thażżeem, u xidd is-sandli tiegħek. U hekk għamel. U qallu: Ifta' l-mantar madwarek, u imxi warajja.

9 U hareg, u mar warajh; u ma kienx jaġi li dak li sar mill-anglu kien tassew; iżda haseb li kien ra dehra.

10 Meta ghaddew l-ewwel u t-tieni ghasssa, waslu hdejn il-bieb tal-hadid li jaġhti għall-belt; li nfethilhom wahdu stess: u huma harġu, u ghaddew minn triq; u f'daqqa waħda l-anglu telqu.

11 U meta Pietru gie fi innisfu, qal: Issa tassew naf, li l-Mulej bagħat l-anglu tiegħu, u heljni minn id Erodi, u minn kulma kien jistenna l-poplu tal-Lhud.

12 U meta ntebah b'dan, gie fid-dar ta' Marija omm Gwanni, li jgħidulu Marku; fejn kien hemm hafna miġmugħin flim-kien jitkolbu.

13 U kif Pietru habbat il-bieb ta' barra, resqet waħda żaghżugha, jisimha Roda, biex tissamma'.

14 U meta għarfet lehen Pietru, bil-fher ma fethitx il-bieb, iżda dahlet tigri gewwa, u qalet li Pietru kien quddiem il-bieb.

15 U qalulha: Int miġnuna. Iżda hi baqghet tħid li hekk hu. Imbagħad qalu: Hu l-anglu tiegħu.

16 Iżda Pietru baqa' jħabbat: u meta fethu l-bieb, u rawħ, stagħġebu.

17 Imma hu, fil-waqt li għamlilhom sinjal b'idu biex jisktu, qalihom kif il-Mulej harġu mill-habs. U qal: Morru gharrfu dawn il-hwejjeg 'il Gakbu, u lill-ahwa. U hareg u mar f'post iehor.

18 Issa hekk kif sebħi, saret taqliba mhix żgħira qalb is-sultati, fuq x'sata' għara minn Pietru.

19 U meta fittxu Erodi, u ma sabux, sħtarreġ il-ghases, u ordna li joqtluhom. U niżel mil-Lhudija għal Cesarija, u baqa' hemm.

20 U Erodi kien imghaddab wisq għal dawk ta' Tir u ta' Sidon: iżda b'fsehma wahda gew għandu, u, wara li għamlu ħbieb ma' Blastus il-kamrier tas-Sultan, talbu l-paċċi; ghax pajjiżhom kien mit-mugħ mill-pajjiż tas-Sultan.

21 U f'jum imhejji Erodi, liebes libsa

ta' sultan, qagħhad fuq it-tron tiegħu, u għamlilhom taħħidta.

22 U l-poplu ghajjat, billi qal: Hu leħen t'alla, u mhux ta' bniedem.

23 U f'daqqa wahda l-anglu tal-Mulej darbu, talli ma taxx glorja 'l Alla: u kien mikul mid-dud, u harġet ruhu.

24 Imma l-kelma tal-Mulej kibret, u kotrot.

25 U Barnaba u Sawl reġgħu lura minn Ġerusalem, wara li temmew il-ministeru tagħhom, u hadu magħħom 'il Gwanni, li iġħidulu Marku.

13 Issa kien hemm fil-knisja li kienet f'Antikokija xi profeti u għalliema; bhal Barnaba, u Simgħon li kienu jgħidulu Niger, u Lukjus minn Ĉirene, u Manahen, li trabba ma' Erodi t-tetrarka, u Sawl.

2 Huma u jaġħtu qimma l-ill-Mulej, u jsumu, qal l-Ispirtu s-Santu: Ifirduli 'l-Barnaba u 'l-Sawl ghax-xogħol li għaliex sejjaha tiegħi.

3 U wara li samu u talbu, u qiegħdu idejhom fuqhom, bagħtuhom.

4 Għalhekk huma, billi kienu mibghut-in mill-Ispirtu s-Santu, telqu għal Selew-kija, u minn hemm siefru għal Cipru.

5 U meta kienu Salamina, xandru l-kelma t'Alla fis-sinagogi tal-Lhud: u kellhom ukoll 'il Gwanni biex iġħinhom.

6 U meta qasemu l-gżira kollha sa Pafos, sabu wieħed saħħar, profeta falz, Lhud, li kien jismu Barjesus:

7 Li kien mal-prokonslu tal-pajjiż, Sergjus Pawlus, bniedem ta' dehen; li sejjah 'il Barnaba u 'l-Sawl, u xtaq jisma' l-kelma t'Alla.

8 Imma Elimas is-saħħar, (ghax hekk ifisser ismu) kien iżommilhom, billi kien ifitteż idawwar il-prokonslu mill-fidhi.

9 Imbagħad Sawl, (li jismu wkoll Pawlu,) mimli bl-Ispirtu s-Santu, tafa' ghajnejh fuqu,

10 U qal: Ja mimli b'kull qerq u b'kull hsara, ja bin ix-xitan, ja għadu ta' kull haqq, ma tridx tiskot tħawwieg it-triqat sewwa tal-Mulej?

11 U issa, ara, id il-Mulej qiegħda fuqek, u int tkun aghħima, u ma tarax ix-xemx għal-xi żmien. U minnufiha waqa' fuqu cpar u dlam; u beda jfittex min imexxih minn idu.

12 Imbagħad il-prokonslu, xhin ra dak li kien għara, emmen, mistaghħeb bit-taghħlim tal-Mulej.

13 Issa meta Pawlu u shabu telqu minn Pafos, ġew Perge f'Pamfilja; u Gwanni wara li tħażżeq minn magħħom, raga' lura lejn Ġerusalem.

14 Imma meta telqu minn Perge, ġew Antikokija f'Pisidja, u dahlu fis-sinagogha nhar ta' Sibt, u qagħdu bil-qiegħha.

15 U wara l-qari tal-liġi u l-profeti,

il-kbarat tas-sinagoga bagħtu jghidulhom: Ja rgiel u ahwa, jekk għandkom xi kliem ta' theggig ghall-poplu, tkellmu.

16 Imbagħad Pawlu qam, u hu u jagħmel sinjal b'-idu, qal: Rgiel ta' Izrael, u intom li tibżgħu minn Alla, isimġaq.

17 Alla ta' dal-poplu ta' Izrael għażel lil missirijietna, u kabbar il-poplu meta kien iħġammar bhala barrani fl-art ta' l-Eğġit, u harigraph minn hemm bi drieħ merfugħ.

18 U għal madwar iż-żmien ta' erbgħin sena, hamel drawwietħom fid-deżer.

19 U wara li qered seba' gnus f'art Kangħan, qassmilhom arthom bix-xorti.

20 U wara dan, tahom imħallfin għal madwar erba' mija u hamxin sena, sal-profeta Samwel.

21 U wara dan xtaqu sultan: u Alla tahom 'il-Sawl bin Kis, ragel mit-tribu ta' Benjamin, għal erbgħin sena.

22 U meta neħtieh, qajmilhom 'il David biex ikun is-sultan tagħhom, li għaliex xehed ukoll, u qal: Sibt 'il David bin Gessi, ragel għal qalbi, li jwettaq ir-rieda kollha tiegħi.

23 Min-nisel ta' dal-bniedem, Alla skond il-wegħda tiegħu, hareġ għal Izrael Salvatur, Gesu:

24 Li qabel il-miġja tiegħu, Ġwanni kien ixandar il-magħmudija ta' l-indiema lill-poplu kollu ta' Izrael.

25 U kif Ġwanni temm il-mixja tiegħu, qal: Min taħsbu li jiена jien? Jien minnix hu. Iż-żda, ara, gej wieħed warajja, li ma jixraqlix inhollu s-sandli ta' riglej.

26 Rgiel u ahwa, ulied in-nisel t' Abraham, u kull min fostna jibżä' minn Alla, lilkom inbagħet il-kelma ta' din is-salvazzjoni.

27 Ghax dawk li jgħammrū Gerusalem, u l-kbarat tagħhom, billi ma għarfuhx, u lanqas kliem il-profeti li jinqraw kull nhar ta' Sibt, huma wettquhom billi ikkun-dannawh.

28 U għadilli ma sabu ebda htija tal-mewt fi, talbu 'l-Pilatu biex joqftu.

29 U meta wettqu kulma nkiteb fuqu, niżiżlu mill-ghħada, u qegħdu f'qabar.

30 Imma Alla qajmu mill-imwiet:

31 U deher għal hafna jiem lil d-ewk li telgħu miegħu mill-Galilija għal Gerusalem, li huma xhieda tiegħu quddiem il-poplu.

32 U ahna nhabbrulkom aħħbar tal-ferħ, kif il-wegħda magħmlu lil missirijietna,

33 Alla wettaqha magħna wliedhom, billi raġa' qajjem 'il-Ġesu; bhalma hu miktub fit-tieni salm: Inti ibni, illum nissit.

34 U għalli qajmu mill-imwiet, biex issa qatt ma jarġa' għat-tahsir, qal hekk: Naġtikom il-hwejjeg qaddisa ta' David, li huma sguri.

35 Għalhekk ukoll ighid f'salm iehor: La thallix il-Qaddis tiegħek jara t-tahsir.

36 Ghax David, wara li qedha n-nisel tiegħu kif ried Alla, raqad, u tqiegħed ma' missirijietu, u ra t-tahsir:

37 Imma dak li Alla raġa' qajmu, marax t-tahsir.

38 Kunu afu mela, rgiel u ahwa, li permezz ta' dal-bniedem, il-mahfrah tad-dnubiet hi mxandra lilkom:

39 U bih dawk kollha li jemmnu huma iġġustifikati mill-hwejjeg kollha, li minn-hom ma stajtux tkunu iġġustifikati bil-lig-ħaddi Mose.

40 Araw, mela, li ma jiġix fuqkom dak li qalu l-profeti;

41 Araw, intom li tmaqdru, u stagħġibu, u ntiflu: ghax jien nagħmel eghħmil li ma temmnuh qatt, għadill xi hadd iġħidulkom.

42 U meta l-Lhud härġu barra mis-sinagoga, il-Ġentili talbu biex dak il-klieki ikunilhom imxandar is-Sibt ta' wara.

43 Issa wara li xterdet il-laqqha, hafna mil-Lhud, nies tajba prozeliti, marru wara Pawlu u Barnaba: u dawn, huma u jitħaddu magħhom, għegħluhom jibqgħu fil-grazzja t'Alla.

44 U s-Sibt ta' wara, tista' tgħid, il-belt kollha nġemgħet biex tisma' l-kelma t'Alla.

45 Iżda meta l-Lhud raw il-ġmeiġhi tan-nies, imtlew bil-ġħira, u tkellmu kontra dawk il-hwejjeg li qal Pawlu, billi kienu jinxmu, u jidghu.

46 Imbagħad Pawlu u Barnaba tkellmu bla biża' ta' xejn, u qalu: Kien hemm bżonn li l-kelma t'Alla tintqal l-ewwel lilkom: iż-żda billi intom twarrhuha minn-kom, u tqisu lilkom infuskom li ma tistħoqqi komx il-hajja ta' dejjem, ara, nndur ndu għall-Ġentili.

47 Ghax hekk ordnalna l-Mulej, billi qal: Jien qeqħidtek biex tkun dawl tal-Ġentili, halli tkun int is-salvazzjoni tagħhom sa truf l-art.

48 U meta l-Ġentili semgħu dan, ferhu, u igħġorifikaw il-kelma tal-Mulej: u emmnu dawk kollha li kienu magħżulin għall-hajja ta' dejjem.

49 U l-kelma tal-Mulej xterdet ma' l-art kollha.

50 Imma l-Lhud xewxu n-nisa devoti u magħruja, u l-kbarat tal-belt, u qajmu persekuzzjoni kontra Pawlu u Barnaba, u keċċewħom barra min-nahiet tagħhom.

51 Iżda huma farfru għaliex it-trab ta' saqajhom, u ġew Ikonjum.

52 U d-dixxipli kienu mimiljiż bil-ferħ, u bl-Ispritu s-Santu.

14 U ġara f'Ikonjum, illi daħlu t-tnejn flimkien fis-sinagoga tal-Lhud, u thaddtu b'mod, illi emmnu kotrak kbira sew ta' Lhud, u kemm ukoll ta' Griegi.

2 Izda l-Lhud li ma kinux jemmnu xewwu l-Gentili, u ghawewhom kontra l-ahwa.

3 Zmien twil mela damu jitkellmu bla biża' fuq il-Mulej, li kien jagħti xhieda lill-kelma tal-grazzja tiegħu, u halla jsiru minn idejhom eghliem u eghġubijiet.

4 Imma l-kotra tal-belt kienet maq-suma: u x'uhud kienu ġżommu mal-Lhud, u ohrajn ma' l-appostli.

5 U meta kien hemm tqanqila sew mill-Gentili, u kemm ukoll mil-Lhud mal-kapijet tagħhom, biex iħajruhom u jħaggruhom,

6 Huma saru jasfu b'dan, u harbu għal Listre u Derbe, bliest tal-Likaonija, u fl-inħaw ta' l-idwar:

7 U hemm xandru l-evangelju.

8 U f'Listre kien hemm wieħed raġel, bla saħha f'rilejha, billi kien ilu zopp minn ġu fuq ommu, u qatt ma mexa:

9 Dan sama' l-Pawl u jitkellem: u Pawlu wara li waqqaf harstu fuqu, u ntebah li kellu l-fidji biex ifaq,

10 Qal b'leħen għoli: Qum fuq saqajk. U dak qabež, u mexa.

11 U malli n-nies raw x'għamel Pawlu, refghu leħenhom, u bdew iħidu bil-lsien Likona: L-allat niżlu għandna taht xbieha ta' bnedmin.

12 U sejħu l-Barnaba, Ĝews; u l-Pawl, Merkurju, għax hu kien il-kelliemi ewljeni.

13 Imbagħad il-qassis ta' Ĝews, li kien quddiem il-belt tagħhom, gieb fil-bieb gniedes u ġirlandi, u ried jaġħmel sagrifċiċċu flimkien man-nies.

14 Meta l-appostli, Barnaba u Pawlu, semgħu dan, carri l-bieshom, u grew qalb in-nies, iħajtu,

15 U jidher: Ja rġiel, għax qeqħdin tagħħmlu dan? Ahna wkoll bnedmin li nhossu bhalkom, u qeqħdin inxandru l-kom biex idduru minn dawn il-frugħat lejn Alla l-haj, li għamel is-sema, u l-art, u l-bahar, u kulma fihom:

16 Li fiz-żminijiet l-imghoddija halla l-għalli kollha jixmu fi triqathom.

17 Madankollu ma halliex lili n-nifsu mingħajr xhieda, billi għamel il-għid, u tana mis-sema xita, u staġġuni tal-frott, u mela qlubna bl-ikel u l-ferħ.

18 U b'dal-kliem bil-kemm żammew in-nies, li ma jaġħmluhomx sagrifċiċċu.

19 U hemm ġew minn Antikokija u minn Ikonjum xi Lhud, li dawru l-poplu, u wara li haġġru l-Pawl, karkruh barra mill-belt, billi hasbuh mejjet.

20 Izda, billi d-dixxipli daru miegħu, qam, u dahal il-belt: u l-ġħada telaq ma' Barnaba lejn Derbe.

21 U wara li xandru l-evangelju lil dik il-belt, u ghallmu bosta whud, reġġu lura lejn Listre, u Ikonjum, u Antikokija,

22 Iwettqu l-erwieħ tad-dixxipli, u

jheġġuhom biex jibqgħu fil-fidji, u li b'haġna taħbi jaħtigħiha niħħlu fis-saltnej t'Alla.

23 U wara li għamlulhom xjuu f'kull knisja, u talbu bis-sawm, erħewlhom f'id-ejn il-Mulej, li fih kienu jemmnu.

24 U wara li ghaddew mill-Pisidja, gew Pamfilja.

25 U wara li xandru l-kelma f'Perge, niżlu Attalija:

26 U minn hemm siefru għal Antikokija, mnejn kienu merħiġin għall-grazzja t'Alla għax-xogħol li kienu temmu.

27 U meta waslu, u ġemgħu l-knisja flimkien, gharrfuhom b'kulma Alla għamel magħhom, u kif fetah il-bieb tal-fidji lill-Gentili.

28 U baqgħu hemm għal zmien twil mad-dixxipli.

15 U x'uhud li niżlu mil-Lhudja ghallmu lill-ahwa, u qal: Jekk ma tkunux cirkonciżi skond id-drawwa ta' Mosè, ma tistgħux issalvaw.

2 Meta mela Pawlu u Barnaba kelhom gliedha u disputa mhux żgħira magħhom, qatgħuha li Pawlu u Barnaba, u xi ohrajn minnhom, jitilgħu Ġerusalem għand l-appostli u x-xjuu fuq dil-biċċa.

3 U wara li kienu mwasslin sa triqhom mill-knisja, ghaddew mill-Feniċja u s-Samarija, jitkellmu fuq il-konverżjoni tal-Gentili: u nisslu ferħ kbir fost l-ahwa kollha.

4 U meta waslu Ġerusalem, kienu mil-quġiñ mill-knisja, u mill-appostli u x-xjuu, u gharrfuhom kulma għamel Alla magħhom.

5 Imma qamu x'uhud tas-setta tal-Farizej li kienu emmnu, iħidu: Jaħtieg li idawk ikunu cirkonciżi, u mgħegħlin iharsu l-ligi ta' Mose.

6 U l-appostli u x-xjuu ingemgħu biex jarar fuq dil-haġa.

7 U wara li kien hemm disputa twila, Pietru qam, u qalihom: Rġiel u ahwa, intom tafu kif minn zmien ilu Alla għażej, li l-Gentili jisimgħu minn fommi l-kelma ta' l-evangelju, u jemmnu.

8 U Alla, li jaġħraf il-qlub, tahom xhieda, billi tahom l-Ispirtu s-Santu, bhal ma ta' il-lina;

9 U ma għażej xejn bejna u bejnhom, billi naddaf qalbhom bil-fidji.

10 Issa mela għaliex iggarbu l-Alla, billi tqiegħdu fuq ghonq id-dixxipli mad-mad, li u la missirijietna u lanqas ahna ma flahna nerfghu?

11 Izda ahna nemmnu li bil-grazzja tal-Mulej Gesù Kristu nsalvaw, bħalhom ukoll.

12 Imbagħad il-ġemgħa tan-nies kollha baqgħet siekta, u qagħdet tisħma' l-Alla Barnaba u l-Pawl, iħidu haġa b'haġa

kemm għamel Alla mirakli u eghġubijiet
bihom fost il-Ġentili.

13 U wara li siktu, Gakbu wieġeb, billi
qal: Rgħiel u ahwa, isimghu:

14 Simghon qal kif Alla l-ewwel żar il-
Ġentili, biex jiehu minn hom poplu għal
ismu.

15 U ma' dan jaqbel kliem il-profeti;
kif inhu miktub:

16 Wara dan narga' niġi, u nibni mill-
ġdid it-tinda ta' David li ġġarrfet; u narga'
nibni l-herba tagħha, u nwaqqafha:

17 Biex ifixxu l-Mulej il-bqja tal-
bedmin, u l-Ġentili kollha, li fuqhom
jissejjah ismi, ighid il-Mulej, li qiegħed
jaghmel dawn il-hwnejg kollha.

18 Magħrufin 'l Alla huma l-egħmejjel
kollha tiegħi mill-bidu tad-dinja.

19 Għalhekk il-fehma tiegħi hi, li ma
nhabbtux lil dawk, li min fost il-Ġentili
jduru lejn Alla:

20 Iżda niktbulhom, biex jitbiegħdu
mit-tinġis ta' l-idoli, u miż-żena, u minn
hwejjeg mahnuqa, u mid-demm.

21 Ghax Moisé sa minn żminijiet
qodma għandu f'kull belt min ixandru,
billi jinqara fis-sinagogha kull nhar ta' Sibt.

22 Imbagħad għogob lill-appostli u lix-
xju, mal-knisja kollha, li jibagħtu f'Anti
jokija xi rgiel magħżula min-nies tagħhom,
ma' Pawlu u Barnaba: dawn kienu Guda
jghidulu Barsabbas, u Silas, l-ewwel
irgħiell fost l-ahwa:

23 U magħħom kitbulhom ittri hekk:
L-appostli u x-xju, u l-ahwa, jibagħtu
jsellu ghall-ahwa li huma mill-Ġentili
f'Antijokija, u fis-Sirja, u ċ-Ciliċja:

24 Billi smajna, li x'uħud li harġu minn
fostna habbukom bil-kliem, u qalbukom
ruhkum, u qeqħdin ighidu: Jahtieg li
tkunu cirkonċiżi, u tharsu l-ligi: lil dawn
ahna ma qabbadniehomx jagħmlu hekk:

25 Deħrilna sewwa, miġmugħin b'
fehma wahda, li nibagħtulkom rgiel magħ-
żulin mal-mahbubin tagħna Barnaba u
Pawl,

26 Rgiel li taw hajjiethom ghall-isem tal-
Mulej tagħna Gesù Kristu.

27 Għalhekk bghatna 'l-Guda u 'l-Silas,
li iġħidukom ukoll l-istess kliem bil-
fomm.

28 Ghax lill-Ispru s-Santu, u lilna,
deħrilna sewwa, li m'għandniex nghab-
bukom b'taghbjia akbar minn dawn il-
hwejjeg li jinħtiegu;

29 Li titbiegħdu mill-ikel issaqrifkat
lill-idoli, u mid-demm, u minn hwejjeg
mahnuqa, u miż-żena: tagħmlu tajjeb
tharsu ruhkum minn dawn. Sahha.

30 Għalhekk meta nbagħtu, gew Anti
jokija: u wara li laqqghu l-ġemgħa
flimkien, taw l-ittra:

31 Li meta qrawha, ferħu minnhabba
l-farāg tagħha:

32 U Guda u Silas, billi kienu profeti

humu wkoll, heġġu lill-ahwa b'hafna
kliem, u wettquhom.

33 U wara li qagħdu xi żmien hemm,
inbagħtu bis-sliem mill-ahwa għand l-
appostli.

34 Iżda għoġob 'il Silas li joqghod
hemm.

35 Pawlu wkoll u Barnaba baqghu
Antijokija, ighallmu u jxandru flimkien
ma' hafna oħra wkoll il-kelma tal-Mulej.

36 U xi jiem wara, Pawlu qal 'il
Barnaba: Ha nerġġu mmorru nżur u
ħutna f'kull belt fejn xandarna l-kelma
tal-Mulej, u naraw kif inħuma.

37 U Barnaba ried jieħu magħħom 'il
Għanni, li kienu jghidulu Marku.

38 Iżda Pawlu deherlu li mhux sewwa
li jehdu magħħom, billi nfired minn hom
f'Pamfilja, u ma marx magħħom għax-
xogħol.

39 U t-tilwima bejniethom kienet hekk
shuna, li nfrid minn xulxin: u hekk
Barnaba ha 'l Marku, u siefer għal
Cipru:

40 U Pawlu għażiela 'il Silas, u telaq,
merhi mill-ahwa lill-grazzja tal-Mulej.

41 U qasam is-Sirja u ċ-Ciliċja,
iweッtaq il-knejjes.

16 Imbagħad ġie Derbe u Listre: u,
ara, kien hemm wieħed dixxiplu,
jismu Timotju, bin wahda mara, li kienet
Lhudja, u temmen; iżda missieru kien
Grieg:

2 Li mill-ahwa li kienu Listre u Ikon-
jum kellu xhieda tajba.

3 Pawlu riedu jmur miegħu; u hadu u
ghamillu ċ-ċirkonċiżjoni minnhabba l-
Lhud li kienu f'dawk l-inħawi: għax
kollha kienu jafu li missieru kien Grieg.

4 U kif kienu għaddejjin mill-iblet,
tawhom id-degħi, mahṛugin mill-
appostli u mix-xju li kienu Gerusalem,
biex iħarsuhom.

5 U hekk il-knejjes kienu msahħin fil-
fidu, u żiddu fin-numru kuljum.

6 Issa meta qasmu l-Frigja u l-art ta'
Galazja, u nżammu mill-Ispru s-Santu
li jxandru l-kelma fl-Asja,

7 Wara li waslu l-Misja, habtu jidħlu
Bitinja: imma l-Ispru ma halliehomx.

8 U wara li ghaddew il-Misja, niżlu
Troas.

9 U Pawlu kellu dehra bil-lej; kien
hemm ragel mill-Maċedonja wieqaf, u
talbu, billi qallu: Ghaddi l-Maċedonja,
ghinna.

10 U wara li ra d-dehra, malajr fittixna
mmorru l-Maċedonja, ghax konna sguri li
l-Mulej sejhlinha biex inxandruhom l-
evangelju.

11 Għalhekk, wara li għamilna l-qala'

12 U minn hemm ghal Filippi, li hi l-belt ewlenija ta' dik in-naha tal-Macédonja, u kolonja: u ahna bqajna xi jiem f'dil-belt.

13 U nhar ta' Sibt hrigna barra mill-belt hdejn xatt ta' xmara, fejn kienet id-drawwa li jsir it-talb: u qghadna bil-qiegħda, u kellimma lin-nisa li kienu miġ-burin hemm.

14 U wahda mara jisimha Lidja, li kienet tbigh il-porpra, mill-belt ta' Tijatira, u li kienet tqim 'l Alla, sem-ghetna: il-qalb ta' din il-Mulej fetah, biex tisma' l-hwejjeg li kien iġħid Pawlu.

15 U meta tgħammdet, hi u darha, tal-bitna, billi qalet: Jekk fhimtu li jien nemmen fil-Mulej, idħlu f'dari, u oqogħdu hawn. U ġegħlitna.

16 U gara, ahna u sejrin nitolbu, illi ltaqgħet magħna wahda xbejba li kellha spirtu li jehber, u li kienet iġġib qliegħ kbir lil sjiedha bit-teħbir:

17 Din giet wara Pawlu, u warajna, u ghajjet, billi qalet: Dawn l-irġiel huma l-qaddejja t'Alla l-Għoli: huma jgharrfuna triq is-salvazzjoni.

18 U dan għamlit u hafna jiem. Imma Pawlu, billi ddejjaq, dar u qal lill-ispirtu: Nordnalek f'isem Gesù Kristu biex toħrog minnha. U hareg dik is-siegha.

19 U meta sjiedha raw li t-tama tal-qliegh tagħhom kienet marret, qabdu 'l-Pawlu u 'l-Silas, u karkruhom fil-misrah quddiem il-kbarat,

20 U ġibuhom għand il-mägħistrati, u qalu: Dawn l-irġiel, li huma Lhud, qeqħdin ihawdu wisq il-belt tagħna,

21 U jghallmu drawwiet, li mhux sewwa għalina li nilqgħu, u lanqas inharsu, billi ahna Rumani.

22 U l-ġemgħa tan-nies qamet flimkien għalihom: u l-mägħistrati ċarrtu lhom il-bieshom, u ordnaw li jsawtuhom.

23 U wara li tawhom hafna daqqiet, tefgħuhom il-habs, u qabdu l-kalzrier biex ighassilhom tajjeb.

24 Dak, wara li qabbduh jagħmel dan, tefgħhom fil-habs ta' ġewwa, u rabtilhom saqajhom fil-qjud.

25 U f'nofs il-lejl Pawlu u Silas talbu, u kantaw tifħir 'l Alla: u l-habsin sem-ghuhom.

26 U f'daqqa wahda saret theżiha kbira ta' l-art, li sahansitra tqanqlu sis-sien tal-habs: u malajr il-bwieb kollha nfethu, u l-qjud ta' kulħadd inħallu.

27 U malli stenbah il-ġħassies, u ra l-bwieb tal-habs mistuhin, silet sejfu, u ried joqtol lilu nnifsu, għax haseb li l-habsin harbu.

28 Imma Pawlu ghajjat b'leħen qawwi, qallu: La tagħmlx hsara lilek innifsek, għaliex ahna ikoll hawn.

29 Imbagħad talab id-dawl, u dahal

jiegħi ġewwa; u mriegħed xtehet f'rīglejn Pawlu u Silas,

30 U harigraph barra, u qal: Sinjuri, x'għandni nagħmel biex insalva?

31 U huma qalu: Emmen fil-Mulej Gesù Kristu, u tkun salvat, int u darek.

32 U qalulu l-kelma tal-Mulej, ilu u lil dawk kollha li kienu f'daru.

33 U hadhom f'dik is-siegha tal-lej, u hasħlihom id-daqqiet; u tħġammed min-nufi, hu u nies ta' daru kollha.

34 U meta hadhom daru, qiegħed l-ikel quddiemhom, u ferah, billi emmen f'Alla hu u n-nies ta' daru kollha.

35 U meta seħah, il-mägħistrati bagħtu lis-surgenti, iħġidu: Itlaq lil dawk ir-rgiel.

36 U l-ġħassies tal-habs qal dawn il-kelmet lil Pawlu: Il-mägħistrati bagħtu il-litlukom: għalhekk issa oħorgu, u morru bis-sliem.

37 Iżda Pawlu qalilhom: Sawtuna quddiem kuhadd bla ma sar haqq minna; ahna li ahna Rumani, u tefgħuna 'l-barra bil-mohbi? Le, sġur; ha jiġu johorġuna huma stess.

38 U s-surgenti qalu dal-kliem lill-mägħistrati: u dawn beżgħu, meta semgħu li kienu Rumani.

39 U gew u talbuhom bil-ħrara, u harġuhom, u talbuhom biex johorġu barra mill-belt.

40 U härġu mill-habs, u dahlu għand Lidja: u meta raw l-ahwa, farrġuhom, u telqu.

17 Issa wara li qasmu Ampifolis u Appolonja, waslu Tessalonika, fejn kien hemm sinagoga tal-Lhud:

2 U Pawlu, kif kienet id-drawwa tiegħu, dahal għandhom, u għal tliet sibtijiet thaddet magħhom fuq l-iskrittura,

3 Ifisser u juri, li Kristu kellu jibati, u jarġa' jqum mill-imwiet; u li dan Gesù, li kien ixandilhom, hu Kristu.

4 U x'uhud minnhom emmnu, u ssieħbu ma' Pawlu u ma' Silas; kif ukoll ġemgħa kbira ta' Griegi devoti, u hafna nisa mill-ewlenin.

5 Iżda l-Lhud li ma emmnu, imqanqlin mill-ġħira, hadu magħhom xi rġiel hžiena, mill-agharr nies, u għamlu ġemgħa, u qajmu l-belt, kollha f'tixwixa, u habtu għad-dar ta' Gason, u fittxu li johorġuhom barra għand il-poplu.

6 U meta ma sabuhomx, karkru 'l-Gason u lil x'uhud mill-ħwja għand il-kbarat tal-belt, iħġajtu: Dawn in-nies li qalbu d-din ja' ta' taħbi fuq, issa ġew hawn ukoll;

7 U ġason laqaghħhom: u dawn kollha jaħdmu kontra d-degħieta ta' Cesri, billi iħġidu li hemm sultan iehor, wieħed Gesù.

8 U hawdu l-poplu u l-kbarat tal-belt, meta semgħu dawn il-hwejjeg.

9 U wara li hadu kapparra mingħand ġason, u mingħand l-oħrajin, telquhom.

10 U l-ahwa bagħtu minnufi bil-lej 'il-Pawlu u 'l-Silas għal-Bereħa: dawn malli waslu hemm, marru s-sinagoga tal-Lhud.

11 Dawn kienu aktar generuzi minn dawk ta' Tessalonika, billi laqgħu l-kelma bil-heġġa kollha, u fittxu kuljum fl-iskrittura, jekk dawk il-hwejjeg kinux hekk.

12 Ghalhekk hafna minnhom emmnu; ukoll nisa magħrufa li kienu Griegi, u rgiel, mhux stit.

13 Iżda meta l-Lhud ta' Tessalonika kienu jafu li l-kelma t'Alla kienet im-xandra minn Pawlu f'Berea, gew hemm ukoll, u qajmu l-poplu.

14 U mbagħad l-ahwa malajr telqu 'l-Pawlu biex bħalkieku jmrur sa fejn il-bahar: iżda Silas u Timotju baqgħu hemm.

15 U dawk li marru ma' Pawlu wassluh s'Ateni: u wara li hadu ordni għal Silas u Timotju biex jiġu għandu mill-aktar fis-telqu.

16 Issa waqt li Pawlu kien jistenniehom Ateni, l-ispritu tiegħu kien jitbaqbaq fis-, meta ra l-belt kollha mogħtija għall-qima ta' l-idoli.

17 Ghalhekk kien jiddisputi fis-sinagogi mal-Lhud, u man-nies devoti, u fis-suq kuljum ma' dawk li kien jiltaqgħu mieghu.

18 Imbagħad xi filosofi Epikurin, u Stojkin, iltaqgħu mieghu. U x'uħud kienu jghidu: X'irid ighid dal-lablabi? Ohrajan: Donn habbar t'allat barranin; ghax kien ixandrilhom 'il-Ġesu, u l-qawmien mill-imwiet.

19 U qabdu, u haduh fl-Arejopagos, huma u jghidlu: Nistgħu nkunu nafu x'inhu dat-tagħlim ġdid, li fuqu qiegħed titkellem?

20 Ghax qiegħed issemmagħna hwejjeg strambi għal widnejna: irridu mela natu dan x'ifisser.

21 (Għax in-nies kollha t'Ateni u l-barranin li kienu hemm, ma kinux īghaddu ż-żmien f'hagħiġ ohra, hlief jew biex ighidu, jew biex jisimghu, xi haġa ġidha.)

22 Imbagħad Pawlu waqaf f'nofs l-Arejopagos, u qal: Ja rgiel t'Ateni, nara li f'kull haga intom wisq superstizzuži.

23 Ghax jien u għaddej, rajt id-devozjonijiet tagħhom, u sibt altar b'din il-kitba: Lil Alla mhux magħruf. Dak mela li intom tqimura bla ma tafuh, jien inhab-barulkom.

24 Alla li għamel id-dinja u l-hwejjeg kollha li fiha, billi ra li hu Sid is-sema u l-art, ma jgħammarx f'tempji magħmul bl-idejn;

25 Lanqas hu moqdi minn idejn il-bnedmin, bħalkieku jahtieġ xi haġa,

ladarba hu jagħti lil kulhadd il-hajja, u n-nifs, u kollox;

26 U għamel minn demm wieħed il-ġnus kollha tal-bnedmin biex ighammru fuq il-wiċċ kollu ta' l-art, billi qassam iż-żminijiet tagħhom imwaqqtin minn qabel, u t-tru' ta' l-art fejn ighammru:

27 Biex ifittxu l-Mulej, jekk qatt jistgħu jhossu, u jsibuh, għalkem muhx bghid minn kull wieħed minna:

28 Ghax ahna fih ingħixu, u nitharrku, u għandna l-eżiżżejt tagħna; bhal ma qal u wkoll x'uħud mill-poeti tagħkom: Ghax ahna wkoll nislū.

29 Ladarba mela ahna nisel Alla, m'għandniex nahsbu li d-divinità tixxbi id-deheb, jew lill-fidda, jew lill-hagar, imnaqqxa bis-sengħa u bil-hsieb tal-bnediem.

30 U ż-żminijiet ta' din l-injoranza Alla għalaq għajnejh għalihom; iżda issa jordna lill-bnedmin kollha kullimkien biex jidu:

31 Għaliex waqqat jum, li fih għandu jagħmel haqq mid-dinja fis-sewwa b'dak il-bnediem li hu għażiell; u li biha t-l-fidji lill-bnedmin kollha, billi qajmu mill-imwiet.

32 U meta semgħu fuq il-qawmien mill-imwiet, x'uħud bdew jiddieħku; ohrajan qal: Nisimghuk fuq dan darb'ohra.

33 Hekk Pawlu hareġ minn nofshom.

34 Iżda xi rgiel żammew mieghu, u emmnu: fosthom Dijonisju l-Arejopagi, u mara jisimha Damaris, u ohrajan magħ-ħom.

18 Wara dawn il-hwejjeg Pawlu telaq minn Ateni, u gie Korintus;

2 U sab wieħed Lħudi jismu Akwila, imwied f'Pontus, li kien gie stit qabel mill-Italja, ma' martu Priskilla; (ghax Klawdju kien ordna li l-Lhud kollha jidilu minn Ruma:) u gie għandhom.

3 U billi kien ta' l-istess sengħa, qaqħad magħhom, u kien jaħdem: għaliex is-sengħa tagħhom kienet li jaġħim lu t-tined.

4 U kien jaġħmel tahditta kull nhar ta' Sibt fis-sinagoga, u jiehem lil-Lhud u lill-Griegi.

5 U meta waslu Silas u Timotju mill-Macedonja, Pawlu kien magħfus fl-ispritu, u xehed lil-Lhud li Ĝesu kien Kristu.

6 U meta dawn żammew ieħes, u bdew jidgħi, farfar hwejju, u qalilhom: Demm-kom fuq raskom; jien nadif: minn issa l-quddiem immur għand il-Gentili.

7 U telaq minn hemm, u dahal fid-darta wieħed jismu Ģustus, li kien iqim 'i l-Alla, u li d-dar tiegħu kienet tmiss mas-sinagoga.

8 U Krispus, il-kbir tas-sinagoga, emmen fil-Mulej ma' daru kollha; u hafna mill-Korintin, billi kienu jisimghu l-kelma, emmnu, u tgħammdu.

9 Imbagħad il-Mulej kellem 'il Pawlu bil-lej f'dehra, qallu: La tibżax imma tkellem, u la tiskotx:

10 Ghax jien miegħek, u hadd ma jaħbat għalik biex jagħmillek id-deni: ghax għandi hafna nies f'dil-belt.

11 U baqa' hemm sena u sitt xhur, iġħallem fosthom il-kelma t'Alla.

12 U meta Galljon kien prokonslu ta' l-Akaja, qarri l-Lhud b'fehma wahda għal Pawlu, u haduh quddiem il-qorti,

13 Ighidu: Dan qiegħed igieghel in-nies iqimu 'l Alla kontra l-ligi.

14 U meta Pawlu kien issa sa jifta fuomu, Galljon qal lil-Lhud: Kieku kienet xi haġa hazina jew xi eghmil fahxi, ja Lhud, bir-ragħ kont inżomm magħ-kom:

15 Imma jekk hi xi haġa ta' kliem u ismijiet, u ligħejiet tagħkorm, arawha intom; ghax ma rridx inkun iñnhallef ta' hwejjeg bħal dawn.

16 U bagħathom 'il barra mill-qorti.

17 Imbagħad il-Griegi kollha qabdu 'l Sostenes, il-kbir tas-sinagoga, u tawh xebgħa quddiem il-qorti. U Galljon ma habbil rasu għal dawn il-hwejjeg.

18 U Pawlu wara dan baqa' hemm hafna żmien, u mbagħad sellem lill-ahwa, u siefer għas-Sirja, u ha miegħu 'l Priskilla u 'l Akwila; wara li qarweż rasu f'Kenkre: ghax kċċu weghħda.

19 U wasal f'Efesus, u hemm hallichom: iżda hu dahal fis-sinagoga, u thaddet mal-Lhud.

20 Meta talbuh biex jibqa' iżżejjed magħ-hom, ma riedx;

21 Iżda sellmilhom, u qalilhom: Jahiegli b'kull mod nghaddi dil-festa li gejja Gerusalem: iżda nargħa niġi għandkom, jekk Alla jrid. U siefer minn Efesus.

22 U meta niżel l-art Cesarija, u tala', u sellem lill-knisja, niżel Antijokija,

23 U wara li ghaddha stit taż-żmien hemm, tħeqaq, u qasam wara xulxin il-pajjiż kollu ta' Galata u 'l Frigja, iwettaq id-dixxippli kollha.

24 U wieħed Lħudi jismu Apollos, imwieled Lixandra, rägel hafif għall-kliem, u qawwi fl-iskrittura, għiex Efesus.

25 Dar-raġel kien imghallem fit-triq tal-Mulej; u billi kien imheġġeg fl-ispirtu, kien jitkellem u jgħalliem bir-reqqha l-hwejjeg tal-Mulej, billi kien jaf biss il-maghħmudija ta' Gwanni.

26 U qabab jitkellem bla biza' fis-sinagoga: u meta Priskilla u Akwila semghuh, haduh għandhom, u fissir aktar bir-reqqha t-triq t'Alla.

27 U meta thajjar ighaddi l-Akaja, l-ahwa kitbu, billi hegħġu lid-dixxippli biex jilqgħi: meta wasal, għen hafna lil dawk li kien emmu permezz tal-grazzja:

28 Ghax hu kien jikkonfuta b'qawwa kbira lil-Lhud, u dan quddiem kulhadd,

u jurihom mill-iskrittura li Ĝesu hu l-Kristu.

19 U ġara, waqt li Apollos kien Korintus, illi Pawlu wara li ghadda mill-inħaw ta' fuq, għi Efesus: u billi sab xi dixxippli,

2 Qalilhom: Hadtu intom l-Ispritu s-Santu mindu emmink? U qalulu: Ahna lanqas biss smajna jekk hemmx xi Spirtu s-Santu.

3 U qalilhom: Mela biex intom im-ghammidin? U qalu: Bil-maghħmudija ta' Gwanni.

4 Imbagħad qal Pawlu: Gwanni tassew għammed bil-maghħmudija ta' l-indiema, billi qal lill-poplu, li għandu jemmen f'dak li kċċu jiġi warajh, jiegħi f'id Kristu Ĝesu.

5 U meta seṁghu dan, tgħammdu f'isem il-Mulej Ĝesu.

6 U meta Pawlu qiegħed idejh fuqhom, niżel l-Ispritu s-Santu fuqhom; u tkellmu b'lsna, u habbru.

7 U l-irġiel kollha kienu madwar tħnej.

8 U dahal fis-sinagoga, u għal tliet xhur thaddet bla biza', jithadet u jfiehem fuq il-hwejjeg tas-saltna t'Alla.

9 Iżda meta x'uhud zammew ieħbes, u ma emmnu, billi qalu kontra triq il-Mulej quddiem il-ġemgħha tan-nies, twarrab minnhom, u ha d-dixxippli għalihom, u kuljum kien jithadet fl-iskola ta' wieħed Tirannos.

10 U dan ġara għal sentejn; hekk li dawk kollha li kienu jgħammru fl-Asja, sew Lħud u kemm ukoll Griegi, seṁghu l-kelma tal-Mulej Ĝesu.

11 U Alla għamel mirakli qawwija b'idejn Pawlu:

12 Hekk li minn għismu kienu jingiebhu għand il-morda imkatar jew fradal, u l-mardijiet kienu jħallihom, u l-ispriti hziena kienu johorgu minnhom.

13 Imbagħad x'uhud mill-eżorċi Li Lħud, li kieni jiġi rew il-hawn u 'l hinn, indħalu biex isejju l-isem tal-Mulej Ĝesu fuq dawk li kċċu iż-żebbu l-Ispritu hziena, billi qalu: Ingęgħlukom f'isem Ĝesu mxandar minn Pawlu.

14 U kien hemm sebat itfal ta' wieħed Skewas, Lħudi, il-kbir tal-qassassin, li għamlu dan.

15 U l-ispritu hażin wiegeb u qal: 'Il Ĝesu nafu, u 'l Pawlu nafu; iżda intom minn intom?

16 U r-räġel li fih kien hemm l-Ispritu hażin qabeż fuqhom, u hakimhom, u għelibhom, hekk li harbu minn dik id-dar garweni u miġruhim.

17 U dan sar magħruf mil-Lħud kollha, u mill-Griegi wkoll li kieni jgħammru Efesus; u waqa' biza' fuqhom il-koll, u isem il-Mulej kien jitfahhar.

18 U hafna li emmnu gew, u stqarrew, u qalu eghmilhom.

19 Hafna wkoll minn dawk li kienu jaghmlu s-sharijiet giebu l-kotba taghhom, u harquhom quddiem kulhadd: u ghadew il-prezz taghhom, u sabu li kien hamsin elf biċċa tal-fidda.

20 Hekk il-kelma tal-Mulej kibret bishih u ssahhet.

21 Wara li ntemmew dawn il-hwejjeg, Pawlu haseb fl-ispiritu, meta ghadda mill-Maċedonja u mill-Akaja, li jmur sa Gerusalem, billi qal: Wara li nkun hemm, jahtieg ukoll nara Ruma.

22 Għalhekk bagħat fil-Maċedonja tnejn minn dawk li kienu jghinuh, Timotju u Erastus; iżda hu baqa' għal xi żmien fl-Asja.

23 U dik il-habta qamet taħwida mhix żgħira fuq triq il-Mulej.

24 Ghaliex wieħed jismu Demetrijus, arġentier, li kien jaġħmel niċċeč tal-fidda 'l-Djana, kien igib qleġġ mhux zghir lin-nies tas-sengħa:

25 Lil dawn ġemagħhom flimkien ma' haddiemha oħra tas-sengħa bhalhom, u qal: Irġiel, intom tafu li b'din is-sengħa għandha l-ġid tagħna.

26 Issa qeqhdin taraw u tisimghu, li mhux biss f-Efesus, imma tista' tghid fl-Asja kollha, dan Pawlu fiehem u dawwar hafna nies, billi jighid li mhumiex allat dawk li huma magħmulin bl-idejn:

27 Għalhekk mhux biss li hemm il-periklu li s-sengħa tagħna taqa' fil-ghajb, iżda wkoll illi t-tempju tal-kbira alla Djana jiġi fix-xejn, u l-kobor tagħha jinquer, dik li l-Asja kollha u d-dinjal tqim.

28 U meta semgħu dal-klie'm, imtlew bil-qilla, u ghajtu, iġħidu: Kbira Djana ta' l-Efesin!

29 U l-belt kollha mtliet bit-tahwid: u wara li qabdu 'l-Gajus u 'l-Aristarkus, irġiel mill-Maċedonja, shab Pawlu fil-viaggio, dahlu jiġru f-daqqa fit-teatru.

30 U meta Pawlu ried jidhol qalb innes, id-dixxippli ma hallewħx.

31 U x'uhud mill-kbarat ta' l-Asja, li kienu hbieb tiegħu, bagħtu għalih, jitkol buh biex ma jurix ruhu fit-teatru.

32 Uhud mela ghajtu haġa, u whud oħra: għax il-miġempħa kienet imħawda; u l-biċċa l-kbira ma kinux jafu ghafsejn ingemgħu flimkien.

33 U gibdu 'l-Alessandru minn qalb innes, billi l-Lhud tefgħu 'il-quddiem. U Alessandru għamel sinjal b'idu, u ried jiddefendi ruhu mal-poplu.

34 Iżda meta għarfū li kien Lhud, kulhadd b'leħen wieħed għal madwar sagħtejnej ghajjat: Kbira Djana ta' l-Efesin!

35 U meta l-iskrivan tal-belt sikket lin-nies, qal: Ja rġiel ta' Efesus, min hu dak il-

bniедem li ma jafx li l-belt ta' l-Efesin tagħti qima lill-kbira alla Djana, u x-xbieha tagħha li waqqhet minn Goże?

36 Ladarba mela dawn il-hwejjeg ma jista' jmerihom hadd, għandkom tqoqghu kwieti, u ma tagħmlu xejn bil-ghażla.

37 Ghax intom ġibtu hawn dawn l-irġiel, li la huma halleslin tal-knejjes, u lanqas jidgħu b'din alla tagħkom.

38 Għalhekk jekk Demetrijus, u n-nies tas-sengħa li huma miegħu, għandhom xi jighidu kontra xi hadd, il-qrati huma misfuhi, u hemm il-prokonsli: Ha jħarrku 'l-xulxin.

39 Imma jekk tfittxu xi haga dwar hwejjeg oħra, din tinqata' f'laqgħa tal-qorti.

40 Ghax ahna fil-periklu li nkunu mixlijin bit-tixxwa ta' llum, billi ma hemm ebda raġun li minħabba fi irrudu natu kont ta' din il-laqgħa.

41 U meta qal dan, bagħat il-miġem-ħha.

20 U wara li l-ghagħha hdiet, Pawlu sejjah id-dixxippli lejh, u għanhom, u tħeqaq biex imur il-Maċedonja.

2 U meta ghaddha minn dawk l-inħawi, u ġegħiġhom b'hafna kliem, wasal il-Greċċa.

3 U hemm qaghad tliet xħur. U meta kien hemm konfossa kontra tiegħi mill-Lhud, kif kien sa jsiefer għas-Sirja, għamel il-hsieb li jargħa' lura mill-Maċedonja.

4 U wasslu fl-Asja Sopater minn Berea: u mit-Tessalonkin, Aristarkus u Sekundus; u Gajus ta' Derbe, u Timotju; u mill-Asja, Tikiķus u Trofimus.

5 Dawn billi marru qabel, stennewna Troas.

6 U ahna sifirna minn Filippi wara jiem l-ażżiżmi, u wasalna għandhom f'hamest ijiem; u qghadna hemm sebat ijiem.

7 U fl-ewwel jum tal-ġimħha, xhin id-dixxippli tiegħi ltaqgħu flimkien biex jaqsu l-hobz, Pawlu thaddet magħhom, billi kien sa jitlaq il-ghada; u kompli d-diskors tiegħu sa nofs il-lejl.

8 U kien hemm hafna msiebah fil-kamra ta' fuq, fejn kienu miġmugħin flimkien.

9 U kien hemm bil-qiegħda fuq tiequa wieħed żaghżugh jismu Ewtikos, li hadu ingħas tqil: u billi Pawlu kien ilu jithaddet, għelbu n-nħas, u waqa' isfel mit-tielet pjan, u refghuh mejjet:

10 U Pawlu niżel, u xtehet fuqu, u hu u jħaddnu, qal: La thabblu raskom, għaxx hajtu għadha fi.

11 Mela meta raġa' tala', u qasam il-hobz, u kiel, u thaddet magħhom għal-żmien twil, sas-sebh, tħeqaq.

12 U gielu ž-żaghžugh haj, u tfarrgu mhux fit.

13 Ahna morna minn qabel fuq il-gifen, u sifirna għal Assos, fejn kellna nieħdu 'i Pawlu; ghax hekk kien ried, billi kelleu l-hsieb imur bil-mixi.

14 U meta Itaq'a magħna f'Assos, tellajnieh, u wasalna Mitilene.

15 U sifirna minn hemm, u ġejna l-ghada biswit Kijos; u l-jum ta' wara wasalna Samos, u qiegħadna Trogillium; u l-ghada wasalna Miletus.

16 Ghax Pawlu kien qataġġha li ġihaddi barra minn Efesus, ghax ma riedx jahli żmien fl-Asja: ghax kien imħaġġel, biex jekk jista' jkun għalihi, ikun Gerusalem għal Ghid il-Hamsin.

17 U minn Miletus bagħat Efesus isejjah ix-xjuh tal-Knisja.

18 U meta gew għandu, qalihom: Intom tafu, li sa mill-ewwel jum li ġejt fl-Asja, kif kont magħkom f'kull żmien.

19 Naqdi l-Mulej bl-umiltà kollha, u b'hafna dmugħ, u tigħrib, li sibt ruhi fih minhabba n-nases tal-Lhud:

20 U kif ma żammejt xejn lura minn dak li sata' jkun ta' fejda għalikom, iżda wrejtkom, u għallimtkom fil-berah, u minn dar għal dar,

21 Inxandar sew lil-Lhud, u kemm lill-Griegi, l-indiema lejn Alla, u fidi f'Sidna Gesu Kristu.

22 U issa, ara, jien sejjjer marbut fl-ispirtu għal Gerusalem, bla ma naf x'sa jiġili hemm:

23 Hlief li l-Ispirtu s-Santu jixhidli f'kull belt, billi jghid illi ktajjen u ghali jistennewwi.

24 Iżda xejn minn dan ma jdeejjaqni lanqas nghodd hajti ghażiż għalija, biex interimm mixjiti bil-fher, u l-ministeru, li hadi mingħand Sidna Gesu, biex naġhti xhieda lill-evangelju tal-grazzja t'Alla.

25 U issa, ara, jien naf li intom il-koll, li fostkom jien għaddejt inxandar is-saltnejn t'Alla, ma tarawx wiċċi iżżej.

26 Ghaliex nixhdilkom illum, li jien safi mid-demm tal-bneden kollha.

27 Ghax jien ma bqajtx lura li nxandril-kom il-sehma kollha t'Alla.

28 Harsu il-kom infuskom mela, u l-merħla kollha, li fuqha l-Ispirtu s-Santu għamirkom ghassiesa, biex tirghaw il-knisja t'Alla, li xtara b'demmu stess.

29 Ghax jien naf dan, li wara t-tluq tiegħi lpup horox jidħlu fostkom, u ma jaħfruhiex lill-merħla.

30 Ukoll minn fostkom stess iqurm xi riġiel, jitkekk lu hwejjieg imħawgħa, biex jiġibdu dixxipli warajhom.

31 Għalhekk għassu, u ftakru, li għal tliet snin lejล u nhar qatt ma hdejt inwissi bid-dmugħ f'għajnejja lil kulhadd.

32 U issa, hut, nerhikom f'idejn Alla, u fil-kelma tal-grazzja tiegħu, li tista'

tibnikom, u tagħtikom wirt mal-qaddisin kollha.

33 Fidda, jew deheb, jew ilbiesi ta' hadd ma xtaqt.

34 Iva, intom stess tafu, li dawn l-idejn hadmu ghall-htigġijet tiegħi, u għal dawk li kienu miegħi.

35 Urejtkom kollo, kif waqt li tithabtu għandkom tghinu d-dgħajfin, u tiftakru fi kliem il-Mulej Gesu, kif qal: Ahjar tagħti milli tiehu.

36 U meta qal dan, qagħad gharkobb-tejh, u talab magħħorn il-koll.

37 U biki kbir bkew il-koll, u xteħtu fuq ħonq Pawlu, ibusuh:

38 Qalbhom sewda l-aktar ghall-kliem li qal, li ma kinu sa jaraw aktar wiċċu. U wassluu sal-ġifen.

21 U ġara, wara li nfridna minnhom, u qlajna 'i barra, illi ġejna b'għida wahda għal Kos; u l-ghada għal Rodi, u minn hemm għal Patara:

2 U billi sibna ġifen sejjjer lejn il-Fenicija, tħajnej fuqu, u sifirna.

3 Issa meta l-mahna 'i Ċipru, halleynejn fuq ix-xellug, u bahħarna għas-Sirja, u nziżna Tir: ghax il-ġifen kelli jhott hemm it-taghbija tiegħu.

4 U billi sibna d-dixxipli, bqajna hemm sebat ijiem: dawn qal u 'i Pawlu permezz ta' l-Ispirtu, li m'għandux jitla' Gerusalem.

5 U meta għaddejna dawk il-jiem, tħażna u bqajna sejjrin għal triqtna; u huma lkoll, bin-nisa u t-tsfal, gew iwas-luna, sa ma ħriġna barru l-belt: u qiegħadna gharkobbtejna x-xatt, u tħabna.

6 U meta sellimna 'i xulxin, tħajnej fuq il-ġifen; u dawk reġgħu lura lejn darhom.

7 U wara li spiċċajna l-vjagg tagħna minn Tir, wasalna Ptolemajs; u sellimna lill-ahwa, u bqajna jum wieħed għandhom.

8 U l-ghada ahna li konna ma' Pawlu tħażna, u ġejna Cesarija: u dħalna fid-dar ta' Filippu l-evangelista, li kien wieħed mis-sebħha; u qiegħadna għandu.

9 Dar-raġel kelli erba' bniet, xebbet, li kienu jipprofetizzaw.

10 U billi domna hemm hafna jiem, niżel mil-Lhudija wieħed profeta, jismu Agabus.

11 U meta ġie għandna, ha l-hžiem ta' Pawlu, u rabat idejh u saqajh, u qal: Dan iġħid l-Ispirtu s-Santu: Ir-raġel li tiegħi hu dal-hžiem, hekk jorbtuh il-Lhud Gerusalem, u jaġtuh f'idejn il-Gentili.

12 U meta smajna dawn il-hwejjeg, sew ahna, u kemm dawk ta' hemm, tħabnie biex ma jitħażx Ġerusalem.

13 Imma Pawlu wieġeb: X'intom tagħmlu, tibku u taqsmuli qalbi? ghax jien imhejji mhux biss li nkun marbut,

imma wkoll li mmut Gerusalem għal isem il-Mulej Gesù.

14 U meta ma riedx jifhem, ahna skitna, u ghidna: Tkun magħmula r-rieda tal-Mulej.

15 U wara dawn il-jiem hejjnejna hwejj-ignja, u tlajna Gerusalem.

16 Gew magħna wkoll xi dixxipli minn Ċesarija, u ġiebu magħhom wieħed Mnason minn Cipru, dixxipli minn ta' l-ewwel, li kella noqogħdu għandu.

17 U meta wasalna Gerusalem, l-ahwa laqghuna bil-qalb.

18 U l-ġħada Pawlu ġie magħna għand Ĝakbu; u x-xju kollha kienet hemm.

19 U wara li sellmilhom, qal haġa haġa kulma kien għamel Alla fost il-Ġentili b-ministeru tiegħu.

20 U xhin semgħu dan, fahħru l-Mulej, u qalulu: Tara, hi, kemm eluf hemm fost il-Lhud li jemmnu; u huma mheġġin il-koll għali-lgi:

21 U huma semgħu fuqek, li int qiegħed tħalleml lil-Lhud kollha, li huma fost il-Ġentili, biex jitilqu 'l-Mosè, billi tħid li m'għandhomx jagħmlu ċirkonċiżjoni lili uliedhom, u lanqas jimxu fuq id-drawwiet.

22 X'sa jiġri issa? Il-ġemgħa tan-nies, hekk jew hekk, tiltaqa': ghax huma jisimghu li ġejt.

23 Għalhekk għamel dak li nghidulek: Ahna għandna erbat irġiel li għandhom fuqhom weghħda:

24 Hudhom, u tnaddaf magħhom, u hallsilhom, biex iqaxxru rashom: u kollha jkunu jafu li dawk il-hwejjeg, li semgħu fuqek, m'huma xejn; iżda li int stess ukoll timxi sewwa, u thares il-ligħi.

25 Għal dawk il-Ġentili li jemmnu, ktibna u qtajna li huma ma jħarsux haġa bhal din, hliel biss li jżommu ruħhom lura mill-hwejjeg issagħrafikati lill-idoli; u mid-demmin, u mil-laħam mahnuq, u miż-zena.

26 Imbagħad Pawlu ha miegħu dawn ir-rgiel u, wara li l-ġħada tnaddaf magħhom, dahal fit-tempju, biex igharraf li għalaq iż-żmien tat-tindif, sama titressaq għotja għal kull wieħed minnhom.

27 U meta s-sebat ijiem qorbu biex iġħaddu, il-Lhud ta' l-Asja, meta rawħ fit-tempju, xewxu l-poplu kollu, u meddew idejhom fuqu.

28 U bdew ighajtu: Irġiel ta' Iżrael, ghajjnuna: Dan hu r-raġel, li qiegħed iġħalliem lil-kullhadd, u kullimkien, kontra l-poplu, u l-ligħi, u dal-lok: u dahħħal il-Griegi wkoll fit-tempju, u kasbar dal-lok imqaddes.

29 (Għax kienu raw qabel 'il Trofimus ta' Efesus miegħu fil-belt, u hasbu li Pawlu dahħlu fit-tempju.)

30 U tqanqlet il-belt kollha, u bdew iġru n-nies flimkien: u qabdu 'l-Pawlu, u

kaxxruh barra mit-tempju: u nghalqu malajr il-bwieb.

31 U huma u jfittu biex joqtlu, waslet l-ahbar lill-kaptan il-kbir tal-kumpanija, li Gerusalem kollha kienet mqallba.

32 Dan minnufiha miegħu suldati u centurjini, u niżel jiġi lejhom: u meta raw il-kaptan il-kbir u s-suldati, ma baqgħux isawtu 'l-Pawlu.

33 Imbagħad resaq il-kaptan il-kbir, u qabdu, u ordna li jirtabat b'żewġ ktajjen; u staqsa min hu, u x'għamel.

34 U x'uhud ghajtu haġa, u x'uhud ghajtu ohra, fost il-ġemgħa tan-nies; u meta ma satax ikun jaſ x'għażżeen minhabba l-ġħagħha, ordna li jehdu fil-kastel.

35 U meta wasal fuq it-taraġġ, ġara li kellej jkun mervu mis-suldati minhabba l-qilla tal-poplu.

36 Ghax il-ġemgħa tan-nies kienet sejra warajh, hi u tgħajjajt: Oqtlu.

37 U huma u jdahħlu 'l-Pawlu fil-kastel, qal lill-kaptan il-kbir: Nista' nkellmek? U dak qal: Taf bil-Grieg?

38 Jaqaw mintix dak l-Eğizzjan, li qabel dawn il-jiem qajjim tixwixa, u hrīgt barra fid-deżer erbata elef raġel, li kienu qattielu?

39 Iżda Pawlu qal: Jiena raġel Lħudi minn Tarsus, belt taċ-Ċilicja, cittadin ta' belt magħrufa: u nitolbok thallini nkelleml il-lill-poplu.

40 U meta hallieh, Pawlu waqaf fuq it-taraġġ, u għamel sinjal b'idu lill-poplu. U meta waqqhet siktak kbira, kellimhom bilsien Lħudi, billi qal:

22 Irġiel, ahwa, u missirijiet, isimghu d-difiza tiegħi li issa sa nagħmlil kom.

2 (U meta semgħuh ikellimhom bilsien Lħudi, aktar qaghħu sektin: u qal:)

3 Jien tassew raġel Lħudi, imwieled Tarsus, belt taċ-Ċilicja imma mrobbi f'din il-belt f'rileġġin Gamaliel, u m'għallek skond it-thar is-bir-reqqa tal-liġi ta' missirijietna, u mheġġeg għal Alla, bħalma intom il-koll illum.

4 U jien ippersegwitajt għal mewt din it-triq, norbot u nitfa' fil-habsijiet sew irġiel u kemm nisa,

5 Bhal ma jista' jixħidli wkoll il-qassis il-kbir, u l-ġħaqda kollha tax-xu: li min għandhom ukoll hadt ittri ghall-ahwa, u mort Damasku, biex inġib lil dawk li kienu marbutin hemm Gerusalem, biex ikunu ikkastigati.

6 U ġara, jiena u nivvjaġġa, u noqrob lejn Damasku għall-habta ta' nofs-in-nhar, illi f'daqqa waħda idda dawl kbir missema madwarci.

7 U waqqajt fl-art, u smajt lehen ighidli: Sawl, Sawl, għaliex tippersegwitani?

8 U jien weġib: Min int Mulej? U

qalli: Jien Ĝesu ta' Nažaret, li int qieghed tippersegwitah.

9 U dawk li kienu mieghi tassew raw id-dawl, u bezghu; iżda ma semghux il-leħen ta' min kien ikellimni.

10 U ghidt: X'għandi nagħmel, Mulej? U l-Mulej qalli: Qum, u mur Damasku; u hemm iġħidulek kulma għandek tagħmel.

11 U meta ma stajtx nara minhabba d-dija ta' dak id-dawl, mexxewni minn id-i dawk li kienu mieghi, u wasalt Damasku.

12 U wieħed Hananija, raġel devout skond il-liġi, li kellu isem tajjeb mal-Lhud kollha li kienu iġħamru hemm,

13 Gie għandi, qagħad hdejja, u qalli: Hija Sawl, hu d-dawl. U f'dik is-siegha stess harist lejh.

14 U qal: Alla ta' missirijietna għażel lilek, biex tkun taf ir-rieda tieghu, u tara l-Gust, u tisma' l-leħen ta' fommu.

15 Ghax int tkun xieħed tieghu ghall-bniedmin kollha ta' dak li rajt u smajt.

16 U issa x-inti qieghed tistenna? Qum, u tgħammed, u aħsel dnubietek, billi ssejjah isem il-Mulej.

17 U gara, meta rġajt gejt Ġerusalem, illi jien u nitlob fit-tempju, kelli estasi;

18 U rajtu jghidli: Ghäggel, u ohrog malajr minn Ġerusalem: ghax ma jilqghux ix-xiedha tiegħek fuqi.

19 U jien ghidt: Mulej, huma jafu li jien tfajt il-habs u sawwatt f'kull sinagoga lil dawk li jemmuu fik:

20 U meta d-dekk tal-martri tiegħek Stiefnu ċċarċar, jien ukoll kont hemm, u ridt il-mewti tieghu, u żammejt il-hwejjeg ta' dawk li qatluh.

21 U qalli: Mur, ghax jien nibagħtek fil-bogħod fost il-Gentili.

22 U qagħdu jiġimghu sa dik il-kelma, u mbagħad refghu lehinhom, u qalu: Eqirduh mill-art bniedem bhal dan: ghax ma jixraqx li jixhi.

23 U kif kienu jwerżqu, u jarmu hwej-jiġhom, u jitfghu t-trab fl-ajru,

24 Il-kaptan il-kbir ordna li jdaħħlu fil-kastell, u qal li ġandu jkun mistħarreg bis-swat: biex ikun jafsewwa l-ghala kienu ġħajtu hekk kontra tieghu.

25 U xhin kienu jorbtuh bil-ġlūd, Pawlu qal liċ-ċenturjun li kien hdejha: Hu skond il-liġi għalikom li ssawtu raġel Ruman, u li mhux ikkundannat?

26 Meta ċ-ċenturjun sama' dan, mar-gharrat lill-kaptan il-kbir, billi qallu: Ara x'sa tagħmel; ghax dar-raġel Ruman.

27 Imbagħad gie l-kaptan il-kbir, u qallu: Ghidli, int Ruman? Wieġeb: Iva.

28 U l-kaptan il-kbir wieġeb: B'somma kbira hadt din iċ-ċittadinanza. U Pawlu qal: Imma jien imwieled hieles.

29 Imbagħad minnufiħ dawk li kienu sa jistħarrġu warру minn hdejha: u l-kaptan il-kbir ukoll baża', wara li sar jaf li kien Ruman, u talli kien rabtu.

30 Il-ghada, billi ried ikun jaf sewwa fuq iex kien mixlli mil-Lhud, hallu mill-ġlūd, u ordna il-qassisin il-kbar u l-kunsill tagħhom kollu biex jaqtildi, u niżżeq 'il Pawlu, u giebu quddiemhom.

23 U Pawlu, fil-waqt li tafa' ghajnejha fuq il-kunsill, qal: Rġiel u ahwa, jien ghixi b'kuxjenza kollha nadifa quddiem Alla sa llum.

2 U l-qassis Hananija ordna lil dawk li kienu hdejha jagħtu daqqha fuq halqu.

3 Imbagħad qallu Pawlu: Alla għad jilhqek, ja hajt imbagħad: ghax int qieghed tagħmel haqq minni skond il-liġi, u tordna li nissawwat kuntrarju għal-ligi?

4 U dawk li kienu hemm qalu: Int tgħajjar il-qassis il-kbir t'Alla?

5 Imbagħad Pawlu qal: Ma kontx naf, huti, li hu l-qassis il-kbir: ghax hu miktub: La titkellimx hażin fuq il-kap tal-poplu tiegħek.

6 Iżda meta Pawlu nduna li x'uhud minnhom kienu Sadduqin, u ohrajn Fariżej, ghajjat fil-kunsill: Rġiel u ahwa, jien Fariżew, bin Fariżew: minhabba t-tama fil-qawmien mill-imwiet jien migħub hawn ghall-haqq.

7 U kif qal hekk, qamet firda bejn il-Fariżej u s-Sadduqin: u l-ġemgħha tan-nies inqasmet.

8 Ghax is-Sadduqin ighidu li m'hemmx qawmien minn bejn l-imwiet, u la angli, u lanqas spirtu: imma l-Fariżej jistqarru l-wieħed u l-ieħor.

9 U qamet ghagħha kbira: u l-iskribi li kienu jżommu mal-Fariżej qamu, u sahnū, ighidu: Ma nsibu xejn hażin f'dar-raġel: iżda jekk kellmu spirtu jew anglu, ha ma neħduhiex kontra Alla.

10 U meta qamet firda kbira, il-kaptan il-kbir, imbażza' li Pawlu jkun imqatta' bċċejjez minnhom, ordna lis-suldati jinżiżlu, u jehdu b'forza minn fosthom, u jibuh fil-kastell.

11 U l-lejl ta' wara, il-Mulej qagħad hdejha, u qallu: Qawwi qalbek, Pawlu: ghax bhal ma tajtni xhieda Ġerusalem, hekk għandek tixhed Ruma.

12 U meta seħab, x'uhud mil-Lhud ingemgħu flimkien, u ntrabtu b'halfa, billi qal li la jieklu, u la jixorbu sama joqtlu 'l-Pawlu.

13 U kien aktar minn erbghin dawk li għamlu l-kongura.

14 U dawk gew għand il-qassisin il-kbar u x-xju, u qalu: Ahna ntrabatna taħbi halfa kbira, li ma nieklu xejn sama noqtblu 'l-Pawlu.

15 Issa mela intom flimkien mal-kunsill gharrfu l-kaptan biex inżiżlu għandkom ghada, bhalkieku tridu tħgarblu xi haġa aktar bir-reqqa fuqu: u ahna, qabel ma jersaq, inkunu mhejjin biex noqtblu.

16 U meta t-tifel ta' oht Pawlu sama' b'din in-nassa tagħhom, dahal fil-kastell, u qal il-Pawl.

17 Imbagħad Pawlu sejjah wieħed miċ-ċenturjuni, u qallu: Hu lil daż-żaghżugh għand il-kaptan il-kbir, ghax għandu xi haġa xi jghidlu.

18 Ghalhekk dan hadu, u giebu għand il-kaptan il-kbir, u qal: Pawlu l-prigunier sejjah, u talabni ngiblek lil daż-żaghżugh, li għandu xi haġa xi jghidlek.

19 Imbagħad il-kaptan il-kbir qabdu minn idu, u mar miegħu fil-ġenb wahdu, u staqsiech: X'għandek tħidlu?

20 U qal: Il-Lhud stieħmu biex jitkol buk biex ghada tnejż il-ġawwied, u konsill, bhalkieku jridu jistharrġu iż-żejjed bir-reqq.

21 Iżda int la temminhomx: ghax hemm aktar minn erbghin minnhom ghassa għalihi, li ntrabtu b'halfa, li la jieklu, u la jixorbu sama joqtluh: u issa huma mhejjin, jistennew weghda minn għandek.

22 Imbagħad il-kaptan il-kbir halla ż-żaghżugh jitlaq, u wissieħ: Ara li ma tgħid hadd li int urejtni b'dawn il-hwejjeg.

23 U sejjah żewġ ċenturjuni, u qalilhom: Hejju mitejn suldat biex imorru Cesarija, u sebgħin fieres, u mitejn lanzier, għat-tielet siegħa tal-lejl.

24 U hejjulhom il-bhejjem, biex irikkbu 'i Pawlu, u jwasslu qawwi u shih għand Feliċ il-gvernatur.

25 U kiteb ittra hekk:

26 Klawdju Lisjas lil wiqqas eċċellenti gvernatur Feliċ: is-sliem.

27 Dar-raġel kien maqbud mil-Lhud, u kienu ghoddhom qatlu: imbagħad ilhaqt jien bis-suldati, u hlistu, billi sirt naf li hu Ruman.

28 U meta ridt inkun naf fuqiqex xlewh, ġibtu quddiem il-kunsill tagħhom:

29 Sibtu li kien mixli fuq xi kwistjoni-jiet tagħhom, imma li ma kien hemm xejn kontra tiegħu li haqqu l-mewt jew il-ktajen.

30 U meta qalul kif il-Lhud lestew nassa għal dar-raġel, bghatt minnufi għandek, u ordnajt ukoll lil dawk li xlewh biex jitkellmu x'għandhom kontra tiegħu quddiemek: Sahha.

31 Imbagħad is-suldati, bħal ma kienu mqabbdin, hadu 'i Pawlu, u gibuh bil-lejl Antipatris.

32 Il-ghada halley l-ifirsa jmorru miegħu, u reġġu lura lejn il-kastell:

33 Dawn, meta waslu Cesarija, u taw l-ittra lill-gvernatur, ġibulu wkoll 'i Pawlu quddiemu.

34 U meta l-gvernatur qara l-ittra, staqsa minn liema provinċja kien. U meta sar jaf li kien minn Cilicja;

35 Qallu: Nisimgħek, meta jiġi wkoll

dawk li xlewk. U ordna li jinżamm fil-preforju ta' Erodi.

24 U hamest ijiem wara niżel Hananija l-qassis il-kbir ma' x'uhud mix-xju, u ma' wieħed oratur jismu Tertullus, li kellem lill-gvernatur kontra Pawlu.

2 U xhin kien imsejjah, Tertullus beda jixlħi, billi qal: Ladarba bis-sahha tiegħek ahna qeqhdin ingawdu paċċi kbira, u titjb kbir qiegħed isir għal dal-ġens b'għaq-lek,

3 F'kollo u kullimkien ahna dan nil-quġi, wiqqas eċċellenti Feliċ, b'kull radd il-hajr.

4 Madankollu, biex ma ndejqikx iż-żejjed, nitolok tismaghna bit-tjeba tiegħek, fi fiti kliem.

5 Ghax ahna sibna li dar-raġel hu pesta, u li qajjem it-tixxw qalb il-Lhud kollha tad-dinja, u mexxej tas-setta tan-Nażarin:

6 Li fittekk ukoll ikasbar it-tempu: u ahna qbadnieh, u riċna nagħmlu haqq minnu skond il-liġi tagħna.

7 Imma l-kaptan il-kbir Lisjas gie fuqna, u b'herra kbira hadulna minn idejna,

8 U ordna li dawk li xlewh jiġi għandek: jekk tistħarrġu int stess tista' tkun taf dawn il-hwejjeg kollha, li bihom qeqhdin nixlu.

9 U l-Lhud qablu wkoll, billi qalu li dawn il-hwejjeg hekk huma.

10 Wara li l-gvernatur għamillu sinjal biex jitkellem, Pawlu wiegħeb: Billi naf li minn bosta snin ilek tagħmilha ta' mhallef lil dal-ġens, jien aktar bil-fert inwieġeb għalija nnifsi:

11 Ghax inti tista' tkun taf, li m'ilinx aktar minn tħażx il-jum li tlajt Gerusalem biex naġħi qima.

12 U la sabuni fit-tempu niddiskuti ma xi hadd, u la nxewwex il-poplu, lanqas fis-sinagoga, jew fil-belt:

13 Lanqas jistgħu jippruvaw il-hwejjeg li fuqhom issa qeqhdin jixluni.

14 Iżda dan nistqarrlek: li skond it-triq li huma jgħidlu ereżija, hekk jien naqdi 'i Alla ta' missirijiet, billi nemmen fil-hwejjeg kollha li huma miktubin fil-liġi u fil-profeti:

15 U għandi tama f'Alla, li huma wkoll għandhom, li għad ikun hemm qawma mill-imwiet, sew għat-tajbin, u kemm għall-hżiena.

16 U f'dan jien inharreg lili nnifsi, biex ikoll dejjem kuxxjen bla htija quddiem Alla, u quddiem il-bnedmin.

17 Issa wara hafna snin ġejt inġib il-karitati lil ġensi, u għotjiet.

18 Għalhekk xi Lhud mill-Asja sabuni mnaddaf fit-tempu, bla ġemgħa ta' nies, u bla ghagħha.

19 Dawn kien imišshom kienu jkunu

hawn quddiemek, u jixluni, jekk għand-hom xi haġa kontra tiegħi.

20 Jew ha jghidu dawn stess, jekk sabux xi haġa hażina fija, meta jien kont quddiem il-kunsill,

21 Hliel għal din il-kelma wahda, li jien ghajjatt wieqaf f'nofshom: Minħabba l-qawma mill-imwiet intom illum qeqħdin tagħħmlu haqq minni.

22 U meta Feliċ sama' dawn il-hwejjeg, billi kien ja aktar bir-reqq fuq it-Triq, halliehom għal darba oħra, u qal: Meta jinzel Lisjas il-kaptan il-kbir, inkun naf kollox fuq dil-biċċa tagħkom.

23 U qabbad liċ-ċentjurjun iżomm 'il Pawlu, u jħallih jistrieh, u li ma jiċħad lil hadd minn tiegħi li jaqdūh jew jiġu għandu.

24 U wara xi jiem, meta Feliċ ġie ma' martu Drusilla, li kienet Lhudja, bagħat għal Pawlu, u qagħad jisimgħu fuq il-fidi fi Kristu.

25 U hu u qiegħed jithaddet fuq is-sewwa, ir-rażna, u fuq il-haqq li ġej, Feliċ triegħed, u qallu: Ghalissa mur; meta jkoll li z-żmien, nibgħat insejjahlekk.

26 Kien jittama wkoll li Pawlu jaġtih il-lu halli jittilqu: għalhekk sikw kien jibgħat għaliex, u jithaddet miegħu.

27 Iżda wara sentejn lahaq Porkjus Festus flok Feliċ: u Feliċ, biex jinhabb mal-Lhud, halla 'l Pawlu marbut.

25 Issa meta Festus wasal fil-provinċja, wara tħitt ijiem, tala' Gerusalem minn Cesarija.

2 Imbagħad il-qassassin il-kbar u l-kapijet tal-Lhud qalulu kontra Pawlu, u talbu,

3 U xtaqu favur kontra tiegħu, li jibgħat għaliex Gerusalem; u huma jons-bulu nassa biex joqtlu.

4 Imma Festus wiegħeb, li Pawlu kellu jinżamm Cesarija, u li hu stess kellu jitlaq għal hemm ma jidu.

5 Halli mela dawk fostkom, qal hu, li għandhom setgħa, jinżlu miegħi, u jixlu lil-dar-ragel, jekk hemm xi haġa hażina fih.

6 U wara li dam fosthom aktar minn ghaxart ijiem, niżel Cesarija; u l-ġħada qagħad fuq it-tribunal, u ordna li jingieb Pawlu.

7 U meta ġie, il-Lhud li kienu gew minn Gerusalem qagħdu madwaru, u ġiebu kontra Pawlu hafna htijiet koroh, li ma setgxu jippruvaw;

8 Iżda hu wiegħeb għaliex innifsu: U la kontra l-ligi tal-Lhud, u la kontra t-tempju, u lanqas kontra Cesarija, jien ma għamilt ebda htija.

9 Imma Festus, billi xtaq jogħġob lil-Lhud, wiegħeb 'il Pawlu, u qal: Tridx titla' Gerusalem, u hemm isir haqq minnek quddiem fuq dawn il-hwejjeg?

10 Imbagħad Pawlu qallu: Jiena qiegħed quddiem it-tribunal ta' Cesri, fejn għandu jsir haqq minni: lil-Lhud ma għamiltihom ebda deni, bħal ma taf-tajjeb int.

11 Ghax jekk jien hati, jew għamilt xi haġa li haqqha l-mewt, ma nfitti naħraf il-mewt: iżda jekk m'hemm xejn minn dawn il-hwejjeg li huma qeqħdin jixluni, hadd ma jista' jerhini f'idejhom. Napella li Cesri.

12 Imbagħad Festus, wara li thaddet mal-kunsill, wiegħeb: Appellajt lil Cesri? Għand Cesri tmur.

13 U wara xi jiem, Agrippa s-sultant u Berniki gew Cesarija, biex isellmu 'l-Festus.

14 U wara li damu hemm bosta jiem, Festus wera lis-sultan il-biċċa ta' Pawlu, billi qal: Hawn raġel imħolli l-habs minn Feliċ:

15 Li fuqu, meta kont Gerusalem, il-qassassin il-kbar u x-xjuu tal-Lhud kell-muni, billi xtaqu jkollhom sentenza kontra tiegħu.

16 Lilhom jien weġibt: Mhx id-drawwa tar-Rumani li jagħtu bniedem għall-mewt, qabel ma l-mixli jkollu wiċċi im'b-wiċċi 'il-dawl li xlewh, u jkun jista' jiddefendi ruhu mill-htija miġiuba kontra tiegħu.

17 Għalhekk, meta ġew hawn, bla dewmien ta' xejn il-ġħada qgħad fuq it-tribunal, u ordnajt li jidu r-raġel.

18 Meta qamu kontra tiegħu dawk li xlewh, ma ġiebu ebda htija minn dawk il-hwejjeg kif hsibt jien:

19 Iżda kellhom xi kwistjonijiet kontra tiegħu fuq is-superstizzjoni tagħhom, u fuq wieħed Ĝesu, li hu mejjet, u li Pawlu jgħid bil-qawwa li hu haj.

20 U billi għieni dubju fuq kwistjonijiet bħal dawn, staqsejtu jekk kienx irid imur Gerusalem, u hemm isir haqq minnu fuq dawn il-hwejjeg.

21 Iżda meta Pawlu appella biex jinżamm halli jinstama' minn Awgustu, ordnajt li jinżamm sama nibgħatu għand Cesri.

22 Imbagħad Agrippa qal 'il Festus: Jien ukoll nixtieq nisimghu lil dar-ragel. Ghada, qallu, tisimghu.

23 U l-ġħada, meta Agrippa ġie ma' Berniki, b'pompa kbira, u dħali fis-sala ta' l-udjenza, mal-kaptani l-kbar, u n-nies ewlemin tal-belt, Pawlu ngieb quddiemhom, kif ordna Festus.

24 U Festus qal: Sultan Agrippa, u intom ilkoll li qeqħdin magħna, taraw dar-ragel, li fuqu l-ġemgħha kollha tal-Lhud talbitni, sew Gerusalem, u kemm hawn ukoll, billi ghajtet li m'għandux ighix aktar.

25 Iżda meta sibt li m'għamel xejn li jistħoq lu l-mewt, u li hu stess appellu għal għand Awgustu, jien qtajt li nibagħtu.

26 Fuqu m'ghandi xejn sgur x'nikteb lil Sidi. Ghalhekk gibtu quddiemkom, u l-aktar quddiemek, ja sultan Agrippa, biex, wara li ssir staħriġa, ikolli fuqieg niktet.

27 Ghax jidhirli li huwa bla raġuni tibgħat wieħed prigunier, bla ma turi l-htiejiet li hemm kontra tiegħu.

26 Imbagħad Agrippa qal 'il Pawlu: Tista' titkellem għalik innifsek. Imbagħad Pawlu medd idu, u wiegħeb għalihi innifsu:

2 Jien inhossni hieni, sultan Agrippa, li sa nitkellem għalija nnifsi quddiemek illum dwar il-hwejjeg kollha li bihom jien mixli mil-Lhud:

3 L-aktar ghax naf li int taf tajjeb id-drawwiet u l-kwistjonijiet kollha li hawn fost il-Lhud: għalhekk nitolbok bil-hrara biex tismagħni bis-sabar.

4 Hajti sa minn żgħożi, kif kienet sa mill-bidu fost ġensi f'Gerusalem, ja fuha l-Lhud kollha;

5 Li jaħfuna sa mill-bidu, jekk iridu jixħdu, li jien ghixt Fariżew, skond is-setta l-aktar stretta tar-religjon tagħna.

6 U issa qiegħed biex isir haqq minni minħabba t-tama' tal-wiegħda magħmula minn Alla lil missirijietna:

7 Tama li t-tnejx il-tribu tagħna, li qiegħdin bla hedu lejl u nharr jaqdu l'Alla, jittawm li jilhqu. Minħabba din it-tama, ja sultan Agrippa, jien mixli mil-Lhud.

8 Ghaliex taħsbu intom li hi haġa li ma tistax tiwtiemmen, li Alla jqajjem il-mejtin?

9 Jien tassew hsibt fija nnifsi, li għand nagħmel hafna hwejjeg kuntrarji għall-isem ta' Gesu ta' Nażaret.

10 Haġa li għamilha wkoll Ġerusalem: u hafna qaddisim ghalaqt il-habs, billi kont mogħi s-setgħa mill-qassisin il-kbar; u meta kienu jinqatlu, jien tajt il-vot tiegħi kontra tagħhom.

11 U bosta drabi fis-sinagogi kollha kont nghakkishom, u ngegħi l-hom jidgħu; u billi kont mitluf ghalkollox kontra tagħhom, ippersegwitajjhom sa fi bliest barranin.

12 Hekk kif kont sejjer Damasku bis-setgħa l-ordni tal-qassisin il-kbar,

13 F'nofs-in-nhar, ja sultan, rajt dawl mis-sema, fuq id-dijs tax-xemx, jiddi madwari, u madwar dawk li kieni jivvja għaw mieghi.

14 U meta lkoll waqajna fl-art, smajt leħen ikkellimni, u jgħidli bil-Isien Lhud: Sawl, Sawl, għax qiegħed tippersegwitan? Iebes għalik li tqoqmos kontra n-niggieža.

15 U jien ghid: Min int, Mulej? U hu qal: Jien Gesu dak li inti qiegħed tippersegwita.

16 Iżda qum, ieqaq fuq riqlejk: għax għalhekk jien dhertlek, biex nagħmleq

qaddej u xieħed sew tal-hwejjeg li rajt, u kemm ta' dawk li fihom għad nadhirlek;

17 Billi neħi sek mill-poplu, u mill-Gentili, li għandhom issa nibagħtek,

18 Biex tiftah ghajnejhom, u ddawwarhom mid-dlam għad-dawl, u mill-hakma ta' Satana għal Alla, biex ikollhom il-mahfra tad-dnubiet, u wirt fost dawk li huma mqaddsin bil-fidi fija.

19 Għalhekk, ja sultan Agrippa, ma bqajtx ma smajtx mid-dehra tas-sema:

20 Iżda bdejt inxandar l-ewwel lil dawk ta' Damasku, u f'Gerusalem, u fl-artijiet kollha tal-Lhudija, u mbagħad lill-Gentili, li jahtieg jindmu, u jerġgħu lejn Alla, u jagħmlu eghmejjel li jixırqu lill-indiema.

21 Minħabba f'dawn il-hwejjeg il-Lhud qabduni fit-tempju, u habtu sa joqtulni.

22 U billi mela qlajt il-ghajnuna t'Alla, jien bqajt sa llum naġhti xhieda sew liz-żgħar, u kemm lill-kbar, bla ma nghid hagħi 'oħra hliet dawk il-hwejjeg li l-profeti u Mosè kienu qalu li kellhom jiġru:

23 Li Kristu kelli jbatis, u kelli jkun l-ewwel li jqum mill-imwiet, u jħabbbar id-dawl lill-poplu u l-Gentili.

24 Hu u jitkellem hekk għalihi innifsu, Festus qal b'leħen għoli: Pawlu, int miġnun; hafna għerf għamlek miġnun.

25 Iżda hu qal: Miniekk miġnun, wiśq nobbli Festus; imma qiegħed nħid kliem tas-sewwa u tal-qaqqal.

26 Ghax is-sultani, li quddiemu nitkellem ukoll bla biza', jaf b'dawn il-hwejjeg; għax jien nemmen li xejn minn-hom muu mohbi għalihi; għax dan ma ġarax f'roksa.

27 Ja sultan Agrippa, temmen fil-profeti? Jien naf li temmen.

28 Imbagħad Agrippa qal 'il Pawlu: Ghoddok għegħilni nsir nisrani.

29 U qal Pawlu: Nitlob 'l Alla, li mhux int biss, iżda dawk kollha li jisimħullum, isiru bħal ma ninsab ukoll jien, barra minn dawn il-ktajjen.

30 U meta tkellem hekk, qam is-sultani, u l-gvernatur, u Berniki, u dawk kollha li kieni bil-qiegħda magħhom;

31 U meta warrbu, qalu bejniethom: M'għamel xejn dar-raġel li haqqu l-mewt jew il-ktajjen.

32 Imbagħad qal Agrippa 'l Festus: Dar-raġel sata' jkun mitluq, kieku m'appellax għal għand Ċesri.

27 U meta nqatgħet li kellna nsiefru ghall-Italja, taw 'il Pawlu u xi prigunieri ohra f'id-ejn wieħed jissmu Guljus, centurjun tal-kumpanija t'Aw-gustu.

2 U wara li tlajna fuq ġiġen ta' Adrammitti, tlaqna, bil-hsieb li nżommu man-nahat ta' l-Asja; u wieħed Aristarkus,

mill-Macedonja ta' Tessalonika, kien magħna.

3 U l-għada wasalna Sidon. U Ġuljus mexa tajjeb ma' Pawlu, u hallieh imur għand hbiebu biex jistrieh.

4 U meta tlaqna minn hemm, għad-dejha taħbi ir-riħ ta' Cipru, ghax ir-riħej kienu kontra tagħna.

5 U meta qsamna l-bahar taċ-Ċilicja u ta' Pamfilja, wasalna Mira, belt ta' Likja.

6 U hemm iċ-ċenturjun sab gifen minn Lixandra sejjjer l-Italja; u għabbienna fuqu.

7 U meta mxnejha bil-qajla għal hafna jiem, u bit-tbatija wasalna bisvit Knidos, billi r-riħ ma ħallinix, għaddejha taħbi ir-riħ ta' Kreta, bisvit Salomone;

8 U, wara li għaddejha bit-tbatija, wasalna f'post igħidulu l-Imrasi s-Sbieħ, li qrib tiegħu kienet il-belt ta' Lasaja.

9 Issa meta nhela hafna żmien, u meta s-safar kien sa perikolū, ghax is-sawma kienet issa għaddiet, Pawlu wissiehom,

10 U qalihom: Ja rgiel, qiegħed nara li dis-safra sa tkun ta' deni u ta' hsara kbira, mhux biss għat-tagħbija u ghall-ġifex, iżda wkoll għal hajjitna.

11 Madankollu ċ-ċenturjun aktar emmen il-kaptan u sid il-ġifex, milli l-kliem li kien ighid Pawlu.

12 U billi l-marsa ma keni kienitx kennija ghax-xitwa, il-biċċa l-kbira kienu tal-fehma li jitilqu minn hemm ukoll, biex jekk jista' jkun jašlu u jghaddu x-xitwa Feniċi, li hi l-marsa ta' Kreta, u li thares gol-lbiċċu u gol-majjistral.

13 U meta feww ġeġi min-nofsinhar, hasbu li hsiebhom kien sehh, u refghu l-ankra, u żammew aktar 'il-ġewwa ma' Kreta.

14 Iżda mhux wisq wara, qam min-naha tagħha riħ tar-riwiefen, li jghidulu Grigal.

15 U meta l-ġifex inqabad, u ma satax iż-żomm għal ghajnej ir-riħ, halleynej īgorru ri-riħ.

16 U meta għaddejha taħbi ir-riħ ta' għażira jisimha Klawda, thabatna wisq biex nersu lejn id-dghajsa.

17 Wara li tellgħuha, użaw il-hbula, billi hażżmu l-ġifex; u, billi beżżeġu li jintegħu fuq is-Sirti, nizzlu l-qala', u hekk baqgħu sejrin mar-riħ.

18 U billi tkabarna wisq bit-tempesta, il-ġħada haffew il-ġifex.

19 U fit-tielet jum b'idejna stess irmejna it-taghħmir tal-ġifex.

20 U meta la x-xemix u lanqas il-kwiekeb ma debru għal hafna jiem, u kellna fuqna tempesta mhix żgħira, kull tama li nsalvaw għebet.

21 Iżda wara li kienu ilhom hafna bla ikel, Pawlu waqaf f'nofshom, u qal: Irġiel, kien imisskom smajtu minni, u ma tlaqtux minn Kreta, u ġibtu dil-hsara u telfa.

22 U issa nheġġiġ kom biex tqawwu qalbkom: ghax ma jkun hemm ebda telfa ta' xi bniedem fostkom, iżda tal-ġifex biss.

23 Ghax dal-lejl waqaf hdejjha 1-anglu t'Alla, li jien tiegħu, u li lili naqdi,

24 Billi qal: La tibżax, Pawlu; jaħtieg li inti tidher quddiem Cesri: u, ara, Alla tak lil dawk kollha li qeqhdin isiefru miegħek.

25 Għalhekk, irġiel, qawwu qalbkom: ghax jien nemmen f'Alla, li hekk ikun kif qalli.

26 Iżda jaħtiġilna naqħħu fuq ġerta gżira.

27 Iżda meta wasal l-erbatax-il-lejl, kif konna mitfugħin 'il hawn u 'l hemm fil-bahar Adrija, għal xi nofs il-lejl il-bahrin dehrihom li kieno joqorbu lejn xi art;

28 U skandaljaw, u sabu ghoxrin qama: u meta għaddew ftit 'il quddiem, regħġu skandaljaw, u sabu hmistax-il qama.

29 Imbagħad billi bżajna li nistgħu naqħħu fuq il-blat, tefgħu erba' ankri mill-poppa, u xtaqu li jisbah.

30 U hekk kif il-bahrin kieno sejrin jaharbu mill-ġifex, meta nizzlu d-dghajsa fil-bahar, bhalkieku biex jitħeq lu l-ankri mill-pruwa,

31 Pawlu qal li iċ-ċenturjun u lis-suldati: Jekk dawn ma jibqghux fuq il-ġifex, intom ma tistgħux issalvaw.

32 Imbagħad is-suldati qatħu l-hbula tad-dghajsa, u halleywa taqa'.

33 U meta kien qiegħed jisbah, Pawlu talabhom il-koll biex jiekel, billi qal: Illum hu l-erbatax-il jum li il-kom tistennew u ssumu, bla ma hadtu xejn:

34 Għalhekk nitlobkom tieħdu xi haġa ta' l-ikel: ghax dan għal saħħitkom; ghax lanqas xagħra wahda biss ma taqa' minn ras wieħed minnkom.

35 U meta tkellem hekk, ha l-hobż, u radd il-hajr 'l-Alla quddiemhom kollha: u meta qasmu, beda jiekol.

36 Imbagħad il-koll qawwew qalbhom, u hadu wkoll xi haġa ta' l-ikel.

37 Konna b'kollox mitejn u sitta u sebghin ruh fuq il-ġifex.

38 U meta kielu bizzarejjed, haffew il-ġifex, u tefgħu l-qamħ il-bahar.

39 U meta sebah, l-art ma għarfuhu ix-xi: iżda lemħu dahla li kienha xatt, li fiha riedu, jekk jista' ikun, idħħħlu l-ġifex.

40 U meta refgħu l-ankri, intelqu mal-bahar, u halley l-irbit tat-tmien, u tellgħu l-qala' tal-majjistra għar-riħ, u ġibdu lejn ix-xatt.

41 U billi waqgħu f'dahla fejn żewġ ibħra kienu jiltaqgħu, hemm wahħlu l-ġifex; u l-pruwa weħġiet għal kollox, u baqqhet ma tharrket xejn, iżda l-poppa tkissret bil-qawwa tal-halel.

42 U l-fehma tas-suldati kienet li joqgtlu l-prigġuner, li ma jmorrx x'uhud minn-hom ighħumu, u jaħarbu.

43 Imma ċ-ċenturjun, billi ried isalva 'l Pawlu, dawrilhom fehmithom, u ordna li dawk li kienu jaſu jghumu jaqbžu l-bahar l-ewwel, u jilhqu l-art:

44 U l-bqija, min fuq twavel, u min fuq biċċet imkissrin tal-ġifen. U hekk ġara, illi waslu kollha qawwiji u shah l-art.

28 U wara li salvaw, għarfū li l-gżira kien jisimha Malta.

2 U l-barbari wrewna hniena li ma bhalha: għax kebbsu n-nar, u laqgħuna lkoll, minhabba x-xita li kienet nieżla, u minhabba l-bard.

3 U xhin Pawlu ġama' qabda hatab, u ġie biex iqiegħdu fuq in-nar, harget lifgħa mis-shana, u qabdet ma' idu.

4 U meta l-barbari raw il-bhima velenuża mdendla ma' idu, bdew iħiġidu wieħed lil iehor: Tassew li dar-raġel qattiel, li għalkemm ħeles mill-ħaħar, il-haqq ma jħalliha ġiħix.

5 U hu farfar il-bhima fin-nar, u ma hassx uqġiħ.

6 Iżda huma kien jistennejar jarawh jintefah, jew jaqa' mejjet f'daqqha: iżda wara li damu jistennejar hafna, u raw li ma ġralu xejn, biddlu fehmithom, u qalu li kien allia.

7 F'dawk l-inħawi kien hemm l-artijiet tal-hakem tal-ġzira, li kien jismu Publju; li laqagħna, u żammna għandu tliet ijiem bil-qalb.

8 U ġara, illi missier Publju kien mixxut bid-deni u sabb id-demm. Pawlu dahal hdejha, u talab, u qiegħed idejha fuqu, u fejqu.

9 U wara li sar dan, oħra jnun ukoll, li fil-ġzira kellhom il-mard, ġew, u kienu mfejquin:

10 U tawna ġieħ ukoll b'hafna unuri; u meta tlaqna, għabbebewna b'dawk il-hwejjeg li kienu jinħtiegu.

11 U wara tliet xhur tlaqna fuq ġifen ta' Lixandra, li kien ghadda x-xitwa fil-ġzira, u li l-egħlim tiegħi kien Kastor u Polluci.

12 U meta nżilna l-art Sirakuża, bqajna hemm tliet ijiem.

13 U minn hemm dorna, u ġejna Reġġju; u l-ġħada qam riħ nofsinhar, u l-jum ta' wara wasalna Putjoli:

14 Fejn sibna l-ħawa, u konna mitlubin nibqgħu sebat ijiem għandhom: u hekk tlaqna lejn Ruma.

15 U minn hemm, meta l-ħawa semgħu bina, ġew jilqgħuna sal-Forum t'Appjus, u t-Tliet Hwienet: li malli rahom Pawlu, radd il-hajr 'l Alla, u għamel il-qalb.

16 U meta wasalna Ruma, iċ-ċenturjun

ta' l-prigunieri lill-kaptan tal-ġħasssa: iżda Pawlu kien imħolli jgħix wahdu ma' suldat ġħassha tiegħu.

17 U ġara, wara tliet ijiem, illi Pawlu sejjah flimkien l-ewlenin fost il-Lhud: u kif kieni miġmugħin, qalihom: Ja rgħiell u aħwa, għalkemm jien ma għamilt xejn kontra l-poplu, jew drawwiet missirijietna, kont mogħti prigunier minn Gerusalem f'iddej ir-Ruman.

18 Li, wara li stħarrġuni, riedu jitil-quni, għax ma kelli xejn li kien haqqu l-mewt.

19 Imma meta l-Lhud tkelmu kontra tiegħi, kelli nappella għal Ċesri; mhux għax kelli xi nghid kontra ġensi.

20 Għalhekk jien sejjah tilkom, biex narakom, u nkellimkom; għax minħabba t-tama ta' Izrael jien marbut b'dil-katina.

21 U huma qalulu: Ahna la hadna ebda kitba fuqek mil-Lhudja, u lanqas hadd mill-ħaha li wasal ma għarrraf jew qal xi haġa hażina fuqek.

22 Imma ahna nixtiequ nisimgħu minn għandek x'tahseb: għax fuq din is-setta, ahna nafu li ku llimkien iħiġidu kontra tagħha.

23 U meta waqqtulu jum, ġew għandu hafna fejn kien joqgħod; u fissirilhom u xedh is-saltna t'Alla, billi kien iġeħi-hom jifħmu fuq Gesù, sew mil-ligi ta' Mosè, u kemm mill-profeti, minn fil-ghodu sa filgħaxja.

24 U x'uhud emmnu l-hwejjeg li qal; oħra jnna emmnu.

25 U billi ma qablux bejniethom, telqu, wara li Pawlu qal kelma wahda: Tnejeb tkellem l-Ispirtu s-Santu b'Isajja l-profeta lil missirijietna:

26 Li jghid: Mur għand dal-poplu, u għid: Billi tisimgħu, tisimgħu, u ma tifħmxu; u billi taraw, taraw, u ma tindunawx:

27 Ghax il-qalb ta' dal-poplu hxiex, u widnejhom tqal biex jisimgħu, u ghajnejhom għalqu; biex ewwilla ma jarawx b'għajnejhom, u jisimgħu b'widnejhom, u jifħmu b'qalħhom, u jikkonvertu, u jien infejjaqhom.

28 Kunu afu mela, li s-salvazzjoni hi mibgħuta lill-Ċentili, u huma jisimgħuha.

29 U wara li qalihom dawn il-kelmiet, il-Lhud telqu, u kien hemm thaqqiqa kbira bejniethom.

30 U Pawlu baq'a sentejn fid-dar li kien kera, u kien jilqa' lil dawk kollha li kienu jmorrū għandu,

31 Billi kien ixandar is-saltna t'Alla, u jgħalliem il-hwejjeg tal-Mulej Gesù Kristu, bla biża', u bla ma ħadd iżommu.

L-Epistola Ta' L-Appostlu Pawlu Lir-Rumani

1 Pawlu, qaddej ta' Gesù Kristu, imsej-jah biex ikun apostolu, magħżul ghall-evangelju t'Alla;

2 (Li hu kien wieghed minn qabel bil-profeti tieghu fl-iskrittura mqaddsa,)

3 Fuq Ibnu Gesù Kristu Sidna, li gej min-nisel ta' David skond il-ġisem;

4 U li skond l-ispirtu tal-qdusija, kien iddiċċarat Bin Alla bis-setgħa, bil-qawmien mill-imwiet:

5 Li bih ahna hadna l-grazzja u l-apostolat, ghall-ubbidjenza tal-fidi fost il-ġnus kollha, għal ismu:

6 Li fosthom hemm intom ukoll l-imsejhin ta' Gesù Kristu:

7 Lil dawk kollha li huma Ruma, il-mahbubin t'Alla, imsejhin biex ikunu qaddisin: grazzja lilkom u sliem minn għand Alla Missierna, u Sidna Gesù Kristu.

8 L-ewwelnett, niżżejjah 'l Alla tiegħi permezz ta' Gesù Kristu għalikom ilkoll, għax il-fidi tagħkom hi magħrufa mad-dinja kollha.

9 Ghax Alla, li jien naqdih bl-ispirtu tiegħi fl-evangelju ta' Ibnu, hu xhud tiegħi, li bla hedu nsemmikom dejjem fit-talb tiegħi;

10 Billi nitlob, li b'xi mod jew b'ieħor, xi darba issa jkollu, jekk Alla jrid, vjaġġ tajeb biex nasal sa għandkom.

11 Ghax nixtieq hafna li narakom, biex nagħtikom xi don spiritwali, biex tkunu mwettqin;

12 Jew ahjar, biex nitfarrag flimkien magħk kom fil-fidi li għandna, intom u jien.

13 Issa jien ma rridx li ma tkunux tafu, hut, li bosta drabi għamilt il-hsieb li nasal sa għandkom, (imma s'issaq kont imfikkel,) biex ikollu xi frott fostkom ukoll, bħalma fost il-Gentili l-oħra.

14 Jien obbligat sew lejn il-Griegi, u kemm lejn il-Barbari; sew lejn il-ghorrieff, u kemm lejn dawk li mhumiex għorrieff.

15 Għalhekk, daqs kemm jiġi minni, jien lest li nxandar l-evangelju lilkom li qiegħdin Ruma wkoll.

16 Ghax jien ma nistħix mill-evangelju ta' Kristu: għax hu l-qawwa t'Alla għas-salvazzjoni ta' kull min jemmen; l-ewwel tal-Lħudi, u tal-Grieg ukoll.

17 Ghax fih jidher il-haqq t'Alla minn fidi għal fidu: bħalma hu miktub: Il-ġust iġix bil-fidi.

18 Ghax il-ghadab t'Alla jidher mis-sema kontra kull hażen u deni tal-bnedmin, li jżommu s-sewwa fid-den;

19 Ghax dak li jista' jkun magħruf f'Alla jidher fihom; ghax Alla wriehul-hom.

20 Ghax il-hwejjeg li ma jidhrux tiegħu, is-setgħa eterna tiegħu, u d-divinità, billi kienu sa mill-bidu tal-holqien tad-din ja magħrufin mill-hwejjeg li saru, jidhru ġari; għalhekk m'għandhomx skuża:

21 Għaliex meta ġarfū 'l Alla, ma igħgorifikawhx bħal Alla, u lanqas ma raddew hajr; iżda saru fiergħha fi hsibijiet-hom, u qalbhom bla dehen iddalmet.

22 Fil-waqta li riduha ta' għorrieff, saru boloh,

23 U bidlu l-glorja t'Alla li ma jithas-sarx fi xbieha magħmula bħal bniedem li jithassar, u ta' tjur, u ta' bhejjem b'erba' saqajn, u ta' bhejjem li jitkaxx kru.

24 Għalhekk Alla wkoll telaqhom għall-faħx fix-xewqat hžiena ta' l-istess qalbhom, biex jagħmlu ghajb lil għisimhom bejniethom:

25 Huma li bidlu s-sewwa t'Alla f'gidba, u qiemu u qedew il-hlieqa iż-żejjed mill-Hallieq, li hu mbierek għal dejjem. Amen.

26 Għalhekk Alla telaqhom għal passjonijiet ta' ghajb: ghax saħansira n-nisa tagħhom bidlu l-użu naturali f'dak li hu kontra n-natura:

27 Hekk ukoll l-irġiel, billi ħallew l-użu naturali tal-marra, xegħlu fiż-żena tagħhom għal xulxin; irġiel ma' rġiel jaġħmlu dak li mhux xieraq, u jieħdu fihom infuħhom dak li mhlas ta' l-iż-żball tagħhom li kien haqq-hom.

28 U bħalma wkoll ma għogħobhomx li jżommu 'l Alla fil-gherf tagħhom, hekk telaqhom Alla għall-fehmiet imghawġa, biex jaġħmlu dawk il-hwejjeg li ma jixixqu;

29 Mimliji b'kull deni, żena, dnewwa, reghba, malizzja; mimliji għira, qtil, qlied, qerq, hżunja; iqassu,

30 Jagħtu l-malafumi, jobogħdu 'l Alla, iġħajru, kburin, faħħarin, jivvintaw il-hsara, ma jobdux il-ġenituri tagħhom,

31 Bla moħħ, ma jżommux kelmithom, bla ġibda naturali, ma jaħfru qatt, bla hnien;

32 Li għalkemm jafu l-haqq t'Alla, li

dawk li jaghmlu dawn il-hwejjeg haqq-hom il-mewt, mhux biss jaghmluhom, iżda jieħdu pjaċir b'dawk li jaghmluhom.

2 Għalhekk, ja bniedem, int min int, m'għandikx skuża li tagħmel haqq: ghax int u tagħmel haqq minn haddiehor, tikkundanna lilek innifsek; ghax int li tagħmel il-haqq tagħmel l-istess hwejjeg.

2 Imma ahna sguri li l-haqq t'Alla hu skond is-sewwa kontra dawk li jagħmlu hwejjeg bhal dawn.

3 U tahseb dan, ja bniedem, li tagħmel haqq minn dawk li jagħmlu hwejjeg bhal dawn, u tagħmel l-istess, li tħarab mill-haqq t'Alla?

4 Jew tmaqdar il-ghana tat-tjeiba tieghu, u tas-sabar tieghu, u tad-dewmin għall-ghadab; u ma tafx li t-tjeiba t'Alla tmexxik għall-indiema?

5 Imma bl-ebusija ta' rasek u qalb bla niemma int taħżeen fik innifsek il-ghadab għal jum il-ghadab, meta jidher il-haqq ġust t'Alla;

6 Li jrodd lil kull bniedem skond eghmilu:

7 Lil dawk li bis-sabar ikomplu fl-egħmil it-tajjeb ififtxu gloria, u ġieħ, u immortaliità, il-haja ta' dejjem:

8 Iżda lil dawk li jmieri, u ma jobdux is-sewwa, iżda jobdu l-hażen, qilla, u ghadab,

9 Niket u dwnejjaq, fuq kull ruh ta' bniedem li jagħmel il-ħaġen, tal-Lħudi l-ewwel, u mbagħad ukoll tal-Grieg:

10 Iżda gloria, unur, u sliem, lil kull bniedem li jaħdem it-tajjeb, lil-Lħudi l-ewwel, imbagħad ukoll lill-Grieg.

11 Ghax Alla ma jħares lejn wiċċi hadd.

12 Ghax dawk kollha li dinbu mingħajr il-ligi jintilfu wkoll mingħajr il-ligi: u dawk kollha li dinbu fil-ligi isir haqq minnhom bil-ligi;

13 (Għax mhux dawk li jisimghu l-ligi huma gusti quddiem Alla, iżda dawk li jħarsu l-ligi jkunu iġġustifikati).

14 Ghax meta l-Ġentili, li m'għandhomx il-ligi, jagħmlu min-natura l-hwejjeg li huma fil-ligi, dawn, li m'għandhomx il-ligi, huma ligi għalihom infuħom:

15 Huma juru x-xogħol tal-ligi miktub f'qalbhom, billi tixħdu wkoll il-kuxjenza tagħhom, u l-hsibijiet tagħhom li issa jakkużaw u issa jiskużaw wieħed lil-ieħor.)

16 Fil-jum meta Alla jagħmel haqq mill-egħmil mohbi tal-bnedmin skond l-evangelju tiegħi permezz ta' Gesu Kristu.

17 Ara, int tissejjah Lħudi, u tistrieh fuq il-ligi, u tiftħar b'Alla,

18 U tagħraf ir-rieda tieghu, u billi imghallem mil-ligi, tagħżel il-hwejjeg li huma aktar ahjar;

19 U temmen li int innifsek int mexxej

tal-ghomja, dawl ta' dawk li huma fid-dlam,

20 Imghallem ta' min hu bla għaqal, għalliem tat-tfal, u li għandek il-forma tal-għer u tas-sewwa fil-ligi.

21 Int mela li tħallem lil haddiehor, ma tgħallimx lilek innifsek? Int li tip-priedka li bniedem m'għandux jisraq, tisraq int?

22 Int li tħid li bniedem m'għandux tagħmel adulterju, tagħmel adulterju int? Int li tistkerrah l-idoli, tagħmel sakrilegg?

23 Int li tiftħar bil-ligi, tiddiżunura 'l-Alla billi tikser il-ligi?

24 Ghax l-isem t'Alla hu mżeblah fost il-Ġentili minhabba fikom, kif inhu miktub.

25 Ghax iċ-ċirkonċiżjoni tas-sew tiswa, jekk int thares il-ligi; iżda jekk int tikser il-ligi, iċ-ċirkonċiżjoni tiegħek issir bla cirkonċiżjoni.

26 Jekk mela wieħed li m'għandux iċ-ċirkonċiżjoni jħares il-preċetti tal-ligi, in-nuqqas taċ-ċirkonċiżjoni tiegħu ma jinġadlu bhala cirkonċiżjoni?

27 U jekk dak li hu bla cirkonċiżjoni min-natura, iħares il-ligi, ma jaġħimlx haqq minnek, int, li bl-ittra u ċ-ċirkonċiżjoni, tikser il-ligi?

28 Ghax mhux minn jidher minn barra, hu Lħudi; lanqas m'hix cirkonċiżjoni, dik li tidher minn barra fil-ġisem:

29 Iżda hu Lħudi, dak li hu wieħed minn gewwa; u ċ-ċirkonċiżjoni hi dik tal-qalb, fl-ispirtu, u mhux fl-ittra; u t-tifħir tiegħu mhux tal-bnedmin, imma t'Alla.

3 X'vantaġġ mela għandu l-Lħudi? Jew x'fejda hemm fiċ-ċirkonċiżjoni?

2 Hafna b'kull mod: l-ewwelnett, ghax il-hom kienu fdati l-orakli t'Alla.

3 X'inhu mela jekk x'uħud ma emm-nu? In-nuqqas tal-fidi tagħhom jagħmel bla effett il-fedeltà t'Alla?

4 Allahares! iva, ha jkun Alla, Alla tas-sewwa, iżda kull bniedem giddieb; kif inhu miktub: Biex tkun iġġustifikat fi kliemek, u tirbah meta jsir haqq minnek.

5 Imma jekk il-ħaġen tagħna jirrik-manda l-haqq t'Alla, xi ngħidu? Hu bla haqq Alla li jithallas? (Nitkellem bhala bniedem).

6 Allahares! Ghax inkella kif jista' Alla jagħmel haqq mid-dinja?

7 Ghax jekk is-sewwa t'Alla permezz tal-għidha tiegħi aktar kotor għall-glorya tiegħu; għaliex għandu jsir haqq minni wkoll bhala midneb?

8 U mhux kif x'uħud ighajruna, u x'uħud ighidu li ahna ngħidu: Ha nagħmlu d-dejni, biex jiġi t-tajjeb? Il-kundannha ta' dawn hi ġusta.

9 X'inhu mela? Ahna ahjar minnhom? Le: bl-ebda mod: ghax qabel urejna li sew

il-Lhud u kemm il-Gentili, huma kollha taht id-dnub;

10 Kif inhu miktub: M'hemm hadd tajeb, le, lanqas wiehed:

11 Mhemm hadd li jifhem; mhemm hadd li jiftek 'l Alla.

12 Ilkoll harġu mit-triq, kollha kemm huma ma jiswewx; hadd m'hemm li jagħmel is-sewwa, le, lanqas wiehed.

13 Gerżumithom qabar mistuh; bi lsienhom hadmu l-qerq; semm is-sriep taht xoffejjhom:

14 Shit u mrar sommhom mimli:

15 Hief rigħejhom biex ixerdu d-demm:

16 Herba u mizerja hemm fi triqathom:

17 U t-triq tas-sliem ma għarfuhix:

18 Mhemmx biza' t'Alla quddiem ghajnejhom.

19 Issa ahna nafu li kull haġa li tghid il-ligi, tghidha lil dawk li huma taht il-ligi: biex jingħalaq kull fomm, u d-dinja kollha ssir hatja quddiem Alla.

20 Għalhekk hadd ma jkun iġġustifikat quddiemu bl-egħmil tal-ligi: għax bil-ligi jingħaraf id-dnub.

21 Iżda issa, mingħajr il-ligi, il-haqq t'Alla deher, billi jixhdu għaliex il-ligi u l-profeti;

22 Il-haqq t'Alla li hu bil-fidi f'Gesu Kristu għal dawk kollha u fuq dawk kollha li jemmu: għax m'hemmx għażla:

23 Ghax kollha dinbu, u neqsin mill-glorja t'Alla;

24 Li iġġustifikahom b'xejn bil-grazzja tiegħuperinezz tal-fidwal hi fi Kristu Gesu:

25 Li Alla qiegħdu biex ikun bhala mezz tal-mahfra ta' dnubietna permezz tal-fidi f'demmu, biex juri l-haqq tiegħu għall-mahfra tad-dnubiet ta' qabel, fi żmien is-sabar t'Alla;

26 Biex juri, nghid jien, il-haqq tiegħu: fiz-żmien t'issa: biex ikun ġust, u jagħmel gust lil min jemmen f'Gesu.

27 Fejn hu mela l-stħażi? Ma jidholx. B'liema l-iġi? Ta' l-opri? Le: imma bil-ligi tal-fidi.

28 Għalhekk ahna nżommu li bniedem hu iġġustifikat bil-fidi mingħajr l-egħmil tal-ligi.

29 Jaqaw Alla, Alla tal-Lhud biss? mhux tal-Gentili wkoll? Iva, tal-Gentili wkoll:

30 Ghax hemm Alla wieħed, li jiġiġustika lil min hu cirkonċiż permezz tal-fidi, u lil min mhux cirkonċiż permezz tal-fidi.

31 Qeqħdin ahna mela nnejnu l-ligi permezz tal-fidi? Allahares! Iva, qeqħdin inwettqu l-ligi.

4 Xi nghidu mela li sab Abraham mis-sierna skond il-ġisem?

2 Ghax jekk Abraham kien iġġustifikat bl-opri, għandu biex jiftahar; iżda mhux quddiem Alla.

3 Ghax xi tghid l-iskrittura? Abraham emmen f'Alla, u dan ingħaddlu bhala haqq.

4 Issa, lil dak li jaħdem, il-ħlas ma jingħaddlux bhala grazzja, imma bhala dejn.

5 Imma għal dak li ma jaħdimx, iżda jemmen f'dak li jiġiġustika l-ħażin, il-fidi tiegħi tingħadd bhala haqq.

6 Bħalma wkoll iħġid David li mbierek hu l-bniedem, li Alla jgħoddlu l-haqq mingħajr opri.

7 Billi iħġid: Imberkin dawk li htijiethom ma ħażira, u li dnubiethom mgħot-tija.

8 Imbierek ir-raġel li l-Mulej ma jgħod-dlu l-haqq mingħajr dnub.

9 Dil-barka tiġi mela biss fuq dawk li huma cirkonċiż, jew fuq dawk ukoll li mhumiex cirkonċiż? għax ahna nghidu li 'l-Abraham il-fidi kienet magħduda bhala haqq.

10 Kif kienet mela magħduda? Meta kien cirkonċiż, jew meta ma kienx cirkonċiż? Mhxu meta kien cirkonċiż, iżda qabel ma kien cirkonċiż.

11 U ha l-ġelma taċ-ċirkonċiżjoni, siġġil tal-haqq tal-fidi li kelleu qabel ma kien cirkonċiż: biex isir il-missier ta' dawk kollha li jemmu, għalkemm ma jkunux cirkonċiż; biex il-haqq jingħaddi lu ukoll:

12 U l-missier taċ-ċirkonċiżjoni għal dawk li mhux biss huma taċ-ċirkonċiżjoni, iżda wkoll li jixmu fil-passi ta' dik il-fidi t'Abraham missierna, li kelleu qabel ma kien cirkonċiż.

13 Ghax il-wegħda, li hu jkun il-werriet tad-dinja, ma kienixt lil Abraham, jew lin-nisiel tiegħu, permezz tal-ligi, iżda permezz tal-haqq tal-fidi.

14 Ghax jekk dawk li huma tal-ligi huma werrieta, il-fidi titbattal, u l-wegħda ma tiswiex:

15 Ghax il-ligi tnissel il-ġħadab: u fejn m'hemmx liġi, m'hemmx ksur ta' l-iġi.

16 Għalhekk hu bil-fidi, biex ikun bi grazzja; biex il-wegħda tkun sgura għan-nisiel kollu; mhux għal dak biss li hu tal-ligi, iżda għal dak ukoll li hu tal-fidi t'Abraham; li hu missierna ikoll,

17 (Kif inhu miktub: Missier ta' hafna ġnus għamilek jien,) quddiem dak li emmen fih, Alla li jaġhti l-hajja lill-mejtin, u jsejjah lil dawk il-hwejjeg li mhumiex bhalkieku huma.

18 Li meta ma kienx hemin tama, emmen fit-tama, biex isir il-missier ta' hafna ġnus, skond ma ntqal: Hekk ikun nislek.

19 U billi ma kienx dghajnej fil-fidi, ma hasibx li ġismu kien diġa' mejet, meta kelleu mitt sena, u lanqas li mejet kien il-ġuf ta' Sar:

20 Ma qatax qalbu quddiem il-wegħda

t'Alla minhabba n-nuqqas ta' fid; iżda kien qawwi fil-fidi, billi ta' gloria 'l Alla;

21 Qalbu qawwija li dak li wieghed kien jista' wkoll jagħmlu.

22 U għalhekk dan kien lilu magħdud b'haqq.

23 Issa mhux għaliex wahdu nkiteb, li kien magħdud lilu;

24 Iżda għalna wkoll, li jkun magħdud lilin, jekk nemmnu f'dak li qajjem 'il Gesu Mulej tagħna mill-mewt;

25 Li ntgħata għal dnubietna, u mqajjem ghall-gustifikazzjoni tagħna.

5 Għalhekk, billi konna iġġustifikati bil-fidi, għandna s-sliem ma' Alla permezz ta' Sidna Gesu Kristu;

2 Li bih ukoll għandna dhul bil-fidi f'din il-grazzja li fiha qiegħdin, u nifrihu fit-tama tal-glorja t'Alla.

3 U mhux hekk biss, imma nistaħru wkoll bin-niket: billi nafu li n-niket inissel is-sabar;

4 U s-sabar, il-prova; u l-prova, it-tama:

5 U t-tama ma' ġgegħilniex nistħu; għax l-imħabba t'Alla hi msawba fi qlabna bl-Ispiċċu s-Santu li hu mogħti lilna.

6 Ghax meta konna għadna bla saħha, Kristu fi żmien imwaqqat miet għall-hażien.

7 Ghax bilkemm għal raġel sewwa wieħed ikun irid imut: iżda għal raġel tajjeb jista' jkun li wieħed ukoll ikollu l-hila jmut.

8 Iżda Alla jirrikmanda l-imħabba tiegħu lilna, billi meta konna għadna midinbin, Kristu miet għalina.

9 Aktar u aktar mela, billi ahna iġġustifikati b'derru, inkunu salvati mill-ġħaddab permezz tiegħu.

10 Ghax jekk, meta konna għedewwa, konna msewwiġiżiż ma' Alla bil-mewt ta' Ibnu, aktar u aktar, billi ahna msewwiġiżiż, inkunu salvati bil-hajja tiegħu;

11 U mhux hekk biss, imma nifrihu wkoll f'Alla permezz ta' Gesu Kristu Sidna, li bih ahna issa rġajna thabbibna mieghu.

12 Għalhekk, bħalma bi bniedem wieħed id-dnub dahal fid-dinja, u l-mewt bid-dnub; u hekk il-mewt ghaddiet għal fuq kull bniedem, għax kollha dinbu:

13 (Għax sal-ligi kien id-dnub fid-dinja: iżda d-dnub mhux magħdud meta m'hemmx liġi).

14 Madankollu l-mewt hakmet minn Adam sa Mosè, ukoll fuq dawk li ma dinbux bi dnub bhad-dnub ta' Adam, li hu x-xbieha ta' dak li kellew jiġi.

15 Iżda mhux bħall-htija, hi hekk ukoll il-ghtotja. Ghax jekk permezz tal-htija ta' wieħed hafna mietu, aktar u aktar il-grazzja t'Alla, u l-ghtotja bil-grazzja,

mogħtija permezz ta' bniedem wieħed, Gesu Kristu, xterdu fuq il-hafna.

16 U mhux bħal ma kien mill-wieħed li dineb, kien hekk mill-ghtotja: għax il-haqqa ta' wieħed għieb il-kundanna, iżda l-ghtotja li giet minn hafna htijiet għiebet il-gustifikazzjoni.

17 Ghax jekk għall-htija ta' wieħed il-mewt hakmet permezz ta' wieħed: aktar u aktar dawk li jieħdu l-kotra tal-grazzja u tal-ghtotja tal-haqqa isaltnu fil-hajja b'wieħed, Gesu Kristu.)

18 Għalhekk b'halma bil-htija ta' wieħed waqghet il-kundanna fuq il-bniedmin kollha, hekk ukoll bil-haqqa ta' wieħed wahdu l-ghtotja għiex fuq il-bniedmin kollha għall-ġustifikazzjoni tal-hajja.

19 Ghax bħalma bin-nuqqas ta' l-ubbidjenza ta' bniedem wieħed hafna saru midinbin, hekk bl-ubbidjenza ta' wieħed il-hafna jsiru ġusti.

20 Iżda l-ligi ndahlet biex toktor il-htija. Imma fejn id-dnub kotor, il-grazzja kotorot wi sq aktar:

21 Biex bħalma d-dnub sultan fil-mewt, hekk ukoll il-grazzja ssaltan permezz tal-haqqa, għall-hajja ta' dejjem b'Gesu Kristu Sidna.

6 Xi nghidu, mela? Nibqgħu fid-dnub, biex toktor il-grazzja?

2 Allahares! kif nistgħu ahna, li mitna għad-dnub, nibqgħu ngħixu fih iżjed?

3 Ma tafux, li hafna minna li konna mħammidin f'Gesu Kristu, konna mħammidin fil-mewt tiegħu?

4 Għalhekk ahna midfunin mieghu bil-maghħidjja fil-mewt; biex bħalma Kristu qam mill-imwiet bil-glorya tal-Missier, hekk ukoll ahna nimxu fit-tiġġid tal-hajja.

5 Ghax jekk sirna haġa wahda mieghu fix-xeb tal-mewt tiegħu, hekk ukoll inkunu fix-xeb tal-qawmien tiegħu:

6 Billi tafu dan: Li l-bniedem qadim tagħna kien mislub mieghu, biex il-ġisem tad-dnub jinquer, biex ma naqdux aktar lid-dnub;

7 Ghax min miet hu meħlus mid-dnub.

8 Issa jekk ahna mejtin ma' Kristu, nemmnu li għad ngħixu wkoll mieghu:

9 Billi nafu li Kristu wara li qam mill-imwiet ma jmut qatt iżjed; il-mewt ma ssaltanx iżjed fuqu.

10 Ghax li miet, miet darba għad-dnub: imma li haj, haj għal Alla.

11 Hekk ukoll intom qisu wkoll ruħkom mejtin tassew għad-dnub, imma hajjin għal Alla f'Gesu Kristu Sidna.

12 Thallux mela d-dnub isaltan f'gi simkum li jmut, biex tobdhu fix-xewqat hžien tiegħu.

13 Lanqas tagħtu l-membri ta' ġi simkum biex ikunu ghoddha tal-hażen

ghad-dnub; iżda agħtu lilkom infuskom 'l Alla, bhala hajjin mill-imwiet, u l-membri ta' gisimkom bhala ghodda ta' haqq għal Alla.

14 Ghax id-dnub ma jsaltanx iżjed fuqkom: ghax mintomx taht il-ligi, iżda taht il-grazzja.

15 X'inhu mela? Nidinbu, ghax m'ghadniex taht il-ligi, imma taht il-grazzja? Allahares!

16 Ma tafux intom, li lil min tagħtu ruhk kom bhala qaddejja biex tobduh, issiru qaddejja ta' dak li tobdū; sewwa tad-dnub ghall-mewt, u sewwa ta' l-ubbi-djenza għall-haqq?

17 Iżda niżżejhajr 'l Alla, ghax kontu l-qaddejja tad-dnub, imma min qalb kom obdejtu lil dik il-ghamlia ta' tagħlim li għaliha intom kontu mogħtijin.

18 Billi hlistu mid-dnub, sirtu l-qaddejja tal-haqq.

19 Nitkeliem ta' bniedem minhabba d-dghufija ta' gisimkom: ghax bhal ma tajtu l-membri ta' gisimkom biex ikunu l-qaddejja tal-faxx u tal-hażen għall-hażen; hekk issa agħtu l-membri ta' gisimkom biex ikunu qaddejja tal-haqq għall-qdusija tagħkom.

20 Ghax meta kontu qaddejja tad-dnub, kontu helsin mill-haqq.

21 Xi frott kellkom f'dak iż-żmien mill-hwejjeg li minnhom issa tistħu? Ghax it-tnejn ta' dawk l-hwejjeg hi l-mewt.

22 Iżda issa billi intom meħlusin mid-dnub, u sirtu qaddejja t'Alla, għandkom il-frott tagħkom għall-qdusija, u bhala tnejn il-hajja ta' dejjem.

23 Ghax has id-dnub hi l-mewt; iżda l-ghotja t'Alla hi l-hajja ta' dejjem f'Gesù Kristu Sidna.

7 Ma tafux, huti, (ghax lil dawk li ja fuq bni qedem kemm idum haj?) li l-ligi għandha hakma fuq bni qedem kemm idum haj?

2 Ghax il-mara li għandha żewġha hi marbuta bil-ligi ma' żewġha kemm idum haj; iżda jekk imut ir-ragel, hi mahlula mil-ligi ta' żewġha.

3 Għalhekk mela, jekk waqt li għadu haj żewġha, tiżżewwegħ raġel iehor, tissej-jah adultera: iżda jekk imut żewġha, hi meħlusa minn dik il-ligi; u ma tkunx adultera, jekk tiżżewwegħ raġel iehor.

4 Għalhekk, huti, intom ukoll mittu għal-ligi bil-ġisem ta' Kristu; biex tkunu ta' wieħed iehor, ta' dak li qam mill-imwiet, biex nagħtu frott 'l Alla.

5 Ghax meta konna fil-ġisem, il-ġibdiet għad-dnub, li kieni mil-ligi, kieni jaħdmu fil-membri ta' gisimna biex jaġħtu frott ill-mewt.

6 Iżda issa ahna mahlulin mil-ligi, mejtin għal dak li fiha konna mizmumin;

biex naqdu fit-tiġġid ta' l-ispirtu, u mhux fil-qedem tal-kitba.

7 Xi nghidu mela? Il-ligi dnub? Alla-hares! Le, jien m'għarafhx id-dnub, hli ġie biss mil-ligi: ghax ma kontx inkun naf x'inhi ż-żena, kieku l-ligi ma qalitx: La tiżix.

8 Iżda d-dnub, billi sab il-waqt bil-kmandament, nissel fija kull xehwa. Ghax mingħajr il-ligi d-dnub hu mejjet.

9 U jien kont haj darba bla ligi: iżda meta gie l-kmandament, id-dnub raga'ha l-hajja, u jien mitt.

10 U l-kmandament, li ntghata lili biex ikollu l-hajja, tani l-mewt.

11 Ghax id-dnub, billi sab il-waqt bil-kmandament, qarraġ bija, u biha qatilni.

12 Għalhekk il-ligi hi qaddisa, u l-kmandament qaddis, u gust, u tajjeb.

13 Mela dak li hu tajjeb sar mewt għalija? Allahares! Imma d-dnub, biex jidher dnub, nissel il-mewt fija b'dak li hu tajjeb; biex id-dnub bil-kmandament isir iżżejjed dnub.

14 Ghax ahna nafu li l-ligi hi spiritwali: iżda jien tal-laħam, mibjugħiilsir taht id-dnub.

15 Ghax dak li nagħmel ma nifhmx: ghax dak li rrid, ma nagħmlux; iżda dak li nobghod, nagħmel.

16 Jekk mela nagħmel dak li ma rridx, naqbel mal-ligi li hi tajiba.

17 Issa mela mhux aktar jien li nagħmel dan, imma d-dnub li jgħammar fija.

18 Ghax jien naf li fija, (jiġifieri, f'għismi,) ma tgħammar ebda haġa tajiba: ghax ir-rieda qiegħda fija; iżda kif nagħmel dak li hu tajjeb ma nafx.

19 Ghax it-tajjeb li rrid jien ma nagħmilx: imma l-hażin li ma rridx, dak nagħmel.

20 Issa jekk nagħmel dak li ma rridx, mhux iżżejjed jien li nagħmlu, imma d-dnub li jgħammar fija.

21 Insib mela ligi, li, meta rrid nagħmel it-tajjeb, il-hażin jiġi quddiemi.

22 Ghax nithenha fil-ligi t'Alla skond il-bniedem gewwieni:

23 Imma jien nara l-iġi ohra fil-membri ta' għismi, li tiġġieled kontra l-ligi ta' mohħi, u tħassarni għal-ligi tad-dnub li hi fil-membri ta' għismi.

24 Ja miskin li jien! Min jehlismi mill-ġisem ta' dil-mewt?

25 Niżżejhajr 'l Alla permezz ta' Ĝesù Kristu Sidna. Hekk mela bil-mohħi jien naqdi l-ligi t'Alla; iżda bil-ġisem il-ligi tad-dnub.

8 Issa mela mhemm ebda kundanna għal-dawlk li huma fi Kristu Ĝesù, li ma jidher skond il-ġisem, imma skond l-Ispirtu.

2 Ghax il-ligi ta' l-Ispirtu tal-hajja fi

Kristu Ĝesu helsitni mil-liġi tad-dnub u l-mewt.

3 Ghax dak li ma setghix tagħmel il-liġi, ghax kienet dghajfa minħabba l-ġisem, Alla billi bagħat l-Iben tiegħu nnifsu f'xebha ta' ġisem tad-dnub, u għad-dnub, ikkundanna d-dnub fil-ġisem:

4 Bieq il-haqq tal-liġi jseħħi fina, li ma nimxu skond il-ġisem, imma skond l-Ispritu.

5 Ghax dawk li jimxu wara l-ġisem jaħsbu fil-hwejjegħ tal-ġisem; iżda dawk li ġiħixu skond l-Ispritu fil-hwejjegħ ta' l-Ispritu.

6 Ghax il-mohħ tal-ġisem hi l-mewt; iżda l-mohħ ta' l-Ispritu huma l-hajja u s-sliem.

7 Għaliex il-mohħ tal-ġisem hu għadu t'Alla; ghax mhux suġġett għal-liġi t'Alla, u lanqas tassew ma jista' jkun.

8 Għalhekk mela dawk li ġiħixu fil-ġisem ma jistgħix jogħibbu t'Alla.

9 Imma intom ma tgħixu fil-ġisem, iżda fl-Ispritu, jekk l-Ispritu t'Alla ġiħix fikom. Issa jekk wieħed m'għandux l-Ispritu ta' Kristu, dan mhux wieħed minn tiegħu.

10 U jekk Kristu hu fikom, il-ġisem hu mejjet minħabba d-dnub; iżda l-Ispritu hu haj minħabba l-haqq.

11 Imma jekk l-Ispritu ta' dak li qajjem il-Ġesu mill-imwiet iħġammer fikom, dak li qajjem il-Kristu mill-imwiet jaġhti wkoll il-hajja lil-ġisimkom li jmut bl-Ispritu tiegħu li ġiħammar fikom.

12 Għalhekk, hut, m'ahniex marbutin lejn il-ġisem, biex nghixu skond il-ġisem.

13 Ghax jekk tgħixu skond il-ġisem, tmuti: imma jekk bl-Ispritu tmewtu eghmil il-ġisem, tgħixu.

14 Ghax dawk kolha li huma mmex-xijen bl-Ispritu ta' Alla, huma wlied Alla.

15 Ghax intom ma hadtux spirtu ta' jasar biex tergħiġi tibżgħu; imma hadtu Spirtu t'adozzjoni, li biex nghajtu: Abba! Missier!

16 L-Ispritu nnifsu jixħed ma' l-ispritu tagħna, li ahna wlied Alla:

17 U jekk ulied, ahna werrieta; werrieta t'Alla, u werrieta ma' Kristu; ghax miegħu nbatu, biex inkunu wkoll igħġorifikati flimkien.

18 Ghax jien inqis li t-tbatijiet taż-żmien t'issa ma jixir qilhomx inkunu mxebbiñ mal-glurja li għad tidher fina.

19 Ghax il-hlejjaq jistennew bil-hrara l-manifestazzjoni ta' wlied Alla.

20 Ghax il-hlejjaq kienu magħmulin suġġetti għall-frugħa, mhux ghax iridu, iżda minħabba dak li issuġġettahom fit-tama;

21 Ghaliex il-hlejjaq ukoll jinhelsu mill-jasar tat-tahsir, u jaślu fil-helsien glorjuż ta' wlied Alla.

22 Ghax ahna nafu li l-holqien kollu

jokrob u jħoss l-uġiegħ tal-hlas sa dan il-waqt.

23 U mhux hu biss, imma ahna wkoll, li għandna l-ewwel frott ta' l-Ispritu; ahna stess ukoll nokorbu ġewwa fina nfusna, waqt li nistennew l-adozzjoni, li hi l-fidwa ta' ġisimna.

24 Ghax bit-tama ahna salvati; iżda tama li tidher mhix tama; ghax dak li wieħed jarah, għalfejn jittama fi?

25 Iżda jekk ahna nittawm għal dak li ma narawx, nistennew bis-sabar għalihi.

26 Hekk ukoll l-Ispritu jgħin id-dgħifijiet tagħha; ghax ahna ma nafux x-nitħolbu kif jinħtieg; iżda l-Ispritu stess jitlob għalina bi tneħid li ma jistax jingħad.

27 U dak li jgħarbel il-qlub jaf x'inhi l-fehma ta' l-Ispritu, ghax jitlob ghall-qaddis in skond ir-rieda t'Alla.

28 U ahna nafu li l-hwejjegħ kollha jaħdmu flimkien għall-għid ta' dawk li jħobbu t'Alla; għal dawk li huma msejħin skond il-pjan tiegħu.

29 Ghax dawk li kien jaf minn qabel, ukoll iddestinahom minn qabel biex ikunu jaqblu max-xbieha ta' Ibnu, biex ikun hu l-kbir fost hafna ahwa.

30 Barra minn hekk, lil dawk li id-dejtnahom minn qabel, lil dawn hu wkoll sejhlihom: u lil dawk li sejhlihom, lil dawn ukoll iġġustifikahom; u dawk li iġġustifikahom, lil dawn ukoll iġġlorifikahom.

31 Xi nghidu għal dawn il-hwejjeg? Jekk Alla magħna min jista' jkun kontra tagħna?

32 Hu li ma hafirhiex lanqas lill-istess Ibnu, imma tah għalina lkoll, kif ma jaġħiñiex ukoll mieghu b'xejn il-hwejjeg kollha?

33 Min jista' jghid xi haġa kontra l-mahturin t'Alla? Hu Alla li jiggustifika.

34 Min hu li jikkundanna? Hu Kristu li miet, jew ahjar, li raġa' qam, u li qiegħed fil-lemin t'Alla, u li jidhol ukoll għalina.

35 Min jifridna mill-imħabba ta' Kristu? Niket, jew dwejjaq, jew persekkuzzjoni, jew guh, jew għera, jew periklu, jew sejf?

36 Bħalma hu miktub: Minħabba fik ahna l-jum kollu maqtulin; ahna miż-żmu minn bhala ngħag għall-qatla.

37 Iżda f'dawn il-hwejjeg kollha, ahna aktar minn rebbieha permezz ta' dak li habbna.

38 Ghax jien sgur, li la l-mewt, u lanqas il-hajja; la l-angli u lanqas il-principati, la s-setgħat u lanqas il-hwejjeg t'issa, la l-hwejjeg li ġejjin,

39 U lanqas il-gholi, la l-ghammieq, u lanqas l-ebda kreatura ohra, ma tkun tista' tifridna mill-imħabba t'Alla, li hi fi Kristu Gesu Sidna.

9 Nghid is-sewwa fi Kristu, minniex nigdeb, il-kuxjenza tieghi wkoll tixhidi-lu fl-Ispirtu s-Santu;

2 Li għandhi swied il-qalb kbir u nifik bla hedu f'qalbi.

3 Ghax nixtieq li nkun jien innifsi mishut minn Kristu għal huti, qrabha tieghi skond il-ġisem:

4 Li huma Izraelin; u li tagħhom hi l-adozzjoni, u l-glorja, u r-rabtiet, u l-ghoti tal-ligi, u s-servizz t'Alla, u l-wegħdi;

5 Li tagħhom huma l-patriarki, li minn-hom skond il-ġisem, ġie Kristu, li hu fuq kollox, Alla mbierek għal dejjem. Amen.

6 Mhux bhalkieku l-kelma t'Alla s-fat fix-xejn. Ghax mhumiex kollha Izraelin, dawk li huma Izraelin:

7 Lanqas, ghax huma nisel Abraham, huma kollha wlied Abraham; iżda: Minn Izakk jissemma nislek.

8 Jigifieri: Dawk li huma wlied il-ġisem, dawm mhumiex ulied Alla: imma wlied il-wegħda huma magħdudin bħala nisel.

9 Ghax din hi l-kelma tal-wegħda: Bhal daž-żmien niġi, u Sara jkollha tifel.

10 U mhux dan biss: imma wkoll meta Rebekka kienet saret omm minn wieħed, Izakk missierna:

11 (Għax billi t-tfal kienu għadhom ma twildux, la kienu għamlu tajeb u lanqas hażin, biex il-pjan t'Alla skond il-ġhażla jzomm shih, mhux mill-opri, iżda minn dak li jsejjah.)

12 Int qalilah: Il-kbir jaqdi liż-żgħir,

13 Kif inhu miktub: Habbejt 'il Gakobb, iżda bghadt 'il Għesaw.

14 Xi nghidu mela? Hemml-ingħustizzja f'Alla? Allahares!

15 Ghax hu qal 'il Mosè: Inhenn għal min inhenn, u nithassar lil min nithassar.

16 Għalhekk mela mhux billi wieħed irid, jew billi wieħed jiġi, iżda billi Alla juri hnieni.

17 Ghax l-iskrittura tħid 'il Fargħun: Għal dan stess jien qajjimtek, biex nuri fik il-qawwa tieghi, u biex jixxandar ismi ma' l-art kollha.

18 Għalhekk ikollu hnieni minn min irid ikollu hnieni, u jwebbes 'il min irid.

19 Int mela tħidli: Għaliex għandu mela jċansfar? Ghax min waqaf lir-rieda tieghu?

20 Iżda int min int, ja bniedem, biex teħodha kontra Alla? Il-hażja magħmula tista' jaqaw tħid lil min għamilha: Għaliex għamilti hekk?

21 Jaqaw il-fuhħari m'għandux is-setgħa fuq it-tafal, biex jagħmel haġa ta' ġieħ, u haġa ta' ghajb, mill-istess għażna?

22 X'inhu jekk Alla, biex juri l-ghadab tieghu, u jgħarrraf il-qawwa tieghu, hamel għal zmien twil il-hwejjeg ta' għadab imhejjin għall-qedra:

23 U biex ikun jista' jgħarrraf il-ġħana

tal-glorja tiegħu ma' hwejjeg tal-hnieni, li hu hejja minn qabel għall-għorja,

24 U magħna wkoll, li hu sejhilna, mhux biss mil-Lhud, imma wkoll mill-Għentili?

25 Bhal ma jghid ukoll f'Hosegha: Insejhilhom poplu tiegħi, lil dawk li ma kinu poplu tiegħi; u maħbuba, lil dik li ma kienix maħbuba.

26 U jiġi, li fejn kienu jgħidulhom: Mintomx poplu tiegħi; hemm jissejh u wlied Alla l-haj.

27 Isaija jgħajjat ukoll għal Izrael: Għalkemm ghadd uled Izrael ikun daqs ir-ramel tal-bahar, fdal ikun salvat:

28 Ghax il-Mulej iżomm kelmtu fuq l-art, izommha u jaqtaghha fil-qasir bil-haqq.

29 U bhal ma qal Isaija minn qabel: Kieku l-Mulej ta' Sabaoth, ma hallilniex nisel, bhal Sodoma konna nsiru, u 'l-Gomorra konna nixbu.

30 Xi nghidu mela? Li l-Ġentili, li ma kinu ifftu x-ħalli l-haqq, sabu l-haqq; anzi l-haqq li jiġi mill-fidi:

31 Iżda Izrael, li kien jimxi mal-ligi tal-haqq, ma wasalx sal-ligi tal-haqq.

32 Għaliex? Ghax ma kinu ifftu x-ħalli l-haqq, imma bl-opri tal-ligi. Ghax tħixku f'dik il-ġebla tat-ħixkil;

33 Kif inhu miktub: Ara, inqiegħed f'Sijon ġebla ta' tħixkil u blata ta' tigħrif; u kull min jemmen fih m'għandux mnix jistħihi.

10 Huti, ix-xewqa ta' qalbi u t-talba tiegħi 'l Alla għal Izrael huma li jkunu salvati.

2 Ghax jien nixhidilhom li huma għandhom hegħġa għal Alla, iżda mhux skond it-tagħlim.

3 Ghax waqt li ma jagħrfu il-haqq t'Alla, u jiftu li jwettu l-haqq tagħhom stess, ma joqogħdux għall-haqq t'Alla.

4 Ghax Kristu hu tmiem il-ligi għall-haqq ta' kult min jemmen.

5 Ghax Mosè kiteb fuq il-haqq li ġej mil-ligi: Li l-bniedem li jħares dan il-haqq ikollu l-hajja bih.

6 Imma l-haqq li jiġi mill-fidi jghid hekk: La tgħidx f'qalbek: Min jitla' fis-sema? (jigifieri, biex iniżżejjil 'il Kristu minn fuq:)

7 Jew: Min jinżel fil-qiegħ? (jigifieri, italla 'l-Kristu mill-imwiet.)

8 Imma xi tħid? Il-kelma qiegħda hdejk, f'fommok stess, u f'qalbek: jigifieri l-kelma tal-fidi, li ahna nxandru;

9 Ghax jekk int tistqarr b'fommok 'il Sidna Jesu, u temmen f'qalbek li Alla qajmu mill-imwiet, int issalva.

10 Ghax bil-qalb il-bniedem jemmen fil-haqq; u bil-fomm wieħed jistqarr għas-salvazzjoni.

11 Ghax l-iskrittura tghid: Kull min jemmen fih ma jirgħox bil-mistħija.

12 Ghax mhemmx għażla bejn Lhudi u Grieg: ghax l-istess Mulej fuq kulhadd hu ghani ma' dawk kollha li jsejhulu.

13 Ghax kull minn isejjah isem il-Mulej ikun salvat.

14 Kif mela jsejhū 'l min għadhom ma emmnux fi? U kif jemmu f'min ma semghux bi? U kif jisimghu jekk hadd ma jxandrilhom?

15 U kif ixandru, jekk ma jkunux mibghutin? Kif inhu miktub: Kemm huma sbieħ ir-riglej ta' dawk li jxandru l-evangelju tas-sliem, u jibju l-bxara t-tajba fuq hwejjeg tajba!

16 Izda huma mhux kollha laqgħu l-evangelju. Ghax Isaija jghid: Mulej, min emmen dak li sħali minn għandna?

17 Il-fidi mela tiġi bis-smiġħ; u s-smiġħ bil-kelma t'Alla.

18 Izda ngħid jien: Jaqaw ma semghux? Iva, tabilhaqq, leħinhom instama' ma' l-art kollha, u kliemhom sa truf id-dinja.

19 Izda ngħid jien: Jaqaw Izrael ma fehem? L-ewwel Mosè qal: Inqanqal il-ghira tagħkom b'dawk li mhumiex ġens, u b'gens bla mohħi nghaddabkom.

20 Izda Isaija għandu l-hila jghid: Kont misjud minn dawk li ma kinu ifittxu dhix: dhirk lil dawk li ma kinu jistaqsu għall-ijja.

21 Izda għal Izrael ighid: Il-jum kollu stħa tdejjja għall-poplu li ma jobdix u rasu iebsa.

11 Ngħid mela: Jaqaw rema Alla l-poplu tiegħu? Allahares! Ghax jien ukoll Izraeli, minn nisel Abraham, minn tribu Benjamin.

2 Alla ma remiex il-poplu tiegħu li kien jaf minn qabel. Jew ma tafux xi tghid l-iskrittura fuq Elija? kif talab 'l Alla kontra Izrael, bili qal:

3 Mulej, qatlu l-profeti tiegħek, u garrfu l-arta tiegħek: u jien bqaqt waħdi, u qiegħdin ifitħu hajti.

4 Imma x'qaltu t-twiegħiba t'Alla? Hal-lejt għalija nnifsi sebat elef ragħel, li ma l-wexx ir-kobbejhom lejn ix-xbieha ta' Bagħal.

5 Hekk mela daż-żmien ukoll hemm fdal magħżul bi grazzja.

6 U jekk bi grazzja, mhux iżjed bl-opri; inkella l-grazzja mhix aktar grazzja. Izda jekk bl-opri, mhux iżjed bi grazzja; inkella l-opri mhumiex aktar opri.

7 Xi ngħidu, mela? Dak li kien ifitħex Izrael ma kisbux; izda l-maghżulin kisbuh, u l-oħra jien webbsu qalbhom.

8 (Kif inhu miktub: Alla tħam spirtu ta' nħgas qawwi, ghajnejn biex ma jarawx, u widnejn biex ma jisimghux;) sa llum.

9 U David iġħid: Ha tkun il-mejda

tagħhom nassa, u nasba, u ġebla tat-tixxik, u l-ħlas li haqqhom.

10 Ha jiddallmu għajnejhom, biex ma jarawx, u jilwu daharhom għal dejjem.

11 Nghid mela: Tfixklu biex jaqgħu? Allahares! Imma permezz tal-waqa' tagħhom giet is-salvazzjoni għall-Gentili, biex tqum il-ġħira tagħhom.

12 Issa jekk il-waqa' tagħhom kienet ta' ġid għad-dinja, u t-telfa tagħhom kienet ta' ġid għall-Gentili, kemm aktar tkun il-milja tagħhom?

13 Ghax ngħid lilkom Gentili: Bhala appostlu tal-Gentili, jien nagħmel gieħ lill-ministeru tiegħi:

14 Jekk b'xi mezz nista' nqajjem il-ġħira ta' dawk li huma demmi, u nsalva x'uhud minnhom.

15 Ghax jekk ir-rimi tagħhom sar ir-rikonċiazzjoni tad-dinja, x'ikun id-dħul tagħhom, hlief hajja mill-mewt?

16 Ghax jekk l-ewwel frott imqaddes, imqaddsa wkoll il-ġħagna; u jekk il-ġherq imqaddes, hekk ukoll il-friegħi.

17 U jekk xi friegħi nqatħgu, u int, li int zebbu salvaġġa, kont imlaqqam magħħom, biex terda l-ġherq u t-tira taż-zebbuġa;

18 La tiftħarha minn fuq il-friegħi. Imma jekk tiftħar, kun af mhux int li tarfa' l-ġherq, imma l-ġherq lilek.

19 Ghid mela: Inqatħgu l-friegħi, biex nitlaqqam jien.

20 Tnejeb; minħabba n-nuqqas tat-twemmin tagħhom inqatħgu, u int bqajt iż-żomm bil-fidi. La titkabar, imma ibza':

21 Ghax jekk Alla ma helishiem lill-friegħi naturali, lanqas jehlisha lilek.

22 Ara, mela, it-tjeiba u l-qilla t'Alla: il-qilla fuq dawk li waqgħu; izda t-tjeiba fuqek, jekk int tibqä' fit-tjeiba tiegħu: inkella tkun maqtugħ int ukoll.

23 U dawk ukoll, jekk ma jibqgħu ma jemmnux, ikunu mlaqqamin: ghax Alla jista' jlaqqamhom mill-ġdid.

24 Ghax jekk int kont maqtugħ miż-żeppu lu min-natura hi salvaġġa, u kont imlaqqam kontra n-natura f'żżeppu tajba: kemm aktar u aktar dawn, li huma l-friegħi naturali, ikunu mlaqqamin fiz-żeppu tagħhom stess?

25 Ghax ma rridx, huti, li ma tkunux tafu b'dan il-misterju, li ma taħsbux li intom għorrif fi hsibbiet kom; biċċa minn Izrael webbbu qalbhom, sama l-milja tal-Gentili tidħol;

26 U hekk Izrael kollu jkun salvat; bħalma hu miktub: Minn Sijon johrog il-Feddej, u jwarrab il-hażen minn Gakobb;

27 Ghax din hi r-rabta tiegħi magħħom, meta nneħħi dnubieħθom.

28 Skond l-evangelju, huma għedewwa, għall-ġid tagħkom: izda skond il-ġħażla,

huma mahbubin minhabba missirijiet-hom.

29 Ghax id-doni u s-sejha t'Alla ma jittihdux lura.

30 Ghax bhalma fl-imghoddi ma kon-tux tisimghu minn Alla, izda issa ksibtu l-hniema permezz tan-nuqqas tat-twemmin taghhom:

31 Hekk ukoll dawn issa ma jisimghux, biex permezz tal-hniema taghkom huma wkoll jiksbu l-hniema.

32 Ghax Alla għalaqhom ilkoll fin-nuqqas tat-twemmin, biex ihenn għal-kulhadd.

33 O kober bla tarf tal-ghana sew tal-gherf u kemm tal-gharfa t'Alla! Kemm ma jistgħux jinkixfu l-gudizzji tiegħu, u t-triqat tiegħu ma jistgħux jinstabu!

34 Ghax min għaraf il-hsieb tal-Mulej? Jew minn qatt tah parir?

35 Min qatt ta l-ewwel lilu, biex lilu jirtadd?

36 Ghax minnu, u bih, u għaliex, huma l-hwejjeg kollha: lilu l-glorja għal-dejjem. Amen.

12 Nitlobkom mela, huti, għall-hniema t'Alla, biex tagħtu lil ġisim kom-bħala sagħiċċu haj, imqaddes, u li jogħġob l-Alla: dan hu s-servizz xieraq tagħkom.

2 U la taqblux ma' did-dinja: imma tbiddlu bit-tiġidid ta' mohhkom, biex tagħrfu liema hi dik ir-rieda tajba, u li tgħiġob, u perfetta t'Alla.

3 Ghax nħid, permezz tal-grazzja mogħtija lili, lill kull wieħed fostkom, biex ma jqisx ruhu aktar milli hu xieraq li jqis; izda jqis kif jaixraq, skond il-qjies tal-fidi li Alla ta l-lill kull bniedem.

4 Ghax bhal ma għandna hafna membri f'għisem wieħed, u l-membri kollha m'għandhomx l-istess xogħol:

5 Hekk ahna, billi ahna hafna, għisem wieħed fi Kristu, u kull wieħed membri ta' xulxin.

6 Billi għandna mela doni differenti skond il-grazzja mogħtija lilna, jekk iñhi profezija, ha nipprofetizzaw skond il-qjies tal-fidi;

7 Jekk ministeru, ha nieħdu hsieb il-ministeru tagħna: jew min iħalleml, ha jieħu hsieb it-tagħlim.

8 Jew min iwissi, ha jieħu hsieb it-twissija: min jagħti, ha jaġhti, b'idejh mistuha, min għandu s-setħha, bil-herqa; min jagħmel eghmil ta' hniena, bil-ferha.

9 Ha tkun l-imħabba bla wċu. Obogħdu dak li hu hażin; żommu shih mat-tajjeb;

10 Għożżu 'l-xulxin b'imħabba ta' awħha; fil-gieg qisu 'l-xulxin oħġla.

11 Imheggien bla ma tintelqu; mixgħulin fl-ispirtu; taqdu l-Mulej;

12 Ferhanin bit-tama; bis-sabar fin-niket; titolbu bla ma taqtgħu;

13 Aqgtu ghall-htigġijet tal-qaddisin; ilaqghu l-ghorba.

14 Bierku lil dawk li jippersegwitaw-kom: bierku, u la tishtux.

15 Ifiħru ma' min jifrah; u ibku ma' min jibki.

16 Aqblu ma' xułxin. Tixtiqux hwejjeg għolja, aghmluha ma' nies baxxi. Tghod-dux ruħkom b'għorrie fil-hsibijiet tagħ-kom.

17 La troddu lil hadd deni għal-den. Aghħmlu hwejjeg onesti quddiem il-bnedmin kollha.

18 Jekk jiġi tħalli, daqs kemm jigi minnkom, għixu fil-paċċi ma' kulhadd.

19 Mahbubin tiegħi, tagħħmlu vendetta b'idejkom, imma aghħmlu l-wisa' għall-ghadab t'Alla, ghax hu miktub: Ghaliex l-vendetta, jien inħħall, iġħid l-Mulej.

20 Għalhekk jekk il-ghadu tiegħek bil-ġuh, itimghu; jekk inħu bil-ġħażu, isqih; ghax billi tagħmel dan, tkun qiegħed tiġibor għamar jaħraq fuq rasu.

21 Tintrebahx mill-ħażen, imma irbah il-ħażen bit-tajjeb.

13 Ha jkun kull wieħed sugġett għal-setħha aktar għolja. Ghax mhemm ebda setħha hliex dik t'Alla: is-setħġat li hawn huma mwaqqfin minn Alla.

2 Għalhekk kull minn jieqaf lis-setħha, ikun qiegħed jieqaf lill-ordni t'Alla: u dawk li jeħduha kontra l-ordni jiġibdu fuqhom il-kundanna.

3 Ghax il-hakkiema mhumiex ta' biza' għall-opri t-tajba, izda għall-hżien. Trid mela ma tibżax minn min hu fis-setħha? Aghmel dak li hu tajjeb, u jkollok tifħir minnu.

4 Ghax hu l-ministru t'Alla għal-khalid. Izda jekk tagħmel il-ħażin, ibza'; ghax muhx għalxejn għandu s-sejf: hu l-ministru t'Alla, biex jaġħmel haqq u jikkastiga lil min jaġħmel il-ħażin.

5 Għalhekk jaħtieg li tkunu sugġetti, muhx biss minħabba l-ghadab t'Alla, imma minħabba l-kuxjenza wkoll.

6 Ghax għalhekk għandkom thall-su l-haraġ ukoll: ghax huma l-ministri t'Alla, li jaġħmel dil-ħaża kuljum.

7 Roddu mela lil kulhadd dak li jmissu: il-haraġ lil min immissu l-haraġ; it-taxxi lil min immissu t-taxxi; rispett lil min immissu rispett, il-geiħ lil min immissu l-geiħ.

8 M'għandu jkollkom tagħtu xejn lil hadd; hliex dik tagħha tħalli, li jaġħid minn iħobbu lil haddieħor iwtetaq il-l-ġiġi.

9 Għalhekk: La tagħħimil adulterju: La tqotlx, La tisraqx, La tixħidix haġa b'ohra, La tixtieq x-hwejjeg ta' l-oħrajn, u jekk hemm kmandament iħor, jingabar

fil-qosor f'dawn il-kelmiet: Hobb lil ghajrek bħalek innisek.

10 L-imħabba ma tagħmilx deni lil ghajrek. Għalhekk l-imħabba hi t-twettiq tal-liggi.

11 U dan, għax tafu xi żmien hu; li qorob il-hin li tqumu min-nghas: għax issa s-salvazzjoni tagħna hi eqreb minn meta sirna neċċemu.

12 Il-lejl daħal sewwa; in-nhar qorob: Ha nneħħu mela l-opri tad-dlam, u ha nilbsu l-armi tad-dawl.

13 Ha nimxu onestament, qisu bi-nhar; mhux fix-xalar u s-sokor, mhux fiż-żena u t-tbahridd, mhux fil-għid u l-ġħira.

14 Imma ilbsu l-Mulej Gesù Kristu, u tagħtu x-ħsieb tal-ġisem, biex taqtgħu x-xewqat ħażiena tiegħu.

14 Ilqugħ lil min hu dghajjef fil-fidi, iżda mhux għal disputi dubbjużi.

2 Ghax wieħed jemmen li jiasta' jekkol kollox; iehor, li lu dghajjef, jekkol il-haxix.

3 Halli min jekkol ma jmaqdarker lil dak li ma jikolx; u min ma jikolx ma jagħmilx haqq minn dak li jekkol: għax Alla laqgħu.

4 Int min int biex tagħmel haqq mill-qaddej ta' haddieħor? Għal sidu jzommin wieqaf jew jaqa? Iva, iżomm wieqaf: għax il-Mulej jifla iż-żommu wieqaf.

5 Wieħed iqis jum oħla minn iehor: iehor kollha l-istess: ha jkun sgur kull wieħed fil-sehma tiegħu.

6 Min iqis il-jum, iqis u għall-Mulej: u min ma jqisx il-jum, ma iqisux għall-Mulej. Min jekkol, jekkol għall-Mulej, għax jażżejh 'l Alla; u min ma jikolx, ma jikolx għall-Mulej, u jażżejh 'l Alla.

7 Għax hadd minna ma ġħix għaliex innifsu, u hadd ma jmut għaliex innifsu.

8 Għax jekk nħixu, nħixu għall-Mulej; u jekk immutu, immutu għall-Mulej: mela sew jekk nħixu, u kemm jekk immutu, ahna tal-Mulej.

9 Għax għalhekk Kristu miet, u qam, u raġa' ha l-hajja, biex ikun il-Mulej sew-tal-mejtin u kemm tal-hajjin.

10 Imma int ghax tagħmel haqq minn huk? Jew int ghax tmaqdarker lil huk? Għax ahna lkoll għad irridu nidru quddiem it-tribu ta' Kristu.

11 Għax hu miktub: Daqskekk jien haj, iħġid il-Mulej, kull ir-kobba tiltewa quddiem, u kull ihsien jistqarr 'l Alla.

12 Għalhekk mela kull wieħed minna jaġħi kont 'l Alla tiegħu nnifsu.

13 Ha ma nagħmlux mela aktar haqq minn xulxin: iżda aktar dan għandu jkun il-haqq tagħkom, li hadd ma jagħmel ebda tfixxil jew tigħrif fi triq hu.

14 Jien naf, u nhossni sgur bil-Mulej Gesù, li m'hemm xejn imniġġes fis-salvazzjoni: iżda għal min jahseb li xi haġa hi mniġġsa, dik imniġġsa għaliex.

15 Imma jekk huk jitnikket minħabba l-ikel tiegħek, int issa ma timix bl-imħabba. La titħix bl-ikel tiegħek lil dak li Kristu miet għalihi.

16 Thallux mela t-tajjeb tagħk kom ikun imghajjar.

17 Ghax is-saltnej t'Alla mhix ikel u xorb; imma haqq, u sliem, u ferħ fl-Ispiċċi s-Santu.

18 Għax min f'dawn il-hwejjeg jaqdi 'l-Kristu jkun jogħgħob 'l Alla, u n-nies ma tghid xejn fi.

19 Ha nimxu mela wara dawk il-hwejjeg li jgħib u s-sliem, u l-hwejjeg li bihom intejbu wieħed lil iehor.

20 Thassarx mela x-xogħol t'Alla minħabba l-ikel. Tassew kollox safi: iżda hu hażiñ għal min jekkol bit-tixxil.

21 Tajjeb li la tiekol laħam, u la tixrob inbid, u lanqas hagħ'ohra li biha huk jiasta' jitħix, jew joffendi ruhu, jew jiddgħajjef.

22 Għandek fidji? Żommha għalik quddiem Alla. Hieni minn ma jikkundannax lill nnifsu b'dak li jaġħżel biex jaġħmel.

23 Imma min hu fid-dubju, jikkundanna lill nnifsu jekk jekkol, għax ma jikolx bil-fidi: għax dak kollu li mhux mill-fidi hu dnub.

15 Ahna mela l-qawwija għandna nerfghu d-dghufja ta' dawk li huma dghajfa, u mhux nogħġbu il-lila nfusna.

2 Halli kull wieħed minna jogħġġob lil ghajnej għall-ġid tiegħu biex itejbu.

3 Għax Kristu stess ma għoġġboxx lill nnifsu; iżda, bħalma hu miktub: It-taghħir ta' dawk li ghajruk waqa' fuqi.

4 Għax kull haga li nkifbet minn qabel, inkifbet għat-tagħlim tagħna, biex bis-sabar u l-faraġ ta' l-iskrittura jkollna t-tama.

5 Issa Alla tas-sabar u tal-faraġ jaġħi kom li tqablu fil-fehma bejnietkom skond Kristu Gesù.

6 Biex b'fehma wahda u b'fomm wieħed tiggħorifikaw 'l Alla, Missier Sidna Gesù Kristu.

7 Għalhekk il-qiegħu lil xulxin, bħalma Kristu wkoll laqagħna għall-glorja t'Alla.

8 Issa jien ngħid li Kristu sar ministru ta-ċirkonċiżżjoni għas-sewwa 'l Alla, biex iwtettaq il-wegħdji li saru lill-patriarki.

9 U biex il-Gentili jiggħorifikaw 'l Alla għall-hnien tiegħu: kif inhu, miktub: Għalhekk infahħrek qalb il-Gentili, u nghannni lil ismek.

10 U jħġid ukoll: Ifiħru, ja Gentili, mal-poplu tiegħu.

11 Ukoll: Faħħru l-Mulej, intom il-Gentili kollha; u faħħru, intom il-popli kollha.

12 Iħġid ukoll Isaija: Ikun hemm il-ġher ta' Gessi, u dak li jqum biex isaltan fuq il-Gentili; fi il-Gentili jittamaw.

13 Issa Alla tat-tama jimliekom b'kull ferh u sliem fil-fidi, biex toktru fit-tama, permezz tal-qawwa ta' l-Ispirtu s-Santu.

14 U jiena stess ukoll sgur minnkom, hutu, li intom ukoll mimlijin tjieba, mafawrin b'kull gherf, u li tistgħu twissu wieħed lil iehor.

15 Madankollu, hutu, ktibtilkom iżjed kif inhossa, xi drabi, bhal biex infakk-karkom, minħabba l-grazzja mogħtija lili minn Alla.

16 Biex inkun il-ministru ta' Kristu Gesù ghall-Gentili; billi nahdem bhala ministru ta' l-evangelju t'Alla, biex il-Gentili jkunu sagrificju li jogħġoq, im-qaddsin bl-Ispirtu s-Santu.

17 Għalhekk jien għandi għalfejn nista' nitħażżeż fi Kristu Gesù, f'dawk il-hwejjeg li huma t'Alla.

18 Ghax m'għandix hila nitkellem fuq haġa li Kristu ma għamilx bija, biex ingiġib il-Gentili għall-ubbidjenza, bil-kelma u-l-egħmil.

19 Permezz ta' eghliem kbar u eghġubijiet, bis-setgħa ta' l-Ispirtu t'Alla: hekk li minn Ġerusalem, dawramejt sa l-Illirja, sebb bija x-xandir ta' l-evangelju ta' Gesù.

20 Iva, thabatt bil-heġġa biex inxandar l-evangelju, mhux fejn isem Kristu kien magħruf, biex ma nibnix fuq il-pedamenti ta' bniedem iehor:

21 Iżda bħalma hu miktub: Dawk li lilhom ma kienx imħabbar, jaraw: u dawk li qatt ma semgħu, jifħmu.

22 Għalhekk ukoll jien kont imfixkel wiśq li niġi għandkom.

23 Imma issa, billi m'għandix aktar x-naghmel f'dawn l-inħawi, u billi ilni hafna snin bix-xewqa li niġi għandkom;

24 Meta mur Spanja, niġi għandkom: għax nittama li fil-vjaġġ tieghi narakom, u li nkun imqabbar it-triq 'il hemm minn-kom, wara li l-ewwel inkun imtlejt xi ftit bil-ferh li nkun magħkomm.

25 Imma issa sejjer Ĝerusalem biex naqqid l-qaddisin.

26 Ghax ghogħob hih dawk tal-Maċedonja u ta' l-Akaja li jagħmlu xi kontribuzzjoni għall-qaddisin foqra li huma Ĝerusalem.

27 Ghogħobhom tassew; u huma obbligliati lejhom. Ghax jekk il-Gentili hadu sehem mill-hwejjeg spiritwali tagħhom, id-dmir tagħħom hu wkoll li jgħinuhom fi hwejjeg tal-gisem.

28 Meta mela jien inkun temmejt dan, u nkun tajthom f'id-ejhom il-frott ta' dil-ġieba, nghaddi minn għandkom għal Spanja.

29 U jien sgur li, meta niġi għandkom, niġi fil-milja tal-barka ta' l-evangelju ta' Kristu.

30 Issa nitlob kom, hutu, f'gieh Sidna

Gesù Kristu, f'gieh l-imħabba ta' l-Ispirtu, li titħabtu flimkien miegħi fit-talb tagħ-kom 'l-Alla għalija;

31 Biex nehles minn dawk li ma jemmnu fil-Lhudja, u biex il-qadja li għand ġerusalem tkun milqugħha tajjeb mill-qaddisin;

32 Biex niġi ferhan għandkom, jekk Alla jrid, u nsib il-mistrieh magħkomm.

33 Issa Alla tas-sliem ikun magħkomm il-koll. Amen.

16 Nirrikmandalkom 'l-oħtna Febe:
qaddejja tal-Knisja ta' Kenkre:

2 Biex tilqgħuha fil-Mulej, kif jixraq lill-qaddisin, u tħiġiha f'kulma għandha bżonn minn għandkom, għax hi kienet ta' ghajnejha lil hafna, u għalija nnifsi wkoll.

3 Sellu għal Priska u għal Akwila, had-diema shabi fi Kristu Gesù;

4 Li għal hajti issugraw ghonqhom: u niżżejjhom hajr mhux jien wahdi, imma wkoll il-knejjes kojħha tal-Ġentili.

5 U sellu wkoll għall-knisijsa li hemm f'darhom. Sellu għal Epenetus il-mahbub tiegħi, l-ewwel frott għal Kristu fl-Akaja.

6 Sellu għal Marija, li thabtet hafna għalina.

7 Sellu għal Andronikus u għal Ĝunja, qrabha tiegħi, u shabi fil-habs, magħrufin fost l-appostli, li kienu wkoll qabli fi Kristu.

8 Sellu għal Amplijatus il-mahbub tiegħi fil-Mulej.

9 Sellu għal Urbanus, seħibna fi Kristu, u Stakis il-mahbub tiegħi.

10 Sellu għal Apelle, ippruvat fi Kristu. Sellu għan-nies tad-dar ta' Aristobolus.

11 Sellu għal Herodjon qaribi. Sellu għal tad-dar ta' Narkissus, li huma fil-Mulej.

12 Sellu għal Trifena, u għal Trifosa, li jidħiġi fil-Mulej. Sellu għal Persis il-mahbuba tiegħi li thabtet hafna fil-Mulej.

13 Sellu għal Rufus, il-mahtur fil-Mulej u l-omm tiegħu u tiegħi.

14 Sellu għal Asinkritus, għal Flegion, għal Herma, għal Patroba, għal Herme, u l-ahwa li huma magħħom.

15 Sellu għal Filologus, u għal Gulja, u Nereus, u għal oħtu; għal Olimpa, u ghall-qaddisin kollha li hemm magħħom.

16 Sellu għal Xulxin b'bewsa qaddisa. Isella għalikom il-knejjes ta' Kristu.

17 Issa nitlob kom, hutu, ghassulhom lil dawk li qiegħdin jikkagħunaw firða u tħixxil, kuntrarju qħat-tagħlim li tgħalliġi, u warrbu minn-hom.

18 Ghax nies bħal dawn ma jaqdux 'il Sidna Gesù Kristu, imma lil żaqqhom, u bi kliem helu u diskors melliesi jqarru bil-qlub tan-nies bla hażen.

19 Ghax l-ubbidjenza tagħkom magħrufa ma' kulhadd. Jien nifrah mela bikom:

imma rridkom tkunu għaqlin f'dak kollu li hu tajjeb, u bla qerq f'dak li hu hażin.

20 Alla tas-sliem ma jidu xaqqa jaġi minnha li Satana taht riġlejkom. Il-grazzja ta' Sidna Gesù Kristu tkun magħkom. Amen.

21 Timotju haddiem sieħbi, u Lukjus, u Ĝason, u Sosipatros, qarba tiegħi, isellu għalikom fil-Mulej.

22 Jien Tertjus, li ktibt din l-epistola, inselli għalikom Gajus li laqa' lili għandu, u l-knisja kollha. Iselli għalikom Erastus it-teżorier tal-belt, u Kwartus hunu.

24 Il-grazzja ta' Sidna Gesù Kristu magħkom il-koll. Amen.

25 Issa lil dak li għandu s-setgħa jwettaqkom skond l-evangelju tiegħi, u x-xandir ta' Gesù Kristu, skond ir-rivelazzjoni tal-misterju, li nżamm mohbi sa mill-bidu tad-dinja,

26 Imma issa mikxu, u bil-kitba tal-profeti, skond l-ordni t'Alla ta' dejjem, imgharrar lill-ġnus kollha, għall-ubbidjenza tal-fidi;

27 Lil Alla li hu wahdu gharef, tkun il-glorja għal dejjem ta' dejjem, b'Gesù Kristu. Amen.

L-Ewwel Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lill-Korintin

1 Pawlu, imsejjah biex ikun apostolu ta' Gesù Kristu permezz tar-rieda t'Alla, u Sostenes hunu;

2 Lill-knisja t'Alla li hemm f'Korintus, lil dawk li huma mqaddsin fi Kristu Gesù, imsejħin biex ikunu qaddisja, flimkien ma' dawk kollha li kullimkien isejh u l-isem ta' Gesù Kristu Sidna, sew tagħhom u kemm tagħna:

3 Grazzja lilkom, u sliem, mingħand Alla Missierna, u mingħand Sidna Gesù Kristu.

4 Niżżejjahr 'l Alla tiegħi dejjem għal-kom, għall-grazzja t'Alla mogħtija lilkom b'Gesù Kristu;

5 Li fih stagħnejtu f'kollo, f'kull kliem, u f'kull għerf;

6 Daqskemm ix-xhieda ta' Kristu kienet imwettqa fikom:

7 Biex ma jkun jonqoskom ebda don; intom u tistennew il-miġja ta' Sidna Gesù Kristu:

8 Li jwettaqkom ukoll sa l-ahhar, biex tkunu bla htija fil-jum ta' Sidna Gesù Kristu.

9 Fidil hu Alla, li minnu kontu msejħin fix-kirkxa t'Ibnu Gesù Kristu Sidna.

10 Issa nitlobkom, hut, f'isem Sidna Gesù Kristu, li ikoll titkellmu l-istess haġa, u li ma jkun hemm ebda firda bejnietkom; iżda li tkunu magħqudin għalenja, fehma waħda, u hsieb wieħed.

11 Ghax għarrfni fuqkom, hut, dawk tad-dar ta' Kloe, li hemm il-glied bejniet-kom.

12 Issa dan nghid, li kull wieħed minn-kom ighid: Jien ta' Pawlu; u jien t'Apollos; u jien ta' Kefa; u jien ta' Kristu.

13 Jaqaw Kristu tqassam? Jaqaw Pawlu kien imsallab għalikom? Jew f'isem Pawlu kontu mghammdin?

14 Niżżejjahr 'l Alla li m'ħammidit lil hadd minnkom, hlief 'l-Krispus u 'l-Kajus;

15 Biex hadd ma jghid li jien għammid f'ismi.

16 U għammidit ukoll lil dawk tad-dar ta' Stefanos: barra minn dawn, ma nafx għammidtx lil xi haddiehor.

17 Ghax ma bagħhatnix Kristu biex ingħammed, iżda biex ix-xandar l-evangelju: mhux b'għerf ta' kliem, biex is-salib ta' Kristu ma jisfax fix-xejn.

18 Ghax il-kelma tas-salib hi bluha għal-dawk li jintilfu; iżda għalina, li ahna salvati, hi l-qawwa t'Alla.

19 Ghax hu miktub: Neqred il-gherf tal-ghorrif, u nxejjen id-dehen tal-prudenti.

20 Fejn hu l-gharef? Fejn hu l-kittieb? Fejn hu dak li jiddisputi fuq din id-dinja? Jaqaw Alla m'ħamilx iblah il-gherf tad-dinja?

21 Ghax billi fil-gherf t'Alla d-dinja b'għerfa ma għarfiftx 'l Alla, għogbu Alla jsalva lil dawk li jemmnu bil-blua tax-xandir.

22 Ghax il-Lhud iridu ghelm, u l-Griegi jfittxu l-gherf:

23 Imma ahna nxandru 'l Kristu msallab, li hu tfixkil għal-Lhud, u bluha għall-Griegi;

24 Imma għal dawk li huma msejħin, sew Lhud u kemm Griegi, Kristu l-qawwa t'Alla, u l-gherf t'Alla.

25 Ghax il-blua t'Alla hi eghref mill-

bnedmin; u d-dghufija t'Alla hi iżjed b'sahħitha mill-bnedmin.

26 Ghax intom taraw, huti, is-sejha tagħkom; kif mhumiex hafna l-ghorrief skond il-ġisem, mhumiex hafna s-setgħanin, mhumiex hafna n-nobbi, li huma msejħin.

27 Iżda Alla għażel il-hwejjeg boloh tad-dinja biex ihawwad il-ghorrief; u Alla għażel il-hwejjeg dghajfa biex ihawwad il-hwejjeg qawwija;

28 U hwejjeg baxxi tad-dinja, u hwejjeg imzebħlin, Alla għażel, iva, u hwejjeg li mhumiex, biex ixejjen dawk li huma:

29 Biex ebda bniedem ma jiftahar quddiemu.

30 Imma bih, li intom fi Kristu Ģesù, li mingħand Alla sar għalina għerf, u haqq, u taqdix, u fidwa:

31 Biex, kif inhu miktub: Min jiftahar, ha jiftahar fil-Mulej.

2 U jien, huti, meta ġejt għandkom, ma ġejtx bi kliem gholl jew ta' għerf, biex inħabrbilkom ix-xhieda t'Alla.

2 Ghax jien kont għamilt il-ħsieb li ma nkun naf fostkom hliet 'il-Ġesù Kristu, u hu msallab.

3 U jien kont magħkom b'dghufija, u b'biza', u bi tregħid kbir.

4 U kliemi u xandiri ma kienx bil-kliem li jiġbed ta' għerf il-bniedem, imma f'wirta l-Ispritu u tal-qawwa:

5 Biex il-fidi tagħkom ma tkunx fil-gherf tal-bniedmin, iżda fil-qawwa t'Alla.

6 Iżda nitkellmu l-gherf fost dawk li huma perfetti: imma mhux il-gherf ta' did-dinja, lanqas tal-principijiet ta' did-dinja, li jiġi fix-xejn:

7 Imma ahna nitkellmu l-gherf t'Alla f'misterju; iva, il-gherf mohbi, li Alla waqqat qabel iż-żminijiet ghall-glorja tagħha:

8 Li hadd mill-principijiet ta' did-dinja ma kien jaf: ghax kieku kienu jafuh, ma kinux isalbu l-Mulej tal-glorja.

9 Imma bħalma hu miktub: Hwejjeg li l-ghajnejn ma ratx, u l-widna ma semgħitx, u li ma dahlux f'qalb il-bniedem, Alla hejjha ghali dawk li jħobbu.

10 Imma Alla għarrashomlna bl-Ispritu tiegħi: ghax l-Ispritu jidtex kollox, iva, sa l-ghammieq t'Alla.

11 Ghax liema bniedem jaf x'hemm fi bniedem, hliet l-Ispritu tal-bniedem li hemm fi? Hekk dak li hemm f'Alla ma jafu hadd, hliet l-Ispritu t'Alla.

12 Issa ahna ma hadniex l-Ispritu tad-dinja; iżda hadna l-Ispritu li hu t'Alla; biex nagħrfu l-hwejjeg mogħtijin linla b'xejn minn Alla.

13 Li ahna wkoll nitkellmuhom, mhux bi kliem li jħalleml għerf il-bniedem, iżda li jħalleml l-Ispritu s-Santu; inqabblu

hwejjeg spiritwali ma' dak li hu spiritwali.

14 Iżda l-bniedem naturali ma jilqax il-hwejjeg li huma ta' l-Ispritu t'Alla: ghax huma bluha għalih: u lanqas jista' jaħhom, ghax huma spiritwali magħrufin.

15 Iżda min hu spiritwali jien kollox, u hu nnifsu ma jintiżen minn hadd.

16 Ghax min għaraf hsieb il-Mulej, biex ighalleml ilu? Imma ahna għandna l-ħsieb ta' Kristu.

3 U jien, huti, ma stajtx inkellim kom bhala bniedmin spiritwali, imma bhala tal-laħam, bhala trabi fi Kristu.

2 Sqejk kom il-halib, u mhux ikel; ghax kontu għadkom ma tifilu għalih; u lanqas issa għadkom ma tifilu.

3 Ghax għadkom tal-laħam: ghax jekk fostkom hemm il-ġħira, u l-ġlied, u l-firda, mintomx intom tal-laħam, u timxu ta' bniedmin?

4 Ghax meta wieħed ighid: Jien ta' Pawlu; u iehor: Jien t'Apollos, mintomx tal-laħam?

5 Min hu mela Pawlu, u min hu Apollos, hliet ministri li bihom emmintu; bħalma wkoll il-Mulej ta' lil kull bniedem?

6 Jiena hawwilt, Apollos saqqa; iżda Alla hu li kabbar.

7 Għalhekk mela la min iħawwel, u la min isaqqi, mħu xejn; iżda Alla hu li jkabar.

8 Issa min iħawwel u min isaqqi huma wieħed: u kull bniedem jieħu l-ħlas tiegħi skond ix-xogħol tiegħu.

9 Ghax ahna haddiem flimkien m'Alla: intom il-ġħalqa t'Alla, intom il-bini t'Alla.

10 Skond il-grazzja t'Alla mogħtija lili, bhala mghallek tal-bennejja gharef, jien qiegħiċċi is-sisien, u haddiehor bena fuqu. Imma ha jara kull bniedem kif jibni fuqu.

11 Ghax hadd ma jista' jiqiegħi sisien ohra, barra minn dawk li huma mqieghda, li huma Ģesù Kristu.

12 Issa jekk xi hadd jibni fuq dawn is-sisien deheb, fidda, haġgar prezżjuż, ghawied, huxlief, tiben;

13 Ix-xogħol ta' kull bniedem jidher: ghax il-jum iħarrfu, ghax jinkixef binnar; u n-nar īġarrab x'jiswa x-xogħol ta' kull bniedem.

14 Jekk ix-xogħol ta' kull bniedem izomm fuq dak li jkun bena, jieħu l-ħlas.

15 Jekk ix-xogħol ta' bniedem jinharaq, ibati l-ħsara: iżda hu nnifsu jkun salvat; imma qisu bin-nar.

16 Ma tafux li intom it-tempju t'Alla, u li l-Ispritu t'Alla jħammar fikom?

17 Jekk bniedem ihassar it-tempju t'Alla, Alla jeqirdu; ghax it-tempju t'Alla, li huwa intom, hu mqaddes.

18 Halli l-ebda bniedem ma jqarraq bih

innisu. Jekk xi wiehed fostkom jidhirli li hu gharef f'did-dinja, ha jsir iblah, biex isir gharef.

19 Ghax il-gherfa ta' did-dinja hu bluha m'Alla. Ghax hu miktub: Hu jaqbad il-ghorrief fil-hżunija tagħhom stess.

20 U wkoll: Il-Mulej jagħraf il-hsibijiet tal-ghorrief, li huma fiergħa.

21 Għalhekk ha ma jiftahar hadd fil-bnedmin. Ghax kollox tagħkom;

22 Kemm jekk Pawlu, jew Apollos, jew Kefa, jew id-dinja, jew il-hajja, jew il-mewt, jew il-hwejjeg t'issa, jew il-hwejjeg li ġejjin; kollox tagħkom;

23 U intom ta' Kristu; u Kristu t'Alla.

4 Ha nkunu miżmumim hekk, bhala ministri ta' Kristu, u amministraturi tal-misterji t'Alla.

2 Barra minn dan wieħed jitlob minn għand l-amministraturi, li bniedem jinstab fidil.

3 Izda għalija hi haġa żgħira wisq li jsir haqq minni minnkom, jew mill-haqq tal-bniedem: ixa, jien ma nagħmilx haqq minni nnifsi.

4 Ghax xejn ma naf kontra tiegħi nnifsi, izda b'daqshekk jien minnix iġġustifikat: izda dak li jagħmel haqq minni hu l-Mulej.

5 Għalhekk la tagħmlu haqq minn xejn qabel il-waqt, sa ma jiġi l-Mulej, li jidwar il-hwejjeg möhbiha tad-dlām, u jikkex il-fehmiet tal-qlub: u mbagħad kuħadd jieħu t-tif'hir mingħand Alla.

6 U dawn il-hwejjeg, hut, jien qiegħed nħidhom f'tixbiha għalija u għal Apollos minhabba fikom; biex titgħallmu fina li ma taħsbux fil-bnedmin aktar milli hu miktub, biex hadd minnkom ma jitkabar għal wieħed kontra l-iehor.

7 Ghax min jagħżlek minn iehor? U x'għandek li ma hadtu? Issa jekk hadtu, għalfej tiftahar, bhalkieku ma had-tu?

8 Issa intom imxebbghin, issa stagħnejtu, saltnajtu bhala slaten mingħajrja: u jalla ssaltnu, biex ahna wkoll insaltnu magħkom.

9 Ghax naħseb jien li lila l-appostli Alla qiegħidna fl-ahħar, bhala ikkundannati għall-ħażżeen: ghax sirna wirja għad-dinja, u ghall-angli, u ghall-bnedmin.

10 Ahna boħol minhabba Kristu, izda intom għorrief fi Kristu; ahna dghajfin, izda intom b'sahħitkom; intom imwiegħ-ġħin, izda ahna mżebelhin.

11 Sa dis-siegha stess ahna bil-ġuħ, u bil-ghaxta, u għerija, u msawtin, u m'għand-nieħi dar fejn noqogħdu;

12 U nithabtu, nahdmu b'idejna stess; iħajruna, u nbierku; ippersegwitati, u nissaportu;

13 Iqassu fuqna, nitolbu bil-ħniena:

sirna qisna l-knis tad-dinja, u l-iskart ta' kollox s'issa.

14 Minnex niktbilkom dawn il-hwejjeg biex inġegħi kom tistħu, izda biex inwissi-kom bhala wied maħbubin.

15 Ghax imqar ikollkom ghaxart elef imghalleml fi Kristu, b'daqshekk ma jkoll-komx hafna missirijiet: ghax jien nissilt-kom fi Kristu Gesu permezz ta' l-evangelju.

16 Għalhekk nitlobkom li tkunu tix-bhuni.

17 Għalhekk bghattilkom 'il Timotju, li hu ibni maħbub, u fidil fil-Mulej, li jsakkarkom triqati li huma fi Kristu, bhal ma nghalleml kullimkien f'kull knisja.

18 Issa x'uhud intefhu, bhalkieku jien ma niġi għandkom.

19 Izda jien ma ndumx ma niġi għand-kom, jekk il-Mulej irid, u nkun naf, mhux il-kliem ta' dawk li huma minfuhi, imma x'setgħa għandhom.

20 Ghax is-saltna t'Alla mhix fil-kelma, iż-za fis-setgħa.

21 Xi tridu? Niġi għandkom bil-hatar, jew bl-imħabba, u spiritu ta' hlewwa?

5 Jingħad minn kulħadd li hemm iż-żena fostkom, u żena li bħalha lanqas tinstara' fost il-Gentili, li wieħed jieħu l-ħatra ta' missieu.

2 U intom intfahtu, u ma għalejtux, biex dak li għamel dan l-egħmil jittnejha minn fostkom.

3 Ghax ghalkemm tassew minnex hemm bil-ġisem, izda qiegħed hemm bl-ispirtu, digħi għarġim haqq minn għamel dan l-egħmil, daqs kieku kont hemm,

4 F'isem Sidna Gesu Kristu, meta intom u l-ispirtu tiegħi tkunu miġmugħin flimkien, bis-setgħa ta' Sidna Gesu Kristu,

5 Biex nerhi bniedem bħal dan f'idejn Satana għat-telfa tal-ġisem, biex l-ispirtu jkun salvat fil-jum ta' Sidna Gesu.

6 Il-stħażi tagħkom ma jiswieq. Ma tafux li fit-ti tħġira themmer il-ġaġna kollha?

7 Naddfu mela l-ħmira qadima, biex tkunu għaż-ġaġna għidha, ghax intom bla ħmira. Ghax ukoll Kristu, li hu l-ghid tagħna, hu issagħrifkat għalina:

8 Għalhekk ha nagħmlu l-festa, mhux bi ħmira qadima, lanqas bil-ħmira tal-ħażżeen u d-den; izda bil-hobż bla ħmira tas-safa u s-sewwa.

9 Ktibtilkom f'epistola biex ma tagħmluhiex maż-żienja:

10 Izda mhux għal kollox maż-żienja ta' did-dinja, jew mar-rgħiba, jew mal-hallelin, jew ma' l-idolatri; ghax imbagħad ikollkom toħorġu mid-dinja.

11 Izda jien issa ktibtilkom biex ma tagħmluhiex ma' bniedem, li għalkemm għandu l-isem ta' hu, hu zieni, jew rghib,

jew idolatra, jew iħobb ighajjar jew sikran, jew halliel; ma' wieħed bħal dan m'għandkom lanqas biss tieklu.

12 Ghax x'għandi x-naqsam jien biex naghmel haqq ukoll minn dawk li huma barra? Mhux minn dawk li huma ġewwa tagħmlu haqq intom?

13 Imma dawk li huma barra jagħmel haqq Alla minnhom. Għalhekk neħħu dak il-bniedem hażin minn fostkom.

6 Għandu hila xi hadd fostkom, meta jkollu xi jgħid ma' wieħed iehor, imur ghall-haqq quddiem il-ħażieni, u mhux quddiem il-qaddisin?

2 Ma tafux li l-qaddisin jagħmlu l-haqq mid-dinja? U jekk isir haqq mid-dinja minnkom, ma jistħoqqilkomx tagħmlu haqq mill-iżgħar hwejjeg?

3 Ma tafux li nagħmlu haqq mill-angli? Kemm aktar minn hwejjeg ta' dil-hajja?

4 Jekk mela jkollkom tagħmlu haqq minn hwejjeg ta' dil-hajja, tagħmlu bhala mħallfin dawk li fil-knisja huma lanqas stmati?

5 Nghidu b'għajb għalikom. Mela mhempix fostkom wieħed gharef? Le, lanqas wieħed li għandu hila jagħmel haqq bejn hutu?

6 Imma hu jħarrek lil huh, u dan quddiem nies bla fidi.

7 Issa, mela, tassew hemm difett fostkom, li tharrku lil xulxin. Għaliex aktarx ma issosfrux id-dnewwa? Għaliex aktarx ma thallux lil min jisraqkom?

8 Mhux hekk biss, iżda intom tagħmlu d-dnewwa, u tisirqu, u dan ma' hutkom.

9 Ma tafux li l-ħażieni ma jirtux issaltna t'Alla? Li titqarrux: la ż-żienja, la l-idolatri, la l-adulteri, la dawk li għandhom min-nisa, la dawk li jħobbu s-subjien u l-irġiel,

10 La l-hallelin, la r-rghiba, la s-skaren, la l-ghajjarin, lanqas il-hattafa ma jirtu s-saltna t'Alla.

11 U hekk kienu x'uħud minnkom: imma intom mahsulin, imma intom im-qaddsin, imma intom iġġustifikati f'isem Sidna Gesù, u bl-Ispirtu t'Alla tagħna.

12 Kolloks jiswa għalja; iżda mhux kolloks jaqbel: kolloks jiswa għalja, iżda jien ma naqa' taht is-setgħa ta' hadd.

13 L-ikel ghaz-żaqqa, u ż-żaqqa għall-ikel; iżda Alla jeqred sew 'il dan, u kemm 'il din. Issa l-ġisem mhux għaż-żeġen, iżda jien ma qajjem il-Mulej; u l-Mulej għall-ġisem.

14 U Alla qajjem il-Mulej, u jqajjem lill-wkoll bis-setgħa tiegħi stess.

15 Ma tafux li l-ġisma tagħkom huma l-membri ta' Kristu? Inneħhi mela l-membri ta' Kristu, u nagħmilhom membri ta' mara zienja? Allahares!

16 X'inhu? Ma tafux li min jingħaqad

ma' mara zienja jsir ġisem wieħed magħha? Ghax tnejn, qal hu, isiru ġisem wieħed.

17 Iżda minn jingħaqad mal-Mulej isir spiritu wieħed.

18 Aharbu ż-żena. Kull dnub li jagħmel il-bniedem hu barra mill-ġisem; imma min jiżi jidneb kontra ġismu stess.

19 X'inhu? Ma tafux li ġisim kom hu tempju ta' l-Ispritu s-Santu li qiegħed fikom, li għandkom mingħand Alla, u li intom mintomx tagħkom infuskom?

20 Ghax intom mixtriżi bi prezz: għalhekk igħlorifikaw l'Alla f'ġisim kom, u fl-ispritu tagħkom, li huma t'Alla.

7 Issa fuq il-hwejjeg li ktibtuli: Tajjeb għal raġel li ma jmissx mara.

2 Madankollu, biex naharbu ż-żena, halli kull raġel ikollu l'martu, u kull mara jkollha l-żewġha.

3 Ha jaġi r-raġel lil martu dak li jistħoqqiha: u l-istess ukoll il-mara lil-żewġha.

4 Il-mara m'għandhiex setgħa fuq ġisimha, iżda r-raġel: u l-istess ukoll ir-raġel m'għandux setgħa fuq ġisemu, iżda l-mara.

5 La tiċċahd ux minn xulxin, hliex biss bi ftehim għal xi żmien, biex tagħtu ruħkom għas-sawm u t-talb; imbagħad terġġu għal flimkien, biex Satana ma jittantakomx minħabba li ma tkunux ti-filu żżommu.

6 Iżda dan qiegħed nghidu bhala konċessjoni, u mhux bhala kmand.

7 Ghax nixtieq li r-riġiel kollha kienu wkoll bhali nnifsi. Imma kull wieħed għandu d-don propriu tiegħi minn Alla, wieħed mod, u l-ieħor iehor.

8 Għalhekk jien nghid lil dawk li mhumiex miżżewwi u l-ir-romol: Li ahjar għalhom li jibqgħu bhali wkoll.

9 Imma jekk ma jifilħux iżżommu, ha jiżżewwu: għax ahjar tiżżewweg milli tin-haraq.

10 U lill-miżżewwiñ nordna, mhux jien, imma l-Mulej: Ha ma titlaqx il-mara minn żewġha:

11 Iżda u jekk titlaq, ha tibqa' ma tiż-żewwiġx, jew targa' tagħmel paċi ma' żewġha: u r-raġel ha ma jkeċċix lil martu.

12 Imma lill-ohraji ngħidilhom jien, mhux il-Mulej: Jekk wieħed mill-ahwa għandu mara li ma temminx, u jogħġobha tgħammar miegħu, ha ma jkeċċihiex.

13 U l-mara li għandha raġel li ma jemminx, u jogħġibu jgħammar magħha, ha ma titilqux.

14 Ghax ir-raġel li ma jemminx jitqad-des b'martu, u l-mara li ma temminx titqad-des b'żewġha: kieku ma kienx hekk, u lież-żebbu kienu mniġġsin; iżda issa huma mqaddsin.

15 Izda jekk dak li ma jemminx jin-fired, ha jinfred: F'kasijiet bhal dawn, il-hu jew l-oht mhumix marbutin: izda Alla sejhilna ghas-sliem.

16 Ghax x'taf int, ja mara miżżeġwa, jekk issalvax 'il żewġek? Jew x'taf int, ja raġel, jekk issalvax lil marteck?

17 Imma bhal ma qassam Alla lil kull bniedem; bhal ma sejjah il-Mulej lil kulhadd, ha jumxi hekk kulhadd. U hekk nordna fil-knejjes kollha.

18 Kien xi hadd digà cirkonciż, meta kien imsejjah? Ha ma jkunx bla cirkonciżjoni. Kien xi hadd bla cirkonciżjoni meta kien imsejjah? Ha ma jkunx cirkonciż.

19 Iċ-ċirkonciżjoni mhi xejn, u n-nuqqas taċ-ċirkonciżjoni mhu xejn; izda l-harsien tal-kmandamenti hu kollo.

20 Ha jibqa' kulhadd kif kien, meta kien imsejjah.

21 Kont ilsir meta kont imsejjah? Thabbat rasek minhabba f'hekk: izda jekk tista' ssir hieles, inqeda bil-jasar.

22 Ghax dak li hu msejjah fil-Mulej, billi lsir, hu l-mehlusi tal-Mulej: hekk ukoll dak li hu msejjah, billi mehlus, hu l-ilsir ta' Kristu.

23 Kontu mixtrijin bi prezzi: la ssirux ilsira tal-bniedmin.

24 Huti, ha jibqa' kull bniedem quddiem Alla, fejn kien meta ssejjah.

25 Issa dwar ix-xebbiett m'għandi l-ebda kmandament tal-Mulej: izda jien nagħti il-fehma tieghi, bhala wieħed li qala' l-hniex tal-Mulej biex jitwemmen.

26 Jien jidħirli mela li dan tajjeb għat-tahbit ta' daż-żmien: nghid jien, tajjeb li bniedem ikun hekk.

27 Marbut mā' mara? La tfittixx li tinhall. Mahlul minn mara? La tfittixx mara.

28 Imma u jekk tiżżewwieg, ma tidnibx; u jekk xebba tiżżewwieg, ma tidnibx. Madankollu dawn ikollhom il-ghali tal-ġisem: minn dan nixtieq neħliskom.

29 Imma dan nghid jien, huti: Iż-żmien qsar: issa jibqa' li dawk li għandhom mara jghixu qishom m'għandhomx;

30 U dawk li jibku, qishom ma bkwx; u dawk li jifirhu, qishom ma ferħux; u dawk li jixxu, qishom m'għandhomx;

31 U dawk li jinqdew b'din id-dinja, qishom ma jinqdewx hazin biha: ghax il-ghadha ta' did-dinja tħaddi.

32 Imma jien irridkom tkunu bla hsibijiet. Min mhux miżżewwieg jahseb fil-hwejjeg li huma tal-Mulej, kif jogħġob lill-Mulej.

33 Izda min hu miżżewwieg jieħu hsieb il-hwejjeg li huma tad-dinja, kif jogħġob lil martu.

34 Hemm differenza wkoll bejn mara miżżeġwa u xebba. Il-mara li mhix miżżeġwa tahseb fil-hwejjeg tal-Mulej, biex

tkun qaddisa sew fil-ġissem u kemm fl-ispirtu: izda l-miżżeġwga tahseb fil-hwejjeg tad-dinja, kif toghġob lil żewġha.

35 U dan nghid għall-ġid tagħkom stess; mhux biex nonsbil kom xibka, izda għal dak li hu xieraq, u biex tinrabtu mal-Mulej mingħajr tixrid ta' moh.

36 Imma jekk wieħed jahseb li mhux jumxi kif jixraq ma' bintu xebba, jekk tkun laħqed għaż-żwieg, u jkun hemm bżonn tiżżewwieg, ha jaġħmel li jidħirlu; ma jidnibx: ha tiżżewwieg.

37 Madankollu, jekk wieħed għandu seħħa shiha f'qalbu, bla ma għandu bżonn, imma għandu s-setgħa fuq ir-rieda tiegħi stess, u qatagħha f'qalbu li jżomm il-bintu xebba, jaġħmel tajjeb.

38 Hekk mela min iżżewwiha jaġħmel tajjeb; izda min ma jżewwighiex jaġħmel ahjar.

39 Il-mara hi marbuta bil-ligi kemm idu haj żewġha: imma jekk żewġha jmut, hi mahlula, u tista' tiżżewwieg lil min trid hi; biss fil-Mulej.

40 Imma, kif nifhem jien, tkun aktar hienja jekk tibqa' kif inhi. U jien nahseb ukoll li għandi l-Ispru t'Alla.

8 Issa fuq il-hwejjeg issagħifikati lill-idoli, nafu li ahna lkoll għandna l-gherf. Il-gherf jonfo, izda l-imħabba tibni.

2 U jekk wieħed jidħirlu li jaf xi haġa, għadu ma jaf xejn daqs kemm għandu jkun jaf.

3 Imma jekk wieħed iħobb 'l Alla, dan magħruf minnu.

4 Mela fuq l-ikel tal-hwejjeg issagħifikati lill-idoli, nafu li l-idolu mhu xejn fid-dinja, u li m'hemmx kħlief Alla wieħed.

5 Ghax għal-kemm hemm sew fis-sema u kemm fl-art dawk li jgħid il-hom allat; (u hemm hafna allat, u hafna sidien.)

6 Imma għalina hemm Alla wieħed, il-Missier, li minnu huma l-ħwejjeg kollha, u ahna fi: u Sid wieħed Gesu Kristu, li bih huma l-ħwejjeg kollha, u ahna bih.

7 Madankollu mhux fil-bniedmin kollha hemm dak il-gherf: ghax x'uhud, bid-drawwa ta' l-idolu s'issa, jieklu haġa bhala issagħifikati lill-idoli; u billi l-kuxjenza tagħhom dghajfa, tittabba'.

8 Imma l-ikel ma jressaqni lejn Alla: ghax lanqas, jekk nieklu, ma nkunu ahjar; lanqas, jekk ma niklux, ma nkunu agharr.

9 Imma qisu li b'xi mod dan il-privilegg tagħkom ma jkunx ta' tħixx kif jidher għad-dghajfin.

10 Ghax jekk xi hadd jara lilek li għandek il-gherf bil-qiegħda fuq il-mejda fit-tempju ta' l-idolu, il-kuxjenza ta' dak li hu dghajjief ma tagħmilx il-qalb biex hu jiekol mill-hwejjeg issagħifikati lill-idoli?

11 U minhabba gherfek, huk li hu dghajjef, u li ghalih miet Kristu, jintilef.

12 Imma meta tidinbu hekk kontra l-ahwa, u tfieru l-kuxjenza dghajsa tagħhom, intom tidinbu kontra Kristu.

13 Għalhekk, jekk l-ikel ifixkel lil hija, ma nikolx laham sakemm iddum wieqfa d-dinja, biex ma nfixxilx lil hija.

9 Miniex apostlu? miniex hieles? ma rajtx 'il-Gesù Kristu Sidna? mintomx intom xogħi fil-Mulej?

2 Jekk għal oħra jraġi minniex apostlu, mingħajr dubju jien għalikom: għaliex intom is-sigħ ta' l-appostolat tiegħi fil-Mulej.

3 It-tweġibha tiegħi lil dawk li jħarbluni hi din:

4 M'għandniex il-jedd nieħdu magħna oħt, mara, bħall-appostli l-ohra, u bħal hut il-Mulej, u Kefa?

5 M'għandniex il-jedd nieħdu magħna oħt, mara, bħall-appostli l-ohra, u bħal hut il-Mulej, u Kefa?

6 Jew jien biss u Barnaba, li m'għandniex il-jedd li ma naħdmu?

7 Min f'xi żmien serva ta' suldat spejjes tiegħu? Min iħawwel għalqa dwieli, u ma jikolx mill-frott tagħha? Jew min jirgħha merħla, u ma jixrobx minn halib il-merħla?

8 Qiegħed nitkellem ta' bniedem? Jew ma tghidx l-istess il-ligi wkoll?

9 Ghax hu miktub fil-ligi ta' Mosè: La ssarramx halq il-gendus li jidres il-qamh. Jaqaw Alla jaħseb ghall-gniedes?

10 Jew jitkellem dan kollu minħabba fina? Bla dubju, minħabba fina dan miktub: Li min jahrat, għandu jahrat bit-tama; u min jidres bit-tama għandu jkollu sehem mit-tama tiegħu.

11 Jekk ahna żrajnilek hwejjeg spirit-wali, hi haġa kbira jekk ahna naħsdū l-hwejjeg temporali tagħkom?

12 Jekk oħra jraġi għandhom sehem ta' dal-jedd fuqkom, m'għandniex ahna iż-żejjed? Madankollu ahna ma wżajniex dal-jedd; imma nsofru kollox, biex ma nfixxilx l-evangelju ta' Kristu.

13 Ma tafux li dawk li jamministraw hwejjeg imqaddsa ġgħixu mill-hwejjeg tat-tempu? U dawk li jsveru l-artal għandhom sehem ma' l-artal?

14 Hekk ukoll il-Mulej ordna li dawk li jxandru l-evangelju ġgħixu mill-evangelju.

15 Iżda jien ma nqdejt b'xejn minn dan: lanqas ma ktibt dan, biex isir hekk lili: ghax ahjar għalija mmut, milli xi hadd iġib il-stħażi tiegħi fix-xejn.

16 Ghax għalkekk inxandar l-evangelju, m'għandbi biex niftħar: ghax il-bzoni iġegħi l-ħalli; iva, jahasra għalija, jekk ma nxandar l-evangelju!

17 Ghax jekk nagħmel dan minn jeddi, haqqni hlas: iż-żda jekk nagħmlu bla ma

ridtu, inkun qiegħed nagħmel xogħol fdat lili.

18 X'inhu mela l-hlas tiegħi? Li, meta nxandar l-evangelju, inqis li l-evangelju ġiġi bla hlas, biex ma ninqedieha hażżeen bil-jedd li jaġħi tiegħi l-evangelju.

19 Ghax għalkekk jien hieles minn kulħadd, jien għamilt lili nnifsi lsir ta' kulħadd, biex nirbah aktar.

20 U għal-Lhud sirt qisni Lhudi, biex nirbah il-Lhud; għal dawk li huma taht il-ligi, bħal wieħed taht il-ligi, biex nirbah li dawk li huma taht il-ligi;

21 Għal dawk li huma bla ligi, qisni bla ligi, (għalkekk ma kontx bla ligi t'Alla, imma taht il-ligi ta' Kristu,) biex nirbah li dawk li huma bla ligi.

22 Ghad-dgħajnej sirt bħal dghajjef, biex nirbah lid-dgħajfin: sirt kollo għal kulħadd, biex b'xi mezz insalva lil x'uhud.

23 U nagħmel dan minħabba l-evangelju, biex ikoll sehem minnu magħkom.

24 Ma tafux intom li dawk li jiġru f'tigrijha kollha jiġi, imma wieħed jieħu premju? Iġru mela, biex tieħdu kuruna.

25 Kull min jissara jiċċahhad minn kollo. Issa dawn jaġħmlu biex jieħdu kuruna li tispicċa; iż-żda ahna waħda li ma tispicċa.

26 Hekk mela niġri jien, mhux bla hsieb; hekk niġgieled, mhux qisni bħal wieħed jaġhti fl-ajru:

27 Imma naghakkes lil ġismi, u njassru: biex ma jiġix li, wara li nkun xandart lill-ohrajn, jien stess inkun imwarrab.

10 Barra minn dan, huti, ma rridkomx li ma tkunux tafu, kif missirijietna kollha kienu taht is-shaba, u kollha qasmu l-bahar;

2 U kollha tgħammdu fis-shaba u l-bahar biex iżkunu ma' Mosè.

3 U kielu kollha l-istess ikelel spiritwali;

4 U xorbu kollha l-istess xorb spiritwali: ghax kienu jixorbu minn dik il-Blata spiritwali li kienet timxhi warajhom: u dik il-Blata kienet Kristu.

5 Imma hafna minnhom ma għoġbux 'l-Alla, ghax waqgħu mejtin fid-deżer.

6 Issa dawn il-hwejjeg kienu xbihat għalina, biex ma nixxenq għall-hwejjeg hżien, bħal ma xxenq huma wkoll.

7 Lanqas tkunu idolatri, bħal ma kienu x'uhud minnhom; kif inhu miktub: Il-popolu qagħid bil-qiegħda biex jiekol u jixrob, u qam biex jilgħab.

8 Lanqas għandna nagħtuha għaż-żena, bħal ma għamlu x'uhud minnhom, u waqgħu mejtin f'jum wieħed tlieta u għoxrin elf.

9 Lanqas għandna ngārrbu 'l-Kristu, bħalma x'uhud minnhom ukoll ġarrbuh, u kieni meqrudin mis-sriep.

10 Lanqas tgergru, bhal ma gergru wkoll x'uhud minnhom, u kienu meqrudin mill-querred.

11 Issa dawn il-hwejjeg kollha grawlhom b'ezempju: u huma miktubin bhala twiddiba għalina, ahna li fuqna wasal it-tmien taż-żminnijiet.

12 Għalhekk, min jaħseb li hu wieqaf fis-shihha jaħra li ma jaqax.

13 Ebda tigħib ma ġie fuqkom hlief dak li jiġi fuq kull bniedem: iżda Alla fidil, u ma jħallix li intom tiġgarrbu aktar milli tifilu; u mat-tiġriż jidher ukoll triq biex teħilsu, biex tkunu tifilu għaliex.

14 Għalhekk, maħbubin tiegħi, aħarbu mill-idolatrija.

15 Nitkellem magħkomm bħala nies ta' l-għaqaq; aħħmlu haqq intom minn dak li nghid.

16 Il-kies tal-barka li ahna nbierku, mhux il-ghaqda fid-demm ta' Kristu? U l-hobż li niklsru, mhux il-ghaqda fil-ġisem ta' Kristu?

17 Ghax għalkemm ahna hafna, ahna hobż wieħed, u ġisem wieħed: ghax ahna ikoll għandna sehem minn dak il-hobż wieħed.

18 Harsu lejn Iżrael skond il-ġisem: dawk li jiekklu mis-sagħrifċċi m'għandhomx sehem mill-artal?

19 X'jien nghid mela? Li l-idolu hu xi haġa, jew dak li hu mogħti b'sagħrifċċu lill-idoli hu xi haġa?

20 Imma kħid jien, il-hwejjeg li jissagħrifikaw il-Gentili, jissagħrifikawhom lix-xjaten, u mhux 'l-Alla: u jien ma rridx li tissieħbu mark-xjaten.

21 Ma tistgħux tixorbu l-kies tal-Mulej, u l-kies tax-xjaten: ma jistax ikollkom sehem mill-mejda t'Alla, u mill-mejda tax-xjaten.

22 Irrudu nqanqlu l-Mulej għall-ghira? Nifilu aktar minnu?

23 Kollox jiswa għalija, iżda mhux kollox jaqbek: kollox jiswa għalija, iżda mhux kollox jibni.

24 Halli hadd ma jiftex dak li jaqbel lili, iżda l-ġid ta' kħalladd.

25 Kul minn kulma jinbiegħ fis-suq tal-laham, bla ma tħittu xejn minħabba l-kuxjenza:

26 Ghax tal-Mulej hi l-art, u kulma fiha.

27 Jekk xi wieħed minn dawk li ma jemminx jistidinkom għall-ikla, u tkunu tridu tmorru; kulu kulma jqeqhdulkom quddiem kom, bla ma tħittu xejn minħabba l-kuxjenza.

28 Iżda jekk xi hadd iġħidilkom: Dan kien offrut bħala sagħrifċċu lill-idoli, la tħikklu minħabba dak li qalil kom, u minħabba l-kuxjenza: ghax l-art tal-Mulej, u kulma fiha.

29 Irrid nghid, mhux il-kuxjenza tiegħek, imma ta' l-ieħor: għaliex għandu

jsir haqq mil-libertà tiegħi mill-kuxjenza ta' haddieħor?

30 Ghax jekk jien niekol b'radd il-hajr, għaliex għandu nkun imċanfar għal dak li għaliex inrodd il-hajr?

31 Kemm mela jekk tieklu, jew tħażmlu xi haġa oħra, aħħmlu kollex għall-glorja t'Alla.

32 La toħolquq tħixxil, la għal-Lhud, la għall-Ġentili, u lanqas għall-knisja t'Alla:

33 Bħalma jien ukoll nogħġob lil kul-hadd f'kollex, mhux infitħex dak li jaqbel lili, imma dak li jaqbel lil hafna, biex ikunu salvati.

11 Ixbu lili, bħalma jien ukoll nixbah lili Kristu.

2 Issa nfahharkom, hut, għax f'kollex tiftakru fija, u żżommu l-preċċetti tiegħi, bħal ma tajjhomlik.

3 Iżda jien irridkom tkunu tafu, illi r-ras ta' kull raġel hu Kristu; u r-ras tal-mara hu r-raġel; u ras Kristu hu Alla.

4 Kull raġel li jitlob jew jiaprofetizza, b'rasu mghottija, jaġħmel ghajb lil rasu.

5 Imma kull mara li titlob jew tiaprofetizza, b'rasha mxixufa, tagħmel ghajb lil rasha: ghax hu l-istess haga qis u kienet imqarwa.

6 Ghax jekk il-mara ma tghattix rasha, ha taqta' xagharrha: imma jekk hu ghajb għall-mara li taqta' jew tqarweż xagharrha, ha tħatti rasha.

7 Ghax raġel tassew m'għandux ighattu rasu, billi hu x-xbieha u l-glorya t'Alla: iżda l-mara l-glorya tar-raġel.

8 Ghax ir-raġel mhux mill-mara; iżda l-mara mir-raġel.

9 U l-anqas ir-raġel ma kien maħluq għall-mara; iżda l-mara għar-raġel.

10 Minħabba f'hekk, il-mara għandu jkollha fuq rasha sinjal tal-jedd minħabba l-angli.

11 Madankollu, fil-Mulej, la r-raġel ma hu mingħajr il-mara, lanqas il-mara mingħajr ir-raġel.

12 Ghax bħalma l-mara hi mir-raġel, hekk ukoll hu r-raġel mill-mara; iżda kollex miriñ Alla.

13 Aqtghu intom fikom infuskom: Jixraq li mara titlob 'l-Alla mikxuha?

14 In-natura stess ma tħallimkom, li, jekk raġel ikollu xaghru twil, hu ghajb għaliex?

15 Imma jekk mara jkollha xagharrha twil, dan hu glorja għaliha: ghax xagharrha mogħti lilha bħala velu.

16 U jekk xi wieħed jidher li jrid jaqla' l-ġlied, ahna m'għandniex din id-drawwa, lanqas il-knejjes t'Alla.

17 Issa f'dan li qiegħed nghidilkom minnix infahharkom, ghax qeqħdin til-taqgħu flimkien mhux għall-ahjar, iżda għall-aġħarr.

18 Ghax l-ewwelnett, meta tiltaqghu flimkien fil-knisja, smajt li hemm firdiet bejnietkom; u xi haġa nemmen.

19 Ghax jahtieg ikun hemm ukoll firdiet fostkom, biex dawk li huma tajbin tassew jidhu fostkom.

20 Meta mela tiltaqghu flimkien f'post wieħed, dan mhux biex tieklu l-ikla tal-Mulej.

21 Ghax waqt l-ikel kull wieħed jieħu l-ikla tiegħu qabel l-ieħor: u wieħed bil-għu, u ieħor fis-sakra.

22 X'inħu? M'għandkomx djar fejn tieklu u tixorbu? jew iżżebilu l-knisja t'Alla, u triegħxu lil dawk li huma f'qar? X'naqbad nħidilkom? infahharkom f'dan? ma nfahharkomx.

23 Ghax jien hadt mingħand il-Mulej dak li jien ukoll tajt kom: Li l-Mulej Gesù f'dak l-istess lejl li kien ittradut ha l-hobz:

24 U wara li radd il-hajr, qasmu, u qal: Hudu, kulu: dan hu għismi, li hu maqsum għalikom: aghħmlu dan b'tifkira tiegħi.

25 Hekk ukoll qabad il-kalċi, wara li kiel, u qal: Dal-kalċi hu r-rabta l-ġdidha f'demmi: aghħmlu dan, kull darba li tixorbu, b'tifkira tiegħi.

26 Ghax kull darba li tieklu dal-hobz, u tixorbu dal-kalċi, thabbru mewt il-Mulej sakemm jiġi.

27 Għalhekk kull min jiekol minn dal-hobz, u jixrob dal-kalċi tal-Mulej, mhux kif jixraq, ikun hati tal-ġisem u d-demmin tal-Mulej.

28 Izda ha jgħarbel il-bniedem ilu nnifsu, u mbagħad ha jiekol minn dak il-hobz, u jixrob minn dak il-kalċi.

29 Ghax min jiekol u jixrob mhux kif jixraq, jiekol u jixrob il-kundanna għalihi innifsu, billi ma jagħrafx ġisem il-Mulej.

30 Minhabba f'hekk, hafna huma dghajnejn u morda fostkom, u hafna reqdin.

31 Ghax jekk nagħmlu haqq minna nusna, ma jsira haqq minna.

32 Imma meta jsir haqq minna, ahna niwiddu mill-Mulej, biex ma nkunux ikkundannati mad-dinja.

33 Għalhekk, hut, meta tiltaqghu flimkien biex tieklu, stennew lil xulxin.

34 U jekk xi hadd għandu l-ġu, ha jiekol id-dar; biex ma tiltaqghux flimkien ghall-kundanna.

U l-bqija nqegħidhom f'posthom meta nigi.

12 Issa fuq id-doni spiritwali, ma rriddkomx ma tkunux tafu, hut.

2 Intom tafu li meta kontu Gentili, kontu tkunu meħudin quddiem dawn l-idoli bla kliem, bħal ma kienu jidukom.

3 Għalhekk irridkom tifħmu, li hadd hu u jitkellem bl-Ispirtu t'Alla ma jsejjah 'iż-Geşu misħut; u hadd ma jista' jghid li Gesu hu l-Mulej, hliex bl-Ispirtu s-Santu.

4 Issa hemm taqsim ta' doni, izda l-istess Spiritu.

5 U hemm taqsim ta' ministeri, izda l-istess Mulej.

6 U hemm taqsim ta' hidmet, izda hu l-istess Alla li jaħdem kollo f'kulħadd.

7 Imma l-manifestazzjoni ta' l-Ispirtu hi mogħtija lil kull wieħed ghall-ġid.

8 Ghax lil wieħed tingħata mill-Ispirtu kelma ta' għerf; u lil ieħor kelma ta' sapjenza mill-istess Spiritu;

9 Lil ieħor il-fidi mill-istess Spiritu; lil ieħor id-don li jfejjaq mill-istess Spiritu;

10 Lil ieħor li jagħmel il-mirakli; lil ieħor il-profezija; lil ieħor biex jagħraf l-ispirti; lil ieħor hafna xorti ta' ilsna; lil ieħor tifsir ta' ilsna:

11 Imma dawn kollha jaħdimhom l-istess Spiritu wahdieni, billi jqassam lil kull wieħed kif irid.

12 Ghax bħalma l-ġisem hu wieħed, u għandu hafna membri, u l-membri kollha ta' dak il-ġisem, għal-kemm huma hafna, huma ġisem wieħed: hekk ukoll hu Kristu.

13 Ghax bi Spiritu wieħed ahna lkoll, sew Lhud u kenim Gentili, sew lsiera u kemm helsin, konna mħammdin f'ġisem wieħed; u ahna lkoll xrobna minn Spiritu wieħed.

14 Ghax il-ġisem mhux membru wieħed, izda hafna.

15 Jekk iġħid ir-rigel: Ghax miniex l-id, miniex mill-ġisem; mhux mela mill-ġisem?

16 U jekk tgħid il-widna: Ghax miniex il-ġħajnej, miniex mill-ġisem; mhix mela mill-ġisem?

17 Kieku l-ġisem kollu kien ghajnej, fejn hu s-smiġ? Kieku kollu kien smiġ, fejn hu x-xam?

18 Izda issa Alla qiegħed il-membri, u kull wieħed minnhom, fil-ġisem, kif għoġġbu.

19 U kieku kollha kienu membru wieħed, fejn hu l-ġisem?

20 Izda issa huma hafna membri, izda ġisem wieħed.

21 U l-ġħajnej ma tistax tgħid lill-id: Ma neħtiġikx. U lanqas ukoll ir-ras lir-riglej: Ma neħtiġkomx.

22 Barru minn dan, wisq iż-żejjed dawk il-membri tal-ġisem, li jidħru aktar dghajnej, huma meħtieġa.

23 U lil dawk il-membri tal-ġisem, li ahna naħsbu li huma anqas ta' għieħ, nagħtuhom l-akbar ġieħ; u l-partijiet tagħna li huma anqas xierqa nagħtuhom l-akbar xerqa.

24 Ghax il-partijiet tagħna li huma xierqa m'għandhomx bżonn: imma Alla qassam il-ġisem, billi ta' hafna għieħ lil dik il-parti li ma kellhiex:

25 Biex ma jkunx hemm fida fil-ġisem; imma biex il-membri jieħdu l-istess hsieb ta' xulxin.

26 U jekk isofri membru wieħed, isofru

mieghu l-membri kollha; jew jekk membru wieħed iku mogħti gieħ, il-membri kollha jifirhu mieghu.

27 Issa intom il-ġisem ta' Kristu, u kull wieħed minnkom hu membru tiegħu.

28 U Alla qiegħed lil x'uhud fil-knisja, l-ewwel appostli, it-tieni profeti, it-tielet ghalliema, wara dan il-mirakli, imbagħad id-don tal-fejqan, il-ghajjnuna, il-hakma, u d-don ta' ilsna diversi.

29 Kollha appostli? Kollha profeti? Kollha ghalliema? Kollha jagħmlu l-mirakli?

30 Kollha għandhom id-don li jsejqu? Kollha jitkellmu bl-ilsna? Kollha ja fu jfissru?

31 Imma xxenqu għal doni ahjar: jien għad nurikom triq wiśq iż-żejjed ahjar.

13 Kieku kont nitkellem bl-ilsna tal-bnedmin u ta' l-angli, u m'għandix imhabba, kont inkun qisni bronż id-oqq, jew cimblu jżarżar.

2 U kieku għandi d-don tal-profezija, u nifhem il-misterji kollha, u l-gherf kollu; u kieku għandi l-fidi kollha, li nista' nqanq il-muntanji, u m'għandix imhabba, ma jiena xejn.

3 U kieku nqassam ġidi kollu biex nitma l-fqar, u nagħti gismi biex jinħaraq, u m'għandix imhabba, ma jisweli xejn.

4 L-imhabba ssosfi fit-tul, u hi twajba; l-imhabba ma tgħirx; l-imhabba ma tift-harx, ma titkabbarx;

5 Ma tagħmilx dak li ma jixraqx, ma tfittixx dak li jaqblilha, ma tihux malajr għaliha, ma taħbihs fid-den;

6 Ma tifrahx bid-dnewwa, iżda tifrah bi-sewwa;

7 Kollo tagħħeder, kollox temmen, kollox tittama, kollox issofri.

8 L-imhabba qatt ma tintemm: iżda l-profezji jħibbu; u jisktu l-ilsna, u jħib il-gherf.

9 Ghax ahna ma nafux kollo: ma nipprofitizzawx kollo.

10 Iżda meta jiġi dak li hu shih, imbagħad dak li hu nieqes iġħib.

11 Meta kont tarbija, kont nitkellem bhal tarbija, nifhem bhal tarbija, nahseb bhal tarbija: iżda meta sirt raġel, nehhejt dak li kien ta' tarbija.

12 Ghax issa naraw f'mera, mhux ċar; iżda mbagħad wiċċi imb'wiċċi: issa nagħraf biċċa; iżda mbagħad nagħraf sewwa bħalma jien ukoll magħru.

13 Imma issa baqa' dawn it-tlieta: il-fidi, it-tama u l-imhabba; iżda l-akbar fosthom hi l-imhabba.

14 Fittxu l-imhabba, u theġġu għal doni spiritwali, iżda l-aktar li tiprofetizzaw.

2 Ghax min jitkellem b'ilsien mhux magħruf, ma jitkellimx mal-bnedmin, imma ma' Alla: ghax hadd ma jifhmu; iżda jitkellem fl-ispiċċu misterji.

3 Imma min jipprofetizza jkellem lill-bnedmin biex itejjibhom, iheġġi għom, u ifarragħom.

4 Min jitkellem b'ilsien mhux magħruf itejjeb lili nnifsu; iżda min jipprofetizza, itejjeb il-knisja.

5 Nixtieqkom li lkoll titkellmu bl-ilsna, imma l-aktar li tiprofetizzaw: ghax akbar hu dak li jipprofetizza minn dak li jitkellem bl-ilsna, barra milli jekk dan ifisser, biex il-knisja jkollha l-ġid.

6 Issa jekk jien, huti, nigi għandkom nitkellem bl-ilsna, x'niswielkom jekk jien ma nkellimkomx jew bir-rivelazzjoni, jew bil-gherf, jew bil-profezja, jew bit-taghlim?

7 U wkoll hwejjeg bla ħajja li jagħtu l-hoss, sew jekk il-flawt, u kemm jekk iċ-ċetra, jekk ma jagħmlux differenza fil-hoss, kif jingħaraf id-daqq tal-flawt mid-daqq taċ-ċetra?

8 Ghax jekk it-trumbetta tagħti hoss imħawd, min jitħejja ghall-battalja?

9 Hekk ukoll intom, jekk b'ilsienkom ma tħidu kliem ċar biex jistiehem, kif jingħaraf dak li jingħad? ghax tkunu tit-kellmu fl-arja.

10 Jista' jkun li hawn hafna kwalitajiet ta' il-hna fid-dinja, u hadd minnhom ma hu mingħajr tifsir.

11 Għalhekk jekk jien ma nafx it-tifsir tal-hoss, inkun qisni barbaru għal minnitkellem, u min jitkellem ikun barbaru għalija.

12 Hekk ukoll intom, ladarba mheġġin għal doni spiritwali, fittxu li jkollkom hafna ghall-ġid tal-knisja.

13 Għalhekk min jitkellem f'illsien mhux magħruf ha jitlob biex ifisser.

14 Ghax jekk jien nitlob b'ilsien mhux magħruf, l-ispiċċu tiegħi jitlob, imma mohhi ma jieħu l-ebda frott.

15 X'inħu mela? Nitlob bl-ispiċċu, u nitlob bil-mohi ukoll; nghanni bl-ispiċċu, u nghanni bil-mohi ukoll.

16 Ghax meta tbierek bl-ispiċċu, kif jista' dak li m'għandux dawn id-doni spiritwali iġħid Amen għal radd il-hajr tiegħek, la ma jafx x'inti tħgħid?

17 Ghax tassew li int trodd radd il-hajr tajjeb, iżda l-ieħor ma jieħu l-ebda ġid.

18 Niżżejjah 'i Alla tiegħi, li nitkellem b'ilsna aktar minnkom il-koll:

19 Madankollu fil-knisja aktar irrid nħid hames kelmiet b'mohhi, biex nħalliem l-oħrajn ukoll, milli ghaxart elef b'ilsna mhux magħru.

20 Huti, tkunux tħsal f'mohħkom: għal-kemm fil-ħażżeen kunu trabi, iżda f'mohħkom kunu rġiel.

21 Fil-liggi hu miktub: Nitkellem ma' dal-poplu b'nies ta' ilsna ohra, u b'xofftejn

ohra; u madankollu ma jisimghunix, ighid il-Mulej.

22 Ghalhekk l-ielsna huma sinjal, mhux ghal dawk li jemmnū, imma ghal dawk li ma jemmnūx; iżda l-profezija mhix ghal dawk li ma jemmnūx, imma ghal dawk li jemmnū.

23 Jekk mela l-knisja kollha tingema' flimkien f'post wiehed, u kollha jitkellmu bl-ielsna, u jidħlu dawk li m'għandhomx doni spiritwali, jew li ma jemmnūx, ma ġiġidu li intom imgieni?

24 Imma jekk kollha jipprofetizzaw, u jidhol wieħed li ma jemminx, jew wieħed li m'għandux domi spiritwali, dan ihoss ruhu mċansar minn kulhadd, u ikun iġġudikat minn kulhadd:

25 U hekk is-sigreti ta' qalbu jinkixfu: u fil-waqt li jixteħet għal wiċċu jagħti qima 'Alla, jistqarr li Alla fikom tassew.

26 X'inhu mela, huti? Meta tiltaqgħu flimkien, kull wieħed għandu xi salm, xi tagħlim, xi lsien, xi rivelazzjoni, xi tifsir. Ha jsir kolloġx ghall-gid.

27 Jekk wieħed jitkellem b'ilsien mhux magħruf, ha jkunu tnejn, jew l-aktar tlieta, wieħed wara l-ieħor; u ha jfisser wieħed.

28 Imma jekk ma jkun hemm min ifisser, ha jżomm is-skiet fil-knisja; u ha jkelleml ilu nnifsu, u 'l Alla.

29 Ha jitkellmu l-profeti, tnejn jew tlieta, u ha jaġħmlu haqqo l-oħrajn.

30 Jekk xi haġa tkun irrivelata lill-ieħor li jkun bil-qiegħda hemm, ha jiskot l-ewwel wieħed.

31 Ghax il-koll tistgħu tipprofetizzaw wieħed wara l-ieħor, biex kulhadd jitħall-lem, u kulhadd jitħegġeg.

32 U l-ispiri tal-profeti huma suggetti ghall-profeti.

33 Ghax Alla mhux l-lawtur tat-tahwid, iżda tas-sliem, bhalma fil-knejjes kollha tal-qaddis.

34 Ha jżommu s-skiet in-nisa tagħkom fil-knejjes; ghax m'għandhomx jitkellmu; iżda għandhom jobdu, kif tgħid il-liggi.

35 U jekk iridu jitħall-ku xi haġa, ha jistaqsu lil zwieġhom id-dar: ghax hu gjeb għan-nisa li jitkellmu fil-knisja.

36 X'inhu? Il-kelma t'Alla harget minn għandkom? jew waslet għandkom biss?

37 Jekk xi hadd jaħseb li hu profeta, jew bniedem spiritwali, ha jaġraf sewwa li dawk il-hwejjeg li niktibk huma kmandamenti tal-Mulej.

38 Imma jekk wieħed ma jridx jaf, erħulu ma jaħxa.

39 Għalhekk, huti, ixxenqu biex tipprofetizzaw, u żżommux lil min jitkellem bl-ielsna.

40 Ha jsir kolloġx kif jixraq u kif immiss.

15 Barra minn dan, huti, irrid infak-karkom fl-evangelju li xandartil-

kom, u li intom ukoll ilqajtu, u li żżommu shiħi miegħu.

2 U li bih intom salvati, jekk iżżommu f'mohħkom dak li xandartilkom, ghax inkella tkunu emmintu għal xejn.

3 Ghax l-ewwelnett tajtkom dak li jien ukoll qlajt, kif Kristu miet għal dnubietna skond l-iskrittura;

4 U li kien midfun, u raġa' qam it-tielet jum skond l-iskrittura:

5 U li deher lil Kefa, imbagħad lit-tanax.

6 Wara dan, deher lil aktar minn hames miġi, ahwa, f'daqqha; li hafna minn hom ghadhom hajjin sa llum, iżda x'uhud mietu.

7 Wara dan, rah Ġakbu; imbagħad l-appostli kollha:

8 Fl-ahħarnett rajtu jien ukoll, bhala wieħed li twieled barra minn żmienu.

9 Ghax jien l-iżgħar fost l-appostli, li ma jistħoqqlix nissejjah appostlu, ghax ipperseggwitajt il-knisja t'Alla.

10 Imma bil-grazzja t'Alla jien li jien: u l-grazzja tiegħu li ntqħatati ma kienitx għal xejn; iżda thabatt hafna aktar minn-hom kollha: mhux jien, imma l-grazzja t'Alla li kienet miegħi.

11 Għalhekk sewwa jekk kont jien, sewwa jekk kienu huma, hekk inxandru ahna; u hekk intom emmintu.

12 Issa jekk Kristu hu mxandar li qam minn bejn l-imwiet, kif x'uhud fostkom ighidu li m'hemm ix-qawmien ta' l-imwiet?

13 Imma jekk m'hemm ix-qawmien ta' l-imwiet, lanqas Kristu ma qam:

14 U jekk Kristu ma qamx, fiergħha hi l-predikazzjoni tagħna, u fiergħha wkoll hi l-fidi tagħkom.

15 Iva: ahna nkunu misjubin xhieda foloz t'Alla; ghax xħedna b'Alla li qajjem 'il Kristu, li hu ma qajmux, jekk inhu tassew li l-mejtin ma jqumux.

16 Ghax jekk il-mejtin ma jqumux, lanqas Kristu ma qam:

17 U jekk Kristu ma qamx, fiergħha hi l-fidi tagħkom; intom ghadkom fi dnu-bietkom.

18 Għalhekk ukoll dawk li mietu fi Kristu ntiflu.

19 Jekk f'din il-hajja ahna biss għandna tama fi Kristu, ahna l-aktar imsejkni fost il-bniedem kollha.

20 Imma issa Kristu qam minn bejn l-imwiet, u sar l-ewwel frott fost dawk li mietu.

21 Għażiex bhalma bil-bniedem għiet il-mewt, bil-bniedem ukoll ġie l-qawmien mill-imwiet.

22 Ghax bhalma f'Adam kulhadd imut, hekk ukoll kulhadd jargħa jieħu l-hajja fi Kristu.

23 Imma kull wieħed fejn imissu: Kristu l-ewwel frott; imbagħad dawk li huma ta' Kristu fil-miġja tiegħu.

24 Imbagħad jiġi t-tmien, meta hu

jaghti s-saltna 'l Alla l-Missier, wara li jkun qered kull hakma u kull setgha u qawwa.

25 Ghax jahtieġ isaltan, sa ma jqiegħed l-egħdewwa kolha taht riġlejħ.

26 L-ahhar ghadu li jinqered hi l-mewt.

27 Ghax Alla qiegħed kollox taht riġlejħ. Iżda meta jghid li kollox kien imtahhat, jidher ċar li barra dak li tħażżetu kollox.

28 U meta kollox ikun imtahhat lejh, imbagħad l-Iben innifsu wkoll ikun imtahhat lil Dak li tħażżetu kollox, biex Alla jkun kollox f'kulħadd.

29 Kieku ma kienx hekk, x'jaghmlu dawk li huma mghammdin ghall-mejtin, jekk tassew il-mejtin ma jqumux? Ghalfejn mela huma mghammdin ghall-mejtin?

30 Ghalfejn ahna qeqhdin fil-periklu kull siegħa?

31 Jien kıljum espost ghall-mewt. Dan nahlifu bil-stahir li għandi fikom fi Kristu Gesù Sidna.

32 Jekk skond id-drawwa tal-bnedmin jien tqabdat f'Ejesus mal-bhejjem, xi swieli, jekk il-mejtin ma jqumux? Ha nieklu u nixorbu; ghax ghada mmutu.

33 La titqarqu: kumpanija hażina thassar id-drawwiet tajba.

34 Stenħbu biex tħixu sewwa, u la tidinbux; ghax x'uhud ma jafux x'inhu Alla: nghid dan b'għajnej għalikom.

35 Imma jghid xi hadd: Kif iqumu l-mejtin? u b'liema ġisem jigu?

36 Ja iblah, dak li tiżra' int ma jihux hajja, jekk ma jmutx:

37 U dak li tiżra', mhux il-ġisem li ghad ikun tiżra', imma daqsxejn ta' żerġha, jista' jkun tal-qarm, jew ta' xi żerriegħa ohra.

38 Imma Alla jaġħtiha ġisem kif jogħġbu, u lill kull żerriegħa l-ġisem tagħha.

39 Mhux kull laham hu l-istess laham: imma hemm il-laħam tal-bnedmin, iehor tal-bhejjem, iehor tal-hut, u iehor tat-tnejru.

40 Hemm ukoll l-īgsma tas-sema, u l-īgsma ta' l-art: iżda l-glorja ta' l-īgsma tas-sema hi haġa; u l-glorja ta' l-īgsma ta' l-art hi ohra.

41 Hemm glorja tax-xemx, u glorja ohra tal-qamar, u glorja ohra tal-kwiekeb: ghax kewkba ma taqbilx ma' kewkba ohra fil-glorja.

42 Hekk ukoll il-qawma ta' l-imwiet. Il-ġisem jinżara' fit-tahsir, iqum bla taħsir:

43 Jinżara' fil-ghajb; iqum fil-glorja; jinżara' fin-nuqqas ta' saħħa, iqum fil-qawwa:

44 Jinżara' ġisem naturali; iqum ġisem spiritwali. Hemm ġisem naturali, u hemm ġisem spiritwali.

45 U hekk hu miktub: L-ewwel bniedem Adam sar ruh hajja; l-ahhar Adam sar spirtu li jagħti l-hajja.

46 Imma l-ispiritwali ma kienx l-ewwel, iżda n-naturali; imbagħad l-ispiritwali.

47 L-ewwel bniedem kien mill-art, ta' l-art: it-tieni bniedem hu l-Mulej mis-sema.

48 Bhalma hu l-bniedem ta' l-art, hekk huma l-bnedmin ta' l-art: u bhalma hu l-bniedem tas-sema, hekk huma l-bnedmin tas-sema.

49 U bhalma ahna għandna x-xbieha tal-bniedem ta' l-art, hekk ukoll ikollna x-xbieha tal-bniedem tas-sema.

50 Dan nghidilkom issa, buti: Il-laħam u d-demm ma jistgħux jirtu s-saltna t'Alla; lanqas it-tahsir ma jiret in-nuqqas ta' tahsir.

51 Ara, sa nghidilkom misterju: Ahna mhux ilkoll immutu, imma lkoll nit-biddu,

52 F'waqt wieħed, f'hakka ta' ghajn, mad-daqq ta' l-ahhar tromba: ghax iddoqq it-tromba, u l-mejtin iqumu bla tahsir, u ahna nitbiddlu.

53 Ghax jahtieġ li dan il-ġisem li jit-hassar jilbes in-nuqqas ta' tahsir, u dan il-ġisem li jmut jilbes in-nuqqas ta' mewt, imbagħad issehh il-kelma li nkifet: Il-mewt inbelgħet fir-rebha.

54 Għalhekk, meta dan il-ġisem li jit-hassar jilbes in-nuqqas ta' tahsir, u dan il-ġisem li jidu jilbes in-nuqqas ta' mewt, u ahna nitbiddlu.

55 Ja mewt, fejn hi n-niggieža tiegħek? Ja qabar, fejn hi r-rebha tiegħek?

56 In-niggieža tal-mewt hu d-dnub; u l-qawwa tad-dnub hi l-ligħi.

57 Imma niżżuħajr 'l-Alla, li tana r-rebha permezz ta' Sidna Gesù Kristu.

58 Għalhekk, hutu maħbubin, żommu shih, la tħitharkux, ghaddu dejjem il-quddiem fix-xogħol tal-Mulej, billi tafu li t-tahbit tagħkom ma jkunx ta' xejn fil-Mulej.

16 Issa fuq il-ġbir ghall-qaddisin, aħħmlu intom ukoll kif ordnajt jien lill-knejjes ta' Galatja.

2 Kull l-ewwel jum tal-ġimħa, kull wieħed minnkom ha jfaddal xi haġa skond kif Alla tah, biex mhux meta niġi jsir il-ġbir.

3 U meta niġi, lil dawk li intom tagħżi bl-ittri tagħkom, nibgħathom biex iġibu l-ghotja tagħkom Gerusalem.

4 U jekk ikun hemm bżonn li mmur jien ukoll, imorrū miegħi.

5 Issa jien niġi għandkom meta nkun ghaddej mill-Maċedonja: ghax jien bihsiebni nghaddi mill-Maċedonja.

6 U jista' jkun li noqghod hemm, iva, u nħaddej x-xitwa magħkom, biex twassluni fil-vjagg tiegħi kull fejn inkun sejjjer.

7 Ghax ma rridx narakom issa jien u ghaddej; iżda nittama li nibqä' xi żmien magħkom, jekk il-Mulej irid.

8 Imma nibqa' Efesus sa Ghid il-Hamsin.

9 Ghax bieb kbir u qawwi nfetah ghalija, u hemm hafna ghedewwa.

10 Issa jekk jiġi Timotju, qisū li jkun magħkom bla biża': ghax hu jaħdem xogħol il-Mulej, bhal ma nagħmel jien ukoll.

11 Ara li ma jonqsu hadd: iżda wassluu bis-sliem, biex jiġi għandi: ghax nistennieha ma' l-ahwa.

12 Dwar Appollos huna, heġġigtu hafna biex jiġi għandkom ma' l-ahwa: iżda ma kentx ghalkollox ir-rieda tiegħu li jiġi issa; iżda jiġi meta jkun jista'.

13 Ishru, żommu shih fil-fidi, kunu rgiel, kunu qawwijin.

14 Dak kollu li tagħmlu ha jkun magħmul fl-imhabba.

15 Nitlobkom bil-hiniena, huti, (intom tafu l-familja ta' Stefana, li hi l-ewwel frott fl-Akaja, u li taw ruhhom għall-ministeru tal-qaddisin),

16 Li tissottomettu ruħkom għal nies bħal dawn, u għal kull min ħiġin u jaħdem magħna.

17 U jien nifrah biż-żjara ta' Stefana, ta' Fortunatus, u ta' Akajkus; ghax dak li kien nieqes fikom għamlu huma.

18 Ghax serrħuli l-ispirtu tiegħi u tagħkom: għalhekk għożżuhom sewwa nies bħal dawn.

19 Isellu għalikom il-knejjes ta' l-Asja. Isellu għalikom hafna fil-Mulej, Akwila u Priska, mal-knisja li tiltaqa' f'darhom.

20 L-ahwa kollha jsellmulkom. Sellu għal xulxin b'bewsa mqaddsa.

21 It-tislija b'idi stess, Pawlu.

22 Jekk xi hadd ma jħobbx il-Mulej Gesù Kristu, ha ikun mishut. Maranatha.

23 Il-grazzja ta' Sidna Gesù Kristu magħkom.

24 L-imhabba tiegħi tkun magħkom ikoll fi Kristu Gesù. Amen.

It-Tieni Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lill-Korintin

1 Pawlu, apostlu ta' Gesù Kristu birrieda t'Alla, u Timotju huna, lill-knisa t'Alla li hi f'Korintus, mal-qaddisin kollha li hemm fl-Akaja kollha:

2 Grazzja li kom u sliem mingħand Alla Missierna, u mingħand Sidna Gesù Kristu.

3 Imbierek Alla, Missier Sidna Gesù Kristu, Missier il-hniniet, u Alla ta' kull faraġ;

4 Li jfarragħna fin-niket kollu tagħna, biex inkunna nistgħu nfarrġu lil dawk li huma fil-ghali, bil-faraġ li bih ahna nfuṣna mfarriġ minn Alla.

5 Ghax bħalma t-tbatijiet ta' Kristu joktru fina, hekk joktor bi Kristu l-faraġ tagħna wkoll.

6 Issa, sew jekk ahna mnikktin, dan hu ghall-faraġ u s-salvazzjoni tagħkom; u kemm jekk ahna mfarrġin, dan hu ghall-faraġ tagħkom, li jaħdem fikom biex tifilu għall-istess tbatijiet, li ahna wkoll inbatu.

7 U t-tama tagħna għalikom hi qawwija, billi na fu li bħalma intom għandkom sehem mit-tbatijiet, hekk ukoll ikoll mill-faraġ.

8 Ghax ma rridukomx ma tkunux tafu, huti, it-tahbit tagħna li ġie fuqna fl-Asja:

kif konna magħfusin bla qjies aktar milli nifilu, hekk li qtajna jiesna li nibqgu hajjin:

9 Sahansitra kellna fina nfusna s-senza tenza tal-mewt, biex ma jkollniex tama fina nfusna, imma f'Alla li jqajjem il-mejt:

10 Hu li helisna minn mewt hekk kbira, u jehlisna: fih nittamaw li jargħa jehlisna;

11 Intom ukoll qegħdin tħinuna bit-tal tagħkom għalina, biex għall-ghotja mogħtija lilna permezz tat-talb ta' hafna jingħata radd il-hajr minn hafna għalina.

12 Ghax il-ftahir tagħna hu dan: ix-xhieda tal-kuxxjenza tagħna, li bil-qdusija u s-safa ta' qalb li jiġu mingħand Alla, u mhux bil-gherf tal-bnedmin, iżda bil-grazzja t'Alla, ahna għibna ruhna fid-dinja, u l-aktar magħkom.

13 Ghax ahna ma niktbulkomx hwejjeg ohra, bl-ħlief dak li tistgħu taqraw jew tifħmu; u nittama li tifħmu għall-ahhar.

14 Bħalma wkoll intom fhimtuna f'xi haġa, li ahna l-ftahir tagħna, bħalma intom ukoll tagħna f'jum Sidna Gesù.

15 U b'din it-tama qawwija kont tal-fharma li l-ewwel niġi għandkom, biex ikollkom grazzja ohra;

16 U nghaddi minn għandkom għall-

Maċedonja, imbagħad mill-Maċedonja narga' niġi għandkom, u minnkom inkun imqabda triqt iż-żejt il-Lhudja.

17 Mela meta kont ta' dil-fehma, għamiltu b'nuqqas ta' għaqal? Jew il-hwejjeg li rrid, irridhom skond il-ġisem, biex fija jkun hemm l-iva, iva, u l-le, le?

18 Iżda bħalma Alla hu fidil, il-kelma tagħna magħkomm ma kienix iva u le.

19 Ghax l-Iben t'Alla, Gesù Kristu, li kien imxandar fostkom minna: minni, minn Silvanus, u minn Timotju, ma kienx iva u le, iżda fiex kien hemm biss l-iva.

20 Ghax huma kemm huma l-wegħdiet t'Alla, fiex hemm l-iva tagħhom: għalhekk biex ukoll hu l-Amen, biex ahna naqħtu glorja l-Alla.

21 Issa dak li wettaqna magħkomm fi Kristu, u ikkonsagrana, hu Alla.

22 Li qiegħed ukoll is-sigill tiegħu fuqna, u tana r-raha ta' l-Ispru f'qalbna.

23 Issa nsejjah l-Alla bhala xieħed ta' ruhi, li biex nafhrielkom għadni ma ġejtx Korintus.

24 Mhux ghax għandna xi setgha fuq il-fidi tagħkomm, imma nghanukom fil-ferħ tagħkomm: ghax bil-fidi intom iż-żommu.

2 Iżda jien qtajt fija nnifsi dan, li ma nargħax niġi għandkom imnisket.

2 Ghax jekk innejkitkom, minn hu dak mela, li jferrahni, hlief min jitnikket minni?

3 U ktibtilkom dan, biex, meta niġi, ma nitnikxit minn dawk li jmisshom iferr-huni; billi għandi tama qawwija fikom il-koll, li l-ferħ tiegħi hu l-ferħ tagħkomm il-koll.

4 Ghax b'għali kbir u b'għafsa ta' qalb ktibtilkom b'hafna dmugħ; mhux biex titnikktu, iżda biex tkunu tafu l-imħabba bla qjesi li għandi għalikom.

5 Imma jekk xi hadd ġieb il-ġħali, mhux lili ghalla, imma b'xi mod, biex ma ngib-hiex bi kbira, likkom il-koll.

6 Għal bniedem bħal dan biżżejjed dal-kastig, mogħi minn hafna.

7 Għalhekk, għall-kuntrarju, għand-kom aktarx taħfrulu u tfarrgu, biex dal-bniedem ma jinbalax bil-kobor zejjed tan-niket tiegħu.

8 Għalhekk nitlobkom bil-hniena biex turuh l-imħabba tagħkomm.

9 Ghax għal dan il-ghan ukoll ktib jien, biex ingarrabkom, u nkun naf jekk intom ubbidjenti f'kollo.

10 Lil min taħfru xi haġa, jien nahfirlu wkoll: ghax jekk jien hfirt xi haġa, lil min hħifta, hħifta għalikom quddiem Kristu,

11 Ghax għandu mnejn Satana jinqeda bina: ahna nafu l-hsibijiet tiegħu.

12 Meta wasalt Troas biex inxandar

l-evangelju ta' Kristu, u bieb infetah għalija mill-Mulej,

13 Ma kellix mistrieh fl-ispirtu tiegħi, għax ma sibtx 'il Titus hija: għalhekk, wara li sellimtilhom, tlaqt minn hemm għall-Maċedonja.

14 Nizzihaj issa 'l-Alla, li dejjem irebahna fi Kristu, u juri bina l-fwieha tat-taghrafie tiegħi.

15 Ghax ahna għal Alla fwieha helwa ta' Kristu, fost dawk li jsalvaw, u fost dawk li jintilfu:

16 Għal dawn ahna l-fwieha tal-mewt għall-mewt; u għal dawk il-fwieha tal-hajja għall-hajja. U min iġħodd għal dawn il-hwejjeg?

17 Ghax ahna m'ahniex bhal hafna, li jħassru l-kelma t'Alla: imma bis-sincerità, imma bhala minn Alla, nitkellmu ahna fi Kristu quddiem Alla.

3 Se nerġġu nibdew nirrikmandaw lilna nfusna? Jew nahtieg, bhal x'uhud, ittri ta' rakkommandazzjoni għalikom, jew ittri ta' rakkommandazzjoni minn għand-kom?

2 Intom l-ittra tagħna miktuba f'qalbna, magħrufa u moqrija mill-bniedmin kollha:

3 Ghax intom bid-dieher ittra ta' Kristu mogħtija f'idejna, miktuba mhux bil-linka, imma bl-Ispru t'Alla haj; mhux fuq twavel tal-ġebel, imma fuq twavel tal-laham, li huma qلبkom.

4 Hu bi Kristu li ahna għandna tama bħal din quddiem Alla.

5 Mhux ghax ahna għandna hila minna nfusna li nqisxi xi haġa bhala gejja minna nfusna; imma l-hila tagħna gejja minn Alla;

6 Li għamilna wkoll ministri tajbin tarabta l-għidha, mhux ta' l-ittra, imma ta' l-Ispru: ghax l-ittra toqtol, imma l-Ispru jaġhti l-hajja.

7 Issa jekk il-ministeru tal-mewt, miktub u minqux fil-ġebel, sar hekk glorjuż, li wied Iżrael ma kinu jistgħu jħarsu lejn wiċċi Mosè minħabba l-glorja ta' wiċċu: glorja li kellha tgħaddi:

8 Kif ma jkunx aktar glorjuż il-ministeru ta' l-Ispru?

9 Ghax jekk il-ministeru tal-kundanna kien ta' glorja, wiqsg aktar jisboq fil-ġlorja l-ministeru tal-haqq.

10 Ghax ukoll dak li kien igħġorifikat ma kelluxx glorja f'din il-haġa, minħabba l-glorja li tisbq.

11 Ghax jekk dak li jgħalli kien glorjuż, kemm aktar dak li jibqa' hu glorjuż?

12 Billi għandna tama bħal din, ahna nitkellmu bla biża'.

13 U mhux bħal Mosè, li kien iqiegħed velu fuq wiċċu, biex ulied Iżrael ma

jharsux lejn it-tmiem ta' dak li kellu jghaddi.

14 Izda mohhhom kien imdallam: ghax sa llum, waqt il-qari tat-testment il-qadim, l-istess velu jibqa' ma jitnehhix: velu li jitnehhix fi Kristu.

15 Imma wkoll sa llum, meta jinqara Mosè, hemm velu fuq qalbhom.

16 Madankollu, meta qalbhom iddur lejn il-Mulej, il-velu jitnehhix.

17 Issa l-Mulej hu dak l-Ispirtu: u fejn hemm l-Ispirtu tal-Mulej, hemm il-libertà:

18 Izda ahna lkoll, b'wiċċena mikxuf, ahna u nharsu qisu f'mera lejn il-glorja tal-Mulej, nitbiddlu f'din l-istess xbieha, minn glorja għal glorja, qisu bl-Ispirtu tal-Mulej.

4 Għalhekk billi għandna dal-ministeru, skond il-hniena li qlajna, ma naqtgxu qalbna;

2 Imma nwarrbu l-egħmejjel mohbija tal-ghajb, billi ma nimxu bil-hżunja, lanqas nużaw il-kelma t'Alla bil-qerq; iżda bil-manifestazzjoni tas-sewwa ahna nirrikmandaw lilna nfusna lill-kuxjenza ta' kull bniedem quddiem Alla.

3 Imma jekk l-evangelju tagħna hu mistur, hu mistur għal dawk li huma mitlufin:

4 Li fosthom alla ta' did-dinja ġhema mohħ dawk li ma jemmnux, biex id-dawl ta' l-evangelju glorjuż ta' Kristu, li hu x-xbieha t'Alla, ma jiddix fuqhom.

5 Ghax ahna ma nxandrux lilna nfusna, imma 'l Kristu Gesù Mulej; u ahna nfusna m'ahniex ħlief il-qaddejja tagħkom għal Gesu.

6 Ghax Alla, li ordna lid-dawl jiddi mid-dlam, idda fi qlubna, biex idawwalna bit-tagħrif tal-glorja t'Alla f'wiċċ Kristu.

7 Imma ahna għandna dat-teżor fi hwejjeg tal-fuhħar, biex il-kobor ta' din is-setgħa tkun t'Alla, u mhux tagħna.

8 Marsusin minn kull naha, iżda m'ahniex imghaffiġin; imħawdin, iżda m'ahniex iddisprati;

9 Ippersegwitati, iżda m'ahniex mins-jin; imghakkxin, iżda m'ahniex meqrudin;

10 Ingħibu dejjem f'għisimna l-mewt ta' Sidna Gesù, biex il-hajja wkoll ta' Gesù tidher f'għisimna.

11 Ghax ahna l-hajjin il-hin kollu mogħtijin ghall-mewt minhabba Gesù, biex il-hajja wkoll ta' Gesù tidher f'għisimna li jmut.

12 Hekk mela l-mewt taħdem fina, iżda fikom il-hajja.

13 Ahna għandna l-istess spiritu ta' fidji, skond ma hu miktub: Emmint, u għalhekk tkellim; ahna wkoll nemmnu, u għalhekk nitkellmu;

14 Billi nafu li dak li qajjem il-Mulej

Gesù jqajjem lilna wkoll ma' Gesù, u jip-prezentana magħkkom.

15 Ghax dan kollu minħabba fikom, biex il-grazzja, li hi mogħtija bil-kotra, tkompli titkattar permezz ta' radd il-hajr ta' hafna għall-glorja t'Alla.

16 Minħabba f'hekk ma naqtgxu qalbna; ghax għalkemm il-bniedem tagħna ta' barra jinteremm, il-bniedem ta' gewwa fina jiggedded minn jum għal jum.

17 Ghax it-taħbiż żgħir tagħna, li hu għal hin wieħed, ihejjilna b'kobor bla qjies tagħbjha ta' gloria eterna;

18 Waqt li ahna ma nharsux lejn il-hwejjeg li jidħru, imma lejn il-hwejjeg li ma jidħru x-hawn: ghax dawk li jidħru huma ta' żmien qasir; iżda l-hwejjeg li ma jidħru huma eterni.

5 Ghax ahna nafu li, jekk l-agħmara tagħ-na ta' l-art ta' din it-tinda tiġġarrat, għandna dar mibnija minn Alla, aghħmara mhix mahduma bl-idejn, eterna fis-sema.

2 Ghax ahna hawn nitniedhu; mixteqin li nkunu mlibbsin fuq din l-agħmara, bl-agħmara l-oħra tagħna tas-sema:

3 Ghax jekk inkunu mlibbsin, ma ninstabux għarraw.

4 Ghax ahna li ahna f'din it-tinda nit-nieħdu, billi ahna mgħobbijin: mhux ghax irridu ninżgħu, iżda biex niħbu minn fuq, biex dak li jmut jinbalha mill-hajja.

5 Issa, min għamilna għal dan, hu Alla, li tana r-rahān ta' l-Ispirtu.

6 Għalhekk ahna dejjem qalbna qawwija, billi nafu li, sakemm ahna fil-ġisem, ahna nkunu mbegħdin mill-Mulej:

7 (Għax ahna nimxu bil-fidi, mhux bil-viżjoni):

8 Ahna għandna qalbna qawwija, nħid jien, u rrudu aktarxi li noħorgu mill-ġisem, u ngħammru mal-Mulej.

9 Għalhekk naħdmu biex sew jekk nibqgħu, u kemm jekk ma nibqgħux, ahna nogħgbu.

10 Ghax ahna lkoll jahtieg nidħru quddiem it-tribunal ta' Kristu; biex kull wieħed jieħu l-hlas tal-hwejjeg li kien għamel meta kien għadu fil-ġisem, sew tajeb, kemm hażin.

11 Mela billi nafu x'iħisser il-biża' tal-Mulej, infitxu li nfeħmu n-nies; iżda ahna magħrufin minn Alla; u nittama li ahna magħrufin ukoll fil-kuxjenza tagħkom.

12 Ghax ahna ma nerġgħu x-lilna nfusna magħkomm, nirrikmandaw lilna nfusna magħtukom raġun biex tiftaħru bina, biex ikollkom xi twieġbu lil dawk li jisttaħru b'dak li jidher, u mhux b'dak li hemm fil-qalb.

13 Ghax jekk ahna barra minn sensina, għal Alla: u jekk ahna f'sensina, għali-kom.

14 Ghax l-imhabba ta' Kristu trossna biex nemmuu dan: li jekk wiehed miet ghal kulhadd, kulhadd mela miet:

15 U li miet ghal kulhadd, biex dawk li jghixu ma jghixux aktar ghalihom infushom, imma ghal dak li miet ghalihom, u raga' qam.

16 Minhabba f'hekk ahna minn issa 'l quddiem ma naghrfu lil hadd skond il-gisem: iva, ghalkemm gharafna l-Kristu skond il-gisem, minn issa 'l quddiem ma naghrfuhx iżjed hekk.

17 Għalhekk jekk xi hadd hu fi Kristu, hu hlieqa ġidha: il-qadim mar; ara, issa kolloksar qedid.

18 U kolloksu hu minn Alla, li habbibna mieghu nnifsu b'Gesu Kristu, u tana l-ministru tat-tħabbib;

19 Jigifieri, Alla kien fi Kristu, u habbeb id-dinja mieghu nnifsu, bla ma ghaddilhom htijethom; u qiegħed fina l-kelma tat-tħabbib.

20 Issa mela ahna ambaxxaturi ta' Kristu; qisu Alla qiegħed jitlobkom bil-hnien permezz tagħna: nitolbukom f'gieħ Kristu, thabbu ma' Alla.

21 Ghax lil dak li ma għarraf ebda dnub, Alla għamlu biex ikun dnub għalina; biex ahna nsiru l-haqq t'Alla fi.

6 Ahna mela, bhala haddiema flimkien mieghu, nitolbukom bil-hnien wkoll biex ma tħidux il-grazzja t'Alla għalxejn.

2 (Għax hu jghid: smajtek fi żmien li ghogobi, u f'jum il-helsien għintek: ara, issa hu ż-żmien tajjeb; ara, issa hu jum il-helsien.)

3 Ma nfixxlu 'l-hadd f'xejn, biex ma jkunx imma qdar il-ministru tagħna:

4 Imma f'kull haġa nuru lilna nnifusa bhala ministri t'Alla b'sabar kbir, fil-ghali, fit-tbatijiet, fin-niket.

5 Taħt id-daqqiet, fil-habsijet, fit-tixwix, fit-tħabit, fis-sahriet, fis-sawm;

6 Bis-safa, bil-gerf, b'sabar twil, bil-hlewwa, bl-Ispirtu s-Santu, b'imhabba bla qerq,

7 Bil-kelma tas-sewwa, bis-setgħa t'Alla, bl-armi tal-haqq fuq il-lemin u fuq ix-xellug,

8 U fil-gieh, u fil-ghajb, fix-xniegħha hażina u x-xneħha tajba: bhala qarrieqa, imma nies sewwa.

9 Bhala mhux magħrufin, u madankollu magħrufin tajjeb; bhala qiegħdin immutu, u, ara, ahna hajjin; bhala mghaddibin, u mhux maqtulin;

10 Bhala mnikktein, iżda dejjem ferhanin; bhala foqra, iżda nagħnu lil hafna; bhala li m'għandna jexn, iżda għandna kolloks.

11 Ja Korintin, sommna mistu għal-kom, qalbna mistuha berah.

12 M'hemmx nuqqas ta' wisa' għalikom

fina, iżda hemm nuqqas ta' wisa' f'imħabbi-kom.

13 Issa roddulna l-istess, (inkellim kom bhala wliedi,) ifħtu qalbkom berah intom ukoll.

14 La tinrabtux taħt madmad li mhux indaqs ma' dawk li ma jemmnux: ghax x'tishib jiġi hemm bejn il-haqq u l-hażen? U liema għaqda hemm bejn id-dawl u d-dlam?

15 Liemha stehim hemm bejn Kristu u Beljal? Jew x'għandu x'jaqsam min jemmen ma' min ma jemmin?

16 U xi stehim hemm bejn it-tempju t'Alla u l-idoli? Ghax intom it-tempju t'Alla haj; bħal ma qal Alla: Nħammar fosthom, u ninxi fosthom, u nkun Alla tagħhom, u huma jkunu l-poplu tiegħi.

17 Għalhekk ohorġu minn ġo nofsħom, u nfirdu minn hom, ighid il-Mulej; u tmis u xejn imniġġes; u jien nilqagħkom.

18 U nkun għalikom Missier, u intom tkunu għalija wlied, subbjien u bniet, ighid il-Mulej li jiġi tħalli kollox.

7 Mela billi għandna dawn il-wegħdiet, ma ħabbin, ha nitnaddfu minn kull fahx tal-gisem u ta' l-ispritu, billi nippereżżejjaw it-taqdis tagħna fil-biċċa t'Alla.

2 Ilquġħna; lil hadd m'għamilha hsara, lil hadd ma hassarna, lil hadd ma stgħal-lejna.

3 Ma qiegħedx nghid dan biex nik-kundannakom: ghax digħi għidtilkom, li intom qiegħdin f'qalbna biex immutu u ngħixu flimkien.

4 Inkellim kom b'qalbi wisq qawwija; kbir hu l-stahir tiegħi bikom: mimli kolni farag, imfawwar bil-ferħ fin-niket kollu tagħna.

5 Ghax meta ġejna l-Maċedonja, gisimma ma kellu l-ebda mistrieh, iżda konna mħabbja minn kull naha; taqbid minn barra, minn gewwa biza'.

6 Madankollha Alla, li jfarrag lill-imħakksin, farragħna bil-miġja ta' Titus;

7 U mhux bil-faraġ li biex kien imfarrag fikom, meta għarrafna bix-xewqa kbira tagħkom, bil-biki tagħkom, bil-heġġa tagħkom għali; hekk li jien fraħ aktar.

8 Ghax għal-kemm sewidtil kom qalbkom bl-ittra, ma jisghobbinix issa, għal-kemm sogħobbini: ghax nara li l-ittra sewidtil kom qalbkom, għal-kemm għal fit.

9 Issa nifrah, mhux ghax sewwidtu qalbkom, imma għażiex qalbkom biex indimtu: ghax intom sewwidtu qalbkom kif irid Alla, biex ma jkollkom l-ebda hsara minna f'xejn.

10 Għaliex is-swieid il-qalb kif irid Alla jiġi indiema għas-salvazzoni, li wieħed ma jibdilux minnha: iżda s-swieid il-qalb tad-dinja jgħi il-meħwt.

11 Ghax araw kif dan l-istess swied il-qalb kif irid Alla, liema herqa gieb fikom, iva, liema güstifikazzjoni, iva, liema ghadab, iva, liema biza', iva, liema xewqa kbira, iva, liema heggä, iva, liema tagħdib! F'kollox urejtu lilkom infuskom li kontu bla htija f'dil-haga.

12 Mela, għalkemm ktibtilkom, għamit lu mhux minhabba min għamel il-ħsara, lanqas minhabba min sofra l-ħsara, imma biex il-herqa tagħna għalikom quddiem Alla tħidher fostkom.

13 Għalhekk ahna konna mfarrġin fil-faraġ tagħkomm: iva, ahna frahna wisq aktar bil-ferħ ta' Titus, ghax l-ispirtu tiegħi kien imserrah minnkom il-koll.

14 Ghax jekk ftahart f'xi haġa fuqkom mieghu, ma nistħix; ghax bħalma f'kull haġa għidnielkom is-sewwa, hekk ukoll il-ftahir tagħna, li jien għamilt quddiem Titus, instab sewwa.

15 U l-imhabba tiegħu lejkom tiżid, meta jiftakar fl-ubbidjenza tagħkomm il-koll, kif bil-biza' u t-treħid il-qajtuh.

16 Nifrah mela li f'kollox għandi qalbi qawwija fikom.

8 Barra minn dan, huti, ngharrfukom bil-grazzja 't-Alla, li ntghatat lill-knejjes tal-Maċedonja;

2 Kif waqt tigħrib kbir ta' ghali, il-ferħ u l-saqar bla qjes tagħhom kotru fil-ghana tal-ghot ġħad mill-qalb tagħhom.

3 Ghax skond ma jistgħu, u dan nixħdu, iva, u aktar milli jistgħu, taw minn rajhom.

4 Talbuna b'leħha kbira biex nilqghu l-ghotja tagħhom, u li jixxierku f'din il-hedma għall-ghajnejha tagħna.

5 U dan għamlu huma, mhux kif ittamajna, iżda l-ewwel taw ruħhom lill-Mulej, imbagħad lilna bir-rieda 't-Alla.

6 U hekk tlabna 'l-Titus biex, bħal ma beda, hekk ukoll ittemm dan ix-xogħol ta' hnieni magħkomm.

7 Għalhekk, bħalma intom għonja f'kollo, fil-fidi, fit-tahdit, fil-gherf, fil-herqa bla tarf, u fl-imhabba tagħkomm għalina, araw li tkunu għonja wkoll f'dax-xogħol ta' hnieni.

8 Minnex nitkellem bi kmand, iżda biex permezz tal-herqa ta' ohrajn nipprova s-sincerità ta' l-imħabba tagħkomm.

9 Ghax intom tafu l-grazzja ta' Sidna Ģesu Kristu, li, għalkemm kien għani, sar fajr għalikom, biex permezz tal-saqar tiegħi intom tistaghħu.

10 U f'dan nagħtikom il-parir tieghi: ghax jiswielkom, intom li sena ilu mhux biss li kontu bdejtu, imma kontu l-ewwel li ridu tagħħmlu dax-xogħol.

11 Iżda issa temmu dak li bdejtu tagħħmlu; biex bħal ma kien hemm heggä li tridu, hekk ukoll ittemmu skond ma tistgħu.

12 Ghax jekk ikun hemm l-ewwel rieda qawwija, din tkun milqugħha skond ma wieħed għandu, u mhux skond dak li m'għandux.

13 Ghax ma rridx nghid li l-ohrajn għandhom ikunu meghju, u intom imghobbijjien:

14 Iżda ndaqs; biex bħalissa ż-żejjed tagħkomm ikun ta' ghajnejha għan-nieqes tagħhom; biex iż-żejjed tagħhom ikun ukoll ta' ghajnejha għan-nieqes tagħkomm: biex tkunu indaqs:

15 Bħalma hu miktub: Min ġabar hafna ma kellux ż-żejjed: u min ġabar fit-tnejha kellux nieqes.

16 Iżda hajr 'l-Alla, li ta' f'qalb Titus l-istess heggä għalikom.

17 Ghax tassew hulaqa' t-talba tagħna; u billi lu mhiegħġeg hafna gie għandkom minn: rajh.

18 U ahna bghatna mieghu 'l-huna, li hu mfaffhar mill-knejjes kolha għall-hedma tiegħu fl-evangelju;

19 U mhux dan biss, iżda kien ukoll magħżul mill-knejjes biex jivvajgħa magħna f'dax-xogħol ta' hnieni, li ahna qeqhdin nagħmū għall-għalli tal-Mulej, u biex nuru r-rieda taħbi tagħna.

20 U niftxu li hadd ma jaġtina htija minhabba dil-ġabrab kbira merħija f'idejna:

21 Billi rridu dak li hu tajjeb, mhux biss quddiem il-Mulej, iżda quddiem il-bneden minn ukoll.

22 U bghatna magħhom 'il-huna, li bosta drabi sibnieh imheġġeg f'hafna hwejjeg, imma issa wisq aktar imheġġeg, minhabba l-fiduċja kbira li għandi fikom.

23 Jekk xi hadd jistaqsi fuq Titus, dan hu sieħbi u haddiem mieghi għalikom: jew jekk jistaqsi fuq l-ahwa tagħna, dawn huma mibghutin mill-knejjes, glorja ta' Kristu.

24 Uruhom mela, quddiem il-knejjes, il-prova ta' l-imħabba tagħkomm, u tal-stħażi tagħna bikom.

9 Fuq il-hedma għall-ghajnejha tagħna tal-qaddisin, kollu ż-żejjed għalija li niktab-

2 Ghax jien naf li intom kontu lesti, u għalhekk niftahar bikom ma' dawk tal-Maċedonja, li Akaja kienet imhejjija sena ilu; u l-heġġa tagħkomm qanqlet lili hafna.

3 Madankollu jien bghatt l-ahwa, biex it-tifħir tagħna għalikom ma jkun fieragh f'dil-haġa; biex, bħal ma għid, intom tkunu mhejjijin:

4 Li ma jiġi dawk tal-Maċedonja mieghi, u ma jsibukomx imhejjiji: u ahna (biex ma nighidu, intom) nistħu minn dil-fiduċja shiha tal-ħtaħbi tagħna.

5 Għalhekk hsibti li lu meħtieg li nitlob lill-ahwa, biex l-ewwel jiġi għandkom, u

jheju minn qabel il-ghotja tagħkom, li biha kontu mgharrfin minn qabel, biex din tkun imhejjija, bhala għotja, u mhux bhala xehha.

6 Iżda dan nghid jien: Min jiżra' bil-ghaks, bil-ghaks ukoll jaħsa; u min jiżra' bil-kotra, bil-kotra wkoll jaħsa.

7 Ha jagħti kull wieħed skond ma jidħirlu f'qalbu; mhux fuq qalbu, jew ta' bil-fors: ghax Alla jħobb lil min jagħti bil-faż-za.

8 U Alla jista' ikattar fikom kull grazzja; biex intom, billi dejjem u f'kollokk ikoll kom kulma taħtieg, ikoll kom iż-żejjeż f'kull eghmel tajjeb:

9 (Bhalma hu miktub: Qassam; ta lill-fogra: il-haqq tieghu jibqa' għal dejjem.

10 Issa min jagħti ż-żerriegħa lil dak li jiżra' jagħti wkoll il-hobż għall-ikel tagħkom, u jkattar iż-żerriegħa miżrughha tagħkom, u jid il-frott tal-haqq tieghu tagħkom;

11 Biex mogħnijin b'kull ġid, tkunu tistgħu tagħtu karitā, li permezz tagħna tagħti radd il-hajr 'l Alla.

12 Ghax il-ministeru ta' das-servizz mhux biss jaqdi l-htigġiġiet tal-qaddisini, imma għandu wkoll kotrta ta' radd il-hajr 'l Alla;

13 Waqt li bil-prova ta' dan il-ministeru, huma jigglorifikaw 'l Alla talli qghadtu ghall-evangelju ta' Kristu, li intom tistqarru, u ghall-ghoxti mill-qalb tagħkom għalihom, u għal kulhadd;

14 U jitkolu għali kom bl-imħabba kbira li għandhom lejkom, għal dil-grazzja kbira t'Alla fikom.

15 Hajr 'l Alla għad-don tieghu li ma jitfissix bil-klie'm.

10 Issa jien Pawlu nnifsi nitlobkom bil-hniex f'gieh il-hlewwa u t-tjeiba ta' Kristu, jien li fil-wiċċi nidher umli fost-kom, idha meta miniex hemm kolni arja magħkom:

2 Iva, nitlobkom bil-hniex, li meta nkun fostkom, ma jkoll ix-ghalfejn nagħmel din l-arja, bil-qawwa li biha bihsiebni nkun sod ma' x'uhud, li jaħsbu li ahna nimxu skond il-gisem:

3 Ghax għalkemm nimxu skond il-gisem, ahna ma nitqabdux skond il-gisem:

4 (Għax l-armi tat-taqbid tagħna mhux tal-gisem, idha meta qawwija permezz t'Alla biex igarrfu l-fortizzi.)

5 Billi nwaqqgħu l-argumenti, u kull kburija li tgħolli lilha nfisha kontra t-taqbiex t'Alla, u njassru kull hsieb għall-ubbidienza ta' Kristu;

6 U mhejjin biex inrażżu kull diż-ubbidienza, meta l-ubbidienza tagħkom tkun shiha.

7 Tharsu lejn il-hwejjeġ kif jidhru minn

barra? Jekk wieħed jemmen fih innifsu li hu ta' Kristu, ha jargħi jaħseb fih innifsu, li, bhalma hu ta' Kristu, hekk ahna wkoll ta' Kristu.

8 Ghax għalkemm jien niftahar xi ftit iż-żejjeż bis-setgħa tagħna, li tana l-Mulej għall-bini, u mhux għat-tiġrif tagħkom, ma nistħix:

9 Biex ma nidħirx qisni qiegħed in-ixerwkom bl-ittri.

10 Ghax l-ittri tieghu, hemm min iġħid, huma tqal u qawwija; iż-żda d-dehra tal-persuna tieghu hi dgħajfa, u kliemu ta' min imaqdru.

11 Ha jifhem min jaħseb dan, li, bhalma ahna fil-klie'm bl-ittri meta ma nkunux hemm, hekk inkunu wkoll bl-egħmil meta nkunu hemm.

12 Ghax ahna m'għandniex il-hila nqis u inqabblu lilna nfusna ma' x'uhud li jirrik mandaw lilhom infuħom: iż-żda billi huma jkej lu lilhom infuħom bihom infuħom, u jqabb lu lilhom infuħom magħ-hom infuħom, mħumiex għorri.

13 Imma ahna ma niftahru bi hwejjeġ li huma akbar mill-qjies tagħna; imma skond il-qjies tar-regola li Alla tana, qjies li naslu wkoll sa għandkom.

14 Ghax ahna ma noħorġux lilna nfusna barra mill-qjies tagħna, qis u qatt ma wasalna sa għandkom: ghax ahna wasalna sa għandkom ukoll billi xandarna l-evangelju ta' Kristu:

15 U ma niftahru b'dak li hu barra mill-qjies tagħna, jīgħi fieri, min fuu ix-xogħol ta' haddiehor; imma għandna t-tama, meta tiż-żied il-fidi tagħkom, li nikbru wisq bikom skond ir-regola tagħna,

16 Billi nxandru l-evangelju 'l hemm minnkom, u mhux niftahru bix-xogħol ta' haddiehor lest għal idejna.

17 Iż-żda jekk xi hadd jiftahar, ha jiftahar fil-Mulej.

18 Ghax mhux min jirrik manda lili nnifsu jkun jistħoqqlu, imma min jirrik manda l-Mulej.

11 Mhux li kontu tahmlu ftit il-blūha tiegħi: iva, tassew, ahmluni.

2 Ghax jien nghir għali kom b'ghira t'Alla: ghax għarrast kom m'għarū wieħed, biex nippreżentakom bhala xebba safja 'l Kristu.

3 Imma nibz'a, li b'xi mezz, bhalma s-serp qarraq b'Eva permezz tal-quer tiegħi, hekk hsibijiet kom jithassru, u titilu l-imbabba safja tagħkom lejn Kristu.

4 Ghax jekk jiġi wieħed ixandrikkom Gesu iehor, li ahna ma xandarniex; jew jekk tieħdu spirtu iehor, li intom ma hadtux, jew evangelju iehor, li ma lqajtux, intom taħmlu.

5 Ghax jien jidhirli li ma jien xejn anqas mill-akbar appostli.

6 Imma ghalkemm jien goff fi kliemi, miniekk hekk fil-gherf; imma b'kull mod urejniekom x'aħna f'kollox.

7 Għandi htija mela li ċekkint lili nnifsi biex tgħlew intom, billi xandart il-kom l-evangelju t'Alla b'xejn?

8 Sraqt knejjes ohra, billi hadt minn għandhom hlas, biex inkun nista' naqdikom.

9 U meta kont fostkom, u kont fil-bżonn, hadd ma hallas għalija: ghax għal dak li kien jinhtieġi hasbuli l-ahwa li gew mill-Maċedonja: u f'kollox żammejt ruhi lura li ma nkun ta' tagħbiha għalikom, u hekk nibqä' nżomm ruhi.

10 Billi s-sewwa ta' Kristu hu fija, hadd ma jwaqqafni minn dal-ftahir fl-inħaw ta' l-Akaja.

11 Ghaliex? Ghax ma nhobbkomx? Alla jaf.

12 Imma dak li nagħmel, nibqä' nagħmlu, biex naqta' l-okkażjoni lil dawk li jifttxu l-okkażjoni; biex f'dak li jiftahru biex, jinstabu wkoll bħalna.

13 Ghax nies bħal dawn huma appostli foloz, haddiema qarrieqa, billi jbiddlu lillhom infushom f'appostli ta' Kristu.

14 U mhux għageb; ghax Satana nnifsi jitbiddel f'anglu tad-dawl.

15 Għalhekk mhix haġa kbira jekk il-ministri tiegħu wkoll jitbiddlu f'ministri tal-haqq; u li tmiemhom ikun bħal eghmil-horn.

16 Narga' nghid: Halli hadd ma jaħsbini iblah; iż-żda jekk tqisuni iblah, il-qgħuni bħala iblah, biex niftahar ftit bija nnifsi.

17 Dak li nghid, ma nghidux skond il-Mulej, imma bħal iblah, b'rasi mimlija li niftahar.

18 Billi hafna jiftahru skond il-ġisem, irrid niftahar jien ukoll.

19 Ghax intom tissaportu bil-qalb it-tajba lill-boħol, billi intom għorrif.

20 Ghax intom tissaportu, jekk xi hadd ijjassarkom, jekk xi hadd jibla għkom, jekk xi hadd jehdilkom, jekk xi hadd jitkabar biex innifsi, jekk xi hadd jaġħikom bil-harta.

21 Nghidu b'għajb tagħna, qisu konna bla hila. Madankollu, f'dak kollu li wieħed jidhirli li hu qawwi, (nitkellem ta' iblah,) jien qawwi wkoll.

22 Huma L-hud? Jien wkoll. Huma Izraelin? Jien ukoll. Huma nisel Abram? Jien ukoll.

23 Ministri ta' Kristu? (nitkellem ta' iblah) Jien aktar: fit-tħabit aktar minn-hom, fis-swat wisq aktar, fil-habs aktar ta' spiss, fil-mewt bosta drabi.

24 Mil-Lhud hames darbiet hadt l-erb-ghin daqqa tas-sawt neqsin wahda.

25 Tliet darbiet kont imsawwaw bil-

virgi; darba mħaggar; tliet darbiet rajt il-gharqa; lej u nhar kont fil-ghammieq;

26 Sikkrit f'safar bil-mixi, f'perikli tax-xmajar, f'perikli tal-hallelin, f'perikli mill-poplu tiegħi, f'perikli mill-pagħi, f'perikli fil-belt, f'perikli fid-deżer, f'perikli fil-ħabar, f'perikli fost l-ahwa qarrieqa;

27 F'xogħol u tbatija, f'sahriet ta' siktaw, f'guu u għatix, f'sawm ta' spiss, f'bard u għera.

28 Barra minn ħwejjegħ ohra, hemm dak li iġħaddi minni kuljum, il-ħsieb tal-knejjes kollha.

29 Min hu dghajjef, u jien miniekk dghajjef? Min jaqa', u ma nhossx nar jaħra qnī?

30 Jekk għandi niftahar, niftahar b'dak li għandu x'jaqsam man-nuqqas tas-sahha tiegħi.

31 Alla u Missier Sidna Gesu Kristu, hu li hu mbierek għall-dejjem, jaf li miniekk nigħid.

32 F'Damasku l-gvernatur taht is-sultan Aretu għasses il-belt tad-Damaxeni billi ried jaqbadni:

33 U kont imniżżejjel minn tieqa mas-surgo ġewlaq, u hrabit minn idejh.

12 Tassew, ma jixraqx li niftahar. Nigħi għall-viżjonijiet, u rivelazzjonijiet tal-Mulej.

2 Naf wieħed fi Kristu li, erbatax-il sena ilu, (jekk fil-ġisem, ma nistax nghid; jew barra mill-ġisem, ma nistax nghid: Alla jaf;) li kien maħtu sat-tielet sema.

3 U naf li dal-bniedem (jekk fil-ġisem, jew barra mill-ġisem, ma nistax nghid: Alla jaf;)

4 Kien maħtu sal-ġenna, u sama' kliem li ma jistax jingħad, u li ma jiswiex li wieħed itenni.

5 Bi bniedem bħal dan niftahar: imma bija nnifsi ma niftahar, hliex bid-dghufi tiegħi.

6 Ghax għal-kemm nixtieq niftahar, ma nkunx iblah; ghax inkun nghid is-sewwa: imma issa nżomm ruhi lura, biex hadd ma jizzommni b'akbar milli jara li jien, jew li jijsma' minni.

7 U biex ma nitkabarx iżżejjed permezz tal-kobor tar-rivelazzjonijiet, twahħ-litli xewkha f'għismi, il-messaġġier ta' Satana biex itini bil-harta, biex ma nitkabarx iżżejjed.

8 Minhabba b'hekk tliet darbiet tlalt il-Mulej, biex titbiegħed minni.

9 U qallli: Il-grazzja tiegħi biżżejjed għalik: ghax is-setgħa tiegħi tidher kollha fin-nuqqas ta' saħħek. Għalhekk bil-qalb kollha niftahar bid-dghufi tiegħi, biex is-setgħa ta' Kristu tistrieh fuqi.

10 Għalhekk nieħu pjacir bid-dghufi tiegħi, bit-tagħejr, bil-ġħaks, bil-persekk kuzzjonijiet, bid-dwejjaq għal Kristu:

għax meta jien dghajjef, imbagħad inkun qawwi.

11 Sirt iblah bil-stahir; intom ġegħil-tuni: ghax kien immissni nkun irrikmandat minnkom: ghax f'xejn ma jien inqas mill-appostlu l-kbar, għalkemm jien ma jien xejn.

12 Tassew, is-sinjalit'appostlu saru fost-kom bis-sabar kollu, f'egħliem, u eħġibbijiet, u eħġimil ta' setgħa.

13 Ghax flex intom inqas mill-knejjes l-ohra, hliex li jien ma kontx pis għalikom? Ahfruli dad-deni.

14 Araw, għat-tielet darba jien lest biex niġi għandkom; u ma nkunx pis għalikom: ghax jien ma nfittixx dak li hu tagħ-kom, imma lkolk: ghax l-ulied m'għand-homx ifaddlu għall-genituri, imma l-ġenituri għall-ulej.

15 U jien bil-qalb kollha nonfċu u ninfeqq għalikom; għalkemm aktar ma nhobbkom, anqas inkun mahbub.

16 Tajjeb; jien ma għabbejtkomx: madankollu, ta' hażin li jien, l-ġħabtkom.

17 Jaqaw qlajt minn fuqkom b'xi wieħed minn dawk li bghatt għand-kom?

18 Tlabt 'il Titus, u bghatt miegħu wieħed mill-ahwa. Jaqaw Titus qala' minn fuqkom? Ma mxejniex ahna bi spiritu wieħed? Ma mxejniex ahna fl-istess passi?

19 Intom hsibtu daż-żmien kollu li ahna rridu niddefendu ruhna magħkom. Qud-diem Alla, fi Kristu, nitkellmu ahna; kollex nagħmlu mahbubin tiegħi għall-ġid tagħkom.

20 Ghax nibżä', li meta niġi, ma nsib-komx kif irrid; u intom issibuni kif ma tridux; u li jkun hemm tilwid, għira, għadab, ġlied, taqsis, qlajja, tkabir, taħwid:

21 U nibżä' wkoll li, meta nargħa' niġi, Alla tiegħi jumiljan fostkom, u jkollu nibki għal hafna minn dawk li dinbu qabel, u li ma nidmx mill-faħx u ż-żena u t-tbahrid li għamlu.

13 Din hi t-tielet darba li ġej għand-kom. Bil-fomm ta' zewġ xhieda jew tlieta titwettaq kull kelma.

2 Ghidtilkom minn qabel, u nghidul-kom minn qabel, bhal meta kont magħ-kom it-tieni darba; u billi minnex hemm issa qiegħed niktib lill-midinbin ta' dari, u lill-ohra jnollha, li, jekk narġa' niġi, ma nahrħiex:

3 La darba tfittxu prova li Kristu jit-kellem fija, hu li mhux dghajjef għalikom, imma qawwi fikom.

4 Ghax għalkemm kien mislub minn-habba d-dgħufija, hu jgħix bis-setgħa t'Alla. Ghax ahna wkoll dghajfin fih, imma għad ingħixu miegħu bis-setgħa t'Alla għalikom.

5 Għarblu lkolk infuskom, araw intom fil-fidji; ippruvaw lkolk infuskom. Ma tagħrfux intom stess, li Gesù Kristu hu fikom, jekk mintomx digħi hžiena għall-ahħar?

6 Nittama li għad tkunu tafu li m'ahlnej hžiena għall-ahħar.

7 Issa nitlob 'l-Alla li ma tagħmlu ebda deni; mhux biex nagħtu prova tas-setgħa tagħna, imma biex intom tagħmlu dak li hu tajjeb, għalkemm ahna nkunu qisna hžiena għall-ahħar.

8 Ghax ma nistgħu nagħmlu xejn kontra s-sewwa, imma għas-sewwa.

9 Ghax ahna nifirħu, meta ahna bla saħħa, u intom f'sahħit kom: dan ukoll nixtiequ, li tkunu perfetti.

10 Għalhekk qiegħed niktbilkom dawn il-hwejjeg meta minnex hemm, biex meta nkun fostkom ma ninqediex bl-ahrax, skond is-setgħa li tani l-Mulej għall-ġid, u mhux għall-hsara.

11 Mill-bqija, huti, ifirħu. Kunu perfetti, qawwu qalbkom, kunu sehma waħda, għixu fis-sliem; u Alla ta' l-imħabba u tassliem ikun magħkom.

12 Sellmu 'l-xulxin b'bewsa qaddisa.

13 Il-qaddisim kollha jesellulkom.

14 Il-grazzja ta' Sidna Gesù Kristu, u l-imħabba t'Alla, u x-xirkta ta' l-Ispirtu s-Santu, ikunu magħkom ilkoll. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Apostlu Lill-Galatin

1 Pawlu, apostlu, (mhux mill-bnedmin, lanqas permezz tal-bniedem, imma permezz ta' Gesù Kristu, u t'Alla l-Missier, li qajmu minn bejn l-imwiet;)

2 U l-ahwa kollha li huma miegħi, lill-knejjes ta' Galatja:

3 Grazzja lkolk, u sliem mingħand Alla l-Missier, u mingħand Sidna Gesù Kristu,

4 Li ta lili nnifsu għal dnubietna, biex jehlisina minn did-dinja hażina ta' llum, skond ir-rieda t'Alla u Missiera:

5 Li lilu tinghata l-glorja ghal dejjem ta' dejjem. Amen.

6 Nistaghéb kif hekk malajr tbeegħidtu minn dak li sejhkom fil-grazzja ta' Kristu gh-angeljehu iehor:

7 Mhux ghax hemni iehor; imma hemm x'uhud li qeqħdin iħabbukom, u jridu jaqilbu l-evangelju ta' Kristu.

8 Izda kemm jekk ahna, jew anglu missema, ixandrikkom evanghelju iehor barra minn dak li xandarnielkom ahna, ha jkun mishut.

9 Bhal ma għidna qabel, hekk narġa' ntenni issa: Jekk xi bniedem ixandrikkom evanghelju iehor barra minn dak li hadtu, ha jkun mishut.

10 Qieghed ingieghel issa lill-bnedmin jemmuu, jew lil Alla jew infittex li noqogħġi lill-bnedmin? ghax jekk għadni rrid noħġġob lill-bnedmin, minnex qaddej ta' Kristu.

11 Izda nħarrifikom, ġuti, li l-evangelju li kien imxandar minni mhux skond il-bniedem.

12 Ghax jien la hadtu mingħand bniedem, u lanqas tgħallimtu, imma bir-rivelazzjoni ta' Gesu' Kristu.

13 Ghax intom smajtu x'kienet fl-imghoddi l-imġiba tieghi fir-religion tal-Lhud, kif kont nispersegwita bla qjes il-knisja t'Alla, u nħarrbathha:

14 U kont imxejt 'il quddiem fir-religion tal-Lhud aktar minn hafna ta' mpari fost gensi, billi kont imheggeq ghall-ahħar għat-tagħlim ta' missirijieti.

15 Izda meta ghogħob 'l Alla, li għażiñi minn ġuf ommi, u sejjahli bil-grazzja tiegħu,

16 Biex iħarrraf fija 'l Ibnu, biex ixandru fost il-pagani; minnufiha la staqsejt lill-ġisem u lid-demm;

17 U lanqas tlajt Ġerusalem għand dawk li kieni appostoli qabli; izda mort l-Għararja, u ergajt lura Damaskus.

18 Imbagħad wara tliet snin tlajt Ġerusalem biex nara 'l Pietru, u qghadni mieghu ġimaginejtn.

19 Izda ma rajt 'il hadd aktar mill-appostli, barra minn Gakbu hu 'l Mulej.

20 Issa l-hwejjieg li qieghed niktbilkom, ara, quddiem Alla, minnex nigdeb.

21 Wara gejji fl-inħawi tas-Sirja, u taċ-Ċiliċja;

22 U hadd ma kien jafni mill-wiċċi fil-knejjes tal-Lhudja li huma fi Kristu:

23 Izda kienu semħu biss: Li dak li darba fl-imghoddi kien jippersegwitana issa qieghed ixandar il-fidji li darba kien iħbarat.

24 U kienu jigglorifikaw 'l Alla fija.

2 Imbagħad erbatax-il sena wara rgħajt tlajt Ġerusalem ma' Barnaba, u hadt ukoll mieghi 'l Titus.

2 U tlajt b'rivelazzjoni, u fissirti l-ebangelju li nxandar fost il-Għentili, imma bejnietna lil dawk li kien l-aktar magħ-rusa, biex b'xi mod ma niġrix, jew inkun grejt, għal xejn.

3 Imma lanqas Titus, li kien mieghi, ghalkemm Grieg, ma kien imġieghel ikun ċirkonċiż:

4 U dan minhabba ahwa qarrieqa mdahħlin minn taht, li ndieħus biex jit-kixxu l-libertà tagħna li għandna fi Kristu Gesu, biex jitfghuna fil-jas-

5 Li lilhom ina ċedejniex li noqogħdu għalihom, le, lanqas għal hin wieħed; biex is-sewwa ta' l-evanghelju jibqa' magħ-kom.

6 Izda dawk li kienu jidħru li huma xi haġa, (kienu x'kien, ma jimpurtanix: Alla ma jħares lejn wiċċi hadd:) dawn, nħid jien, li kienu jidħru li huma xi haġa, ma ziedu xejn għaliha.

7 Izda ghall-kuntrarju, meta raw li lili nghata l-evanghelju ta' dawk li ma kinu ċirkonċiż, bhal ma nghata lil Pietru l-evanghelju ta' dawk li kienu ċirkonċiż:

8 (Għax dak li hadem bis-shih f'Pietru ghall-appostolat taċ-ċirkonċiżjoni, hadem qawwi fija ghall-Ġentili.)

9 U meta Gakbu, Kefa, u Ģwanni, li kienu miżmumin bħala kolonne, għarfu l-grazzja li ntghatati, tawni idhom il-leminja, lili u 'l Barnaba, biex niżżejkur flimkien, halu mmorru għand il-pagani, u huma għand iċ-ċirkonċiż.

10 Biss huma riedu li ahna niftakru fil-faqra; haġa li wkoll kont nixtieq nagħmilha.

11 Imma meta Pietru gie Antikokija, żammejtlu f'wiċċu, ghax kellu htija.

12 Ghax qabel ma gew x'uhud minn għand Gakbu, kiel mal-Ġentili: imma meta gew, twarrab u nfired, ghax baża' minn dawk taċ-ċirkonċiżjoni.

13 U l-Lhud l-ohra kienu juru haġa b'ohra bħal, li sahansitra wkoll Barnaba nġibed mill-wiri ta' haġa b'ohra tagħhom.

14 Izda meta rajt li ma kinu jidher dritt skond is-sewwa ta' l-evanghelju, ghidt 'il Pietru quddiemhom il-koll: Jekk int, li int Lhud, tħixi bħal ma jħixu l-Ġentili, u mhux kif jagħmlu l-Lhud, għaliex iġġiegh il-Ġentili jħixu bħal ma jagħmlu l-Lhud?

15 Ahna, li ahna Lhud mit-tweli, u mhux midinbin mill-Ġentili,

16 Billi na fu li l-bniedem mhux iġġustifikat bl-opri tal-ligi, imma bil-fidi ta' Gesu Kristu, ahna wkoll emminna f'Gesu Kristu, biex inkunu iġġustifikati bil-fidi ta' Kristu, u mhux bl-opri tal-ligi: ghax bl-opri tal-ligi hadd ma jkun iġġustifikat.

17 Izda jekk, fil-waqi li nkunu iġġustifikati bi Kristu, ahna nfu nis-sabu wkoll midinbin, mela Kristu hu ministru tad-dnub? Allahares!

18 Ghax jekk jien nargħa' nibni dawk il-hwejjeq li garrafft, insir jien stess wieħed li jikser il-ligi.

19 Ghax jien permezz tal-ligi mitt ghall-ġalli, bieq̄ nghix għal Alla.

20 Jien imsallab ma' Kristu: madankollu jien nghix; imma mhux jien, imma Kristu jgħix fija: u l-hajja li issa nghix fil-ġissem nghixha bil-fidji ta' l-İben t'Alla, li habbn, u ta' lili nnifsu għalija.

21 Ma nwarra b' il-grazzja t'Alla: ghax jekk il-haqeq jiġi mil-ligi, mela Kristu miet għal xejn.

3 Ja Galatin boloh, min saħħarkom, biex ma tobdux is-sewwa, intom li quddiem għajnejkom Ģesù Kristu kien impingi msallab?

2 Dan biss irrid naf minn għandkom: Hadtu l-Ispritu bl-opri tal-ligi, jew ghax smajtu l-fidi?

3 Daqshekk intom boloh? Wara li bdejtu bl-Ispritu, sirtu issa perfetti bil-ġisem?

4 Batejtu dak kollu għal xejn? jekk tassew għadu għal xejn.

5 Mela dak li jagħtikom l-Ispritu, u jaġħmel il-mirakli fostkom, jaġħmel dan bl-opri tal-ligi, jew b'dak li smajtu fuq il-fidi?

6 Bhalma Abraham emmen f'Alla, u dan kien magħdub lilu bħala haqq.

7 Kunu afu mela li dawk li huma tal-fidi, dawn huma wlied Abraham.

8 U l-iskrittura, billi għarfet min qabel li Alla jiggustiċċa l-pagani bil-fidi, xandret minn qabel l-evangelju 'i Abraham: Fik jitbierku l-ġnus kollha.

9 Hekk mela dawk li huma tal-fidi huma mberkin ma' Abraham li emmen.

10 Ghax dawk kollha li huma ta' l-opri tal-ligi huma taħbi is-saħħa: ghax hu mik-tub: Mishut kull minn jaġib qaxx iż-żomm shiħha ma' kull haġa miktuba fil-ktieb tal-ġalli biex iħarisha.

11 Imma li l-ebda bniedem ma hu iġġustiċċat bil-ligi quddiem Alla, hu ċar; ghax, Il-għust iġħix bil-fidi.

12 U l-ligi mhix tal-fidi: iż-żda, Il-bniedem li jħarisha, ikollu l-hajja biha.

13 Kristu fdiena mis-saħħa tal-ligi, billi sar saħħa għalina; ghax hu miktub: Mishut kull minn ikun imdendel ma' għuda:

14 Biex il-barka t'Abraham tinzel fuq il-Ġentili f'Ġesù Kristu; bieq ahna nieħdu permezz tal-fidi l-wegħda ta' l-Ispritu.

15 Huti, nitkellem bhala bniedem: Għalkemm testment ikun ta' bniedem, hadd ma jista jħassru, jew iż-żejjed mieghu, jekk ikun ikkonfermat.

16 Issa 'i Abraham u lil nislu saru l-wegħdi. Ma jgħid: U lill-insiel, bħall-kieku kienu hafna; imma għal wieħed: U lil nislek, li hu Kristu.

17 U jien nghid dan: Li t-testment, li kien ikkonfermat minn qabel minn Alla fi Kristu, ma tistax thassru l-ligi, li giet erba' mijja u tletin sena wara, bieq igħġib fix-xejn il-wegħda,

18 Ghax jekk il-wirt hu mil-ligi, mhux iż-żejjed mill-wegħda; imma bil-wegħda tah Alla 'i Abraham.

19 Għalfejn mela tiswa l-ligi? Min-habba l-ksur kienet mizjud, sakemm jiġi n-nisel li lili kienet saret il-wegħda; u ntqħataf mill-angli permezz ta' id ta' medjatur.

20 Issa medjatur mhux medjatur ta' wieħed, iż-żda Alla hu wieħed.

21 Il-ligi mela hi kontra l-wegħdiet t'Alla? Allahares! ghax kieku ntqħataf l-iġi li tista' tagħi l-hajja, tassew li l-haqeq kien ikun mil-ligi.

22 Imma l-iskrittura għalqet kollo taħta id-dnub, biex il-wegħda, bil-fidi f'Ġesù Kristu, tkun tista' tingħata lil dawk li jemmnu.

23 Imma qabel ma giet il-fidi, konna mizmumin taħbi il-ligi, magħluqin għall-fidi li kellha tkun wara irrevet.

24 Hekk il-ligi kienet il-mexxejja tagħna biex teħodna għand Kristu, biex inkunu iġġikkatki bil-fidi.

25 Imma wara li giet il-fidi, m'ghadniex aktar taħbi.

26 Ghax intom ilkoll ulied Alla bil-fidi fi Kristu Ĝesu.

27 Ghax intom ilkoll li tgħammidtu fi Kristu l-binstu 'i Kristu.

28 Mhemmx la Lħudi u lanqas Grieg; mhemmx la Isr u lanqas hieles; mhemmx la raġel u lanqas mara: ghax intom ilkoll wieħed fi Kristu Ĝesu.

29 U jekk intom ta' Kristu, intom mela nisel Abraham, uwerrieta skond il-wegħda.

4 Issa jien nghid: Li l-werriet, kemm idu tifel, ma jkun differenti xejn mill-miqdadnej, għalkemm hu sid ta' kollox;

2 Imma hu taħbi it-tuturi u l-prokuraturi sa-ż-żmien imwaqqat mill-missier.

3 Hekk ahna wkoll, meta konna għadna t-ffal, konna mjassrin taħbi l-elementi tad-dinja:

4 Iż-żda meta waslet il-milja taż-żmien, Alla bagħat 'i l-Ibnu, li sar minn mara, imwied taħbi il-ligi,

5 Biex jidu lil dawk li kienu taħbi il-ligi, u bieq insiru wlied adottivi.

6 U billi intom ulied, Alla bagħat l-Ispritu t'Ibnu f'qalb kom, ighajjat: Abba, Missier.

7 Għalhekk m'ghadikx aktar qaddej, imma iben: u jekk iben, werriet ukoll t'Alla permezz ta' Kristu.

8 Imma dak iż-żmien, meta ma kontux tafu 'i l-Alla, kontu taqdu lil dawk li min-natura m'humiex allat.

9 Imma issa, wara li għaraftu 'l Alla, jew aktarx magħrufin minn Alla, kif tergħu dduru lejn dawk l-elementi bla saħha u bla siwi, li taħthom tixtieq tergħu tkunu fil-jasar?

10 Intom tharsu l-jiem, ix-xhur, l-is-taquni, u s-snin.

11 Nibża' minhabba fikom, li thabatt fostkom għal xejn.

12 Huti, nitlobkom bil-hniena, kunu bħali, ghax jien bhalkom; intom ma għamiltuli l-ebda deni.

13 Tafu li minhabba marda tal-ġisem xandart kom l-ewwel darba l-evangelju.

14 U intom ma maqdartux, u lanqas stmerrejtu t-tiġrieb tiegħi li kien f'għismi; imma lgajtun bhala anglu t'Alla, bhala Kristu Gesù stess.

15 Fejn hu mela l-ferħ li kontu ssemmu? Ghax jien nixhdilkom, li, kieku kien jista' jkun, kontu taqilgħu ghajnejkom stess, u tagħtuhomli.

16 Mela sirt għadu tagħkom, ghax qiegħed nħidilkom is-sewwa?

17 Dawn huma mheġġin għalikom, iż-żda mhux onestament; iva, iridu jifirdukom minna, biex tithegħ għalihom.

18 Iżda tajjeb li tithegħu dejjem ghall-ġid, u mhux biss meta nkun magħ-kom.

19 Ulied ġ-ċċejknin, li għalikom inhoss mill-ġidid l-uġġiġ tal-ħlas sakemm Kristu jissawwar fikom,

20 Nixtieq inkun magħk kom bħalissa, u nbiddel leħni; ghax jien inhossni mhaw-wad bikom.

21 Ghidili, intom li tixtiequ toqogħdu taħbi il-ġiġi, ma tisimghux mil-ġiġi?

22 Ghax hu miktub, li Abraham kellu żewġ ulied, wieħed mill-qaddejja, u l-ieħor mill-hielsa.

23 Imma dak li kien bin il-qaddejja twieled skond il-ġisem; u bin il-hielsa skond il-weġħda.

24 U dawn il-hwejjeg huma tixbiha: ghax dawn huma żewġ rabtiet; wahda mill-mutnja Sinaj, li tilled għall-jasas, u din hi Hagar.

25 Ghax din Hagar hi l-muntanja Sinaj fl-Għarabja, u taqbel ma' Gerusalem ta'llum, u hi mijassra ma' wliedha.

26 Imma Gerusalem ta' fuq hi hielsa, u hi ommna ikoll.

27 Ghax hu miktub: Ifrah, ja hawlja li ma tilidx; infexx ghajjat, int li ma thosssx l-uġġiġ tal-ħlas: ghax il-mara mitluqa, kellha wisq aktar ulied minn dik li għandha żewġha.

28 Issa buti, ahna wlied il-weġħda, bħal ma kien iż-żakk.

29 Imma bħalma f'dak iż-żmien dak li kien imwieled skond il-ġisem ipperseggwit, 'l-dak li kien imwieled skond l-Ispritu, hekk hu issa wkoll.

30 Madankollu xi tgħid l-iskrittura?

Keċċi 'l barra l-qaddejja u 'l binha: ghax bin il-qaddejja ma jirix ma' bin il-hielsa.

31 Għalhekk, huti, maħniex ulied il-qaddejja, iż-żda wlied il-hielsa.

5 Żommu shih mela fil-libertà li biha Kristu helisna, u tergħux tinqabdu fil-madmad tal-jasar.

2 Ara, jien Pawlu nghidilkom, li jekk tkunu cirkonċiżi, Kristu ma jiswielkom xejn.

3 Ghax nixhed mill-ġidid lil kull raġel li jagħmel ġiċ-ċirkonċiżjoni, li hu marbut biex iħares il-liggi kollha.

4 Lilkom, li intom iġġustifikati bil-ġiġi, Kristu sar ma jiswielkom xejn; intom waqajtu mill-grazzja.

5 Ghax ahna fl-Ispritu, bil-fidi, nisten-new it-tama tal-haqeq.

6 Ghax fi Kristu Ĝesu u la ċ-ċirkonċiżjoni ma tghodd xejn, u lanqas in-nuqqas ta' cirkonċiżjoni; imma l-fidi li tahdem bl-imħabba.

7 Grejtu tajjeb: min fixk il-kom biex ma tobdux is-sewwa?

8 Din il-fsehma mhix ġejjha minn dak li jsejh il-kom.

9 Ftit hmira themmer il-ġagħna kollha.

10 Għandi tama qawwija fikom fil-Mulej, li ma taħsbuhiex xort'ohra: imma minn qiegħed iħawwadkom, hu min hu, jarfa' l-kundanna tiegħi.

11 U jien, huti, jekk għadni nxandar ġiċ-ċirkonċiżjoni, għalix għadni ippersegwit? Melha nia għadux jiswa l-iskandlu tas-salib.

12 Li kienu jqattgħu ġisimhom dawk li jħawdukom!

13 Ghax intom, huti, kontu msejhin ghall-libertà; biss tinqdex bil-libertà bhala okkażjoni ghall-ġisem, iż-żda bl-imħabba aqdu 'l-xulxin.

14 Ghax il-ġiġi kollha hi miġbura f'kelma wahda, li hi din: Hobb 'il-ghajrek bhalek innifsek.

15 Imma jekk tigħdmu u tibilgħu 'l-xulxin, araw li ma tintemmux minn xulxin.

16 Dan mela nghid jien: Imxu fl-Ispritu, u intom ma twettqu ix-xewqat hžiena tal-ġisem.

17 Ghax il-ġisem għandu xewqat kontra l-Ispritu, u l-Ispritu kontra l-ġisem; u dawn huma kontra xulxin: biex hekk ma tkunux tistgħu tagħmlu li tridu.

18 Imma jekk tkunu mmexxijin mill-Ispritu, mintomx taħbi il-ġiġi.

19 Issa l-egħmejjel tal-ġisem, li huma magħrufin, huma dawn: l-adulterju, iż-żena, il-fahx, it-tħabrid,

20 L-idolatrija, is-seher, il-mibegħda, il-ġidli, il-ġelosija, il-ghadab, it-tbixxil, il-firda, l-ereżja,

21 Il-ġħira, il-qtil, is-sokor, ix-xalar, u

hwejjeg bhal dawn: u nghidilkom minn qabel, bhal ma ghidtilkom ukoll fl-imghoddi, li dawk li jagħmlu hwejjeg bhal dawn ma jirtux is-saltna t'Alla:

22 Izda l-frott ta'l-Ispirtu hi l-imhabba, il-ferh, is-sliem, is-sabar fit-tul, il-hniena, it-tjeiba, il-fidi,

23 Il-hlewwa, ir-rażna: kontra dawn m'hemmx ligi.

24 U dawk li huma ta' Kristu sallbu l-gisem bil-gibdiet u x-xewqat hžiena tieghu.

25 Jekk nghixu fl-Ispirtu, ha nimxu wkoll fl-Ispirtu.

26 Ha ma nixtiqx stahir fieragh, billi ninbxu lil xulxin, u nghiru għal xulxin.

6 Huti, jekk xi hadd jinqabaud f'xi htija, intom l-ispiritali erġġhu saħħuh b'ispirtu ta' hlewwa; u hares lilek innifsek, li ma tkunx imġarrab int ukoll.

2 Erfghu t-taghbjiet ta' xulxin, u hekk twettqu l-ligi ta' Kristu.

3 Ghax jekk wieħed jahseb li hu nnifsu xi haġa, meta muu xejn, iqarraq bih innifsu.

4 Imma ha jgħarbel kull wieħed eghmilu stess, imbagħad ikollu biex jiftah bih innifsu biss, u mhux b'hadd iehor.

5 Ghax kull wieħed għandu jarfa' tagħbiu.

6 Min hu mghallem fil-kelma ha jaqsam kull għid ma' min ħalliem.

7 La titqarqux; Alla ma jidhkux bih: ghax kulma wieħed jiżra', dak jahsad.

8 Ghax min jiżra' għal ġismu minn ġismu jahsad it-tahsir; iżda min jiżra' ghall-Ispirtu, mill-ispirtu jahsad il-hajja ta' dejjem.

9 U ha ma nghajjewx nagħmlu t-tajeb: jekk ma nintelqu, nahsdu meta l-hasad jaśal f'waqtu.

10 Billi issa għandna ż-żmien, halli nagħmlu l-ġid lill-bnedmin kollha, u l-aktar lil dawk ta' dar il-fidi.

11 Taraw b'liema ittri kbar qiegħed niktbilkom b'idi.

12 Dawk kollha li jixtiequ jingħoġbu fil-gisem, iġegħlukom tkunu ċirkonċiżi; biss biex ma jkunux ippersegwitati għas-salib ta' Kristu.

13 Ghax lanqas dawk stess li huma ċirkonċiżi ma jħarsu l-ligi; iżda jixtiequ li tkunu ċirkonċiżi, biex jiftahru b'għisim-kom.

14 Imma Alla ma jridx li jien niftahar, hliet bis-salib ta' Sidna Gesù Kristu, li bih id-dinja hi msallba għalija, u jien għad-dinja.

15 Ghax fi Kristu Ĝesù la ċ-ċirkonċiżjoni, u lanqas in-nuqqas ta' ċirkonċiżjoni, ma jiswa xejn, iżda kreatura ġdidha.

16 U dawk kollha li jixmu skond dir-regħu, siem u hniena fuqhom, u fuq Izrael t'Alla.

17 Għal li ġej ha ma jdejjaqni hadd: ghax jien għandi f'għismi l-marki ta' Sidna Gesù.

18 Huti, il-grazzja ta' Sidna Ĝesù Kristu tkun ma' l-ispirtu tagħkom. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Apostlu Lill-Efesin

1 Pawlu, apostlu ta' Ĝesù Kristu birrieda t'Alla, lill-qaddisin li huma f'Efesus, u lill-fidili fi Kristu Ĝesù:

2 Grazzja lilkom, u siem, mingħand Alla Missierna, u mingħand il-Mulej Gesù Kristu.

3 Imbierik ikun Alla u Missier Sidna Ĝesù Kristu, li berikna fi Kristu b'kull barka spiritwali fis-smewwiet.

4 Bhal ma għażilna fis-qabel il-holqien tad-dinja, biex inkunu qaddisin u bla tebħga quddiemu fl-imħabba:

5 Billi ippredestinana biex inkunu wħledu adottivi għalih innifsu b'Gesù Kristu, skond l-intenzjoni tajba tar-rieda tieghu,

6 Għat-tifhir tal-gloria tal-grazzja tieghu, li biha għamilna milqughin fil-Mahbub.

7 Li fih għandna l-fidwa permezz ta' demmu, il-mahfra tad-dnubiet, skond il-ghana tal-grazzja tieghu;

8 Li minnha fawwar fuqna b'kull għerf u prudenza;

9 Billi għarrafna l-misterju tar-rieda tieghu, skond l-intenzjoni tajba tieghu li ġiġi jaġħmel minn qabel fihs stess:

10 Biex fil-pjan tal-milja taż-żminnijiet, jiġi kollox flimkien fi Kristu, sew dak li hemm fis-sema, u kemm dak li hemm fl-art; iva, fih:

11 Fih ukoll ahna konna magħmulin

eredi, billi konna ippredestinati skond il-għan ta' dak li jagħmel il-hwejjeg kollha skond il-fehma tar-rieda tieghu stess:

12 Biex inkunu għat-tifhir tal-glörja tieghu, ahna li minn qabel ittamajna fi Kristu.

13 Li fih intom ukoll fdajtu, wara li ismajtu l-kelma tas-sewwa, l-evangelju tas-salvazzjoni tagħkom: li fih ukoll wara li intom emminku, kontu issiggallati b'dak l-Ispirtu mqaddes tal-wegħda,

14 Li hu r-raħan tal-wirt tagħna sal-fidwa shiha ta' dawk li Alla kiseb, għat-tifhir tal-glörja tieghu.

15 Għalhekk jien ukoll, wara li smajt fuq il-fidji tagħkom f'Sidna Gesu, u l-imhabba lejn il-qaddisin kollha,

16 Ma neħdien nizzihajr għalikom, billi nsemmikom fit-talb tieghi;

17 Biex Alla ta' Sidna Gesu Kristu, Missier il-glörja, jaġħtkom spiritu ta' għerf u rivelazzjoni halli jkollkom għarfa shiha tieghu;

18 Billi jdawlikom il-ghajnejta' mohħ-kom; biex tkunu tafu x'inhi t-tama tas-sejha tieghu, u liema għana ta' glörja fih il-wirt tieghu qalb il-qaddisin.

19 U kemm hu tal-ghaqeb il-kobor tas-setgħa tieghu galina li nemmnu, skond il-hedma tas-setgħa qawwija tieghu.

20 Li għamel fi Kristu, meta qajmu mill-imwiet, u qiegħdu n-naha tal-lemin tieghu stess fis-smewwiet.

21 Wisq 'i fuq minn kull prinċipat, u setgħa, u qawwa, u hakma, u kull isem li jiġi semma, mhux biss f'id-din ja, imma f'dik ukoll li ġejja:

22 U qiegħed kollox taħt riglej, u lili għamlu fuq kollox, biex ikun ir-ras tal-knisja,

23 Li hi ġismu, il-milja ta' dak li jimla kollox f'kollo.

2 U lilkom ta' l-hajja, intom li kontu mejtin bil-hijiet u d-dnubiet;

2 Li fihom intom imxejtu fl-imghoddha skond il-mixja tad-dinja, skond il-prinċep tal-hakma ta' l-ajru, l-ispirtu li issa jahdem f'uļid id-dizibbidjenza:

3 Li fosthom ukoll ghixna ahna lkoll fiz-żminijiet imghoddija fix-xewqat hžiena ta' għisimma, inwettu x-xewqat tal-ġisem u tal-mohħ; u konna min-natura wlied il-ghadab, l-istess bħall-ohrajn.

4 Imma Alla, li hu għani fil-hniena, għall-imhabba kbira tieghu li biha habbna,

5 Ukoll meta konna mejtin fid-dnubiet, tana l-hajja flimkien ma' Kristu, (bil-ghażżejjha intom salvati.)

6 U qajjiżma flimkien, u qiegħidna flimkien fis-smewwiet fi Kristu Gesu.

7 Biex fiz-żminijiet li ġejjin juri l-ghana tal-ghaqeb tal-ġażżejjha tieghu, fit-tjeiba tieghu permezz ta' Kristu Gesu.

8 Ghax bil-grazzja intom salvati, permezz tal-fidji: u dan mhux minkom infus-kom: dan hu don t'Alla:

9 Mhux mill-opri, biex hadd ma jista-har.

10 Ghax ahna xogħol tieghu, mahluqin fi Kristu Gesu għall-opri tajba, li Alla hejjha minn qabel biex nimxu fihom.

11 Għalhekk ftakru, li fi-imghoddha kontu Gentili fil-ġisem, u kontu msejh-hin Mhux Ċirkonċi minn dawk li huma msejh-hin Ċirkonċi fil-ġisem b'id il-bniedem;

12 Li f'dak iż-żmien kontu mingħajr Kristu, billi kontu barra mill-poplu ta' Izrael, u barranin għar-rabtiet tal-wegħda, mingħajr tama, u mingħajr Alla fid-dinja:

13 Imma issa fi Kristu Gesu, intom li darba kontu bghid hafna, sirtu qrib bid-demm ta' Kristu.

14 Ghax hu s-sliem tagħna, u t-tnejn għamila wieħed, u waqqqa' l-hajt tan-nofs li kien jifridna;

15 Billi hassar b'gismu l-mibegħda, il-liggi tal-kmandamenti, li tikkonsisti fi preċċetti; biex mit-tnejn jaġħmel fih innifsu bniedem wieħed għid, u hekk igib is-sliem;

16 U biex iħabbibkom it-tnejn f'għisem wieħed ma' Alla bis-salib, wara li jkun qeder biex il-mibegħda:

17 U gie u xandar is-sliem lilkom li kontu bghid hafna, u lil dawk li kienu qrib.

18 Ghax permezz tieghu abna t-tnejn għandna dhul bi Spiritu wieħed għand il-Missier.

19 Issa mela m'ghadkomx aktar barranin u għorba, imma nies ta' l-istess belt mal-qaddisin, u tad-dar t'Alla;

20 Mibnijin fuq il-pedamenti ta' l-apostoli u tal-profeti, b'Gesu Kristu nnifsu bhala l-hagħra tal-ghareb;

21 Li fih il-bini kollu mghaqquad tajjeb flimkien jikker f'tempju mqaddes fil-Mulej;

22 Li fih intom ukoll mibnijin flimkien biex tkunu l-agħmara t'Alla permezz ta' l-Ispirtu.

3 Għaldir-raġuni jien Pawlu, il-prigunier ta' Gesu Kristu għalikom il-Gentili,

2 Jekk intom smajtu bix-xogħol mogħiġi lili mill-grazzja t'Alla għalikom:

3 Kif b'rivelazzjoni għarrrafni l-misterju; (bħal ma ktib qabel fi fit kliem,

4 Li bihom, meta taqraw, tistgħu tifħmu x-naf jien mill-misterju ta' Kristu.)

5 Li fi żminijiet imghoddija ma kienx imgharraf lil ulied il-bniedem, bħalma hu irrivelat issa bl-Ispirtu lill-apostoli qad-disa tieghu u lill-profeti;

6 Biex il-Gentili jkunu shab fil-wirt, u mill-istess ġisem, u jaqsmu fil-wegħda tieghu fi Kristu permezz ta' l-evangelju:

7 Li tieghu jien sirt ministru, skond id-don tal-grazzja t' Alla moghti lili bil-hedma tas-setgħa tieghu.

8 Lili, li jien l-iżgħar fost il-qaddisin kolħha, hi mogħtija dil-grazzja, li nxandar fost il-Gentili l-għana bla tarf ta' Kristu;

9 U biex nuri lili kullhadd x'inħi x-xirka tal-misterju, li sa mill-bidu tad-dinja kien mohbi f'Alla, li halaq kollox b'Gesu Kristu:

10 Biex ikun imgharraf issa lill-principati u lis-setgħat fis-smewwiet, permezz tal-knisja, il-gherf ta' mezzi bla tarf t'Alla,

11 Skond il-pjan etern li hu għamel fi Kristu Gesu Sidna:

12 Li fih għandnall-hila nersqu b'qalbna qawwija bil-fidi li għandna fi.

13 Għalhekk nixtieq li ma taqtgxu qalbkom minnhabba n-niket tiegħi għali-kom; li hu l-gloria tagħkom.

14 Minnhabba f'hekk niwi rkobbejja quddiem Missier Sidna Gesu Kristu,

15 Li minnu tissemma kull familja, fis-sema u fl-art,

16 Biex jaġħtkom, skond il-ġħana tal-glória tieghu, li tassahhu bil-qawwa bl-Ispiṛtu tieghu fil-bniedem ta' ġewwa;

17 Biex iġhammar Kristu f'qalbkom bil-fidi; biex intom, billi għandkom l-egħruu u l-pedamenti fl-imħabba,

18 Tkunu tistgħu tifħmu mal-qaddisin kolħha l-wisa', u t-tul, u l-fond, u l-gholi;

19 U tagħrfu l-imħabba ta' Kristu, li tgħaddi kull għerf, biex timtlew bil-milja kolħha t'Alla.

20 Issa lil dak li jista' jagħmel wisq aktar minn dak kollu li nitolbu jew milli nħażbu, skond is-setgħa li taħdem fina,

21 Lilu tingħata l-glória fil-knisja, bi Kristu Gesu, fiz-żminnijet kollha, għal dejjem ta' dejjem. Amen.

4 Jien mela, il-prigunier tal-Mulej, nit-lob kom bil-hniena li timxu kif jixraq lis-sejħa li biha kontu msejħin,

2 Bl-umiltà kollha u bil-hlewwa, bis-sabar, taħmlu 'l-xulxin bl-imħabba;

3 Tithabtu biex iżżeommu l-ġħaqda ta' l-Ispiṛtu bir-rabta tas-sliem.

4 Hemm gisem wieħed, u Spiritu wieħed, bħal ma kontu msejħin f'tama waħda tas-sejħa tagħkom;

5 Mulej wieħed, fidi wahda, magħmu-dija wahda,

6 Alla wieħed u Missier kulħadd, li hu fuq kulħadd, u f'kulħadd, u ġo fikom il-koll.

7 Imma lil kull wieħed minna hi mogħtija l-grazzja skond il-qjies tad-don ta' Kristu.

8 Għalhekk iġħid: Meta tala' fil-gholi, ha fil-jasor il-jasor, u ta doni lill-bniedmin,

9 (Issa li tala' x'inħu hliex li wkoll niżel qabel fl-inħawi l-aktar safienija ta' l-art ?

10 Dak li niżel hu dak stess ukoll li tala' wisq 'il fuq mis-smewwiet kolħha, biex jidu kollox.)

11 U lil x'uhud, taħom li jkunu apostoli; u lil x'uhud, profeti; u lil x'uhud, evanġelisti; u lil x'uhud, ragħajja u ghallie-ma;

12 Għat-trawwim tal-qaddisin, ghax-xogħol tal-ministeru, ghall-bini tal-gisem ta' Kristu:

13 Sakemm naslu lkoll fil-ġħaqda tal-fidi, u fil-ġħarsfa ta' l-Iben t'Alla, bħal ragel fl-ahjar ta' żmienu, fil-qjies tal-kobor tal-milja ta' Kristu:

14 Biex ma nkunux aktar tfal, imtajrin 'il hawn u 'l-hemm, u meħudin minn kull riħ ta' tagħlim, bil-hjiena tal-bniedmin, u bil-hżunja, biex jinsgu l-qerq, li bih lesti biex iqarru;

15 Imma billi nitkellmu s-sewwa fl-imħabba, nikbru f'kollox fi, dak li hu r-ras, Kristu:

16 Li minnu l-ġisem kollu magħqu'd flimkien, u msahħħah bl-irbit kollu li jaġhti l-ġħajnejna, skond il-hedma li hemm fid-daqas ta' kull biċċa, jaħdem il-kobor tiegħu ghall-bini tiegħu nnifsu fl-imħabba.

17 Dan jien ngħid mela, u nixħed fil-Mulej, li mn'issa 'l-quddiem ma tmixxu iż-żejjus iż-żejjus b'għadha, wara l-frugħa ta' moħħhom,

18 Li għandhom mohħħom imdallam, u mbegħdin mill-hajja t'Alla, minnhabba l-injuranza li qiegħda fihom, u l-ebusija ta' qalħhom:

19 U billi ma jħossux, taw lilhom infus-hom għat-ħaqxa tħalli, biex jaġħmlu b'kilba kull fahx.

20 Imma intom mhux hekk tgħallimtu 'l-Kristu;

21 Jekk intom tassew smajtuh, u kontu mgħallmin minnu, billi s-sewwa hu f'Gesu:

22 Biex tinżgħu għal dik li hija hajja mgħoddija l-bniedem il-qadim, li hu mhassar skond ix-xewq qarrieqa;

23 U tigħġiddu fl-ispiṛtu ta' moħħkom;

24 U tilbsu l-bniedem ġdid, li skond Alla hu maħluq fil-haqq u l-qdusija tas-sweva.

25 Għalhekk warbu l-għid, u kull wieħed jitkellem is-sewwa mal-ġar tiegħu: għax ahna membri ta' xulxin.

26 Aghħdu, imma la tidinbux: thallux ix-xemx tħib fuq għadabk:

27 Lanqas tagħtu wisa' lix-xitan.

28 Min seraq ha ma jijsraq aktar: imma ha jaħdem, billi jaġħmel b'idejh stess il-haga tajba, biex ikollu x'jagħti lil min hu fil-bzonn.

29 Ha ma toħroġ ebda kelma hażina minn formkóm; imma dik li hi tajba, u li tiswa għall-ġid, biex tagħti grazzja lil dawk li jisimgħuha.

30 U la tnikkut lill-Ispiṛtu mqaddes

t'Alla, li bih intom issiġillati ghal jum il-fidwa.

31 Ha jitwarrab minnkom kull imrar, u sahna, u ghadab, u aghjat, u kliem hażin, ma' kull hażen.

32 U kunu qalbkom tajba ma' xulxin, hennu għal xulxin, u aħftru 'l xulxin, bħal ma hafrikom Alla għal Kristu.

5 Ixbhu mela 'l Alla, bħal ulied mah-buba;

2 U imxu fl-imħabba, bħalma Kristu wkoll habbna, u ta' lili nnifsu għalina bhala offerta u sagrificju 'l Alla b'rieha helwa.

3 La ż-żena, u lanqas ebda fahx, jew ir-reghba, ma għandhom jissemmew darba wahda biss fostkom, kif jixraq lill-qaddiñ;

4 Lanqas kliem moqžież, u kliem iblah, u ċajt, li ma jixirqu: imma aktarx radd il-hajr.

5 Ghax dan intom tafu: li l-ebda zieni, jew fahxi, jew rghib, li hu idolatra, m'għandu wirt fis-saltna ta' Kristu u t'Alla.

6 Thallu 'l hadd min iqarraq bikom bi kliem fieragh: ghax minħabba dawn il-hwejjeg jiġi l-għadab t'Alla fuq ulied id-dizubbidjenza.

7 La tħidux mela sehem magħħom.

8 Ghax intom kontu darba dlam, imma issa intom dawl fil-Mulej: imxu bhala wleid id-dawl:

9 (Għax il-frott ta' l-Ispritu jinsab f'kull tjeiba u haqq u sewwa;)

10 Billi tħittu li tagħrifu dak li jogħġob lill-Mulej.

11 U la tissibbx fl-opri bla frott tad-dlam, iżda aktarx ikkundannawhom.

12 Ghax hu ghajb ukoll li wieħed jit-kellem fuq dawk il-hwejjeg li huma jaġħmlu fil-mohbi.

13 Imma l-hwejjeg kollha li huma ikkundannati jinkixfu mid-dawl: ghax kulma jidher hu dawl.

14 Għalhekk ighid: Stenbah int li rieqed, u qum minn bejn l-imwiet, u jdawlek Kristu.

15 Araw mela li timxu bil-ghaqal, mhux bħal boloh, imma bħal għorier,

16 Billi tirbħu ż-żmien, għax il-jiem huma hžiena.

17 Għalhekk tkunux bla għaqal, imma ifħmu x'inihi r-rieda tal-Mulej.

18 U la tiskrux bl-inbid, li fih hemm il-hajja bla rażan; imma mtlew bl-Ispritu;

19 Billi tgħidu wieħed lil iehor salmi, innijet u għannejet spiriitwali, tghannu u tgħidu s-salmi lill-Mulej f'qalbkom;

20 Troddu l-hajr dejjem u ta' kolloks 'l Alla l-Missier f'isem Sidna Gesù Kristu;

21 Billi tissottomettu ruħkom għal xulxin fil-biżżéta' ta' Kristu.

22 Nisa, issottomettu ruħkom għal żwieġkom, qiskom għall-Mulej.

23 Ghax ir-raqel hu ras martu, bħalma Kristu hu ras il-knisja: u hu s-salvatur tal-ġiesi.

24 Mela bħalma l-knisja hi suġġetta għal Kristu, ha jkunu hekk in-nisa għal żwieġhom f'kolloks.

25 Rgħiġ, hobbu n-nisa tagħkom, bħalma Kristu habb ukoll lill-knisja, u ta' lili nnifsu għalha;

26 Biex iqaddisha u jnaddafha bil-hasil ta' l-ilma bil-kelma,

27 Biex jagħmilha tidher quddiemu knisja glorjuża, bla tebħha, bla tikmixa, u bla xejn minn dan; iżda biex tkun qaddisa, u bla tebħha.

28 Hekk għandhom ir-rgħiġ iħobbu n-nisa tagħhom bħalkieku għisimhom infuħhom. Min iħobb lil martu, iħobb lili nnifsu.

29 Ghax ebda raġel għadu qatt ma bagħad 'il ġismu; imma jmantni u jieħu hsiebu; hekk ukoll il-Mulej il-knisja:

30 Ghax ahna membri ta' ġismu, ta' laħmu, u ta' għadmu.

31 Minħabba f'hekk, raġel iħalli lil missiere u lil ommu, u jingħaqad ma' martu, u jkunu t-tnejn ġisem wieħed.

32 Dan hu misterju kbir: iżda jien irrid ngħid għal Kristu u l-knisja.

33 Għalhekk kull wieħed minnkom, hu min hu, jaħobb il-lamtu bħalha nnifsu; u l-mara tqis li twiegħgħa 'il-żewġha.

6 Tfal, isimghu mill-ġenituri tagħkom fil-Mulej: ghax dan sewwa.

2 Weġġgħ lil missierek u lil ommok; dan hu l-ewwel kmandament b'vegħda;

3 Biex jaħbatlekJ tajjeb, u tħix hija twila fuq l-art.

4 U intom, missirijiet, la tqanqlux lil uliedkom ghall-ġħadab: imma rabbuhom fit-tagħlim u t-twiddib tal-Mulej.

5 Qaddejja, isimghu minn dawk li huma sjiedkom skond il-ġisem, bil-biżżéta' u t-treghid, bis-safa ta' qalbkom, qiskom minn Kristu;

6 Mhux ghall-ġħajnej, biex toħġġebu lill-bnedmin; imma bħala l-qaddejja ta' Kristu, billi tagħħmlu r-rieda t'Alla mill-qalb;

7 Aqduhom bil-qalb, qiskom lill-Mulej, u mhux lill-bnedmin:

8 Billi tafu li għal kull haġa tajba li wieħed jagħmel, dan jieħu l-hlas minn għand Alla, sew jekk ikun ilsir, kemm jekk ikun hieles.

9 U intom, sjied, aghħmel l-istess magħhom, hallikom mit-teħdid: kunu afu li Sidkom ukoll hu fis-sema: u ma jħares lejn wiċċeħ hadd.

10 Mill-bqija, hutu, issahħu fil-Mulej, u fil-qawwa tas-setgħha tiegħu.

11 Ilbsu l-armatura kollha t'Alla, biex tkunu tifilhu žommu kontra t-snassis tax-xitan.

12 Ghax ahna ma niġgildux kontra l-laham u d-demm, imma kontra l-principati, kontra is-setgħat, kontra l-hakkiem tad-dlam ta' did-dinja, kontra l-ispirti hžiena, li huma f'imkejjen fil-gholi.

13 Għalhekk aqbdū l-armatura kollha t'Alla, biex tkunu tifilhu žommu fil-jum hażin, u wara li tkunu għamiltu kollox, tibqgħu weqfin.

14 Kunu mela weqfin, ġenbejkom imhażżejjin bis-sewwa, u lebsin il-kurazzta tal-haqq;

15 U riġlejkom mixdudin bit-thejjija ta' l-evangelju tas-sliem;

16 Fuq kollex, hudu f'iddejkom it-tarka tal-fidi, li biha tkunu tistgħu titfu l-vleġegħ tan-nar tal-hażin,

17 U aqbdū l-elmu tas-salvazzjoni, u s-sejf ta' l-Ispritu, li hu l-kelma t'Alla:

18 Billi titolbu dejjem fl-Ispritu b'kull xorta ta' talb u thannin, u isħru bil-perseveranza kollha, u itolbu bil-qalb ghall-qaddis in kollha;

19 U għalija, biex tingħatali l-kelma, halli nkun nista' nitkellem bla biża', biex nħarrar il-misterju ta' l-evangelju,

20 Li tiegħi jien ambaxxatur marbut bil-ktajjen: biex nitkellem bla biża', kif jahtiegli nitkellem.

21 Izda biex tkunu tafu wkoll fiex ninsab, u kif jien, Tikikus, huna l-maħbub qaddej fidil fil-Mulej, iħarrarf kom kollex:

22 Bghattu għandkom għalhekk, biex tkunu tafu fiex ninsabu, u biex ifarrgilkom qalbkom.

23 Sliem lill-ahwa, u mhabba flimkien mal-fidi, mingħand Alla l-Missier u Sidna Gesù Kristu.

24 Il-grazzja ma' dawk kollha li jħobbu 'i Sidna Gesù Kristu fis-sincerità. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Apostlu Lill-Filippin

1 Pawlu u Timotju, il-qaddejja ta' Gesù Kristu, lill-qaddisin kollha fi Kristu Gesù li hemm Filippi, ma' l-isqfijiet u d-djanki:

2 Grazzja lilkom, u sliem, mingħand Alla Missiera, u mingħand Sidna Gesù Kristu.

3 Niżżejjhajr 'i Alla tiegħi kull meta niftarker fikom,

4 Dejjem f'kull talba tiegħi għalikom ilkoll nitlob bil-ferħ,

5 Għas-shubija tagħkom fl-evangelju mill-ewwel jum s'issa;

6 Billi għandi qalbi qawwija f'din l-istess haġa, li dak li beda fikom xogħol tajebu itemmu sal-jum ta' Gesù Kristu;

7 Kif jixraq ukoll li jien nahseb dan fikom il-koll, għax jien inżommekom f'qalbi; intom il-koll li kontu mseħbiñ miegħi fil-grazzja tiegħi, sew fil-ktajjen tiegħi, u kemm fid-difiza u t-twettieq ta' l-evangelju.

8 Ghax Alla hu x-xieħed tiegħi, kemm nixtieq kom il-koll fil-ħniena helwa ta' Gesù Kristu.

9 U dan nitlob, li l-imħabba tagħkom toktor iż-żejed u iż-żejed fil-gherf u fid-dehen kollu;

10 Biex tagħżlu dak li hu l-ahjar; biex tkunu sincieri u bla htija sal-jum ta' Kristu;

11 Mimlijiż bil-frott tal-haqq, li jiġi permezz ta' Gesù Kristu, għall-glorja u l-fohrija t'Alla.

12 Imma rriddkom tifħmu, hut, li dawk il-ħnejja li ġrawli swew aktarx ghax-xandir ta' l-evangelju;

13 Ghax il-ktajjen tiegħi fi Kristu huma magħru芬 fil-pretorju kollu, u fi-imkejjen l-ohra kollha.

14 U hafna mill-ahwa fil-Mulej, li qawwew qalbhom bil-ktajjen tiegħi, għandhom hila aktar biex ixandru l-kelma bla biża'.

15 X'uhud tasseg ixandru wkoll 'i Kristu b'għira u bi glied; u oħra jnukoll b'reeda taħbi:

16 Ta' l-ewwel ixandru 'i Kristu min-habba l-partit, mhux sincerament, billi jaħsbu li sa jidu diqa mal-ktajjen tiegħi;

17 Izda l-ohra jnukoll bl-imħabba, billi ja fu li jien qiegħed biex niddefendi l-evangelju.

18 B'daqshekk x'għira? B'kull mod, sew bi skuża, u kemm bis-sewwa, Kristu jixxandar; u b'dan jien nifrah, iva, u nibqa nifrah.

19 Ghax naf li dan jiswieli għas-salvazzjoni tiegħi permezz tat-talb tagħkom, u tal-ghajnejha ta' l-Ispritu ta' Gesù Kristu,

20 Skond il-mistennija mheġġa u t-tama

tieghi, li ma jkollu xejn mniex nisthi, imma li bil-qlubija kollha, bhal dejjem, hekk ukoll issa Kristu jitfahhar f'gismi, sew fil-hajja, u kemm fil-mewt.

21 Ghax għalija l-hajja hi Kristu, u li minn qlegh.

22 Imma jekk nghix fil-ġisem, dan hu l-rott tal-hedma tieghi: imma x'naqbad nagħżel ma nafx.

23 Ghax jien marsus bejn żewġ nahat: għandi xewqa li nitlaq, u li nkun ma' Kristu; li hu wiqq ahjar:

24 Madankollu li nibqa' fil-ġisem hu aktar meħtieġ għalikom.

25 U billi għandi din il-fidi qawwija, naf li nibqa' u ndum magħkom il-koll ghall-ahjar tagħkom, u għall-ferħ tal-fidi tagħkom.

26 Biex il-ferħ tagħkom joktor iżjed f'Gesù Kristu għalija billi narga' niġi għandkom.

27 Biss ġibu ruħkom kif jixraq lill-evangelju ta' Kristu: biex sew jekk niġi u narakom, u kemm jekk ma niġix, nisma fuq dak li għandu x'jaqsam magħkom, li intom iżżommu shih f'ispirtu wieħed, u b'qalb wahda titqabdu flimkien għall-fidi ta' l-evangelju;

28 U ta' tibzgħu f'xejn mill-avversarji tagħkom; dan ikun għalihom turija bid-dieher ta' telfien, iżda għalikom ta' salvazzjoni, u dan mingħand Alla.

29 Ghax lillkom kien mogħti għal Kristu, mhux biss li temmnu fih, imma wkoll li tbatu għaliex;

30 Billi jkollkom l-istess taqbida li rajtu fija, u li issa tisimghu li qiegħda fija.

2 Jekk mela hemm xi faraġ fi Kristu, xi faraġ ta' mħabba, xi xirk ta' l-Ispirtu, xi hasra u hniena,

2 Temmu l-ferħ tieghi, billi tibqgħu taqblu ma' xulxin, b'imħabba wahda, fehma wahda, hsieb wieħed.

3 Ha ma jsir xejn bi ġlied u ftah fieragh; iżda bl-umiltà halli kull wieħed iż-żomm lill-ohrajn ahjar minnu.

4 La tfittxu kull wieħed dak li jaqblil-kom, imma kull wieħed dak li jaqbel lill-ohrajn ukoll.

5 Ha jkollkom fikom dan il-hsieb, li kien fi Kristu Gesù:

6 Li, għalkemm kien f'sura t'Alla, ma qishiekh bħala haġa misruqa li jkun daqs Alla:

7 Iżda xejen ilu n-nifsu, u ha fuqu s-sura ta' qaddej, u kien magħmul fix-xbieha tal-bnedmin:

8 U wara li minn barra nstab bhala bniedem, umilja ilu nnifsu, u sar ubbi-djenti sal-mewi, u sal-mewt tas-salib.

9 Għalhekk Alla għollieh wiqq, u tah isem li hu fuq kull isem:

10 Biex għall-isem ta' Gesù tiltewa kull

irkobba, ta' hlejja fis-sema, u ta' hlejja fuq l-art, u ta' hlejja taħt l-art;

11 U li kull ilsien jistqarr li Gesù Kristu hu Mulej, għall-glorja t'Alla l-Missier.

12 Għalhekk, mahbubin tieghi, bħal ma obdejtu dejjem, mhux biss quddiem, iżda wiqq aktar issa li minniex hemm, ahdmu s-salvazzjoni tagħkom stess bil-biza' u t-treghid.

13 Ghax hu Alla li jahdem fikom sew ir-rieda u kemm l-egħmil skond kif jogħġeb ilu.

14 Aghmlu kollex mingħajr dgergir u tlaqlaq:

15 Biex tkunu bla htija u bla hġiena, ulied Alla, bla tebħha, f'nofs gens im-ġawweġ u maqlub, li fih intom tiddu bħal kwiekeb fid-dinja;

16 Billi żżommu l-kelma tal-hajja; biex nifrah fil-jum ta' Kristu, li jien ma grejtx għal xejn, u lanqas thabatt għal-xejn.

17 Iva, imqar kieku jien kelli nixerred demmi fuq il-vittmi u s-sagħrifċċu tal-fidi tagħkom, nifrah, u nifrah magħkom il-koll.

18 Ghall-istess haġa kunu wkoll intom ferhanin, u jfirħu mieghi.

19 Imma jien nafda f'Sidna Gesù li nibagħtilkom ma ndumx 'il Timotju, biex jien ukoll inkun imfarrāg sewwa, meta nisma' b'dak li tinsabu fih.

20 Ghax m'għandi 'l-hadd li jaħsibha bħalu, li sinċerament jieħu hsieb ta' dak li tinsabu fih.

21 Ghax kollha jifttxu dak li jaqblilhom, u mhux dawk il-hwejjeg li huma ta' Gesù Kristu.

22 Imma intom tafu l-prova tieghu, li, bħala iben ma' missieru, hadem mieghi fl-evangelju.

23 Lilu mela nittama li nibgħat issa, malli nara x'sa jsir minni.

24 Imma jien nittama fil-Mulej li niġi malajr ukoll jien stess.

25 Madankollu jien hsibt li hu meħtieġ li nibagħtilkom 'l-Epafroditus, hija, u sieħbi fix-xogħol, u sieħbi fit-taqbied, iżda l-appostlu tagħkom, u li ghini fil-htigġijiet tiegħi.

26 Ghax hu mxennaq għalikom il-koll, u kien wiqq qalbu sewda, għaliex smajtu li kien marid.

27 Ghax hu tassew kien marid u kien wasal biex imut: imma Alla henn għaliex; u mhux għaliex biss, imma għaliex wkoll, biex ma jkollix għali fuq għali.

28 Għalhekk bghażżeek iż-żorr iż-żorr, iż-żorr, biex, meta terġġu tarawħ, tifirħu, u kien inkun anqas qalbi sewda.

29 Ilqghuha mela fil-Mulej bil-ferħ kol lu; u nies bħalu wruhom rispett.

30 Ghax minħabba x-xogħol ta' Kristu kien wasal biex imut, billi ma hasibx f'hajtu, biex jagħmel tajjeġ għan-nuqqas ta' qadi tagħkom għalija.

3 Mill-bqija, huti, ifirħu fil-Mulej. Li niktbilkom l-istess hwejjeg, lili tassew ma jdeċċaqnix, imma lilkom jiswieli kom.

2 Harsu ruhkom mill-klieb, harsu ruhkom mill-haddiema bżiena, harsu ruhkom mit-taqtgħi.

3 Ghax iċ-ċirkonċiżoni hi ahna, li nqimu 'l Alla fl-ispirtu, u nifirħu fi Kristu Gesù, u li m'għandniex fidi qawwija fil-gisem.

4 Ghalkemm jien nista' wkoll ikolli fidi qawwija fil-gisem. Jekk xi hadd iehor jidħiħlu li għandu ghalfsejn jaċfa fil-gisem, jien aktar:

5 Cirkonċiż wara tmint ijiem, minn ġens Izrael, mit-tribu ta' Benjamin, Lħudi bin il-Lhud; Fariżew, għal dik li hi ligi:

6 Fil-heġġa, ippersegwajt lill-knisja; għal dak li hu haqq fil-ligi, jien bla htija.

7 Imma dawk il-hwejjeg li kienu ta' qleġi għalija, għaddejthom bhala telf minhabba Kristu.

8 Iva, bla dubju, jien inżomm kolloks bhala telf hdejn il-privilegg kbir li nagħraf 'il Kristu Gesù Sidi: li għaliex sofrejt it-telf ta' kull haġa, li jien inqis bhala skart biex nirbah 'il Kristu,

9 U biex ninsab fis-, mhux bil-haqq tiegħi, li jiġi mill-ligi, iżda bil-haqq li jiġi permezz tal-fidi fi Kristu: il-haqq li jiġi minn Alla bil-fidi:

10 Biex nagħraf lilu, u s-setgħaq tal-qawmien tiegħu, u x-xirk fit-tbatijiet tiegħu, billi nkun nixbhu fil-mewta tiegħu;

11 Jekk b'xi mod naqla' l-qawma minn bejn l-imwiet.

12 Mħux ghax jien digà lhaqt it-tmiem, jew digà sirt perfett: imma nibqa' miexi biex infitħex li naqbdu, bħalma jien ukoll maqbd minn Kristu Gesù:

13 Huti, jien ma nqisx lili nnifsi li digà lhaqt it-tmiem; iżda dil-haġa biss nagħmel: ninsa l-hwejjeg ta' wara, u nimxi 'l quddiem biex nilhaq dawk il-hwejjeg li huma quddiemi.

14 Nimxi lejn it-tmiem għall-hlas li għaliex qed isejħilna hemm fuq Alla fi Kristu Gesù.

15 Halli mela ahna, li ahna perfetti, ikollna dal-hsieb: u jekk taħsbu xort-oħra f'xi haġa, Alla jgħarraf din ukoll lilkom.

16 Madankollu, ha nimxu bl-istess qjes u nhossu l-istess haġa, f'dak li diga wasalna.

17 Huti, ixbxu lili lkoll flimkien, u harsu lejn dawk li jgħibru ruhhom bħall-eżempju li intom għandkom fina.

18 (Għax hawn hafna jgħibru ruhhom, bħal ma għidtilkom fuqhom bosta drabi, u issa mbikki nghidilkom ukoll, bhala gedwewwa tas-salib ta' Kristu:

19 Li tmiemhom hu t-telfien, li żaqq-hom hi Alla tagħhom, u li l-glorja tagħ-hom fil-ġħajnej tagħhom, u li mohħhom fil-hwejjeg ta' l-art.)

20 Ghax iċ-ċittadinanza tagħna hi fis-sema; minn hemm ukoll ahna nistennew is-Salvatur, lil Sidna Gesù Kristu:

21 Li jbiddel il-gisem ta' l-umiljazzjoni tagħna, biex ikun jixxbah il-gisem tal-glorja tiegħu, skond il-qawwa li biha jista' wkoll jissuġġetta kolloks għalih innifsu.

4 Għalhekk, huti, mahbubin u li tant nixtieq nara, hena u kuruna tiegħi, żommu shih fil-Mulej, mahbubin tiegħi.

2 Nitlob 'l-Evodia, u nitlob 'il-Sintike, li jkunu ta' l-istess fehma fil-Mulej:

3 U lilek ukoll, sieheb fidil, nitolbok tghin lil dawk in-nisa li thabtu mieghi fix-xandir ta' l-evangelju, u ma' Klement ukoll, u ma' shabi l-ohrajn li hadmu mieghi, li isimhom hu fi ktieb il-hajja.

4 Ifirħu dejjem fil-Mulej: u narga' nħid: Ifirħu.

5 Ha tkun magħrufa l-hlewwa tagħkom mal-bnedmin kollha. Il-Mulej qrib.

6 Thabbu raskom b'xejn: iżda f'kull haġa, halli dak li jkun jaħtigil kom, ikun imġħarraf 'l Alla bit-talb, u bit-talb, u b'radd il-hajr.

7 U s-sliem t'Alla, li jisboq kull dehen, iħarriskom qalbkom u mohħkom fi Kristu Gesù.

8 Mill-bqija, huti, il-hwejjeg kollha li huma veri; il-hwejjeg kollha li huma xierqa; il-hwejjeg kollha li huma gusti; il-hwejjeg kollha li jistħoqqilhom imħabba; il-hwejjeg kollha li huma ta' fama tajba; jekk hemm xi virtu, u jekk hemm xi tifħir, fuq dawn il-hwejjeg għandkom taħbsu.

9 Dawk il-hwejjeg, li sew tħallimtu u kemm hadtu, u smajtu, u rajtu fija, aghmlu: u Alla tas-sliem ikun magħkom.

10 Iżda jien fraht hafna fil-Mulej, li issa fl-ahhar il-hsieb tagħkom għaliex raga' kiber, intom dejjem kelkom il-hsieb, imma ma kelkomx l-okkażżjoni.

11 Miniekk nitkellem hekk minħabba l-htieg: ghax jien tħallimti inkun kuntent b'dak kollu li nkun fis-

12 Naf nghix fil-ġħaks, u naf nghix ukoll fil-ġid; kullimkien u f'kolloks jien imġħallek biex inkun sew fix-xaba' u kemm fil-ġuh, sew fil-ġid u kemm fil-ġħaks.

13 Kolloks nista' nagħmel permezz ta' Kristu li jqawwini.

14 Madankollu għamiltu sewwa, li tix-xierku fin-niket tiegħi.

15 Issa intom tafu wkoll, Filippini, li fil-bidu ta' l-evangelju, meta tlaqt mill-Macedonja, ma kien hemm ebda knisja li tatni, jew li minn għandha hadt xi haġa, bħlekkom biss.

16 Ghax ukoll fit-Tessalonika bghattuli, għal darba tnejn, għal dak li kont naħtieg.

17 Mhux ghax nixtieq għotja: iżda nixtieq frott li joktor għalikom.

18 Imma jien għandi kollo, u ż-żejjed; inħossni mimli, billi hadt minn Epafrodi-tus dak li bghattu intom, rieha ta' swieha helwa, sagrifċċu milquġħ, li jogħġob 'l-Alla.

19 Imma Alla tieghi jaġhtikom kulma taħtiegu, skond il-ghana tal-glorja tiegħu fi Kristu Gesù.

20 Issa lil Alla u missier tagħna glorja għal dejjem u dejjem. Amen.

21 Selu għal kull qaddis fi Kristu Ĝesù. Isellu għalikom l-ahwa li huma miegħi.

22 Isellu għalikom il-qaddisin kollha, l-aktar dawk tad-dar ta' Cesri.

23 Il-grazzja ta' Sidna Ĝesù Kristu tkun magħkkom il-koll. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lill-Kolossin

1 Pawlu, Appostlu ta' Ĝesù Kristu b-rieda t'Alla, u Timotju huna,

2 Lill-qaddisin u ahwa fidili fi Kristu li huma f'Kolossi: grazzja lilkom, u sjiem, mingħand Alla Missiera u Sidna Ĝesù Kristu.

3 Niżżuhajr 'l-Alla u Missier Sidna Ĝesù Kristu, billi nitolbu dejjem għalikom,

4 Ghax smajna bil-fidji tagħkom fi Kristu Ĝesù, u bl-imhabba li għandkom għall-qaddisin kollha,

5 Ghax it-tama li hi merfugha għalikom fis-smewwiet, li biha intom smajtu qabel fil-kelma tas-sewwa ta' l-evangelju;

6 Li wasal għandkom, bħalma hu fid-dinja kollha; u jagħmel il-frott, bħal ma jagħmel fikom ukoll, minn dak in-nhar li smajtu bih, u għaraftu l-grazzja t'Alla fis-sewwa:

7 Bhal ma tgħallimtu wkoll minn għand Epafaras seħibna mahbub fix-xogħol, u li hu għalikom ministru fidil ta' Kristu;

8 U li għarrrafna wkoll l-imhabba tagħ-kom fl-Ispirtu.

9 Għalhekk ahna wkoll, minn dak in-nhar li smajna dan, ma nehdewx nitolbu għalikom, u nixtiequ li tħimlew bil-gharfa tar-rieda tiegħu fil-gherf kollu u dehen spiritwali;

10 Biex timxu kif jixraq lill-Mulej u li toħġibhu f'kollo, billi tagħmlu l-frott f'kull eġħmil tajjeb, u tikbru fil-gharfa t'Alla;

11 Imsaħħin b'kull qawwa, skond is-setgħa glorjuža tiegħu, għal kull sabar u tbatija bil-fer;

12 Waqt li troddu hajr lill-Missier, li għamlinu denji li jkollna sehem tal-wirt tal-qaddisin fid-dawl:

13 Li helisna mill-hakma tad-dlam, u dahħalna fis-saltna ta' Ibnu l-mahbub:

14 Li fih għandna l-fidwa b'demmu, u l-mahbba wkoll tad-dnubiet:

15 Li hu x-xbieha t'Alla li ma jidhix, l-ewwel fost il-hlejja kollha:

16 Ghax bih kienu mahluqin il-hwejjeg kollha, li huma fis-sema, u li huma fuq l-art, li jidħru u li ma jidħrux, sew jekk huma tronijiet, kemm jekk huma dominji jew prinċipati, jew setgħat: kull haġa mħluqa bih, u għalihi.

17 U hu qabel il-hwejjeg kollha, u bih il-hwejjeg kollha huma miżmumin flim-kien l-ewwel.

18 U hu r-ras tal-ġisem, il-knisja: hu l-bidu, l-ewwel mill-imwiet; biex f'kollo ikun l-ewwel.

19 Ghax għoġġob lill-Missier li tgħammar fih il-milja kollha;

20 U, wara li gieb is-sliem permezz tad-demmin tas-salib tiegħu, habbeb il-hwejjeg kollha miegħu nnifsu bih; sew dawk li huma fl-art, kemm dawk li huma fis-sema.

21 U intom, li darba kontu mbegħdin u ghedewwa fi ħsieb kom bl-opri hżiena, issa habbib kom;

22 Fil-ġisem ta' laħmu permezz tal-mewt, biex jippreżentakom qaddisin u bla tebħha u bla ghajjb quddiemu;

23 Jekk tkomplu fil-fidji, imsejsin u fis-sod; u ma tħarrux mit-tama ta' l-evangelju li smajtu, u li kien imxandar lil kull hlieqa li hi taħt is-sema; u li tiegħu jien Pawlu sirt ministru;

24 U li issa nifraħ fit-tbatijiet tiegħi għalikom, u nimla f'ġismi dak li jonqos lit-tbatijiet ta' Kristu għal ġismu, li hu l-knisja;

25 Li jien sirt ministru tagħha, skond il-

hedma li tani Alla ghalikom, biex insehh il-kelma t'Alla;

26 Il-misterju li kien mohbi miż-żminijiet u l-ġenerazzjonijiet, iżda li issa kien imgharrar lill-qaddis in tieghu:

27 Li lilhom Alla ried igharrax f-inhu l-għana tal-glorya ta' dal-misterju fost il-Gentili; li hu Kristu fikom, it-tama tal-glorya:

28 Li ahna nxandru, billi nwiċċu lil kull bniedem, u nghallmu lil kull bniedem bil-gherf kollu; biex nagħmlu lil kull bniedem perfett fi Kristu Gesù:

29 Għal dan jien ukoll nithabat, u nit-qabab skond is-sahha tieghu, li tahdem fija bil-qawwa.

2 Ghax nixtieq li tkunu tafu liema taq-bida kbira għandi għalikom, u għal-dawk ta' Laodikja, u għal dawk kollha li qatt ma raw wiċċi fil-ġisem;

2 Biex qalbhom titfarraġ, u magħqudin flimkien bl-imħabba, u fil-ghana kollu tal-konvīnżjoni shiha tad-dehen, jaġhrfu l-misterju t'Alla, u tal-Missier, u ta' Kristu;

3 Li fih jinsabu mohbija t-teżorji kollha tal-gherf u tat-taghlim.

4 U ngħid dan, biex hadd ma jqarraq bikom bi kliem li jiġibdikom għal miegħu.

5 Ghax għalkemm minnix hemm bil-ġisem, jien qiegħed magħkom bl-ispettu, ferhan ghax nara l-ordni tagħkom, u kemm hu shiħ it-twemmin tagħkom fi Kristu.

6 Mela bħal ma hadtu 'l Kristu Gesù Sidna, hekk għixu fih:

7 B'eħruqqom fih, u mibnijin fuqu, u mwet tqin fil-fidi, bħal ma kontu mgħall-min, u mimliji b'radd il-hajr.

8 Araw li hadd ma jħassarkom b'filosofija u qerq fieragh, skond it-taghlim tal-bnedmin, u skond l-elementi tad-dinja, u mhux skond Kristu.

9 Ghax fih tgħammar il-milja kollha tad-divinità fil-ġisem.

10 U intom mimlijiñ fih, hu li hu r-rasta' kull principiat u setgħa:

11 Li fih ukoll intom ċirkonċiżi b'ċirkonċiżjoni mhix magħmūla bl-id, bit-tnejħha minn ġisimkom tad-dnubiet tal-ġisem, biċċ-ċirkonċiżjoni ta' Kristu:

12 Midfunin miegħu fil-magħmudija, li fha intom ukoll qomtu miegħu permezz ta' ġisimkom, takom il-hajja flimkien tiegħi, u hafrilkom id-dnubiet kollha;

13 U lilkom, billi kontu mejtin fi dnubietkom u n-nuqqas taċ-ċirkonċiżjoni ta' ġisimkom, takom il-hajja flimkien tiegħi, u hafrilkom id-dnubiet kollha;

14 Billi hassar il-kitba tal-preċċetti li

kienet kontra tagħna, u kuntrarja għalina: neħħieha min-nofs, u sammarha mas-

salib.

15 U wara li nazza' l-principati u s-setgħat, waqqaghhom għad-dahk quddiem id-dinja, billi hareg rebbieħ fuqhom fuq is-salib.

16 Thallu 'l hadd min jagħmel haqq minnkom fuq l-ikel, jew ix-xorb, jew fuq jum ta' festa, jew il-qamar għid, jew il-jiem tas-sibt:

17 Li huma d-dell ta' dak li għandu jiġi; imma l-ġisem hu ta' Kristu.

18 Thallu 'l hadd min jisirq il-kom hlas-kom b'umiltà volontarja u qima lejn l-angli; billi jindahal f'dawk il-hwejjeg li ma rax, minfu mill-frugħa ta' mohħ tal-ġisem,

19 U ma jżommx mar-Ras, li minnha l-ġisem kollu, imħajjex u mħaqqaqad flimkien bl-irbit, u bl-eħruq, jikber bil-kobor t'Alla.

20 Għalhekk jekk mittu ma' Kristu għall-elementi tad-dinja, għaliex, qiskom għadkom tħixu fid-dinja, intom suġġetti għall-preċċetti,

21 (La tmissx; la dduqx; la taqbadx;

22 Li kollha jintemmu bl-użu tagħ-hom;) skond il-kmandamenti u d-duttrini tal-bnedmin?

23 Hwejjeg li tassew għandhom wiri ta' għerf f'qima volontarja, u f'umiltà, u f'moħqrja tal-ġisem; iżda li ma jisew wej-xejn hliex biex jissodis faw l-ġisem.

3 Jekk mela qomtu ma' Kristu, fittxu dawk il-hwejjeg ta' fuq, fejn Kristu qiegħed fuq il-lemin t'Alla.

2 Aħsbu fil-hwejjeg ta' fuq, mhux fil-hwejjeg ta' l-art.

3 Ghax intom mittu, u haj jitkom mohbija ma' Kristu f'Alla.

4 Meta Kristu, li hu haj jitna, jidher, imbagħad intom ukoll tidħru miegħu fil-glorya.

5 Mewtu mela l-membri tagħkom li huma fuq l-art: iż-żena, il-fahx, il-ġibdiet tal-ġisem, ix-xehwa, u r-regħba, li hi idolatrija:

6 Li minħabba fihom jiġi l-ġħadab t'Alla fuq ulied id-diżżeppidjenza:

7 Li fihom intom ukoll imxejtu darba, meta kontu tgħixu fihom.

8 Imma issa wkoll neħħejtu dawn kollha: it-tmashin, il-ghadab, il-hażen, il-half, u kliem mhux xieraq minn fommkom.

9 La tigħidbu lil xulxin, wara li intom inżajtu l-bniedem il-qadim bl-egħmejjel tiegħi;

10 U lbistu l-bniedem il-ġdid, li hu mgħeddu fil-gherf skond ix-xbieha ta' min halqu:

11 Fejn la hemm Grieg, la Lħudi, la ċirkonċiżjoni, la bla ċirkonċiżjoni, la Barbaru, la Skita, la lsir, u la hieles: iżda Kristu hu kollox, u f'kollox.

12 Ilbsu mela, bhala l-magħżulin t'Alla,

qaddisin u mahbubin, qalb ta' hniena, it-tjebja, l-umiltà tal-mohh, il-hlewwa, is-sabar;

13 Issaportu 'l xulxin, u ahftru 'l xulxin, jekk wiehed għandu xi jghid ma' l-iehor: bhal ma hafrilkom ukoll il-Mulej, hekk ukoll għamlu intom.

14 U fuq dawn il-hwejjeg kollha ilbsu l-imhabba, li hi r-rabta tal-perfezzjoni.

15 U ha jsaltan is-liem t'Alla f'qalb-kom; li għaliex ukoll intom imsejhin f'għisem wieched: u roddu hajr.

16 Ha tgħammar fikom bil-kotra l-kelma ta' Kristu f'kull għerf; billi tgħallmu u twissu lil xulxin b'salmi, u innijiet, u għanjiet spiritwali, u tgħannu bil-grazja f'qalbkom lill-Mulej.

17 U kulma tagħmlu bil-kliem jew bl-egħmil, għamlu kolloks f'isem Sidna Gesù, u roddu hajr lil Alla u lill-Missier permezz tiegħu.

18 Nisa, issottomettu ruhk kom għal żwieġ kom, kif jixraq fil-Mulej.

19 Irġiel, hobbu n-nisa tagħkom, u tkunux horox magħhom.

20 Tfal, isimghu mill-ġenituri tagħkom f'kolloks: ghax dan jogħġob hafna lill-Mulej.

21 Missirijiet, iddejqux lil uliedkom, biex ma jaqtgxu qalbhom.

22 Qaddejja, obdu f'kolloks lil sjedkom skond il-ġisem; mhux għall-ghajnejn, biex toghġibu lill-bnemin; iżda bis-safa tal-qalb, u l-biża' t'Alla:

23 U kulma tagħmlu, għamluh bil-qalb, qis u lill-Mulej, u mhux lill-bnemin;

24 Billi tafu li mingħand il-Mulej tieħdu l-hlas tal-wirt: ghax intom taqdu 'l-Sidna Kristu.

25 Imma min jagħmel il-hażin jithallas għall-hażin li għamel: u Alla ma jħares lejn wiċċ hadd.

4 Sjeda, agħtu lill-qaddejja tagħkom dak li hu gust u sewwa; billi tafu li intom ukoll għandkom Sid fis-sema.

2 Komplu fit-talb, u isħru fi b'radd il-hajr;

3 Itolbu flimkien ukoll għalina, biex Alla jiftihila biex għall-kelma, halli xandru l-misterju ta' Kristu, li minħabba fih jien ukoll marbut:

4 Biex ngharrfu, u nitkellem kif immiss.

5 Imxu bil-għaqal ma' dawk li huma barra, billi tirbhu ż-żmien.

6 Ha jkun kliemkom dejjem bil-grazzja, imħawwar bil-melh, biex tkunu tafu kif għandkom twiegħbu lil kullhadd.

7 F'kulma ninsab jien īgħarrfukom kolloks Tikikus, li hu huna l-mahbub, u ministru fidil u qaddej sieħbi fil-Mulej:

8 Li bghattu għandkom għall-istess għan, biex ikun jaf kif tinsabu, u jfarrġil-kom qalbkom;

9 Ma' Onesimus, huna fidil u mahbub, li hu wieħed minnkom. Igharrfukom bil-hwejjeg kollha li qeqdin isiru hawn.

10 Isellu għalikom Aristarkus sieħbi fil-habs, u Marku, ulied l-ahwa ma' Barnaba, (li fuqu għandkom xi ordnijiet: jekk dan jiġi għandkom, il-qiegħu;)

11 U Gesù, li jighidulu Ģustus; dawn huma taċ-ċirkonċiżjoni. Dawn biss huma shabi haddiem għas-salta t'Alla, u kienu farag għalija.

12 Iselli għalikom Epafaras, li hu wieħed minnkom, qaddej ta' Kristu, u li jitħabat bil-qalb għalikom fit-talb, biex iżżommu ruhk kom perfetti, u mwettqin firrieda kollha t'Alla.

13 Ghax jien nixħed għalih, li hu mheġġeg hafna għalikom, u għal dawk li huma Laodikija u Hjerapolis.

14 Isellu għalikom Luqa, it-tabib il-mahbub, u Demas.

15 Sellu għall-ahwa li huma Laodikija, u għal Nimfas, u għall-knisja li hemm f'dar.

16 U meta tinqara minnkom din l-epistola, qis u tinqara fil-knisja tal-Laodikin ukoll; u li intom ukoll taqrav l-epistola ta' Laodikija.

17 Ghidu lil Arkippus: **Hu** hsieb il-ministeru li hadt fil-Mulej, u qis li tagħmlu sewwa.

18 It-tislija minn idi, Pawlu. Ftakru fir-bit tiegħi. Il-grazzja magħkom. Amen.

L-Ewwel Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lit-Tessalonkin

1 Pawlu, u Silvanus, u Timotju, lill-knisja tat-Tessalonkin li hi f'Alla l-Missier u f'Sidna Gesù Kristu: Grazza liikom, u sliem, mingħand Alla Missiera, u Sidna Gesù Kristu.

2 Niżżuhajr 'l Alla kull hin għalikom il-koll, billi nsemmukom fit-talb tagħna;

3 U niftakru bla hedu fil-hedma tagħ-kom tal-fidi, u fit-tahbit ta' l-imħabba, u s-sabar tat-tama f'Sidna Gesù Kristu, quddiem Alla u Missiera;

4 Billi nafu, l-ahwa maħbubin minn Alla, li intom maħturin.

5 Ghax l-evangelju tagħna ma ġiekomx bil-kelma biss, imma bis-setgħa wkoll, u bl-Ispirtu s-Santu, u b'konvivnji shiha; bħal ma tafu intom x'irġiel konna ahna fostkom għall-ġid tagħkom.

6 U intom sirtu tixbhu lilna, u l-Mulej, billi lqajja l-kelma f'hafna niket, bil-ferħ ta' l-Ispirtu s-Santu.

7 U hekk sirtu eżempju għal dawk kollha fil-Maċedonja u fl-Akaja li jemmnu.

8 Ghax mingħandkom dwiet il-kelma tal-Mulej mhux biss fil-Maċedonja u fl-Akaja, imma l-fidi tagħkom f'Alla xterdet ukoll kullimkien; għalhekk m'għandna għal fejn nitkellmu xejn.

9 Ghax huma stess ighidu fuqna x'dħala kellna fostkom, u kif dortu lejn Alla mill-idoli biex taqdu 'l Alla haj u veru;

10 U biex tistennew mis-sema 'l Ibnu, li hu qajmu minn bejn l-imwiet, Gesù, li jeħlisna mill-ghadab li ġej.

2 Ghax intom stess, ħuti, tafu li d-dahla tagħna fostkom ma kenitx għal fejn:

2 Izda wkoll wara dik li batejna qabel, u konna mghajrin f'Filippi, bħal ma tafu, kellna l-hila, f'Alla tagħna nxandurlikom l-evangelju t'Alla b'ħafna taħbi.

3 Ghax it-twiddib tagħna mhux ġej ja mill-qerq, ja mill-faħx, u lanqas mill-qerq:

4 Imma bħal ma konna mħollijin minn Alla biex inkunu fdati bl-evangelju, hekk nitkellmu; mhux quisu biex nogħġebu lill-bniedmin, izda 'l Alla, li jiġarrab qlobna.

5 Ghax, bħal ma tafu, qatt ma wżaġna la kliem ta' tmellis, u lanqas ebda skuża għar-regħba; Alla jixhud:

6 Ma fittixnej glorja la mill-bniedmin, u lanqas minnkom, jew mingħand oħrajn, għalkemm stajna nqdejna bis-setgħa tagħna, bħala l-appostli ta' Kristu.

7 Imma konna helwin fostkom, bħalma mreddgħha tgħożz lil uliedha:

8 Konna hekk miġbūdin lejkom li, ridna naġħtukom, mhux biss l-evangelju t'Alla, izda wkoll l-istess ruħna, għax kontu għeżeż għalina.

9 Ghax intom tiftakru, ħuti, fit-tahbit tagħna u fit-tatbija: īd imna lejl u nhar, għaliex ma riđnix inkunu ta' tagħbjija għal xi hadd minnkom, waqt li xandarnielkom l-evangelju t'Alla.

10 Intom xhud, u Alla wkoll, kemm bi qdusija, u bil-haqeq, u bla htija ġibna ruħna fostkom intom li temmnu:

11 Bħal ma tafu kif heġġigna u farragħna u xhedna lil kull wieħed minnkom, bħal ma jagħmel missier ma' wliedu,

12 Biex timxu kif jixraq 'l Alla, li sejħi kom għas-saltna u l-glorya tiegħu.

13 Għalhekk ahna wkoll niżżuhajr 'l Alla bla hedu, għaliex, meta hadtu l-kelma t'Alla li smajtu mingħandna, ma lqajtuhiekk bħala kelma tal-bniedmin, izda bħalma hi tasseq, bħala l-kelma t'Alla, li taħdem bis-shiħ ukoll fikom, intom li temmnu.

14 Ghax intom, ħuti, sirtu tixbħu lill-knejjes t'Alla, li fil-Lhudja huma fi Kristu Gesù: ghax intom ukoll sofreju l-istess hwejjeg mingħand in-nies ta' pajjiżkom, bħal ma sofrew huma wkoll mingħand il-Lhud:

15 Li qatlu sew il-Mulej Gesù, u kemm il-profeti tagħhom, u ippersegwitawna; u ma jogħġibx 'l Alla, u ma jaqblux mal-bniedmin kollha:

16 U ma jħalluniex inkellmu lill-Gentili biex isalvaw, biex jimlew dejjem il-kejji ta' dnubbiethom: ghax il-ghadab waqa' fuq-hom ghall-ahħar.

17 Imma ahna, ħuti, billi mifrudin minnkom għal hin wieħed, mill-wiċċe, mhux mill-qalb, thabatna aktar biex naraw wiċċekom, b'xewqa kbira.

18 Għalhekk riċċa niġu għandkom, għalangas jien Pawlu, aktar minn darba; imma Satana fixxilna.

19 Ghax x'inhi t-tama tagħna, jew il-ferħ tagħna, jew il-kuruna tal-stahir tagħna? Mhux intom quddiem Sidna Gesù Kristu fil-miġja tiegħu?

20 Ghax intom il-glorya u l-ferħ tagħna.

3 Għalhekk meta ma fl-ħażnej aktar, hsibna li aħjar nibqgħu Ateni weħidna;

2 U bghatna 'l Timotju, ħuna, u ministru t'Alla, u seħibna fl-evangelju ta' Kristu, biex iwtetaqkom, u jfarragkom fil-fidi tagħkom:

3 Biex hadd ma jitqanqal fost dawn it-tatbijiġ: ghax intom stess tafu li għal dan ahna qiegħdin.

4 Ghax tassew, meta konna magħkom, għidnielkom minn qabel li sa nitnikku; bħal ma gara tassew, u dan intom tafu.

5 Għalhekk, meta ma flahtx aktar, bghatt inkun naf il-fidi tagħkom, li b'xi mod ma garrabkomx it-tentatur, u x-xogħol tagħna jisfa fix-xejn.

6 Imma issa li Timotju ġie għandna mingħandkom, u għiblha ahbarijiet tajba tal-fidi u ta' l-imħabba tagħkom, u li tifstakru tajeb dejjem fina, u li tixtieq wiśq tarawha, bħal ma nixtiequ narawkom:

7 Għalhekk, huti, konna mfarrġin bikom, fin-niket u d-dwejjaq kollha tagħna, bil-fidi tagħkom:

8 Ahna issa ngħixu, jekk intom iż-żommu shih fil-Mulej.

9 Ghax ġiemha ħajr nistgħu nerġgħu nroddu 'l Alla għalikom, għall-ferħ kollu li biex nifirħu minħabba fikom quddiem Alla tagħna?

10 Lej u nhar nitolbu aktar milli nifilhu biex naraw wiċċom, u ntemmu dak li jonqos fil-fidi tagħkom.

11 Issa Alla nnifsu, Missierna, u Sidna Gesù Kristu, iwwi triqtnejn lejkom.

12 U l-Mulej iġħinkom biex iż-żidu u tkattru l-imħabba lejn xulxin, u lejn il-bniedmin kolħha, bħal ma għandna ahna wkoll lejkom:

13 Biex iwtaqilkom qalbkom bla htija fil-qdusija quddiem Alla Missierna, fil-miġja ta' Sidna Gesù Kristu mal-qaddisin kolħa tiegħu.

4 Barra minn dan imbagħad nitolbukom, huti, u nhiegħukom f'Sidna Gesù, li bħal ma hadtu mingħandna kif għandkom timxu u toghġibu 'l Alla, hekk tkomplu toktru iż-żidu u iż-żid.

2 Ghax intom tafu xi kmandamenti tajnejkom permezz ta' Sidna Gesù.

3 Ghax din hi r-rieda t'Alla: it-taqdis tagħkom; li tħażżebu miż-żena:

4 Li kull wieħed minnkom ikun jaf kif jikkontrolla 'l-ġismu bil-qdusija u l-ġieħi,

5 U ma jħallix il-passjoni tegħlibu, bħall-Gentili li ma jagħrafux 'l Alla:

6 Li hadd ma jaħqar u jgħallat lil ħuh f'dil-haga: ghax il-Mulej jithallas ta' dan kollu, bħal ma għidnielkom minn qabel u xhiednielkom.

7 Ghax Alla ma sejħilniex għall-faħx, imma għall-qdusija.

8 Għalhekk minn ma jilqax dan, ikun ma jilqax mhux bniedem, iż-żda 'l Alla, li tana wkoll l-Ispirtu mqaddes tiegħu.

9 Imma dwar l-imħabba ta' l-ahwa m'għandkomx għalfejn niktbil kom: ghax intom infuskom imġħall minn Alla biex thobbu lil xulxin;

10 U tassew dan intom tagħmlu ma' l-ahwa kollha li huma fil-Maċedonja kollha: iż-żda ahna nitolbukom, huti, li toktru iż-żid u iż-żid;

11 U tqisuh ġieħ li tgħixu fil-kwiet, u li tilhqu xogħolkom, u li taħdmu b'idejkom stess, bħal ma ordnajnielkom tagħmlu;

12 Billi ġġib ruhkum kif jixraq quddiem dawk li huma barra, u li ma jkoll-kom bżonn ta' xejn.

13 Iż-żda ma rridkomx ma tkunux tafu, huti, fuq dawk li huma reqdin fil-mewt, biex ma ssewdx qalbkom, bħal oħrajn li m'għandhomx tama.

14 Ghax jekk ahna nemmnu li Gesu miet u raġa qam, hekk ukoll dawk li huma reqdin f'Gesu, Alla jgħib miegħu.

15 Ghax dan nghidulkom ahna bil-kelma tal-Mulej, li ahna l-hajjin, u li nibqgħu sal-miġja tal-Mulej, ma naqbux li l-dawk li jkunu raġdu.

16 Ghax il-Mulej innifsu jinżel b'għajta mis-sema, mal-leħen ta' l-arkanġlu, u mat-tromba t'Alla: u l-mejtin fi Kristu jqumu l-ewwel:

17 Imbagħad ahna l-hajjin, u li nkunu bqajna, ninħatfu flimkien magħħom fis-shab, biex miltaqgħu mal-Mulej fl-ajru: u hekk inkunu dejjem mal-Mulej.

18 Għalhekk farrġu lil xulxin b'dalkiem.

5 Imma fuq iż-żmien u l-hin, huti, m'għandkomx bżonn niktbil kom.

2 Ghax intom stess tafu sewwa li jum il-Mulej jasal bħal halliel bil-lejl.

3 Ghax meta jgħidu: Sliem u sigurta; imbagħad f'daqqa waħda jiġi fuqhom it-telfien, bħall-uqighi ta' mara fil-ħlas; u ma jehilsu.

4 Izda intom, huti, mintomx fid-dlam, biex dak il-jum jaqbadkom bħal halliel.

5 Intom il-koll u liek id-dawl, u wlied il-jum: ahna m'aħniex tal-lejl, lanqas tad-damlam.

6 Għalhekk ma norqdux, bħal ma jaġħmlu oħrajn; imma ha nishru u nkunu b'għajnejna mistuha.

7 Ghax dawk li jorqdu, jorqdu bil-lejl; u dawk li jiskru, jiskru bil-lejl.

8 Imma ahna, li ahna tal-jum, ha nkunu għajnejna mistuha, lebsin il-kurazza tal-fidi u ta' l-imħabba; u bħala elmu, it-tama tas-salvazzjoni.

9 Ghax Alla m'għażliniex għall-għadab, imma biex niksbu s-salvazzjoni permezz ta' Sidna Gesù Kristu,

10 Li miet għalina, biex, imqajmin jew reqdin, nghixu flimkien miegħu.

11 Għalhekk farrġu lil xulxin flimkien,

u ibnu wiehed lil ieħor, bħalma wkoll qiegħdin tagħmlu.

12 U nitolbukom, huti, li tkunu tafuhom lil dawk li jahdmu fostkom, u li huma fuqkom fil-Mulej, u li jwissukom;

13 U għożżuhom kemm tifilhu b-limħabba minħabba x-xogħol tagħhom. U żommu s-sliem bejnietkom.

14 Issa nheġġukom, huti, biex twissu lill-ġħażżeen, biex tagħmlu l-hila lill-bezziegħha, biex tiezeżu lid-dghajfin, biex iżżommu s-sabar ma' kulhadd.

15 Qisu li hadd ma jrodd deni għal deni lil hadd; imma dejjem fittxu dak li hu tajeb, sew bejnietkom, u kemm ma' kulhadd.

16 Kunu dejjem ferhanin.

17 Itolbu bla ma tieqfu.

18 Roddu l-hajr f'kolloks: ghax din hi r-rieda t'Alla fi Kristu Gesu għalikom.

19 La tberrdux l-Ispirtu.

20 La zżebilux il-profezji.

21 Ġarrbu kolloks: żommu shih dak li hu tajjeb.

22 Aharbu minn kull għamla ta' deni.

23 U l-istess Alla tas-sliem iqaddiskom għalkkolloks; u jien nitlob 'l-Alla li l-Ispirtu kolu tagħkom, u r-ruh, u l-ġisem, ikunu mħarsin bla htija sal-miġja ta' Sidna Gesu Kristu.

24 Fidil hu dak li jsejh il-kol, u li wkoll jagħmel dan.

25 Huti, itolbu għalina.

26 Sellu għall-ahwa kollha b'bewsa qaddisa.

27 Nitlobkom bil-Mulej li din l-epistola tinqara lill-ahwa qaddisin kollha.

28 Il-grazzja ta' Sidna Gesu Kristu magħkom. Amen.

It-Tieni Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lit-Tessalonkin

1 Pawlu, u Silvanus, u Timotju, lill-knisja tat-Tessalonkin f'Alla Missiera u fil-Mulej Gesu Kristu:

2 Grazza lilkom, u sliem, mingħand Alla Missiera u Sidna Gesu Kristu.

3 Għandna dejjem niżżeħuhajr 'l-Alla għalikom, huti, kif inhu xieraq, biex il-fidi tagħkom tikber bis-shih, u l-imħabba ta' kull wieħed minnkom toktor lejn xulxin;

4 Biex ahna nfusna niftahru bikom fil-knejjes t'Alla għas-sabar u l-fidi tagħkom qalb il-persekuzzjonijiet kollha tagħkom u n-niket li intom issosfu:

5 Li hu prova ċara tal-haqq ġust t'Alla, biex tkunu miżmumin bhala li jistħoqqlkom is-saltna t'Alla, li għaliha intom ukoll qiegħdin issosfu:

6 Billi hi haġa ta' haqq quddiem Alla li jrodd it-tħabbit lil dawk li jħabbtukom;

7 U tilkom li intom imħabbiżżejjen striehu magħna, meta jidher Sidna Gesu missema ma' l-angli setgħana tieghu,

8 F'nar iheġġeg, u jithallas minn dawk li ma jaġhrfux 'l-Alla, u li ma jisimghux mill-evangelju ta' Sidna Gesu Kristu:

9 Li jithallsu bit-telfien ta' dejjem minn quddiem wiċċi il-Mulej, u mill-glorja tas-setgħha tieghu;

10 Meta jiġi biex iku igħġorifikat fil-qaddisin tieghu, u biex jistaghġibu bih dawk kollha li jemmnu (għax ix-xhieda tagħna fostkom kienet emmnu) f'dak il-jum.

11 Għalhekk ahna wkoll dejjem nitolbu għalikom, biex Alla tagħna jżommekom bhala li jistħoqqlkom is-sejha tagħkom, u biex iwettaq fikom bis-setgħa kull hsieb tajjeb tat-tjebla tieghu, u l-hedma tal-fidi tagħkom.

12 Biex isem Sidna Gesu Kristu jkun igħġorifikat fikom, u intom fis, skond il-grazzja t'Alla tagħna u Sidna Gesu Kristu.

2 Issa nitolbukom, l-ahwa, fuq il-miġja ta' Sidna Gesu Kristu, u l-ġemgħiha flimkien mieghu,

2 Li ma titqanqlux malajr f'mohħkom, jew tithawdu, la bl-ispirtu, la bil-kelma, u lanqas b'xi ittra, qishom ġejjin minn-ġħandna, bħallkien jum Kristu wasal.

3 Thallu 'l-had minn iqarraq bikom bl-ebda mod: ghax dak il-jum ma jiġix, jekk l-ewwel ma tiġix il-firda, u jinkixef il-bniedem tad-dnub, bin it-telfien;

4 Li jmur kontra Alla, u jirtafha fuq kulma għandu l-isem t'Alla, jew li hu miqjum; biex bhal Alla joqghod fit-tempju t'Alla, billi juri lili nnifsu li hu Alla.

5 Ma tiftakrux, li, meta kont għadni magħkom, jien ghidtilkom dawn il-hwejjeġ?

6 U issa intom tafu x'iżommu li ma jidherx f'waqtu.

7 Ghax il-misterju tal-haġen diga qiegħed jahdem: biss dak li qiegħed iżommu issa, hemm bżonn jitwarrab min-nofs.

8 U mbagħad jinkixef dak il-Hażin. li l-Mulej jeqirdu bl-ispirtu ta' sommu, u jxejnū bid-dija tal-miġja tiegħu:

9 Il-miġja ta' dal-Hasin tkun, skond il-hedma ta' Satana, bis-setgħa kollha, u eglej, u eghġubijiet giddieba,

10 U bil-qero kollu tal-haġen f'dawk li jintiflu; ghax ma laqghux l-imhabba tas-seċċwa, biex isalvaw.

11 U għalhekk Alla jibgħatilhom tama kbira li tqarraq, biex jemmnu fidba:

12 Biex isir haqq minn dawk kollha li imma emmnux is-seċċwa, imma hadu pjaciż fil-haġen.

13 Iżda ahna għandna dejjem niżżeħha j'Alla għalikom, huti mahbubin mill-Mulej, ghax Alla mill-bidu għażiż kom għas-salvazzjonji permezz tat-taqdis ta' l-Ispiritu u bil-fidi tas-secċċwa:

14 Għal dan sejhirkom bl-evangelju tagħna, biex tiksbu l-glorja ta' Sidna Gesu Kristu.

15 Għalhekk, huti, żommu shih, u żommu t-taghħim li tgħallit, sew bikiem, u kemm bl-ittri tagħna.

16 Issa Sidna Gesu Kristu nnifsu, u Alla, Missierna, li habbna, u tana faraġ ta' dejjem, u tama tajba permezz tal-grazzja,

17 Ifarrġulkom qalbkom, u jwettqu-kom f'kull kelma tajba u eghmil.

3 Mill-bqija, huti, itolbu għalina, biex il-kelma tal-Mulej tiġri l-għirja tagħha, u tkun iggħorifikata, kif inhi magħkkom:

2 U biex inkunu meħlusi minn bnedmin bla raġuni u bżiena: ghax mhux il-bnedmin kollha għandhom il-fidi.

3 Imma l-Mulej, li hu fidil, iwettaqkom, u jħariskom mill-haġen.

4 U ahna għandna qalbna qawwija fil-

Mulej għalikom, li intom tagħmlu u tibqgħu tagħmlu dawk il-hwejjeg li nord-nawlkom.

5 U l-Mulej imexxi 'l qalbkom lejn l-imhabba t'Alla, u lejn is-sabar ta' Kristu.

6 Issa nordnawlkom, huti, f'isem Sidna Gesu Kristu, li twarrbu lillkom infuskom niñn kull wieħed fostkom li jimxi fil-ghażżeż, u mhux skond it-tagħlim li ha minn għandna.

7 Ghax intom stess tafu kif għandkom timxu bħalna: ghax ahna qatt ma tgħażżeż-inna fostkom:

8 Lanqas qatt ma kilna l-hobż ta' hadd b'xejn: imma bix-xogħol u t-tahbit nahdmu lejl u nhar, biex ma nkunux ta' tagħbiha għal hadd minnkom:

9 Mhux ghax m'għandniex setgħa, imma biex nagħmlu lilna nfusna ċżempju għalikom biex tkunu bħalna.

10 Ghax ukoll meta konna magħk, ordnajni kkom dan: li jekk xi hadd ma jridx jahdem, lanqas m'għandu jiekol.

11 Ghax smajna li hemm x'uhud fostkom li jgħixu fil-ghażżeż, li ma jridux jahdmu, imma li mohħhom fin-nies.

12 Issa dawk li huma bħal dawn ahna nordnawlkom u nwissuhom f'Sidna Gesu Kristu, biex jahdmu bil-kwiet, u jieku hobżhom.

13 Iżda intom, huti, tgħajjewx tagħmlu l-ġid.

14 U jekk xi bniedem ma jismax minn kliemna b'din l-epistola, araw min hu dan il-bniedem, u la tagħmlu hiex miegħu, biex jistħi.

15 Biss la tqisuhx bħala għadu, iżda wissuh bhala wieħed mill-ahwa.

16 Issa l-Mulej tas-sliem jagħtikom hu nnifsu s-sliem dejjem u f'kollo. Iku il-Mulej magħkkom il-koll.

17 It-tislja b'idi stess; Pawlu: dan hu l-ghelm f'kull epistola: hekk nikteb.

18 Il-grazzja ta' Sidna Gesu Kristu tkun magħkkom il-koll. Amen.

L-Ewwel Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lil Timotju

1 Pawlu, appostlu ta' Gesu Kristu, bl-ordni t'Alla Salvatur tagħna, u ta' Sidna Gesu Kristu, li hu t-tama tagħna:

2 Lil Timotju, ibni tassew fil-fidi: Grazzja, hnieni, u sliem, mingħand Alla Missierna u mingħand Gesu Kristu Sidna.

3 Bhal ma tlabtek biex tibqa' iżżejjed

Efesu, meta jien mort il-Maċedonja, biex tordna lil x'uhud biex ma jgħallmuk tagħlim iehor,

4 Lanqas iħabblu rashom bi hrejjef u sensil bla tarf tan-nisel, li jqanqlu l-għid, aktar milli jibunu l-qdusija li tigi minn għand Alla; u dan bil-fidi: hekk aghmel.

5 Issa l-għan ta' dit-twissija hi l-imhabba ġejja minn qalb safja, u minn kuxjenza tajba, u minn fidji sinciera:

6 Li x'uhud billi twarrbu minnhom intilfu fi tlalib fieragh;

7 Billi jixtiequ jkunu għorrief tal-liggi; bla ma jidher lu x'inhuma iġħidu, u lanqas fuqieg qeqhdin iħaqqu.

8 Imma aħna nafu li l-ligi hi tajba, jekk wieħed jinqeda biha legittimmat:

9 Billi nafu dan: li l-ligi mhix magħmula għan-nies sewwa, iżda għan-nies bla ligi u dizzobbidjenti, għan-nies bla tjebla u għall-midinbin, għan-nies bla qima u għal dawk li jkabsru hwejjeg qaddisa, għal dawk li joqtlu lil missierhom u għal dawk li joqtlu lil ommhom, u għall-qattieħa,

10 Għaż-żejenja, għal dawk li jiżu ma' l-irġiel u mas-subjen, għal dawk li jaqbdu l-ilsiera, għall-giddibin, għal dawk li jaħraf bil-għaddeeb, u jekk hemm xi haġa orha li hi kontra t-taqħlim shih;

11 Skond l-evangelju glorjuż t'Alla l-imbierek, li kien fdat lili.

12 U nizzihaji il-Kristu Ĝesù Sidna, li tani l-ghajjnuna, għax sabni fidil, u qeqħidni fil-ministeru;

13 Jien li qabel kont dagħaj, u perseku, u ingu ċużiż: imma qlajt hniena, għax dan ġħamiltu fl-injoranza b'nuqqas ta' fidi.

14 U l-grazzja ta' Sidna krot blu qjies, bil-fidi u l-imħabba, li hi fi Kristu Ĝesù.

15 Din kelma vera, u ta' min jilqaghha ghalkollox: Kristu Ĝesù gie fid-din ja biex isalva l-midinbin; li fosthom jien l-ewwel wieħed.

16 Imma minħabba dan qlajt hniena, biex fija l-ewwel wieħed Gesu Kristu jurisabar kbira, bħala eżempju għal dawk li għal li ġej jemmu fih għall-hajja ta' dejjem.

17 Issa lis-Sultan ta' dejjem, li ma jmut qatt, li ma jidher xidher, li Alla wahdu għaref, ġieha u glorja għal dejjem ta' dejjem. Amen.

18 Din l-ordni nagħti lilek, ibni Timotju, skond il-profezijiet li qabel saru fuqek, biex bihom inti tkun tista' titqab id-taqbida t-tajba;

19 Billi żżomm il-fidi, u kuxjenza tajba, li x'uhud billi telquha, ġħamlu nawfragju mill-fidi tagħhom:

20 Fosthom hemm Himenes u Alessandru, li jien ir-rejħihom f'idjejn Satana, biex jitgħallmu ma jidghux.

2 Inheġġikkom mela, qabel xejn, li jsiru orazzjonijiet, talb, intercessjonijiet, u radd il-hajr għall-bnedmin kollha;

2 Għas-slaten, u għal dawk kollha li huma fis-setgħa; biex nħaddu hajja kwieħa u tas-sliem bit-tjebla kollha u onestà.

3 Ghax dan tajjeb u jingħogġob quddiem Alla s-Salvatur tagħna;

4 Li jrid il-bnedmin kollha jsalvaw, u jaślu għall-gharfa tas-sewwa.

5 Ghax hemm Alla wieħed, u medjatur wieħed bejn Alla u l-bnedmin: il-bniedem Kristu Ĝesù;

6 Li ta lili nnifsu bhala fidwa għal kult-hadd, biex tingħata b'xhieda fiż-żmien imwaqqat.

7 Li tagħha jiena kont magħmul pre-dikatur, u appostlu (nitkellem is-sewwa fi Kristu, u ma niggidbix;) mghallek tal-Gentili fil-fidi u s-sewwa.

8 Irrid mela lil-irġiel jitkolbu kullimkien, billi jgħollu idejha qaddisa, bla għadab u dubju.

9 Hekk ukoll, in-nisa jilbsu hwejjeg xierqa, bil-mistħija u bil-qjies; mhux b'xagħar midfur, jew deheb, jew ġawhar, jew b'ilbiesi jiwas l-flus;

10 Imma (kif jixraq lin-nisa li juru tjebla) b'opri tajba.

11 Ha titgħallem il-mara fis-skiet u bis-sottomissioni kollha.

12 Jien ma nħallix mara tħallek, lanqas ikollha setgħa fuq ir-ragel, imma tqogħod siekta.

13 Ghax Adam kien imsawwar l-ewwel, imbagħad Eva.

14 U ma kienx imqarraq Adam; iżda billi l-mara kienet imqarraq saret hatja.

15 Madankollu hi tkun salvata billi ssir omm, jekk in-nisa ġżommu fil-fidi, u fi-imħabba, u fil-qdusija bil-ġħaqqa.

3 Din kelma vera: Jekk wieħed jixtieq isir isqof, jixtieq xogħol tajjeb.

2 Għalhekk isqof għandu jkun bla htija, ir-ragel ta' mara wahda, b'għajnejh mis-tuħha, meqjus, ta' mgħiba tajba, jilqa' l-barranin, jaf ighallem;

3 Mhux mogħti għall-inbid, ma jarfax idejha, mhux rghib għall-qleġġ bil-ġħawġ; imma għwejjed, mhux għelliedi, mhux imlebleb għall-flus;

4 Wieħed li jmexxi tajjeb lil daru, li ġżommu li uliedu taħtu kif jixraq;

5 (Għax jekk wieħed ma jafx kif immexxi lil daru, kif jiċċi' jieħu hsieb il-knisja t'Alla?).

6 M'għandux ikun imghammed ġdid, li ma jintefahx bil-kburija, u jaqa' fil-kundanna tax-xitan.

7 Barra minn hekk jahtieg ukoll li jkollu xhieda tajba mingħand dawk ta' barra; li ma jaqax fil-ġħajb u fix-xibka tax-xitan.

8 Hekk ukoll id-djakkni għandhom ikunu nies serji, mhux nies li jgħawġu l-klie'm, mhux mogħtijin għal hafna nbid, mhux rghib għall-qleġġ bil-ġħawġ;

9 Li jħarsu l-misterju tal-fidi f'kuxjenza safsa.

10 U ha jkunu dawn ukoll l-ewwel ipravati; imbagħad ha jservu ta' djakni, wara li jinstabu bla htija.

11 Hekk ukoll in-nisa tagħhom għandhom ikunu serji, mhux iqasqsu, meqjusa, fidili f'kollo.

12 Ha jkunu d-djakni lir-rgiel ta' mara wahda, u jmexxu tajjeb lil uliedhom u lil darhom.

13 Ghax dawk li jkunu qedew tajjeb l-uffiċċu tagħhom ta' djakni jiksbu għalihom grad għoli, u hila kbira fil-fidi li hi f'Gesu' Kristu.

14 Qieghed niktiblek dawn il-hwejjeg, billi nittama li niġi għandek ma ndumx:

15 Imma jekk niddawwar hafna, għandek tkun taf kif għandek iġġib ruhek fidar t'Alla, li hi l-knisja t'Alla haj, il-kolonna u r-riċċa tas-sewwa:

16 U bla tmerija, kbir hu l-misterju tat-tjeiba: Alla deher fil-ġisem, iġġustifikat fl-Ispirtu, rawh l-angli, imxandar lill-Gentili, emmnu fid-dinja, mgholli fil-glorja.

4 Issa l-Ispirtu jghid fi kliem ċar, li fl-ahhar żminniet x'uhud jitilqu mill-fidi, billi jaġħtu widen għal spirti qarrieqa, u tagħlim tax-xjaten;

2 Li jghidu haġa b'ohra bl-ipokresija; u li għandhom l-kuxjenza tagħhom immarkata b'hadida mikwija;

3 Li ma jridux li jsir zwiegħ, u jordnaw li ma jittik il-ikel, li Alla halqu biex ikun meħud b'radd il-ħajr minn dawk li jemmnu u jagħrfu s-sewwa.

4 Ghax kull haġa mahluqa minn Alla hi tajba, u xejn m'għandu jirtema, jekk ikun milquġi b'radd il-ħajr:

5 Ghax hu mqaddes bil-kelma t'Alla u t-talb.

6 Jekk int tfakkar dawn il-hwejjeg lill-ahwa, tkun ministru tajjeb ta' Gesu' Kristu, imrobi fil-kliem tal-fidi u fit-taghlim tajjeb, li mieghu int żammejt.

7 Iżda hrejjef li jkasbru hwejjeg qad-disa, u hrejjef tan-nisa xjuu, m'għandik xi tridhom; tharreg aktarx fit-tjebia.

8 Ghax tharrig tal-ġisem fiti jiswa: iż-żda t-tjeiba tiswa għal kollo, billi għandha l-wegħda tal-hajja t'issa, u ta' dik li ġejja.

9 Din hi kelma vera u ta' min jilqaghha għalkollox.

10 Ghax għal dan ahna nithabtu u nsof ru t-taghħiż, għaliex ahna nafdaw f'Alla haj, li hu s-Salvatur tal-bnedmin kolha, u speċjalment ta' dawk li jemmnu.

11 Dawn il-hwejjeg għid u għallem,

12 Halli hadd ma imaqdar lil żgozo-żu, iż-żda kun int eżempju għal dawk li jemmnu, fil-kliem, fl-imbix, fl-imħabba, fl-ispiċċu, fil-fidi, u fis-safa.

13 Sama niġi, aghti ruhek għall-qari, għat-twissija, għat-tagħlim.

14 La titlaqx id-don li hemm fik, li kien mogħiġi lilek bi profezija, mat-tqeqħid ta' l-idejn tal-presbiteri.

15 Itfa' hsiebek fuq dawn il-hwejjeg: aghti lilek innifsek għalkollox għalihom; biex il-mixi tiegħek 'il quddiem jidher li kulhadd.

16 Hares lilek in-nifsek, u t-tagħlim; kompli fihom: ghax meta tagħmel dan issalva sew lilek in-nifsek, u kemm lil dawk li jisimghuk.

5 La čċanfarx bil-herra wieħed xi, imma wissih bħala missier; u ż-żgħaż-żagh bħal ahwa;

2 In-nisa xjuu bħal ommijiet; ix-xebbiet bħal ahwa bniet, bis-safa kollu.

3 Weġġagħ lir-romol, li huma romol tas-seww.

4 Imma jekk armia għandha l-ulied jew ulied l-ulied, ha jitgħallmu l-ewwel juru tjeiba f'darhom, u jroddu li haqqhom hill-genituri tagħhom: ghax dan tajjeb u jingħoġib quddiem Alla.

5 Issa dik li hi tas-seww armla, u weħidha, taħda f'Alla, u tgħaddi l-lejl u n-nhar fi-orazzjoni u fit-talb.

6 Iżda dik li tghix fix-xalar hi mejta waqt li hi hajja.

7 U dawn il-hwejjeg ordna, biex ikunu bla htija.

8 Jekk xi hadd ma jaħsibx għal niesu, u l-aktar għan-nies ta' daru, ikun cahad il-fidu, u hu agharr minn wieħed li ma jemminx.

9 Ha ma tingħaddx mar-romol armla jekk tkun għadha taht is-sittin sena, u miżżeewa aktar minn raġel wieħed.

10 Għandha tkun magħrufa għall-opri tajba; jekk rabbitx l-ulied; jekk laq-għixx it-frustieri; jekk haslitx saqajn il-qaddisini; jekk għenix l-imsejkni; jekk għamlitx bil-ġhaqqa minn kull opra ta' għid.

11 Iżda tilqax ir-romol żgħaż-żagh: ghax meta x-xewqwat tagħhom jibdew jegħiġi bhom kontra Kristu, jiżżewwu;

12 Billi haqqhom il-kundanna, ghax ma żam-mewx l-ewwel rabta.

13 Barra minn hekk jitgħallu jitgħaż-żnu; jiġiġi minn dar għal dar; u mhux biss jitgħaż-żnu, iż-żda paċċa u seksieka, u jghidu hwejjeg li m'għandhomx jgħidu hom.

14 Għalhekk mela rrīd li n-nisa żgħaż-żu jiżżewwu, ikollhom it-tfal, imexxu d-dar, u ma jaġħtux lill-ġħadu l-ebda okkazjoni ta' tagħġiż.

15 Ghax x'uhud digħi daru ma' Satana.

16 Jekk xi raġel jew mara li jemmnu għandhom ir-romol, ha jighinuhom, u ha ma titgħibbiex il-knisja; biex din tghin lill dawk li huma tas-seww romol.

17 Ha jkun jistħoqqilhom ġieħ doppu

x-xjuh li jmexxu tajjeb, l-aktar dawk li jahdmu fil-kelma u fit-tagħlim.

18 Ghax l-iskrittura tghid: Int m'ghan-dikx issarram il-gendus li jidres il-qamh. U, Haqqu hlasu l-haddiem.

19 Kontra xih tilqa' l-ebda akkuża, jekk mhux quddiem tnejn jew tliet xhieda.

20 Widdeb quddiem kulhadd lil dawk li jidinbu, biex l-ohrajn jibżgħu wkoll.

21 Nitolbok quddiem Alla, u Sidna Gesù Kristu, u l-angli maħtura, biex thares dawn il-hwejjeg bla ma thares lejn wiċċi hadd, u ma zzomm ma' hadd.

22 La tgħaggilx tqiegħed idejk fuk hadd, lanqas tissieħeb fid-dnubiet ta' haddiehor: żomm ruhek safi.

23 La tixrobx dejjem ilma, imma hu fit ibid ghall-istonku u l-mard tiegħek ta' sikkit.

24 Id-dnubiet ta' xi rġiel jidhru minn qabel, u jmorru qabel ghall-haqq; iżda d-dnubiet ta' ohrajn jimxu warajhom.

25 Hekk ukoll l-opri tajba ta' x'uhud jidhru minn qabel; u dawk li ma jidhru ma jistgħux jibqgħu mohbija.

6 Dawk il-qaddejja li huma taht il-madmad ha jgħoddu lil sjiedhom bhala nies li jistħoqqilhom kull ġieħ, biex ma jsirx half b'isem Alla u t-tagħlim tiegħu.

2 U dawk li għandhom sjiedhom jemmnu, halli ma jonsuhomx mill-ġieħ, ghax huma abwa; iżda aktar għandhom jaqdum, ghax huma fidili u mahbubin, u għandhom sehem mill-hedma tajba tagħhom. Dawn il-hwejjeg għallek u wissi.

3 Jekk xi hadd igħallek xort'ohra, u ma jaqbilx mal-kliem ta' Sidna Gesù Kristu, u mat-taghħlim li hu skond it-tjieba;

4 Hu mimli bih innifsu, ma jaf xejn, iżda mitluf wara kwijsjonijiet u glied fuq kliem, li minnha tigħi l-ghira, il-glied, it-taghħir, is-suspetti hñien,

5 Disputi bla tarf ta' nies mohħhom imħassar, u neqsin mis-sewwa, u li jaħsbu li l-qleħġi hu tjebla: aħrab min-nies bħal dawn.

6 Imma tassew li t-tjieba, meta wieħed

hu kuntent b'dak li għandu, hi qleħġi kbir.

7 Ghax xejn ma ġibna f'din id-dinja, u sġur xejn ma nistgħu nichu minnha.

8 U meta għandna l-ikel u l-ilbies ha nkunu kuntenti bihom.

9 Imma dawk li jistaghnew jaqaw fit-tiġriġ u f'nassa, u f'haħna xewqat boloh u ta' deni, li jgħarrqu l-bnedmin fil-qedra u t-telfien.

10 Ghax l-imhabba tal-flus hi l-gherq tad-den kollu: x'uhud li taw ruhom għaliha, tbiegħdu mill-fidi, u nifdu li lhom infuħom b'haħna għali.

11 Imma int, ja rägel t'Alla, dan aħarbu; u imxi wara l-haqq, it-tjieba, il-fidi, l-imhabba, is-sabar, il-hlewwa.

12 Tqabat it-taqbida t-tajba tal-fidi, aqbad il-hajja ta' dejjem, li għaliha int ukoll imsejjah, u stqarrejt l-istqarrija sabiha quddiem hafna xhud.

13 Nitolbok quddiem Alla, li jaġhti l-hajja lill-hlejja kollha, u quddiem Kristu Gesù, li quddiem Ponzju Pilatu ta' xhieda tajba;

14 Li thares dal-kmandament bla tebħga, u bla htija, sad-dehra ta' Sidna Gesù Kristu:

15 Li juriha f'waqtu, is-Suvran imbiex u wahdieni, is-Sultan tas-slaten, u s-Sid tas-sjeda;

16 Hu li biss ma jmut qatt, li jgħammar fid-dawl li hadd ma jista' jersaq lejh; li l-ebda bniedem ma rah, u lanqas ma jista' jara; ilu ġieħ u setgħa għal dejjem. Amen.

17 Wissi lil dawk li huma għonja f'din id-dinja, biex ma jimlew x rashom, lanqas jafdaw f'għana li mhux sġur, iżda f'Alla l-hajja ta' dejjem.

18 Biex jagħmlu t-tajjeb, biex ikunu għonja b'opri tajba, lesti biex ikunu idejhom miftuha, u jaqsmu ma' l-ohrajn:

19 U jaħżnu għalihom teżor mibni fuq sisien tajba għaż-żmien li ġej, biex jiksbu l-hajja ta' dejjem.

20 O Timotju, hares dak li hu mogħti f'id-ejk, billi tħrab it-tħallib hażin u fieragh, u t-tmerrijiet ta' xjenza falza:

21 Li x'uhud li jipprofessawha tbiegħdu mill-fidi. Il-grazzja magħkom. Amen.

It-Tieni Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lil Timotju

1 Pawlu, appostlu ta' Gesù Kristu birrieda t'Alla, skond il-weġħda tal-hajja li hi fi Kristu Gesù,

2 Lil Timotju, ibni l-mahbub għażiż: Grazzja, hnien, u sliem, mingħand Alla l-Missier u Kristu Gesù Sidna.

3 Niżżej hajr 'i Alla, li jien naqdih b'kuxjenza safja sa minn missirijieti, li bla hedu niftakar fik fit-talb tieghi, lejl u nhar;

4 Billi nixtieq wisq narak, meta niftakar fid-dmugħ tiegħek, biex nimtela bil-fher;

5 Meta niftakar fil-fidi sinċiera li qiegħda fik, li għammret l-ewwel f'nantek Lojs, u ommok Ewnike; u jien sgur fik ukoll.

6 Għalhekk infakkrek biex iżżomm hajja l-grazzja t'Alla, li qiegħda fik bit-tqegħid ta' idejja.

7 Ghax Alla ma tanieq l-ispirtu tal-biża'; imma tal-qawwa, u ta' l-imhabba, u ta' rażna fuqna nfusna.

8 La tistħix mela tagħti xhieda lil Sidna, lanqas minni prigunier tiegħu: imma hu sehem min-niket ta' l-evangelju skond il-qawwa t'Alla;

9 Li salvana, u sejħilna b'sejha qaddisa, mhux skond l-opri tagħna, iżda skond il-ghan tiegħu, u l-grazzja tiegħu, li kienet mogħtija lilna fi Kristu Gesu qabel ma nħolqot id-dinja,

10 Imma li dehret issa bid-dehra tas-Salvatur tagħna Gesu Kristu, li qedet il-mewt, u dawwal il-hajja u l-immortalitā permezz ta' l-evangelju:

11 Li tiegħu jien kont magħmul pre-dikatur, u appostlu, u mghalleml tal-Gentili.

12 Li minħabba f'hekk jien ukoll qiegħed inbati dawn il-hwejjeg: madankollu jien ma nistħix: ghax naf f'min emmink, u nemmen li hu għandu s-setgħa li jħares dak li jien halley f'id-idejha sa dak il-jum.

13 Żomm tajjeb il-ghamla tal-kliem shib, li smajt mingħandi, fil-fidi, u fl-imħabba, li hi fi Kristu Gesu.

14 Hares dak id-depożitu sabih tal-verità mogħti lilek permezz ta' l-Ispritu s-Santu li jgħammar fina.

15 Dan tafu, li dawk kollha li huma fl-Asja telquuni; fosthom Figelos u Hermogenes.

16 Ha jagħmel hniena l-Mulej mad-dar ta' Onesiforus; ghax ta' spiss hijeni, u ma stahax mill-katina tiegħi:

17 Imma, meta kien Ruma, fittixni bil-heġġa kollha, u sabni.

18 Jagħti il-Mulej li jsib hniena mill-Mulej f'dak il-jum: u f'kemm hwejjeg qdieni f'Efesus, inti ta' tajjeb hafna.

2 Int mela, ibni. tqawwa fil-grazzja li li fi Kristu Gesu.

2 U l-hwejjeg li smajt mingħandi fost hafna xhud, ghadhom lil nies fidili, li għandhom hila jgħallmu ohrajn ukoll.

3 Issaporti mela t-tbatijiet, bħala suldat tajjeb ta' Gesu Kristu.

4 Ebda wieħed minn dawk li jmorru

ghall-gwerra ma jindahal fil-hwejjeg ta' dil-hajja; biex jogħġogħ lil min ġħażlu biex ikun suldat.

5 U wkoll, jekk wieħed jissara, ma jehux il-kuruna, jekk ma jissarax skond il-ligi.

6 Il-bidwi li jahdem għandu jkun l-ewwel wieħed li jieħu mill-frott.

7 Ifhem x'qiegħed nħid; u l-Mulej jaqtigt id-dehen f'kollo.

8 Ftakar li Gesu Kristu minn nisel David kien imqajjem minn bejn l-imwiet skond l-evangelju tiegħi:

9 Għaliex jien inbati, bħal wieħed li għamel id-den, sahansira l-ktajjen; imma l-kelma t'Alla mhix marbuta.

10 Għalhekk insofri kollo minħabba l-mahturin, biex huma wkoll jikbsu s-salvazzjoni li hi fi Kristu Gesu mal-glorja ta' dejjem.

11 Din hi kelma vera: Ghax jekk mitna mieghu, nghixu wkoll mieghu.

12 Jekk inbatus, insaltnu wkoll mieghu: jekk niċħdu, jīchadna hu wkoll:

13 Jekk ma nemminnux, hu jibqa fidil: ma jistax jīchad lili nnifsu.

14 Fakkahom f'dawn il-hwejjeg, u itlobhom quddiem il-Mulej biex ma joqogħdux jiġiġieldu fuq kliem li ma fih ebda fejda, iżda li jaqleb lil min jisimghu.

15 Ghagġel biex tidher quddiem Alla bħala wieħed ippruvat, haddiem li m'għandu mniex jistħi, li jqassam bir-reqqha l-kelma t'Alla.

16 Imma aħrab it-tħlaibbi hażin u fieragh: ghax dan izid aktar il-hażen.

17 U kliemhom jiekk bħal ma tagħmel il-kankrena: fosthom hemm Himenes u Filetus;

18 Li tbieghdu mis-sewwa, billi jgħidu li l-qawmien mill-imwiet digħi għadha; u qalbu l-fidi ta' x'uhud.

19 Madankollu s-sisien t'Alla jżommu shib, billi għandhom dal-kliem mahżuż: Jagħraf il-Mulej dawk li huma tiegħu. U: Ha jitbiegħed mill-hażen kull min isemmi l-isem ta' Kristu.

20 Imma f'dar kbira m'hemmx biss hwejjeg tad-deheb u tal-fidda, imma wkoll hwejjeg ta' l-injām u tal-fuhħar: u x'uhud huma ta' għieb, u ohrajn bla għieb.

21 Mela jekk bniedem jissaffa minn dawn, isir haġa ta' għieb, imqaddes. jiswa għall-bonni ta' sidu, u mhejji għal kull xogħol tajjeb.

22 Aħrab ukoll ix-xewqat hžieni taż-żgħożija: imma fittekk il-haqeq, il-fidi, l-imħabba, u s-sliem, ma' dawk li jsejje l-Mulej b'qalb safja.

23 Imma kwistionijiet boloh u bla sens aħrabhom, billi taf li dawn iqanġlu l-ġlied.

24 U l-qaddej tal-Mulej m'għandux jiġiġied; imma għandu jkun helu ma' kulhadd, jaf iħalleml, sieber,

25 Iwiddeb bil-hlewwa lil dawk li ma

jridux jisimghu; għandu mnejn Alla jaġthihom l-indiema biex jaġhrfu s-sewwa;

26 U jerġħu jiġu f'sensihom barra mix-xibka tax-xitan, wara li qabadhom taht ir-rieda tieghu.

3 Kun af dan ukoll, illi fl-ahħar jiem jiġu żminniet imwiegħra.

2 Ghax in-nies ikunu jħobbu lilhom infushom, iħobbu l-flus, saħħarin, kburin, dagħajja, ma jisimghux mill-genituri, ma jroddu hajr, bla tjebla,

3 Bla qalb, bla hniena, kalunjaturi, bla rażan, kefrin, jobogħdu lit-tajjeb,

4 Tradituri, bla hsieb, rashom mimilija, iħobbu l-pjaċċi aktar milli jħobbu 'l-Alla;

5 Għandhom wiri ta' tjebla, imma jiċċu l-qawwa tagħha: nies bħal dawn aħrabhom.

6 Ghax bħal dawn huma dawk li jin-dehsu fid-djar, u jieħdu fil-jasas nisa bla għaqal imghobbija bid-dnubiet, mitlu fu wara hafna xewqat hzienā,

7 Jitgħallmu dejjem, u qatt ma jistgħu jaſlu biex jaġhrfu s-sewwa.

8 Issa bħalma Għannas u Ġambres waqfu 'l-Mosè, hekk ukoll dawn jieqfu kontra s-sewwa: nies b'mohħhom imħassar għal kollo, u hzienā għall-ahħar fil-fidi.

9 Iżda ma jinxu aktar 'il-quddiem: ghax il-bluha tagħhom tidher lill-bnemin kollha, bħal ma ġara wkoll lill-bluha ta' dawk it-tnejn.

10 Imma inti taf taijeb it-tagħlim tieghi: l-imġiba, il-ghan, il-fidi, is-sabar, l-im-habba, il-qawwa tar-ruh,

11 Il-persekuzzjonijiet, il-ġħali, li gew fuqi f'Antipokja, f'Ikonum, f>Listre: x'-persekuzzjonijiet sofrej: imma minn-hom kollha helisi l-Mulej.

12 Iva, u dawk kollha li jridu jgħixu taijeb fi Kristu Gesu' jebtu l-persekuzzjoni.

13 Imma n-nies hzienā u qarrieqa jinxu dejjem għall-agharr, iqarru, u jitqarru.

14 Imma int ibqa' żomm dak li tgħallim, u li minnu inti sgur, billi taf minn-ġħand min tgħallimtu.

15 Ghax sa minn tħulitek ilek taf l-iskrittura mqaddsa, li tista' tagħmlék għaref għas-salvazzjoni permezz tal-fid, li hi fi Kristu Gesu'.

16 L-iskrittura kollha hi mogħtija b'ispirazzjoni minn Alla, u tiswa għat-taqħlim, għaċ-ċanfir, għat-twiddib, għat-taħrif fil-haqqa:

17 Biex il-bniedem t'Alla jkun perfett, imrawwam għal kull eħġmil tajjeb.

4 Nitolbok mela quddiem Alla, u Sidna Gesu' Kristu, li jagħmel haqq mill-

ħajjin u mill-mejt fid-dehra tieghu, u fis-saltna tieghu;

2 Xandar il-kelma; isħaq f'waqtu, u barra minn waqtu; widdeb, ċanfar, wissi bis-sabar kollu u t-taqħlim.

3 Ghax għad jiġi z-żmien meta ma jahmlux it-taqħlim ta' ħażżeek; imma skond ix-xewqat hzienā tagħhom, u b'widnejhom jikluhom, jiġimghu għalihom dutturi;

4 U jdawru widnejhom mis-sewwa, u jduru għall-hrejjef.

5 Iżda int iftaħ ghajnejk f'kollo, sofri t-tbatijiet, għamel ix-xogħol ta' evangelista, aqqid sewwa l-ministeru tiegħek.

6 Ghax jien issa wasalt biex demmi jkun offru b'sagħiċċu, u z-żmien tat-tluq tiegħi wasal.

7 Tqabadt it-taqbida t-tajja, temmejt il-ġirja tiegħi, żammejt il-fidi:

8 Mn'issa 'l-quddiem hemm merfugħha għaliex l-kuruna tal-haqeq, li l-Mulej, l-imħallef ġust, jaġħtimi f'dak il-jum: u mhux biss lili, iż-żda wkoll lil dawk kollha li jħobbu d-dehra tieghu.

9 Aghmel mill-ahħar biex tiġi għandi malajr:

10 Ghax Demas telaqni, billi ħabb did-dinja, u mar Tessalonika; Kreskens mar Galata, Titus Dalmatja.

11 Luqa wahdu qiegħed miegħi. Hu 'l-Marku, u ġibu miegħek: għax jiswieli għall-ministeru.

12 U 'l-Tikikus bghattu Efesus.

13 Meta tiġi, gib miegħek il-manta li halleyt jien Troas ma' Karpus; u l-kotba, imma l-aktar il-parċċmini.

14 Alessandru l-brunżar għamilli hafna hsara: il-Mulej iħallsu skond eħġmilu.

15 Int ukoll oqghod għassha tieghu; għax hu żamm hafna kontra kliemna. 16 Fl-ewwel difiża tiegħi hadd ma waqaf miegħi, imma kulhadd telaqni: nitlo 'l-Alla li dan ma jkun magħdud għalihom.

17 Madankollu l-Mulej waqaf miegħi, u tħalli l-qawwa; biex ix-xandir ikun magħruf bija kollu kemm hu, u jisimghu l-Ġentili kollha: u kont meħlus minn halq-l-ilju.

18 U l-Mulej jeħlisni minn kull eħġmil hazzin, u jsalvani għas-saltna tieghu tas-sema: ilu l-glorja għal dejjem ta' dejjem. Amen.

19 Selli għal Priska u għal Akwila, u għad-dar ta' Onesiforus.

20 Erastus baqqa' Korintus, imma 'l-Trofimus hal-leitu Miletē marid.

21 Habrek biex tiġi qabel ix-xitwa. Ewbulus, u Pudens, u Linus, u Klawdja, u l-ahwa kollha, isellu għaliex.

22 Sidna Gesu' Kristu jkun ma' l-ispritu tiegħek. Il-grazzja magħkom. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lil Titus

1 Pawlu, qaddej t'Alla, u appostlu ta' Gesù Kristu, skond il-fidi tal-mahturin t'Alla, u t-tagħrif tas-sewwa li hi skond it-tnejja;

2 Fit-tama tal-hajja ta' dejjem, li Alla, li ma jistax jiddeeb, wieghed qabel ma bdiet id-dinja;

3 Imma li wera f'waqtu l-kelma tiegħu permezz tax-xandir, mogħiġi f'idejja skond il-kmandament t'Alla s-Salvatur tagħna;

4 Lil Titus, ibni tassew skond il-fidi li għandna t-tnejja: Grazzja, hnien, u siem, mingħand Alla l-Missier u Sidna Gesù Kristu s-Salvatur tagħna.

5 Minhabba f'dan hallejtek Kreta, biex tqiegħed f'lokhom il-hwejjeg li jonqas, u tagħmel xjuħ f'kull belt, bħal ma ordnajt-lek:

6 Jekk wieħed ikun bla htija, raġel ta' mara waħda, ikollu wlied li jemmnu, li mhumiex mixljiż b'imgħiba hażina, jew li ma jobdux.

7 Ghax isqof għandu jkun bla htija, bħal l-amministratur t'Alla; mhux jogħġob lili nnifsu, mhux li jitla għaliu malajr, mhux mogħiġi ghall-inbid, mhux għellied, mhux mogħiġi ghall-qleġġ bil-ghawġ;

8 Imma niedem li jhobb jiqla' l-barra-ni, li jhobb it-tajbin, meqjus, ġust, qad-dis, irzin;

9 Li jzomm shih mal-kelma ta' min jemminha bħal ma kien imghalliem; biex ikun jista' b'tagħlim shih sew iwissi u kemm jikkonvinċi lil dawk li jmieru.

10 Ghax hawn hafna li ma jobdux, li jithaddtu fieragh, u qarrieqa, l-aktar dawk taċ-ċirkonċiżjoni:

11 Li halqhom għandu jingħalaq, li jaqilbu familiji shah, billi jisħallmu hwejjeg li m'għandhomx iġħallu, għall-qleġġ bil-ghawġ.

12 Wied minnhom stess, profeta minn tagħhom, qal: Il-Kretin huma dej-jeem giddieba, bhejjem li jagħmlu l-hsara, żaqeqiñ u għażżeen.

13 Dix-xhieda hi minnha. Għalhekk čanfruhom bl-ahrax, biex ikunu shah fil-fidi;

14 Biex ma jagħtux widen għall-hrejjef tal-Lhud, u għall-kmandamenti tal-bneden, li jaġħu daharhom lis-sewwa.

15 Għal min hu safi kollohu hu safi: iż-żida għal dawk li huma mniġġsin u ma jemmx, xejn mħu safi: iż-żida mohħhom u l-kuxjenza tagħhom ukoll huma mniġġsin.

16 Jistqarru li jagħrfu 'l Alla; imma l-opri tagħhom jiċħdu, billi huma nies ta' min jobghodhom, u ma jobdux, u ma jiswew għall-ebda eghmil tajjeb.

2 Imma int tkellem il-hwejjeg li jixirqu lit-tagħlim shih:

2 Biex l-irġiel xjuħ ikunu meqjusin, għaqlin, irżan, shah fil-fidi, fl-imħabba, u fis-sabar.

3 In-nisa xjuħ l-istess: iġibu ruħhom kif jixraq lill-qdusija, mhux kalunjaturi, mhux mogħiġi għal hafna nbid, imma għalliema ta' hwejjeg tajba;

4 Biex ighallmu n-nisa żgħażaq, iħobbu lil żwieġhom, u lil uiedhom.

5 Li jkunu bil-ġħaqal, safja, jieħdu hsieb id-dar, tajbin, jisimħu minn żwieġhom, biex ma jsirx half bil-kelma t'Alla.

6 Hekk ukoll iż-żgħażaq wissihom biex ikunu meqjusin.

7 Uri lilek innifsek f'kollo xempju ta' opri tajba: fit-tagħlim, nuqqas ta' tħabsir, għaql, sincerità,

8 Kliem shih, li ma jistax ikun ikkund-dannat: biex min hu kontra jistħi, billi ma jsib xi jgħid l-ebda deni fuqek.

9 Widdeb lill-qaddejja biex jisimħu minn sjiedhom, u biex jogħġibuhom sewwa f'kollo; u ma jmerux;

10 Ma jisirqu, imma juru li huma fidili għalkollox; biex isebbhu t-tagħlim t'Alla s-Salvatur tagħna f'kollo.

11 Ghax il-grazzja t'Alla li ggib is-salvazzjoni dehret lill-bneden kollha,

12 U għallmitna niċħdu l-hażen u x-xewqat tad-dinja, biex ingħixu bil-qjes, bil-haqq, u bit-tnejja, f'din id-dinja:

13 Nistennew dik it-tama mbierka, u d-dehra glorjuża t'Alla l-kbir, u s-Salvatur tagħna Gesù Kristu;

14 Li ta' lili n-nifsu għalina, biex jidher minn kull hażen, u jnaddaf għalihi innifsu poplu, li hu tiegħu, imheġġeg għall-opri tajba.

15 Dawn il-hwejjeg tkellem, u widdeb, u ċanfar bis-setgħha kollha. Thall li 'l-hadd min imaqdrek.

3 Fakkarrhom li għandhom ikunu sug-ġetti għall-prinċipati u s-setgħat, jobdu lil min hu fuqhom, ikunu mhejjijin għal kull eghmil tajjeb,

2 Ma jghajru lil hadd, ma jkunux gelieda, imma gwejdin, billi jkunu kolhom hlewwa ma' kulhadd.

3 Ghax ahna stess konna wkoll darba boloh, ma nobdux, imqarrin, naqdu kull xorta ta' xewqat u pjaciri, nghixu fil-hażen u l-ghira, mibghudin, u nobogħdu lil xulxin.

4 Imma wara dan dehret it-tjieba u l-imhabba t'Alla s-Salvatur tagħna lej il-bniedem,

5 Mhux bl-opri tajba li konna għamilna, iżda skond il-hniex tiegħu salvana, bil-hasil tat-twelid mill-ġdid, u t-tigħid ta' l-Ispirtu s-Santu;

6 Li sawwab fuqna bil-kotra b'Gesù Kristu s-Salvatur tagħna;

7 Biex wara li nkunu iġġustifikati bil-grazzja tiegħu, insiru werrieta skond it-tama tal-hajja ta' dejjem.

8 Din kelma vera: u fuq dawn il-hwejjeg irridek thaqqaq ta' spiss, biex dawk li jemmnu f'Alla jieħdu hsieb li jagħtu ruħhom ghall-opri ġusti. Dawn il-

hwejjeg huma tajbin u ta' fejda ghall-bniedmin.

9 Imma aħrab kwijsjonijiet boloh, u sensil tan-nisel, u glied, u tilwim fuq il-ligli; ghax huma bla fejda u fiergħa.

10 Bniedem eretku, wara l-ewwel u t-tieni twiċċija, warrbu;

11 Billi taf li bniedem bħal dan hu maqlub, u jidneb, u ikkundannat minnu nnifsu.

12 Meta nibghat 'l Artemas għandek, jew 'il Tikikus, haffef biex tiġi għandi Nikopolis: ghax hemm wahhalt f'rasi li nghaddi x-xitwa.

13 Ghamel mill-ahjar biex iġġib 'il-Żenās l-avukat u 'l Apollo fil-vjagg tagħhom, biex ma jonqoshom xejn.

14 Ha jitgħallimu tagħna wkoll jagħtu ruħhom ghall-opri tajba ghall-htiġijiet li jistgħu jinqalghu, biex ma jkunux bla frott.

15 Isellu għalik dawk kolha li huma mieghi. Selli għal dawk li jhobbuna fil-fidi. Il-grazzja magħkkom il-koll. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Apostolu Lil Filemon

1 Pawlu, prigunier ta' Gesù Kristu, u Timotju huna, lil Filemon mahhub tagħna, u haddiem seħibna,

2 U lil Appja mahbuba tagħna, u lil Arkippus seħibna fl-armi, u lill-knisja f'darek:

3 Grazzja lilkom, u sliem mingħand Alla Missierna u Sidna Gesù Kristu.

4 Nizzihajr 'l Alla tiegħi, insemmik dejjem fit-talb tiegħi,

5 Billi nisma' fuq l-imhabba u l-fidie tiegħek, li għandek għal Sidna Gesù, u għall-qaddiżiñ kollha;

6 Biex is-shubija tal-fidie tiegħek turi l-qawwa tagħha bil-gharfa ta' kull haġa taħbi li hemm fik fi Kristu Gesù.

7 Ghax ahna għandna ferħ kbir u faraġ fl-imhabba tiegħek, ghax il-qalb tal-qaddiżi hi moħejja minnek, hija.

8 Għalhekk, għalkemm għandi s-setgħha kollha fi Kristu li nqabbdek tagħmel dak li hu xieraq,

9 Aktar irrid, f'gieh l-imhabba, nitolbok bil-hrara, jien, Pawlu x-xiħ, u issa wkoll prigunier ta' Gesù Kristu.

10 Nitolbok għal ibni Onesimus, li jien ulid fil-ktajjen tiegħi:

11 Li fl-imghoddxi ma kienx jiswilek, imma issa jiswa lilek u lili:

12 Li jien argajt bghattulek: għalhekk il-qiegħi, qis u qalbi stess:

13 Li xtaqt inżommu mieghi, biex jaqdini f'llokok fil-ktajjen fejn jien minħabba l-evanġeliu.

14 Imma bla ma tkun taf int, ma ridt nagħmel xejn; biex dal-ġid tiegħek ma jkun qis u ta' bil-fors, imma minn rajk.

15 Ghax jista' jkun li għalhekk hu telaq għal xi zmien, biex int tilqgħu għal dejjem;

16 Mhux issa bhala qaddej, imma aktar minn qaddej, bhala huk il-ghażiż, l-aktar għalija; imma kemm aktar għalik, sew fil-giex, u kemm fil-Mulej?

17 Jekk mela tghoddni b'sieħbek, il-qiegħi qis u jien stess:

18 Jekk għamillek xi hsara, jew għandu jaġħtki xi haġa, qiegħdha fuq ismi:

19 Jien Pawlu ktib u dan b'idejja stess: jien inħallas; ma nqħidli kif barra minn dan int għandek dejn mieghi lilek innifsek stess.

20 Iva, hija, ha tkun ta' xi fejda għalija fil-Mulej: ferrahli galbi fil-Mulej.

21 Billi għandi galbi qawwija fl-ubbidjenza tiegħek ktibtek, ghax naf li int tagħmel ukoll aktar milli nħid jien.

22 Imma int fl-istess hin hejjili wkoll

fejn noqghod: ghax nittama li permezz tat-talb tagħkom nirtaddilkom.

23 Epafras, sieħbi fil-habs fi Kristu Gesù, iselli għalik;

24 U Marku, Aristarkus, Demas u Luqa, haddiema shabi.

25 Il-grazzja ta' Sidna Ĝesù Kristu tkun ma' l-ispirtu tagħkom. Amen.

L-Epistola Ta' Pawlu Appostlu Lil-Lhud

1 Alla, li bosta drabi u b'ħafna manjieri kellem fi-imghoddi lill missirijietta bil-profeti,

2 F'dawn l-ahħar jiem kellimna b'Ibnu, li għamlu werriet tal-hwejjeg kollha, u li bih u koll għamel id-dinjet;

3 Hu, li hu d-dija tal-glorja tiegħu, u x-xbieha perfetta tal-persuna tiegħu, u li jiżom il-hwejjeg kollha bil-kelma tas-setgħa tiegħu, wara li bih innifsu naddaf dnubietna, qaghad bil-qiegħda fuq il-lemin tal-Maestà fi-ogħla tas-smewwiet;

4 U sar hafna ahjar mill-angli, billi b'wirt kiseb isem bil-wisq iżjed oħġla minnhom.

5 Ghax lil min mill-angli xi darba qal: Int Ibni, illum jien nissiltek? U jargħa': Inkunlu Missier, u hu jkunni Iben?

6 U raga', meta ġieb l-iben il-kbir fid-dinja, qal: Ha jqimu l-angli kollha t'Alla.

7 U ghall-angli qal: Jagħmel l-irrijeh l-angli tiegħu, u ilsna tan-nar il-ministri tiegħu.

8 Imma ghall-Iben qal: It-tron tiegħek, o Alla, hu għal dejjem ta' dejjem: xettru ta' haqq hu x-xettru ta' saltnatek.

9 Int habbejt il-haqq, u bghadit il-hażen; għalhekk Alla, Alla tiegħek, dehnek biżżejt tal-ferħ aktar minn shabek.

10 U, Int, Mulej, fil-bidu qiegħidt issisien ta' l-art; u xogħol idejk huma s-smewwiet:

11 Huma jintemmu; imma inti tibqa'; kolhom jiġidiemu bhal ma tagħmel libsa.

12 Utkebbibhom bhal mantar, u jitbidlu: iżda int tibqa' l-istess, u sninek ma jintemmux.

13 Imma lil min mill-angli qatt qal: Oqghod fuq lemini, sama nqiegħed l-egħdewwa tiegħek b'mirfes riglej?

14 Mhumix kollha spirti qaddejja, mibghutin biex jaqdu ghall-ġid ta' dawk li sa jirtu s-salvazzjoni?

2 Għalhekk għandna aktar u aktar nagħtu widen ghall-hwejjeg li smajna, biex ma nħalluhomx f'xi żmien jaharbu.

2 Ghax jekk il-kelma mxandra mill-

angli kienet b'sahħitha, u kull ksur u disubbidjenza hadu blaas ġust;

3 Kif neħilsu, jekk nittraskuraw sal-vazzjoni kbira bhal din; li kienet l-ewwel imxandra mill-Mulej, u mwettqa għalina minn dawk li semgħu?

4 Alla wkoll jixhdilhom, sew b'egħliem u kemm b'egħġubijiet, u mirakli ta' kull xorta, u doni ta' l-Ispru s-Santu, skond ir-rieda tiegħu stess.

5 Ghax hu ma qeqħidx taħbi l-angli d-dinja li ġejja, li fuqha qeqħidin nit-kekk lu.

6 Imma wieħed x'imkien xehed, billi qal: X'inhu l-bniedem, biex tiftakar fih? jew bin il-bniedem, biex tiehu hsiebu?

7 Inti għamiltu fit-anqas mill-angli;

int inkurunajtu bil-għorja u l-ġieħ, u qiegħidtu fuq l-opri ta' idejk:

8 Kolloq qiegħidt inti taħbi riġlej. Ghax

ladarba taħħat kollox lili, hu xejn ma

halla li mhux imtahħat lili. Imma issa

għadna ma narawx kollox imtahħat lili.

9 Imma ahna naraw 'il Gesù, li ntigħmel fit-anqas mill-angli talli bata l-mewt,

inkurunat bil-għorja u l-ġieħ; biex b'il-

grazzja t'Alla jduq il-mewt għal kul-

hadd.

10 Ghax kien jixraq lili dak li kollox hu

ghalih, u li bih lu kollex, li jwassal hafna

wlied fil-għorja, biex jagħmel perfett per-

mezz tat-tbatijiet lil mexxej il-kbir tas-

salvazzjoni tagħhom.

11 Ghax sew dak li jqaddes u kemm

dawk li huma mqaddsin huma kollha

minn wieħed; għalhekk ma jistħix isejħil-

hom awħa,

12 Billi jighid: Inxandar ismek lil hutu,

f'noxs il-miġemha ngħannilek tifħir.

13 U jargħa': Nafda fih. U iżjed: Ara,

jien u l-uled li tani Alla.

14 Mela billi l-uled għandhom l-istess

laham u demm, hu wkoll ha sehem minn

dan l-istess demm u laham, biex permezz

tal-mewt jeqred lil dak li kellu l-hakma

tal-mewt, jiġifieri, ix-xitan;

15 U jehles lil dawk li minħabba l-biża'

tal-mewt kienu sugġetti ghall-jasgar hajjit-

hom kollha.

16 Ghax sgur ma hax fuqu n-natura ta' l-angli; iżda ha fuqu n-nisel t' Abraham.

17 Għalhekk kien jahtiegħu li f'kolloks ikun magħmul bħall-ahwa, biex isir qassis il-kbir u hanin u fidil fil-hwejjeg li għandhom x-jaqsmu m'Alla, biex iħallas għad-dnubiet tal-poplu.

18 Ghax billi hu nnifsu bata billi kien imġarrab, jista' jghin lil dawk li huma mgarrbin.

3 Għalhekk, hutu qaddisa, intom li għandkom sehem fis-sejha tas-sema, aħsbu fuq l-Appostlu u l-Qassix il-Kbir ta' l-istqarrija tal-fidji tagħna, Kristu Ĝesu;

2 Li kien fidil ma' dak li għamlu, bħal ma ukoll Moše fidil f'daru kollha.

3 Ghax dal-bniedem kien magħdud li jistħoqqlu aktar glorja minn Moše, daqs-kemm dak li bena d-dar għandu iż-żejd għieb mid-dar.

4 Ghax kull dar hi mibnija minn xi bniedem; imma dak li jibni kolloks Alla.

5 U Mosè tassew kien fidil f'daru kollha, bhala qaddej, bhala xhieda ta' dawk il-hwejjeg li kellhom jingħadu wara;

6 Imma Kristu hu bhala iben fuq daru stess; u daru hi ahna, jekk inżommu shih il-fiduċja u l-ferħ tat-tama qawwija sa l-ahhar.

7 Għalhekk (bħal ma jghid l-Ispru s-Santu): Jekk illum tisimghu leħnu,

8 La twebbsux qalbkom, bħal ma ġara fi-irvell, f'jum it-tiġriġ fid-deżer:

9 Meta missirijietkom għarrbuni, u ip-pruvawni, u raw l-egħmejjel tiegħi tul-erbgħi sena.

10 Għalhekk kont imghaddab għal dak in-nisel, għid: Dejjem jiż-żabaljaw f'qalbhom; u ma għarfux triqati.

11 Għalhekk hlift f'għadbi: Ma jidħlux fil-mistrieh tiegħi.)

12 Araw, hutu, li ma jkunx hemm f'xi hadd minnuk qalb hażina li ma temminx, billi titbiegħed minn Alla l-haj.

13 Iżda heġġu lil xulxin kuljum, sakemm għadkom tħidu "Illum," biex hadd minnkom ma jitwebbes permezz tal-qręq tad-dnub.

14 Ghax ahna sirna shab Kristu, jekk nżommu shiha sa l-ahhar il-fiduċja li kellna fil-bidu.

15 Meta qal: Jekk tisimghu leħnu llum, la twebbsux qalbkom, bħal f'jum l-irvel.

16 Ghax min huma dawk, li wara li semgħu, irvella? Mhux dawk kollha li ħarġu mill-Eğitту mmexxija minn Moše?

17 U għal min għadab tul-erbgħi sena? Mhux għal dawk li dinbu, li l-igħsma mejt tagħhom waqgħu fid-deżer?

18 U lil min halef li ma jidħlux fil-mistrieh tiegħi, hliet lil dawk li ma ridux jemmnu?

19 Hekk naraw li ma setghux jidħlu għax ma emmnu.

4 Ha nibżgħu mela, li, waqt li baqagħlha l-wiegħda li nidħlu fil-mistrieh tiegħu, ma jkunx hemm xi hadd minnkom li jidħihr li baqa' lura minnha.

2 Ghax sew lilna kien imxandar l-evangelju, kemm ukoll lillhom; imma l-kelma mxandra ma swiħilhom, billi ma kenixx l-egħmejjel tiegħi kienu mittmuna sa mit-tijsi tad-dinja.

3 Ghax abna li emminna nidħlu fil-mistrieh, bħal ma qal: Hekk hlift f'għadbi: Ma jidħlux fil-mistrieh tiegħi kienu mittmuna sa mit-tijsi tad-dinja.

4 Ghax hu qal x'imkien hekk għas-seba' jum: U strieh Alla fis-seba' jum mill-egħmejjel kollha tiegħi.

5 U hawn ukoll mill-ġdid: Ma jidħlux fil-mistrieh tiegħi.

6 Billi ra mela li kien baqa' li x'uħud jidħlu fi, u dawk li lilhom kien imxandar l-ewwel ma dahlux minħabba d-disubbidjenza tagħhom:

7 Mill-ġdid waqqat jum, billi qal b'David, wara zmien twil: Illum, bħal ma ntqal qabel, illum jekk tisimghu leħnu, la twebbsux qalbkom.

8 Ghax iekku Gożwè tahom il-mistrieh, ma kienx jitkellem wara fuq jum iehor.

9 Għalhekk baqa' l-mistrieh tas-Sibt ghall-poplu t'Alla.

10 Ghax min dahal fil-mistrieh t'Alla strieh hu wkoll mix-xogħol tiegħu, bħal ma strieh Alla minn tiegħu.

11 Ha nahdmu mela biex nidħlu f'dak il-mistrieh, biex hadd ma jaqa' fuq l-istess eżempju ta' disubbidjenza.

12 Ghax hajja hi l-kelma t'Alla, u qawwija, u taqt'a aktar minn sejf b'żewġt ixfar, u tinfe qedd minnha se fejn tinfirend ir-ruħ mill-ispirtu, u l-ġogħi mill-mudullun, u tħarbel il-hsibijiet u l-fiehmiet tal-qalb.

13 U m'hemm l-ebda kreatura li ma tidħihr quddiemu: imma kollux hu għeri u mikux fuqu quddiem għajnejn dak li miegħu għandna x-naqsmu.

14 Mela meta naraw li għandna qassis il-kbir hekk għoli, li dahal fis-smewwiet, Gesu Bin Alla, ha nżommu shih l-istqarrija tal-fidji tagħna.

15 Ghax ahna m'għandniex qassis il-kbir li ma jhossx għad-dghufijet tagħna; imma li kien imġarrab f'kolloks bħalna, iżda bla dnub.

16 Ha nersqu mela bla biża' lejn it-tron tal-grazzja, biex naqilgħu hniena, u nsibu grazzja ta' ghajjnuna fil-bżonnijiet tagħna.

5 Ghax kull qassis il-kbir meħud minn fost il-bniedmin hu mqiegħed għall-bniedmin f'dawk il-hwejjeg li għandhom

x'jaqsmu m'Alla, biex joffri sew ghotjet u kemm sagrifċċiġi għad-dnubiet:

2 Li jkun jaf jagħder lil dawk li ma jafux, u lil dawk li hargu barra mit-triq; għax hu nnifsu wkoll imdawwar bid-dghufija.

3 U minhabba f'hekk għandu joffri sagrifċċiġi għad-dnubiet, sew għall-poplu, u kemm għaliex innifsu.

4 U l-ebda bniedem ma jieħu dal-gieħi għaliex innifsu, iż-żda min hu msejjah minn Alla, bhal ma kien Arun.

5 Hekk ukoll Kristu ma ġiglorifikax lili nnifsu biex isir qassis il-kbir; imma dak li qallu: Int Ibni, illum nissiltek.

6 Bhal ma qal f'imkien ġejbor: Inti qassis għal dejjem skond l-ordni ta' Melkisidek.

7 Hu, li fil-jiem tal-ġisem tiegħi, meta offra talb u thannin b'aghjat qawwi u dmugħ lil dak li sata' jsalva mill-mewt, kien mismugħi minħabba t-tjieba tiegħi;

8 Għalkemm kien Iben, tħalleml l-ubbidjenza minn dawk il-hwejjeg li bata;

9 U billi kien magħmul perfett, sar il-kawża tas-salvazzjoni ta' dejjem għal dawk kollha li jobdu;

10 Imsejjah minn Alla bhala qassis il-kbir skond l-ordni ta' Melkisidek.

11 Li fuqu għandna hafna hwejjeg xi nghidu, u tqal biex jitfissru, billi sirtu tqal biex tisimghu.

12 Ghax għalkemm immisskom sa daż-żiem sirtu ghalliema, tahtiegu li xi hadd jarda' jgħallim kom mill-ġdid x'innuma l-ewwel prinċipji ta' l-orakli t'Alla; u sirtu hekk li tahtiegu l-halib, u mhux ikel qawwi.

13 Ghax kull min għadu tal-halib għad m'għandux esperjenza tal-kelma tal-haqq: għax għadu tarbija.

14 Imma l-ikel qawwi hu għal dawk li għandhom iż-żmien: għal dawk li bid-drawwa għandhom is-sensi tagħhom im-harġin biex jaġħrafu sew it-tajjeb u kemm il-hażin.

6 Għalhekk inħallu l-ewwel tagħlim fuq Kristu, u ngħaddu għall-perfezzjoni; bla ma nerġġu nqiegħdu l-pedament ta' l-indiema mill-egħmejjel mejta, u tal-fidi f'Alla,

2 U tat-tagħlim fuq il-magħmudijiet, u tat-tqegħid ta' l-idejn, u tal-qawma ta' l-imwiet, u tal-haqq ta' dejjem.

3 U dan ahna nagħmluh, jekk Alla jrid.

4 Ghax ma jistax ikun li dawk li kienu darba mdawlin, u daqu d-don tas-sema, u għandhom sehem mill-Ispru s-Santu,

5 U tiegħmu l-kelma tajba t'Alla, u s-setgħat tad-dinja li ġejja,

6 Jekk jaqgħu, jerġġu jgħedduhom bl-indiema; għax ikunu jsallbu għallhom lil

Alla mill-ġdid, u jwaqqghuh għall-ghajjb quddiem id-dinja.

7 Ghax l-art li tixro ix-xita li ta' spiss taqa' fuqha, u trodd hxejjex tajba għal dawk li minnhom tinhadem, ikollha l-barka minn Alla:

8 Iżda dik li tagħmel xewk u għolliq hi mwarrba, u qrib li tkun mishuta; it-tmiem tagħha hu li tinharaq.

9 Imma, mahbubin, ahna sguri minn kom minn hwejjeg ahjar, u li għandhom x'jaqsmu mas-salvazzjoni, għalkemm qeqhdin nitkellmu hekk.

10 Ghax Alla mhux bla haqq biex jinsa x-xogħol tagħkom u l-hedma ta' l-imhabba, li wrejt għal ismu, bil-qadi li qedjejt, u li għadkom taqdu, lill-qaddiñ.

11 U ahna nixtiequ li kull wieħed minn-kom juri sa l-ahħar l-istess hegħġa għat-twettiq shiħi tad-tama:

12 Biex ma titgħażżu, imma tixbxu li dawl li permezz tal-fidi u s-sabar jirtu l-wiegħdi.

13 Ghax meta Alla għamel weghħda lil Abraham, billi ma satax jaħlef b'wieħed akbar, halief bihi innifsu,

14 Billi qal: Tassew tberik jien inbier-kek, u nkattrekk u narga' nkattrekk.

15 U hekk, wara li bis-sabar qaghad jistenna, qala' l-wiegħda.

16 Ghax il-bnedmin tassew jahilfu bla-akbar: u għalihom il-halfa bhala rabta hi t-tmiem ta' kull glieda.

17 Għalhekk Alla, billi ried juri aktar bil-qawwa lill-werrieta tal-wiegħda li l-fehma tiegħi ma titbiddilx, wettaqha b'halfa:

18 Biex b'żeww hwejjeg li ma jitbiddlux, li fihom ma jistax ikun li Alla jiddeeb, ahna jikolna faraq kbir, ahna li hrabna għall-kenn biex naqbdu mat-tama mqiegħda quddiemna;

19 Tama li għandna bhala ankra tar-ruħ, sew sgura u kemm qawwija, u li tidħol il-ġewwa mill-velu;

20 Fejn dahal għalina bhala prekursur, Gesu, li sar qassis il-kbir għal dejjem, skond l-ordni ta' Melkisidek.

7 Ghax dan Melkisidek, sultan ta' Salem, qassis t'Alla l-Għoli, iltaqa' m'Abrahān hu rięga' lura wara li qedet lis-slaten, u bierku;

2 U li lili wkoll Abraham ta l-egħxur minn kollo; u li ismu jfisser l-ewwel Sultan tal-haqq, imbagħad ukoll Sultan ta' Salem, jigħiheri, Sultan tas-sliem;

3 Bla missier, bla omm, bla nisel, li la għandu bidu ta' jiem, u lanqas tmiem ta' hajja; imma magħħml jixxbah lil Bin Alla; jibqa' qassis għal dejjem.

4 Araw issa kemni kien kbir dal-bniedem, li lili Abraham il-patrijarka tah-l-egħxur tal-priza.

5 U tassew dawk li huina wlied Levi, li jiehdū s-sacerdozju, għandhom il-jedd jiehdū l-egħxur mingħand il-poplu skond il-ligi, jiġi fferi, mingħand huthom, ghalkemm ħarġ minn genbejn Abraham:

6 Imma dak li n-nisel tieghu mhux magħdud minnhom ha l-egħxur mingħand Abraham, u bierek lil dak li kellu l-wegħdiet.

7 Mingħajr ebda kontradizzjoni, l-izgħar jitbierek mill-akbar.

8 Barra minn dan, hawn huma bned-min li jmutu li jiehdū l-egħxur; iżda hemm jehodhom wieħed, li fuqu hemm xhieda li għadu haj.

9 U biex nghid hekk, Levi wkoll, li ha l-egħxur, hallas l-egħxur f'Abraham.

10 Ghax kien għadu f'genbejn mis-

sieru, meta Melkisidek iltaqqa' mieghu.

11 Jekk mela l-perfezzjoni seħħet bis-sacerdozju ta' Levi (ghax taħtu l-poplu ha l-ligi,) xi htiegħ aktar kien hemm li jqum qassis iehor skond l-ordni ta' Melkisidek, u li ma kienx imsejjah skond l-ordni t'Arun?

12 Ghax billi tħbiddei is-sacerdozju, hemm il-bzonn ta' tibdil ukoll fil-ligi.

13 Ghax dak li fuqu jingħadawn il-hwejjeg kien minn ta' tribu ohra, li hadd minnu ma kien jersaq lejn l-altar.

14 Jidher ċar li Sidna hareg minn Ĝuda; u fuq dan it-tribu Mosè ma qal xejn dwar is-sacerdozju.

15 U dan hu wisq aktar ċar: ghax lahaq qassis iehor li jixbah lil Melkisidek,

16 Li sar, mhux skond il-ligi ta' kmandament tal-ġisem, imma skond is-setgħa ta' hajja bla tniem.

17 Ghax hu jixħed: Int qassis għal dejjem skond l-ordni ta' Melkisidek.

18 Ghax tassew il-kmandament ta' qabel jithassar, minhabba n-nuqqas ta' saħha u ta' htiegħa tieghu.

19 Ghax il-ligi m'għamlet xejn perfett, iż-żejjha d-dħul ta' tama ahjar għamel: b'din it-tama nersqu lejn Alla.

20 Billi ma kienx mingħajr halfa li sar qassis:

21 (Għax dawk il-qassisin saru mingħajr halfa; imma dan b'halfa ta' dak li qallu: Halef il-Mulej, u ma jisghobbib ix-Melkisidek.)

22 B'dan Ġesu sar rahan ta' rabta ahjar.

23 U dawk tassew saru qassisin b'għadd kbir, ghax ma setgħux jibqħu minhabba l-meħwt:

24 Imma dal-bniedem, ghax jibqa' għal dejjem, għandu saċerdozju li ma jista' jghaddi għand hadd.

25 Għalhekk jista' wkoll isalva għal kolloks lil dawk li bih jiġu għand Alla, billi hu dejjem haj biex jidħol għaliex.

26 Ghax kien jaqbilna jkollna qassis

kbir bhal dan, li hu qaddis, bla ġtija, bla ghajb, misfrud mill-midinbin, u mgħolli aktar 'il fuq mis-smewwiet.

27 Li m'għandux bżonn ta' kuljum, bħal dawk il-qassisin il-kbar, joffri sagrifċċu, l-ewwel għal dnubietu, u mbagħad għal dawk tal-poplu; ghax dan għamlu darba, meta offra liliu nnifsu.

28 Ghax il-ligi tagħmel qassisin il-kbar, bnedmin li huma dghajfa; imma l-kelma tal-halfa, li qiet wara l-ligi, tagħmel l-lben, li hu ikkonsagrat għal dejjem.

8 Issa l-qofol ta' dak li għidna hu dan: Għandna bħala qassis il-kbir, wieħed li qiegħed in-naha tal-lemin tat-tron tal-Maestra fis-smewwiet;

2 Ministru tas-santwarju, u tat-tabernaklu veru, li waqqfu l-Mulej, u mhux il-bniedem.

3 Ghax kull qassis il-kbir hu magħmul biex joffri għotjet u sagrifċċi: għalhekk jahtieg li dal-bniedem ikollu wkoll xi haġa x'joffri.

4 Ghax kieku kien fuq l-art, ma kienx ikun qassis, billi hemm qassisin li joffru għotjet skond il-ligi:

5 Li jservu bħala ċeżempju u dell ta' hwejjeg tas-sema, bħal ma kien imwissi Moše minn Alla meta kien sa jibda jagħmel it-tabernaklu: ghax, Ara, hu qal, li tagħmel kolloks skond ix-xbieha li kienet murija lilek fuq il-muntanja.

6 Imma issa qala' ministeru tant oħħla, daqskekk ukoll hu l-medjatur ta' rabta ahjar, li kienet mibnija fuq weġħdiet ahjar.

7 Ghax jekk dik l-ewwel rabta kienet bla ghajb, ma kienx jitfitteż imkiēn għat-tieni.

8 Ghax billi sab xi jghid fuqhom, qal: Ara, il-jiem jiġu, qal il-Mulej, meta nagħmel rabta għidha mad-dar ta' Iżrael u mad-dar ta' Guda:

9 Mhux skond ir-rabta li għamilt ma' missirijethom fil-jum meta qbadhom minn idhom biex noħroġhom minn art l-Egitu; ghax ma baqgħu iż-żommu mar-rabta tieghi, u jien tħażżej sal-thobhom, ighid il-Mulej.

10 Ghax din hi r-rabta li nagħmel mad-dar ta' Iżrael wara dawk il-jiem, ighid il-Mulej: Inqiegħed il-liggi jiet tieghi f'mohħhom, u niktibhomlhom f'qalbhom: u nkun għaliex Alla, u għaliex jkunu poplu:

11 U ma jgħallim aktar wieħed lil ghajru, u kull bniedem lil huh, billi jidu: Aghraf il-Mulej: ghax kollha jaġħrafuni, miż-żgħir sal-kbir.

12 Ghax inkun hanin mal-hażen tagħhom, u dnubieħiethom u htijietħom ma niftarkerx iż-żejed.

13 Meta qal: Rabta ġdidha, qad dem

l-ewwel wahda. Issa dak li jithassar u jixxieh wasal biex ighib.

9 Tasseg mela l-ewwel rabta kellha wkoll ir-regulamenti tas-servizz divin, u santwarju ta' did-dinja.

2 Ghax tinda kienet imwaqqfa: ta' quddiem, li fiha kien hemm il-gandier, u l-mejda, u l-hobz tal-prezenza: din kien jisimha l-Qaddis.

3 U wara t-tieni velu, it-tinda li jisimha l-Qaddis tal-Qaddisin;

4 Li kellha c-censier tad-deheb, u l-arka tar-rabta miksys fuq kull naha bid-deheb, li fiha kien hemm il-bieqja tad-deheb li kellha l-manna, u l-virga t'Arun li rahhset, u t-twavel tar-rabta;

5 U fuqha l-kerubin tal-glorya li kienu jdelli l-ghatu tagħha; u li fuqhom issa ma nistgħux nitkellmu haġa haġa.

6 Issa wara li kollex kien jitqassam hekk, il-qassisin kien jidħlu dejjem fl-ewwel tinda, biex jagħmlu s-servizz t'Alla.

7 Iżda fit-tieni wahda kien jidhol il-qassis il-kbir wahdu darba fis-sena, mhux mingħajr demm, li kien jofti għaliex in-nisfu, u għad-dnubiet ta' l-injoranza tal-poplu:

8 B'dan l-Ispritu s-Santu kien juri, li t-triq tas-santwarju kienet għadha mhix mistuha, waqt li l-ewwel tinda kienet għadha wieqfa:

9 Din kienet tixbiha għaż-żmien t'issa; u li fiha kienu jkunu offruti sew għotnejet u kemm sagrifċċi, li ma kinu jistgħu jagħmlu perfett lil dak li kien jaqhti qima, għal dik li hi kuxxjenza;

10 Billi dawn kellhom x'jaqsmu biss ma' ikel u xorġ, u hafna hasil, u regulamenti tal-ġisem, imposti fuqhom sama jasal żmien it-tibdil.

11 Imma Kristu billi gie qassis il-kbir tal-hwejjeg tajba li għandhom jiġu, għadda minn tindak akbar u aktar perfetta, li mhix mahduma bl-idejn, jigħifher, mhix ta' dal-holqien.

12 Lanqas bid-demm tal-bdabad u tal-ghoġiela, imma b'demmu stess dahal darba għal dejjem fis-santwarju, billi kiseb fidwa għal dejjem għalina.

13 Ghax jekk id-demm tal-gniedes u tal-bdabad, u l-irmied tal-ghoġla mraxxax fuq l-imniggix, iqaddes ghall-indafa tal-ġisem:

14 Kemm aktar id-demm ta' Kristu, li permezz ta' l-Ispritu etern offra lilu nnifsu bla ghajb 'l Alla, inaddaf il-kuxxjenza tagħ-kom minn eghmejjel mejta, biex taqdū 'l-Alla l-haj?

15 U għalhekk hu l-medjatur tar-rabta l-ġidida, biex permezz tal-mewt, li ndahlet għall-fidwa tal-htijiet li saru taht l-ewwel rabta, dawk li huma msejhni jieħdu l-wiegħda tal-wirt ta' dejjem,

16 Ghax fejn hemm testament, jahtieg ukoll tidħol il-mewt ta' min għamel it-testment.

17 Ghax testament ighodd wara li l-bnedmin imtu: inkella m'għandux saħħa kemm idum haj min għamel it-testment.

18 Għalhekk lanqas l-ewwel rabta ma kienet imġedda mingħajr demm.

19 Ghax wara li Mose nieda kull kmandament lill-poplu skond il-ligi, ha d-demm tal-ghoġiela u tal-bdabad, ma' l-ilma, u suf ahmar skarlat, u žuf, u raxx sew il-ktieb, u kemm il-poplu kollo,

20 U qal: Dan hu d-demm tar-rabta li ordna Alla għalikom.

21 Barra minn dan raxxax bid-demm sew it-tinda, u kemm il-ghodod kollha tal-ministeru.

22 U kważi kollox jissaffa bid-demm skond il-ligi; u bla tixrid ta' demm m'hemmx maħfraf.

23 Għalhekk mela kien meħtieg li x-xbihat tal-hwejjeg tas-sema jissaffew b'dawn; iżda l-hwejjeg tas-sema nfushom b'sagrifċċi, ahjar minn dawn.

24 Ghax Kristu ma dahalx f'santwarji mahdumin bl-idejn, li huma xbihat tal-veru; iżda fis-sema stess, biex jidher issa għalina quddiem Alla:

25 Mhux biex jofti lili nnifsu bosta drabi, bhal ma jidhol il-qassis il-kbir darba fis-sena fis-santwarju bid-demm ta' ohrajn;

26 Ghax kieku kien ikollu jibati ta' spiss mit-tisjis tad-dinja: iżda issa deher darba fl-ahhar taż-żminniet biex ihassar id-dnub bis-sagrifċċi tiegħu nnifsu.

27 U bħalma hu maqtugħ għall-bnedmin li jidu darba biss, iżda wara dan isir il-haqeq;

28 Hekk Kristu kien offrut darba biex jarfa' d-dnubiet ta' hafna; u jidher għat-tieni darba, mhux biex inehhi d-dnub, imma għas-salvazzjoni ta' dawk li jisteneh newħ.

10 Ghax billi l-ligi għandha d-dell tal-hwejjeg tajba li għandhom jiġu, u mhux ix-xbiha tal-hwejjeg infuhom, ma tista' qatt bl-istess sagrifċċi, li joftu minn sena għal sena, bla ma jaqtgħu xejn, tagħmel perfetti 'l dawk li jersu lejn l-altar.

2 Ghax kieku ma kinu jieqfu li jkunu offruti, lad-darba dawk li jaqgħi l-ġiġiha das-servizz, wara li darba tnaddfu, m'għandhom aktar kuxxjenza tad-dnubiet?

3 Iżda f'dawk is-sagrifċċi hemm kull sena tifkira mill-ġidid tad-dnubiet.

4 Ghax ma jistax ikun li d-demm tal-ġisem u tal-bdabad inehhi d-dnubiet.

5 Għalhekk meta dahal fid-dinja, qal:

Int ma ridtx sagrifċċi u offerti, iżda għisem hejjejti,

6 Int ma ghoġbukx offerti mahruqin u sagrifċċiġi għad-dnub.

7 Imbagħad ghid jien: Hawn jien; gej, o Alla! biex nagħmel ir-rieda tiegħek, kif inhu miktub fuqi fit-tikbiba tal-ktieb.

8 L-ewwel qal: Int ma ridtx u lanqas għoġbuk sagrifċċiġi u offerti, u offerti mahruqin, u sagrifċċiġi għad-dnub, li huma offruti skond il-liġi:

9 Imbagħad qal: Hawn jien; gej, o Alla! biex nagħmel ir-rieda tiegħek. Hu neħha ta' l-ewwel, biex iwettaq it-tieni.

10 Bis-sahha ta' dir-rieda ahna tqad-disna bl-offerta tal-ġisem ta' Ģesù Kristu darba għal dejjem.

11 U kult qassis wieqaf kuljum iservi u joffri bosta drabi l-istess sagrifċċiġi, li ma jistgħu qatt innehhu d-dnubiet:

12 Iżda dal-bniedem, wara li offra sagrifċċiġi wieħed għad-dnubiet għal dejjem, qagħad bil-qiegħda fuq il-lemin t'Alla;

13 Minn fejn qiegħed jistenna sama l-egħdewwa tiegħu jitqiegħdu b'mirfes taħbi riglejħ.

14 Ghax b'offerta wahda għamel perfetti għal dejjem l-ix-xaqqa tiegħi f'qalbhom, u f'mohħhom niktibhomlhom;

15 U ta' dan hemm xhieda wkoll l-Ispru s-Santu: ghax wara dan kien qal qabel:

16 Din hi r-rabta li nagħmel magħhom wara dawk il-jiem, iħgid il-Mulej: Inqiegħed il-liggiżtieg tiegħi f'qalbhom, u f'mohħhom niktibhomlhom;

17 U fi dnubiethom u htijiethom ma niftakarx aktar.

18 Issa fejn hemm il-mahfra ta' dawn, mhemm ix-jed offerti għad-dnub.

19 Mela, hut, billi għandna l-fiduċja li nidħlu fis-santwarju bid-demmin ta' Ģesù,

20 Bi triq ġidida u hajja, li hu fetah għalina, minn ġol-velu, jiġifieri ġismu;

21 U billi għandna qassis il-kbir fuq id-dar t'Alla;

22 Ha nersqu b'qalb sinciera bil-milja kolha tal-fidi, bi qlubna mnaddfin minn kuxjenza hażina, u ġisimna mahsul b'ilma nadif.

23 Ha nżommu shih l-istqarrirja tat-tama tagħna mingħajr ma nbiddlu fehmitna; (ghax fidil hu dak li wieghed.)

24 U ha nieħdu hsieb xulxin biex nitħejġu fl-imħabba u fl-egħmil it-tajjeb;

25 Bla ma nonqu li nistaqħu flimkien, bhalma hi d-drawwa ta' x'uhud; iż-żda għamlu l-qalb lil xulxin: u l-aktar meta taraw riesaq il-jum.

26 Ghax jekk ahna nidinbu ghax irridu, wara li nkunu hadna t-tagħrif tas-sewwa, ma jibqa' l-ebda sagrifċċiġi għad-dnubiet,

27 Imma l-istennija tal-biża' tal-haqq u l-heġġa tan-nar li jibilgħu lill-avversari.

28 Dak li żebħla il-liġi ta' Mosè miei bħa hniena fuq ix-xhieda ta' tnejn jew tlieta:

29 Kemm kastig aktar aħrax, jidhrikom intom, ikun haqqu min jitfa' taħt saqajh l-Iben t'Alla, u jaqis id-demmin tar-rabta, li bih tqaddes, bhala haġa mhix qaddisa, u jagħmel ghajib lill-Ispru tal-grazzja?

30 Ghax ahna nafu 'l dak li qal: Għaliex l-vendetta; jien inħallas, qal il-Mulej. U raġa': Il-Mulej jagħmel haqq mill-poplu tiegħu.

31 Hi haġa tal-biża' li wieħed jaqa' f'idejn Alla l-haj.

32 Imma stakru fil-jiem ta' dari, li fihom, wara li kontu mdawlin, sofrejtu taqbiда kbira ta' tbatijiet;

33 Xi drabi, kontu magħmuli n-bħal wirja sewwa bit-tagħejr u kemm bin-niket; u xi drabi, imxirkin ma' dawk li kienu fl-istess qaghda tagħkom.

34 Ghax intom kellkom hnien minni meta kont marbut bil-ktajjen, u l-qajtu bil-ferha s-serq ta' għidkom, billi tafu fikom infuskom li għandkom fis-sema ġid ahjar u li jibq'a'.

35 La tarmux mela l-fiduċja tagħkom, li għandha hlas kbir.

36 Ghax intom taħtieġu s-sabar, biex wara li tkunu għamiltu r-rieda t'Alla, taqilgu l-wiegħda.

37 Ghax fit-tieħor, u dak li għandu jiġi jasjal, u ma jidħawwarx.

38 Issa l-għust ighix bil-fidi: imma jekk wieħed jargħa' lura, ruhi ma titgħaxxaqx bih.

39 Imma ahna m'ahniex minn dawk li jerġħu lura għat-telfien; imma min dawk li jemmnu fis-salvazjoni tar-ruħ.

11 Issa l-fidi hi l-pedament tal-hwejjeg li nittamaw fihom, il-prova tal-hwejjeg li ma jidħru.

2 Ghax biha kelhom xhieda tajba n-nies ta' dari.

3 Bil-fidi ahna nifħmu li d-dinnejiet saru bil-kelma t'Alla; għalhekk il-hwejjeg li jidħru ma sarux minn hwejjeg li jidħru.

4 Bil-fidi Abel offra 'l Alla sagrifċċiġu abjar minn ta' Kajjin; biha kiseb xhieda li jaġi raġel sewwa, billi xehidlu Alla għall-ghotjet tiegħu: u biha għalkemm mejjet għadu jitkellem.

5 Bil-fidi Henok kien meħud biex ma jarax il-mewt; u ma nstabx, ghax Alla hadu: ghax qabel ma kien meħud kellu din ix-xhieda, li ġiġi 'l Alla.

6 Imma mingħajr fidi ma jistax ikun li wieħed jogħiġo lili; ghax min jiġi għand Alla jaħtieg li jemmen li Alla hu, u li jħallax li dawk li jisitxu sewwa.

7 Bil-fidi Noe, mgharraf minn Alla fuq hwejjeg li kienu għadhom ma deħru, mqanqal bil-biża', lesta arka biex isalva 'l-daru, u li biha ikkundanna d-dinja, u sar werriet tal-haqq li jiġi bil-fidi.

8 Bil-fidi Abraham, meta kien imsejjah biex imur f'art li kien sa jieħu wara b'wirt, obda; u telaq, bla ma kien jaf fejn kien sejjer.

9 Bil-fidi hu għammar fl-art tal-wiegħda, bħala f'art barranija, iġħix fit-tinied ma' Iżakk u ma' Gakobb, werrieta miegħu ta' l-istess weghħda:

10 Ghax kien jistenna belt li għandha s-sisien, li l-bennej u l-imghallem tagħha hu Alla.

11 Bil-fidi wkoll Sara kellha l-qawwa li toħrog tqila, u wildet tarbija meta kienet imdahħla fīż-żmien, għax emmnet li min wiegħed iżomm kelmtu.

12 Għalhekk minn wieħed waħdu, li kien digħi qis u mejjet, twielu wied daqs il-kwiekeb tas-sema fil-kotra, u bla għadd bħar-ramel li hemm ma' xatt il-bahar.

13 Dawn kollha mietu fil-fidi, bla ma qalgu l-wiegħdiet, iżda rawhom mill-bogħod, u emmnuhom, u sellmulhom, u stqarru li kienu barranin u għorba fuq l-art.

14 Ghax dawk li jgħidu hwejjeg bħal dawn juru bid-dieher li qeqħdin ifittxu pajiżiż.

15 U tassew, kieku baqgħu jiftakru f'dak il-pajiżiż li ħarġu minnu, kien ikoll-hom żmien bizzejjed li jerġgħu lura.

16 Imma issa jixtequ pajiżiż ahjar, jiġi-fieri wieħed tas-sema; għalhekk Alla ma jistħix jisnejja ja. Alla tagħhom: ghax hejj-hom belt.

17 Bil-fidi Abraham, meta kien imġarrab, offra 'l-Iżakk: u dak li kellu l-wiegħdiet offra lil ibnu waħdieni.

18 Li fuqu ntqal: Minn Iżakk ikollok nisel b'ismek.

19 Billi kien jaħseb li Alla kien jista' jqajmu, imqar minn bejn l-imwiet; minn fejn ukoll raġa' hadu, u dan kien bħala tixbiha.

20 Bil-fidi bierek Iżakk 'il ġakobb u 'l-Għesu għal dak li ġej.

21 Bil-fidi ġakobb, hu u qiegħed imut, bierek ukoll lil kull wieħed minn ulied Gużepp; u ta' qima, milwi fuq ras il-hatar tieghu.

22 Bil-fidi Ġużepp, hu u qiegħed imut, tkellem fuq it-tluu ta' wlied Iżrael; u ta ordni fuq il-ghadim tieghu.

23 Bil-fidi Mosè, meta twieled, kien mohbi għal tliet xhur mill-ġenituri tieghu, għax raw li kien tarbija sabiha; u ma beżgħux mill-ordni tas-sultan.

24 Bil-fidi Mosè, meta kiber, ma riedx jisnejja bin bint Fargħun;

25 U hatar aktar li jgħarrab in-niket mal-poplu t'Alla, milli jgawdi għal ftit żmien il-pjaċċiри tad-dnub;

26 U qies il-ghajb ta' Kristu bhala għana aqwa mit-teżżejri ta' l-Eğġittu; għax hu kien iħares lejn il-hlas.

27 Bil-fidi halla l-Eğġittu, bla ma baża'

mill-ghadab tas-sultan: għax hu żamm shiħi, daqs kieku qiegħed jarah dak li ma jidħirx.

28 Bil-fidi għamel il-ghid, u t-traxx tad-demm, biex il-querried ta' l-uled il-kbar ma jmissa lil dawk ta' wlied Iżrael.

29 Bil-fidi qasmu l-bahar l-Aħmar qis u art niexfa: iżda meta l-Egizzjani qabdu jaqħmlu l-istess għerqu.

30 Bil-fidi waqgħu s-swar ta' Ĝerko, wara li kienu mdawrin għal sebat ijjem.

31 Bil-fidi Rahab il-mara tad-dnub ma ntifx ma' dawk li ma emmnu, meta laqgħet l-ispijuni bis-sliem.

32 U xi ngħid iżjed? Ghax żmien m'għandix biex insemmi fuq Gedgħon, u fuq Barak, u fuq Sansun, u fuq Gefti, u fuq David ukoll, u Samwel, u l-profeti:

33 Li bis-sahħha tal-fidi hakmu saltniet, għamlu l-haqeq, qalgu wegħdiet, saddew hluu l-iljuni,

34 Tfew il-qawwa tan-nar, helsu minn xifer is-sej, minn dgħajfin saru b'sahħi-hom, saru qalbenin fil-gwerra, u harbü l-armati tal-barranin.

35 Xi nisa hadu l-mejtin tagħhom im-qajmin mill-ġdid għall-hajja: oħrajn qat-luhom bid-daqqiet, u ma ridu il-helsien; biex jaqilgħu qawmien ahjar:

36 U oħrajn kellhom it-tiġrib ta' żebliħ kiefer u ta' swat, iva, u tal-ktajjen ukoll, u tal-habs:

37 Kienu mħaż-żepp, imħanxrin min-nofs, imġarrbin, maqtulin bis-sej: iġġerrew lebsin ġudan-nhaqg u tal-mogħoż; fil-bżonn, imnikkxin, mahqurin;

38 (Huma, li ma kinu jixır quid id-din ja) iġġerrew fid-deżerti, u fuq il-muntanji, u fil-gherien, u fil-grotti ta' l-art,

39 U dawn kollha, għalkemm kisbu xhieda tajba bil-fidi, ma qalghux il-wiegħda:

40 Ghax Alla, li ipprova xi haġa ahjar għalina, ma riedx li huma jaślu għall-perfezzjoni mingħajrna.

12 Għalhekk mela aħna, billi qiegħdin naraw ukoll kif aħna mdawrin bi-shaba hekk kbira ta' xhud, ha nwarrbu kull tagħbija, u d-dnub li tant malajr ifixkilna, u ha niġru bis-sabar il-ġirja li għandha quddiemna,

2 Billi nharsu lejn Gesu, li hu l-bidu u t-tmiem tal-fidi tagħna, u li għall-ferħ imqiegħed quddiemu sofra s-salib, bla ma qies xejn il-ghajb, u qaghad fil-lemin tat-tron t'Alla.

3 Aħsbu fuq dak li sofra ostilità bħal din mill-midinbin kontra tieghu nnifsu, biex ma taqtgxha qalbkom u tiddgħaj fu f'mohħkom.

4 S'issa għadkom ma żammejtux sad-demm, tiġġieldu kontra d-dnub.

5 U nsejtu intom it-tehgig li jkellim-kom qisu ma' wleid: Ibni, la zzeblahx it-twiddib tal-Mulej, u lanqas taqta' qalbek meta tkun imcantañ minnu.

6 Ghax min il-Mulej ihobb, iwiddbu; u jsawwab lil kifik iben li jilqa'.

7 Jekk intom issosru t-twiddib, Alla jimmxi maghkom bhala wleidu; ghax liema hu l-iben li missieru ma jwiddbu?

8 Imma jekk tkunu bla twiddib, li kulhadd għandha minnu, intom mela bghula, u mhux ulied.

9 Barra minn dan ahna kellna missiri-jiet ta' gisimma li widdbuna, u konna nweġġuhuhom: kemm aktar għandna nkunu suggetti għal Missier l-ispirti, biex ikollna l-hajja?

10 Ghax dawn tassew kienu jwiddbuna għal ftit jiem skond kif kien jogħġobhom; imma hu ghall-gid tagħna, biex nixxierku fil-qdusija tieghu.

11 Issa l-ebda twiddib ma jidher dak il-hin haġa ta' ferh, imma ta' nifiket: madankolu wara jrodd frott ta' sliem u ta' haqq lil dawk li jkunu tharrgu bih.

12 Għalhekk erfghu 'l-fuq l-idejn merħija, u l-irkobbtejn mriegħda;

13 U aghmlu mogħdijiet dritt għal riġlej kom, biex iz-zopp ma jitwarra bx mit-triq; imma hallu aktarxi ifiq.

14 Fittxu s-sliem ma' kulhadd, u l-qdusija, li mingħajrha l-ebda bniedem ma jara l-Mulej:

15 U ifthu sewwa ghajnejkom li hadd ma jibqa' lura mill-grazzja t'Alla; u li l-ebda għerq ta' mrar ma jarmi u jhabbat-kom, u b'hekk titniġġsu haħna;

16 Li ma jkun hemm ebda wieħed żieni, jew li jkasbaa bwejieg qaddisa, bhal Għesaw, li għal iċċla wahda, bieġi id-dritt tieghu bhala t-tifel il-kbir.

17 Ghax intom tafu kif wara, meta ried jiret il-barka, kien imwarrab; ghax ma sabx lok ghall-indiema, ghalkemm fittixha tajjeb bid-drugħ.

18 Ghax intom ma rsaqtux lejn mun-tanja li tista' tmissħa, u li theggieg bin-nar, lanqas lejn swied, u dlam, u rwiefen,

19 U lejn daqq ta' tromba, u lehen ta' kliem; lehen li dawk li semgħu talbu li ma jkellimhom aktar:

20 (Għax ma felħux għal dak li kien ordnat: U mqar jekk bhima tmiss il-muntanja, tkun imhaġġra, jew minfuda bi vlegġa):

21 U hekk tal-biżże' kienet id-dehra, li Mosè qal: Jien imbażza' wisq u mriegħ-ed:

22 Imma intom ersaqtu lejn il-mun-tanja ta' Sijon, u lejn il-belt t'Alla l-haj, Gerusalem tas-sema, u lejn numru bla ghadd t'angli,

23 Lejn il-ġemha l-kbira, u l-knisja ta' l-ulied il-kbar, li huma miktubin fis-mewwiet, u lejn Alla l-Imħallef ta' kul-

hadd, u lejn l-ispirti tal-ġusti li saru perfetti.

24 U lejn Ĝesù l-medjatur ta' rabta ġdidu, u lejn id-demm tat-traxxix, li jghid hwejjieg ahjar mid-demmu t'Abel.

25 Qisu li tisimħu minn dak li jkellim-kom. Ghax jekk dawk li ma semgħu minn dak li kellimhom fuq l-art ma helsu hiex, aktar u aktar ma neħihsu hiex ahna, jekk indawru daharna lejn dak li jitkellem mis-sema:

26 U li leħnu darba heż-żejt l-art: imma issa wieghed, billi qal: Darb'ohra nheż-żejt mhux biss l-art, imma s-sema wkoll.

27 U dil-kejma, Darb'ohra, tħisser it-tnejhiha ta' dawk il-hwejjieg li jitħeżzu, jigifheri ta' dawk li kienu mahluqa, biex jidqgħu dawk li ma jistgħux jitħeżzu.

28 Għalhekk la darba ahna niksbu saltna li ma tistax tkun imheż-żha, ha nżommu l-grazzja, li biha nistgħu naqdu 'l-Alla kif jixraq, bil-gejha u l-biża'.

29 Ghax Alla tagħna hu nar li jeqred.

13 Ha tibqa' l-imħabba ta' l-ahwa.
2 La tinxewx tilqħu l-barranin: ghax bla ma kienu jafu x'uhud minnkom laqgħu angli.

3 Ftakru f'dawk li huma l-habs, qiskom marbutin magħhom; u f'dawk li huma mahqurin, qiskom intom stess magħhom fil-ġisem.

4 Ha jkun imwiegħgħa iż-żwieg f'kollo, u s-sodda taż-żwieg ha tkun bla tebħha: iż-żda Alla jaġħmel haqqi miż-żienja u mill-adulteri.

5 Qisu li hajnejkom tkun bla regħba; u kunu kuntenti b'dak li għandkom: ghax hu qal: Ma nhallik qatt, u lanqas nitilqek.

6 Biex hekk ikollna l-hila ngħidu: Il-Mulej l-ghajnejna tiegħi, u ma nibżax x'istha jaġħmilli bniedem.

7 Ftakru f'dawk li għandhom is-setgħa fuqkom, li xandrulkom il-kelma t'Alla: ix-bħuhom fil-fidji tagħhom, billi tharsu lejn it-tmien tal-hajja tagħhom.

8 Gesu Kristu l-biera, u llum, hu l-istess, u jibqa' għala dejjem.

9 La tintilfu wara tagħlim iehor u barrani. Ghax hi haġa sewwa li l-qalb titwettaq bil-grazzja; u mhux bl-ikel, li ma swielhom xix il-dawk li nqdew bih.

10 Ahna għandna altar, li minnu ma għandhomx dritt jiekk dawk li jservu fit-tindha.

11 Ghax il-ġisem ta' dawk il-bhejjem, li demħom jingieb fis-santwarju mill-qassis il-kbir bhala sagrifċċu għad-dnub, jinħaraq barra mill-kamp.

12 Għalhekk Gesu wkoll, biex iqaddes lill-poplu b'demmu stess, bata barra mill-bieb.

13 Għalhekk ha noħorgu lejh barra mill-kamp, u nerfghu l-ghajb tiegħu fuqna.

14 Ghax hawn ma għandniex belt li tibqa', imma nfittxu l-ohra li ghad trid tigi,
15 Ha noffru mela bih sagrifċċiġu ta' tifher 'l Alla kull hin, jiġifieri, il-frott ta' xofstejna li jiżżuhajr lil ismu.

16 Iżda tinxewx tagħmlu l-ġid u tghinu 'l xulix: ghax b'sagrifċċiġi bhal dawn jit-ghaxxaq Alla.

17 Isimgħu minn dawk li għandhom is-setgħa fuqkom, u oqogħdu taħthom: ghax huma jgħassu għal ruħkom, billi jridu jagħtu kont tagħhom; biex jagħmlu dan bil-ferħ, u mhux bit-tnejħid: ghax dan ma jiswielkomx.

18 Itolbu għalina: ghax ahna nemmnu li għandna kuxxjenza tajba, billi rridu nħixu onestament f'kollox.

19 Imma jien aktar u aktar nitlobkom biex tagħmlu dan, biex nirtaddi kom mill-aktar fis.

20 Issa Alla tas-sliem, li raġġa' minn bejn l-imwiet 'il Sidna Gesù, dak ir-raghaj il-kbira tan-niġħi, bid-demm tar-rabta ta-dejjem,

21 Ilwettaqkom f'kull eghmil tajjeb biex tagħmlu r-rieda tiegħu, u jaġħmel fikom dak li jogħġob ilil, b'Gesù Kristu; li luu tingħata l-glorja għal dejjem, Amen.

22 U nitlobkom, huti, il-qgħu tajjeb il-kelma ta' teħieg: ktibtilkom ittra fi fit-tiekl.

23 Kunu afu li huna Timotju kien meħlus: jekk jiġi ma jidu, nigi narakom miegħu.

24 Sellu għal dawk li għandhom is-setgħa fuqkom, u l-qaddisin kollha. Dawk li huma mill-Italja jsellu għalikom.

25 Il-grazzja magħkkom ilkoll. Amen.

L-Epistola Ĝenerali Ta' Gakbu

1 Gakbu, qaddej t'Alla u ta' Sidna Ġesù Kristu, lit-tanax-il tribu li huma mxerrid f'artijiet ohra, is-sliem.

2 Huti, qisuh bhala ferħ mill-akbar meta taqħġu f'tiġrib ta' kull xorta;

3 Billi tafu dan, li l-prova tal-fidi tagħ-ġġib is-sabar.

4 Imma hallu s-sabar ikollu l-egħmil perfettie tiegħu, biex tkunu perfetti u mit-mumin, ma jonqoskom xejn.

5 Jekk xi hadd minnkom jonqsu l-gherf, ha jitlobu 'l Alla, li jaġħti lill-bniedem kollha bla tgħemgħi, u ma jċanfarx; u jkun mogħiġi lilu.

6 Imma ha jitlob bil-fidi, bla ma jkollu ebda dubju. Ghax min ikun fid-dubju, jixba mewgħa tal-bahar immexxi ja mir-riħ u mqallba.

7 Ha ma jaħsibx dal-bniedem li sa jaqla' xi haġa mingħand il-Mulej.

8 Bniedem ta' żewġt imħuh mhux sod f'kulma jaġħmel.

9 Ha jiftahar il-hu ta' kundizzjoni baxxa fil-gholi tiegħu:

10 Iżda l-ghani, fl-umiljazzjoni tiegħu: ghax hu jgħadji bhan-nwar tal-haxix.

11 Ghax hekk kif titla' x-xemx bi shana li taħraq, tnixxef il-haxix, u jaqa' n-nwar tiegħu, u tispicċċa s-sbuhija tad-dehra tiegħu: hekk ukoll jidbiel il-ghani f'dak li jaġħmel.

12 Hieni l-bniedem li jsorfri t-tiġrib: ghax wara li jgħadji mit-tiġrib, jieħu l-kuruna tal-hajja, li wieghed il-Mulej lil dawk li jħobbuh.

13 Hadd ma għandu jgħid meta jkun

imġarrab: Jien imġarrab minn Alla: ghax Alla ma jistax ikun imġarrab mill-hażen, u lanqas lil hadd ma jġarrab:

14 Imma kull bniedem hu mgħarrab, meta jkun miġbuds u mhajjar mill-passjoni tiegħu nnifus.

15 Imbagħad meta taħbel il-passjoni, tiled id-dnub; u d-dnub, meta jikber sewwa, iġib il-mewt.

16 La titqarqu, huti maħbubin.

17 Kull għotja tajba, u kull għotja perfetta gejja mill-gholi, niezla mingħand il-Missier tad-dawl, li fih mhemm ebda tibdil, u lanqas dell tad-dawran.

18 Bir-rieda tiegħu wilidna bil-kelma tas-sewwa, biex inkunni qisna l-ewwel frott tal-blejjaq tiegħu.

19 Għalhekk, huti maħbubin, ha jkun kull bniedem hafif biex jisħma', tqil biex jitkellem, u tqil biex jaġħdab:

20 Ghax il-ġħadab tal-bniedem ma jaħdimx il-haqq t'Alla.

21 Għalhekk warbu kull tniġġis, u l-kobor zejjed tal-hażen, u il-qgħu bil-hlewwa l-kelma imlaqqma fikom, u li tista' issalval kkom ruħkom.

22 Imma intom għamlu l-kelma l-ġid u mhux tisimghu biss, billi tqarrqu bikom infuskom.

23 Ghax jekk wieħed jisħma' l-kelma, u ma jaġħmilhiex, dan jixba lil raġel li jaħres go mera lejn wiċċu li twieled bih:

24 Hares lejh innifsu, u tħelaq, u min-nufiħ nesa xi bniedem kien.

25 Imma min ġħares bir-reqqa gol-ligħi perfetta, li hi l-liġi tal-libertà, u jkompili

jhares gó fiha, u mhux bħal wieħed li jisma' u jinsa, imma li jagħmel l-egħmil, dan il-bniedem ikun imbierek fl-egħmil tiegħu.

26 Jekk xi wieħed fostkom jidhirlu li hu reliġjuż, u ma jiġi għixx il-tillo, imma joqar-raq b'qalbu stess, ir-religion ta' dal-bniedem hi fiergħa.

27 Religion safja u bla tebgħa quddiem Alla 'l Missier hi din: Iżżur l-iltiema u r-romol fil-hemm tagħhom, u li żżomm il-ilek innifsek bla tebgħa mid-dinja.

2 Huti, tharsu lejn wiċċi hadd fil-fidi f'Sidna Ĝesu Kristu, il-Mulej tal-glorja.

2 Ghax jekk jiġi għal-laqgħa tagħk kom raġel b'ċurkett tad-deheb f'sebgħu, u liebes il-bies il-lekk, u jidħol ukoll fqir liebes imċerċer;

3 U intom turu rispett lejn dak li liebes il-lekk, u tgħidulu: Int oqghod bil-qiegħda hawn f'post tajjeb, u lill-fqir tgħidulu: Int ibqa' wieqaf hemm; jew oqghod bil-qiegħda hawn taħt mifrej rieglej:

4 Ma tkunux mela tagħmlu għażla bejnietkom stess, u tagħmlu ta' m'hallfin bi hsibijet bżċċena?

5 Isimghu, huti maħbubin: Ma għażiex Alla l-foqra ta' din id-dinja biex ikunu għonja fil-fidi, u werrieta tas-saltna li wiegħed lil dawk li jħobbu?

6 Imma intom stmerrejtu l-fqir. Mhux il-ġonja li jaqarrukom, u jkarkrukom quddiem it-tribunal?

7 Mhux huma li jidgħu bl-isem sabiħ li bih intom imsejħin?

8 Jekk tassew tharsu l-ligi sultana skond l-iskrittura: Thobb 'il-ġħajrek bħakka innifsek, tagħmlu sewwa:

9 Imma jekk tharsu lejn l-uċuh, tagħmlu dnub, u tkunu ikkundannati milliġi bħala hatjin.

10 Ghaliex min jhares il-ligi kollha, u jonqos f'haġa waħda, ikun hati ta' kollox.

11 Ghax min qal: La tagħmxil adulterju, qal ukoll: La tqotolx. Issa jekk int ma tagħmxil adulterju, imma tqotol, inti ksir il-ligi.

12 Hekk tkellmu, u hekk aghħmlu, bħal dawk li sa jsir haqq minnhom bil-ligi tal-libertà.

13 Ghax haqq bla hnien, ikollu ma' minn ma wera ebda hnien, u l-hnieni taribah fuq il-haqq.

14 X'jiswa, huti, jekk wieħed igħid li għandu l-fidi, u m'għandux opri? Tista' l-fidi issalval?

15 Jekk hu jew oħt huma għarwenin, u neqsin mill-ikel ta' kuljum,

16 U jidħi l-hom wieħed minnkom: Morru bis-sliem, isħnu u ix-begħu; minn-ghajr ma tagħtuhom dawk il-hwejjeg iż-żejt tiegħi għall-ġisem, x'jiswa?

17 Hekk ukoll il-fidi, jekk m'għandhiex opri, hi mejta, billi hi weħidha.

18 Iva, wieħed jista' jgħid: Int għandek il-fidi, u jien għandi l-opri: urini l-fidi tiegħek mingħajr opri, u jien nurik il-fidi tiegħi mill-opri tiegħi.

19 Inti temmen li hemm Alla wieħed; sewwa tagħmel: ix-xjaten ukoll jemmnu, u jitriegħdu.

20 Imma trid tkun taf, ja bniedem fiergħ, li l-fidi bla opri hi mejta?

21 Abraham, missierna, mhux bl-opri kien iġġustifikat, meta offra 'l-ibnu Iżakk fuq l-altar?

22 Tara kif il-fidi kienet taħdem ma' l-opri tiegħu, u kif bl-opri l-fidi saret perfetta?

23 U seħħet l-Iskrittura li tħid: Emmen Abraham lil Alla, u kien magħdud ilu b'haqq: u kien imsejjah Habib Alla.

24 Taraw mela kif bl-opri isir ġust il-bniedem, u mhux bil-fidi weħidha.

25 Hekk ukoll Raħab, il-mara tad-dnub, mhux bl-opri kienet iġġustifikata, meta laqgħet il-messaġġiera, u tellqithom minn triq oħra?

26 Ghax bħalma ġisem bla spiritu hu mejjet, hekk il-fidi bla opri hi mejta.

3 Huti, la tkunux hafna għalliema, meta tafu li ahna jkollna kundanna akbar.

2 Ghax f'hafna hwejjeg nonqsu lkoll. Jekk bniedem ma jonqos bil-kliem, dan hu bniedem perfett, u għandu hila jrażżan il-ġisem kollu.

3 Ara, ahna nqiegħdu l-ilgiem f'halq iż-żwieġ, biex jobduna; u ahna ndawru ġisimhom kollu.

4 Araw ukoll l-igfien, li għalkemm huma hekk kbar, u mħabbi minn irjieq qawwijsa, huma mdawrin minn daqsxejn ta' tmun, lejn kulsejn jogħġob lill-kaptan.

5 Hekk ukoll l-ilsien hu daqsxejn ta' membru, u jiftaħar bi hwejjeg kbar. Araw, kif daqsxejn ta' xrara kemm injam tqabbad!

6 U l-ilsien hu nar; dinja ta' hażen: hekk hu l-ilsien fost il-membri l-ohra tagħna; iniggieq il-ġisem kollu, u jaħra qir-rotta tal-hajja; u mqabba min-nar ta' l-inferni.

7 Ghax kull ġens ta' dbejjeb, u ta' tjur; u ta' bhejjem li jitkaxx kru, u ta' bhejjem tal-bahar, jittrażżan, u kien imrażżan mill-bniedem:

8 Imma l-ilsien ebda bniedem ma jista' jrażżu; hu deni bla rażan, mimli velenu li jaġħi l-mewt.

9 Biċċi inbierku 'l Alla Missierna, u bih ništħu l-bniedmin, magħmulin xbieha t'Alla.

10 Mill-istess fomm johorġu l-barka u

s-sahta. Dawn il-hwejjieg m'għandhomx iku hekk, huti.

11 Tista' għajnej ta' l-ilma tagħti minn toqba wahda ilma helu u ilma morr?

12 Tista', huti, is-sigra tat-tin tagħmel iż-zebbbug, jew dielja, it-tin? Hekk l-ebda għajnej ma tista' tagħti ilma mielħ u ilma helu.

13 Min hu gharef u intelligenti fost-kom? Ha juri b'imgħiba tajba l-egħmejjel tiegħi bil-hlewwa tal-gherf.

14 Imma jekk intom għandkom ghira kollha mrar u ġlied f'qalbkom, la tiftah-rux, u la tigħidux kontra s-seċċwa.

15 Dan il-gherf mhux gej mill-gholi, imma hu ta' l-art, tal-ġisem, tax-xjaten.

16 Ghax fejn hemm il-ghira u l-ġlied, hemm it-taħwid u kull eghmil hażin.

17 Imma l-gherf li gej mill-gholu hu l-ewwelnett safi, imbagħad iħobb is-sliem, it-tjieba, il-hlewwa, mimli hnien u frott tajjeba, ma jzomm ma' hadd, u ma jurix haġa b'ohra.

18 U l-frott tal-ħaqq jinżara' fis-sliem minn dawk li jagħmlu s-sliem.

4 Mnejn jiġu l-gwerer u l-ġlied fost-kom?

Ma jīgħix dawn mill-ġibdiet b'żieni tagħkom li jitqabdu fil-membersi tagħkom?

2 Tieqtie, u m'għandkomx: tqoħlu, u tghiru, u ma tistgħux taqilgħu: tiġġieldu u tissieu, izda m'għandkomx, għax ma titolbux.

3 Titolbu, u ma taqilgħux, għax titolbu hażin, biex tonfqu għall-pjaċiri tagħkom.

4 Ja nies adulteri, ma tafux li l-hibberija tad-dinja hi l-ghadu t'Alla? Għalhekk min irid ikun habib tad-dinja, isir għadu t'Alla.

5 Taħsbu li għal xejn tħid l-iskrittura: Jixtieq bil-ghira l-ispirtu li jgħammar fina?

6 Imma hu jaġħi grazzja akbar. Għal-hekk hu jgħid: Alla jeqfilhom lis-supperi, imma jaġħi grazzja lill-umli.

7 Issottomettu ruhkum għal Alla. Iq-fulu lix-xitan, u jahrab minnkom.

8 Ersqu lejn Alla, u hu jersaq lejkom. Naddfu idejkom, ja, midinbin, u saffu qalbkom, ja intom ta' żewġt imħuh.

9 Araw kemm intom fil-hemm, tnikkut u olfqu: ha jinbidel id-dahk tagħkom f'biki, u l-ferħ tagħkom f'niket.

10 Umiljaw ruhkum quddiem il-Mulej, u hu jgħollikom.

11 La tħidux kontra xulxin, huti. Min iġħid kontra huh, u jaġħmel haqq minn huh, ikun iġħid kontra l-ligi, u jaġħmel haqq mil-ligi. Imma jekk int tagħmel haqq mil-ligi, ma tharixx il-ligi, imma tagħmilha ta' mħallef.

12 Wieħed hemm li jaġħmel il-ligi, li jista' jsalva u jeqred: Int min int biex tagħmel haqq minn iehor?

13 Tajjeb, issa intom tgħidu: Illum jew ghada mmorru f'dik il-belt, u nibqghu sena hemm, u nixtru u nbigħu, u naqilgħu:

14 Fil-waqi illi ma tafux x'sa jaġri għada. Ghax x'inhi hajnej? Hi duhhan, li jidher fit, imbagħad iġħib.

15 Ghax dak għandkom tgħidu: Jekk il-Mulej irid, nibqghu hajjin, u nagħmlu dan, jew dak.

16 Imma issa tiftahru biż-żargin tagħ-kom: kull stahir bħal dan u hu hażin.

17 Għalhekk min jaf jagħmel it-tajjeb, u ma jagħmlu, jagħmel dnub.

5 Lilkom issa, ja għonja: ibku u ixħru għat-tbatijiet li ġejjin fuqkom.

2 Gidkom thassar, u lbieskom mikul mill-kamla.

3 Id-deheb u l-fidda tagħkom imsaddin; u s-sadid tagħhom jixhed kontra tagħkom, u jiklilkom għisimkom, qisu kien nar. Hżintu teżor fl-ahħar jiem.

4 Ara, il-ħlas li intom ma tajtux b'qerq lill-haddiema, li hasdulkom ir-raba' tagħ-kom, ighajjat: u l-ghajjat ta' dawk li hasdulkom jaśal f'widnejn il-Mulej ta' l-eżerċi.

5 Ġħixtu fuq l-art fil-fsied, u ntaqtu għat-tgħadwja; u semminto lilkom infuskom, bħal f'jum il-qatla.

6 Ikkundannajtu, u qtiltu l-ġust; u ma waqtolkom.

7 Stabru mela, huti, sal-miġja tal-Mulej. Ara, il-bidwi jistenna l-frott prezzjuż ta' l-art, u jistenni għal zmien twil bis-sabar, sa ma jkollu x-xita bikrija u x-xita mwahħra.

8 Stabru intom ukoll; wettqu qlobkom: għax il-miġja tal-Mulej qorbot.

9 Tgergrux, huti, wieħed għall-ieħor, biex ma jsirx haqq minnkom: ara, l-imħal-lef wieqaf fil-bieb.

10 Hudu, huti, bhala eżempju ta' qawwa fit-tbatija u fis-sabar il-profeti, li tkellmu f'isem il-Mulej.

11 Ara, ahna nghidulhom imberkin il-dawk li jistabru. Smajtu bis-sabar ta' Għob, u rajtu t-tmien li l-Mulej tħah; għax il-Mulej kollu hasra, u hnieni.

12 Imma fuq kollo, huti, la taħiħi, la bis-sema, u lanqas bl-art, u bl-ebda halfa ohra: imma hallu l-iva tagħkom ikun iva; u l-le tagħkom, le; biex ma taqgħix taħħid il-kundanna.

13 Hemm xi hadd minkom li jsorri? Ha jitlob. Hemm xi hadd ferhan? Ha jgħanni s-salmi.

14 Hemm xi hadd fost-kom marid? Ha jsejjah lix-xu tal-knisja: u ha jitolbu għalih, wara li jkunu dilkuh biż-żejt f'isem il-Mulej:

15 U t-talb tal-fidi jsalva l-marid, u l-Mulej iqajmu; u jekk ikun għamel xi dnubiet, jinħa frulu.

16 Stqarru mela lil xulxin dnubietkom, u itolbu għal xulxin, biex tifqu. It-talb imheġġeg tal-bniedem ġust jiswa hafna.

17 Elija kien bniedem suggett għall-passjonijiet bħalna, u talab bil-heġġa biex ma tkunx xita: u ma kienix xita fuq l-art għal tliet snin u sitt xhur.

18 U raga' talab, u s-sema ta x-xita, u l-art tat il-frott tagħha.

19 Huti, jekk xi hadd minnkom johrog barra mis-sewwa, u haddiehor ireggħu,

20 Ha jkun jaſ, li dak li raġġa' midneb mill-ghilt ta' triqtu jkun salva ruh mill-mewt, u jgħatti kotrta ta' dnubiet.

L-Ewwel Epistola Generali Ta' Pietru

1 Pietru, apostolu ta' Gesù Kristu, lill-ghorba mxerrda fil-Pontus, fil-Galazja, fil-Kappadoċja, fl-Asja u fil-Bitinja,

2 Maħturin skond il-gharfa minn qabel t'Alla l-Missier, bit-taqdis ta' l-Ispirtu, biex jisimghu minn Gesù Kristu, u jitraxxu b'demmu: Grazzja lilkom, u sliem bil-kotra.

3 Imbierek ikun Alla u Missier Sidna Gesù Kristu, li bil-hniena kbira tiegħu raga' wilidna għal tama hajja bil-qawma ta' Gesù Kristu minn bejn l-imwiet,

4 Ghad wirt li ma jithassar, ma jittebbax, u ma jgħibx, merfugħ fis-sema għali-kom,

5 Li intom imħarsin mis-setgħha t'Alla bil-fidi, għas-salvazzjoni li sa tidher fl-ahħar waqt.

6 B'dan intom tifirħu hafna, għalkemm issa għal fit-tiġi, qiegħiha waqt:

7 Biex il-prova tal-fidi tagħkom, billi hija aktar prezzjuża mid-deheb li jintem, għalkekk lu ippruvat bin-nar, tinstab li haqqha tifħir, u għieħ, u glorja, fid-dehra ta' Gesù Kristu:

8 Li thobbu, għalkemm ma rajtuh; li temmnu fih, bla ma tarawħ issa, u tifirħu b'ferħ li ma jifti kollha:

9 Billi taqilghu l-għan tal-fidi tagħkom, is-salvazzjoni ta' ruħkom.

10 Fuq din is-salvazzjoni stħarrġu u fittu sewwa l-profeti, li habbru l-grazzja li għandha tkun mogħtija lilkom:

11 Huma fittu li jkunu jaſu għal min, jew għal liema żmien, l-Ispirtu ta' Kristu, li kien fihom, ried iġħid, meta kien jixxidhom minn qabel it-tbatijiet ta' Kristu, u l-glorji li kellhom jiġu wara.

12 Lilhom kien imħarrraf, li mhux għalihom, iż-żda għalina, kienu jifttxu dawn il-hwejjieg, li issa huma mhabbrin lilkom minn dawk li xandrulkom l-evangelju bl-Ispirtu s-Santu mibgħut mis-sema: hwejjieg li l-angli jixtiequ ferm jaraw.

13 Għalhekk hażżmu genbejn ruħkom, għixu hajja meqjusa, u ttamaw sa l-ahħar fil-grazzja li tingħatalkom fid-dehra ta' Kristu;

14 Bhala wlied ubbidjenti, la taqblu max-xewqat hżiena ta' dari, fi żmien l-injuranza tagħkom.

15 Iżda bħalma hu qaddis dak li sejhkom, hekk kunu intom ukoll qaddisin fl-imġiba tagħkom kollha;

16 Ghax hu miktub: Kunu qaddisin, għax qaddis jien.

17 U jekk intom issejhu l-Missier, li bla ma jħares lejn wiċċi hadd, jagħmel haqq minn kulhadd skond eġħmilu, ghaddu z-żmien tal-qagħda qasira tagħkom fuq l-art fil-biża':

18 Billi tafu li kontu mis-djin mill-hajja fiergħa tagħkom, li hadtu bit-tradizjoni mingħand missirijiet kom, mhux bi hwejjieg li jithassru, bħalma huma fidda u deheb;

19 Imma bid-demm prezziżu ta' Kristu, bħalha haruf bla ghajeb bla tebħba;

20 Li tassew kien ippredestin qabel it-tisjis tad-dinja, iż-żda kien imħarraff f'dawn l-ahħar żminnijiet għalikom,

21 Li bih intom temmnu f'Alla, li qajmu minn bejn l-imwiet, u tah il-glorja; biex il-fidi u t-tama tagħkom ikunu f'Alla.

22 Wara li naddaftu ruħkom, billi smajtu mis-sewwa, permezz ta' l-Ispirtu, biex thobbu 'l-xulxin bhal ahwa bla qerq, qisū li thobbu 'l-xulxin b'qalb safja bil-heġġa kollha:

23 Billi twelidtu mill-ġdid, minn nisel mhux li jithassar, imma li ma jithassar, permezz tal-kelma t'Alla hajja, u li tibqa' għal dejjem.

24 Ghax il-bniedmin kollha huma bħal haxix, u l-glorja kollha tal-bniedem bħan-nwar tal-haxix. Nixef il-haxix, u waqa' n-nwar tiegħu:

25 Imma kelmet il-Mulej iddum għal dejjem. U din hi l-kelma li bl-evangelju hi mxandria lilkom.

2 Għalhekk warbu kull malizzja, u kull qerq, u wiri ta' haġa b'oħra, u għejriet, u kull taqsis,

2 Bħal trabi li għadhom kemm twieldu,

ixxenqu għall-halib safi tal-kelma, biex tikbura bih:

3 Jekk intom doqtu kemm hu ħelu l-Mulej.

4 Ersqu lejh, qisu lejn ġebla ħajja, mormija tassep mill-bnedmin, imma magħżula minn Alla u prezjuża,

5 U intom ukoll, bhala ġebel ħaj, intom mibnijin bini spiritwali, bhala saċerdozju qaddis, biex toffru sagrifikkji spiritwali, li jogħġibu 'l Alla b'Gesu Kristu.

6 Ghaliex hemm ukoll fl-iskrittura: Ara, sa nqiegħed f'Sijon ġebla tax-xewka, magħżula, prezjuża: u min jemmen fiha ma jaqax fil-ghajnejb.

7 Għalikom mela li temmnū hu prezjuž; imma għal dawk li ma jemmnux, il-ġebla li rmew il-bennejja, din saret ras ix-xewka,

8 U ġebla ta' tīgrif, u blata ta' tħixxil, għal dawk li jiġi għarf il-kelma, billi ma jemmnuihx: għal dan ukoll huma kien iddestinati.

9 Imma intom ġens maħtur, saċerdozju rjali, nazzjon qaddis, poplu miksub; biex ixxandu t-tifħir ta' dak li sejhilkom mid-dlam għad-dawl tiegħi tal-ghagħeb:

10 Intom li fl-imghoddxi ma kontux poplu, imma issa l-poplu t'Alla: li ma kontux qlajtu ħniena, imma issa qlajtu ħniena.

11 Maħbubin, nitlobkom bhala barran u bħala għorba, li zzomma ruhkum lura mix-xewqat tal-ġisem, li huma fi glieda kontra r-ruh;

12 Ha jkollkom imġiba onesta qalb il-Gentili: biex, f'dak li jgħidu kontra tagħkom, bhala nies li tagħmlu d-den, jistgħu bl-opri tajba tagħkom, li huma jaraw, ifahħru 'l Alla f'jum iż-żjara tiegħu.

13 Issottomettu ruhkum għal kull ligi tal-bniedem minhabba l-Mulej: kemm lis-sultant, bhala fuq kulhadd,

14 Kemm lill-gvernaturi, bhala mib-ghutin minnu għall-kastig ta' dawk li jagħmlu d-den, u biex ifahħru 'l dawk li jaġħmlu t-tajjeb.

15 Ghax hekk hi r-rieda t'Alla li, billi tagħmlu t-tajjeb, intom tkunu tistgħu ssikku l-injuranza tan-nies bla għaqqa:

16 Bhala helsin, u mhux tinqdew bil-hensieng tagħkom, bhala ghata għall-hażen, imma bhala l-qaddejja t'Alla.

17 Wegħġu 'l kulhadd, Hobbu l-ahwa kolha. Ibxzgħu minn Alla. Wegħġu s-sultan.

18 Qaddejja, issottomettu ruhkum għas-sjieda tagħkom bil-biċċa' kollu; mhux biss lit-tajbin u lill-ġwejjdin, imma lill-horox ukoll.

19 Ghax dan huwa grazzja, jekk wieħed isofri għal Alla xi ghali u jbatis bla ma haqqu.

20 Ghax xi glorja hemm, jekk, meta

tissawtu għall-htijiet tagħkom, tissaportu bis-sabar? Imma jekk, meta tagħmlu s-sewwa, issofru bis-sabar, dan ikun jogħġib 'l Alla.

21 Ghax għal dan kontu msejhien: għax Kristu wkoll bata għalina, u hallielna turja, biex timxu wara l-passi tiegħu;

22 Hu, li ma għamel l-ebda dnub, u li ma nsab ebda querq f'fommu:

23 Hu, li meta kien imħażżejjar, ma raġax għajjar; li bata' u ma hedidix; imma reħa ruhu f'idjejn dak li jaġħmel haqq bis-sewwa:

24 Hu stess rafa' dnubietna f'għismu fuq il-ġħida, biex ahna, mejtin għal dnubietna, nħixu għall-haqq: bil-ġrieh tiegħi intom kontu mfejja.

25 Ghax kontu bħal ngħaq mitlu; imma issa rġajtu lejn ir-Ragħaj u l-Ġħas-sies ta' ruhkum.

3 Hekk ukoll, intom in-nisa, għandkom tissottomettu ruhkum għal zwieġkom; biex, jekk x'uhud ma jemmnux il-kelma, huma wkoll jistgħu bla l-kelma jintrebhu bl-imġiba taġja tan-nisa;

2 Meta jaraw l-imġiba qaddisa u l-biċċa' tagħkom.

3 It-tiżżejjin tagħkom m'għandux ikun tiżżejjen minn barra, bħalma hi l-maxta tax-xagharr, id-dandin tad-deheb, jew it-tlellix ta' libies,

4 Imma ha jkun tiżżejjin minn ġewwa, il-bniedem mohbi fil-qalb, dak li ma jithas-sarx, imżejjen bi spirtu ġwejjed ta' sliem, u li hu prezjuż hafna quddiem Alla.

5 Hekk ukoll fl-imghoddxi n-nisa qaddisa, li kienu jittamaw f'Alla, kienu jiżżejjnu, billi kienu jiissottomettu ruhkum għal zwieġhom.

6 Hekk Sara kienet tisma' minn Abraham, billi kienet issejjah lu: Sidi; u intom uļiedha, sakemm tagħmlu s-sewwa, u ma tibqgħu minn ebda twerwir.

7 Intom ukoll, irġiel, għammru bil-ġhaqal magħhom, billi tagħtuhom ġieħ, bhala li huma l-aktar dghajfa, u bhala werrieta magħkom tal-grazzja tal-hajja; biex it-talb tagħkom ma jintilifx.

8 Fl-ahħar, kunu iko l-faż-za waħda, billi tagħdru 'l xulxin, thobbu 'l xulxin bħal ahwa, qalbkom hanina, u umli:

9 La troddu deni għal tagħżejjir: imma, għall-kun-trarju, bierku; billi tafu li għalhekk intom kontu msejhien, biex tirtu l-barka.

10 Ghax min iħobb il-hajja, u jara jiem hienja, ha jħares il-slienu mill-ħażen, u xofftej minn kliem karrieq:

11 Ha jwarrab mid-den, u jaġħmel it-tajjeb; ha jiftex is-sliem, u jmur warajh.

12 Ghax ghajnejn il-Mulej huma fuq dawk li jaġħmel haqqi, u widnejh mis-

tuha għat-talb tagħhom; imma ħarset il-Mulej hi fuq dawk li jagħmlu d-deni.

13 U min jista' jagħmlil kom id-deni, jekk tixmu wara dak li lu tajjeb?

14 Imma u jekk tbatu minħabba s-sewwa, imberkin intom: la tibżgħux mit-twewir tagħhom, u la tithawdux;

15 Imma qaddus lill-Mulej Alla f'qalb-kom: u kunu dejjem imhejjin biex twieġbu lil kull min jistaqsikom il-ghala tat-tama li għandkom fikom, bil-hlewwa u bil-biza'?

16 U qisu li jkollkom kuxjenza tajba; biex, meta jgħajrukom bhala nies li tagħmlu d-deni, jisthu dawk li jqassu fuq l-imġiba tajba tagħkom fi Kristu.

17 Ghax aħjar, jekk din hi r-rieda t'Alla, li tbatu ghax tagħmlu t-tajjeb, mill-ghax tagħmlu l-hażin.

18 Ghax Kristu wkoll darba bata għad-dnubiet, hu l-għust għal dawk li mhumiex gusti, biex iressaqna lejn Alla, maqtul fil-ġisem, imma mqajjem għall-hajja fl-Ispritu:

19 Li bih hu wkoll mar ixandar lill-Ispritu fil-habs;

20 Lil dawk li darba ma obdewx, meta s-sabar t'Alla kien jistenna fi żmien Noe, waqt li l-arka kienet qiegħda tinbena, li fiha stut, jiġifieri tminja min-nies, salvaw bl-ilma.

21 U l-magħmudija, li hi xbieha ta' dan, issalvana issa wkoll (mhux bittnejha tal-hmieg tal-ġisem, imma bi twiegħiha ta' kuxjenza tajba 'l-Alla,) bil-qawma ta' Gesu Kristu minn bejn l-imwiet:

22 Li mar fis-sema, u qiegħed fil-lemin t'Alla; u li għaliex huma sugġetti l-angli, is-setgħat u l-qawwiet.

4 Mela la Kristu bata għalina fil-ġisem, intom ukoll armaw lilkom infuskom bl-istess hsieb: ghax dak li bata fil-ġisem kisħira mad-dnub;

2 Biex ma jgħix iż-żmien li baqagħlu fil-ġisem skond ix-xewqat hzieni tal-bned-min, imma skond ir-rieda t'Alla.

3 Ghax għalina hu bizzejjed li fiz-żmien imghoddi ta' hajitna tajneha għarr-rieda tal-Ġentili, meta konna nghixu fil-fahx, fix-xewqat hzieni, fis-sokor, fit-bahrid, fl-ikel, u fil-qima mistkerrha ta'l-allat hzieni:

4 Fuq dan huma jistaghġbu li m'għad-komx tiegħi magħħom lejn dawn l-eċċessi ta' telfien, u jgħajrukom;

5 Imma jkollhom jaġħtu kont lil dak li hu mhejjji biex jaġħmel haqq mill-hajjin u l-mejtin.

6 Ghax għalhekk kien imxandar l-evangelju, ukoll lill-mejtin, biex ikunu iġġudi-kati skond il-bnedmin fil-ġisem, imma jgħixu skond Alla fl-Ispritu.

7 Imma wasal it-tmiem ta' kollo: għalhekk kunu meqjusin, u aġħtu ruħkom għażiex.

8 U fuq kollo ha jkollkom imħabba shiha bejnietkom: ghax l-imħabba tgħatti l-kotra tad-dnubiet.

9 Il-ġiġi wieħed lil iehor bla tħergir.

10 Skond id-don li kull wieħed ha, għinu lil xulxin, bhala amministraturi tajba tal-grazzja t'Alla, li hi ta' hafna xorta.

11 Jekk xi hadd jitkellem, ha jitkellem qisu bi kliem Alla; jekk xi hadd jaqqid, ha jagħmlu bis-setgħha li tah Alla; biex f'kollo ikun igħlorifikat Alla b'Gesu Kristu, li tiegħi huma l-għorja, u l-qawwa, għal dejjem ta' dejjem. Amen.

12 Maħbubin, la tistaghġibux bil-huġġiega li qiegħda theggex biex iġġarrab-kom, bhalkieku grakk xi ġhaġġid id-ġida:

13 Imma ifirħu, skond ma tixxierku fit-tatbijet ta' Kristu, biex meta tidher il-glorya tiegħi, tifirħu u titħennew.

14 Jekk intom tkunu mgħajrin f'isem Kristu, imberkin intom, ghax l-ispritu tal-glorya u t'Alla qiegħed fuqkom: huma jgħajr, imma intom tiggħorifikaw.

15 Imma ha ma jkun hemm hadd fost-kom li jkollu jbatis bhala qattiel, jew bhala halliel, jew bhala wieħed li jaġħmel id-deni, jew jindahal fejn ma jesgħux.

16 Imma jekk xi hadd ibati bhala Nisrani, m'għandu mnixx jistħi; ha jigħorifika 'l-Alla għal dan l-isem.

17 Ghax wasal iż-żmien li jibda jsir il-haqq minn dar Alla: u jekk jibda minna, x'ikun it-tmiem ta' dawk li ma jisimħux mill-evangelju t'Alla?

18 U jekk il-ġust bil-kemm isalva, il-hażin u l-midnab x'sir minn?

19 Hekk mela dawk li jsorru skond ir-rieda t'Alla, ha jerħu ruħkom f'id-idejn il-Hallieg fidil, billi jaġħmlu t-tajjeb.

5 Lix-xjuh li hemm fost-kom, nitlobhom jien, xi bhalhom, xieħed tat-tatbijet ta' Kristu, u li għandi sehem fil-glorya li id-dal-waqt tidher:

2 Irgħaw il-merħla t'Alla li hemm fost-kom, u ħudu hsiebha, mhux imġegħlin, imma minn rajkom; mhux għall-qiegħha moqqiez, imma b'qaib imħegġa;

3 Mhux qiskom is-sidien tal-wirt t'Alla, imma billi ssiru eżempju tal-merħla.

4 U meta jidher ir-Raghaj il-kbir, tieħedu l-kuruna tal-glorya li ma tidbiex.

5 Hekk ukoll intom, iż-żgħaż-żagħiġ, issottommettu ruħkom ghax-xjuh. Iva, intom il-koll issottommettu ruħkom għal xulxin, u kunu mżejjin bl-umiltà: ghax Alla jzom-milhom il-kburin, u jaġħti grazzja lill-umli.

6 Umiljaw ruħkom mela taħt l-id setgħħana t'Alla, biex iġħolli kom f'waqt:

7 Itsgħu fuqu l-hemm tagħkom kollu; ghax hu jieħu hsiebkom.

8 Kunu meqjusin; iħiħru; ghax il-ghadu tagħkom, ix-xitan, bħal-ljun īghajjat, idur, ifittex lil min jibla'.

9 Iqfulu, qawwija fil-fidi, billi tafu li tbatxiet bħal dawn huma mogħtija lil hutkom li huma fid-dinja.

10 Imma Alla ta' kull grazzja, li sejhil-kom ghall-glorja tiegħu ta' dejjem bi Kristu Gesù, wara li tkunu batejha stit, iwttaqkom, iqawwikkom, isahħakkom, u jqegħidkom fuq sisien shah.

11 Tiegħu hi l-glorja, u l-qawwa, għal dejjem ta' dejjem. Amen.

12 Ktibtilkom fil-qosor b'Silvanus, li jien inżommu b'hukom fidil, biex inheġġiġ kom u nixhdilkom li din hi l-grazzja vera t'Alla. Ibqghu fiha.

13 Il-knisja li hemm f'Babel, maħtura flimkien magħkom, isselli għalikom: hekk jaġħmel ukoll Marku, ibni.

14 Sellu għal xuxin bil-bewsa ta' l-imhabba. Is-sliem għalikom il-koll li intom fi Kristu Gesù. Amen.

It-Tieni Epistola Ġenerali Ta' Pietru

1 Simghon Pietru, qaddej u appostlu ta' Gesù Kristu, lil dawk li qalghu fidi prezzuża daqs tagħna, permezz tal-haqeq t'Alla u ta' Gesù Kristu Salvatur tagħna:

2 Lilkom grazzja u sliem bil-kotra, bil-gharfa t'Alla, u ta' Gesù Sidna,

3 Ghaliex is-setgħa divina tiegħu tatna kulma jinħtieg għall-hajja u għat-tjebla, permezz tal-gharfa ta' dak li sejhilna għall-glorja u l-virtu:

4 Li bihom huma mogħtijin lilna weghdi l-aktar kbar u prezzjużi: biex bihom intom issiru mxerkin fin-natura divina, billi tkunu hlistu mit-tahsir li hemm fid-dinja minħabba ż-żena.

5 U barra minn dan, għamlu l-heggä kollha, u żidu mal-fidi tagħkom il-virtu; u mal-virtu l-gharfa;

6 U mal-gharfa, ir-rażna; u mar-rażna, is-sabar; u mas-sabar it-tjebla.

7 U mat-tjebla, il-hbubija ta' l-ahwa; u mal-hbubija ta' l-ahwa, l-imħabba.

8 Ghax jekk ikollkom fikom dawn il-hwejjieg, u bil-kotra, ma jħallukomx fiergħa jew bla frott għall-gharfa ta' Sidna Gesù Kristu.

9 Min m'għandux dawn il-hwejjieg hu aghħira, u ma jarax il-bogħod, u nesa li kien imnaddaf minn dnubietu ta' darba.

10 Għalhekk, huti, aktar għandu jkoll-kom herqa biex issahħu l-ghażla u s-sejha tagħkom: jekk tagħmlu dan, ma taqgħu qatt.

11 Hekk tingħatakkom fil-wisa' dahla fis-saltnejn ta' dejjem ta' Sidna u Salvatur tagħna Gesù Kristu.

12 Għalhekk jien ma nibqax lura li ma nfakarkomx dejjem f'dawn il-hwejjieg, għalkemm intom tafuhom, u intom im-wettqiñ f'din il-verità ta' issa.

13 Iva, jien jidħirli li huwa xieraq li,

kemm indum f'din it-tinda, għandi nżommekom imqajmin billi nfakkarkom;

14 Ghax naf li dalwaqt ikolli nitlaq it-tienda tiegħi, bħal ma għarrasni Sidna Gesù Kristu.

15 Barra minn dan, jien inhabrek biex, wara t-tluq tiegħi, tkunu tistgħu dejjem tiftakru f'dawn il-hwejjieg.

16 Ghax ahna ma mxejniet wara hrejjef minsuġin bil-hażen, meta għarrasnielkom is-setgħa u l-miġja ta' Sidna Gesù Kristu; imma rajna b'għajnejna l-maestā tiegħu.

17 Ghax hu ha mingħand Alla l-Missier gieħ u glorja, meta wasallu leħen bħal dan il-mahbub, li biex nitgħaxxaq.

18 U dan il-leħen, li gie mis-sema, smajnieħ meta konna miegħu fuq il-gholja mqaddsa.

19 Għandna wkoll imwettqa ahjar il-kelma tal-profeti, li tagħmlu sewwa tagħmlu attenzjoni għaliha, bħal dawl jiddi f'imkien imdallam, sakemm il-jum jibda jżernaq, u l-kewkba ta' fil-ghodu titla' f'qalbkom.

20 Qabel xejn, kunu afu li l-ebda profezji tal-kibba ma tista' titfisser skond kif jabsibha dak li jkun.

21 Ghax il-profezija ma giet qatt fl-imghoddxi bir-rieda tal-bniedem; imma nies qaddisa, mqanqlin mill-Ispirtu s-Santu, tkelmu.

2 Imma kien hemm ukoll profeti qarrieqa fost il-poplu, bħal ma jkun hemm ukoll fostkom għalliema qarrieqa, li jidħiblu minn taħbi erejji mishutin, billi jidu wkoll is-Sid li xtrahom, u jidu minnuf fuqhom it-telfix.

2 U hafna jnorru wara l-egħmil fahxi

tagħhom, u minħabba fihom it-triq tas-sewwa tkun imzebilha.

3 U għar-regħba jinnejozjaw kom bi kliem qarrieq: imma l-haqq tagħhom issa ilu jaħdem, u t-telfa tagħhom mhix rieqda.

4 Ghax jekk Alla ma hafirhiex lill-angli li dinbu, imma tefaghhom fl-infern, u għaldaqhom f'fhor mudlama, merfugħin għall-haqq;

5 U ma hafirhiex lid-dinja qadima, imma salva tmienja min-nies, fosthom Noè, li kien ixandar il-haqq; u gieb id-dilluvju fuq dinja ta' hžiena;

6 U għamel irried il-belt ta' Sodoma u Gomorra, billi ikkundannahom għall-querda, biex iservu ta' eżempju lil dawk li ġixxu fil-hażen;

7 U heles il-Lot ġust, imnikket mill-imbija fahxja ta' nies hžiena:

8 (Għax dak il-bniedem gust, li kien iħammar fosthom, għal dak li kien jara u jisma', kien ikodd kuljum ruħu l-ġusta, minħabba l-egħmejjel hžiena tagħhom:)

9 Il-Mulej jaf kif jehles it-tajbin mit-tiġriġ, u jżomm il-hžiena biex ikunu ik-kastigati f'jum il-haqq:

10 Imma l-aktar il-dawk li jimxu mal-ġisem, fil-ġibda ta' passjonijiet hžiena, u jmaqqdus l-hakma. Pruzuntu, kburin, u ma jibżgħu ighajru l-id-dinjietajiet.

11 Waqt li l-angli, li huma akbar minnhom fil-qawwa u fis-setgħa, ma jīġi lu ebda akkuża kontra tagħhom bit-tagħejji quddiem il-Mulej.

12 Imma dawn, bħal bhejjem li jimxu wara n-natura, maħluqa biex ikunu maqbuda u meqruda, ighajru dak li ma jafux; u jinquerdu għal kollox fil-hażen tagħhom;

13 U jieħdu l-hlas tal-hażen, bħala nies li jieħdu pjaciż jixxalaw il-ġurnata kollha. Tebghat ta' hmieġ huma dawn, u jieħedu pjaciż bl-inganni tagħhom, waqt li jixxalaw magħkom;

14 Ghajnejhom mimlijiż kollha adulterju, ma jieqfu qatt mid-dnub; iqarrqu b'erwieħ li mhumiex sodi: qalbhom im-harrga fi hwejjieg tar-regħba; ulied is-saħħa:

15 Li halley it-triq it-tajba, u ntilfu, billi qabdu t-triq ta' Baġħam, bin Bosor, li habb il-hlas tal-hażen;

16 Imma kien im-ċanfar għad-deni tieghu: hmara muta, b'leħen ta' bniedem, waqqfeft il-ġenn tal-profeta.

17 Dawn huma eghju bla ilma, shab imġerri minn tempesta; li għalihom hu merfugħ is-swied tad-dlam għal dejjem.

18 Ghax meta dawn jitkellmu kliem kbir minfuħi bil-frugħa, huma jħajjaru b'xewqat tal-ġisem, b'ħafna tħabrid, lil dawk li għadhom kemm helsu minn qalb dawk li ġixxu fil-ghelt.

19 Waqt li jwiegħduhom il-helsien, huma nfushom huma l-qaddejja tat-

taħsir: ghax wieħed isir ilsir ta' dak li jieħdu.

20 Ghax jekk wara li jkunu helsu mill-hmieġ tad-dinja, bil-gharfa ta' Sidna u Salvator Gesu Kristu, jerġġhu jinqabdu mill-ġidid, u jintrebbu, l-ahħar tagħhom ikun aghħarr mill-ewwel.

21 Kien ikun ahjar għalihom li ma għarfx it-triq tal-haqq, milli wara li jkunu għarfuha, iwarrbu mill-kmandament qaddis mogħiġi li lillhom.

22 Imma gralhom bħal ma jgħid sewwa l-qawl: Raġa l-kelb għall-vomtu tiegħu; u l-hanżira mahsula għat-tmegħik tagħha fit-tajjn.

3 Maħbubin, din hi t-tieni ittra li qiegħed niktbilkom, u fit-tnejn qiegħed inqajjim id-dehen sincier tagħkom b'tif-kira.

2 Biex tiftakru fil-kliem imħabbar minn qabel mill-profeti qaddisa, u fil-kmandament tagħna l-appostli, li hu dak tal-Mulej u Salvator:

3 L-ewwelnet, għandkom tkunu tafu, li fl-ahħar jiġi nies kollhom tmaqqdir, iġħixu skond ix-xewqat hžiena tagħhom,

4 U jgħidu: Fejn hi l-wiegħda tal-miġja tiegħu? Ghax mindu mietu missirijietna, kollex għadu kif kien fil-bidu tal-holqien.

5 Dan huma ma jafux, għax hekk iridu, li bkel-keila t'Alla il-hom hemm is-smewiet, u li l-art qamer minn go-l-ilma, u fl-ilma:

6 Li bihom id-dinja ta' dak iż-żmien, imħarrqa bl-ilma, inqerdet:

7 Imma s-smewiet u l-art ta' issa huma merfugħin bl-istess kelma, u miż-żummin għan-nar għal jum il-haqq u t-telfien tan-nies hžiena.

8 Imma haġa wahda, maħbubin, għandkom iż-żommu f'mohħkom, li jum wieħed quddiem il-Mulej hu daqs elf sena, u elf sena daqs jum wieħed.

9 Ma jdumx il-Mulej ma jagħmel li sseħħi il-wiegħda tiegħu, bħal ma jaħbsu x'uhud li għad iddu; imma hu jistabar għal-żmien twil magħna, għax ma jridx li x'uhud jintilfu, imma li lkoll jaślu għall-indieha.

10 Imma bħal halliel bil-lejl jaljal jum il-Mulej; meta s-smewiet ighi b'ho kbir kbir, u l-elementi mahruqin jinhallu bi-shana kbira, u l-art u l-egħmejjel ukoll li finha jinharqu.

11 Mela la dawn il-hwejjieg kollha għandhom idubu, jaħtieg tħgħaddu ħajja ta' qdusija u ta' tħieba,

12 Waqt li tistennew u thabirku għall-miġja ta' jum Alla, li bih is-smewiet jinharqu u jdubu, u l-elementi jinhallu bi-shana kbira.

13 Madankollu aħna, skond il-wiegħda

tieghu, nistennew smewwiet godda, u art gdida, li fihom ighammer il-haqq.

14 Ghalhekk, mahbubin, billi intom qiegħdin tistennew hwejjeg bħal dawn, habirku biex tkunu misjubin minnu fis-sliem, bla tebgha u bla htija.

15 U emmni li s-sabar twil ta' Sidna hu għas-salvazzjoni tagħkom; bħalma wkoll huna l-ghażiż Pawlu, hil-gherf mogħti lilu, kitbilkom;

16 Bħal ma għamel fl-epistoli kollha tieghu, fejn jitkellem fuq dawn il-hwejjeg;

li fihom hemm xi hwejjeg tqal biex tifhem, u li dawk li huma neqsin mit-tagħlim u mill-qawwa jgħawġu, bħal ma jagħmlu lill-iskrittura l-ohra, għat-telfien tagħhom.

17 Intom, mela, mahbubin, billi tafu minn issa b'dawn il-hwejjeg, harsu ruhk kom biex ma tingabdux intom ukoll mill-ghelt ta' nies bla ligi, u taqgħu mill-qagħda qawwija tagħkom.

18 Imma ikbru fil-grazzja, u fil-gharfa ta' Sidna u Salvator Gesù Kristu. Lil-l-glorja, issa u għal dejjem. Amen.

L- Ewwel Epistola Generali Ta' Ģwann

1 Dak li kien mill-bidu, dak li smajna, dak li rajna b'ghajnejna, dak li harisna lejh, u messew idejna, mill-Kelma tal-hajja;

2 (Għax il-hajja dehret, u aħna rajnieha, u nagħtu xhieda, u nhabbrukom il-hajja ta' dejjem, li kienet mal-Missier, u dehret lilna);

3 Dak li rajna u smajna aħna nhabbrukom, biex intom ukoll tixxierku magħna; u tasseg aħna mxerkin mal-Missier, u ma' Ibnejn Gesù Kristu.

4 U dawn il-hwejjeg qiegħdin niktbulkom, biex il-ferħ tagħkom ikun shih.

5 Din mela hi l-bxara li aħna smajna mingħandu, u ngharrfiuelkom, li Alla hu dawl, u fih m'hemmx dlam.

6 Jekk ngħidu li aħna mxerkin miegħu, u nimxu fid-dlam, aħna nigħbu, u ma nagħmlux is-sewwa:

7 Imma jekk nimxu fid-dawl, bħalma hu fid-dawl, aħna mxerkin bejnietna, u d-demm ta' Gesù Kristu Ibnu jnaddafna minn kull dnub.

8 Jekk ngħidu li m'għandna l-ebda dnub, aħna nqarrqu bina nfusna, u s-sewwa mhux fira.

9 Jekk nistqarru dnubietna, hu fidil u gusi biex jaħfrinna dnubietna, u jnaddafna minn kull hażen.

10 Jekk ngħidu li ma dnibniex, no-horġu ta' giddieb, u l-kelma tieghu mhix fina.

2 Uliedi ż-żgħar, qiegħed niktbilkom dawn il-hwejjeg, biex ma tidin斧. U jekk xi hadd jidneb, għandna bħala avukat quddiem il-Missier, lil Gesu Kristu l-ġust:

2 Hu l-mezz tal-mahfsa ta' dnubietna:

u mhux ta' dnubietna biss, imma għad-dnubiet tad-dinja kollha.

3 U minn dan nafu li aħna nagħrfu, jekk inharsu l-kmandamenti tieghu.

4 Min iġħid: Jien nagħrfu, u ma jħarix l-kmandamenti tieghu, hu giddieb, u ma hemmx sewwa fih.

5 Imma min iħares il-kelma tieghu, f'dan tassew l-imħabba t'Alla hi perfetta: b'dan aħna nagħrfu li aħna fih.

6 Min iġħid li qiegħed fih, jaħtieg li jixxi hu wkoll bħal ma mexa hu.

7 Huti, dan mhux kmandament ġdid li qiegħed niktbilkom, imma kmandament qadim, li intom kellkom mill-bidu. Il-kmandament il-qadim hu l-kelma li smajtu mill-bidu.

8 Madankollu, hu kmandament ġdid li qiegħed narga' niċċeblikom, li hu veru fih u fikom: għax id-dlam għadda, u d-dawl veru issa jiddi.

9 Min iġħid li hu fid-dawl, u jobghod 'il-huh, għadu wkoll sa issa fid-dlam.

10 Min iħobb 'il-huh, qiegħed fid-dawl, u m'hemm ebda tfixxil fih.

11 Imma min jobghod 'il-huh hu fid-dlam, u jixxi fid-dlam, u ma jaafx fejn hu sejjjer, għax dak id-dlam ghemielu ghajnejn.

12 Qiegħed niktbilkom, uliedi ż-żgħar, għax dnubietkom huma mahfurin minn-habba ismu.

13 Qiegħed niktbilkom, missirijiet, għax għara fu 'l-dak li hu mill-bidu. Qiegħed niktbilkom, żgħażaq, għax irbaħtu l-hażin. Qiegħed niktbilkom uliedi ż-żgħar, għax għara fu 'l-Missier.

14 Ktibtilkom, missirijiet, għax għara fu 'l-dak li hu mill-bidu. Ktibtilkom, żgħażaq, għax intom qawwija, u l-kelma t'Alla tħgħimmar fihom, u rbaħtu l-hażin.

15 La thobbu id-dinja, lanqas il-hwejjeg li huma fid-dinja. Jekk xi hadd iħobb id-dinja, l-imħabba tal-Missier mhix fih.

16 Ghax kull ma hemm fid-dinja, xewqat hžiena tal-ġisem, xewqat hžiena tal-ġajnejn, u l-kburija tal-hajja, mhux ġej mill-Missier, imma mid-dinja.

17 U d-dinja tħaddi, u x-xewqat tagħha wkoll: imma min jagħmel ir-rieda t'Alla jibqa' għal dejjem.

18 Uliedi ż-żgħar, din hi l-ahhar siegha; intom smajtu li għandu jiġi l-antikrist, u issa hawn hasna antikristijiet; minn dan nagħrfu li waslet l-ahħar siegha.

19 Dawn harġu minn fostna, imma ma kinux minn tagħna; ghax kieku kienu minn tagħna, bla dubju kienu jibqgħu magħna; imma dawn harġu, biex jidħru li mhux kollha huma tagħna.

20 Imma intom għandkom id-dlik mill-Qaddis, u tafu kollo.

21 Ma ktibtilkomx ghax ma tafux is-sewwa, imma għax tafuh, u l-ebda għidba mhi ġejja mis-sewwa.

22 Min hu giddieb, klief dak li jiċħad li Gesù hu l-Kristu? Dan hu l-antikrist, li jiċċad il-Missier u l-Iben.

23 Kull min jiċċad l-Iben, ma għandu lanqas il-Missier, imma min jistqarr l-Iben għandu l-Missier ukoll.

24 Ha jibqa' fikom mela dak li smajtu mill-bidu. Jekk jibqa' fikom dak li smajtu mill-bidu, tibqgħu intom ukoll fl-Iben, u fil-Missier.

25 U din hi l-weġħda li hu weġħidna: il-hajja ta' dejjem.

26 Ktibtilkom dawn l-hwejjieg fuq dawk li jqarru bikom.

27 Imma d-dlik li hadtu minn għandu jibqa' fikom, u ma taħbiġ li haddiehor iġħallimkom. Imma billi d-dlik tiegħu iġħallimkom fuq kollox, għax hu veru, u mhux għidba, u billi hu għallimkom, ibqgħu fih.

28 U issa, uliedi ż-żgħar, ibqgħu fih; biex, meta jidher, ikollna fiduċja, u ma nistħux quddiemu fil-miġja tiegħu.

29 Jekk intom tafu li hu ġust, tafu li kull min jagħmel is-sewwa hu mwieled minnu.

3 Ara, liema mħabba xerred fuqna l-Missier, biex nissejhu wlied Alla: għalhekk id-dinja ma tagħrafniex, għax ma tagħrafxi lili.

2 Mahbubin, issa aħna wlied Alla, u għadu ma deherx x'sa nkunu; imma nafu li, meta jidher, aħna nkunu bħalu; għax narawh kif inhu.

3 U kull bniedem li għandu dit-tama fih għandu jissafta, bħalma hu safi Kristu.

4 Kull min jagħmel dnub jikser ukoll il-ligħi, għax id-dnub hu l-ksur tal-ligħi.

5 Intom tafu li hu deher biex inehhi dnubietna; u li m'hemm ebda dnub fih.

6 Kull min ighammar fih ma jidnbix: kull min jidneb ma rahx, u lanqas għarfū.

7 Uliedi ż-żgħar, thallu ebda bniedem iqarraq bikom: min jagħmel il-haqq hu ġust, bħalma Kristu hu ġust.

8 Min jagħmel id-dnub ġej mix-xitan; ghax ix-xitan dinneb sa mill-bidu. Għal din ir-raġuni deher Bin Alla, biex jeqred l-opri tax-xitan.

9 Kull min hu mwieled minn Alla ma jagħmilx dnub; ghax iż-żerrieġha tiegħu tibqa' fih: u ma jistax jidneb, għax im-wieled minn Alla.

10 F'dan jidħru wlied Alla, u wlied ix-xitan: kull min ma jagħmilx il-haqq mhux minn Alla, lanqas minn ma jħobbx 'il-huh.

11 Ghax din hi l-bxara li smajtu mill-bidu, li għandna nhobbu 'l-xulxin.

12 Mhux bħal Kajjin, li kien minn dak il-hażin, u qatel 'il-huh. U għaliex qatlu? Ghax l-opri tiegħu kienu hžiena, u ta' hu tħu tajbin.

13 Tistagħġibux, huti, jekk tobghodkom id-dinja.

14 Ahna na fu li għaddejna mill-mewt għall-hajja, għax inħobbu l-ahwa. Min ma jħobbx 'il-huh ġiġi fil-mewt.

15 Kull min jobghod 'il-huh hu qattiel: u intom tafu li ebda qattiel ma għandu l-hajja ta' dejem tgħammar fih.

16 Minn dan għarafna l-imħabba t'Alla, għax hu ta' hajtu għalina: u ahna għandna nagħtu ħajnejha għall-ahwa.

17 Imma kull min ikollu l-għid ta' din id-dinja, u jara 'l-huh fil-bżonn, u jwarrab il-hniex ta' qalbu għaliex, kif tista' l-imħabba t'Alla tgħammar fih?

18 Uliedi ż-żgħar, ha ma nhobbu bil-klie'm, lanqas bil-Isien, imma bl-egħmil u tassew.

19 Minn dan nagħrfu li ahna tas-sewwa, u nassiguraw qلبna quddiemu.

20 Ghax jekk qalbna cċānfarna, Alla hu akbar minn qalbna, u jaf kollo.

21 Mahbubin, jekk qalbna ma cċānfarniex, aħna għandna fiduċja f'Alla.

22 U kulma nitolbu, naqilgħu minn għandu, għax inħarsu l-kmandamenti tiegħu, u nagħmlu dawk il-hwejjieg li joġiġu lili.

23 U dan hu l-kmandamenti tiegħu: Li nemmnu f'isem Ibnu Gesù Kristu, u nhobbu 'l-xulxin, bħal ma tana l-kmandament.

24 U min iħares il-kmandamenti tiegħu iġħammar fih, u hu fih. U minn dan nagħrfu li hu iġħammar fina, mill-Ispritu li tana.

4 Mahbubin, la temmnu f'kull spiritu, imma araw jekk l-ispriti humiex ġejjin

minn Alla: ghax harġu barra fid-dinja hafna profeti qarrieqa.

2 Minn dan tagħrfu l-Ispirtu t'Alla: Kull spirtu li jistqarr li Ĝesù Kristu gie bil-ġisem hu minn Alla;

3 U kull spirtu li ma jistqarrx li Ĝesù Kristu gie bil-ġisem mhux minn Alla: dan hu l-ispirtu ta' l-antikrist, li fuqu smajtu li għandu jiġi; u li digħi qiegħed fid-dinja.

4 Intom minn Alla, uledi ż-żgħar, u rbahtuhom: ghax akbar hu dak li hemm fikom, minn dak li hemm fid-dinja.

5 Huma tad-dinja: għalhekk jitkellmu skond id-dinja, u d-dinja tismagħħom.

6 Ahna t'Alla: min jagħraf 'l Alla jis-magħna; minn mhux t'Alla ma jis-magħniex. Minn dan nagħrfu l-ispirtu tas-sewwa, u l-ispirtu tal-ghelt.

7 Mahbubin, ha nhobbu 'l xulxin; ghax l-imħabba gejja minn Alla; u kull minn iħobbu hu mwieledd minn Alla, u jagħraf 'l Alla.

8 Min ma jħobbx ma jagħrafx 'l Alla; ghax Alla lu mħabba.

9 B'dan dehret l-imħabba t'Alla għalina, ghax Alla bagħat 'l Ibnu l-wahdieni fid-dinja, biex ikollna l-hajja bih.

10 F'dan qiegħda l-imħabba: mhux ghax ahna habbejna 'l Alla, imma ghax hu habbna, u bagħat 'l Ibnu biex ikun il-mezz tal-mahfrah għal dnubietna.

11 Mahbubin, jekk Alla habbna daqs-hekk, ahna wkoll għandna nhobbu 'l xulxin.

12 Qatt hadd ma ra 'l Alla. Jekk in-hobbu 'l xulxin, Alla jgħammar fina, u l-imħabba tiegħi fina tkun perfetta.

13 Minn dan nagħrfu li ahna nghan-ru fi, u hu fina, għaliex hu tana mill-Ispritu tiegħi.

14 U ahna rajna u nixħdu li l-Missier bagħat 'l Ibnu biex ikun Salvatur tad-dinja.

15 Kull min jistqarr li Ĝesù hu l-Iben t'Alla, Alla jgħammar fi, u hu f'Alla.

16 U ahna għarafna u emminna fl-imħabba li għandu Alla għalina. Alla hu mħabba; u minn iħġammar fl-imħabba jgħammar f'Alla, u Alla jgħammar fi.

17 F'dan issir perfetta l-imħabba tagħna, biex ikollna qalbna qawwija f'jum il-haqeq: ghax bħalma Kristu hu, hekk ahna wkoll ahna f'din id-dinja.

18 Fl-imħabba m'hemmix biza'; imma l-imħabba perfetta tkeċċi 'l barra l-biża'; ghax il-biża' jgħib miegħu l-kastig. Minn iġbiżha mhux perfett fl-imħabba.

19 Ahna nhobbu, ghax hu habbna l-ewwel.

20 Jekk wieħed iġħid: Inħobb 'l Alla, u jobghod 'il huh, hu giddieb: ghax jekk wieħed ma jħobbx 'il huh li jarah, kif jista' jħobb 'l Alla li ma jarahx?

21 U dan hu l-kmandament li għandna minnu: Min iħobb 'l Alla, iħobb 'il huh ukoll.

5 Kull min jemmen li Ĝesù hu l-Kristu hu mwieledd minn Alla: u kull min iħobb lil dak li wildu jħobb 'il dak li twieħed minnu.

2 B'dan nagħrfu li aħna nhobbu lil uledi Alla, meta aħna nhobbu 'l Alla, u nharsu l-kmandamenti tiegħu.

3 Ghax din hi l-imħabba t'Alla, li nharsu l-kmandamenti tiegħu: u l-kmandamenti tiegħu mhumiex tqal.

4 Ghax kull min twieħed minn Alla rebħ id-dinja: u din hi r-rebħa li rebbet id-dinja, il-fidji tagħna.

5 Min hu li jirbah id-dinja hlief min jemmen li Ĝesù hu Bin Alla?

6 Dan hu dak li gie bl-ilma u d-demm: Ĝesù Kristu; mhux bl-ilma wahdu, imma bl-ilma u d-demm. U hu l-Ispritu li jixx, ghax l-Ispritu hu s-sewwa.

7 Ghax tieta huma dawk li jixħdu fis-smewwiet: il-Missier, il-Kelma u l-Ispritu s-Santu: u dawn it-tlieta huma wieħed.

8 U tlieta huma dawk li jixħdu fl-art: l-ispritu, u l-ilma, u d-demm: u dawn it-tlieta huma haġa wahda.

9 Jekk ix-xhieda tal-bnedmin nilqħu-ha, ix-xhieda t'Alla hi aquwa; ghax din hi ix-xhieda t'Alla li hu ta għal Ibnu.

10 Min jemmen fl-Iben t'Alla għandu fi ix-xhieda: min ma jemminx f'Alla jaġħmel lilu giddieb, ghax ma jemminx ix-xhieda li ta Alla għal Ibnu.

11 U din hi x-xhieda: Alla tana l-hajja ta' dejjem, u din il-hajja hi f'Ibnu.

12 Min għandu l-Iben għandu l-hajja; u min m'għandux l-Iben t'Alla m'għandux il-hajja.

13 Kitbt dan lilkom li temmnu fl-isem ta' l-Iben t'Alla; biex tkunu tafu li għandkom il-hajja ta' dejjem, u biex temmnu fl-isem ta' l-Iben t'Alla.

14 B'dan għandna qalbna qawwija fi, li, jekk nitolbu xi haġa skond ir-rieda tiegħi, jismagħna:

15 U jekk nafu li jismagħna f'kulma nitolbu, nafu li ahna għandna l-hwejjeg li tħlabnieh.

16 Jekk wieħed jara lil huh jagħmel dnub, imma mhux dnub tal-mewt, jitlob, u jaġti il-hajja għal dawk li jidinbu mhux bi dnub tal-mewt. Hemm dnub tal-mewt: ma nghidxi li għal dan għandu jit-lob.

17 Kull hażen hu dnub; imma hemm dnub li mhux tal-mewt.

18 Nafu li kull min hu mwieledd minn Alla ma jidnib; imma hu li hu mnissel minn Alla jħares lill nnifsu, u l-hażin ma jmissux.

19 Nafu li ahna t'Alla, u d-dinja kollha qieghda fil-hażen.
 20 U nafu li l-Iben t'Alla gie, u tana d-dehen, biex nagħrfu lil dak li hu veru, u ahna f'dak li hu veru, f'Ibnu Ĝesu Kristu. Dan hu Alla veru, u l-hajja ta' dejjem.

21 Uliedi ż-żgħar, harsu ruhkom mill-idoli. Amen.

It-Tieni Epistola Ta' Ĝwann

1 Ix-xih lis-sinjura maħtura u lil uliedha, li jien inħobb fis-sewwa; u mhux jien wahdi, imma dawk kollha li għarfus-sewwa;

2 Minhabba s-sewwa, li jgħammar fina, u jibqa' magħna għal dejjem.

3 Magħkomm tkun il-grazzja, il-hniena, u s-sliem, mingħand Alla l-Missier, u mingħand Sidna Ĝesu Kristu, Bin il-Missier, fis-sewwa u l-imhabba.

4 Fraħt hafna meta sibt x'uhud minn uliedek jinxu fis-sewwa, skond il-kmandament li hadna mingħand il-Missier.

5 U issa nitolbok sinjura, mhux qisni ktibtelek kmandament ġidid, imma dak li kellna mill-bidu, li ahna nhobbu lil xulxin.

6 Din hi l-imhabba, li nimxu skond il-kmandamenti tieghu. Dan hu l-kmandament: Li bhalma smajtu mill-bidu, imxu fl-imhabba.

7 Ghax deħru fid-dinja hafna nies qar-

rieqa, li ma jistqarrux li Ĝesu Kristu gie fil-ġisem: Dan hu qarrieq u antikrist.

8 Harsu ruhkom, li ma nitilfux dak li ahna hdimmna, imma li nieħdu hlas shih.

9 Min imur aktar 'il quddiem, u ma jibqax fit-tagħlim ta' Kristu, m'għandux 'l-Alla. Min jibqa' fit-tagħlim ta' Kristu, dan għandu 'l-Missier u l-Iben.

10 Jekk xi hadd jiġi għandkom, u ma jidgħibx dat-tagħlim, la tilqgħuhx id-dar, u la sselmulux.

11 Ghax min isellimlu jixxierek fl-opri hxiex tiegħu.

12 Billi għandi hafna x'niktbilkom, ma ridtix nagħmlu bil-karta u l-linka; imma nittama li niġi għandkom u nkellimkom wiċċi imb'wiċċi, biex il-ferħ tagħna jkun shih.

13 Ulied oħtok, il-maħtura, isellu għalik. Amen.

It-Tielet Epistola Ta' Ĝwann

1 Ix-xih lil Gajus il-mahbub, li jien inħobb fis-sewwa.

2 Mahbub, jien nixtieq li f'kollo int timxi tajjeb, u li tkun f'saħħit bħalma ruħi f'saħħiħha.

3 Ghax fraħt hafna meta l-ahwa ġew u taw xhieda tas-sewwa li hi fik, kif int timxi fis-sewwa.

4 M'għandix ferħ akbar milli nisma' li wlied iż-żejjix fis-sewwa.

5 Mahbub, int tagħmel bil-fidi kulma tagħmel ghall-ahwa u ghall-ghorba;

6 Li taw xhieda ta' l-imhabba tiegħek quddiem il-knisja: u li tagħmel tajjeb jekk tghinhom fil-vjaġġ tagħhom, kif jixraq lil Alla.

7 Ghax minħabba ismu huma telqu bla ma hadu xejn mill-Ġentili.

8 Ahna mela għandna nilqgħuhom nies bħal dawn, biex nahdmu magħħom għas-sewwa.

9 Ktibt lill-knisja: imma Dijotrefes, li

jrid jidher li hu l-kbir fosthom, ma jilqagh-niex.

10 Għalhekk jekk niġi, niftakar x'qiegħed jagħmel, ipaċċa kontra tagħna bi kliem hażin: u mhux kuntent b'dan, lanqas ma jilqa' l-ahwa, u lil dawk li jridu ma jħallihomx, u jkeċċihom mill-knisja.

11 Mahbub, timxix fuq il-ħażin, imma fuq it-tajjeb. Min jagħmel it-tajjeb hu t'Alla: imma min jaġħmel il-ħażin ma jara' 'l-Alla.

12 Demetrijus għandu xhieda tajba minn kulhadd, u mis-sewwa nnifsu: iva, nagħtuh ahna wkoll xhieda; u inti taf li x-xhieda tagħna hi minnha.

13 Kelli hafna x'nikteb, imma ma rridx niktablek bil-linka u l-pinna:

14 Imma nittama li narak ma ndumx, u nitkellmu wiċċi imb'wiċċi. Is-sliem għalik. Hbiebna jsellu għalik. Sellu ghall-hbieb tagħna, kull wieħed b'ismu.

L-Epistola Generali Ta' Ĝuda

1 Guda, il-qaddej ta' Ĝesu Kristu, hu Gakbu, lill-imsejhin, li huma mahbubin f'Alla I-Missier, u mharsin għal Gesu Kristu;

2 Hnien, u sliem, u mħabba lilkom bil-kotra.

3 Maħbubin, meta kelli herqa kbira li niktib kom fuq is-salvazzjoni tagħna lkoll, kien meħtieg għaliex li niktib kom, u nitlobkom li tissieu bil-heġġa ghall-fidi mogħtija lill-qaddisin darba.

4 Ghax indiehs xi rgiel li minn żmien qabel kienu miktubin għal dil-kundanna, nies bla fidji, li jbiddlu l-grazzja t'Alla tagħna f'fahx, u jieħdu 'l-Alla, is-Sid wahdieni, u 'l-Mulej tagħna Ĝesu Kristu.

5 Irrid mela nfakkarkom, għalkemm kontu tafu dan darba, kif il-Mulej, wara li salva l-poplu mill-art ta' l-Egħittu, qered wara lil dawk li ma emmnu.

6 U-l-angli li ma żammewx l-ewwel post tas-setgħa tagħhom, imma telqu qħamart-hom, żammhom marbutin fil-ktajjen ta' dejjem fid-dlamijiet, għall-ħaqeq tal-jum il-kbir.

7 Hekk ukoll Sodoma u Gomorra, u l-bliet ta' madwarhom, li tawha għaż-żena, u nelu għal dnubiet kontra n-natura, qiegħdin bħala eżempju, waqt li jieħdu l-kastig ta' nar ta' dejjem.

8 Hekk ukoll dawn l-imherwin moq-żeja jħammuġu l-gisem, imaqdru l-hakma, u iħrajru d-dinnejjet.

9 Imma Mikiel l-arkanġlu, meta kien jiggieled max-xitan, iddiskuta fuq il-ġisem ta' Mosè, u ma kellux hila jagħiex sentenza bit-tagħiż, imma qal: Ha jrażżnek il-Mulej.

10 Imma dawn iħrajru dak li ma jafux: imma f'dak kollu li ja fu min-natura, jit-hassru fi, bhala bhejjem bla dehen.

11 Hazin għalihom! Ghax daħlu fit-triq ta' Kajjin, u grew bir-regħba wara l-ghelt ta' Balgħam għall-blas, u niflu fit-tixwix ta' Kore.

12 Dawn huma nies li jħammuġu l-mikliet ta' l-imħabba tagħkom, waqt li

jkunu fil-mejda magħkom, u jibilgħu bla biza'; shab bla ilma huma dawn, imgerri mir-riħ; sigar li l-frott tagħhom jithassar, bla frott, darbejn mejta, maqlugħin mill-egħruq;

13 Mwieg ħorox tal-baħar, kollhom ragħwa tal-ghajnej tagħhom; kwiekeb gerrejja, li għalihom hu merfugħ is-swied tad-dlamijiet għal dejjem.

14 Habbar għalihom ukoll Henok, is-seba' wieħed minn Adam, billi qal: Ara, ġie l-Mulej b'numru bla għadd ta' qad-disin tiegħu.

15 Biex jagħmel haqq kontra kulħadd, u jikkundanna l-hxiex kollha li hemm fostkom ta' l-opri hxiex kollha tagħhom li għamlu, u tal-klie'm kollu mhux xieraq li qalu kontra tiegħu l-midinib hxiex.

16 Dawn huma nies li jgergru, jisħtu, jixmu max-xewqat hxiex tagħhom; fommhom iġħid kliem kbir ta' stħir, iżiegħlu f'wiċċ in-nies għax jaqblihom.

17 Imma intom, maħbubin, ftakru fil-klie'm li kien imħabbar mill-apostli ta' Sidna Gesu Kristu;

18 Li kienu jghidulkom li fl-ahħar żminnijiet ikun hemm nies li jmaqdru, li jixmu max-xewqat hxiex tagħhom.

19 Dawn huma dawk li jiġi b-l-firda, nies li jpaxxu s-sensi, bla Spiritu.

20 Imma intom, maħbubin, mibnijin fuq il-fidji l-aktar qaddisa tagħkom, billi titbulu fl-Ispirtu s-Santu,

21 Zommu ruħkom fl-imħabba t'Alla, waqt li tistennew il-hnien ta' Sidna Gesu Kristu, għall-hajja ta' dejjem.

22 Hennu bil-ġhaqal għal x'uhud:

23 U bil-biża' salvav l-oħraejn, billi taħfuhom min-nar; u stkerrhu saħansitra l-libsa mċappsa b'għisimhom.

24 Issa lil dak li jista' jħariskom mit-tigrif, u jqegħidkom bla tebħha quddiem il-preżenza tal-glorja tiegħu b'ferħ kbir,

25 Lil Alla wħdu gharef Salvatur tagħna, tkun glorja, maestà, qawwa u setgħa, sew issa u kemm għal dejjem. Amen.

Ir-Rivelazzjoni Ta' San Ģwann Appostlu

1 Ir-Rivelazzjoni ta' Gesù Kristu, li tah Alla, biex juri lill-qaddejja tieghu l-hwejjeg li għandhom jiġru dalwaqt; u li hu bagħat u għarrafha bl-anglu tieghu lill-qaddej tiegħi Gwanni:

2 Li ta' xhieda tal-kelma t'Alla, u tax-xhieda ta' Gesù Kristu, u ta' kulma ra.

3 Imbierek minn jaqra, u dawk li ji-simghu l-kliem ta' dil-profezija, u jħarsu dawk il-hwejjeg li huma miktubin fiha: ghax iż-żmien hu qrib.

4 Gwanni lis-seba' knejjes li hemm fl-Asja: Grazza lilkom, u sliem mingħand, dawk li hu, u li kien, u li ġej; u mis-seba' Spirti li huma quddiem it-tron tieghu;

5 U mingħand Gesù Kristu, li hu x-xhud fidil, u l-imwied l-ewwel fost il-mejjtin, u l-prinċep tas-slaten ta' l-art. Lilu li habbna, u li haslina minn dnubietna f'demmu stess,

6 U għamilna slaten u qassisin għal Alla u Missieru; lili glorja u qawwa għal dejjem ta' dejjem. Amen.

7 Ara, ġej mas-shab; u tarah kull ghajnej, u dawk ukoll li nifdu: u jixxru minnhabba fis-it-tribujiet kollha ta' l-art. Iva, Amen.

8 Jien hu l-Alfa u l-Omega, il-bidu u t-tmien, iħgid il-Mulej, li hu, u li kien, u li ġej, Dak li jista' kollox.

9 Jien Ģwanni, li jien ukoll hukom, u sehibkom fit-tiġriġ, u fis-saltna u fis-sabar ta' Gesù Kristu, kont fil-gżira li jisimha Patmos, minħabba l-kelma t'Alla, u x-xhieda ta' Gesù Kristu.

10 Kont fl-Ispirtu f'jum il-Mulej, u smajt warajja lehen qawwi, bhal ta' tromba,

11 Iħgid: Jiena hu l-Alfa u l-Omega, l-ewwel u l-ahhar: u, Dak li tara, iktbu fi ktieb, u ibghatu lis-seba' knejjes li hemm fl-Asja; f'Efesu, u fi Smirni, u f'Pergamos, u f'Tjtatira, u f'Sardis, u f'Filadelfja, u f'Loadikija.

12 U dort biex nara l-leħen li kien ikklimmi. U kif dort, rajt seba' għandieri tad-deheb;

13 U f'nofs is-seba' għandieri wieħed bhal Bin il-bniedem, liebes libsa twila sa saqajh, u mħażżeem madwar sidru bi ħażiem tad-deheb.

14 Rasu u xaghru kieno bojod bhas-suf, bojod daqs il-borra; u ghajnejh kieno bħal fjalma nar;

15 U riqlejha bħal bronž ileqq, qishom imnaddin fil-forn; u leħnu bħal hoss ta' hafna il-mijiet.

16 U kellu f'idu l-lemminja seba' kwiekeb: u minn fommu kien hiereġ sejf jaqta' misnun f'zewġt ixfar: u wiċċu kien jiddi bhax-xemx fil-qawwa tagħha.

17 U meta rajtu, waqajt f'rīglejha bħal mejjet. U qiegħed idu l-lemminja fuqi, hu u iġħidli: La tibżax; jiena l-ewwel u l-ahhar:

18 Jiena hu l-haj, u kont mejjet; u, ara, jien haj għal dejjem ta' dejjem. Amen; u għandi l-imfieta ta' mkien il-mejjtin u tal-mejjt.

19 Ikteb dak li rajt, u l-hwejjeg li huma, u l-hwejjeg li għandhom jiġru wara dan;

20 Il-misterju tas-seba' kwiekeb li int rajt f'idu l-lemminja, u tas-seba' għandieri tad-deheb. Is-seba' kwiekeb huma l-angli tas-seba' knejjes: u s-seba' għandieri li rajt huma s-seba' knejjes.

2 Lill-anglu tal-knisja ta' Efesus ikteb: Dawn il-hwejjeg iħġid dak li jżomm is-seba' kwiekeb f'idu l-lemminja, li jixxi f'nofs is-seba' għandieri tad-deheb;

2 Naf l-egħmejjel tiegħek, u t-tahbit tiegħek, u s-sabar tiegħek, u kif ma tiflaħx ghall-hażien: u int ġarrabt lil dawk li jgħidu li huma apostli, u mhumiex, u sibthom għiddeeb:

3 U batejt, u kellek is-sabar, u thabatt minnhabba ismi, u ma għajnejtx.

4 Imma għandi dan kontra tiegħek: li int halley l-ewwel imnħabba tiegħek.

5 Fたkar mela minn fejn int imwaqqha', u indem, u għamel l-egħmejjel ta' qabel; inkella niġi malajr għalik, u nneħhi l-għandier tiegħek minn postu, jekk ma tindimx.

6 Imma għandek dan: li int tobghħod l-egħmil tan-Nikolajin, li nobogħdu jien ukoll.

7 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jgħid l-Ispirtu lill-knejjes: Lil min jirbah naqħiħ jekkol mis-sigra tal-hajja, li hi f'nofs il-għenna t'Alla.

8 U lill-anglu tal-knisja ta' Smirni

ikteb: Dawn il-hwejjieg ighid l-ewwel u l-ahhar, dak li kien mejjet, u raġa' ha l-hajja;

9 Naf l-egħmil tiegħek, u t-tarbit, u l-faqar, (madankollu inti ghani) u naf il-halfa ta' dawk li jghidu li huma Lhud, u mhumiex, imma huma s-sinagoga ta' Satana.

10 La tibża' xejn minn dawk il-hwejjieg li għandek tbati: ara, ix-xitan sa jifta' lil x'uhud minnkom il-habs, biex tkunu mgħarrbin; u tkunu mhabbtin għal ghaxart ijjem: kun fidil sal-mewt, u nagħtik l-kuruna tal-hajja.

11 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes: Min jirbah ma jkollux hsara mit-tieni mewt.

12 U lill-anglu tal-knisja ta' Pergamos ikteb: Dawn il-hwejjieg ighid dak li għandu s-sejf misnun b'żewgt ixfar;

13 Jien naf l-egħmil tiegħek, u fejn tgħammar int hemm it-tron ta' Satana: u int iżżomm shih ma' ismi, u ma ġħadtx il-fidi tiegħi, lanqas f'dawk il-jiem li fihom Antipas kien il-martri fidil tiegħi, li kien maqtul fostkom, fejn iħġammer Satana.

14 Imma jien għandi xi haġa żgħira kontra tiegħek, għax għandek hemm dawk li jżommu mat-tagħlim ta' Balgħam, li gallem lil Balaq jitfa' ġebla tat-tħixxil quddiem ulied Izrael, biex jiekklu hwejjieg issagħifikati lill-idoli, u jiżu.

15 Hekk għandek int ukoll lil dawk li jżommu t-taġħlim tan-Nikolajin, haġa li jien nobghod.

16 Indem; jew inkella niġi għalik malajr, u nitqab Kontra tagħhom bis-sejf ta' fommi.

17 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes: Lil min jirbah nagħti jiekk mill-manna mohabbja, u nagħti ġebla bajda, u fuq il-ġebla isem ġdid miktub, li hadd ma jaſu hlief min jieħdu.

18 U lill-anglu tal-knisja ta' Tjatira ikteb: Dawn il-hwejjieg ighid Bin Alla, li għandu ghajnejh bhal fjamma tan-nar, u riġlej huma bhal bronz ileqq;

19 Naf l-egħmil tiegħek, u l-imħabba, u s-servizz, u l-fidi, u s-sabar tiegħek, u l-egħmejjel tiegħek; u ta' l-ahhar huma aktar minn ta' l-ewwel.

20 Madankollu għandi haġa żgħira kontra tiegħek, għax inti thalli lil dik il-mara Gezabel, li ssejjah lilha nfisha profeta, tħalliem u thassar l-qaddejja tiegħi biex jiżu, u jiekklu hwejjieg issagħifikati lill-idoli.

21 U jien tajtha ž-żmien biex tindem miż-żena tagħha; u hija ma nidmix.

22 Ara, jien nixħetha f'sodda, u lil dawk li jiżu magħha f'tarbi kbir, jekk ma jindmux mill-egħmil tagħhom.

23 U noqtol bil-mewt lil uliedha; u jagħrfu l-knejjes kollha li jien hu dak li

jfitteż fil-ġewwieni u l-club: u li nagħti li l-kull wieħed minnkom skond eġħilmilkom.

24 Imma lilkom, u lill-ohra jen li hemm Tjatira, lil dawk li m'għandhomx dat-taghħim, u li, kif ighidu, ma għaraftux il-kobor bla tarf ta' Satana, nħid: Ma nħabbikomx b'tagħbiha ohra.

25 Imma dak li diġi għandkom żommu tajjeb sakemm niġi.

26 U dak li jirbah, u jħares l-egħmil tiegħi sa l-ahhar, nagħtih setgħa fuq il-għnus:

27 U jaħkimhom b'xettru tal-hadid; bħal hwejjieg ta' fuħħari, frak jitkissru: bħalma jien ukoll hadt mingħand Missieri.

28 U nagħtih il-kewkba tas-sebh.

29 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes.

3 U lill-anglu tal-knisja ta' Sardis ikteb: Dawn il-hwejjieg ighid dak li għandu s-seba' Spiriti t'Alla, u s-seba' kwiekeb; na l-egħmil tiegħek, li għandek isem li int haj, u int mejjet.

2 Isħar, u saħħah il-hwejjieg li baqa', u li sa jmutu: għax ma sibtx l-egħmejjel tiegħek mittummin quddiem Alla.

3 Ftkar mela f'dak li lqajt, u f'dak li smajt: ħarsu, u indem. Jekk mela ma tis-harx, niġi fuqek bhal halliel, u ma tkunx taf' l-lema siegħa niġi fuqek.

4 Int għandek xi ftit nies ukoll f'Sardis li ma hammgħu hwejjieg hom; u dawn jixmu miegħi bi l-ibies abjad: għax jixi r-qlhom.

5 Dak li jirbah, jitlibbes hwejjieg bojed, u ma nbassarx ismu mill-ktieb tal-hajja, imma nistqarr ismu quddiem Missieri, u quddiem l-anglu tiegħu.

6 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes.

7 U lill-anglu tal-knisja ta' Filadelfja ikteb: Dawn il-hwejjieg ighid il-qaddis, il-veru, hu li għandu l-mustieħ ta' David, hu jaiftah, u hadd ma jagħlaq; u jaġħlaq, u hadd ma jaiftah;

8 Naf l-egħmil tiegħek: ara, qiegħid quddiemek bieb miftuh, u hadd ma jaista' jaġħelu: għax int għandek saħha żgħira; u harist kelmti, u ma ġħadtx ismi.

9 Ara, sa ngieqħel lil dawk tas-sinagoga ta' Satana, li jghidu li huma Lhud, u mhumiex, imma jiddbu; ara, ngeħġi l-hom jiġu u jqismu quddiem rigħlej, u jaġħrafu li jien habbejtek.

10 Billi int harist il-kelma tas-sabar tiegħek, jien ukoll inharsek mis-siegha tat-tigħrib, li sa tigħi fuq id-dinja kollha, biex iġarrab lil dawk li jieħġi fl-art.

11 Ara, niġi malajr: żomm shih dak li għandek, biex hadd ma jieħu l-kuruna tiegħek.

12 Min jirbah nagħmlu kolonna fit-

tempju t'Alla tieghi, u ma johrogx aktar barra; u nikteb fuqu isem Alla tieghi, u isem il-belt t'Alla tieghi, li hi Gerusalem il-ġidha, li tinzel mis-sema mingħand Alla tieghi: u nikteb fuqu l-isem il-ġidid tieghi.

13 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes.

14 U lill-anglu tal-knisja ta' Loadikija ikteb: Dawn il-hwejjeg ighid l-Amen, ix-xieħed fidil u veru, il-bidu tal-holqien t'Alla:

15 Naf l-eğħmil tiegħek, li la int kiesah u lanqas shun: xtaqték kiesah jew shun.

16 Hekk mela billi int fietel, u la kiesah u lanqas shun, jien naqilgħek minn fommi.

17 Ghax int tgħid: Jien għani, u stagħnejt, u ma naħtieg xejn; u ma tafx li int imsejken, u magħkhus, u fqrir, u aghma, u għeri:

18 Nagħtik parir li tixtri mingħandi deheb imsoffi bin-nar, biex tistaġħna; u lbiesi bojod biex tilbes, u biex ma jidhrix il-ġħażu tal-ghera tiegħek; u tidek ghajnejk bil-kohl, biex tista' tara.

19 Lil dawk kollha li nhobbhom, ġanfarhom, u nwiddibhom: theggieg mela, u indem.

20 Ara, jien qiegħed fil-bieb, u nhabbat; jekk xi hadd jisma' leħni, u jiftah il-bieb, nidhol għandu, u noftor miegħu, u hu miegħi.

21 Lil dak li jirbah nagħtiż joqqghod miegħi fuq it-tron tieghi, bhal ma rbaht jien ukoll, u qghad tħil-qiegħda ma' Mis-sieri fuq it-tron tiegħu.

22 Min għandu widnejn, ha jisma' dak li jghid l-Ispirtu lill-knejjes.

4 Wara dan harist u, ara, bieb infetah fis-sema: u l-ewwel leħen li smajt kien qisu bhal tromba jkellimni, li qal: Itla' hawn, u nurik x'għandu jiġi wara dan.

2 U minnufih dhalt fl-ispirtu: u, ara, tron twaqqaq fis-sema, u wieħed qagħad fuq it-tron.

3 U dak li kien bil-qiegħda kien donnu ħagar tad-djaspru u tas-sardju: u kien hemm qawsalla madwar it-tron, fid-dehra donnha smerald.

4 U madwar it-tron kien hemm erbgħa u ghoxrin tron ohra: u fuq l-erbgħa u ghoxrin tron rajt erbgħa u ghoxrin xih bil-qiegħda, lebsin ilbiesi bojod; u kellhom fuq rashom kuruni tad-deħeb.

5 U mit-tron kien herġin beraq u ragħad u ilħna: u kien hemm seba' lampi tan-nar iheġġu quddiem it-tron, li huma s-seba' Spiriti t'Alla.

6 U quddiem it-tron kien hemm bahar taż-żgieg qisu kristall: u f'nofs it-tron, u madwar it-tron, kien hemm erba' kreaturi hajjin mimilijin ghajnejn quddiem u wara.

7 U l-ewwel kreatura hajja kienet qisha

ljun, u t-tieni kienet qisha ghogol, u t-tielet kellha wiċċha bħal ta' bniedem; u r-raba' kienet qisha ajkla ttir.

8 U l-erba' kreaturi hajjin kellhom kull wieħed minnhom sitt gwienah madwaru; u kienu mimilijin ghajnejn minn gewwa: u ma kinux jistriehu nhar u lejl, iġħidu: Qaddis, Qaddis, Qaddis, il-Mulej Alla li jista' kollo, li kien, li hu, u li jiġi.

9 U meta dawk il-kreaturi hajjin kienu jaġħtu gloria u ġieħ u radd il-hajr lil dak li kien fuq it-tron, li hu haj għal dejjem ta' dejjem,

10 L-erbgħa u ghoxrin xih kienu jinxteħtu quddiem dak li kien fuq it-tron, u jaġħtu qima lil dak li hu haj għal dejjem ta' dejjem, u jitfghu l-kuruni tagħhom quddiem it-tron, huma u jghidu:

11 Int jistħoqqlok, o Mulej, li tilq'a gloria u ġieħ u setgħa: ghax int hlaqt kollo, u bir-rieda tiegħek saru u nħolqu.

5 U rajt f'id il-leminija ta' dak li kien qiegħed fuq it-tron ktieb miktub minn gewwa u minn wara, issiġillat b'seħa' siġilli.

2 U rajt anglu qawwi li kien iġħajjal b'leħen għoli: Min jistħoqqlu jiftah il-ktieb, u jikser is-siġilli tiegħu?

3 U la hadd fis-sema, u la fl-art, u lanqas taħt l-art ma sata' jiftah il-ktieb, u lanqas ihares lejh.

4 U bkejha hafna, ghax ma nstab hadd li jistħoqqlu jiftah u jaqra l-ktieb, u lanqas ihares lejh.

5 U wieħed mix-xjuh qalli: La tibkix: ara, l-Ilju tat-tribu ta' Ġuda, ir-Rimja ta' David, rebah biex jiftah il-ktieb, u jikser is-seħa' siġilli tiegħu.

6 U harist, u, ara, bejn it-tron u l-erba' kreaturi hajjin, u fost ix-xjuh, kien hemm wieqaf Haruf qisu maqtul, li kellu seba' qrun u seba' ghajnejn, li huma s-seba' Spiriti t'Alla mibgħutin fl-art kollha.

7 U gie u ha l-ktieb mill-id il-leminija ta' dak li kien qiegħed fuq it-tron.

8 U meta hawn tħalli, l-erba' kreaturi hajjin u l-erbgħha u ghoxrin xih inxteħtu quddiem il-Haruf, kull wieħed minnhom kellu ċetri, u bwieqi tad-deħeb mimilijin bil-fwejjha, li huma t-talb tal-qaddis.

9 U għannew għanja ġidha, billi qal: Int jistħoqqlok tieħu l-ktieb, u tiftah is-siġilli tiegħu: ghax int kont maqtul, u fdejha għal Alla b'demmek minn kull tribu, u lsien, u poplu, u għens;

10 U għamiltna għal Alla tagħna slaten u qassissin: u abna nsaltu fuq l-art.

11 U rajt, u smajt leħen ta' hafna angli madwar it-tron u l-bhejjem u x-xjuh: u l-ghadd tagħhom kien ghaxart elef darba, u eluf ta' eluf;

12 U kienet qiegħi b'leħen qawwi: Jistħoqqlu l-Haruf li nqatel biex jieħu

s-setgħa, u l-ghana, u l-gherf, u l-qawwa, u l-gieh, u l-glorja, u l-barka.

13 U kull kreatura li hemm fis-sema, fuq l-art, u taħbi l-art, u li hemm fil-bahar, u kull ma hemm fihom, smajthom iġħidu: Barka, u gieħ, u glorja, u setgħa lil dak li qiegħed fuq it-tron, u lill-Haruf għal dejjem ta' dejjem!

14 U l-erba' kreaturi hajjin wiegħu: Amen. U l-erbgħa u għoxrin xiha inxteħtu u qiemu lil dak li hu haj għal dejjem ta' dejjem.

6 Imbagħad rajt meta l-Haruf fetah wieħed mis-sigilli, u smajt, qis u bħal hoss ta' ragħad, wieħed mill-erba' kreaturi hajjin iġħid: Ejja, u ara.

2 U harist, u rajt ziemel abjad; u dak li kien riekeb fuqu kellu qaws; u kienet mogħiġja lili kuruna: u hareġ rebbieħ, biex jirbah.

3 U meta fetah it-tieni sigill, smajt it-tieni kreatura hajja tghid: Ejja, u ara.

4 U hareġ ziemel iehor li kien ahmar: u lil dak li kien riekeb fuqu kienet mogħiġja s-setgħa li jneħbi s-sliem mill-art, u biex joqtlu lil xulxin: u lili ntghata sejjf kbir.

5 U meta fetah it-tielet sigill, smajt it-tielet kreatura hajja tghid: Ejja, u ara. U harist, u, ara, ziemel iswed; u dak li kien riekeb fuqu kellu mizien f'idu.

6 U smajt leħen f'noxi l-erba' kreaturi hajjin iġħid: Kejla qamha dinier; u tliet kejjet xghix dinier; u ara li liż-żejt u lill-inbid ma tagħmlilhomx hsara.

7 U meta fetah ir-raba' sigill, smajt il-leħen tar-raba' kreatura hajja iġħid: Ejja, u ara.

8 U harist, u rajt ziemel aħdar safrani: u l-isem ta' dak li kien riekeb fuqu kien Mewt, u l-Infern kien jimxi warajh. U kienet mogħiġja lillhom is-setgħa fuq ir-raba' wahda ta' l-art, biex joqtlu bis-sejjf, u bil-ġuh, u bil-mewt, u bid-dbejeb ta' l-art.

9 U meta fetah il-hames sigill, jien rajt taħbi l-altar l-erwieħ ta' dawk li kien maqtulin minhabba l-kelma t'Alla, u minhabba x-xhieda li taw:

10 U kienu jgħajtu b'leħen qawwi, u iġħidu: O Mulej, qaddis u veru, ma tagħmilx haqq u tithallas ta' demmha minn dawk li jgħammru fuq l-art?

11 U lil kull wieħed minnhom intgħata il-biesi bojod; u qalulhom, biex jis-triehu ftit taż-żmien iehor, sakemm il-ghadd tagħhom ikun shih ma' shabhom qaddejja u ma' huthom, li sa jinqatlu bhalhom.

12 U meta fetah is-sitt sigill, harist; u, ara, saret theżhiża ta' l-art kbira; u swiedet ix-xemx bħal xoqqa tax-xagħar, u l-qamar sar qis u demm;

13 U l-kwiekeb tas-sema waqħu fuq

l-art, bħalma siġra tat-tin tobżoq il-qarmus, meta tixxejjer minn riħ qawwi.

14 U s-sema għab bħal ktieb li jitkeb-beb; u l-muntanji u l-gżejjer kollha tharrku minn imkienhom.

15 U s-slaten ta' l-art, u l-kbarat, u l-ghonja, u l-kaptani l-kbar, u s-setgħanin, u l-ilsiera kollha, u l-helsin kollha, īnhbew fl-egħrieni u fil-blat tal-muntanji;

16 U qalu lill-muntanji u lill-blat: Aqghu fuqna; u abbuna minn quddiem wiċċi dak li qiegħed fuq it-tron, u mill-għadab tal-Haruf:

17 Ghax wasal il-jum kbir tal-ġħadab tiegħu; u min jifla iżomm?

7 U wara dawn il-hwejjeg rajt erba' angli weqfin fuq l-erba' rkieni ta' l-art, iżommu l-erbat irrijeh ta' l-art, biex ma Jonfohx ir-riħ la fuq l-art, la fuq il-bahar, lanqas fuq l-ebda siġra.

2 U rajt anglu iehor tiela' mil-İvant, li kellu s-sigill t'Alla l-haj: u ghajja b'leħen qawwi lill-erba' angli, li lillhom kien mogħiġ li jagħmlu hsara lill-art u lill-bahar,

3 Billi qal: La tagħmlux hsara lill-art, u la lill-bahar, u lanqas lis-sigar, sakemm nimmarrak il-qaddejja t'Alla tagħna fuq ġbinhom.

4 U smajt il-ghadd ta' dawk li kienet immarkati: u kien hemm immarkati mijha erbgha u erbghin elf mit-tribujet kollha ta' wlied Izrael.

5 Minn tribu Ġuda tħażżeq il-elf kienet immarkati; minn tribu Ruben tħażżeq il-elf; minn tribu Gad tħażżeq il-elf;

6 Minn tribu Aser tħażżeq il-elf; minn tribu Neftali tħażżeq il-elf; minn tribu Manasse tħażżeq il-elf;

7 Minn tribu Simghon tħażżeq il-elf; minn tribu Levi tħażżeq il-elf; minn tribu Isakkar tħażżeq il-elf;

8 Minn tribu Īż-Żabulun tħażżeq il-elf; minn tribu Gużepp tħażżeq il-elf; minn tribu Benjamin tħażżeq il-elf.

9 Wara dan harist, u, ara, kota kbira, li ebda bniedem ma kien jista' jgħoddha, minn kull gens, u tribu, u poplu, u Isien, kienet wieqfa quddiem it-tron, u quddiem il-Haruf, lebseñ il-biesi abjad, u bil-palm f'idjehom;

10 U kienu jgħajtu b'leħen qawwi, iġħidu: Is-salvazzjoni ġejja minn Alla tagħna, li qiegħed fuq it-tron, u mill-Haruf.

11 U l-angli kollha kienet madwar it-tron, u madwar ix-xjuu u l-erba' kreaturi hajjin, u nxteħu wiċċhom fl-art quddiem it-tron, u qiemu 'l-Alla,

12 Billi qal: Amen. Barka, u glorja, u għerf, u radd il-hajr, u gieħ, u setgħa, u qawwa 'l-Alla tagħna għal dejjem ta' dejjem. Amen.

13 U wiehed mix-xjuh wiegeb, billi galli: Dawn li lebsin l-abjad minn huma? u mnejn gew?

14 U ghidlu: Sinjur, inti taf. U qalli: Dawn huma dawk li gew minn tigriba kbira, u haslu lbieshom, u ghamluhom bojod fid-demmin tal-Haruf.

15 Ghalhekk huma quddiem it-tron t'Alla, u jaqduh nhar u lejl fit-tempju tieghu: u dak li qiegħed fuq it-tron ighammar fosthom.

16 Ma jkollhom qatt aktar ġuh, u lanqas għatx; u la tiddi fuqhom ix-xemx, u lanqas ebda shana tikwi.

17 Ghax il-Haruf li hu f'nofs it-tron jirghahom, u jmexxihom lejn eghju hajjin ta' ilmjiet: u Alla jimsah id-dmugħ kollu minn ghajnejhom.

8 U meta fetah is-seba' sigill, kien hemm sikta fis-sema madwar nofs siegha.

2 U rajt is-seba' angli li kien quddiem Alla; u lilhom kien mogħtijin seba' trombi.

3 U ġie angli iehor u qagħad hdejn l-altar, u kellu ċensier tad-deheb; u kien mogħiġi lili hafna incēns, biex jofti mat-talb tal-qaddis in kollha fuq l-altar tad-deheb li kien quddiem it-tron.

4 U d-duħħan ta' l-inċens, li ġie mat-talb tal-qaddis, tala' quddiem Alla minn id-anglu.

5 U ha l-anglu ċ-ċensier, u mlieħ bin-narr ta' l-arta, u tefgħu fl-art; u kien hemm hsejjes, u ragħad, u beraq, u theżhiż ta' l-arta.

6 U s-seba' angli li kellhom is-seba' trombi tiejher biex idoqqu.

7 Daqq l-ewwel anglu, imbagħad kien hemm silg u nar imħalltin mad-demm, u tefgħu fuq l-art: u t-tielet wahda mis-siġar nħarqu, u l-haxix aħdar kollu nħaraq.

8 U daqq it-tieni anglu, u bhal mun-tanja kbira ta' nar ntefghet fil-baħar: u t-tielet wahda mill-baħar saret demm;

9 U t-tielet wahda mill-hlejjaq li kienu fil-baħar, u kelhom il-hajja, mietu; u t-tielet wahda ta' l-iġfiex inquerdu.

10 U daqq it-tielet anglu, u waqħet mis-sema kewkba kbira, taqbad qisha torċa, u waqħet fuq it-tielet wahda tax-Xmajjar, u fuq l-egħju ta' l-iljmijiet;

11 U isem il-kewkba kien Absint: u t-tielet wahda ta' l-iljmijiet saret absint, u mietu hafna nies minhabba l-iljmijiet, ghax saru mrar.

12 U daqq ir-raba' anglu, u ntlaqtet it-tielet wahda tax-xemx, u t-tielet wahda tal-qamar, u t-tielet wahda tal-kwieeb, hekk li ddalmet it-tielet wahda tagħhom, u n-nhar tilef it-tielet wahda tad-dija tieghu, u l-lejl ukoll.

13 U harist, u smajt anglu jtir f'nofs is-

sema, iħid b'leħen għoli: Jahasra, jahasra, jahasra, għal dawk li jgħammru fuq l-art minhabba l-ilħna l-oħra tat-tromba tat-tliet angli, li sa jdoqqu!

9 U daqq il-hames angli, u rajt kewkba taqa' mis-sema fl-art: u lilu ntghata l-muftyħ tal-bir ta' l-abbissi.

2 U fetah il-bir ta' l-abbissi; u tala' mill-bir duħħan, bħal duħħan ta' forn kbir; u ddalmet ix-xemx u l-arja minhabba d-duħħan tal-bir.

3 U harġu mid-duħħan ġradijiet fuq l-art: u kienet mogħtija lilhom setgħa, bħalma għandhom setgħa l-għeqiereb ta' l-art.

4 U lilhom intqal, biex ma jagħmlux hsara u la lill-haxix ta' l-art, u la lill-hdura, u lanqas lill-ebda siġra; imma lin-nies biss li m'għandhom ix-marka t'Alla fuq ġibnōm.

5 U lilhom intgħatat l-ordni biex ma joqtluhom, imma li jaħquhom għal hames xħur: u l-mohqrja tagħhom kienet bħal mohqrja ta' għaqreb, meta joqros bniedem.

6 U f'dawk il-jiem il-bnedmin ifittu l-mewt, u ma jsibuhex: u jixtiequ jmutu, u l-mewt tħarrab minn-hom.

7 U l-ghamla tal-gradijiet kienet tixbah lil zwiemel imhejjin għall-battalja; u fuq rasha kien hemm bħal kurun tad-deheb, u wiċċom kien bħal wiċċi tal-bnedmin.

8 U kelhom xagħar bhax-xagħar tan-nisa, u snienhom kien bħas-snien ta' l-iljun.

9 U kelhom kurazzi, bħal kurazzi tal-hadid; u l-hoss ta' ġwinħajhom kien bħal hoss ta' mrieket ta' hafna zwiemel jiġru għall-battalja.

10 U kelhom dnub bħal għeqiereb, u kien hemm niggieža f'denħhom: u s-setgħa tagħħom kienet li jaġħmlu l-hsara l-bnedmin għal hames xħur.

11 U fuqhom kelhom sultan, li hu l-anglu tal-bir ta' l-abbissi, li ismu fil-Isien Lħudi hu Abaddon, u fil-Isien Grieg Apolljoni.

12 Jahasra wieħed ghadda; u, ara, ġejjin żewġ jahasriet oħra.

13 Daqq is-sitt anglu, u smajt leħen mill-erba' qrun ta' l-arta tal-tad-deheb li kien quddiem Alla,

14 Iħid lis-sitt anglu li kellew t-tromba: Holl l-erba' angli li huma marbutin fuq ix-Xmara l-kbira Ewfrat.

15 U kieni mahlulin l-erba' angli, li kieni mhejjin għal dik is-siegha, u l-jum, u x-xahar, u s-sena, biex joqältu t-tielet wahda tal-bnedmin.

16 U l-ghadd ta' l-eż-żejt ta' l-ifirs kien mitejn miljun: u jien smajt il-ghadd tagħhom.

17 U hekk rajthom fid-dehra ż-żwiemel,

u lil dawk li kienu rekbin fuqhom: kellhom kurazzi lewn in-nar, u l-gjacienc, u l-kubrit: u rjus iż-żwiemel kienu bhal irjus l-iljuni; u minn sommhom kien hiereg nar u duuhan u kubrit.

18 B'dawn it-tlieta, nar, duuhan u kubrit, li kienu herġin minn sommhom, kienu maqtulin mit-tlieta wahda tal-bnedmin.

19 Ghax il-qawwa tagħhom qiegħda f'sommhom, u f'denbhom: ghax dnub-hom kienu bhal sriep, u kelħom irjus, u bihom kienu jagħmlu l-hsara.

20 U l-bqja tal-bnedmin li ma kinux maqtulin minn dawn il-kastigi, lanqas ma nidmu mill-egħmil hażin ta' idejhom, biex ma jqimix ix-xjaten, u l-idoli tad-deheb, u tal-fidda, u tal-bronż, u tal-gebel, u tal-għawwid: li la jaraw, u la jisimghu, u lanqas jimxu:

21 Ma nidmx la null-qtıl tagħhom, u la mis-sharijet tagħhom, u la miż-żena tagħhom, u lanqas mis-serq tagħhom.

10 U rajt anġlu iehor qawwi niezel mis-sema, imlabbes bi shaba: u qawsalla kienet fuq rasu, u wiċċu kien qisu x-xemx, u riġlej bhal kolonna tan-nar:

2 U idu kelleu ktejjeb mistuh: u qiegħed riġlu l-lemini fuq il-bahar, u riġlu x-xellugi fuq l-art,

3 U ghajjat b'leħen qawwi, bhal meta jgħajjat iljun: u wara li ghajjat, seba' raghdiet semmghu leħinhom.

4 U meta s-seba' raghdiet semmghu leħinhom, kont sa nikteb: u smajt lehen mis-sema jgħidli: Issiġġala dak li qalu s-seba' raghdiet, u la tiktibux.

5 U l-anglu li rajt wieqaf fuq il-bahar u l-art rafa' idu l-leminja lejn is-sema,

6 U halef b'dak li jgħix għal dejjem ta' dejjem, li halaq is-sema, u l-hwejjeg li hemm fih, u l-art, u l-hwejjeg li fiha; u l-bahar, u l-hwejjeg li fi, biex ma jkunx hemm aktar dewmien:

7 Imma fil-jiem tal-leħen tas-seba' anġlu, meta jibda jdoqq, issehb il-misterju t'Alla, kif xandar lill-qaddejja tieghu l-profeti.

8 U l-leħen li smajt mis-sema raġa' kellimni, u qal: Mur u hu l-kejjeb li hu mistu f'id l-anglu li qiegħed wieqaf fuq il-bahar u l-art.

9 U mort għand l-anglu, u għidlu: Tini l-kejjeb. U qall: Hudu, u ibilghu; hu jagħmillek l-istonku tiegħek imrar, imma f'halqek ikun helu bhal għasel.

10 U hadt il-kejjeb minn id l-anglu, u blażeu; u f'halqi kien helu bhal għasel: imma hekk kif kiltu, l-istonku tiegħi sar imrar.

11 U qall: Int għandek tarġa' thabbar quddiem hafna popli, u ġnus, u ilsna, u slaten.

11 U kienet mogħtija lili qasba bħal hatar: u l-anglu qagħad bil-wieqfa, iġħid: Qum, u qis it-tempu t'Alla, u l-altar, u lil dawk li hemm fiq iqim.

2 Imma l-bitha ta' barra t-tempu hal-jiha, u tqiċċiex: ghax hi mogħtija lill-Gentili; u jgħaffu taħt saqajhom il-belt imqaddsa għal tnejn u erbghin xahar.

3 U nagħti s-setgħa liż-żewġ xhieda tiegħi, u huma jħabbar għal elf, mitejn u sittin jum, lebsin ix-żkora.

4 Dawn huma ż-żewġ żebbuġiet, u ż-żewġ għandli li hemm weqfin quddiem Sid l-art.

5 U jekk xi hadd jagħmlilhom xi hsara, nar joħroġ minn sommhom, u jibla l-egħdewwa tagħhom: u jekk xi hadd jagħmlilhom xi hsara, hekk ikollu jidu.

6 Dawn għandhom is-setgħa jaġħlu s-sema, biex ma tagħmlix xita fil-jiem tal-profezija tagħhom: u għandhom is-setgħa fuq l-ilmiġiet biex ibiddluhom f'demm, u jiġi d-dinja b'kull kastig, kull meta jidru.

7 U meta jaġħtu x-xhieda tagħhom, il-bhima li titla 'mill-bir ta' l-abbissi tagħmlilhom gwerra, u tirbaħhom, u tqoqtolhom.

8 U l-īgsma mejtin tagħhom jibqgħu fil-misrah tal-belt il-kbira, li spiritwalment issemma Sodoma u Egħġitu, fejn ukoll kien mislu Mulejna.

9 Għal tħalli ijiem u nofs l-īgsma mejtin tagħħom jarawhom x'uhud minn fost il-popli, it-tribuji, u l-ilsna u l-ġnus; u l-īgsma mejtin tagħhom ma jithallew x-jitqiegħdu f'oqbra.

10 U dawk li jgħamru fuq l-art jifur minħabba fihom, u jitteneħ new, u jibagħu qobjeti l'il xulxin; għaliex dawn iż-żewġ profeti kienu jaħqru lil dawk li jgħamru fuq l-art.

11 U wara tħalli ijiem u nofs dahal fihom l-Ispirtu tal-hajja minn Alla, u waqfu fuq riġlejhom; u waqa' biżże' kbir fuq dawk li rawhom.

12 U semgħu leħen qawwi mis-sema jgħidilhom: Itilghu hawn. U telghu s-sema fi shaba; u rawhom l-egħdewwa tagħhom.

13 U dik is-sieħha stess saret theżhiha kbira ta' l-art, u l-ghaxra wahda tal-belt waqghet, u nqatlu f'dik it-theżhiha ta' l-art sebat elef bniedem: u l-bqja beżgħu, u ta' taw gloria li Allā tas-sema.

14 It-tieni jahasra għadda; u, ara, ġej it-tielet malajr.

15 U daqq is-seba' anġlu; u kien hemm ilħna qawwija fis-sema, iġħidu: Is-saltnej ta' din id-dinja saru s-saltniet ta' Sidna, u ta' Kristu tiegħu; u hu jsaltan għal dejjem ta' dejjem.

16 U l-erbgħa u ghoxrin xiħ, li kienu bil-qiegħda quddiem Alla fuq it-troniżiet tagħħom, inxtextu wiċċhom fl-art, u qiemu l-Alla,

17 Huma u jgħidu: Niżżukhxajr, o

Mulej Alla li tista' kollox, li int, u kont, u tkun; ghax hadt f'l-dejk is-setgha kbira tiegħek, u saltnajt.

18 U għadbu l-ġnus, u ġie għadbek, u l-waqt tal-mejtin, biex isir haqq minnhom, u biex tagħti hlas lill-qaddejha tiegħek il-profeti, u lill-qaddis, u lil dawk li għandhom il-biża' ta' ismek, zghar u kbar; u tqeqid lil dawk li qed-irkur l-art.

19 U nseħħab it-tempu t'Alla fis-sema, u dehret fit-tempu tiegħi larka tar-rabta tiegħu: u kien hemm beraq, u ilhna, u ragħad, u theżhiż ta' l-art, u silg ohxon.

12 U sinjal kbir deher fis-sema, mara mlibbsa bix-xemx, u l-qamar taħ-riġlejha, u fuq rasha kuruna ta' tħażżex il-kewkba:

2 U billi kienet tqila, kienet tħejja bl-ugħiġi, u bit-tbatija biex teħles.

3 U deher sinjal iehor fis-sema; u, ara, dragun kbir ahmar, li kellu sebat irju u għaxar qrun, u seba' kuruni fuq irju.

4 U denbu kien jiegħed miegħu t-tlieta wahda tal-kwiekeb tas-sema, u jitsaghhom fuq l-art: u d-dragun kien wieqaq quddiem il-mara li kienet waslet biex teħles, biex jibla' t-tarbija tagħha malli titwied.

5 U wildet iben tifel, li għandu jaħkem il-ġnus kollha b'xettru tal-hadid: u binha kien maħtu 'il fuq għand Alla, u lejn it-tron tiegħu.

6 U l-mara harbet fid-deżer, fejn kellha post imhejji minn Alla, biex jitimgħuha hemm għal elf u mitejn u sittin jum.

7 U kien hemm gwerra fis-sema: Mikiel u l-angli tiegħi tqabdu kontra d-dragun; u d-dragun tqabdu u l-angli tiegħi,

8 U ma għelbux; u lanqas ma nstab aktar post għalihom fis-sema.

9 U ntata' barra d-dragun il-kbir, dak is-serp il-qadim, li jismu Xitan, u Satana, li jqarrar bid-dinja kollha: ntata' barra fuq l-art, u l-angli tiegħi ntefghu barra miegħu.

10 U smajt leħen qawwi jghid fis-sema: Issa giet is-salvazzjoni, u s-sahħa, u s-salta t'Alla tagħna, u l-hakma tal-Kristu tiegħi: għaliex intata' barra ix-xellej ta' hutna, dak li kien jixlihom lejli u nhar quddiem Alla tagħna.

11 U huma rebbu bid-demm tal-Haruf, u bil-kelma tax-Xhieda tagħhom; u ma habbewx hajjithom sama hadu l-mewt.

12 Għalhekk ifrħu, ja smewwiet, u intom li tgħamru fihom. Jasħħas għal dawk li tgħamru fl-art u fil-bahar! għax niżel ix-Xitan għandkom, billi għandu għadab kbir, għax jaf li fit-tit żmien ba-qagħlu.

13 U meta d-dragun ra li ntata' barra fuq l-art, ippersegħwita l-mara li wildej it-tifel.

14 U lill-mara ntħataw żewġ ġwienah

ta' ajkla kbira, biex ittir lejn id-deżer f'posta, fejn tkun mitmuġħha għal żmien, u żminijiet, u nofs żmien, 'il bogħod minn wiċċi is-serp.

15 U s-serp tħażżeġ barra minn halqu bħal xmarra ilma wara l-mara, biex iġorrha l-ilma.

16 U l-art għenet lill-mara, u fethet l-art fommha, u belgħet ix-xmara li tħażżeġ barra d-dragun minn halqu.

17 U tħaddab id-dragun għall-mara, u tħażżeġ biex jaġħmel gwerra mal-bqija ta' nisħħa, dawk li jħarsu l-kmandamenti t'Alla, u għandhom ix-xhieda ta' Gesu Kristu.

13 U waqaft fuq ir-ramel tal-bahar, u rajt tiela' bhima mill-bahar, li kellha sebat irju u għaxar qrun, u għaxar kuruni fuq qrunha, u fuq irjusha ismijiet ta' dagħha.

2 U l-bhima li rajt kienet tixxab l-leopard, saqajha kienu bħal saqajn t'ors, u halqa bħal halq ta' l-jun: u d-dragun taha l-qawwa tiegħi, u t-tron tiegħi, u setgħa kbira.

3 U rajt wahda minn irjusha qisha midruba għall-mewt; u l-gerha tagħha tal-mewt kienet imdewwija: u stagħġeb id-dinja kollha bil-bhima.

4 U taw qima lid-dragun li ta setgħa lill-bhima: u taw qima lill-bhima, billi galu: Min hu bħal bhima? Min għandu hilu jaġħmilha gwerra?

5 U kien mogħti lilha fomm li jitkellem hwejjeg kbar u dagħha; u kienet mogħti ja li s-setgħa li ddum tnejn u erbghin xahar.

6 U fethet fommha tidħgi kontra Alla, tidħiġ kontra l-isem tiegħi, u t-tabernaklu tiegħi, u dawk li tgħamru fis-sema.

7 U kienet mogħti ja li s-setgħa li tagħmel gwerra lill-qaddis, u tibbha: u kienet mogħti ja li s-setgħa fuq it-trubjiet kollha, u ilsna, u ġnus.

8 U jqimuha dawk kollha li tgħamru fuq l-art, li isimhom mhux miktub fil-ktieb tal-hażja tal-Haruf maqtul sa mit-tisjjs tad-dinja.

9 Min għandu widnejn, ha jisma'.

10 Min hu għall-jeppi imur fil-jeppi: min joqtol bis-sejf jinqatell bis-sejf. Hawn hu s-sabar u l-fidi tal-qaddis.

11 U rajt bhima oħra tiela' mill-art; u kienet titkellem bħal dragun.

12 U kienet thaddem is-setgħa kollha ta' l-ewwel bhima, quddiem il-preżenza tagħha; u ggieghel l-art u lil dawk li tgħamru fiha biex iqim lu l-ewwel bhima, li l-gerha tagħha tal-mewt kienet imfejqa.

13 U kienet tagħmel eġġibbijiet kbar, saħsanitra ggieghel in-nar jinżel mis-sema fuq l-art quddiem il-bnedmin,

14 U kienet tqarraq b'dawk li jgham-mru fuq l-art bil-mirakli li kellha s-setgħa tagħmel quddiem il-bhima; billi tghid lil dawk li jgħammru fuq l-art, li għandhom jaġħmlu xbieha lill-bhima, li kellha ġerha bis-sejf, u għexxet.

15 U kellha s-setgħa li tagħti l-hajja lix-xbieha tal-bhima, biex titkellem ukoll ix-xbieha tal-bhima, u ggiegħel li jingqatlu dawk kollha li ma jqimux ix-xbieha tal-bhima.

16 U giegħlet li kulhadd, sew żgħar u kemm kbar, sew għonja u kemm foqra, helsin u lsiera, ikollhom marka f'idhom il-lemiċċija, jew fuq ġibinhom:

17 U li hadd ma jista' jixtri jew ibigh, hlief dak li kellu l-marka, jew l-isem tal-bhima, jew il-ghadd ta' isimha.

18 Hawn hu l-gherf. Min għandu d-dehien ha jghodd il-ghadd tal-bhima: għax hu l-ghadd ta' bniedem; u l-ghadd tieghu hu Sitt mijha sitta u sittin.

14 U harist; u, ara, kien hemm wieqaf fuq il-muntanja ta' Sijon Haruf, u mieghu kien hemm mijha u erbgha u erbgħin elf ruh, li kellhom isem Missieru miktub fuq ġibinhom.

2 U smajt lehen mis-sema, bhal hoss ta' hafna il-mijiet, u bhal hoss ta' ragħda qawwija: u smajt il-hoss tad-daqqaqa ta' l-arpa huma u jdoqqu l-arpri tagħhom;

3 U għannew bhal għanja gdida quddiem it-tron, u quddiem l-erba' kreaturi hajjin, u x-xu; u l-ebda bniedem ma sata' jitgħallek dik il-ghanja hlief il-mija u erbgha u erbgħin elf, li kienu mixtrijin mill-art.

4 Dawn huma dawk li ma triegħsux man-nisa; għax huma virġni. Dawn huma dawk li jimxu wara l-Haruf kull fejn imur. Dawn kienu mixtrijin minn fost il-bned-min, billi kienu l-ewwel frott għal Alla u l-Haruf.

5 U f'fommhom qatt ma nstab qerq: għax huma bla tebħha quddiem it-tron t'Alla.

6 U rajt anglu iehor itir f'nofis is-sema, li kellu l-bxara ta' dejjem biex ixandarha lil dawk li jgħammru fuq l-art, u lil kull ġens, u tribu, u lsien, u poplu;

7 Hu u jghid b'leħen qawwi: Ibżiġu minn Alla, u aqgtuh gloria; għax waslet is-sieħha tal-haqeq tieghu: u aqgtuh qima lil dak li għamel is-sema, u l-art, u l-bahar, u l-egħjun ta' l-ilmiċċija.

8 U gie anglu iehor, iħġid: Waqqħet, waqqħet Babel, dik il-belt il-kbira, għax giegħlet jixorbu l-ġnus kollha l-inbid tal-ghadab taż-żena tagħha.

9 U gie warajhom it-tielet anglu, iħġid b'leħen qawwi: Jekk xi bniedem iqim il-bhima u x-xbieha tagħha, u jieħu l-marka tagħha fuq ġibnu, jew fuq idu,

10 Jixrob hu wkoll l-inbid tal-ghadab t'Alla, li hu msawwab mingħajr taħlit fit-tazza tal-qilla tieghu; u jinħaqar bin-nar u l-kubrit quddiem l-angli qaddissa, u quddiem il-Haruf:

11 U d-dubħħan tat-turment tagħhom jittla' għal dejjem ta' dejjem: u ma jkoll-homx mistrieh la bi nhar u lanqas bil-lejl, dawk li jqimu l-bhima u x-xbieha tagħha, u kull min jieħu l-marka ta' isimha.

12 Hawn hu s-sabar tal-qaddisin: hawn huma dawk li jħarsu l-kmandamenti t'Alla, u l-fidi ta' Gesù.

13 U smajt leħen mis-sema jgħidli: Ikteb: Imberkin il-mejtin li jmutu fil-Mulej minn issa 'l-quddiem: Iva, iħġid l-Ispirtu, biex jistriehu mit-tahbit tagħhom; u l-egħnejjal tagħhom imorru warajħhom.

14 U harist, u rajt shaba bajda, u fuu is-shaba kien hemm wieħed bil-qiegħda bhal Bin il-bniedem, li kellu fuq rasu kuruna tad-deheb, u f'idu mingel misnun.

15 U hareġ anglu iehor mit-tempju, iħġajjal b'leħen qawwi lil dak li kien bil-qiegħda fuq is-shaba: Midd il-minġel tiegħek, u ahsad: għax waslet is-sieħha għalik biex taħħas; għax il-hsas ta' l-art sar.

16 U dak li kien bil-qiegħda fuq is-shaba medd il-minġel tieghu; u l-art kienet mahsuda.

17 U hareġ anglu iehor mit-tempju li hu fis-sema; hu wkoll kellu mingel misnun.

18 U hareġ anglu iehor mill-altar, li kelleu s-setgħa fuq in-nar: u ġħajjal b'leħen qawwi lil dak li kellu l-minġel misnun, billi qal: Midd il-minġel misnun tiegħek, u iġbor l-egħnejqed tad-dilja ta' l-art: għax il-ġeneb tagħha misjur sewwa.

19 U medd l-anglu l-minġel tieghu fuq l-art, u ġabar id-dilja ta' l-art, u tefagħha fil-magħħas kbir tal-ghadab t'Alla.

20 U l-magħxsar kien imħaffeg barra mill-belt; u demm hareġ mill-magħxsar, li laħaq sal-lgiem taż-żwiemel, fuq medda ta' elf u sitt mitt stadju.

15 U rajt sinjal iehor fis-sema, kbir u tal-ghaġeb: seba' anglu li kellhom l-ahħar seba' kastiggi; għax bihom kellu jintemm il-ghadab t'Alla.

2 U rajt bhal bahar taż-żżeġieg imħallat bin-nar: u dawk li għamlu rebha fuq il-bhima, u fuq ix-xbieha tagħha, u fuq il-marka tagħha, u fuq il-ghadd ta' isimha, weqfin fuq il-bahar taż-żżeġieg, u kellhom l-arpri t'Alla.

3 U kienu jgħannu l-ghanja ta' Mosè l-qaddej t'Alla, u l-ghanja tal-Haruf, billi iħġidu: Kbar u tal-ghaġeb huma l-egħnejjal tiegħek, Mulej Alla li tista' kollox;

tal-haqq u tas-sewwa huma triqatek, o Sultan tal-qaddisin.

4 Min ma jweggħax lilek, o Mulej, u min ma jigglorifikax ismek? ghax int wahdekk qaddis: ghax il-ġnus kollha jiġu u jqimu quddiemek; ghax il-ġudizzji tiegħek huma magħrufa.

5 U wara dan harist, u, ara, it-tempju tat-tadxa tax-xhieda fis-sema nseħħat.

6 U harġu s-seba' angli mit-tempju, li kellhom is-seba' kastigi, lebsin il-ghażel safi u abjad, u sidirhom imħażżeem bi-hżimijiet tad-deheb.

7 U waħda mill-erba' kreaturi hajjin tat-lis-seba' angli seba' bwieqi tad-deheb mimliji bil-ghadab t'Alla, li jgħix għal dejjem ta' dejjem.

8 U mtela t-tempju bid-duħħan mill-glorja t'Alla, u mis-setħha tiegħu; u hadd ma sata' jidhol fit-tempju, sama ntemmu s-seba' kastigi tas-seba' angli.

16 U smajt lehen qawwi ġej mit-tempju jgħid lis-seba' angli: Morru triqatkom, u sawbu l-bwieqi tal-ghadab t'Alla fuq l-art.

2 U mar l-ewwel wieħed, u sawwab il-bieqja tiegħu fuq l-art; u ġriehi jintnu u ta' wighi gew fuq il-bnedmin li kellhom il-ghelm tal-bhima, u fuq dawk li kienu jqim x-xbieha tagħha.

3 U sawwab it-tieni anglu l-bieqja tiegħu fuq il-bahar; u sar demm qisu ta' bniedem mejjet: u kull haġa hajja mietet fil-bahar.

4 U sawwab it-tielet anglu l-bieqja tiegħu fuq ix-xmajar u l-egħjun ta' l-ilmiċċejt; u saru demm.

5 U smajt l-anglu ta' l-ilmiċċejt iġħid: Int tal-haqq, o Mulej: int li hu, u li kien, u li jkun, għaliex għamilt dal-haqq.

6 Ghax huma xerrdu d-demm tal-qaddisin u tal-profeti, u int tajthom jixxorba demm; ghax jistħoqilhom.

7 U smajt iehor mill-altar iġħid: Iva, Mulej Alla li tista' kollox, tassew u tal-haqq huma l-ġudizzji tiegħek.

8 U sawwab ir-raba' anglu l-bieqja tiegħu fuq ix-xemx; u setħha kienet mogħtija lilha li taħraq il-bnedmin bin-nar.

9 U nħarqu l-bnedmin bi ħruq kbir, u baqghu jidḡu bl-isem t'Alla, li kellu s-setħha fuq dawn il-kastigi: u ma nidmx biex jaġħtuu glorja.

10 U sawwab il-hames anglu l-bieqja tiegħu fuq it-tron tal-bhima; u s-saltnejn tiegħu ddalmet; u għidmu lsienhom bl-ugħiġi,

11 U baqghu jidḡu b'Alla tas-sema minħabba l-ugħiġi tagħhom u l-ġriehi tagħhom, u ma nidmx mill-egħnejjal tagħhom.

12 U sawwab is-sitt anglu l-bieqja

tiegħu fuq ix-xmara l-kbira l-Ewfrat, u nixef l-ilma tagħha, biex titlesta t-triq għas-slaten tal-lvant.

13 U rajt herġin tliet spirti mnigħgsa, qishom ż-riġiġiet, minn halq id-dragu, u minn halq il-bhima, u minn halq il-profeta falz.

14 Ghax huma l-ispirti tax-xjaten, li jagħmlu l-mirakli. U jorrū għand is-slaten ta' l-art u tad-dinja kollha, biex jiġim għuhom għat-Taqbida tal-jum il-kbir t'Alla li jista' kollox.

15 Ara, jien gej bhal halli. Imbiex ru min jishar, u jżomm il-biesu, biex ma jidixx għarw il-ghajnej tiegħu.

16 U ġemagħhom flimkien f'post li jidu bl-isien Lħudi Armagedon.

17 U sawwab is-seba' anglu l-bieqja tiegħu fl-ajru; u hareġ lehen qawwi mit-tempju tas-sema, mit-tron, iġħid: Sar!

18 U kien hemm leħnijiet, u rragħad, u beraq; u kien hemm theżhi kbita ta' l-art, li bħalu qatt ma sar mindu l-bnedmin kien fuq l-art, theżhiha hekk qawwija, u hekk kbira.

19 U nqasmet il-belt il-kbira fi tliet taqsimiet, u waqqhu l-bliet tal-ġnus: u stakar Alla f'Babel il-kbira, biex jaġħiha l-kies ta' l-inbid tal-hrxija tal-qilla tiegħu.

20 U harbet kull gżira, u l-muntanji ma nstabus.

21 U mbagħad waqa' mis-sema fuq il-bnedmin silg kbir, kull silga tiżen nofs qantar: u l-bnedmin baqgħu jidḡu b'Alla minħabba l-hsara tas-silg; ghax kbira hafna kienet il-hsara tiegħu.

17 U gie wieħed mis-seba' angli li kellhom is-seba' bwieqi, u tkellem mieghi, billi qalli: Ejja 'I hawn; jien nurik il-haqq tal-mara tad-dnub imsemmija li qiegħda fuq hafna il-miċċejt:

2 Li żnew magħha s-slaten ta' l-art, u n-nies ta' l-art sikru bl-inbid taż-żena tagħha.

3 U hadni bl-ispirtu fid-deżer: u rajt mara bil-qiegħda fuq bhima ta' lew skarlat, mimlija ismiċċejt ta' dagħha, u li kellha sebat irjuu u għaxar qrun.

4 U l-mara kienet liebsa l-porpra u l-iskarlat, imżejna bid-deheb u haġgar prezziżu, u ġawhar, u kellha f'idha kies mimli qiezeż u hmieg taż-żena tagħha:

5 U fuq għbinha kien hemm miktub isem: MISTERJU, BABEL IL-KBIRA, OMM IN-NISA TAD-DNUB U L-QŻI ŻIJIET TA' L-ART.

6 U rajt il-mara fis-sakra bid-demm tal-qaddisin, u bid-demm tal-martri ta' Gesù: u meta rajtha, stagħġib b'għageb kbir.

7 U qalli l-anglu: għalfejn tistaghġeb? Ngiħid lekk il-misterju tal-mara, u tal-

bhima li terfaghha, li għandha sebat irjus u ghaxar qrun.

8 Il-bhima li rajt kienet, u m'għadhiex; u sa titla' mill-bir ta' l-abbissi, u tmur għat-telfien: u dawk li jgħamru fuq l-art jistaghġbu: dawk li isimhom ma kienx miktub fi ktieb il-hajja mit-tisjis tad-dinja, meta jaraw il-bhima li kienet, u m'għadhiex, u madankollu hi.

9 Hawn trid il-gherf. Is-sebat irjus huma seba' slaten: hamsa waqgħu, wieħed għadu, u l-ieħor għadu ma ġiex; u meta jigi, idum fit.

10 U hemm seba' slaten: hamsa waqgħu, wieħed għadu, u l-ieħor għadu ma ġiex; u meta jigi, idum fit.

11 U l-bhima li kienet, u ma għadhiex, hi t-tmien wahda, u wahda mis-sēbgha, u sejra fit-telfien.

12 U l-ghaxar qrun li inti rajt huma għaxar slaten, li għadhom ma hadux is-saltna; iż-żejdha s-setgħa bħal slaten għal siegħha wahda flimkien mal-bhima.

13 Dawn għandhom fehma wahda, li jagħtu l-qawwa u s-setgħa tagħhom lill-bhima.

14 Dawn jaġħmlu gwerra lill-Haruf, u l-Haruf jirbahom: ghax hu Sid tas-sidien, u Sultan tas-slaten: u dawk li huma miegħu huma msejhin, u mahturin, u fidili.

15 U qalli: L-il-mijiet li tara, fejn hi qiegħda l-mara tad-dnub, huma popli, u gemħat ta' nies, u ġnus u lsna.

16 U l-ghaxar qrun li rajt fuq il-bhima, dawn jobogħu l-mara tad-dnub, u jaġħmlu mnikkta u għarwienna, u jiekklu lahamha, u jaħarquha bin-nar.

17 Ghax Alla qanqlilhom qalbhom biex iwettqu r-rieda tiegħu, u biex jiftieħmu, u jaġħtu s-saltna tagħħom lill-bhima, sama jsehh il-kliem t'Alla.

18 U l-mara li int rajt hi dik il-belt il-kbira, li ssaltan fuq is-slaten ta' l-art.

18 Wara dawn il-hwejjeg rajt anglu ieħor niezel mis-sema, li kellu setgħa kbira, u l-art iddawla bil-glorya tiegħu.

2 U ghajjal b'leħen qawwi, u qal: Waqqhet, waqqhet Babel il-kbira, u saret l-aghmrara tax-xjaten, u l-habs għal kull spirtu mnigges, u gaġġa għal kull tajra mniġġsa u mistkerrha.

3 Ghax xorbu l-ġnus kollha mill-ghadab ta' l-inbid taż-żena tagħha, u s-slaten ta' l-art znew magħha, u n-neguzzanti ta' l-art stagħnew bil-lussu bla razan tagħha.

4 U smajt leħen ieħor mis-sema jghid: Ohrog minnha, ja poplu tiegħi, biex ma tixxirkux fi dnubietha, u ma tiħdux mill-kastigi tagħha.

5 Ghax dnubietha waslu sas-sema, u Alla ftakar fil-hażen tagħha.

6 Roddulha daqskekk ukoll raddit-

kom; u daqskekk darba u darba oħra għall-egħmejjel tagħha: fil-kies li fih ferrgħet, ferrgħulha daqskekk darba oħra.

7 Daqskekk igglorifikat lilha nfishha, u għexet fil-lussu, daqskekk iehor agħtuha tbatija u ghali: Ghax qalet f'qalbha: Jien qiegħda sultana, u miniex armla, u ma narax ghali.

8 Għalhekk f'jum wieħed jiġu l-kastiggi tagħha: mewt, ghali, u ghaks; u tinharaq għalkollox bin-nar: ghax qawwi hu l-Mulej Alla li jaġħmel haqq minnha.

9 U s-slaten ta' l-art, li znew magħha, u għexx fil-lussu magħha, jibku u jnewhu għaliha, meta jaraw id-duhhan tal-hruq tagħha.

10 U jieqfu fil-bogħod minhabba l-biża' tat-batija tagħha, u jgħidu: Jahasra, jaħasra, dik il-belt il-kbira Babel, dik il-belt qawwix! ghax f'siegha wahda sar il-haqq tiegħek.

11 U n-neguzzjanti ta' l-art jibku u jnewhu għaliha; ghax hadd ma jixtri aktar it-taghbijsiet tagħha:

12 Tagħbijsiet ta' deheb, u fidda, u haġar prezzjuż, u ta' għawhar, u għażiex fin, u porpra, u harir, u skarlat, u kull injam tat-tu, u kull xorta ta' hwejjeg ta' l-avorju, u kull xorta ta' njanu l-aktar prezziuż, u tal-bronz, u hadid, u rham.

13 U kannella, u fwejjah, u żżu ifuhu, u lubien, u nbid, u zejt, u dqiq fin, u qamħ, u bhejjem, u nħaqgħ, u żwiemel, u mriekeb, u lsiera, u erwieħ ta' bnedmin.

14 U l-frottijiet li ruħek kienet tixxen-naq għalihom tbieghdu minnek; u l-hwejjeg ta' ġmien u ta' tħalliex is-sibhomx aktar.

15 In-neguzzjanti ta' dawn il-hwejjeg, li stagħnew minn fuqha, jieqfu fil-bogħod minhabba l-biża' tat-batija tagħha, jibku u jnewhu,

16 U jgħidu: Jahasra, jaħasra dik il-belt il-kbira, li kienet imlibbsa l-għażiex fin, u l-porpra, u l-iskarlat, u mżejna bid-deheb, u bil-hagar prezzjuż, u l-ġawhar!

17 Ghax f'siegha wahda gie fix-xejn għana kbir bħal dan! U kull kapta tal-bahar, u n-nies tas-safar kollha, u l-bahrin, u dawk li jgħixu minn fuq il-bahar, waqfu l-bogħod,

18 U ghajtu meta raw id-duhhan tal-hruq tagħha, billi qalu: Liema belt hi bħal id-belt kbira!

19 U tefgħu t-trab fuq rashom, u ghajjtu, jibku u jnewhu, u jgħidu: Jahasra, jaħasra dik il-belt il-kbira, li fih stagħnew bil-ghana kbir tagħha dawk kollha li kellhom l-igħfa fil-bahar! F'siegha wahda saret herba!

20 Ifrah minhabba fiha, int ja sema, u intom appostli qaddis, u profeti; ghax Alla għamel haqq minnha għalikom.

21 U anglu qawwi qabid ġebla bħal

gebla kbira ta' mithna, u tefaghha fil-bahar, u qal: Hekk, bil-vjolenza, tkun mitfuga Babel dik il-belt il-kbira, u ma tinstabx aktar.

22 U l-lehen tad-daqqaqa ta' l-arpri, u tal-ghannejja, u tad-daqqaqa tal-flawt, u tad-tromba, ma jinstamax aktar fik; u l-ebda haddiem tas-sengha, hu ta' liema sengha hu, ma jinstab aktar fik; u l-hoss tal-gebla tal-mithna ma jinstamax aktar fik;

23 U d-dawl tax-xemgha ma jiddix aktar fik; u lehen il-gharus u l-gharsa ma jinstamax aktar fik: ghax in-neguzjanti tiegħek kienu l-kbarat ta' l-art; ghax bis-sharijet tiegħek tqarrqu l-ġnus kollha.

24 U nstab fiha d-demm tal-profeti, u tal-qaddisim, u ta' dawk kollha li kienu maqtulin fuq l-art.

19 U wara dawn il-hwejjieg smajt lehen qawwi ta' hafna nies fis-sema ġihidu: Halleluja; is-Salvazzjoni, u l-gloria, u l-gieħi, u s-setgħa, lill-Mulej Alla tagħna:

2 Ghax veri u tal-haqq huma l-ġudizzi tieghu: ghax għamel haqq mill-mara tad-dnub il-kbira, li kienet thassar l-art bżiż-żena tagħha, u thallas tad-demm tal-qaddejja tiegħu mxerred b'idha.

3 U mill-ġdid qalu: Hallelujah! U d-duhhan tagħha tala' għal dejjem ta' dejjem.

4 U l-erbgħha u ghoxrin xib u l-erba' bhejjem inxteħtu jaġħu qima 'l-Alla li qiegħed fuq it-tron, ġihidu: Amen; Hallelujah!

5 U gie lehen mit-tron ġihid: Fahħru 'l-Alla tagħna, intom il-koll il-qaddejja tiegħu, u intom li tibż-ghu minnu, sew żgħar u kemm kbar.

6 U smajt bhal lehen ta' ġemgħa kbira ta' nies, u bhal hoss ta' hafna ił-limijiet, u bhal hoss ta' ragħad qawwi, ġihid: Hallelujah; Ghax isaltan il-Mulej Alla li jista' kollo.

7 Ha nifirħu u nithennew, u nagħtuhu glorja: ghax wasal it-tieġ tal-Haruf, u martu hejjiet ruħha.

8 U lilha kien mogħti li tiżżejjen b'għażiex fin, nadif u abjad: ghax il-ghażel fin hu l-egħmil tal-haqq tal-qaddisim.

9 U qall: Ikteb: Imberkin huma dawk li huma mistedniñ ghall-ikla tat-tieġ tal-Haruf. U qall: Dal-kiem t'Alla hu minnu.

10 U nxhett f'rīglejħ biex nagħtih qima. U qall: Ara li ma tagħml ix-dan: jien il-qaddej tiegħek, u ta' hutek li għandhom ix-xhieda ta' Gesù: agħiġ qima 'l-Alla: ghax ix-xhieda ta' Gesù hi l-ispru tal-profezija.

11 U rajt is-sema jinfetah, u, ara, żiemel abjad; u dak li kien qiegħed fuqu kien

jismu Fidil u Veru, u bil-haqq jagħmel haqq u jitqab.

12 Ghajnejh kienu qishom fjamma tan-nar, u fuq rasu kienu hafna kuruni, u kieni isem miktub, li hadd ma kien jaf, bliefu.

13 U kien liebes mantar imghaddas fid-demm: u ismu kien Il-Kelma t'Alla.

14 U l-eżerċi li kienu fis-sema marru warajh fuq zwięmel bojod, lebsin għażel fin, abjad u nadif.

15 U minn fommu kien hieręg sejf misnun, biex jidrob bih il-ġnus: u hu jirghahom b'xettru tal-hadid: u jgħaffeg fil-magħsar ta' l-inbid tal-qilla u l-ġhadab t'Alla li jista' kollo.

16 U kellu fuq il-manter tiegħu u fuq wirku isem miktub: SULTAN TAS-SLATEN, U SID TAS-SIDIEN.

17 U rajt anglu wieqaf fix-xemx; u ghajjat b'leħen qawwi, u qal lit-tjur kollha li jtiru f'nofs is-sema: Ejjew u ngħabru flim-kien għall-ikla kbira t'Alla;

18 Biex tieklu laham ta' slaten, laham ta' kaptani, u laham ta' nies qalbiena, u l-laħam taż-żwiebel, u ta' dawk li jirkbuhom, u l-laħam tal-bnemin kollha, sew helsin u kemm ilsiera, sew żgħar u kemm kbar.

19 U rajt il-bħima, u s-slatten ta' l-art, u l-eżerċi tagħhom, miġburin flimkien biex jaġħmlu gwerra kontra dak li kien riekeb fuq iż-żiemel, u kontra l-eżerċi tiegħu.

20 U l-bħima kienet maqbuda, u magħha l-profeta qarrieq li kien ħiġamel il-mirakli quddiemha, li bihom qarraq lil dawk li kelhom il-marka tal-bħima, u il-dawk li kienu jqimu x-xbieha tagħha: Dawn it-nejn kienu mitfugħin hajjin fil-ġħadira tan-nar jaħraq bil-kubrit.

21 U l-bqija kienu maqtulin bis-sejf ta' dak li kien riekeb fuq iż-żiemel, sejf li kien hieręg minn fommu, u t-tjur kollha xebghu b'laħamhom.

20 U rajt anglu nieżel mis-sema, li kellu l-muftieħ tal-bir ta' l-abbissi u katina kbira f'idu.

2 U qabad id-dragun, dak is-serp il-qadim, li hu x-Xitan, u Satana, u rabtu għal elf sena.

3 U tefgħu fil-bir ta' l-abbissi, li qafel u issiġġilla, biex ma jqarraqx aktar bil-ġnus, sama jintemmu l-elf sena: wara dan ikollu jinhall għal fit-tiġien.

4 U rajt tronijiet, u dawk li qagħdu fuqhom, u lilhom intgħata l-haqq: u rajt l-erwiegħ ta' dawk li kelhom rashom maqtuga minħabba x-xhieda ta' Gesù, u minħabba l-kelma t'Alla, u li ma qimux lill-bħima, u lanqas lix-xbieha tagħha, u lanqas hadu l-marka tagħha fuq ġibinhom jew fuq idhom; u ghexu, u saltnu ma' Kristu elf sena.

5 Il-bqija tal-mejtin ma hadux il-hajja sama kienu ghaddew l-elf sena. Din hi l-ewwel qawma.

6 Imbierek u qaddis hu min għandu sehem fl-ewwel qawma: fuq dawn it-tieni mewt ma għandhiex setgħa, imma jkunu qassissi t'Alla u ta' Kristu, u jsaltnu mieghu elf sena.

7 U meta jghaddu l-elf sena, jinħall Satana mill-habs tiegħu.

8 U jmur iqarraq bil-ġnus li huma fl-erba' rkejjen ta' l-art, Gog u Magog, biex jiġi magħhom għat-taqbida: l-ghadd tagħ-hom hu daqs ir-ramel tal-bahar.

9 U telgħu fuq il-medda ta' l-art, u dawru l-kamp tal-qaddisin, u l-belt il-mahbuba: u niżel nar minn Alla mis-sema, u belagħhom.

10 U x-xitan li qarraq bihom kien mitfugħ fil-ghadira tan-nar u kubrit, fejn hemm il-bhima u l-profeta garriex, u jibtu lejl u nharr għal dejjem ta' dejjem.

11 U raji tron kbir abjad, u lil dak li kien qiegħed fuqu, li minn quddiem wiċċu harbul-l-art u s-sema; u ma nstab ebda post-ghalihom,

12 U rajt il-mejtin, kbar u żgħar, weqfin quddiem Alla; u nfethu l-kotba: u nfet kteb iż-żejt, li hu l-ktieb tal-hajja: u sar haqq mill-mejtin fuq dawk il-hwejjeg li kienu miktubin fil-kotba, skond l-egħnejjal tagħhom.

13 U l-bahar radd il-mejtin li kienu fis-fu; u l-mewt u mkien l-imwiet raddew il-mejtin li kienu fis-fu: u sar haqq minn-hom kull wieħed skond l-egħnejjal tiegħu.

14 U l-mewt u mkien l-imwiet kienu mitfugħin fil-ghadira tan-nar. Din hi t-tieni mewt.

15 U kull minn ma nstabx miktub fil-ktieb tal-hajja, kien mitfugħ fil-ghadira tan-nar.

21 U rajt sema ġdid u art ġidha: ghax l-ewwel sema u l-ewwel art għabu; u ma baqax bahar iż-żejt.

2 U jien Gwanni rajt il-belt qaddisa, Gerusalem ġidha, nieżla mingħand Alla mis-sema, imhejjija qisha għarusa mżejna għal-żewwha.

3 U smajt leħen qawwi mis-sema jghid: Ara, l-agħmara t'Alla hi mal-bnemin, u hu jħammar magħhom, u huma jkunu l-poplu tiegħu, u Alla stess ikun magħ-hom, u jkun Alla tagħhom.

4 U jimsah Alla kull demgħa minn ghajnejjhom; u ma jkunx hemm iż-żejt mewt, u la għali, u la biki, u lanqas ugħiġi iż-żejt: ghax id-din ja' qabel tkun għad-diet.

5 U qal dak li kien qiegħed fuq it-tron: Ara, sa ngedded kollox. U qalli: Iktieb: ghax dal-klie'm hu sgur u veru,

6 U qalli: Seħħu. Jien l-Alfa u l-Omega, il-bidu u t-tmiem. Lil min hu bil-ghażix nagħiġi jixrob b'xejn mill-ghajn ta' l-ilma tal-hajja.

7 Min jirbah jiret kollox; u jien inkun Alla tiegħu, u hu jkun ibni.

8 Izda l-bezziegħha, u dawk li ma jemmnux, u l-moqzjeża, u l-qattiel, u ż-żienja, u s-sahħħara, u l-idolatri, u l-għidieba kollha, ikollhom sehemhom fil-ghadira li theggex bin-nar u l-kubrit: din hi t-tieni mewt.

9 U gie għandi wieħed mis-seba' angli li kellhom is-seba' bwieqi mimlija bl-ahħar seba' kastig, u kellimni, u qal: Ejja 'l-hawn, nurik il-gharusa, il-mara tal-Haruf.

10 U hadni bl-ispritu fuq muntanja kbira għolja u wrieni dik il-belt il-kbira, Gerusalem il-qaddisa, nieżla mis-sema mingħand Alla,

11 U kellha l-glória t'Alla: u d-dija tagħha kienet bhal dik ta' haġra l-aktar prezzjużza, qisha ġaspru, čara daqs il-kristall.

12 U kellha sur kbir u għoli, u kellha tna-x il-bieb, u fil-bwieb kien hemm tna-x il-anglu, u ismijiet miktubin fuqhom, li huma l-ismijiet tat-tanax-il tribu ta' wlied Izrael:

13 Lejn il-lvanti tliet ibwieb; lejn it-tramxanta tliet ibwieb; lejn nofsinhar tliet ibwieb: u lejn il-punent tliet ibwieb.

14 U s-sur tal-belt kelli tna-x il-pedament, u fihom l-isem tat-tanax-il apostolu Haruf.

15 U dak li kien ikellimni kelli qasba tad-deheb biex iqis il-belt, u l-bwieb tagħha, u s-sur tagħha.

16 U l-belt kienet kwadra; u t-tul tagħha kien daqs il-wisa' tagħha: u hu qies il-belt bil-qasba, tna-x il-elf stadju. It-tul u l-wisa' u l-gholi tagħha kienu ndaqs.

17 U qies is-sur tagħha, mija u erbgha u erbghin drieħ, skond il-qjies ta' bniedem, jiegħiher ta' l-anglu.

18 U l-bini tas-sur tagħha kien tal-ġaspru: u l-belt kienet deheb safi, bhal żgħieg čar.

19 Il-pedamenti tas-sur kienu mżejnejn b'kull xorta ta' haġgar prezzjuż. L-ewwel pedament kien ġaspru: it-tieni, saffir; it-tielet, kalċedonju; ir-raba', smerald;

20 Il-hames, sardonju; is-sitta sardju; is-seba' krisolitu; it-tminn, berill; id-disa topaz; il-ghaxar, krisoprasu; il-hdax, ġiäcint; it-tanax ametist.

21 U t-tanax il-bieb kienu tna-x il-ġawħra; kull bieb kien magħmul minn ġawħra wahda: u t-triq tal-belt kienet deheb safi, qisit hġieg trasparenti.

22 U fiha ma rajt l-ebda tempju: ghax il-Mulej Alla li jista' kollox u l-Haruf huma t-tempju tagħha.

23 U l-belt ma kellhiex bżonn la ta' xemx, u la ta' qamar, biex jiddu fiha: ghax

il-glorja t'Alla kienet iddawwalha, u l-Haruf hu d-dawl tagħha.

24 U jidmu fid-dawl tagħha l-ġnus ta' dawk li huma salvati: u s-slaten ta' l-art iġib fuha l-glorja u l-unur tagħhom.

25 U bwiebha ma jingħalqu qatt bi nhar; għax ma jkun hemm lej.

26 U fiha jiġi l-glorja u l-unur tal-ġnus.

27 U fiha ma jidħol xejn li jħammeġ, lanqas min jagħmel hwejjeg moqżejha, jew jiddeeb: imma dawk li huma miktubin fi ktieb il-hajja tal-Haruf.

22 U wrieni xmara safja ta' ilma tal-hajja, ċar daqs il-kristall, hierga mit-tron t'Alla u tal-Haruf.

2 F'nofs il-misrah tal-belt, u fuq kull naħha tax-xmara, kien hemm is-siġra tal-hajja, li kienet tagħmel tnaix-il xorta ta' frott, u tagħti l-frott tagħha kull xahar: u l-weraq tas-siġra kienu ghall-fejqqan tal-ġnus.

3 U ma jkunx hemm aktar saħta: iżda t-tron t'Alla u tal-Haruf ikun fiha; u l-qaddejja tiegħi jaġħtu qisma.

4 U jaraw wiċċu; u ismu jkun fuq ġibinhom.

5 U ma jkunx hemm aktar lejl hemm; u ma jkollhomx bżonn dawl tax-xemgħa, lanqas dawl tax-xemx; għax il-Mulej Alla jaġħihom id-dawl: u huma jsaltnu għal-dejjem ta' dejjem.

6 U qalli: Dal-kliem hu sgur u minnu: u l-Mulej Alla tal-profeti qaddisa bagħha l-anglu tiegħi bieqx iġħarraf lill-qaddejja tiegħi l-hwejjeg li għandhom jiġru malajr.

7 Ara, dalwaqt niġi: imbierek hu min iħares il-kliem tal-profezija ta' dal-ktieb.

8 U jien Gwanni rajt dawn il-hwejjeg, u smajħom. U meta rajt u smajt, inxhett biex inqim f'rileġjin l-anglu, li wrieni dawn il-hwejjeg.

9 Imbagħad qalli: Ara li ma tagħml ix-

dan: għax jien il-qaddej tiegħek, u ta' huktekk il-profeti, u ta' dawk li jħarsu l-kliem ta' dal-ktieb: aġħi qima 'l-Alla.

10 U qalli: La tissigħi l-kliem il-profezija ta' dal-ktieb: għax iż-żmien qorob.

11 Min hu hażin, ha jibqa' hażin: u min hu maħムu, ha jibqa' maħMu; u min hu tajjeb, ha jibqa' tajjeb: u min hu qaddis, ha jibqa' qaddis.

12 U, ara, sa niġi dalwaqt; u blaşı hu mieghi, biex inħallas lil kull bniedem skond eghħimlu.

13 Jien l-Alfa u l-Omega, il-bidu u t-tmiem, l-ewwel u l-ahħar.

14 Imberkin dawk li jaġħim lu l-kmandamenti tiegħi, biex ikollhom id-dritt għas-siġra tal-hajja, u jistgħu jidħlu fil-belt mill-bieb.

15 Ghax barra huma l-klieb, u s-sahħħara, u z-żienja, u l-qattiebla, u l-idolatri, u dawk kollha li jaħobbu u jaġħim lu l-gerq.

16 Jien Gesu bghatt l-anglu tiegħi biex jixhdik dawn il-hwejjeg fil-knejjes. Jien ir-rimja u n-nisel ta' David, u l-kewkba tiddi tas-sebh.

17 U l-Ispritu u l-gharusa jgħidu: Ejja. U min jisma' ha jighid: Ejja. U ha jiġi min hu bil-ghax. U kull min irid, ha jieħu l- ilma tal-hajja b'xejn.

18 Ghax jien nixħed lil kull bniedem li jisma' l-kliem tal-profezija ta' dal-ktieb: Jekk xi hadd iżiż ma' dawn il-hwejjeg, iżidlu Alla l-kastiggi li huma miktubin f'dal-ktieb:

19 U jekk xi hadd inehhi mill-kliem tal-ktieb ta' din il-profezija, Alla jneħħi lu seħmu mill-ktieb tal-hajja, u mill-belt il-qaddisa, u mill-hwejjeg li huma miktubin f'dal-ktieb.

20 Min jixħed dawn il-hwejjeg igħid: Tassew, niġi dalwaqt. Amen. Iva, ejja, Mulej Gesu.

21 Il-grazzja ta' Sidna Gesu Kristu tkun magħkom il-koll. Amen.